

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

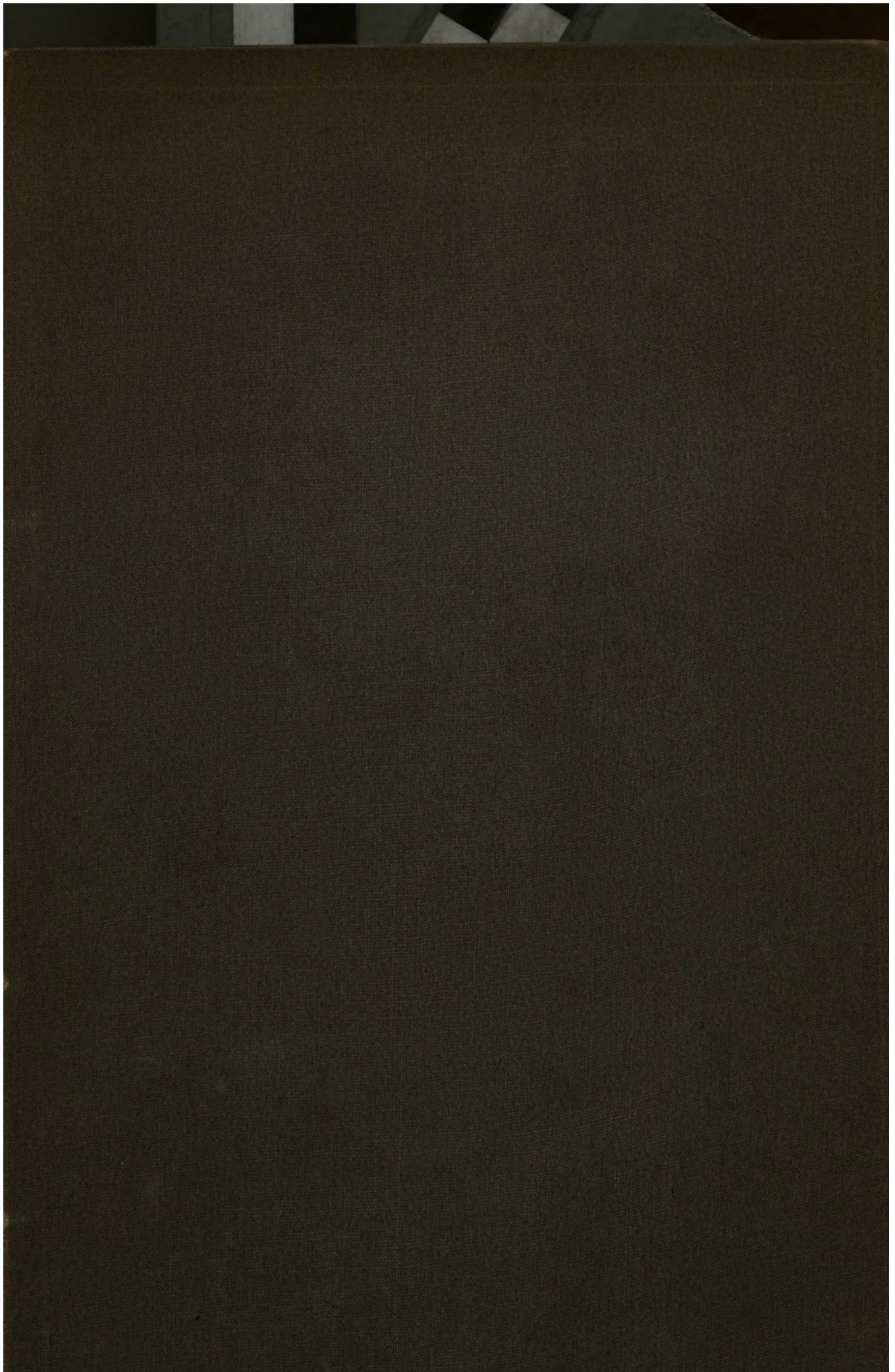
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

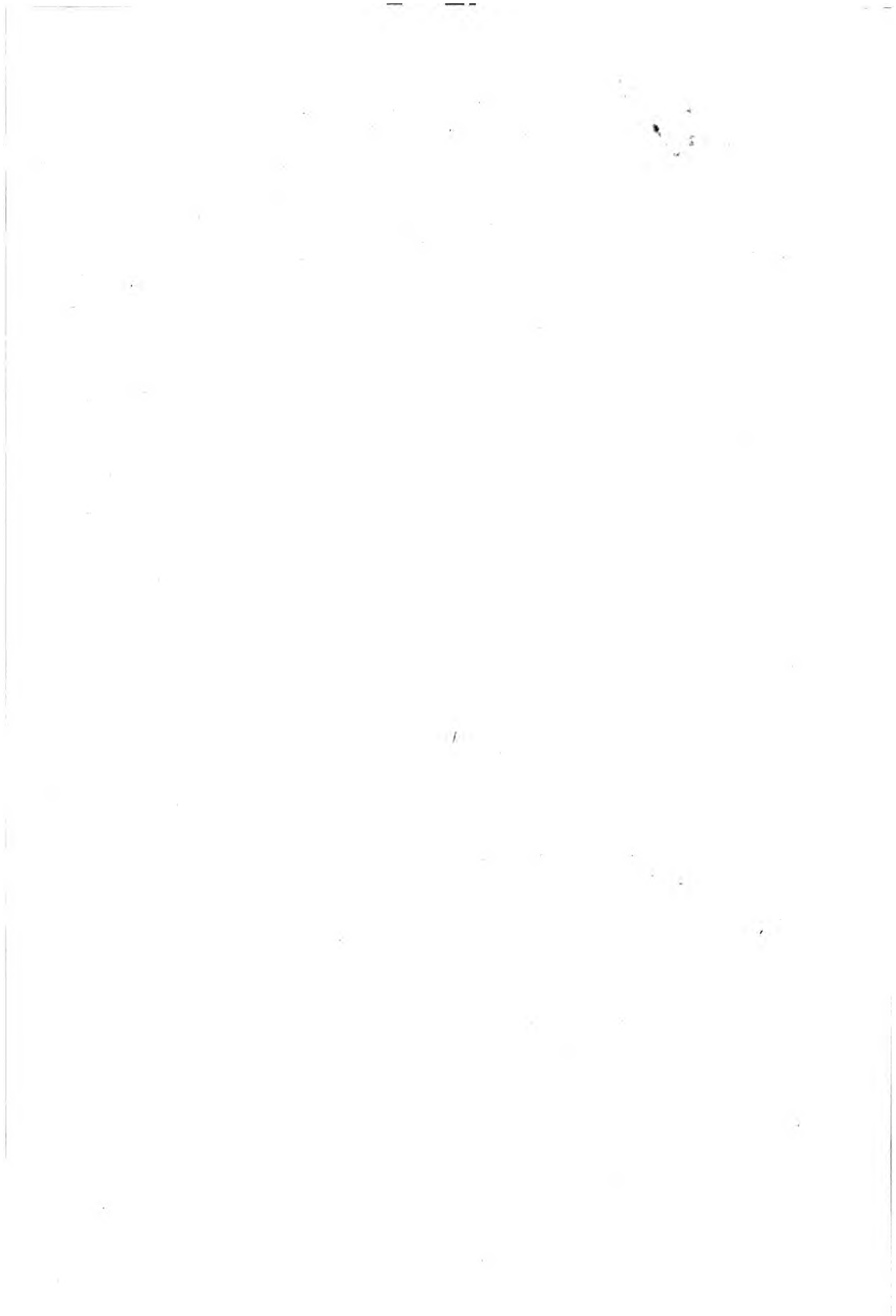

STh. 494.

131 H. d. 6

- S. Th. Y. 5.4

0015

4

100

47-

409.

HERMAE PASTOR.

GRAECE

INTEGRUM AMBITU

PRIMUM EDIDIT

ADOLFUS HILGENFELD.

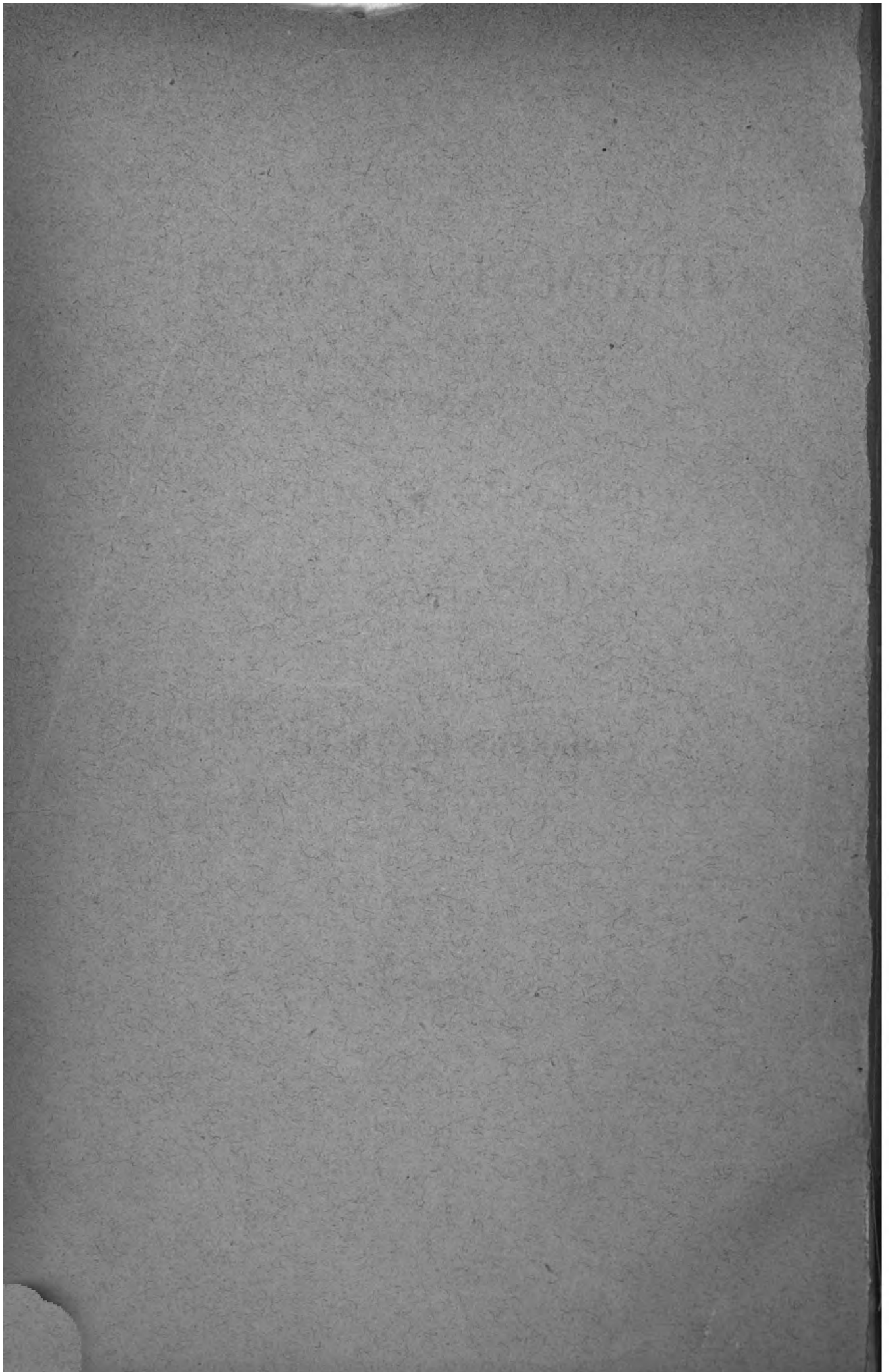

LIPSIAE

T. O. WEIGEL.

MDCCCLXXXVII.

= S. Th. 494

HERMAE PASTOR.

HERMAE PASTOR.

GRAECE

INTEGRUM AMBITU

PRIMUM EDIDIT

ADOLFUS HILGENFELD.

LIPSIAE

T. O. WEIGEL.

MDCCLXXXVII.

Prolegomena.

Hermae Pastorem graece e codicis a Constantino Simonide Lipsiensi Bibliothecae academicae venditi tribus foliis (nobis L) et antecedentium intercedentiumque apographo II. ab eodem viro docto conscripto (apud nos L³) usque ad Sim. IX, 30, 3 in. primi ediderunt Rudolphus Anger et Guilelmus Dindorf¹⁾, ex iisdem foliis et Simonidis apographo I. (L²) Constantinus Tischendorf²⁾. sed inde a Sim. IX, 30, 3 ε[ι] δὲ reliqua graece deerant. neque haec supplevit codex Sinaiticus a. 1862 editus³⁾, qui post Mand. II, 6 p. 35, 14 huius editionis (ζήσεται) sola fragmenta Mand. II, 7. III, 1. 2. 5—IV, 2, 3. 3, 4—6 exhibet. itaque graeci Pastoris editores⁴⁾ Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e latinis versionibus dederunt. quae extrema iam a. 1859 a Simonide edita esse⁵⁾,

1) Hermae Pastor graece. primum edidit Rudolphus Anger. praefationem et indicem adiecit Guilelmus Dindorf. Lips. 1856.

2) Hermae Pastor graece. ex fragmentis Lipsiensibus instituta quaestione de vero graeci textus Lipsiensis fonte edidit A. F. C. Tischendorf. ex editione Patrum apostolicorum Dresseliana centum exemplaribus repetitum. Lips. 1856.

3) Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. — ed. Aenotheus Frid. Constantinus Tischendorf. Petropoli 1862. Novum Testamentum Sinaiticum cum epistola Barnabae et fragmentis Pastoris ex codice Sinaitico — accurate descripsit Aenotheus Ferd. Const. Tischendorf, Lips. 1863.

4) Hermae Pastor. graece e codicibus Sinaitico et Lipsiensi scriptorumque ecclesiasticorum excerptis, collatis versionibus latina utraque et aethiopica, libri clausula latine addita, restituit, commentario critico et adnotationibus instruxit, Elxai libri fragmenta adiecit Adolphus Hilgenfeld, Lips. 1866. editio altera emendata et valde aucta, Lips. 1881. — Hermae Pastor graece addita versione latina recentiore e codice Palatino recensuerunt et illustraverunt Oscar de Gebhardt, Adolfus Harnack. Lips. 1877. — Opera Patrum apostolicorum. textum recensuit, adnotationibus criticis, exegeticis, historicis illustravit, versionem latinam, prolegomena, indices addidit Franc. Xav. Funk, editio post Hefelianam quinta. Tubing. 1878.

5) ΟΛΙΓΑ ΕΚ ΠΟΛΛΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΡΜΑ ΑΣΥΓΚΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΜΩΝΥΜΩΝ ΑΥΤΟΥ· ΠΡΟΣ

primus animadvertit eaque graece repetiit Ioannes Draeseke⁶). nam Simonides a viris doctis omnino iam a. 1856 proscriptus erat, neque libri eius legebantur. post Uranium fictum, quo ipsam regiam Berolinensem litterarum Academiam primo fefellit, etiam Barnabae epistulam graece integram, quam e Sinaitico codice Tischendorfius a. 1862. 1863 primus edidit, se iam a. 1843 Smyrnae edidisse sex vel septem aliis codicibus instructum finxit fraudemque alia fraude confirmare studuit⁷). timendus igitur est hic Danaus et dona ferens. sed etiam dona tulit non respuenda. Pastoris graeci longe maximam partem Simonidi debemus, etiam reliqua graece proferentem ne audire quidem Adolfo Harnack quidem placuit⁸), sed iniquum est.

Simonides iam in Hermae Pastore graeco falsi crimen commissé putatur. nam codicis Lipsiensis tria folia a. 1855 supplevit apographo (L³), quo Angerus Hermae pastorem graece edens (a. 1856) usus est. prius vero apographum (L²) Berolinenses magistratus protraxerunt, quod, quum a posteriore valde differat, ipsi Angero Simonides Hermam graecum adulterasse visus est, neque quisquam in illum tamquam Hermae falsatorem vehementius invectus est, quam Constantinus Tischendorf. sed in eam rationem, quae inter utrumque Simonidis apographum intercedit, Lipsienses iudices accuratius non inquisiverunt. neque Simonides falsi crimen confessus est. Graeco illi igitur quamvis in republica litteraria proscripto iam restituenda est actio.

ΔΕ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙΣ ΗΜΩΝ ΚΑΤΕΛΘΟΝΤΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΩΝ ΠΟΙΜΕΝΙΚΩΝ ΑΥΤΟΥ ΓΡΑΦΩΝ ΕΝ ΠΑΡΟΔΩΙ· ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΑ ΤΕ ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΥΠΟ Κ. ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ. ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ ΔΕ ΤΟΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΧΡΙΣ ΗΜΕΡΑΣ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΗΜΙΣΥ ΕΛΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΝΝΑΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ. quo libello finiuntur: ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΓΡΑΦΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ. Πρῶτον ἤδη τὰ πάντα ἐν Λονδίῳ ὑπὸ Κ. ΣΙΜΩΝΙΔΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ἐκδιδόμενα. — London, published by David Nutt, 270 Strand. 1859. p. 185—218.

6) Zum Hirten des Hermas, in: Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie. XXX, 2. 1887, p. 172—184. cf. A. Hilgenfeld, Zu dem griechischen Schlusse des Hermas-Hirten, ibid. p. 185. 186; Zur vorläufigen Säuberung des griechischen Hermas, ibid. p. 256.

7) Iac. Donaldson, the apostolical Fathers, Lond. 1874, p. 315, Athenaeum, Ian. 8. 1876. p. 53 sq. cf. Barnabae epi. graece et latine ed. Oscar de Gebhardt Ado. Harnack, Lips. 1878, p. XXIII.

8) Ueber eine in Deutschland bisher unbekannte Fälschung des Simonides, in: Theol. Literaturzeitung, 1887, nr. 7, p. 147—151.

I. De Hermae Pastoris codice Lipsiensi vel Clementino.

Hermae Pastoris graeci tria folia Simonides a. 1855 exeunte Lipsiae tradidit, quorum primum et secundum exhibent Mand. XII, 4, 8 p. 57, 1 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν usque ad Sim. VIII, 4, 3 p. 75, 13 ἕκαστος, tertium Sim. IX, 15, 1 p. 93, 11 — λωσόν μοι usque ad Sim. IX, 30, 3 p. 101, 25 ε[ὶ] δέ. quae quin Simonides a monte Atho tulerit, nemo dubitat. Angero exarata esse visa sunt „saec. XV, ineunte vel medio“, Tischendorfio iam saec. XIV. Simonides ipse Rudolpho Angero litteris d. 9/21 m. Sept. a. 1855 missis et in libro dicto a. 1859 p. 127—133 repetitis haec fere retulit: Ante IV annos (1851) se bibliothecas in monte Atho existentes perscrutantem in Dionysii monasterio ab illo monte occidentem versus condito inter alios libros etiam hos reperisse:

*Ἀρσενίου Ἱερομονάχου καὶ Ἀγιογράφου τοῦ Λαυσαρινοῦ εἰκονικῶν
παραστάσεων εἰς τὰς ὁράσεις τοῦ Ἑρμᾶ βιβλία δύο.
Μητροφάνους Μυτιληναίου εἰκονικὴ ἐρμηγεία εἰς τὰς δυωκαίδεκα
τοῦ Ἑρμᾶ ἐντολάς.*

Utrumque librum uno volumine membraneo ante DCC fere annos descriptum esse ab Abramio quodam Cario⁹⁾, tum ad s. Nicolai diem festum celebrandum invitatum se d. V. m. Decembr. venisse in vicinum Georgii claustrum Nicolao dicatum, conditum in Posidoniae actae culmine. ibi inter Neophyti Lesbii libros se reperisse codicem bombycinum Hermae librum exhibentem¹⁰⁾. de hoc igitur libro inscripto *Ποιμὴν* se consuluisse Eugenii Bulgarici *Ἐκατονταετηρίδα*¹¹⁾ et Oeconomi libri de LXX tomum IV. agnitumque librum cohortante Neophyto descripsisse¹²⁾. post Mand.

9) Καὶ ταῦτα μὲν τὰ δύο συγγράμματα γέγραπται ἐπὶ διφθέρας πρὸ ἑπτακοσίων περίπου ἔτων, ἐν ἐνὶ τεύχει, ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρός· τὴν δὲ γραφὴν λίαν καθαρὰν ἔχει· ὁ δὲ ἀπογραφεὺς αὐτοῦ Ἀβραμῖός τις ἐστὶν ἐξ Ἀκάνθου τῆς κατὰ Καρίαν ὀρμώμενος. Simonides ipse l. l. p. 201 Abramium Telium retulit anno demum 1821 Hermae Pastorem in monte Atho Hermae Pastorem describentem vulgari sermone corrupisse (cf. infra p. XXVII).

10) p. 131: ἦσαν δὲ τὰ πάντα (Νεοφύτου βιβλία) ἑκατὸν περίπου τὸν ἀριθμὸν, τὰ μὲν ἐπὶ διφθέρας, τὰ δὲ ἐπὶ χάρτου Παμβακίνου, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Ἑρμᾶ ὑπῆρχε διαλελυμένον καὶ ἀτημέλητον.

11) In libro laudato p. 131 Simonides adnotavit: Τοῦτο ἐποίησα ἐν τῇ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου βιβλιοθήκῃ, ὅποτε τὸ ἀντίγραφον τοῦ Ἀβραμίου ἀνεκάλυψα, ἀλλ' ἵνα μὴ δώσω νύξιν τινὰ τῷ Ἀγγέρῳ περὶ ὑπάρξεως ἑτέρου ἀπογράφου. ἐσιώπησα τὴν λεπτομέρειαν τῶν συμβεβηκότων καὶ ἀπέδωκα τῷ Γρηγοριανῷ τα γεγονότα πάντα.

12) Angero Simonides scripsit: ἐκ τούτων οὖν τὰ κατὰ τὸν Ἑρμᾶν ἀκριβῶς πληροφορηθεὶς — ἠναγκάσθη, ἵνα τὸ ὅλον κατὰ παράκλησιν τοῦ γηραιοῦ ἀντιγράψω.

XII. vero contextum interruptum animadvertentem se a Neophyto vetitum desistere etiam reliqua transscripsisse patribusque congregatis recitasse. Neophyto seni se tradidisse codicem ipsum et apographum pure descriptum, bibliothecam autem etiam magis perscrutatam reperisse tria alia eiusdem codicis folia in libro *Ἀνδρέου τοῦ Σαλοῦ*¹³). quibus dono acceptis se apographum eorum Neophyto reddidisse. ipsa vero tria folia cum illorum sex foliorum puro apographo secum tulisse se opportuno tempore describenda¹⁴). quae igitur Lipsiensi Bibliothecae academicae vendidit, haec esse tria folia et illa sex pure descripta. Ipsum iter a. 1851 factum etiam iis confirmatur, quae Simonides post apographum I (L²) a se occultum enarravit, eumque in monte Atho Hermae codicis tria folia reperisse, sex folia descripsisse constat. codicem vero integrum iam Angerus cognovit folia decem comprehendisse, „quattuor quae antecederent foliis Lipsiensibus, intermedia duo, unum post ultimum folium Lips. positum, in quo illa, quae nunc deficiunt, perscripta essent, vix unius illa paginae spatium excedentia“.

Hoc igitur ultimum codicis folium, cuius una fere pagina (19) Pastoris extrema continuisse videtur, iam novimus, si Simonidi fides habenda est. in libro enim a. 1859 edito p. 201 nonum suum Hermae codicem, inscriptum *Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς βίβλου λεγομένης Ποιμῆν*, retulit scriptum esse a Clemente Larissaeo, cui cognomen *Πλατυγένης*, a. 1457 paginis XXIX. ex quo codice iam edidit Pastoris extrema, quae primis editoribus tradere se non potuisse perhibuit.

in libro vero a. 1859 edito p. 131 adnotavit: Τὸ τοῦ Ἀβραμίου ἀντίγραφον τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Τιτσοειδορφίου ἐκδοθὲν δέλεας τῷ γηραιῷ Νεοφύτῳ ἤκουσα· Ἀβραμίου πολυμαθείας (ἀντὶ ἀμαθείας) γέμει τοῦτο, ὡ φιλτατε.

13) Τρεῖς δὲ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἡμέρας ὁ μὲν γηραιὸς λαβὼν τό τε πρωτότυπον καὶ τὸ καθαρὸν ἀντίγραφον ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐκτὸς τῆς μονῆς ἡσυχαστήριον αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ μείνας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν τῇ μονῇ καὶ τὴν εἰρημένην βιβλιοθήκην ἀναδιφῶν ἀνεκάλυψα καὶ ἕτερα τρία φύλλα ἐκ τῆς τοῦ Ἑρμᾶ συγγραφῆς ἐντὸς βιβλίου τινὸς Ἀνδρέου τοῦ Σαλοῦ ἐπιγεγραμμένου, ἀνεκδότου καὶ αὐτοῦ ὄντος.

14) Ἐκτοτε τοίνυν κύριος γενόμενος τούτων παρητησάμην τῆς μεταγραφῆς, τοῦ καιροῦ μὴ διδόντος, καὶ ἔφερον αὐτὰ μετ' ἐμοῦ σὺν τῷ ἀπογράφῳ τῶν πρώτων ἕξ φύλλων, ὅπως ποτὲ εὐκαιρίας λαβόμενος τοῦτο κάκεινα καθαρῶς ἀπογράψω. in libro a. 1859 edito p. 132 Simonides adnotavit: Τὸ δὲ ἀληθὲς ἦν, ὅτι ἀνακαλύψας καὶ ἕτερα δύο ὕστερον ἐν τῇ τοῦ ἀγίου Παύλου μονῇ τῇ κατὰ τὸν Ἄθων, καὶ τρίτον ἔτι ἐν τῇ τοῦ Καρακάλου, καὶ τέταρτον ἐν τῇ τῆς ἀγίας Ἄννης σκῆτῃ, καὶ πέμπτον ἐν τῇ κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος (ὄρα Μέμνονα [Memnon. Archäologische Monatschrift, redigiert von C. Simonides, Monachii 1857]), μετὰ δὲ, καὶ τὰς δώδεκα ἐντολὰς μόνας ἐπὶ λίθου ἐν τοῖς ἐρείπιοις τῆς τῶν Μυρέων μητροπόλεως· ἡμέλησα ὅλως τὴν ἀντιγραφὴν αὐτοῦ· ἠρέξάμην δὲ τῆς τοῦ Σιναίου χειρογράφου ἀπογραφῆς, ὅτι τοῦτό ἐστι τὸ παλαιότατον πάντων κτλ.

aetas fere eadem est, quam Angerus codici Lipsiensi adscripsit. Sim. IX, 30, 1. 2 verbo tenus congruunt cum Lipsiensi codice. quod Simonides XXIX paginas esse Clementini codicis retulit, ipse correxit ex huius codicis pagina XIX. ultima. edens (l. l. p. 203). sed versutum hominem ea finxisse potius quam edidisse Harnaccius censuit. quo magis de utroque apographo agendum est, quo codex Lipsiensis vel Clementinus suppletur.

II. De Simonidis utroque apographo.

Apographum II (L³) Simonides Lipsiensibus tanquam a se in monte Atho conscriptum tradidit, de quo Angerus haec praefatus est: „Ipsum vero apographum paginas continens XXXIV formae quaternariae a Simonide scriptum est litteris perpaucis et haud raro lectu difficilioribus; scribendi compendia in codice obvia si non prorsus certo solvere valuerat, laudabili studio depinxit, rudius quidem, sed ita tamen, ut iam ad unum omnia explicari potuerint. praeterea idem Lipsiae hoc exemplum (una cum tribus illis codicis ipsius foliis) nitidius transscripsit in usum typographi; ego tamen plagulas impressas ad prius illud apographum [L³] correxi, adiutus a Lycurgo Graeco, amico doctissimo; in rebus dubiis ad Simonidem ipsum recurri. ceterum ad apographum primum [L³] sex accedunt schedulae a Simonide tum, quum codicem describeret, consignatae, ex quibus quinque compendia continent ex codice depicta addita explicatione; ex his una simul verba exhibet ea, quae infra p. 94. lin. 9—11 [Sim. IX, 12, 8] leguntur: *πρὸς τὸν θεὸν ἄτερ αὐτοῦ· ὃς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μὴ λάβοι, οὐκ εἰσελεύσεται*, casu omissa illa in apographo ipso; in schedula sexta [nunc quarta] lectionis varietas inest p. 50 [Mand. XII, 4, 1] in margine repetita“.

Equidem addo, ea quae inde a Vis. II, 3, 5 p. 14, 1 *καὶ Μωδὰδ* usque ad Mand. III, 1 p. 36, 1 *καὶ οὐδὲν παρ'* leguntur, addita esse tribus foliis (2—4), quorum primum et secundum ex parte atramento obruta sunt. pro his igitur foliis in apographo ipso paginae 3—10 substitutae sunt, sequentium foliorum numeris plerisque mutatis. addo etiam, ad marginem Mand. XII, 4, 1 apographum ipsum nihil exhibere, schedula vero VI (nunc IV) legi:

Παντελ. [suppl.: *Παντελεήμονος*].

συ συνέκλεισας φῶς καὶ ἐχώρησας τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ ἔκτισας καρποὺς παντοδαποὺς ἥλιον σελήνην ἄστρον ἐναρμόνιον κίνησιν ζῶα πτερωτὰ τετράποδα ἐρπετὰ ἔνυδρα

ἀγρία τε καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ζῶα καὶ τούτων ἀπάντων ἔκτι — δεσπότην τὸν ἄνθρωπον.

quae paululum mutata Angerus ad p. 50, 19—27 adnotavit: „Cod. in marg.“ dedit enim *ἐχώρισας* et *ἔκτι[σας]*, fortasse nitidius illud descriptum exemplum Simonidis secutus. ad marginem Simonides bis (Vis. I, 1, 3 p. 7, 3. III, 5, 1 p. 20, 5), varias lectiones adnotavit, alteram omnino, alteram propemodum genuinam.

denique addo, ad Mand. XII, 4, 8 p. 57, 11 *ἐγὼ γὰρ*, ubi sequentia codicis ipsius folia I. II. inserenda sunt, legi: *ἴδε τὰ δύο φύλλα.*

Hoc igitur apographo Angerus supplevit codicis Lipsiensis tria folia. sed Hermae Pastore graece modo edito Simonidi Uranii ficti accusato ereptum est prius Hermae Pastoris apographum (L²), quo prolato ipse Angerus eidem apographo, quod ediderat, fidem omnem denegavit. duumviri doctissimi, qui Hermae librum primi ediderunt, iam libellum addiderunt¹⁵). Dindorfius haec fere censuit: illud apographum (L³) Lipsiae potius quam in monte Atho confectum nullius esse pretii. hoc vero prius apographum (L²) illarum additionum mutationumque, quas posterius exhibet, initia ostendere. „Diese — wie es wenigstens gegenwärtig scheint — erste Abschrift, an deren Rändern, oft auch über dem Texte, theils mit Tinte, theils mit Bleistift geschrieben, jene kritischen Versuche sich finden, ist erst vor kurzem an die hiesige Universitätsbibliothek gelangt durch die dankbar anzuerkennende Vermittelung des Herrn Polizeidirector Dr. Stieber in Berlin, zu dem der erfinderische Grieche im Februar dieses Jahres in unfreiwillige Beziehungen getreten war“. Angerus prioris apographi (L²) a posteriore (L³) discrepantes lectiones recensens praefatus est: „Selbst das am nächsten liegende Urtheil, dass man wenigstens auf die Abweichungen der zweiten Abschrift [L³] von dem lateinischen Texte sich verlassen könne, erweist sich jetzt als sehr zu modificiren, da die nicht selten auf dem Rande des ersten Apographon mit Bleistift geschriebenen wörtlichen oder fast wörtlichen Uebersetzungen aus dem Latein. von Sim. gewöhnlich (wohl um keinen Verdacht zu erregen) in der zweiten Abschrift in frei veränderter Gestalt gegeben werden; ja hin und wieder erscheinen hier selbstständige Additamenta, wenn auch gewöhnlich an den Nexus sich anschliessend (p. 13, 1—5 [Vis. III, 3, 1]. 50, 17—19. 25 f. [mit Rücksicht auf 51, 6. 8 [[Mand. XII,

15) Nachträgliche Bemerkungen zu Hermas von Rud. Anger und Wilh. Dindorf (Besonderer Abdruck aus Gersdorfs Repertorium, Bd. III. 1856, Lips. 1856.)

4, 2, cf. §. 3]]. 17, 16 f. 18. 19 [Vis. III, 7, 3. 4], einmal 5, 10 f. [Vis. I, 2, 2. 3] gegen den Nexus wohl nach Luc. 1, 41. 44). Ausser den oben S. 3 [a Dindorfio] erwähnten mannichfaltigen Notizen am Rande und über dem Texte der ersten Abschrift [L²], die erst in Leipzig hinzugesetzt wurden, erscheinen noch verschiedenartige Correcturen mitten im Texte, eben so, wie jene, erst in Leipzig mit Bleistift, blauer oder schwarzer Dinte gemacht. Nur in dem letzteren Falle (in welchem sie sich regelmässig nächst der etwas anderen Buchstabenform durch die Schwärze der Dinte von dem in Griechenland Geschriebenen unschwer unterscheiden lassen) sind sie in dem folgenden Verzeichnisse mehrmals, wenn besonderer Grund vorzuliegen schien, angeführt worden“.

Constantinus Tischendorf e priore apographo (L²) Hermae Pastorem graece edens a. 1856 haec fere praefatus est: „Huius enim textus quum minorem partem tribus foliis chartaceis saeculi fere decimi quarti ex Atho monte attulisset, maiorem sua manu eodem in monte exscripsisset, utrasque istas pretiosas libri pretiosissimi reliquias Graecas ut venderet atque ad edendum cederet rogatus consensit quidem, sed praeter illa antiqua folia non tradidit nec emptori nec editori, nisi quae de apographo suo in monte Atho confecto rursus Lipsiae incredibili perfidia conscripserat. cuius rei ille duas maxime causas habuit. quum enim materiem quaerebat novi codicis Hermae palimpsesti fingendi, quem quidem brevi post successu pari fere atque audacia in lucem protulit; tum vero providendum sibi putabat, ne, quae suspicio Rudolpho Angero viro doctissimo suborta erat, Graeca sui codicis e Latinis conversa crederentur. propterea quicquid suspicionem eiusmodi confirmaturum videbatur libere correxit, locos iam ab antiquis scriptoribus, ut Clemente, ut Origene, ut auctore Doctrinae ad Antiochum, graece allatos ita retractavit, ut suum textum ad vetera fragmenta confirmaret, lacunas graeci textus collato Latino repertas ipsa Latina vertens explevit, alia denique multa mira temeritate mutavit. — postquam vero perspectis vario modo hominis versutissimi dolis laudabili cura prospectum est, ut eae schedae, quas ad vetustum codicem, saeculi fere quarti decimi, in Atho monte ille olim conscripserat, e custodia Berolinensi Lipsiam perferentur, mutata res est“.

Hermae codicem palimpsestum Simonides iam prolaturus erat, quum graeca editio princeps typis exscribatur. Lycurgum enim popularem et Angerum se certiores fecisse retulit etiam alius codicis palimpsesti, quem Hermae Pastore graece modo edito anno 1856

ineunte Alexandria Lipsiam missum receperit. huius sexti sui codicis, cuius IV folia Lipsiensibus venditurus erat, unum folium postea Vindobonensibus tradidit a se ipso artificiose factum esse fassus. scripsit quidem l. l. p. 199 sq.:

*Τοῦ παλιμψήστου τούτου ἐκτίσατο ἡ ἐν Βιέννῃ Καισαρο-
βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ φύλλον ἐν, ὃ καὶ θεωρεῖ ὡς ἀδάμαντα πολύτιμον.*

sed quaerenti mihi Dr. Alfred Goeldlin de Tiefenau, Bibliothecae C. R. Vindobonensis scriptor, ante d. XVIII. Cal. m. Febr. a. 1887 haec rescripsit:

„Das von Simonides angezeigte Palimpsestblatt des *ΠΟΙΜΗΝ* findet sich wirklich in der k. k. Hofbibliothek. Flunkerei ist aber doch dabei, wie Sie vermuthen. Es ist dasselbe in unserem Accessionsbuch im Mai 1856 eingetragen: Zwei Blätter eines griechischen angeblichen Palimpsestes: Pergam. Geschenk des Herrn Simonides; eine Probe der Fälschungskunst des genannten Gelehrten, als welche es genommen wie gegeben wurde“.

„Eine Vergleichung des Falsificats ist für Ihre wissenschaftlichen Zwecke natürlich werthlos. Indess habe ich eine solche, soweit dies ohne allzu angestrengte Augenmühe möglich war, neugieriger Weise doch vorgenommen und vollständige Uebereinstimmung mit dem [Anger-] Dindorfschen Texte gefunden.“¹⁶⁾

Simonides igitur iam Lipsiae quaestum facere studuit eundem textum, quem vendiderat, in antiqui codicis formam redigens. si vero repetito illo textu lucrum facere studuit, prius apographum (L²) mutandum non erat. quod autem Simonides prius suum apographum superscriptis additisque mutavit, idem Tischendorfius, qui Hermae Graeca omnino e Latinis conversa esse contendit, ideo factum esse opinatus est, ne Graeca e Latinis conversa crederentur. propterea eum etiam lacunas Graeci textus collato Latino reperi-
tas ipsa Latina vertentem explevisse. qua ratione illam suspicionem confirmasset potius quam diluisset. ipsi Angero Simonides apographum I corrigens et supplens Latina vertisse visus est. sed nonnulla addita sunt, quae latina versio vulgata non exhibet. Dindorfius Simonidem artem criticam tentasse censuit. triumviri igitur Lipsienses eam rationem, quam Simonides in corrigendo supplendoque apographo I secutus est, neque prorsus consentientes

16) Folium illud incipit Sim. VIII, 10, 4 p. 36, 25 τούτων οὖν πάντων. columnae I. II (utraque 33 versus continens) usque ad Sim. IX, 1, 1 p. 37, 4 ὅσα σοι ἔ-, paginae reversae columnae III. IV (utraque 34 versibus constans) pergunt inde a δεῖξε usque ad § 7 p. 37, 21 τὸ δὲ πέμπτον. prius scripta erant nonnulla e Ioannis et Petri epistulis.

neque accurate definiverunt. hac autem definitione iustum iudicium de Simonide ferendum nititur.

Apographum I (L²) Tischendorffius ne accurate quidem edidit. omisit enim nonnunquam ea, quae supra lineam vel inter singula verba vel ad marginem scripta sunt eadem manu eodemque atramento, quo ipsum apographum. itaque inter utrumque apographum etiam discrimina intercedere videbantur, quae nulla vel minima sunt. Vis. I, 1. p. 7, 15. 16 L²: οὐ πάντοτε ὡς θυγατέρα (Sd. stilo cerussato correxit θυγατέρα) ἡγουμένου (Sd. corr. ἡγούμην σε, procul dubio sequens οὐ supponens) πάντοτέ με ἐκατάκρινας; sed in infima pagina (1) prima manu notatum est: καὶ εὐλαβῶς εἶχον ἀεὶ πρὸς σε; οὐδέποτε δὲ κατέκρινά σοι (ortum e κατεπίκρανά σοι). L³: οὐ πάντοτε ὡς θυγατέρα ἡγούμην σε, καὶ εὐλαβῶς εἶχον ἀεὶ πρὸς σε; οὐδέποτε δὲ κατέκρινά σοι. Simonides igitur iam quum apographum I scribebat, aliam lectionem plenioram novit, quam fere in apographo II dedit. 2, 3 p. 8, 20 L² non solum ἴ δὲ εἶπε exhibet, quibus anus verba interumpuntur, sed prima manu supra lineam praemisit: ἐγὼ δὲ σκιρτήσας τῷ πνεύματι ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ τῆς γυναικὸς (γυν. compendio scriptum est), χαριεῖς (sic) εἶπον αὐτῇ χαῖρε, ᾧ γύναι. Sd. in summa pagina (2): καὶ ἐγὼ χαριεῖς εἶπον χαῖρε ᾧ γύναι. L³: ἐγὼ δὲ σκιρτήσας τῷ πνεύματι ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ χαριεῖς ἐφώνησα· χαῖρε, ᾧ γύναι. ἡ δὲ εἶπε. ne haec quidem Sd. ad arbitrium e Luc. I, 41, 44 addidit, sed aliam lectionem secutus. p. 9, 2. 3 iam L² supra lineam prima manu exhibet: κυρία, ὀνειδισμὸς μοι ἐγένετο, quae L³ repetiit, minime omittenda. Vis. III, 1, 4 p. 15, 11 iam in L² pr. m. super κερβικάριον scriptum est προσκεφάλαιον, quam variam lectionem praetulit L³. 3, 5 p. 19, 1. 2 iam L² pr. m. sub lectione γραφάς, linea ducta et superscr. τὸ οἰκοδομῆν (compendio). L³ τὴν ἔννοιαν τοῦ πύργου pro τὰς γραφάς, ad arbitrium quidem, sed non sine ullo fundamento. 6, 5 p. 22, 9. 10 L²: ἔχοντες δὲ πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου (superscr. τὴν) οὐσίαν (superscr. ὅταν). Sd. corr.: τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν οὐσίαν. ὅταν οὖν. sic et L³. Mand. III, 2 p. 36, 4 post ἄψευστον iam L² pr. m. supra lineam: καὶ ἐγένοντο οἰκητήρια τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος. ἐὰν οὖν. sic et L³ (om. οὖν). V, 1, 1 p. 40, 2, 4 iam L² post πνεύματος pr. m. supra lineam: μηδὲ μειούμενον ὑπὸ τῆς ὀξύχολίας. eadem L³. §. 5 p. 41, 7 var. l. iam L² supra lineam γίνεται compendio, quod explicavit L³. §. 6 p. 41 15 iam L² pr. m. sub voc. ἔνταξις scr. ἔντευξις, quod recepit L³. XII, 3, 4 p. 55, 28 post πεισθῆναί σοι iam L² pr. m. addidit: μετὰ δὲ τὸ (συντελέσαι?) τὰ ῥήματα ταῦτα, cf. L³ μετὰ δὲ τὸ

συντελέσαι αὐτὸν τὰ ἔργα ταῦτα. gravissimus est locus Mand. XII, 4, 2 p. 56, 11 sq., ubi post τὴν ὀργὴν αὐτοῦ iam L² pr. m. super linea exhibet καὶ εὐθέως ἐφώνησα. L³ καὶ εὐθέως ἐπάρας τὴν φωνὴν εἰς οὐρανὸν ἐφώνησα συγκεχυμένος τῷ πνεύματι. quae in L² sequuntur L³ paulo aliter exhibet, paulo aliter etiam schedula addita (e Panteleemonis codice?). quae L³ cum L² communia exhibet, Simonides non finxit. corruptas vero lectiones ἐκατέκρινας et κατέκρινά σοι variasque τὰς γραφὰς et τὴν οἰκοδομὴν codex aliquis suppeditasse videtur. ex altero codice iam Mand. XII, 3, 4 nonnulla addita sunt. trium vero codicum lectiones repraesentantur Mand. XII, 4, 2 (L^{2·3} et schedula addita).

Alia Simonides in L² mutavit, sive sua sponte, sive aliis codicibus usus, sed emendans potius lacunasque supplens quam adulterans. eam enim rationem, qua nos in edendis antiquis libris utimur, Neograecus ille ignoravit. textum lectoribus commodum dare voluit, nullo hac in re fallendi studio ductus. prius igitur apographum saepe emendatum et suppletum oculere solumque alterum emendatum tradere ei placuit. protractum vero prius apographum quam maxime contempsit. haec sunt: Vis. I, 1, 3 p. 7, 1 L² ὦ, Sd. L³ ἦν. ibid. p. 7, 2 L² ἀπερωγός, Sd. L³ ἀπερωγός. 1, 5 p. 7, 8 [ἀπεκαλ]ήφθην, Sd. L³ [ἀπεκαλ]ύφθην. 1, 7, p. 7, 15 L² θυγατέρα, Sd. L³ θυγατέρα. ibid. L² ἡγουμένου, Sd. L³ ἡγούμην σε. 1, 8 p. 7, 17 L² γελάσεις, Sd. L³ γελάσασα. p. 7, 20 L² δίκαι, Sd. L³ δίκαιος. p. 8, 1 L² καλεῖται, Sd. L³ βουλεύεται. 3, 2 p. 9, 16. 17. L² ἡ πολλὴ φησὶ εὐσπλαγχνία. Sd. L³ ἡ πολλὴ νῦν εὐσπλαγχνία. 3, 4 p. 10, 8 L² καὶ κραταιᾶ, Sd. L³ κραταιᾶ. II, 2, 1 p. 11, 24 L² compendium (superscr. γυνή, γυναικας), Sd. L³ bene γνώσις. 3, 2 p. 13, 15 L² ἀπλότητα, Sd. L³ ἀπλότης. 4, 4 p. 14, 17 L² νοθετησομένη fere, Sd. L³ νοθετήσῃ. III. 1, 2 p. 15, 1 L² ἐκείνης super ἐναντίον, Sd. L³ ἐκείνης. p. 15, 4 L² μέλω, Sd. L³ μέλλω. 1, 9 p. 16, 5 Sd. bene inseruit οὖν (cf. Sin.), L³ δὲ. p. 16, 12 L² μεῖζον, Sd. L³ μεῖνον. p. 16, 14 L² ὑπένεγκαν, Sd. L³ ὑπίνεγκαν. 2, 4 p. 17, 6 L² μετὰ πράγματα, Sd. L³ μεγάλα πράγματα (μεγα πραγμα Sin., rem magnam vulg.). p. 17, 7 L² ὁ χῶρος, Sd. L³ οὐχ ὄρεῖς (Sin. vulg.). p. 17, 8. L² ὠκοδομούμενον, Sd. L³ οἰκοδομούμενον. ibid. L² ἐπ', Sd. L³ ἐφ'. 2, 8 p. 17, 20 L² στρογγυλοὶ, Sd. L³ στρογγύλοι. 2, 9 p. 17, 25 L² τοὺς ante ῥιπτομένους, Sd. L³ del. τοὺς. 3, 1 p. 18, 7 L² γίνονται, Sd. L³ γένονται. 3, 2 p. 18, 14. 15 L² ἀναιδεῖς, Sd. L³ ἀναιδής. 3, 5 p. 19, 3 L² ἄκουσον bis, Sd. L³ semel. 5, 5 p. 21, 1 L² μετα χρεῖσαι (corr. in χωρισταί), Sd. L³ μετανοεῖν (Sin. vulg.). ibid. L^{2·3} om. μα-

κράν, Sd. scripsit super *ἔξω* (Sin. habet ante *οὐκ ἀπεριφῆσαν*, non sunt longe proiecti vulg.). p. 21, 4. L² *δύσχηστοι*, Sd. L³ bene *ἰσχυροὶ* (Sin., fortes vulg.), 6, 1 p. 21, 9 L² *εἰς ὑποκρισίαν*, Sd. L³ *ἐν ὑποκρισίᾳ*. p. 21, 11 L² *ἀδελφοί*, Sd. L³ *ὠφέλιμοι* (*εὐχρηστοι* Sin., utiles vulg.). 6, 6 p. 21, 14 Sd. L³ suppleverunt [*οὗτοι ἐψω*]ριακότες. 6, 3 p. 22, 3 Sd. L³ suppl. [*οἱ λίθοι*, ut Sin. vulg.]. 6, 6 p. 22, 20. L² *εὐχρηστοὶ ἦσθε*, Sd. L³ male *εὐχρηστος ἦσθα* (*εὐχρηστοὶ γινεσθε* Sin., om. vulg.). 7, 1, p. 22, 25 L² *δολοῦντες*, Sd. L³ *δοκοῦντες* (Sin., putantes vulg.). 7, 4 p. 23, 11 *ἐτελείωσεν* vel *ἐτέλεσεν*, Sd. (L³) *ἐτέλεσεν*. 7, 5 p. 23, 15 L² *τούτοις* vel *τούτους*, Sd. L³ *τούτων* (Sin. vulg.). 8, 3 p. 24, 5 L² *πιστή*, Sd. L³ *πίστις*. 8, 5 p. 24, 11 L² *κύριαί* *πᾶσαι* *εἰσὶ*, Sd. L³ *κυρία, πέντε τίνες* *εἰσι*; (domina, quinque quae sunt vulg., *πέντε* om. Sin.). 8, 9 p. 24, 24 L² *φωνὴν* *μεγάλην*, Sd. L³ *φωνῆ* *μεγάλῃ* (Sin. vulg.). ibid. p. 25, 3 L² *ἐπηρώτα*, Sd. L³ *ἐπερώτα*. 9, 1 p. 25, 12 L² *ἑμῶν*, Sd. L³ *ἑμᾶς* (Sin.); 9, 2 p. 25, 16 L² *ἀντιλαμβάνετε*, Sd. L³ *ἀντιλαμβάνεσθε* (*-σθαι* Sin.). 10, 2 p. 26, 22 L² *ἀνεφανίσθη*, Sd. *ἐμφανίσθη* (*ενεφανίσθη* Sin.). 11, 4 p. 28, 3 L² *εἶδον*, Sd. L³ *ἰδοὺ ἔχεις* (ecce habes vulg., om. *ιδου* Sin.) 12, 3 p. 28, 15 L² *ἑμῶν*, Sd. L³ *ἑμᾶς* (Sin.). ibid. L² *ἀνανεώσατο* (sic fere Sin.), Sd. L³ *ἀνενέωσε*. 13, 2 p. 28, 21. 22 L² *λυπούμενη*, Sd. L³ *λυπούμενῳ* (Sin. vulg.). Vis. IV, 1, 4 p. 29, 23 L² *τεθμελιωμένον*, Sd. L³ *τεθμελιωμένος* (Sin. vulg.). 1, 8 p. 30, 12 L² *ῥύζω* vel *ῥύζων*, Sd. *ῥύζω*, L³ *ῥοῖζω* (Sin., in ictu vulg.), 1, 9 p. 30, 13 L² *ἐκτεῖνας*, Sd. L³ *ἐκτείνει* (extendit vulg.). 2, 5 p. 31, 12 L² *εἶπεν*, Sd. L³ *εἶπέ* (Sin., enarra vulg.). p. 31, 15 L² om. *ἑμῶν*, quod restituerunt Sd. L³ (Clem. Al. Sin. vulg.). 2, 6 p. 31, 19 L² *ἀποστρέψαι*, Sd. male *ἀποστρέψει*. 3, 1 p. 31, 24 L² *κεφαλὴν* *κοιλίαν*, Sd. L³ del. *κοιλίαν* (cf. Sin. vulg.). 3, 4 p. 32, 6 L² *δοκιμάζεσθαι*, Sd. L³ *δοκιμάζεσθε*. p. 32, 9 L² *ἀποβάλλεσθε*, Sd. L³ *ἀποβάλλετε* (abicietis vulg.). 3, 7 p. 32, 17 L² *τόπω*, Sd. L³ *τρόπω* (quem in locum vulg.). Vis. V, 3 p. 33, 5. 6 L² *ῥ* (superscr. *ᾶ*) *παρεδόθη* (ad. marg. *ᾶ* *παρεδόθη*). Sd. L³ *ῥ* *παρεδόθη* (Sin. vulg.). etiam l. 8. 9 Sd. L³ *ῥ* *παρεδόθη*. §. 7 p. 33, 22 L² *καὶ*, Sd. L³ *δὲ* (Sin. vulg.). Mand. II, 1 p. 34, 12 L² *νοῦ*, Sd. L³ *γενοῦ*. §. 2 p. 34, 14 L² *μηδὲν* *μήδη* (supra ultimo *η* notato *ένα*), Sd. L³ *μηδὲ ἡδέως* (Ps.-Athanas. Ant. vulg.). III, 1 p. 35, 19 L² *κατώκησεν*, Sd. L³ *κατώκισεν*. p. 35, 20 L² *σαρχῆ*, Sd. L³ *σαρχί*. IV, 1, 1 p. 37, 1 L² *τὰ δὲ σου* (superscr. *ης*, subscr. *α*), Sd. L³ *τῆς δὲ σῆς* (quae neque e Ps.-Athanas., qui haec om., neque e vulg., ubi „domini“, hausta sunt, sed cum Sin. congruunt). 1, 3 p. 37, 8 L² *ἀναμαίνειν*, Sd.

L³ ἀναβαίνειν. 1, 4 p. 37, 9 L² με, Sd. L³ μοι. p. 37, 10 L² φησί (superscr. γνῶναι γυναικί), Sd. τις ἔχη, L³ τις ἔχει (φημι—εχων τις Sin., si quis habuerit vulg.). 1, 5 p. 37, 12 L² ἀνοίας, Sd. L³ ἀγνοίας (Sin. vulg.). 1, 8 p. 37, 21 L² μεγάλως, Sd. L³ μεγάλην. 1, 9 p. 38, 5 L² ὡς, Sd. L³ ὅς. p. 38, 7 L² μηδὲ σὺ ζῆθι, Sd. L³ μηδὲ σύζει (noli convivere vulg.). 1, 10 p. 38, 19 L² μετάνοια (superscr. ν, quod Sd. del.). 1, 11, p. 38, 11 L² συντελεῖται, Sd. L³ συντελεῖται. 2, 2 p. 39, 3 L² ἡμαρτον, Sd. L³ ἡμαρτε. 2, 3 p. 39, 7. 8 L² ἐὰν τὰς ἐν τὰς, Sd. L³ ἐὰν τὰς. 3, 6 p. 39, 27 L² θλήσιν, Sd. L³ κλήσιν (vocationem vulg.). 4, 3 p. 40, 14 L² μέλω, Sd. L³ μέλλω. 4, 4 p. 40, 16 L² ἄφεις (superscr. ν), Sd. L³ ἄφεις. VII, 5 p. 46, 1 L² ζήσονται, Sd. L³ ὅτι ζήσονται. p. 46, 6 L² αὐτῶ (super ῶ notato οἷς), Sd. L³ αὐτοῖς. XI, 1 p. 52, 2 L² ἀπόλλων, Sd. L³ ἀπολλύων. §. 8 p. 52, 33 L² ἅγιον, Sd. L³ τὸ ἅγιον. §. 12 p. 53, 11 L² ἀνεδής, Sd. L³ ἀναιδής. p. 53, 15 L² προφήτην (etiam vulg.), Sd. L³ male προφητεύοντος. §. 14 p. 53, 25 L² κωφούται, Sd. L³ κωφούται (obmutescit vulg.). §. 19 p. 54, 6 L² ταῦρα, Sd. L³ ταῦτα. XII, 2, 2 p. 53, 1 L² θυγατέρα, Sd. L³ θυγάτηρ. p. 53, 3 L² ζήσητε, super altero η scr. ε, quod del. Sd. L³. 3, 1 p. 55, 17 L² ἐργάσης, Sd. L³ ἐργάση. 3, 4, p. 55, 29 L² δύναμαι, Sd. L³ δύνανται. 3, 5 p. 56, 4 L² ἀνέβη, Sd. L³ ἀναβῆ. 4, 1 p. 56, 2 L³ με, superscr. μῆ, quod del. Sd. L³. 4, 7 p. 57, 9 L² ἀγροικίας, Sd. L³ ἀγρικοῖς. Sim. VIII, 4, 4 p. 75, 14 L² ἐσχημάτες, super altero ε notato α, quod del. Sd. L³. 4, 5 p. 75, 18 L² σήτόν, Sd. L³ σητός. sic etiam 6, 4 p. 76, 34. p. 77, 4 L² ἀπέστη, super η scr. ην, quod del. Sd. L³. 6, 6 p. 77, 9 L² μετανοηκότητας, Sd. L³ μετανενοηκότητας. p. 77, 14 L² οἱ τῶν, Sd. L³ τῆν τῶν. 7, 1 p. 77, 16 L² καθὰ, Sd. L³ κατὰ. 7, 7 p. 77, 31 L² ἐκαθάρισαν, Sd. L³ ἐκαθάρισαν. 8, 2 p. 78, 13 L² λοιπὸν vel λοιποῦ, Sd. L³ λοιπὸν. 9, 4 p. 79, 8 L² γένη, Sd. L³ γένηται. IX, 3, 3 p. 82, 18 L² βυθὸν τινος, Sd. L³ βυθοῦ τινος. 4, 4 p. 83, 12 L² ἐπέταξαν (super altero ε scr. ά), Sd. L³ ἐπέταξαν. 4, 8 p. 83, 26 L², Sd. L³ expleverunt καὶ εἶτα (et vulg.). p. 83, 27 L² ὅλους? Sd. L³ ὅλως. p. 84, 1 L² κοπιᾶται, Sd. L³ κοπιᾶτε. 6, 4 p. 85, 12 L² ἀσβολῆν, Sd. L³ ἀσβολῆ. 6, 7 p. 85, 24 L² ἠρέχθησαν (super pr. η scr. ε), Sd. L³ ἠρέχθησαν. 7, 6 p. 86, 18 L² προσυχθίσω, Sd. L³ προσοχθίσω. p. 86, 19 L² εἶμαι, Sd. L³ εἶναι. ibid. L² τοῦ δεσπότου, Sd. L³ τῷ δεσπότῃ. 8, 6 p. 87, 15 L² ὀλίγοι, Sd. L³ male οὐκ ὀλίγοι. 9, 3 p. 87, 30 L² οὔ, Sd. L³ οὐν. 9, 6 p. 88, 13 L² ἐκύκλωσεν, Sd. L³ ἐκύκλωσα. 10, 3 p. 88, 30 L² κεκά[θαραι], Sd. L³ κεκά[θαρται]. 11,

1 p. 89, 13 L² λαλήση, Sd. L³ λαλήσει. ibid. L² μοι, Sd. L³ μη. 11, 7 p. 89, 29 L² οί, Sd. L² αί. 12, 2 p. 90, 17 L² ἕως τε, Sd. L³ bene ὥστε (ita ut' vulg.). 12, 4 p. 90, 22 L² εἶδεν, φησίν, Sd. L³ εἶδες, φησί (vidisti, inquit' vulg.). 13, 1 p. 91, 13 L² ἐκκλησία, Sd. L³ ἡ ἐκκλησία. 13, 2 p. 91, 17 L² ἐφελεῖς, Sd. L³ ὠφελεῖς (proderit tibi' vulg.). 13, 3 p. 91, 24 L² ὀφῆλει, Sd. L³ ὀφείλει. 1. 25 L² φορεῖν, Sd. L³ φορεῖ. 13, 8 p. 92, 11. 12 L² ἀπεπίσθησαν, Sd. L³ ἀπεπέισθησαν. 13, 9 p. 92, 16 L² τὸν οἶκον, Sd. L³ τοῦ οἴκου. 14, 3 p. 92, 32 L² ἀνεκαίνησεν, Sd. L³ ἀνεκαίνισεν. 14, 6 p. 93, 9. 10 L² αὐτὸς, Sd. L³ αὐτοῖς.

Haec omnia Simonidem diligenter potius, quam callide et fraudulententer mutasse docet apographum I, cuius plurima vitia emendavit. parum refert, quod nonnunquam etiam erravit vel minus recte mutavit. fallendi studium nusquam cognoscitur. nonnulla proprio Marte mutasse videtur, saepe feliciter. licebat ei etiam conferre scriptorum ecclesiasticorum excerpta a latinae versionis vulgatae editoribus collecta ipsamque latinam versionem, qualem Dresselio priores editores praebuerunt¹⁷), editoris officio non male functo. sed neque ex hoc utroque fonte neque ex se ipso omnia hausit, ut Vis. III, 6, 6 p. 22, 20. Mand. IV, 1, 1 p. 37, 1.

Simonides apographum I etiam propter vulgarem sermonem contempsit, qua de causa puriorem textum edere studuit. itaque Vis. I, 1, 2 p. 8 L² ἡμῶν, Sd. L³ ἂν ἡμῶν. 1, 3 p. 6, 10 L² πορευομένου μου, Sd. L³ πορευόμενος. p. 1, 7, 3 L² ἐπιθῶ, Sd. L³ ἐπιθεις. 1, 8 p. 8, 5. 6 L² γῆν ἐρῶντες (superscr. αἰροῦντες), Sd. L³ γῆς ἐρῶντες. 1, 9 p. 8, 7 L² μεταμελήσουσιν, Sd. L³ μεταμελήσονται. 2, 1 p. 8, 13 L² ἐαντῶ, Sd. L³ ἐμαντῶ. 2, 2 p. 8, 16 L² ταῦτά μου συμβουλευομένου καὶ διαλογιζομένου, Sd. (voc. μου nondum mutato) L³ ταῦτα οὖν συμβουλευόμενος καὶ διαλογιζόμενος. II. 1, 2 p. 11, 10 L² τιθῶ, Sd. L³ θεις. III. 1, 4 p. 15, 10 L² συμψέλιον, Sd. ψέλλιον, L³ ἐδώλιον. p. 15, 11 L² κερβικάριον (iam superscr. προσκεφάλαιον), Sd. L³ προσκεφάλαιον. 9, 2 p. 25, 16 L² τὰ κτήματα, Sd. L³ τῶν κτισμάτων. 9, 7 p. 26, 8 L² εἰς τὴν καρδίαν, Sd. L³ τὴν δὲ καρδίαν. 10, 1 p. 26, 19 L² συμκέλλιον, Sd. L³ ἐδώλιον. 10, 5 p. 27, 2. 3 L² συμψελλίου, Sd. L³ ἐδώλιον. 10, 7 p. 27, 8 L² ὑποχειρα, Sd. L³ ὑποπύκνου. 12, 3 p. 28, 17 L² ἰσχυρότης, Sd. L³ ἰσχύς. IV. 1, 2 p. 29, 13 L² τῆ ὁδῶ, Sd. L³ ἐν τῇ ὁδῶ. 2, 4 p. 31, 5 L² ἐπέριψας, Sd. L³ ἐπέριψας. 2, 5 p. 31, 17 L² ἐπιρίψαντες, Sd. L³ ἐπιρρίψαντες. V, 5

17) Latinam igitur versionem vulgatam in his Prolegomenis adhibui ex editione I. A. Fabricii a. 1719.

p. 33, 12 L² αἷς, Sd. L³ ἄς. Mand. II, 1 p. 34, 13 ἀπόλλουσαν, Sd. L³ ἀπολοῦσαν. XI, 1 p. 51, 31 L² συμπελλίου, Sd. L³ ἔδωλίον. Sim. VIII, 1, 9 p. 81, 15 L² μαρνωμένα, Sd. L³ μηρνωμένα. quae omnia etiam si Simonides sponte mutavit, emendare potius, quam fallere studuit. sed eum non omnia ad arbitrium mutasse docet Vis. IV, 1, 5. 6 p. 20, 1, 3, ubi L² κοιροτόν, κοιροτοῦ, Sd. L³ κοιροκτόν, κοιροκτοῦ exhibent. Simonides igitur ei vocis formae, qua veteres Graeci usi sunt, neograecam praetulit, vix sine codicis ullius auctoritate.

Corrupta in L² Simonides nonnunquam sanavit lacunasque implevit. Vis. III, 5, 5 p. 21, 4 L² οἱ οὖν μέλανες (qui autem poenitentiam acturi sunt, si vulg.), Sd. L³ (vulg. nulla ratione habita) οἱ οὖν μετανοήσαντες, ἐὰν κτλ. (οἱ οὖν μελλοντες μετανοειν εαν Sin.). p. 21, 5. 6 L² οὐκέτι ἔξο νονται καθο (super o notato λ). (iam quis non habet locum, sed erit reprobis vulg.), Sd. οὐκ ἔτι ἔξουσι τόπον, ἐν ᾧ ἀναπαυθήσονται, ἀλλ' ἔσονται ἀδόκιμοι (— ἀδόκιμοι γάρ εἰσιν οὗτοι L³). 6, 1 p. 21, 8. 9 L² . . . διότι . . . τῆς ἀνομίας (hi sunt filii iniquitatis' vulg.), Sd. οὗτοι εἰσιν υἱοὶ τῆς ἀνομίας (cum Sin., qui οἱ ante υἱοὶ exhibet, fere congruens), L³ Θέλω, εἶπον, κυρία. Οὗτοι εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς ἀνομίας.

Alia corrupta Simonides sanare saltem studuit. Vis. III, 1, 6 p. 21, 18 ἔξ οὔ (sex, quos' vulg.), Sd. L³ (vulg. neglecta) οὔς. 8, 8 p. 24, 21 L² καὶ ἰσχύσαι (voluerit tenere' vulg.), Sd. L³ κατισχύσει (καὶ ἰσχυση Sin.). Mand. III, 3 p. 36, 7 L² οὐ (an' vulg.), Sd. L³ οὐδέ. IV, 1, 2 p. 37, 3. 4 L² ἑτέρα (vel -ραν, in fine notato ας) ὡσαύτως πονηρὰ (vel ρὰν, sub αν notato ας) ἐνθυμήση (om. vulg.), Sd. L³ ἑτέραν ὡσαύτως πονηρίαν ἐνθυμήση (ετερα ουτως πονηρα Sin., ετεραν ουτως πονηραν corr. C). XI, 8, p. 52, 34 L² αὐτόν (super ον notato ο, tum οὔ), Sd. L³ αὐτῶ. §. 14, p. 53, 23 L² ἀντ', Sd. L³ μετ'. Sim. VIII, 4, 4 p. 75, 14. 15 L² οἱ (super-scr. αἱ) οὕτως (et quorum' vulg.), Sd. L³ ὡς αὐται. 6, 2 p. 76, 22 L² οἱ, Sd. L³ om. 6, 6 p. 77, 9 L² ἀφ' ἧς (super ἀφῆ ὡς), Sd. L³ ἀφ' οἷ. IX, 1, 2 p. 80, 20 L² οἱ ἄγγελοι (etiam nuncium' vulg.), Sd. L³ τοὺς ἀγγέλους. 3, 5 p. 82, 26 L² ἐπήννον (elevare coeperunt' vulg.), Sd. L³ ἐδείκνον. 4, 6 p. 83, 20 L² ἄλλοι οἱ (super-scr. ἀλλ' ὡς) [quales' vulg.], Sd. ἄλλοι ὡς, L³ ἀλλ' ὡς 4, 8 p. 83, 28 L² τίθετε, Sd. L² τίθεσθε.

His omnibus Simonidem fallere studuisse vix quisquam credit. sed in apographo II (L³), collato priore (L²), nonnulla omisit, nonnulla etiam addidit.

Omittenda in L² nonnulla esse Simonides iam Vis. III, 2, 9 p. 17, 27 indicavit verba *ἐτέρους δὲ — καιομένους* uncis includens. quae sententia alio codice, ubi haec deerant, innixa videtur esse. alia in L² se casu omisisse ipse confessus est, Sim. IX, 12, 8 p. 43, 10—11 *πρὸς τὸν θεὸν — οὐκ εἰσελεύσεται* post apographum II. addens. negligentia potius quam consulto in L³ omisisse videtur Vis. I, 1, 8. 9 p. 8, 6. 7 *μὴ ἀντεχόμενοι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. πολλὰ μεταμελήσουσιν αἱ ψυχὰι αὐτῶν*, quae in L² unam lineam expleant, a describente praeteritam. propter homoeoteleuton Simonides ipse vel alius codex, quem in L³ secutus est, omisisse videtur Vis. III, 9, 3 p. 25, 19—21 *τῶν δὲ μὴ ἐχόντων ἐδέσματα λυμáινεται ἢ σὰρξ αὐτῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ ἀρκετὸν τῆς τροφῆς αὐτῶν (αὐτῶν del.) καὶ διαφθίρεται τὰ σώματα αὐτῶν*. praecedit enim *τὰ σώματα αὐτῶν*. idem fere accidit Mand. III, 5 p. 36, 19. 20 L³ *κἀκεῖνα πιστὰ [γένηται· δύναται γάρ, φημί, κἀκεῖνα πιστὰ] γενέσθαι*, ubi uncis inclusa L² praebuit in L³ omissa. IV, 3, 12 p. 39, 10—15: *Ἔτι, φημί. κύριε, [προσθήσω τοῦ ἐπερωτηῆσαι. Λέγε, φησίν. Ἐκουσα, φημί, κύριε] παρὰ τινῶν διδασκάλων, ὅτι ἐτέρα μετάνοια οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ ἐκείνη, ὅτε εἰς ὕδωρ κατέβημεν καὶ ἐλάβομεν ἄφεςιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν [τῶν προτέρων. λέγει μοι Καλῶς ἤκουσας· οὕτω γὰρ ἔχει. ἔδει γάρ τινα εἰληφότα ἄφεςιν ἁμαρτιῶν] μηκέτι ἁμαρτάνειν κτλ.* Mand. VIII, 6. 7 p. 47, 5. 6: *ὦν μὲν οὖν δεῖ σε [ἐγκρατεῦσθαι, ταῦτά ἐστιν, ἃ δὲ δεῖ σε] μὴ ἐγκρατεῦσθαι κτλ.* §. 8 p. 47, 10. 11: *Ἄκουε, φησί, [καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ ἔργα, ἃ γε δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ μὴ ἐγκρατεῦσθαι]. πρῶτον πάντων κτλ.* haec omnia uncis inclusa omisisse negligentiae potius est quam fraudis.

Alia Simonides addidit ad L², sed neque omnia e scriptorum ecclesiasticorum excerptis neque e latina versione vulgata conquisita neque ullo fallendi studio ductus. Vis. I, 1, 7 p. 7, 15. 16. Simonidis fraudem non probare iam vidimus (p. XIII). addo, eum ne vulgatam quidem versionem secutum esse: ,nonne semper te quasi dominam arbitratus sum? nonne semper te reveritus sum sicut sororem?'

Vis. II, 3, 4 p. 13, 20 sq. L²: *ἐρεῖς δὲ Μαξίμῳ (Μαξ. del Sd.) Ἰδοὺ θλίψις ἔρχεται· εἰάν τοι φανῇ πάλιν (ἐπιστρέψεις, in summa pagina etiam αὐθις add. Sd.). ἐγγὺς κύριος τοῖς ἐπιστρεφόμενοις, γέγραπται ἐν τῷ ἐλάλη κατὰ μωσῆ δαβίδ (superscr. ἐλάλησε καθ' ἡμῶν) κτλ.* Vulg.: dices autem: ,Ecce magna tribulatio venit. si tibi videtur, iterum nega. prope est dominus convertentibus, sicut scriptum est in Heldam et Modal' etc. Maximi sublatis auctor vix Simonides ipse habendus est, qui Hermae vitam

edidit Maximum eius fratrem ferentem quater Iesum negasse et quater ad Iesu fidem rediisse. latinae vero versionis vulgata editio Maximum quidem omisit, sed negationis cavillationem bene conservavit, quam sustulit L³: *ἐρεῖς δέ· Ἰδοὺ θλίψις ἔρχεται μεγάλη σφόδρα· καὶ εἰ δοκεῖ σοι, ἀποστράφηθι τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐπίστρεψον αὐθις πρὸς κύριον πνεύματι ταπεινώσεως. ἐγγὺς ὁ κύριος τοῖς ἐπιστρεφομένοις, ὡς γέγραπται ἐν οἷς ἐλάλησε τὸ πνεῦμα κυρίου δι' Ἑλδὰδ καὶ Μωδάδ κτλ.* quamnam hic fraudem commisit Simonides? Maximum iam sine cavillatione exhibuit L². Maximum ipsum Simonides non sine alius codicis auctoritate delevit. iam ante eum displicuit Maximus commonitus, ut iterum negaret, quam cavillationem antiquioris codicis scriba sustulit. sive hunc secutus sive corrupta ipse emendans Simonides in L³ restituit Ἑλδὰδ καὶ Μωδάδ, ab omni falsi crimine alienus.

Vis. II, 4, 3 p. 14, 17—19 L²: *σὺ δὲ ἀναγνώσεις εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϊσταμένων τῆς ἐκκλησίας.* Origenes: *σὺ δὲ ἀναγγελεῖς τοῖς πρεσβυτέροις τῆς ἐκκλησίας.* vulg.: ,tu autem leges in hac civitate cum senioribus, qui praesunt ecclesiae'. L³: *σὺ δὲ ἀναγγελεῖς τοῖς πρεσβυτέροις τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀναγνώσεις τοῖς λαοῖς μετὰ τῶν προϊσταμένων.* Simonides etiam si Origine usus est, fraudem non commisit; sed eum nullo alio codice usum esse minime constat.

Vis. III, 3, 1 p. 18, 3—5 L²: *δείξας δέ μοι ταῦτα τὰ πράγματα ἀποκριθεῖσα λέγει μοι.* Sin.: *δειξασα μοι ταυτα ηθελεν αποτρεχειν. λεγω αυτη κυρια τι μοι ωφελος ταυτα εωρακοτι και μη γνωσκοντι τι εστιν τα πραγματα. αποκριθεισα μοι λεγει.* vulg.: ,Et haec cum mihi demonstrasset, volebat recedere. dico ei: Domina, quid mihi prodest haec vidisse et non scire, quae sint hae res? respondens dixit mihi'. L³: *ταῦτα οὖν δείξασά μοι ἡ γυνὴ τῇ ῥάβδῳ καὶ μηδὲν εἰποῦσα ἐβούλετο ἀπελθεῖν. ἐγὰ δὲ φωνήσας Κυρία, εἶπον αὐτῇ Τί με ὠφελήσει ἄπερ νῦν ἑώρακα, εἰ μὴ ἀποκαλυφθήσεται μοι τὸ δηλούμενον τούτων; ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα λέγει μοι.* Simonides ipse si L² supplevisset, Latina longe excessisset. nihil vero impedit, quin eum in L² parciolem, in L³ copiosiolem codicem secutum esse arbitremur.

Vis. III, 5, 3. 4 p. 20, 17 sq. L²: *καὶ κατώρθωσαν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀγόμενοι καὶ τιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσὶν ἐν τῇ πίστει τοῦ κυρίου καὶ πιστοί.* Sd. emendavit *κατωρθωσαντο* et super *τίνες* scripsit *νεόφνητοι*, ad. marg.: *οἱ δὲ ἄλλοι λίθοι οἱ προσφερόμενοι ἀπὸ τῆς γῆς κτλ.* Sin.: *και κατορθωσαντο τας εντολας αυτου. οι δε αγομενοι και τιθεμενοι εις την οικοδομην τινες εισιν; νεοι εισιν εν τη πιστει και πιστοι.* vulg.: ,et direxerunt

vias in mandatis eius. qui autem adferuntur et ponuntur in structura turris, ii sunt novelli in fide et fideles'. e Latinis minime hausta sunt, quae copiosius exhibet L³: καὶ κατορθώσαντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ξηραῖς φερόμενοι καὶ τιθέμενοι ἐν τῇ οἰκοδομῇ τίνες εἰσίν, ὦ κυρία; Οὗτοί εἰσιν, εἶπεν ἡ γυνή, οἱ τῇ ὁδῷ περιπατοῦντες, καὶ εἰσι λεῖοι ὄλως, οὓς ὁ θεὸς μάλιστα ἐπεδέξατο· προσῆλθον γὰρ τῷ κυρίῳ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ διεύθυνον τὰς ὁδοὺς κυρίου ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ. οἱ δὲ προσφερόμενοι καὶ τιθέμενοι ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου τίνες εἰσίν; οὗτοί εἰσιν οἱ νεωστὶ προσπεφευγότες τῷ κυρίῳ ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ καὶ πιστοί. quis tandem credet, haec omnia Simonidem ipsum dilatasse, ne e Latinis graeca sua convertisse videretur? nullus dubito, quin in L³ alium codicem secutus sit quam in L². idem fere censeo de §. 5 p. 21, 44. L² ἐκείνων (εὰν νῦν μετανοήσωσιν Sin. vulg.), L³ εἰ νῦν μετανοήσωσιν.

Vis. III, 6, 1 p. 21, 11—13 L² ea omisit, quae Sin. exhibet: δια τουτο συνεκοπησαν και πορω (πορρω corr. C.) απεριφησαν δια την οργην του κυριου οτι παρωργισαν αυτον. vulg.: ,quapropter excisi sunt et longe proiecti propter iram domini, quia exacerbaverunt eum'. Sd. ad marginem: διὰ τοῦτο ἀπεκόπησαν καὶ μακρὰν ἀπερρίφησαν διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ κυρίου, ὅτι αὐτὸν παρώργισαν. L³: διὰ τοῦτο εἰς λεπτὸν κατεκόπησαν καὶ τοῦ πύργου μακρὰν ἀπερρίφθησαν· ὠργίσθη γὰρ αὐτοῖς ὁ κύριος, ὅτι αὐτὸν παρώργισαν. quae etiam si Simonides e Latinis graece vertit, L² feliciter supplevit. sed eum etiam alio codice vel duobus aliis usum esse licet censere.

Vis. V, 7 p. 33, 21—23 in L³ male repetuntur haec: ὅσα ἐπηγγείλατο ὑμῖν, εὰν δὲ ἀκούσαντες μὴ μετανοήσητε καὶ προσθῆτε ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἀπολήψεσθε ἀπὸ τοῦ κυρίου. quae callidus textus adulterator minime scripsisset. alius codicis vitium fideliter reddidisse videtur.

Mand. I, 1 p. 34, 4 Sd. ipsum ἐστὶ mutavit in ἐστίν, sive Irenaeum et Athanasium, sive alium codicem secutus, ex quo L³ etiam sequenti voc. θεὸς praemisit ὁ. profecto ἐστὶν ὁ θεὸς (L³) etiam codex Sin. tum l. 6 L² καὶ πάντα χωρῶν, Sd. L³: εἰς θεὸς μόνος ὁ πάντα χωρῶν. quam Pseudo-Athanasii lectionem Simonidi etiam alium codicem praebere potuisse nemo negabit. post l. 7 φοβήθητι αὐτὸν solus L³ add. ἀγάπησον ἐγκράτειαν, sed Sin.: ἐνκρατευσεν ταυτα φυλαξε, vulg.: ,timens habe abstinentiam'. l. 8 L² ἀποβαλεῖς. Sd. superscripsit ἀπὸ σοῦ (,et abiice abs te' vulg.), quae L^{2·3} post πονηρίαν exhibent, variam potius lectionem adnotans quam fallens

Mand. II, 2 p. 34, 17 L²: ἔξεις τοῦ ἀδελφοῦ σου. neglecto Antiocho (ἔξεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου) L³: ἔση ὡς ὁ καταλαλῶν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου. §. 3 p. 34, 18. 19 L²: πονηρὰ ἢ καταλαλιά (,perniciosa est detractio' vulg.), Sd. L³ cum Pseudo-Athanasio, sed vix ex eo: πονηρὸν γὰρ πνεῦμά ἐστιν ἢ καταλαλιά. p. 35, 2 L²: εὐθηνίαν πάντοτε ἔξεις. sic Sin. (εχεις, sed corr. C εξεις) vulg.: ,et semper pacem habe'. L³ cum (vix ex) Pseudo-Athanasio: εὐρήνην ἔξεις. 9, 4 p. 35, 2. 3 L² τὴν σεμνότητα, Sd. L³ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σεμνότητα (cf. Ps.-Ath.). p. 35, 3 L² cum Ps.-Ath. οὐδὲν πρόσκομμά ἐστιν, L³ οὐδὲν ἐστὶ πρόσκομμα. Simonides igitur in L² aut lectiones undique conquisivit, eundem testem modo sequens, modo deserens, aut alium codicem secutus est.

Mand. VI, 2, 3 p. 44, 9—12 in L² propter homoeoteleuton nonnulla omissa sunt, quae optime supplevit L³: εὐθέως λαλεῖ μετὰ σοῦ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀγνείας, περὶ σεμνότητος καὶ περὶ ἀνταρκειᾶς καὶ περὶ παντὸς ἔργου δικαίου καὶ περὶ πάσης ἀρετῆς ἐνδόξου. ταῦτα πάντα ὅταν εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, quae si Simonides ex Antiocho supplevisset, non solum μετ' αὐτοῦ in μετὰ σοῦ mutasset et voc. καὶ ter addidisset, sed etiam finem (ὅταν οὖν ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν καρδίαν ἀνθρώπου ἀναβῆ) paululum mutasset. etiam magis discedit a vulg.: ,continuo loquitur tecum de iustitia, de pudicitia, de castitate, de benignitate, de venia (indulgentia var. l.), de caritate, de pietate. haec omnia cum ascenderint in cor tuum'.

Ibid. p. 35, 13—15 L²: ταῦτα οὖν ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. τούτῳ οὖν πίστευε καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. vulg.: ,huic ergo crede et operibus eius'. L³: τούτῳ οὖν πίστευε καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐγκρατῆς αὐτοῦ γενοῦ. καὶ ταῦτα μὲν ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. qua de causa Sd. ordinem invertit inseruitque καὶ ἐγκρατῆς αὐτοῦ γενοῦ, nisi alium codicem secutus?

Mand. VIII, 3 p. 46, 18. 19 L² omisit, quae L³ supplevit: ἀπὸ μεθύσματος, ἀπὸ ἀνομίας, ἀπὸ τροφῆς πονηρᾶς. Pseudo-Athanasius (quem I. A. Fabricius Cotelerium secutus nondum contulit): Ἐγκρατεῦον ἀπὸ πάσης πόνηρίας, ἀπὸ μεθύσματος ἀνομίας, ἀπὸ τροφῆς πονηρᾶς. Antiochus: μεθύσματος, ἀνομίας, ἀπὸ τροφῆς, ἀπὸ πονηρίας. vulg.: ,ebrietatibus et commissationibus malignis'. quid tandem Simonidem movit, ut omnia paulo aliter daret, nisi codicis auctoritas?

Mand. VIII, 10 p. 47, 20, 21 in L² omissa L³ optime supplevit: ἀδελφότητα συντηρεῖν, ὑβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον εἶναι καὶ ἀμνησίκακον πάντως, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν. Antio-

chus: ἀδελφότητα συντηρεῖν, μακρόθυμον εἶναι, μνησικακίαν μὴ ἔχειν, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν. vulg.: ,fraternitatem conservare, contumelias sufferre, aequanimem esse'. ex his omnibus Simonidem textum suum composuisse mihi quidem nemo persuadebit.

Mand. X, 1, 2 p. 49, 25 L² ἄνθρωπε. add.: ἀπήνησεν· διὰ τί οὐ νοεῖς τὰ λεγόμενά σοι; quae etiam vulg. omisit, sed Ps.-Ath. praebuit praeter ἀπήνησεν.

Mand. X, 1, 5 p. 50, 13—15 L² propter homoeoteleuton omisit, quae supplevit L³: ἀλλ' οὐδὲ ἀκούουσί τι περὶ Θεοῦ οὐδὲ περὶ θείων σκέπτονται· ἡ καρδία γὰρ αὐτῶν ἐν ταῖς πραγματείαις ἐστίν. Simonidi haec neque Pseudo-Athanasius neque Antiochus praebuerunt. vulg. vero: ,de divitiis cogitantes. sed si quando audierint de domino, sensus eorum in negotiis ipsorum est'. quae L³ supplevit etiam palatina et aethiopica versione quodam modo confirmantur. etiam 2, 2 p. 50, 26 e L³ et Ps.-Ath. recipienda sunt, quae L² omisit: καὶ ποιήσῃ τι κακόν.

Mand. XII, 3, 5 p. 56, 1. 2 L²: ἀποκριθεὶς λέγει μοι. vulg.: ,ait mihi'; L³ ἐμβλέψας δέ με τότε ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας μετὰ πολλῆς αὐστηρίας εἶπεν. Ἄνανδρε, ἀκηδιαστά, ῥάθυμε καὶ ὀλιγόψυχε, οὐκ οἶδας ὅτι. Ps.-Ath.: ἐμβλέψας δὲ αὐτὸν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῆς αὐστηρίας εἶπεν· Ἄνανδρε, ἀκηδιαστά, ῥάθυμε καὶ ὀλιγόψυχε, οὐκ οἶδας ὅτι. haec Sd. e Ps.-Ath., sed etiam e textu cum Ps.-Ath. congruente hausisse potest.

Mand. XII, 4, 2 p. 56, 8—18 ad certissimum redigit alium codicem a Simonide in L³ editum, tertium hic illic collatum, cf. p. IX sq. L²: καὶ εὐθέως ἐφώνησα ἡ [κύριε] συνέλκεις φῶς καὶ ἐχώρησας τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων, ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ ἔκτισας καρπούς παντοδαπούς, ἥλιον, σελήνην, ἀστέρων ἐναρμόνιον κίνησιν, ζῶα πτερωτά, τετράποδα, ἔρπετά, ἔνυδρα, ἄγρια τε καὶ τὰ τούτοις παραπλησιάζοντα καὶ τούτων ἀπάντων ἔκτισε δεσπότην τὸν ἄνθρωπον. L³: καὶ εὐθέως ἐπάρας τὴν φωνὴν εἰς οὐρανοὺς ἐφώνησα συγκεχυμένος τῷ πνεύματι· Σὺ κύριε ὁ συγκλείσας τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων, ὁ θεμελιώσας τὴν γῆν καὶ κτίσας καρπούς παντοδαπούς, ἥλιον, σελήνην, ἀστέρων ἐναρμόνιον κίνησιν, ζῶα πτερωτά, τετράποδα, ἔρπετά, ἔνυδρα, ἄγρια τε καὶ τὰ τούτοις παραπλησιάζοντα καὶ τούτων ἀπάντων κτίσας δεσπότην τὸν ἄνθρωπον, αὐτός, κύριε, ἐνίσχυσόν με τοῦ κατακυριεῦσαι τῶν ἐντολῶν σου. haec omnia neque Pseudo-Athanasius neque Antiochus neque vulgata versio praestiterunt. praestitit codex in L² descriptus. sed Simonides ipse ea in L³ adeo non emendavit et auxit, ut etiam tertium textum addiderit, quem ad Pantel(eemonem) retulit. si hoc modo fallere voluisset plurimumque codicum notitiam simulasset, vix ter-

tium textum finxisset cum primo modo non congruentem. neque tribus solis locis ad L³ textum discrepantem adnotasset. etiam ad Vis. I, 1, 3 p. 7, 31 εἰς τὰς ὄχθας adnotavit εἰς τὰ ὄμαλά, quae lectio Sinaitico codice versionibusque omnibus confirmatur. neque prorsus deerravit Vis. III, 5, 1 p. 20, 5 ad στενήν ὁδὸν adnotans τὴν σεμνήν διδασκαλίαν. quo minus respuenda sunt quae Simonides ad Mand. XII, 4, 2 schedula addita adnotavit.

Simonides si in L² omissa collata versione vulgata ipse supplevisset, permulta supplenda neglexisset. profecto codice altero, quem etiam propter puriorem sermonem graecum praetulit, usus L³ descripsit nobisque eum quodammodo conservavit, cui textus a Pseudo-Athanasio adhibitus pari fere modo cognatus est, quo codici in L² descripto Antiochi monachi textus. nullius pretii esse apographum II triumviri Lipsienses non rectius arbitrati sunt, quam apographum I Simonides. L³ iam initio codicem a L² discrepantem exhibet, quem mutilatum lectuque difficilem Simonides non sine lacunis reddere potuit. quonam consilio in L³ alias lacunas finxisset, quam in celato apographo L² exstant? neque in L³ desunt alius codicis vestigia: Vis. II, 2, 7 p. 13, 1 L² ἡ πάροδος, L³ ἡ παράδοσις, praecipue Sim. IX, 8, 7 p. 41, 6 L² ἐμελάνωσαν, Sd. ad marg. ἐμαιλέ[νοντο], L³ ἐμελαίνοντο. 9, 4 p. 88, 1 L² μικρῶ, L³ πύργω. neque chartae neque atramentum, exceptis fere paginis 3—10 substitutis, eorum sententiam confirmare videntur, qui, mutata priore sententia, hoc apographum Lipsiae demum confectum esse opinati sunt.

III. De Hermae Pastoris ceteris codicibus a Simonide recensitis.

Simonidem ad quaestum faciendum Lipsienses etiam fallere studuisse Hermae codicem palimpsestum proferentem iam vidimus (p. XI sq.). ad epistulam Angero missam adnotavit, se in monte Atho etiam alios codices reperisse, duos in Pauli monasterio, tertium in Caracali, quartum in Annae claustro, quintum omnium antiquissimum in monte Sinai praeter Mandata XII Myrae lapidi inscriptas (cf. not. 14). quin in monte Atho etiam alios codices repererit, quorum unum saltem descripsit, iam non dubitamus. sed hic Sinaiticus codex omni fide caret. postea (l. l. p. 198 sq.) Simonides iam amplissimam Hermae codicum sibi priorum vel saltem notorum bibliothecam enumeravit:

Ἐπὶ τῶν τοῦ μυσταγωγικοῦ πατρὸς Ἑρμᾶ ἱερῶν γραφῶν ἐκτησάμηνη, ὡς περ καὶ ἐν τῇ Μέμνονι ἐρρέθη τὸ τοιοῦτον. καὶ πρῶ-

τον μὲν τὸ Καλλιστράτειον, δεύτερον δὲ τὸ Ἀρτέμειον, τρίτον δὲ τὸ Νεστώρειον, τέταρτον δὲ τὸ Ἀμφιλόχειον, πέμπτον δὲ τὸ Εὐσέβειον, ἕκτον δὲ τὸ Λειψιανὸν πολύκροτον παλίμψηστον, ἑβδομον δὲ τὸ Ἑσύχειον· τούτοις δὲ πρόσθετες καὶ ὄγδοον τὸ Κληπέντειον, καὶ τὸ Ἀβράμειον ἔννατον.

Καὶ τὸ πρῶτον τούτων ἐν τῷ πρώτῳ αἰῶνι τῆς τοῦ κυρίου ἐνανθρωπήσεως μεταγραφὴν ὑπὸ Καλλιστράτου τινὸς τὸ γένος Ἀντιοχέως ἐν τῇ κατὰ τὸ Σίναιον ὄρος Ἑλληνικῇ μονῇ ἀνεκαλύφθη τῷ ΑΩΝΒ' [1852]. ἔστι δὲ τοῦτο ἐπὶ παπύρου γεγραμμένον Αἰγυπτιακοῦ κεφαλαίους μάλιστα γράμμασι, καὶ ἄνευ τόνων καὶ πνευμάτων, καὶ κώλων καὶ κομμάτων· ἀπαρτίζεται δὲ τὸ ὅλον αὐτοῦ ἐκ σελίδων ΣΟΖ. ἐκάστη δὲ τῶν σελίδων τετράστηλος οὔσα ΝΒ στίχους ἀριθμεῖ ἐκάστη τῶν στηλῶν. ἐπιγράφεται δὲ τοῦτο ὡδε·

“ΑΙ ΠΟΙΜΕΝΙΚΑΙ ΓΡΑΦΑΙ ΕΡΜΑ ΑΣΥΓΚΡΙΤΟΥ
ΛΑΟΔΙΚΕΩΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ”.

Τὸ δὲ δεύτερον Ἀρτέμιός τις ἐξ Ὀλύνθου δομώμενος πόλειος ἐξέγραψε τῷ ΕΛΠ' (272 μ. Χ.) καὶ “Ο ΠΟΙΜΗΝ ΕΡΜΑ ΔΟΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ” ἐπέγραψε. τοῦτο δὲ ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἄθων μονῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. (cf. supra p. IX) ἀνεκαλυφθὲν τῷ ΑΩΝΑ' [1851] ἐξ ΡΚΒ σελίδων διστήλων σύγκειται τὸ ὅλον αὐτοῦ· ἐκάστη δὲ τῶν στηλῶν ΜΘ στίχους περιέχει. ἔστι δὲ τοῦτο κεφαλαιωδῶς γεγραμμένον, καὶ Νικηφόρῳ τινὶ πρεσβυτέρῳ καθιερωμένον.

Τὸ δὲ τρίτον παλίμψηστον ὄν ἐν Ἄθῳ καὶ τοῦτο ἀνεκαλύφθη καὶ μάλιστα ἐν τῷ τῆς Βουγοροδίσεως ναῶ. ἐκ σελίδων δὲ ἑπτὰ καὶ ὄγδοήκοντα συγκείμενον, καὶ κεφαλαίους γράμμασι γεγραμμένον γραφῇ μάλιστα ἀρίστη Νεστώριός τις Μαζαινητὸς τὸ γένος ἐν τῷ Δ' αἰῶνι ἐποίησε, καὶ “Ο ΠΟΙΜΗΝ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΕΡΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ” ἐπέγραψε.

Τὸ δὲ τέταρτον ἐπαγγέλλεται μεταγραφέα Ἀμφιλόχιόν τινα ἱερομόναχον ἐκ Λαοδικίας πόλεως, ὃ περ μάλιστα ἐν τῷ 51' (502) μεταγραφὴν ἔτει ἐξ ὄγδοήκοντα σύγκειται σελίδων· διαιρεῖται δὲ τοῦτο ἐν μέρεισι τρισί· καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἐπιγράφεται ὡδε·

“ΕΡΜΑ ΔΟΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΟΡΑΣΕΙΣ ΠΕΝΤΕ”.

Τὴν δὲ ἀρχὴν ἐντεῦθεν ποιεῖται τοῦ λόγου·

“Ὁ ἐκ παίδων παραλαβὼν με εἰς τὰ οἰκεῖα καὶ ὡς ἴδιον παιδεύσας με τέκνον ἐπρίατο παιδίσκην ἐκ Ῥώμης λίαν εὐηδῆ”.

Τὸ δὲ δεύτερον ὡδε ἐπιγράφεται·

“ΕΡΜΑ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΗΣΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΝΤΟΛΑΙ ΔΥΩΔΕΚΑ”.

Τὴν δὲ ἀρχὴν τούτου τοῦ μέρους ποιεῖται ὡς ἐξῆς·

“Πρῶτον μὲν πάντων δεῖ πιστεύειν ἕκαστον, ὡς εἷς ἐστὶν ὁ
θεὸς, ὁ τὰ πάντα κτίσας τῷ λόγῳ αὐτοῦ μόνῳ καὶ καταρτήσας”.

Τὸ δὲ τρίτον ἐπιγράφεται οὕτως·

“ΕΡΜΑ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΗΣΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΔΕΚΑ”.

Ποιεῖται δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ὧδε·

“Μικρὸν δὲ ὕστερον παραγενόμενος αὐθις πρὸς με ὁ ἄγγελος
τῆς μετανοίας ἐν παραβολαῖς ἤρξατο λαλεῖν καὶ λέγειν· ‘Οἴδατέ’,
φησιν, ‘ὅτι ἐπὶ ξένης κατοικεῖτε γῆς ὑμεῖς οἱ τοῦ θεοῦ δοῦλοι πάν-
τες’ Τοῦ ἀπογράφου δὲ τούτου ἐμνήσθη καὶ ὁ τοῦ Κλημεν-
τείου ἀπογραφεὺς Κλήμης εἰπὼν ἐν τῷ περισελιδίῳ τῆς ἀ σελίδος
τάδε· “Μαξίμῳ τὸ [sic] Καυσοκαλυβίτῃ δοκεῖ ὡς τὸ χωρίον τοῦτο
οὐ καλῶς ἔχει, καθαπερεὶ καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα· δι’ ὃ καὶ προκρί-
νει τούτου καὶ πολλῶν ἄλλων τὸ ἐν τῷ ἀγίῳ Παύλῳ σωζόμενον
Ἀμφιλόχειον ἀπόγραφον”.

Τὸ δὲ πέμπτον Εὐσέβιος τις ἔγραψεν ἐν τῷ ,ςΦΚΗ’ (1020)
τὸ γένος Θεοράμιος τυγχάνων καὶ ἐπέγραψεν αὐτὸ ὧδε·

“ΕΡΜΑ ΑΣΥΓΚΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΛΑΟΛΙΚΕΩΣ ΓΡΑΦΑΙ
ΤΡΕΙΣ”.

Τὸ δὲ ἕκτον παλιμψηστον ὄν καὶ ἀτελὲς οὐκ ἴσμεν οὐδὲ
τὸν μεταγραφέα αὐτοῦ, ὡς οὐδὲ τὸν χρόνον τῆς μεταγραφῆς ἀκρι-
βῶς γινώσκωμεν· πιστεύεται δὲ εἶναι γεγραμμένον ἐν τῷ ἕκτῳ
αἰῶνι, ὅτι ἡ γραφὴ αὐτοῦ κεφαλαιώδης οὖσα ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ
ἦν μᾶλλον ἐν χρήσει. ἐπιγράφεται δὲ τοῦτο “ΕΡΜΑ ΠΟΙΜΗΝ”.
καὶ ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο, περὶ οὗ τοσοῦτος μάταιος ἐγένετο λόγος τῇ
ῥαδιουργίᾳ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ῥαδιούργων¹⁸⁾, ὡς περ κατε-
δείχθη. τοῦ παλιμψηστοῦ τούτου ἐκτίσαστο ἢ ἐν Βιέννῃ Καισαρο-
βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ φύλλον ἐν, ὃ καὶ θεωρεῖ ὡς ἀδάμαντα πολύ-
τιμον. ἀνεκαλύφθη δὲ τοῦτο ἐν τῷ κατὰ Βολβιτίνην (Ραχήτιον
τανῦν) ναφῷ τοῦ ἀγίου Νικολάου.

18) Huc iam spectant quae Simonides l. l. p. 132 ad epistolam suam Angero missam adnotavit: Μικρὸν δὲ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑρμᾶ ἐκόινωσα τῷ Λυκούργῳ τὴν ὑπαρξίν καὶ ἑτέρου χειρογράφου τοῦ Ἑρμαίου κειμένου ἐν παλιμψηστοῖς σωζόμενον· τὰ αὐτὰ δὲ εἶπον καὶ τῷ Ἀγγέρῳ ὕστερον, ὃ περ κομισθὲν μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Ἑρμᾶ εἰς Λειψίαν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει τοῦ τε Ἀγγέρου καὶ Δινδορφίου ὑπέστην ἐν τῇ ἀθώωσει μου τὰ πάνδεινα, τῇ ῥαδιουργίᾳ τοῦ Τισσενδορφίου καὶ τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ ομάδος.

Τὸ δὲ ἑβδομον "ΕΡΜΑ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ" ἐπιγραφόμενον Ησύχιός τις ἐκ Λαμασκοῦ ἐν ᾿Αθῶ τῷ ὄρει ἐξέγραψε τῷ ,ςΥΛΕ' (927) καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἐρμᾶ ἀνέθηκεν (ὄρα ἐν σελίδι 196). σύγκειται δὲ τοῦτο ἐκ σελίδων δέκα μόνον καὶ μάλιστα κοσμήμασι ποικίλοις κεκοσμημένων· τὴν δὲ γραφὴν λίαν καθαρὰν ἔχει. τούτου τὸ ὄλον ἀπομαχθήσεται ἡλιοτυπικῶς καὶ κοινοθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, δι' οὗ ἡλιοτυπικοῦ συστήματος ἐδωρήσατο ἡμῖν ὁ ἀληθῶς φιλόπατρις τε καὶ φιλόκαλος κύριος Στέφανος Κοκκιλάνης.

Τὸ δὲ ὄγδοον Κλήμης τις Λαρισσαῖος ἐπίκλην Πλατυγένης ἔγραψεν ἐν τῷ ,ςΜΞΕ' (1457) καὶ τάδε ἐπέγραψεν· "Ἀρχὴ σὺν θεῷ τῆς βίβλου τῆς λεγομένης Ποιμῆν". ἔστι δὲ τοῦτο ἐν ἑννέα καὶ εἴκοσι¹⁹⁾ σελίδι γεγραμμένον, οὗ τὰς ἕξ ἢ τῆς Λειψίας Ἀκαδημαϊκῆ βιβλιοθήκῃ ἐκτήσατο· ἢ δὲ τούτου γραφὴ ἔστιν ἤδη τοῖς πᾶσι γνωστὴ, ὅτι πολλὰ τούτου χωρία ἐξεδόθησαν πανομοιωτύπως ἐν τῷ Μέμμονι.

Ἐννατον δ' ἔστι τὸ τοῦ Τηλίου Ἀβραμίου ἐν ᾿Αθῶ μεταγραφέν τῷ ,ΑΩΚΑ' [1821], τὸ καὶ μηδεμιᾶς προσοχῆς ἄξιον, ὅτι κοινολέκτως ἡλλοίωτο ὑπὸ τοῦ μεταγραφέως Ἀβραμίου (cf. supra not. 12).

Προσθεθῆτω δὲ τούτοις καὶ τὸ ἀκρωτηριασμένον Γρηγοριανὸν χειρόγραφον, καὶ καθόλου ὑπὸ τοῦ χρόνου διεφθαρμένον, οὗ μάλιστα ὁ ἀπογοφεὺς Θεόφιλος Φιλιππεὺς εὐρεται εἶναι. μετεγράφη δὲ τοῦτο ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ αἰῶνι.

Πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τὰς εἰκονικὰς παραστάσεις πρόσθετες, εἰ βούλει, Ἀρσενίου τοῦ ἀγιογράφου τὰς εἰς τὰς Ὁράσεις τοῦ Ἐρμᾶ, καὶ τὴν τοῦ Μητροφάνους Εἰκονικὴν Ἐρμηγεῖαν εἰς τὰς δυωκαίδεκα τοῦ πατρὸς ἐντολάς, ὅτι παρὰ μὲν τῷ Ἀρσενίῳ αἱ ὁράσεις σώζονται πᾶσαι· παρὰ δὲ τῷ Μητροφάνει αἱ ἐντολαί (ὄρα ἐν σελίδ. 128 [supra p. IX]).

Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ τὰς δυωκαίδεκα ἐντολάς μόνας, αἱ περ ἐν τοῖς ἑρειπίοις τῆς τῶν Μυρέων μητροπόλεως ἐξεκαλύφθησαν ἐπὶ λίθου αὐταὶ γεγραμμέναι ἅμα τοῖς δέκα τῆς Π. Διαθήκης, αἱ περ, ὡς ἔοικεν, ἴσταντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς πύλης τοῦ ἐσωτερικοῦ προνάου κατὰ παλαιὸν ἔθος· ἔστι δὲ γεγραμμέναι πᾶσαι ἐπὶ δύο στηλῶν τριῶν πηχέων ὕψος ἑκάστη ἔχουσα, πηχέως δ' εὖρος· καὶ ἢ μὲν ἑτέρα τούτων τὰς τοῦ Ἐρμᾶ περιέχει, ἢ δὲ τὰς τῆς Π. Διαθήκης.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔστι τὰ μέχρις ἡμῶν κατελθόντα τοῦ ΠΟΙΜΕΝΟΣ ἀπόγραφα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον τούτων ἐπὶ παπύρου Αἰγυπτιακοῦ γέγραπται, τὸ δὲ τοῦ Κλήμεντος καὶ τὸ τοῦ Ἀβραμίου

19) ἑννέα καὶ δέκα rectius ipsum Simonidem scripsisse iam vidimus p. IX.

ἐπὶ χάρτου, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἐπὶ διφθερῶν. ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερα τρία τοῦ Ἐρμᾶ ἀντίγραφα ἐκ παπύρου καὶ διφθερῶν συγκείμενα, ἀλλὰ διεφθαρμένα ὅλως καὶ ἀτελῆ.

Ἐκ τούτων τοίνυν δύο μόνα ἐκοινώθησαν τοῖς ἀνθρώποις, τὸ Κλημέντειον καὶ τὸ Ἀβράμειον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὃ τε Ἀγγερος καὶ ὁ Δινδόρφιος ἐξέδωκαν πρῶτοι, τὸ δὲ δεύτερον τὸ καὶ καθόλου διεφθαρμένον Τισσενδόρφιος ἐξέδωκε κερδοσκοπίας ἕνεκα. — τὸ δὲ πάντων χειριστόν ἐστιν, ὅτι τοῦτο μὲν εἶπεν γνήσιον εἶναι, ἐκεῖνο δὲ τοῦναντίον ἐκήρυξε. — καὶ γὰρ τίς νοῦν ἔχων ἀκούσει ἂν τοῦ φιλαλήθους Ἀβραμίου λέγοντος, ὡς “τὸ ὑπ’ ἐμοῦ ἀπόγραφόν ἐστιν οὐκ ἀκριβὲς καθὸ ἡλλοιωμένον ἐν πολλοῖς χωρίοις διὰ τε τὸ δυσνόητον καὶ δυσανάγνωστον”²⁰), καὶ πιστεύσει τὸν φύσει τῆς ἀληθείας ἐχθρὸν Τισσενδόρφιον;

Neglectis his omnibus codicibus, quorum sextum Simonides Vindobonae se ipsum confecisse non negavit, eos solos respiciamus, e quibus Hermae extrema graece se edidisse professus est.

IV. De Hermae Pastoris extremis a Simonide graece editis.

Simonides l. l. p. 202 scripsit: Νῦν δὲ δώσομεν τοῖς ἀναγνώσταις καὶ τὸ ἄχρις ἡμέρας ἄγνωστον μένον τελευταῖον τῶν Ποιμενικῶν γραφῶν μέρος· οὐ παρεδόθη γὰρ τοῖς πρώτοις ἐκδόταις τοῦτο, ὅτι οὐχ ὑπῆρχε παρ’ ἐμοῖ τότε. ἔχει δὲ τοῦτο ὡς ἐξῆς·

ΤΟ ΕΛΛΕΙΠΟΝ ΤΩΝ ΠΟΙΜΕΝΙΚΩΝ ΘΕΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ
ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΠΑΤΡΟΣ,

ὡς ἐν τῷ Κλημεντίῳ ἀπογράφῳ ἔχει.

ΕΚ ΤΗΣ Θ’ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ

Δεκάτης δὲ ἐννάτης σελίδος τοῦ ἀπογράφου.

Itaque Simonides l. l. p. 203—210 edidit Pastoris Sim. IX, 30—X, 4 e Clementino codice (VIII), Amphiloehii codicis (IV) subnotatis variis lectionibus.

Σημείωσις. Αἱ ἐξῆς γραφικαὶ διαφοραὶ ἐξήχθησαν πᾶσαι ἐκ τῆς τοῦ Ἀμφιλοχίου ἀπογραφῆς· παρεβλήθη γὰρ αὕτη πρὸς τὴν τοῦ Κλήμεντος.

Adolfus Harnack (cf. supra not. 8) iam hoc vituperavit, quod Ioannes Draeseke Simonidis editionem ab oblivione merita vindicaverit, me adiuvante²¹). Graeca enim haec Simonidem e latina

20) Quae ubi vel quando Abramius dixerit, Simonides reticuit, ceterum ea quae de Abramii aetate Angero scripserat (cf. not. 9) ipse corrigens.

21) cf. quae iam respondi in commentatiuncula: Die Hermas-Gefahr, in: Zeitschrift für wiss. Theologie 1887. III, p. 334—342.

versione vulgata vertisse tam male, ut solos imperitos fallere possit.

Quae sententia si constaret, Simonides callidissimus Antiochi monachi et Cypriani qui dicitur excerpta diu edita cum vulgata versione stultissime neglexisset. debebat enim praevidere adversarios cum Harnaccio clamantes: „Die umfangreichen Stücke bei Antiochus (griechischer Text, s. meine Ausgabe) hat Simonides entweder nicht gekannt oder nicht benutzt. Sein Text schlägt dem Antiochus ins Gesicht oder wird vielmehr von diesem, der mit dem Lateiner und Aethiopen stimmt, als stümperhafte Rückübersetzung entlarvt“. quasi Harnaccius primus latinam versionem cum Antiochi excerptis edidisset, quae Simonides e Latinis Graeca vertens ignorare vix potuit. dementis vero esset Graeca aliter fingere, quam ex parte iam omnibus nota erant. quae si ficta sunt, finxit vir ipso Cotelerio (1672) prior Antiochi excerpta ignorans.

Si autem haec e Latinis pessime graece versa sunt, ne Simonides quidem iam Gebhardtiana editione (1877) uti potuit, quae Sim. IX, 31, 1 p. 109, 17 exhibet: ‚neque aptati‘. ante Gebhardtium legebant et post Gebhardtium legere debemus ‚neque apti‘, quibus convenit Simonidis ἀνεπιτήδειοι neque quemquam offendere potest. Harnaccium etiam Sim. IX, 30, 5 p. 102, 15 ἀρθῆραι pro ‚circumcidi‘ positum offendit, quasi Simonides vocabuli περικοπή Vis. III, 6, 6 p. 22, 13 immemor hoc scripsisset. num illo solo vocabulo uti licet? ceterum aeth.: ‚eos removeri ab opibus suis‘. in sequentibus etiam vulg. pal. ‚tollit‘. vocabuli μνησικαλέω (μνησικαλία, μνησικακος) immemorem Simonidem, qui Pastorem ter descripsit et diligenter tractavit, 31, 4 p. 103, 5 pro ‚neque offensarum memores esse‘ (sed legebatur: ‚estote‘) dedisse: ἀδικίας οὐδέποτε [ego suppleo μνήμην] δραξάμενοι, tum eadem fere circumivisse. 32, 5 p. 104, 23 ‚in memoria offensarum permanere‘ (‚portantes cupiditatem ultionis‘ aeth.) Simonidem vertisse: διαμένοντας ἐν τοῖς ἀμαρτήμασι, quae nemo e Latinis hausisse potest. omnium minime offendere debebat X, 1, 3 p. 106, 4. 9 ὠραιότητι, ὠραιότητος pro ‚maturitatem‘. Simonides addidit alterius codicis variam lectionem καλλονῆ, καλλονῆς minus convenientem. scribere σεμνότητι, σεμνότητα licebat, quam vocem ego ipse iam a. 1866 supposui, sed quonam iure Harnaccius Hermae hanc vocem imperavit, quam apud Hermam frequentem latinus interpres nunquam vertit voc. ‚maturitas‘². denique 2, 2 p. 106, 14 ‚bene enim hic de te apud me existimavit‘ (‚de te autem bene hic apud me locutus est‘ pal., ‚et ille mihi de te locutus est‘ aeth.) Harnaccio Simonides ne intellexisse quidem videtur exhibens: αἰεὶ γὰρ

ὑπὲρ σοῦ οὗτος ἀγαθὴν ἔξει πρόνοιαν, quae e Latinis saltem orta non sunt. neque e Latinis orta sunt Sim. IX, 31, 4 p. 103, 11 *χαρίζεται ὑμῶν* pro vulg.: ‚gaudeat de vobis, gaudebit autem‘, sed e Graecis *χαρῆ ἐπ’ αὐτῷ* — *χαρίζεται δέ*, quae servavit Antiochus.

Graeca haec si ficta essent, summam potius calliditatem quam stultitiam dementiamque probarent. praetereo scribendi rationem in codicibus frequentem, ut Sim. IX, 31, 1 p. 49, 55 *ἕτεροι* pro *ἔταιροι*. 32, 1 p. 103, 23 *φροντίζεται* pro *φροντίζετε*, §. 2 p. 104, 5. 6 *σπουδάζεται* pro *σπουδάσετε*. 33, 1 p. 105, 8 *ζήσετε* pro *ζήσεται*. sed iam quaeritur, num quis potuerit fingere etiam alterum codicem propter homoeoteleuta nonnulla omittentem, ut Sim. IX, 30, 4 p. 101, 28. 29. etiam aperte corrupta Simonides edidit non emendata, cf. Sim. IX, 31, 2 p. 102, 27 sq., ubi verbum deest, nisi voce *γε* mutata in *δεῖ*. 33, 2 p. 105, 13. 14, ubi pro Latinis ante me (1873) editis ‚ut tibi explicarem formas“ Simonides edidit: *ὅπως δυνήθη ἔξηγεῖν τοὺς τύπους αὐτῶν*. graeci igitur sermonis inscientiam simulasset Graecus doctissimus. X, 3, 1 p. 106, 30. 31 *ἵνα σὺν σοὶ κατοικῶσιν ἐν πάσαις ταῖς ἁμαρτίας τῆς ζωῆς σου*, quae frivola Harnaccius Simonidem ipsum sive consulto sive forte scripsisse opinatur. integer iudex scribam dormitantem *ἁμαρτίας* pro *ἡμέραις* scripsisse censebit. Simonides etiam manca edidit non suppleta, ut IX, 31, 4 p. 103, 5, ubi voc. *μνήμην* omissum esse iam vidimus. X, 2, 4 p. 106, 21: ‚Permane ergo, inquit, in hoc ministerio et consumma illud“. Simonides edidit: *Διάμεινον οὖν ἐφ’ ὃ [διακονεῖς om.] καὶ τέλεσον αὐτό*. dissimulavit igitur secundum Harnaccium notitiam versionis vulgatae! 4, 2 p. 107, 30—32 vulg. ‚dico autem omnem hominem de incommodis eripi oportere“ (— ‚de incommodo oportere eripi‘ pal. ‚ego autem dico omnibus hominibus, ut a vexatione salventur‘ aeth.). Simonides: *πάντα* (l. *πάντας*) *γάρ, φησι κύριος, ἀνθρώπους δεῖ ἐλευθεροῦσθαι τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ὧν ἔχουσι χρεῖαν [om. ἀπορίας vel ἐνδείας] ἀπαλλάττεσθαι αὐτούς*. secundum Harnaccium negligentiam simulasset callidissimus Neograecus ad *πάντα* p. 107, 30 adnotans alterius codicis lectionem *καὶ ἔξεν*, quae ad l. 24 *καὶ ἔξεις* adnotanda erat. profecto miraculum edidisset Simonides, summa dementia cum summa calliditate coniuncta, si haec Graeca finxisset!

Harnaccium offendit Novi Testamenti usus frequentior hic, quam antea. Sim. IX, 31, 5 p. 103, 13. 14 vulg.: ‚si autem pecus aliquod ex talibus invenerit dissipatum“. Sd.: *καὶ γὰρ εἰ πρόβατόν τι ἐκ τῆς ὄλης ποιμνῆς ἀποπλανηθῆ*, cf. Matth. XVIII, 12 Luc. XV, 4 (ubi *ἐν ἑξ αὐτῶν*). 31, 6 p. 103, 15. 16 vulg.: ‚quid

respondebunt etiam ei pro pecoribus“? Sd.: *τίνα λόγον δώσουσιν οὗτοι τῷ κυρίῳ ὑπερ τῶν προβάτων*; quae Harnaccius retulit ad Hebr. XIII, 17 *ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν*. sed etiam p. 103, 21 sq. vulg.: oportet me de vobis rationem reddere, Sd.: *δεῖ με λόγον — διδόναι τῷ κυρίῳ ἡμῶν*. Antiochus: *εἰδότες ὅτι λίαν δι' αὐτοὺς ἀποδοῦναι λόγον δεῖ*. X, 4, 3 p. 107, 2. 3 vulg.: „quisquis igitur huiusmodi animam eripit de necessitate“. Sd.: *πᾶς γὰρ ὁ δυνάμενος σῶσαι ἓνα τῶν ἀδελφῶν τοῦ κυρίου τῶν ἐλαχίστων*, quae Harnaccius ad Matth. [XVIII, 14?] propius accedere censuit, unde etiam p. 108, 1. 2 *οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ* (cf. Matth. XVIII, 7) hausta sint. quibus omnibus, si certa essent, nihil aliud efficeretur, quam idem fere, quod in Ignatii epistulis animadvertimus, interpolatorem nonnulla addidisse e scripturis sacris.

Alia plurima concedo Graecis his inesse suspecta: Sim. IX, 31, 1. 4 p. 102, 25. 103, 3. 4 *τὴν σφραγίδα*, add. *τοῦ ἁγιασμοῦ*. sed altero loco etiam pal.: sigillum filii dei, aeth.: sigillum filii domini. 31, 4 p. 103, 8—10 *παντὶ ἐκάστῳ τῆς τοῦ κυρίου ὁδοῦ παρεκκλίνοντι, πᾶσαν αὐτῷ ἀφαιροῦντες ταῖς διδασκαλίαις πονηρίαν* (vulg.: ‚in uniuscuiusque spiritu fiant, sed his malis scissuris remedia procureate atque tollite illas a vobis‘. eadem fere pal. aeth.). 31, 5 p. 103, 11—13: *εἰ ἕγιᾶ πάντα ταῦτα τὰ ἀπολωλότα δέξεται πρόβατα ἐν τῷ λιμῶνι τῆς ζωῆς νεμόμενα τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου* (vulg.: ‚Si omnia invenerit sana‘. eadem fere pal. aeth.). 32, 1 p. 103, 24: *πρὸ τοῦ τὸν πύργον οἰκοδομηθῆναι* (vulg.: ‚dum adhuc turris aedificatur‘. eadem fere pal. aeth.). §. 2 p. 103, 24 sq.: *καὶ ἔστὲ εἰρημικοί· καὶ γὰρ ὁ θεὸς πάρεστιν αἰεὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῖς εἰρημικοῖς. ἔστι δὴ ἡ ἀληθῆς εἰρήνη ἐνδοξος παρὰ τῷ θεῷ· καὶ γὰρ εἰρήνη ἐστὶν ὅλως ὁ κύριος τοῦ πύργου, ὁ κύριος τῆς δόξης ὑμῶν. πάντα δὲ πανοῦργον βδελύσσεται κύριος· οὐκ ἔστι γὰρ ἐν αὐτοῖς εἰρήνη, ἀλλὰ δόλος καὶ κακία βασιλεύει ἐν μέσῳ αὐτῶν*. vulg.: ‚dominus habitat in viris amantibus pacem; etenim vera pax cara est, a contentiosis vero et perditis malitia longe abest‘. eadem fere aeth., sed. pal. nonnihil discrepat). 32, 4 p. 104, 17—19: *ὃς πνεῦμα καθαρὸν λίαν δέδωκέ σοι, ὅπερ σὺ κατασπλώσας (τοῖς τοῦ) θανάτου ἁμαρτήμασιν ἄχρηστον ὅλως πεποίηκας*. vulg.: ‚qui spiritum integrum tibi dedit, et tu eum totum inutilem redegisti‘. eadem fere pal. aeth. X, 3, 3 p. 107, 9 ad ‚is, cui me tradidisti“ male addita sunt *ἐκ παίδων*. haec exempla ipse valde augeo, sed eorum omnium Simonidem auctorem esse nego. versionibus quoque, praecipue aethiopiae, insunt non genuina, genuina nonnulla desunt.

Simonidem ipsum haec mutasse vel addidisse nego, quem apographum II (L³) iam initio a genuinis deflectens e codice aliquo edidisse cognovimus. quo si solo Graeca nobis conservata essent, contenti quodam modo esse deberemus. haec extrema quoque Simonidem edidisse potius quam finxisse certissime constat. nam a ceteris testibus in universum consentientibus deflectunt ratione a Simonide prorsus aliena. Antiochum versionesque tres conferentes videmus hunc Graecum Sim. IX, 31, 4 non cohortari γενέσθαι (εἰς) ἐν πνεῦμα καὶ τὰ σχίσματα τὰ πονηρὰ ἀνατρέψαι (ιάσασθε καὶ ἄρατε ἀφ' ὑμῶν), sed βοηθεῖν ἀλλήλοις τῇ παρέξει τῆς βοήθειας ὑμῶν παντὶ ἐκάστῳ τῆς τοῦ κυρίου ὁδοῦ παρεκκλίνοντι, πᾶσαν αὐτῷ ἀφαιροῦντες ταῖς διδασκαλίαις πονηρίαν, ὥσπερ καὶ ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν, quae e Latinis orta esse nemo mihi persuaderebit. itaque pro uno spiritu assequendo et dissidiis tollendis substituta est unica domini via vera doctrina conservanda, ad quam deviantes revocandi sunt. quae scriptori potius Athanasio vix priori et orthodoxam doctrinam contra haereticos defendenti, quam Simonidi conveniunt. tum Graecus hic pro ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κύριος τῶν προβάτων χαρῆ κτλ. (ut dominus pecorum gaudeat de his vulg., ut si dominus pecorum venerit gaudeat pal., quando venerit dominus ovium, gaudebit de vobis aeth.) Latina ignorans vel negligens, Graeca vero mutans scripsit: ἵνα καὶ ὁ ποιμὴν τούτων χαρήσῃται ὑμῖν. idem Antiochum et Cyprianum qui dicitur et interpretes latinum utrumque et aethiopicum minime respexit eadem fere ratione §. 5. 6 p. 103, 11 sq. mutans: χαρήσεται δὲ (Ant. vulg. aeth.) omisit eum interprete palatino. pro ἐὰν πάντα ὑγιῆ εὔρεθῆ, καὶ μὴ διαπεπτωκότα τινὰ ἐξ αὐτῶν· ἐὰν δὲ εὔρεθῆ τινὰ ἐξ αὐτῶν διαπεπτωκότα, οὐαὶ τοῖς ποιμέσιν ἔσται (Ant. vulg., ubi om. καὶ μὴ διαπεπτωκότα τινὰ ἐξ αὐτῶν, pal., ubi etiam ,vae erit pastoribus' desunt, aeth., ubi alia omissa sunt) alia dedit e Latinis non hausta. oves enim induxit in prato vitae pabulum verbi dei vitae aeternae carpentes et iam propter unam ovem aberrantem pastores valde contristatos: etiam palatinus interpres noluit pastores vel praefectos ecclesiae exsecrari propter oves aliquas dissipatas et induxit „aliqua pecora a pastoribus dissipata“, i. e. Christianos ab haereticis pastoribus seductos. eadem fere ratione hic Graecus pastores iam propter unam totius gregis ovem aberrantem exsecrari noluit, sed multos haereticos deviare sciens propter unum deviantem contristari dixit. quam sententiam Simonidi ipsi adscribere non licet. Simonide igitur longe prior Graecus etiam reliqua mutasse videtur, quae defendere mihi ne in mentem quidem venit nihil contententi nisi Graeca haec neque e Latinis hausta

neque a Simonide ficta esse. sufficit etiam Sim. IX, 32, 3. 4 haec Graeca cum Antiocho et interpretibus conferre. totum enim exemplum fullonis vestem novam integramque scissam reddentis Graecus hic mutavit divinum spiritum, qui veste significatur, posse scindi vel lacerari aegre ferens. itaque vestem mundam sanamque traditam scissam quidem reddi retinuit, sed pressit contaminationem ceteris testibus ignotam. reliquis ad Graeca a Simonide edita iam adnotatis hoc solum hic addo, turrim iam modo non perfectam, quae ecclesiam significat, Graeco huic iam displicuisse. quam ob rem Sim. IX, 32, 1. X, 4, 4 p. 103, 24. 108, 13. 14 praesens aedificationis tempus mutavit in futurum, palatino interprete X, 4, 4 cavente: „iam alia turris non aedificatur“. cf. IX, 30, 3 p. 101, 26 add. voc. *ὀψέμια*.

Hermae igitur Pastoris vestem integram sibi traditam Graecus hic scidit et suae aetati accomodavit. sed ne eum irati conviciis consequamur! inutilem enim nobis minime tradidit vestem, sed e principali confectam, quam e ceteris testibus reconcinnantes nos valde adjuvat. idem fere contigit nobis ac si Ignatii epistolulae interpolatae solae graece superessent. neque primus Hermae Pastorem mutavit, sed iam mutatum accepit ab Herma apocalyptico et Herma secundario, quibus nos debere hanc pastoris formam neque Athanasio ipsi iam notam neque a Pseudo-Athanasio redditam in editione maiore (1881) p. XXII sq. demonstrasse mihi videor²²). etiam a Latinis Hermae pastorem non nihil mutatum esse, docent illa mandata, „ut sanctum pascha die dominica celebraretur“, cf. editionem meam maiorem p. 137. gratias igitur huic Hermae secundario alteri habeamus, quod non pauca nobis tradidit graece deperdita.

Simonides haec Graeca se edidisse asseruit e Clementino codice a. 1457 conscripto eumque eundem esse, cuius tria folia Lipsiae conservantur. etiam haec eum ementitum esse Harnaccius contendit: „Der Text der echten Leipziger Blätter stimmt mit den lateinischen Versionen vollkommen zusammen, d. h. er ist nicht umfangreicher. Dagegen wären nach dem neu entdeckten Schlusse die Lateinischen Versionen zum Theil blosse Excerpte; denn der von Simonides producirte griechische Text enthält z. B. in Sim. IX, 30. 31 mehr als anderthalbmal so viel als der Lateiner. —

22) Quae Adolfus Link Marburgensis (Christi Person und Werk im Hirten des Hermes, Marburg 1886, p. 3, not. 2) se contra meam de Hermae Pastoris origine propositam sententiam mox disputaturum esse promisit, nondum vidi neque puto ea certiora futura esse, quam quae de Herma non iudaizante iam exposuit, cf. quae disserui in: Zeitschrift f. wissenschaftl. Theologie 1887. I. p. 109 sq.

Der von Simonides beigebrachte Schluss des griechischen Hermas gehört keineswegs zu den Leipziger Blättern, denn diese haben denselben Textumfang, wie die lateinischen Versionen, unser Stück aber einen viel beträchtlicheren, gehört also mindestens einer anderen Recension des Textes an“.

Hoc indicium v. cl. vix tulisset, si Lipsiensia folia cum latina versione vulgata accurate contulisset. non pauca enim codex Lipsiensis exhibet in hac versione omissa vel compendiose reddita. Mand. XII, 6, 2 p. 58. 11. 12 *καὶ ἐργάσησθε τὴν δικαιοσύνην τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν* om. vulg. 6, 4 p. 58, 21 *καὶ κατισχύσομεν πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ* om. vulg. sequentibus compendiose redditis. Sim. I. II. vulg. plurima omisit. Sim. I, 3. 4 p. 59, 1—5 *Ὁὐ θέλω σε κατοικεῖν εἰς τὴν πόλιν μου — καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἠτοίμασας σεαυτῷ* desunt in vulg. sequentia quoque nonnulla brevius reddente. desunt in vulg. etiam §. 5 p. 59, 12 *ὅτι ἀπαρνήσω τὸν νόμον τῆς πόλεώς σου.* §. 6 p. 59, 16. 17 *ἐξέλεθης ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ.* §. 8 p. 59, 24 *καὶ μὴ παραβλέπετε αὐτούς,* neque pauca compendiose versa sunt. Sim. II lat. interpres nonnulla brevius reddidit, omnino omisit totam paragraphon 7 p. 60, 34—61, 3 et in §. 8 p. 61, 6. 7 *ἡ πτελέα ὕδωρ ἔχουσα τρέφει τὴν ἄμπελον* et p. 61, 10. 11 *καὶ πάλιν οἱ πλούσιοι χορηγοῦντες τοῖς πένησι τὰ δέοντα.* Sim. IV, 6 p. 62, 18. 19 *οἱ δὲ μὴ δουλεύοντες τῷ κυρίῳ, ἐκεῖνοι οὐδὲν λήψονται* etc. ambitu igitur verborum non impedimur, quominus Clementini codicis folium X. Lipsiensia folia continuare censeamus. quae Simonides e Clementino codice edidit Sim. IX, 30, 1. 2 verbo tenus eadem sunt, quae Lipsiense folium III. extremum exhibet. neque aetatem differre iam vidimus.

Simonides etiam apographum II (L³) e Clementino codice descriptum esse retulit. quod apographum nonnulla vel copiosius exhibere, quam in vulg. leguntur, vel etiam a latino interprete omissa continere constat (cf. supra p. XIX sq.) omnino eandem fere rationem inter L³ et vulgatam versionem intercedere cognovimus, quam in his extremis animadvertimus.

Quaeritur, quomodo factum sit, ut iam in apographo I (L²) eadem omissa sint, quae tribus foliis Lipsiensibus supplentur. hac sola ratione L³ altero arctius coniungitur cum Lipsiensibus foliis, quod pagina 24. extrema sub textu iam Mand. XII, 4, 7 p. 57, 11 *ἔσομαι μεθ' ὑμῶν κτλ.* addita sunt. me quidem arbitro Simonides ea sola descripsit, quae ei a monte Atho auferre non contigit. utrumque igitur apographum scribens Simonides

noluit etiam tria illa folia describere, quae secum tulit sive dono sive dolo accepta.

Pastoris vero extrema e Clementino edens Simonides etiam alterius codicis varias lectiones addidit, hunc vero codicem (A) iam a. 502 p. C. n. ab Amphilochio Laodicensi conscriptum esse. de qua codicis aetate dubitare licet, quum Simonides non dixerit, eum litteris maioribus sine spiritibus et accentibus scriptum esse, et ea, quae l. l. p. 199 sq. [apud nos p. XXIII sq.] ex eo retulit, a L²·³ differant fideque careant. vera fictis exornare solet. sed quin altero codice, quem summa antiquitate exornaverit, usus sit, non dubito. Simonides fortasse e Panteleemonis claustro, ubi secundum suum codicem Artemianum se reperisse perhibuit, hunc codicem accepit, cf. quae post L³ ad. Mand. XII, 4, 1 adnotavit (v. supra p. IX sq.). sive Amphilochii sive Panteleemonis codex appellandus est, varias exhibet lectiones ex parte puriore graeco sermone²³). nonnulla vitia cum Clementino communia ei insunt, nonnunquam vero hoc codice Clementinus suppletur vel corrigitur²⁴).

V. De Hermae Pastore graece integro edendo.

Sinaiticum codicem (S) omnium optimum non unus solus codex comitatur et continuat. codex enim Lipsiensis, qui est Clementinus (L et inde a Sim. IX, 30, 3 consignatus C) comitem habet Amphilochii (vel Panteleemonis?) codicem, quem inde a Sim. IX, 30, 1 nobis cognitum consigno A. Lipsiensis vel Clementinus codex suppletur Simonidis apographo II (L³).

23) Sim. IX, 30, 2 p. 101, 21 A κακίας ἄτερ, C ἄκακοι. p. 101, 25 A ἀγάζοντες, C (v. p. ae.) λαμπροί. 30, 3 p. 101, 29 οὐδαμῶς δὲ ψαθαροί, om. C. 31, 3 p. 103, 1 A καλεῖ, C λέγει. 32, 2 p. 104, 5 A κρατεῖ, C βασιλεύει. 32, 3 p. 104, 9 κατεσπιλωμένην τε καὶ διερρηγμένην, C ῥυπαράν τε καὶ διερρηγυῖαν. 32, 4 p. 104, 16 A οὐκ ἄσπιλον οὐδὲ σῶαν, C (v. p. ae.) οὐ καθαρὰν. X, 1, 1 p. 105, 27 A ἀνακλιθεῖς, C (v. p. ae.) καθεσθεῖς. 1, 2 p. 105, 53 A τηρῆς, C φυλάττης. 1, 3 p. 106, 1 A τηρήσης, C φυλάξης. p. 106, 4. 9 A καλλονῆ, C (v. p.) ὠραιότητι, A καλλονῆς, C (v. p.) ὠραιότητος. 3, 1 p. 106, 32 A οὔσας, C εἶναι. p. 106, 33 A φυλάττειν C τηρεῖν. 3, 2 p. 107, 2 A καθαρᾶ γὰρ χρωμέναις οἰκήσει, C ἐν καθαρᾶ γὰρ οἰκία οἰκοῦσιν αὐται. 3, 5 p. 107, 19 A ῥηθεῖσι, C λεγομένοις. 4, 3 p. 107, 34 sq. A τὴν χάριν παρ' αὐτῶ, C χάριν παρὰ τῶ κυρίῳ. p. 108, 6 A μὴ εἰς τοῦτο κατοκνεῖν, C τούτου μὴ ἀποκνεῖν. p. 108, 8 A φέρειν, C ὑπομένειν. p. 52, 44 A λαν, C μεγάλως.

24) Sim. IX, 30, 3 p. 101, 25. 26 καὶ ἐκ τῶν ἄλλων A, om. C. 30, 4 p. 102, 11. 12 δὲ περὶ οὐδενὸς ἀλλοτρίου τούτων, ἀλλὰ περὶ τούτων, om. C. 32, 3 p. 104, 7 A τε καὶ σῶαν. om. C. X, 4, 1 p. 107, 24 παντὶ ἀνθρώπῳ ἀπάγγελον, om. C.

quo iam a Simonidis adversariorum iniuria vindicato, apographum I (L²) contra Simonidem detrahentem defendere vix opus est iam Sinaitico codice satis confirmatum. Simonides prius suum apographum ad indoctum Abramium retulit et edi noluit, sed ipse dignum habuit, quod emendaret et suppleret. quod si ad Clementinum codicem non pertinet, procul dubio ex alio codice haustum est minime contemnendo. utrumque apographum liberaliter missum Lipsiensis Bibliothecae academicae praefectis debeo, quibus maximam gratiam habeo.

Scriptorum ecclesiasticorum excerpta iam dedi in editione maiore (1881). nonnulla addo:

Vis. III, 5, 2 p. 20, 10 sq. (cf. 2. 4. 5. 5, 1. 6, 6. IX, 3, 3. 6, 7. 8. 9, 2) Methodius saec. IX. de cruce in Iac. Gretseri De cruce Christi Tom. II. Ingolstadii 1600, p. 502 (Opera omnia de sancta cruce, Ingolst. 1616, p. 1669 C) respexit: *μηχανή, δι' ἧς οἱ εἰς τὴν οἰκοδομὴν εὐθετοῦντες τῆς ἐκκλησίας κάτωθεν λίθου τετραγώνου δίκην ἀνέλκονται ἐναρμωσθησόμενοι τῷ θείῳ λόγῳ.* cf. etiam Ignat. ad Eph. 9, 1.

Mand. IV, 1, 9 p. 38, 5—8. Cyprianus qui dicitur de aleatoribus c. 4 (III, 96 ed. Hartel.) et alia loco: ‚Quicumque frater more alienigenarum vivit et admittit res similes factis eorum, desine in convivium esse eius. quod nisi feceris, et tu particeps eius eris.‘ quem locum, ni fallor, Harnaccio debeo.

Sim. II. p. 60, 1—61, 15. Caesarius Arelatensis saec. V. exeunte Hom. XXIV: ‚legimus in quodam libro, fratres dilectissimi, de ulmo et vite propositam nobis similitudinem, quam qui attendit non parvam animae suae aedificationem inveniet.‘

Versiones utraque latina et aethiopica minime neglegendae sunt Pastoris extremis iam graece editis. Pastorem enim ambitu quidem, sed non indole graece integrum nacti sumus. vestis eius a scriptore saeculo IV. vix priore scissa et posteriori aetati conformata inde a Sim. IX, 30, 3 nobis reconcinnanda et omnino ad pristinam formam redigenda est. ego periculum feci Graeca haec e scriptorum ecclesiasticorum excerptis versionibusque emendans, ipse fortasse hic illic emendandus. de singulis verbis nonnullis disputare licet, sed omnino iam gaudeamus Hermae Pastore graece integro, quamvis meliores codices in extremis adhuc desiderantes.

Scribebam Ienae mense Iunio, quo exeunte ante hos quadraginta annos Halis Saxonum huc migravi. peregre neglecta non sunt, quae ad Novum Testamentum illustrandum et historiam ecclesiasticam investigandam libris non paucis editis assidue labo-

ravi, neque ipsi adversarii me in scholis academicis utramque theologicam disciplinam unquam neglexisse contendunt. tamen mihi non contigit esse tam felici, quam Israelitis, qui per quadraginta annos terram promissam petentes denique ingressi sunt etiam Iordane fluvio superato. sed quae mihi per tot annos adversa acciderint repetere nolo²⁵⁾, memor divini auxilii, quod ne mihi quidem per quadraginta hos annos omnino defuisse cognovi neque in posterum defuturum esse spero.

Adolfus Hilgenfeld.

25) Iam satis haec exposui in: Zeitschrift für wiss. Theologie 1885. I. p. 105 bis 109. II. p. 256. IV. p. 461 sq. 1886. I. p. 127. 128.

Scripturae compendiis his fere usus sum:

A	Amphilochii codex, cf. Proleg. p. XXIII sq.
aeth. vel ae.	versio aethiopica.
Ang.	Rudolphus Anger.
Ant.	Antiochus monachus.
Aug.	vulgatae versionis cod. Augiensis.
C	Clementis Larissaei codex, cf. Proleg. p. XXV.
cp.	compendium.
D. vel Dresd.	vulgatae versionis cod. Dresdensis.
ed. pr.	editio princeps Rud. Angeri et Guil. Dindorfi.
Fk.	F. X. Funk.
Gh.	Osc. de Gebhardt.
Harn.	Adolfus Harnack.
Hb.	Guil. Hollenberg, Pastorem Hermae emendavit etc. Saraepont. 1868.
Hg.	Adolfus Hilgenfeld.
Hg. ^{1. 2}	Adolfi Hilgenfeld graecae editiones a. 1886 et 1881.
Hg. ³	Adolfi Hilgenfeld latina editio a. 1873.
L.	codicis Lipsiensis folia tria.
L ²	Simonidis apographum I.
L ³	Simonidis apographum II.
p. vel pal.	Palatina versio latina.
Ps.-Ath.	Pseudo-Athanasius.
S.	Codex Sinaiticus.
S ^a	codicis Sinaitici corrector A.
Sc ^(a.b)	codicis Sinaitici correctores C ^{a.b} .
Sd.	Simonides apographum I. corrigens vel supplens, etiam Sim. IX, 30, 3 —X, 4, 5 edens.
st. cer. vel st. c.	stilus cerussatus.
Ti.	Constantinus Tischendorf.
v. vel vulg.	vulgata versio latina.
Vat.	vulgatae versionis codex Vaticanus.
Vd. ¹	cod. Vindobonensis Lat. 821.
Vd. ²	cod. Vindobonensis Lat. 1217.

Continentur hoc volumine.

Hermae vita	p.	1—5
<i>HOIMHN</i>	„	6—108
Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione vulgata	„	109—115
Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione Palatina	„	115—119
Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione aethiopica	„	119—122
Adnotationes ad Simonidis Graeca	„	123—125
Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 graece reddere conatus est Adolfus Hilgenfeld	„	126—130
Corrigenda et addenda	„	131.

HERMAE VITA *).

Ἐρμᾶς ὁ θειότατος ἦν παῖς Ἀσυγκρίτου καὶ Πατρόβας, οἵπερ
Λαοδικεῖς ὄντες τὸ γένος καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὴν οἰκῆσιν ποιήσαν-
τες, ὅτε ὁ λόγος τοῦ κυρίου διεφέρετο δι' ὅλης τῆς πόλεως ὑπὸ
τῶν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας διὰ Φοινίκης καὶ Κύπρου καταφυγόντων,
καὶ μάλιστα Κυπρίων καὶ Κυρηναίων τῷ κυρίῳ πιστῶν μετὰ τὸν 5
τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου θάνατον, εἰς Χριστὸν πανοικεῖ ἐβα-
πτίσθησαν ὑπὸ Βαρνάβα τε καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων τὰ εἰς
Χριστὸν εὐαγγελισθέντες. Ἐρμᾶς δὲ παῖς ἔτι ὢν καὶ ἐν φόβῳ
θεοῦ ἀξανατόμος τε καὶ κρατυνόμενος παρησιάζει τὴν εἰς Χριστὸν
πίστιν ὡμολόγησε τυχὼν ἐν τινι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐν Ἀντιο- 10
χείᾳ γενομένη ἐκκλησίᾳ καὶ Κεβρίονα τὸν διώκτην καὶ τοπάρχην
Ἀντιοχείας ὄντα τότε ἐξήλεγξε· διὸ καὶ ἐραπίσθη ὁ μακάριος,
καθὰ γε Ἡγήσιππος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ
ἱστοριῶν ἱστόρηκεν εἰπὼν·

Ἐρμᾶς δὲ παῖς ἔτι ὢν καὶ τυχὼν κατὰ συγκυρίαν ἐν τῇ κατὰ 15
τῶν πιστῶν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ γενο-
μένη ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς Κεβρίονος τοπάρχου
Ἀντιοχείας ἀναστὰς τοὺς πρεσβυτάτους ἐδίδασκε καὶ Κεβρίονα τὸν
διώκτην σοφῶς ἐνουθέτει, ὃς τὰ μάλιστα ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ τολ-
μήματι τοῦ νεανίσκου ἐράπισεν αὐτὸν καὶ ἀπέπτυσεν· εἶτα δὲ τῆς 20
ζώης αὐτὸν λαβόμενος ἀπεσφενδόνισεν, ὃν οἱ πιστοὶ ἀράμενοι καὶ
ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῶν δεξάμενοι τοῖς τοκεῦσιν αὐτοῦ παραδι-
δόρασι μηδὲν παθόντα·

Παύλου δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐν Ῥώμῃ κηρύττοντος, Ἐρμᾶ δὲ
ἀκοῦσαι αὐτοῦ αὐθις ἐπιθυμοῦντος, πείθεται ὑπ' αὐτοῦ ὁ πατὴρ 25
εἰς Ῥώμην ἀγαγεῖν αὐτόν. ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πόθου πρὸ πολλοῦ

1. Ἀσυγκρίτου καὶ Πατρόβας, cf. Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατρόβαν, Ἐρμᾶν
Rom. XVI, 14: ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 5. καὶ

*) E Dionysii Magnetis Libyae episcopi saec. VI. libro περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν
καὶ συγγραφέων ἀπάνσιμα Simonides libro: Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων θεολογικὰ
γραφαὶ τέσσαρες, Lond. 1859, p. 188—191 haec retulit.

Hermae Pastor graece ed. Hilgenfeld.

κατεχόμενος πρῶτον μὲν τὸ πολὺ τῆς οὐσίας αὐτοῦ — ἦν γὰρ ζά-
 πλουτος ὁ ἀνὴρ — διεμέρισε τοῖς ἀδελφοῖς, καθότι ἂν τις χρεῖαν
 εἶχεν. εἶτα παραλαβὼν τρεῖς τῶν παιδῶν αὐτοῦ Ἑρμᾶν, Φλέγοντα,
 Ἑρμῆν καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν μητέρα αὐτῶν Πατρόβαν, Μάξιμον δὲ
 5 τὸν πρωτότοκον τὸν καὶ τετράκις Ἰησοῦν παρρησίᾳ διὰ φόβον
 ἀπαρνησάμενον καὶ τετράκις αὐθις πρὸς κύριον ἐπιστρέψαντα καὶ
 Εὐφημίαν θυγατέρα αὐτοῦ ἄρτι γεγαμηκότας τυγχάνοντας ἐν οἰκίᾳ
 καταλιπὼν εἰς Λαοδίκειαν πάντες κατῆλθον καὶ πλοίου ἐπιβάντες
 Σικελικοῦ εἰς Ἰταλίαν πλέοντος εἰκοσταῖοι εἰς Ποτιόλους ἐγκαθω-
 10 μίσθησαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην ἀφίκοντο καὶ πρὸς Παῦλον τὴν
 ταχίστην ἐγένοντο ἐν φυλακῇ δέσμιον τηρούμενον, οὗ τὰ δεσμὰ
 ἀσπασάμενοι καὶ δάκρυσι καταβρέξαντες ἀπελύθησαν ἐνισχυθέντες
 τῇ πίστει, παρ' ᾧ καὶ συχνὸν κατέμειναν χρόνον, ἀφθότως πάντα
 τὰ πρὸς διατροφήν τοῖς ἀποροῦσι τῶν ἀδελφῶν παρεῖχον.

15 Ἀσυγκρίτου δὲ γήρα καμόντος καὶ τελευτήσαντος Φλέγων μὲν
 καὶ Ἑρμῆς εἰς τὰ οἰκεία ἐπανῆλθον ἅμα τῇ μητρὶ αὐτῶν. Ἑρμᾶς
 δὲ ἐν Ῥώμῃ κατέμεινεν ἅμα τοῖς ἀπὸ Ἀντιοχείας μικρὸν πρὸ τῆς
 τελευτῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν παραγεγονόσι Μαξίμῳ τῷ ἀδελφῷ αὐ-
 τοῦ καὶ τοῖς ἀδελφιδέσιν Ἑρμᾶ καὶ Ἀσυγκρίτῳ καὶ ἀδελφιδεῖ Πα-
 20 τρόβᾳ ἐδίδασκε παρρησίᾳ μετὰ τὴν τῶν κορυφαίων Πέτρον τε καὶ
 Παῦλον ἐν Ῥώμῃ ἄθλησιν καὶ εὐηγγελίζετο Ῥωμαίοις τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ Ἐπαινέτῳ τε ἅμα καὶ Ἀμπλίᾳ, οὗς καὶ παραλαβὼν ἐξῆλθε
 τῆς Ῥώμης καὶ τὰς κωμοπέλεις διερχόμενος ἐκίρυσσε τοῖς ἐνοι-
 κοῦσι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι
 25 αὐτοῦ τῶν τεταγμένων μάλιστα εἰς ζώην, ὡς ἤκουσαν τὸ κήρυγμα.
 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εὐαγγελίζεσθαι αὐτὸν Ῥωμαίοις περὶ πόλιν Κύμην
 ἐπιπεσεῖν ἔκστασιν ἐπ' αὐτὸν καὶ πολλὰ αὐτῷ ἀποκαλυφθῆναι θεία
 δυνάμει, ἅπερ καὶ ἐπὶ διφθέρᾳ γραψάμενος διὰ Κλήμεντος καὶ
 Γραπτῆς καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐκκλησίας τοῖς πιστοῖς κατήγγειλε
 30 πᾶσιν. ἐστὶ γὰρ διδακτικώτατον τὸ βιβλίον. ἐπιγέγραπται δὲ τοῦτο
 παρὰ μὲν τισι Ποιμενικαὶ γραφαί, παρ' ἄλλοις δὲ Ποιμήν, παρὰ
 δὲ τισι Μετανοίας ἄγγελος, παρ' ἄλλοις δὲ Μυσταγωγὸς μετανοίας,
 παρ' ἐνίοις δὲ Μετανοίας ὁδός.

Τοῦτο οὖν συγγραψάμενος τὸ βιβλίον καὶ παραδοὺς οἷς ἐνε-

μάλιστα Κυπρίων καὶ Κυρηναίων. cf. Act. XI, 20. 4. Μάξιμον. cf. Herm. Past. Vis. II, 3, 4. 19. ἅμα τοῖς ἀδελφιδέσιν Ἑρμᾶ καὶ Ἀσυγκρίτῳ καὶ ἀδελφιδεῖ Πατρόβᾳ. etiam hi e Rom. XVI, 14 hausti sunt, Patrobae sexu masculino servato. 22. Ἐπαινέτῳ τε ἅμα καὶ Ἀμπλίᾳ. cf. Rom. XVI, 5. 8. 26. περὶ πό-

λιν Κύμην. cf. Herm. Past. Vis. I, 1, 3, ubi L^s εἰς κώμην, L^s εἰς κώμας. II, 1, 1, ubi L^s·³ εἰς κώμην. Simonides igitur ante a. 1856 oppidum Κύμη in Hermae Pastore non legit. 28. 29. ἅπερ καὶ ἐπὶ διφθέρᾳ γραψάμενος διὰ Κλήμεντος καὶ Γραπτῆς καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῆς ἐκκλησίας κτλ. cf. Herm. Past.

τείλατο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτῷ ἐν μορφῇ πρεσβύτιδος γυναικὸς
 παραδοῦναι, Ἐπαίνετον μὲν ἐν Ῥώμῃ κατέλιπεν, Ἀμπλίαν δὲ καὶ
 Μάξιμον τὸν ἀδελφὸν ἅμα τε τοῖς τέκνοις αὐτοῦ παραλαμβάνει
 καὶ εἰς Ποτιόλους γίνεται, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Σικελίαν ἀπέπλευσεν,
 ἐν ἣ καταμείνας μῆρας τρεῖς καὶ τὴν πόλιν Συρακούσας, εἰς ἣν 5
 ἔτυχεν καταπλεύσας, πᾶσαν εὐαγγελισάμενος πολλοὺς τῷ λόγῳ τοῦ
 κυρίου εἰς τὴν πίστιν ἤγαγε, μετὰ δὲ νηὸς ἐπιβὰς Ἀχαικῆς εἰς Πά-
 τρας ὀκτωκαιδεκαταῖος ἐγκαθορμίσθη. ἐνταῦθα οὖν μείνας ἑπτὰ
 καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ξενιζόμενος σὺν πᾶσι τοῖς περὶ αὐτὸν ἀγίοις
 παρ' ἀνδρὶ δικαίῳ Τεγεάτῃ τοῦνομα καὶ ἄρτι πεπιστευκότι τυγχά- 10
 νοντι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκω-
 λύτως Πατέροις κηρύσσων καὶ τοὺς προπεπιστευκότας στηρίζας τῇ
 πίστει καὶ τὴν Ἀχαικὴν πᾶσαν διελθὼν τὰ ἔθνη καλῶν ἐπὶ τὸ
 πιστεῦσαι εἰς τὸν κύριον, προσετίθετο τῷ κυρίῳ καθεκάστην λαὸς
 οὐκ ὀλίγος. 15

Διελθὼν τοίνυν τὴν Ἀχαικὴν καὶ χωρίσας εἰς τὴν Ἀργολι-
 κὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κορινθιακὴν εἰς Μέγαρα ἀπὸ Κορίνθου
 παραγίνεται· συνείποντο δὲ αὐτῷ καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Κορίνθῳ
 πιστῶν. μικρὸν δὲ καὶ ἐν τῇ Μεγάρων κατατρίψας ὁ μακάριος
 χρόνον καὶ Μεγαρεῦσιν εὐαγγελισάμενος τὸν λόγον Ἰησοῦ καὶ προσ- 20
 ευξάμενος τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν πιστευσάντων αὐτῷ κατῆλθεν εἰς τὸν
 αἰγιαλὸν Μεγάρων τὸν προσαγορευόμενον Σεμέστην καὶ πλοίου ἐπι-
 βὰς εἰς Σελεύκιαν κατέπλευσε κακεῖ ἀποβὰς εἰς Ἀντιόχειαν ἀνέβη
 καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέμεινεν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἡμέρας
 δύο πρὸς ταῖς εἴκοσιν ὑπὸ τῶν ἀγίων παρακληθεῖς. μετὰ δὲ ταῦτα 25
 κατελθὼν αὖθις εἰς Σελεύκιαν μετὰ τοῦ Ἀμπλίου — κατέλειπε
 γὰρ Μάξιμον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἅμα τοῖς τέκνοις — εἰς Σμύρνην
 ἀπέπλει πάραυτα, ἅτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐσήμανεν αὐτῷ, ὅπου
 τρισκαιδεκαταῖος ἀφικόμενος καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀσπασάμενος
 καὶ τοὺς πιστοὺς πάντας, εἶτα δὲ ἐκκλησιασάμενος καὶ προσευξά- 30
 μενος τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ τὰ κατὰ τὴν
 ὁδὸν αὐτῷ γεγονότα παρησίᾳ ἐξηγησάμενος, πάντων ἐπὶ τούτοις
 τὸν Θεὸν δοξαζόντων ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτοῦ, ἀπέπλευσεν εἰς τὸν
 Ἑλλάσποντον τὴν τρίτην καὶ τῇ Ἀβύδων πόλει ἑβδομαῖος προσέ-
 σχεν. ἀποβάντος δὲ τῆς νηὸς ἐξῆλθον τῆς πόλεως εἰς ὑπάντησιν 35
 αὐτοῦ πολλοὶ τῶν περὶ αὐτοῦ ἀκουσάντων ἀδελφῶν, ὧν καὶ Εἰρή-
 ναρχος ὁ ἄρχων τῆς πόλεως. γενόμενος δὲ ἐν τῇ πόλει ἐδίδασκε τὰ
 πλήθη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμέραις δέκα, καὶ προσετέθη λαὸς
 πολλὸς τῷ κυρίῳ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῇ διδασκαλίᾳ αὐτοῦ.
 εὐαγγελισάμενος οὖν τὴν πόλιν Ἀβύδων καὶ πλῆθος πολὺ τῶν κα- 40

τοίκων αὐτῆς μαθητεύσας ἐξῆλθε διερχόμενος τὴν Τρωάδα καταγέλλων τε τὸν λόγον Ἰησοῦ καὶ στηρίζων τοὺς πιστοὺς κατήντησεν εἰς Πάριον πόλιν κατὰ τὸν Ἑλλάσποντον ἐν παραλίᾳ κειμένην, ἐν ἣ συντυχῶν ἐνὶ τῶν δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἀποστόλων τῷ ὁμονύμῳ 5 αὐτοῦ Ἑρμᾶ πλεύσονται μέλλειν εἰς Φιλιππούπολιν τοῦ διακονῆσαι τῷ κυρίῳ ἀσπάζεται αὐτὸν καὶ παρρησίᾳ Πάριον ἀμφοτέροι εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου κατηγοῦσι. μεθ' ἡμέρας δὲ ἀναχθέντες ἀπὸ Παρίου εἰς Πέρινθον ἐγκαθωρμίσθησαν. εὐαγγελισάμενοι δὲ καὶ ταύτην καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν ἀπο- 10 σπασθέντες ἀπέπλευσαν, ὁ μὲν εἰς Φιλιππούπολιν, ὁ δὲ εἰς Ἄστακον τὴν Βιθυνικὴν σὺν τῷ Ἀμπλίᾳ.

Καταχθέντα οὖν εἰς τὴν Ἀστακηνῶν τὸν Ἑρμᾶν μεθ' ἡμέρας τρεῖς πρὸς ταῖς δέκα ἀσμένως ὑπεδέξαντο αὐτὸν οἱ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ πιστοί· παρ' οἷς μείνας πολλὰς ἡμέρας τὰ πλήθη διδάσκων 15 ἐξῆλθε τῆς Ἀστακηνῶν καὶ τὰς πόλεις διήρχετο Βιθυνίας εὐαγγελιζόμενος τοὺς λαοὺς αὐτῶν· καὶ δυνάμεις ἐποίει ὁ θεὸς μεγάλας διὰ τῶν τοῦ Ἑρμᾶ χειρῶν.

Πᾶσαν οὖν διαδραμὸν τὴν Βιθυνικὴν ἅμα τῷ Ἀμπλίᾳ διὰ τε θαλάσσης καὶ ξηρᾶς κατοχοῦμενός τε καὶ θλιβόμενος ὑπὲρ τῆς τοῦ 20 κυρίου ἀγάπης εἰς Θεοδοσίαν ἔκε τὴν Ταυρικὴν ἀπὸ τῆς Ἡρακλείας τῆς ἐν τῇ Μαριανδυνῶν χώρα, τὴν Μεγαρέων ἀποικον, ἀπάρας· ἐν ἣ ποιήσας χρόνον ἰκανὸν εὐαγγελιζόμενος τοὺς ὄχλους αὐτῆς μετὰ πάσης παρρησίας, πολλοὶ τῶν κατοίκων δεξάμενοι τὸν λόγον τοῦ κηρύγματος ἐβαπτίσθησαν. μετὰ δὲ μῆνας τρεῖς ἐξελθὼν τῆς πό- 25 λεως Θεοδοσίας καὶ διελθὼν πολλὴν τῆς Ταυρικῆς καὶ μάλιστα τὴν Χερσόνησον αὐτῆς πᾶσαν, διδάσκων ἀκωλύτως τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ λόγου αὐτοῦ κατὰ κράτος ἀνέστηντος τε καὶ ἰσχύσαντος καὶ ἐν τῇ Ταυρικῇ, εἰς Θεοδοσίαν ἐπανακάμπει, ἐν ἣ δεσμευθεὶς τῇ τῶν τῆς Ἀρτεμίδος ἱερέων ῥαδιουργία 30 ἐν τῷ κηρύττειν τὸν σταυρικὸν ὑπέμεινε θάνατον τῷ ΕΧΘ', ἄγων ἔτος πρῶτον καὶ ὀγδοηκοστόν, ὡς Ἀμπλίας ὁ τούτου συνεργὸς ὁ καὶ τὰς πράξεις μάλιστα τοῦ Ἑρμᾶ συγγραψάμενος καὶ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ καὶ Ἡγήσιππος Κρηθέως ὁ Ἐλγιός φασι.

Simonides haec addidit:

35 Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ μυσταγωγικοῦ πατρὸς Ἑρμᾶ φησὶν ὁ Μάγνης Διονύσιος, ὃν Ἑρμᾶν μάλιστα οἱ μὲν παλαιάτατοι τῶν ἀγιογράφων μιξοπόλιον καὶ οὐλότριχα γράφουσι καὶ τὴν ῥίνα σιμὸν

4. 5. τῷ ὁμωνύμῳ αὐτοῦ Ἑρμᾶ. huius vitae scriptor Hermam iam inter LXXII Iesu discipulos invenit. Pseudo-Dorotheus περὶ τῶν ὁ μαθητῶν τοῦ κυρίου loco XXXVIII: Ἑρμᾶς, οὗ καὶ αὐτοῦ (ut Patrobae) ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους (Paulus)

μέμνηται, ὃς καὶ ἐπίσκοπος Φιλιπποπόλεως ἐγένετο. 13. ταῖς em., τοῖς Sd. 29. τῷ ΕΧΘ' anno a m. c., i. e. 100 p. C. n. 30. ἄγων ἔτος πρῶτον καὶ ὀγδοηκοστόν. itaque Hermas fere a. 19 natus esse fertur. 30. 32. Amplias et Hegesippus huius vitae aucto-

καὶ γράφοντα καὶ λέγοντα· ,Πρῶτον πάντων πιστευσον ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ Θεὸς ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ καταρτίσας καὶ ποιήσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα.‘ οἱ δὲ νεώτεροι “νέον ἀρχιγένειον” (ὄρα Ἑρμηναίαν τῶν ζωγράφων μέρος Γ’. ἀριθ. 190. ἔκδ. Ἀθηνῶν).

Inter IX alios viros, quorum nomen Ἑρμᾶς, Dionysium de sexto 5 et septimo haec scripsisse retulit Simonides l. I. pg. 172 sq.: Ἐκτος δὲ γέγονεν ὁ τὴν Φιλίππων κληρωσάμενος πρῶτος, εἷς τῶν ἑβδομήκοντα καὶ δύο τυγχάνων καὶ οὗτος ἀποστόλων, καθάπερ καὶ ὁ τῶν Ποιμενικῶν γραφῶν πατήρ. ἦν δὲ τὸ γένος Ἀντιοχεὺς πατρὸς Τυχικοῦ καὶ μητρὸς Προχώρης τυγχάνων, ὃς πολλὰς τῶν κατὰ 10 τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν Πόντον πόλεων εὐαγγελισάμενος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ Φιλιππουπολιτῶν ποιμεναρχήσας ἔτεσι τεσσαράκοντα εἰς κύριον μετέστη τῷ ἔφοδῷ, ὡς περὶ Ἠγήσιππος ἱστόρηκε. φησὶ δὲ ὁ αὐτός, ὡς καὶ τὰς Ποιμενικὰς γραφὰς οὗτος πρῶτος 15 ἐπ’ ἐκκλησίας ἀπεφῆναι δεῖν ἀναγινώσκεσθαι. καὶ οὕτως οὗτος 15 ἐν τῇ Φιλίππων ἐκκλησίᾳ ἐποίη· διὸ καὶ ἀπένημόν τινας αὐτὰς τούτῳ οὐ καλῶς ποιῶντες ¹⁾).

Ἐβδομος δὲ ἐγένετο ὁ ἀδελφιδοῦς Ἑρμᾶ, Μαξίμου δὲ καὶ Ἀργιώπης παῖς, ὃς ἐν Ἀντιοχείᾳ γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος ἐν Λαοδικείᾳ τὸν βίον ἐτελεύτησε τῷ ἔχλζ’ 20 τῆς τῶν Λαοδικέων ἐκκλησίας διάκονος γενόμενος.

res feruntur. 1—3. Πρῶτον πάντων κτλ. Mand. I, 1, ut in L^s exstat, excerpta voc. καταρτίσας. 10. 11. κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν. iam Ptolemaeus Geogr. VII, 5, 2: τοῖς ἀνατολικοῖς ἔθνεσι τῆς μεγάλης Ἀσίας — Σίναις τε καὶ τοῖς ἐν Σηρικῇ. Iustinus Hist. XV, 4, 1: ,ex Asia maiore digressus Seleucus.‘ Orosius Hist. adv.

pag. I, 2, 26: ,Asia regio vel, ut proprie dicam, Asia minor.‘ itaque iam ante Constantinum Porph. Them. p. 3 A. 7 F dicebatur Ἀσία μικρά. 13. τῷ ἔφοδ’ anno m. c., i. e. anno fere 71 p. C. n. 20. τῷ ἔχλζ’ anno m. c., i. e. anno fere 119 p. C. n.

1) Simonides adnotavit: τὸν Ἑρμᾶν τοῦτον εἰκονίζουσι τινες μὲν τῶν ἀγιογράφων λευκότριχα καὶ τὴν ἰδέαν ἰλαρὸν καὶ σταυρὸν φέροντα τῇ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν, ἐφ’ ᾧ ἐπιγέγραπται τάδε·

,Πᾶς ὁ πιστεύων Ἰησοῦν τὸν τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ σταυροῦ ῥησάμενον καὶ ἐν αὐτῷ μένων ζήσεται τῷ θεῷ· αὐτός γὰρ οὗτός ἐστιν ὁ ἀπ’ ἀρχῆς ὢν λόγος θεὸς ζῶν, ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ καταρτίσας τῷ λόγῳ αὐτοῦ μόνῳ.‘

Δείκνυσι δὲ ταῦτα τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ· οὕτως ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἄδων τειχογραφίαις εἰδῶν οἶδα καὶ γράφω· οὐ μὴν ἀλλὰ δὲ καὶ οἱ πάλαι τῶν ἀγιογράφων οὔτω παραδιδόασιν ἡμῖν. οἱ δὲ νεώτεροι Νέον ὀξυγένειον εἰκονίζουσι (ὄρα Ἑρμηναίαν τῶν ζωγράφων ἐν σελ. 196).

ΠΟΙΜΗΝ.

"Ορασις α'.

I. Ὁ Θρέψας με πέπρακέν με Ῥόδη τινὶ εἰς Ῥώμην. μετὰ
 5 πολλὰ ἔτη ταύτην ἀνεγνωρισάμην καὶ ἠρξάμην αὐτὴν ἀγαπᾶν ὡς
 ἀδελφὴν. ²μετὰ χρόνον τινὰ αὐτὴν λουομένην εἰς τὸν ποταμὸν τὸν
 Τίβεριον εἶδον καὶ ἐπέδωκα αὐτῇ τὴν χεῖρα καὶ ἐξήγαγον αὐτὴν ἐκ
 τοῦ ποταμοῦ. ταύτης οὖν ἰδὼν τὸ κάλλος διελογιζόμεν ἐν τῇ καρ-
 δία μου λέγων· Μακάριος ἦμην, εἰ τοιαύτην γηναῖκα εἶχον καὶ τῷ
 κάλλει καὶ τῷ τρόπῳ. μόνον τοῦτο ἐβουλευσάμην, ἕτερον δὲ οὐδέν.
 10 ³μετὰ χρόνον τινὰ πορευομένου μου εἰς Κούμας καὶ δοξάζοντος
 τὰς κτίσεις τοῦ Θεοῦ, ὡς μεγάλαι καὶ ἐκπρεπεῖς καὶ δυναταὶ εἰσιν,
 περιπατῶν ἀφύπνωσα. καὶ πνεῦμά με ἔλαβεν καὶ ἀπήνεγκέν με

1. ΠΟΙΜΗΝ S. L² (ubi praemittitur ἀρχὴ σὺν Ξεῶ βίβλου λεγομένης), Ο ΠΟΙΜΗΝ L². 2. "Ορασις α' L²⁻³, om. S. 3. ο θρεψας με S. L² (super ὁ θρ. scr. ὁ γραψας | ὁ θρεψας), ὁ [ἐκθρε]ψας μ[ε] L². πεπρακεν με S, πεπρακέναι L², πέπρα[κέ] ποτε L². ροδη τινι εἰς ρωμην S. L², [παιδισ]κ[ην] τινα [ἐν] Ῥώμη I². 3. 4. μετα πολλα ετη ταυτην S. L², [ἦν]περ μετὰ πολλὰ Ξεασά[μενος] ἔτη L². 4. ανεγνωρισαμην S, — — L², ἔ[γνωκα] L². αυτην S, αὐτόν (notato ης super on) L², αὐ[τῆν] L². 5. [ἀδ]ελ[φῆν] L². 5. 6. μετα χρόνον — ειδον S (om. αυτην), μετα χρονον ποτε ἴδον αυτην λουομενην εἰς τον π. τ. τιβεριον ειδον (ειδον punctis notato, rursus abstersis) Sc, μετὰ χρόνους πολλου. μένην αὐτὴν (corr. ex αὐτόν) εἰς τ. π. τ. Τιβέριον εἶδον L², [μετὰ δὲ] χρόνον πολὺν λούεσθαι [αὐτὴν] ἐν [τῷ] ποταμῷ Τιβερίῳ εἶδον [αὐ]τῆς L². 6. την χира S, χεῖρα L²⁻³. εξη-

γαγον S, ἐξέβαλον L²⁻³. 7. ταυτης συν ιδων το καλλος S, ἰδὼν δὲ τὸ κάλλος αὐτῆς L²⁻³. 8. μακαριος S, ἀρεστον (superscr. εὐτυχῆς, in marg. repetito ἀρεστον) L², εὐτυχῆς L². ημην S. L², ἄν ἦμην Sd. (superscr. stilo cerussato) L². εἰ S et edd., ἦ L²⁻³. 9. τω τροπω S, τοῖς τρόποις L²⁻³. μόνον (corr. e μόνος) L². ουδεν Sc L²⁻³, ουδε ē S. 10. μετα χρονον τινα S L², μετὰ δὲ χρόνον [οὐ] πολὺν L². πορευομενου μου S. L², πορευόμενος Sd. (st. c.) L². κωμας S. L², κώμην τινὰ L². καὶ δοξάζοντος S, ἐδόξαζον L², ἔχων ἐν τῷ νῶ ἄ [πρὶν] περὶ γυναι[κός] ἐβου[λευσά]μην ἐδόξαζον L². 11. τας κτισεις S. L², τὴν κτίσιν L². ως μεγαλαι και εκπρεπεις και δυνατοι εισιν S, ὡς (Sd. st. cer. ὅτι) μεγάλοι καὶ δυνατοὶ καὶ εὐπρεπεῖς εἰσὶ L², ὅτι μεγάλη καὶ δυνατὴ καὶ εὐπρεπῆς ἐστὶ L². 12. περιπατων S. L², περιπατῶν δὲ L². ελαβεν και υπηνεγκεν με S, με ἔλαβε καὶ

δι' ανοδίας τινός, δι' ἧς ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο ὁδεῖσαι. ἦν δὲ ὁ τόπος κρημνώδης καὶ ἀπερρηγῶς ἀπὸ τῶν ὑδάτων. διαβάς οὖν τὸν τόπον ἐκεῖνον ἦλθον εἰς τὰ ὄρη καὶ τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξάμην προσεύχεσθαι τῷ κυρίῳ καὶ ἐξομολογεῖσθαι μου τὰς ἁμαρτίας. ⁴προσευχομένου δέ μου ἠνοίγη ὁ οὐρανός, καὶ βλέπω τὴν ⁵γυναῖκα ἐκείνην, ἣν ἐπεθύμησα, ἀσπαζομένην με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Ἐρμᾶ, χαῖρε. ⁵βλέψας δὲ εἰς αὐτὴν λέγω αὐτῇ· Κυρία, τί σὺ ὧδε ποιεῖς; ἡ δὲ ἀπεκρίθη μοι· Ἀνελήμφθην, ἵνα σου τὰς ἁμαρτίας ἐλέγξω πρὸς τὸν κύριον. λέγω αὐτῇ· Νῦν σὺ μου ἔλεγχος εἶ; ⁶Οὐ, φησὶν, ἀλλὰ ἄκουσον τὰ ῥήματα, ἃ σοι ¹⁰μέλλω λέγειν· ὁ θεὸς ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ κτίσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ ὄντα καὶ πληθύνας καὶ ἀξήσας ἔνεκεν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας αὐτοῦ ὀργίζεται σοι, ὅτι ἡμαρτες εἰς ἐμέ. ⁷ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω· Εἰς σὲ ἡμαρτον; ποίῳ τρόπῳ; ἢ πότε σοι αἰσχρὸν ῥῆμα ἐλάλησα; οὐ πάντοτε σε ὡς θεῖαν ἠγησάμην; οὐ πάντοτε σε ¹⁵ἐνετραπήν ὡς ἀδελφήν; τί μου καταψεύδη, ὦ γύναι, τὰ πονηρὰ ταῦτα καὶ ἀκάθαρτά; ⁸γελάσασά μοι λέγει· Ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη ἡ ἐπιθυμία τῆς πονηρίας. ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἀνδρὶ δικαίῳ πονηρὸν πρᾶγμα εἶναι, ἐὰν ἀναβῆ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία; ἁμαρτία γέ ἐστιν καὶ μεγάλη. ὁ γὰρ δίκαιος ἀνὴρ ²⁰

ὀπήγαγε L².³. 1. δι' ανοδίας τινός S, δι' ἀνόδου ἀσκίνου L² (in marg. ἀνοδασκίου?) L², δι' ἀνόδου ἀσκίου L³. ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο S, ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο L².³. ἦν S. Sd. L³, ὦ L². 2. ἀπερρηγῶς S, ἀπερρωγός L², ἀπερρωγῶς Sd. L³. ἀπο S. L², ὑπὸ L³. 3. τόπον em. Gh. Hg², ποταμον S. L².³. τὰ ὄρη S. L².³ (in marg.), τὰς ὄχθας L².³ (in textu). τιθῶ S, ἐπιθῶ L², ἐπιθεῖς Sd. L³. 3. 4. καὶ ἠρξάμην S. L², ἠρξάμην L³. 4. 5. μου τὰς ἁμαρτίας S^c, τὰς ἁμαρτίας S, τὰς ἁμαρτίας μου L².³. 5. δε μου S. L², δε L³. ἠνοίγη S, ἠνοίχθη L².³. καὶ βλέπω S. L² (corr. pr. m.) L³, καὶ ἰδοὺ βλέπω L² (prius). 6. ἐκεῖνην S, om. L².³. 7. λέγουσαν S, καὶ λέγουσαν L².³. βλέψας δε εἰς αὐτὴν λέγω αὐτῇ S, ἐμβλέψας δε αὐτῇ λέγω L².³. 8. σοι S^c L².³, om. S. ἀπεκρίθη μοι S, φησὶν L².³. ἀνελήμφθην S, [ἀπεκαλ]ήφθην L², ἀπεκαλύφθην Sd. L³. 9. τὸν κύριον S, κύριον L².³. 10. μου S. L² (comp. Sd. superscr. ου), μοι L³. ἀλλὰ S, ἀλλ' L².³. τὰ ῥήματα S, μου τὰ ῥήματα L².³. 12. ἐνεκεν S,

ἔνωσιν (corr. ex ἔνωσεν, superscr. ἔνω c. cp) L³. ἁγίας S, om. L².³. 14. τροπῶ S^c L².³, τοπῶ S. ποτε S^c L², ποτε δε L³. 15. ῥημα S, λόγον L².³. σε S, om. L².³. θεῖαν em. Hg. Fk., θεαν S, θυγατέραν L², θυγατέρα Sd. L³. 15. 16. ἠγουμένην ου πάντοτε σε ἐνετραπήν ὡς ἀδελφήν S, ἠγουμένου πάντοτε με ἐκατάκρινας L³ (sub textu paginae καὶ εὐλαβῶς εἶχον ἀεὶ οὐδέποτε δε [πρὸς σὲ del.] ἐκατέκρινά [ortum e κατεπίκρανά] σοι), ἠγουμένην σε (iam Sd. corr. in L²) καὶ εὐλαβῶς εἶχον ἀεὶ πρὸς σε; οὐδέποτε δε κατέκρινά σοι L³. 16. τι S, διὰ τί L².³. ὦ γύναι S, γύναι L².³. 17. καὶ ἀκάθαρτα S, om. L².³. γελάσασα σοι λέγει S, γελάσεις μοι λέγει L², γελάσασα λέγει Sd. (ceruleis litteris super l.), ἡ δὲ γελάσασα λέγει μοι L³. 18. ἡ ἐπιθυμία S, ἐπιθυμία L².³. πονηρίας S, πορνείας L².³. ἡ ου S^c, ἡ σοι S, καὶ οὐ L².³. ἀνδρὶ S. L² (corr.), εἰ L³. 19. αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν S, ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ L².³. 20. ἁμαρτία γέ ἐστι καὶ μεγάλη S, ἁμαρτία γὰρ ἐστὶ μεγάλη L².³. δίκαιος S. Sd. L³, δίκαι L².

καὶ βουλεύεται. ἐν τῷ οὖν δίκαια βουλεύεσθαι αὐτὸν κατορθοῦ-
ται ἢ δόξα αὐτοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ εὐκατάλλακτον ἔχει τὸν
κύριον ἐν παντὶ πράγματι αὐτοῦ· οἱ δὲ πονηρὰ βουλευόμενοι ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν θάνατον καὶ αἰχμαλωτισμὸν ἑαυτοῖς ἐπι-
5 σπῶνται, μάλιστα οἱ τὸν αἰῶνα τοῦτον περιποιούμενοι καὶ γαυρι-
ῶντες ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν καὶ μὴ ἀντεχόμενοι τῶν ἀγαθῶν τῶν
μελλόντων. ⁹μεταληγίσουσιν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, οὔτινες οὐκ ἔχουσιν
ἐλπίδα, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἀπεγνώκασιν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν. ἀλλὰ σὺ
προσεύχου πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἰάσεται τὰ ἁμαρτήματά σου καὶ
10 ὅλον τοῦ οἴκου σου καὶ πάντων τῶν ἁγίων·.

II. Μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτὴν τὰ ῥήματα ταῦτα ἐκλείσθησαν οἱ
οὐρανοί· καὶ γὰρ ὅλος ἤμην πεφρικῶς καὶ λυπούμενος. ἔλεγον δὲ ἐν
ἑαυτῷ· Ἐὶ αὕτη μοι ἡ ἁμαρτία ἀναγράφεται, πῶς δυνήσομαι σω-
θῆναι; ἢ πῶς ἐξιλάσομαι τὸν Θεὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου τῶν
15 τελειῶν; ἢ ποίοις ῥήμασιν ἐρωτήσω τὸν κύριον, ἵνα ἰλατεύσῃται
μοι; ²ταῦτά μου συμβουλευόμενον καὶ διακρίνοντος ἐν τῇ καρδίᾳ
βλέπω κατέναντί μου καθέδραν λευκὴν ἐξ ἑρίων χιονίνων γεγονυῖαν
μεγάλην· καὶ ἦλθεν γυνὴ πρεσβύτις ἐν ἱματισμῷ λαμπροτάτῳ,
ἔχουσα βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐκάθισεν μόνη καὶ ἀσπά-
20 ζεταί με· Ἐρμᾶ, χαῖρε· καὶ γὰρ λυπούμενος καὶ κλαίων εἶπον·
,Κυρία, χαῖρε· ³καὶ εἶπέν μοι· ,Τί στυγρός, Ἐρμᾶ, ὁ μακρό-

1. βουλευεται S. Sd. L², καλεύεται L².
αυτον S. L²⁻³, αὐτὸς Sd. 2. αυτου S^c
L²⁻³, αυτων S. τοις ουρανοις S, τῷ οὐ-
ρανῷ L²⁻³. 3. αυτου S, om. L²⁻³. πο-
νηρα S, πάλιν L²⁻³. 5. περιποιούμενοι
S^{a.c} L²⁻³, επιουμενοι S. 5. 6. γαυριων-
τες S, γῆν ἐρῶντες L² (superscr. αἰροῦν-
τες), γῆς ἐρῶντες Sd. L². 6. 7. μη αν-
τεχομενοι — αι ψυχαι αυτων S. L², om.
L². 6. των αγαθων των μελλοντων S,
των μελλοντων αγαθων L²⁻³. 7. μεταλ-
γησουσιν em. Hg.², μετανοησουσιν S,
πολλα μεταμελησουσιν (μεταμελησονται
Sd.) L². 8. ελπιδα S, ἐλπίδας L²⁻³.
αλλα S, ἀλλ' L²⁻³. απεγνωσασιν S,
ἀπεδῶκασιν L², ἀποδεδῶκασιν Sd. L².
9. τα αμαρτηματα σου S, σου τὰ ἁμαρ-
τήματα L²⁻³. 10. ολου του οικου S,
ὄλον τὸν οἶκον L²⁻³.

11. μετα S. L², μετὰ δὲ L². 13.
εαυτω S. L², ἐμαυτῷ Sd. L². η αμαρ-
τια S, ἁμαρτία L²⁻³. 14. εξιλασομαι S,
ἐξιλεώσομαι L²⁻³. 14. 15. των τελειων
S. L², om. L². 15. η ποιους S^{a.c}, ποιους

S. L², ἢ ποιοις τοῖς L². ἰλατευσητε S,
ἰλατεύση L², ἰλάσῃται Sd. L². 16. ταυτα
μου συμβουλευεμενου S. L² (pr. m. corr.
-ενος, non deleteo praecedente μου), ταῦτα
οὖν συμβουλευόμενος Sd. (voc. μου non
correcto in οὖν) L². διακρινοντος S, δια-
λογιζομένου L² (pr. m. corr. -ενος), δια-
λογιζόμενος Sd. L². τη καρδια S^a L²⁻³,
καρδια S. 17. κατεναντι S, κατ' ἐνώπιον
L²⁻³. χιονινων S^c, λευκων L²⁻³, om. S.
18. ἦλθεν S, ἦλθε I.²⁻³. πρεσβυτις L²,
πρεσβυτεις S, πρεσβύτης L². λαμπρω-
τατω S. 19. εκαθισεν S, ἐκάθισε L²⁻³.
ασπαζεται S, ἡσπάσατο L²⁻³. 20. 21.
καγω λυπουμενος και χαιρων (κλαίων S^c)
— ειπεν μοι S, ἐγὼ δὲ σκιρτήσας τῷ πνεύ-
ματι ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ τῆς γυναικὸς (cp.)
χαρῆεις εἶπον αὐτῇ Χαῖρε, ὦ γύναι (haec
omnia super lin.), ἢ δὲ εἶπε L² (in summa
pagina Sd.: καὶ ἐγὼ χαρῆεις εἶπον Χαῖρε
ὦ γύναι), ἐγὼ δὲ σκιρτήσας τῷ πνεύ-
ματι ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ χαρῆεις ἐφώνη-
σα· Χαῖρε, ὦ γύναι. ἢ δὲ εἶπε L².
21. στυγρος ερμα S, στυγρός L², τί
οὕτω στυγρός Sd., οὕτως ἐστίν L².

θυμος και αστομάχητος, ὁ πάντοτε γελῶν; τί οὕτω κατηφής τῇ
 ἰδέα και οὐχ ἰλαρός; κάγω εἶπον αὐτῇ· ,Κυρία, ὀνειδισμός μοι
 γέγονεν ὑπό γυναικὸς ἀγαθωτάτης λεγούσης ὅτι ἤμαρτον εἰς αὐτήν.
 ἡ δὲ ἔφη· ,Μηδαμῶς ἐπὶ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ τὸ πρᾶγμα τοῦτο.
 ἀλλὰ πάντως ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀνέβη περὶ αὐτῆς. ἔστιν μὲν 5
 τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ ἡ τοιαύτη βουλή ἁμαρτίαν ἐπιφέρουσα· πο-
 νηρὰ γὰρ βουλή και ἐκπληκτος εἰς πάνσεμνον πνεῦμα και ἦδη δε-
 δοκιμασμένον, ἐὰν ἐπιθυμίῃ πονηρὸν ἔργον, και μάλιστα Ἐρμᾶς ὁ
 ἐγκρατής, ὁ ἀπεχόμενος πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς και πλήρης πάσης
 ἀπλότητος και ἀκακίας μεγάλης. ΠΙ. ἀλλ' οὐχ ἔνεκα τούτου ὀργίζεται 10
 σοι ὁ θεός, ἀλλ' ἵνα τὸν οἶκόν σου τὸν ἀνομήσαντα εἰς τὸν κύριον και
 εἰς ὑμᾶς τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐπιστρέψῃς. ἀλλὰ φιλότεκνος ὢν οὐκ
 ἐνουθέτεις σου τὸν οἶκον, ἀλλὰ ἀφήκας αὐτὸν καταφθαρεῖναι δεινῶς.
 διὰ τοῦτο σοι ὀργίζεται ὁ κύριος· ἀλλὰ ἰάσεται σου πάντα τὰ προγε-
 γονότα πονηρὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου· διὰ γὰρ τὰ ἐλείνων ἁμαρτήματα 15
 και ἀνομήματα σὺ κατεφθάρης ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πράξεων. ἡ ἀλλ' ἡ
 πολυσπλαγχία τοῦ κυρίου ἠλέησέν σε και τὸν οἶκόν σου και ἰσχυρο-
 ποιήσει σε και θεμελιώσει σε ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. σὺ μόνον μὴ
 ῥαθυμῆσῃς, ἀλλὰ εὐψύχει και ἰσχυροποιεῖ σου τὸν οἶκον. ὡς γὰρ
 ὁ χαλκεὺς σφυροκοπῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ περιγίνεται τοῦ πράγματος 20
 οὗ θέλει, οὕτω και ὁ λόγος ὁ καθημερινὸς ὁ δίκαιος περιγίνεται
 πάσης πονηρίας. μὴ διαλίπῃς οὖν νοθετῶν σου τὰ τέκνα· οἶδα
 γὰρ ὅτι ἐὰν μετανοήσωσιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν, ἐγγραφήσονται

1. αστομαχητος S. L², αστονάχητος L³.
 2. 3. κυρια ονειδισμος μοι γεγονεν S^c, κυ-
 ρία, ὀνειδισμός μοι ἐγένετο L² (super
 linea pr. m.) L³, om. S. p. 3. γυναικος
 S, τινος γυναικὸς L²⁻³. λεγούσης S,
 λεγούσης μοι L²⁻³. 4. το πραγμα τουτο
 S, πρᾶγμα τοιούτου L²⁻³. 5. εστιν S,
 ἔστι L²⁻³. 7. εκπληκτος S, ἔκφρικτος
 L²⁻³. 8. επιθυμηση S, ἀναβῆ ἐπιθυμία
 ἢ L²⁻³. 9. ο κατεχομενος S, καὶ ἀπεχό-
 μενος L²⁻³. 9. 10. πασης απλοτητος S,
 ἀπλότητος L²⁻³. 10. οὐχ ἔνεκα L²⁻³,
 ουκ ινεκα S. 11. σοι S^c L²⁻³, om. S.
 11 12. καὶ εἰς ὑμᾶς L², και εἰς ημας
 S^c L³, η αυτους η S. 12. αυτων S. L²,
 αὐτοῦ Sd. L². ἐπιστρεψης S^c L²⁻³, επι-
 στρεψη S. αλλα S, ἀλλ' L²⁻³. 13. ἀφῆ-
 κας L²⁻³, αφηκες S. δεινωῶς L²⁻³ v.
 p. ae., om. S. 14. σοι οργιζεται S, ὀρ-
 γίζεται σοι L²⁻³. 15. πονηρα S^c L²⁻³,

τα πονηρα S. οἴκῳ σου L²⁻³, οικῳ S.
 τὰ ἐλείνων ἁμαρτήματα L²⁻³, τας εκει-
 νων αμαρτιας S. 16. βιωτικων S^c L²⁻³,
 ιδιωτικων S. πραξεων S, πραγμάτων
 L²⁻³. 17. πολυσπλαγχια S, πολλή φησὶ
 (cp, superscr. Sd. φησὶ) εὐσπλαγχία L²,
 πολλή νῦν εὐσπλαγχία Sd. L³. ηλεησεν
 S, ἠλέησε L²⁻³. 17. 18. και ισχυρο-
 ποιησει σοι και θεμελιωσει σοι S, ἰσχυρο-
 ποιησε καὶ ἐθεμελιωσεν L²⁻³. 19. ρα-
 θυμησης S. L², ῥαθυμῆσεις L². αλλα
 S. L², ἀλλὰ καὶ L³. ισχυροποιει S, ἰσχυ-
 ροποιήσεις L²⁻³. 20. ο χαλκευς S^c, ο
 χαλκεις S, χαλκεὺς L²⁻³. 21. ουτω και
 S. L², ουτως και S^c, οὔτως L². ο κα-
 τημερινος ο δικαιος S, καθημερινὸς καὶ
 δίκαιος L² (super ultimo ος scr. v) L³.
 22. σου τα S^c L²⁻³, σου και τα S.
 οйда S, οἶδας L²⁻³. 23. μετανοήσωσιν
 L²⁻³, μετανοησουσιν S. ενγραφησονται S.

εἰς τὰς βίβλους τῆς ζωῆς μετὰ τῶν ἁγίων'. ³μετὰ τὸ παῖλαι αὐ-
 τῆς τὰ ῥήματα ταῦτα λέγει μοι· ,Θέλεις ἀκοῦσαί μου ἀναγινω-
 σκούσης'; λέγω· ,Κἀγὼ θέλω, κυρία'. λέγει μοι· ,Γενοῦ ἀκροατῆς
 καὶ ἄκουε τὰς δόξας τοῦ Θεοῦ. ἤκουσα μεγάλως καὶ θαυμαστῶς,
⁵ ὁ οὐκ ἴσχυσα μνημονεῦσαι· πάντα γὰρ τὰ ῥήματα ἔκφρικτα, ἃ οὐ
 δύναται ἄνθρωπος βαστάσαι. τὰ οὖν ἔσχατα ῥήματα ἐμνημόνευσα·
 ἦν γὰρ ἡμῖν σύμφορα καὶ ἡμερα· ⁴Ἰδοὺ ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ
 ἀγαστῶς δυνάμει κραταῖα καὶ τῇ μεγάλῃ συνέσει αὐτοῦ κτίσας
 τὸν κόσμον καὶ τῇ ἐνδόξῳ βουλῇ περιθεὶς τὴν εὐπρέπειαν
¹⁰ τῇ κτίσει αὐτοῦ καὶ τῇ ἰσχυρῷ ῥήματι πῆξας τὸν οὐρανὸν καὶ
 θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ ὑδάτων καὶ τῇ ἰδίᾳ σοφίᾳ καὶ προνοίᾳ
 κτίσας τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἦν καὶ ἠύλογησεν, ἰδοὺ με-
 θιστάνει τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς βουνοὺς καὶ τὰς
 θαλάσσας, καὶ πάντα ὁμαλὰ γίνεται τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ, ἵνα
¹⁵ ἀποδῶ αὐτοῖς τὴν ἐπαγγελίαν, ἣν ἐπηγγείλατο, μετὰ πολλῆς δόξης
 καὶ χαρᾶς, ἐὰν τηρήσωσιν τὰ νόμιμα τοῦ Θεοῦ, ἃ παρέλαβον ἐν
 μεγάλῃ πίστει'.

IV. Ὅτε οὖν ἐτέλεσεν ἀναγινώσκουσα καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τῆς κα-
 θέδρας, ἦλθον τέσσαρες νεανία καὶ ἦραν τὴν καθέδραν καὶ ἀπῆλ-
²⁰ θον πρὸς τὴν ἀνατολήν. ²προσκαλεῖται δέ με καὶ ἤψατο τοῦ στή-
 θους μου καὶ λέγει μοι· Ἦρεσέν σοι ἡ ἀνάγνωσίς μου; καὶ λέγω
 αὐτῇ· ,Κυρία, ταῦτά μοι τὰ ἔσχατα ἀρέσκει, τὰ δὲ πρότερα χαλεπὰ
 καὶ σκληρά'. ἡ δὲ ἔφη μοι λέγουσα· ,Τὰ μὲν ἔσχατα τοῖς δικαί-

1. μετα S. L², μετὰ δὲ L³. παῖλαι S, παυῶται L²⁻³. 2. ταυτα S. L², om. L³. 3. κυρια S, κυρία μου L²⁻³. 4. 5. καὶ ἀκουε τὰς δόξας τοῦ Θεοῦ ἤκουσα μεγάλως καὶ θαυμαστῶς οὐκ ἴσχυσα μνημονεῦσαι S, καὶ ἄκουε τὰς δόξας τοῦ Θεοῦ. ἤκουσα (καὶ ἤκουσα L³) μεγάλας καὶ θαυμαστάς, ὧν οὐκ ἴσχυσα μνημονεῦσαι L²⁻³. 6. βαστάσαι S, συνιέναι L²⁻³. 7. τὰ οὖν ἔσχατα ῥήματα S, τῶν οὖν ἔσχατων ῥημάτων L²⁻³. 8. ἡμῖν σύμφορα καὶ ἡμερα S. L²⁻³ (σύμφορα), ἐξ ἡμεραι καὶ ἐν σύμφορα ἡμην S^c. 9. ὁ ἀγαστῶς emendavi, ὃν ἀγαπῶ S. L² (ἀγαπῶ vel ἀγαπῶ) L³ (cf. Deut. VI, 5), qui invisibili (ὁ ἀόρατῶ) v., qui omnia (ὁ ἅπαντα) p., in misericordia sua et in amore suo (ὁ ἀγαπῶς) ae., ὁ ἀόρατῶ Hg.¹⁻² Gh. Fk. κραταῖα S^c Sd. L³, κρατα S, καὶ κραταῖα L². καὶ τῇ S, ὁ τῇ L²⁻³.

9. ἐνδοξῶ S, ἐνδόξῳ αὐτοῦ L²⁻³. 10. κτίσει αὐτοῦ S, κτίσει L²⁻³. 11. ὑδάτων S, τῶν ὑδάτων L²⁻³. 12. ἁγίαν S, om. L²⁻³. ἠύλογησεν S, εὐλόγησεν L²⁻³. 13. μεθιστάνει S. L², μεταβάλλει Sd. L³. 14. γίνεται S, γίνονται L²⁻³. 15. ἀποδῶ S^c L²⁻³, ἀποδοί S. αὐτοῖς S^c L²⁻³, αὐτοῦ S. ἐπηγγείλατο S. L², ἀπηγγείλατο L³. 16. τηρήσωσιν S, τηρήσωσι L²⁻³. αὐτοῖς παρέλαβον S, ἅπερ ἔλαβον L²⁻³.

18. Ὅτε οὖν S^c L² (bis scr., sed corr. Sd.) L³, om. S. ἐτέλεσεν S, ἐτέλεσε L², ἐτελείωσεν L³. 19. ἦλθον S, ἦλθον L²⁻³. νεανία S, νεανίσκοι L²⁻³. καὶ ἦραν τὴν καθέδραν S^c L²⁻³, om. S. 21. ἤρεσεν S, ἤρεσε L²⁻³. καὶ λέγω S, λέγω L²⁻³. 22. ἀρεσκει τὰ δε πρότερα S^a, ἀρεστά (superscr. iuxta ἀρετήν L²), τὰ δὲ πρότερα L²⁻³, om. S. 23. καὶ σκληρά S. L², om. L³. p. 11, 1. πρότερα L² (pr.

οις, τὰ δὲ πρότερα τοῖς ἔθνεσιν καὶ τοῖς ἀποσιτάταις. ³λαλούσης αὐτῆς μετ' ἐμοῦ δύο τινὲς ἄνδρες ἐφάνησαν καὶ ἦσαν αὐτὴν [ἐπὶ] τῶν ἀγκώνων καὶ ἀπῆλθαν, ὅπου καὶ ἡ καθέδρα, πρὸς τὴν ἀνατολήν· ἴλαρὰ δὲ ἀπῆλθεν καὶ ὑπάγουσα λέγει· Ἀνδρίζου, Ἐρμῆ.

5

Ὅρασις β'.

I. Πορευομένου μου εἰς Κούμας κατὰ τὸν καιρὸν ὃν καὶ πέρυσι, περιπατῶν ἀνεμνήσθην τῆς περυσινῆς ὁράσεως, καὶ πάλιν με αἴρει πνεῦμα καὶ ἀποφέρει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου καὶ πέρυσι. ἔλθων οὖν εἰς τὸν τόπον τιθῶ τὰ γόνατα καὶ ἠρξάμην ¹⁰ προσεύχεσθαι τῷ κυρίῳ καὶ δοξάζειν αὐτοῦ τὸ ὄνομα, ὅτι με ἄξιον ἠγήσατο καὶ ἐγνώρισέν μοι τὰς ἀμαρτίας μου τὰς προτέρας. ³μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με ἀπὸ τῆς προσευχῆς βλέπω ἀπέναντί μου πρεσβυτέραν, ἣν καὶ πέρυσιν ἐωράκειν, περιπατοῦσαν καὶ ἀναγινώσκουσαν βιβλίδιον. καὶ λέγει μοι· Ἀύνη ταῦτα τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ ¹⁵ θεοῦ ἀναγγεῖλαι; λέγω αὐτῇ· Κυρία, τσαῦτα μνημονεῦσαι οὐ δύναμαι· δὸς δέ μοι τὸ βιβλίδιον, ἵνα μεταγράψωμαι αὐτό. Ἀάβε, φησὶν, καὶ ἀποδώσεις μοι. ⁴ἔλαβον ἐγὼ καὶ εἰς τινὰ τόπον τοῦ ἀγροῦ ἀναχωρήσας μετεγραψάμην πάντα πρὸς γράμμα· οὐχ ἠῤῥισκον γὰρ τὰς συλλαβάς. τελέσαντος οὖν μου τὰ γράμματα τοῦ ²⁰ βιβλιδίου, ἐξαίφνης ἤρπαγῆ μου ἐκ τῆς χειρὸς τὸ βιβλίδιον· ὑπὸ τίνος δὲ οὐκ εἶδον.

II. Μετὰ δὲ δέκα καὶ πέντε ἡμέρας νηστεύσαντός μου καὶ πολλὰ ἐρωτήσαντος τὸν κύριον, ἀπεκαλίφθη μοι ἡ γνῶσις τῆς γραφῆς. ἦν δὲ γεγραμμένα ταῦτα·

25

m. corr. e πρότερον) L³ v. p., πρωτα S. πρώτα S. εθνεσιν S, ἔθνηκοῖς L²⁻³. 2. δυο τινες ἄνδρες ἐφάνησαν S, δύο ἄνδρες ἠλθον L². L³ (δύω). 3. ἐπὶ Hg.¹⁻², om. S. L²⁻³. ἀπῆλθαν S, ἀπῆλθον L²⁻³. ὅπου καὶ L²⁻³ v. p., οπου S. 4. υπαγουσα S, ἀπάγουσα L²⁻³. λεγει S, λέγει μοι L²⁻³.

7. πορευομένου μου S. L², πορευόμενος L³. κώμας S, κώμην L²⁻³. 7. 8. και περυσι Sc, κε περσι S, πέρυσι L²⁻³. 8. περιπατων S, περιεπάτου L²⁻³. 10. περυσι S, πέρυσιν L²⁻³. τιθω τα γονατα S. L², θεῖς τὰ γόνατα Sd. L³. 12. προτέρας L²⁻³, προτερον S. 12. 13. μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι L²⁻³, μετὰ το (Sc add. δε) ἐγερθῆνε S. 13. απεναντι S, κατέναντι L². 14. πέρυσιν L²⁻³, προτερον S.

15. βιβλιδιον S, βιβλιδάριον L² (pr. m. corr. e βιβλιάριον), βιβλιάριον L³. 16. αναγγεῖλαι S. Clem. Al., ἀπαγγεῖλαι L²⁻³. 17. δε S, δη L²⁻³. βιβλιδιον S (corr.), βιβλιδάριον L² (pr. m. corr. e βιβλιάριον), βιβλιάριον L³. μεταγραψωμαι S, μεταγράψω L²⁻³. αυτο Sc L²⁻³, αυτον S. 17. 18. λαβε φησιν και αποδωσεις μοι ελαβον εγω Sc L²⁻³ (add. αὐτὸ post φησιν), ελαβον S. 18. 19. εις τινα τοπον του αγρου S, εἰς τινὰ τότε τοῦ ἀγροῦ L², εἰς τινὰ τότε ἀγρὸν L³. 19. 20. ηυρισκον S, εὔρισκον L²⁻³. 21. βιβλιδιον S, βιβλιδαρίου (corr. e βιβλιάριου) L², βιβλιδαρίου L³. ηρπαγη μου (super γη μου ser. γημένου) L². εκ S, ἀπό L²⁻³. 22. δε Sa L²⁻³, om. S. ἰδο S, οἶδα L²⁻³. 23. δεκα και πεντε ημερας S, ἡμέρας ιε' L²⁻³. 24. γνωσις S. L² (compendio,

²Τὸ σπέρμα σου, Ἐρμᾶ, ἠθέτησαν εἰς τὸν θεὸν καὶ ἐβλασφήμησαν εἰς τὸν κύριον καὶ προέδωκαν τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἐν πονηρίᾳ μεγάλη καὶ ἤκουσαν προδοῦναι γονέων καὶ προδόντες ὠφελήθησαν, ἀλλὰ ἔτι προσέθησαν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν τὰς ἀσελγείας καὶ ⁵συμφυρμούς πονηρίας, καὶ οὕτως ἐπλήσθησαν αἱ ἀνομίαι αὐτῶν. ³ἀλλὰ γνώρισον ταῦτα τὰ ῥήματα τοῖς τέκνοις σου πᾶσιν καὶ τῇ συμβίῳ σου τῇ μελλούσῃ σου ἀδελφῇ· καὶ γὰρ αὕτη οὐκ ἀπέχεται τῆς γλώσσης, ἐν ἣ ῥηματιεύεται· ἀλλὰ ἀκούσασα τὰ ῥήματα ταῦτα ἀφέξεται καὶ ἔξει ἔλεος. ⁴μετὰ τὸ γερῶσαι ¹⁰σε ταῦτα τὰ ῥήματα αὐτοῖς, ἃ ἐνετείλατό μοι ὁ δεσπότης ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ, τότε ἀφίενται αὐτοῖς αἱ ἁμαρτίαι πᾶσαι, ἃς πρότερον ἤμαρτον, καὶ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τοῖς ἁμαρτήσασιν μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, ἐὰν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μετανοήσωσιν καὶ ἄρῳσιν ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν τὰς διψυχίας. ⁵ὦμοσεν γὰρ ὁ ¹⁵δεσπότης κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ· ἐὰν ὠρισμένης τῆς ἡμέρας ταύτης ἔτι ἁμαρτησῶσιν γένηται, μὴ ἔχειν αὐτοὺς σωτηρίαν. ἢ γὰρ μετάνοια τοῖς δικαίοις ἔχει τέλος, πεπληρωνται αἱ ἡμέραι τῆς μετανοίας πᾶσιν τοῖς ἁγίοις· καὶ τοῖς δὲ ἔθνεσιν μετάνοιά ἐστὶν ἕως ἐσχάτης ἡμέρας. ⁶ἔρεῖς οὖν τοῖς προ- ²⁰ηγουμένοις τῆς ἐκκλησίας, ἵνα κατορθώσωσιν τὰς ὁδοὺς ἑαυτῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἀπολάβωσιν ἐκ πλήρους τὰς ἐπαγγελίας μετὰ πολλῆς δόξης. ⁷ἐνμείνατε οὖν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην καὶ

super quo pr. m. γυνή γύναικας? Sd. recte γνώσις). 1. ερμα S, om. L²⁻³. ἠθέτησαν S, ἠθέτησεν L²⁻³. ἐβλασφήμησαν S, ἐβλασφήμησεν L²⁻³. 2. προέδωκαν S, προέδωκε L²⁻³. αὐτων S, αὐτοῦ L²⁻³. πονηρία S, ἁμαρτία L²⁻³. 3. προδοται (super ai ser. as) L². καὶ προδόντες (ante καὶ super l. ser. οἱ) L². ὠφελήθησαν v. Hg.², οὐκ ὠφελήθησαν S. L²⁻³. ἀλλὰ S, ἀλλ L²⁻³. 4. 5. τὰς ἀσελγείας καὶ συμφυρμούς πονηρίας καὶ οὕτως ἐπλήσθησαν αἱ ἀνομίαι αὐτῶν S, καὶ ταῖς ἀσελγείαις καὶ συμφυρμοῖς αὐτῶν καὶ πονηρίαις L²⁻³. 6. πᾶσιν S, πᾶσι L²⁻³. 7. τῇ συμβίῳ σου τῇ μελλούσῃ (σου add. S^c) ἀδελφῇ S, τῇ συμβίῳ τῇ μελλούσῃ σου ἀδελφῇ L²⁻³. αὕτη v. ae. Hg.², αὕτη L²⁻³. 8. τῆς γλώσσης S, τῇ γλώσσῃ L²⁻³. ἀλλὰ S, ἀλλ' L²⁻³. 8. 9. τὰ ῥήματα ταῦτα S, ταῦτα τὰ ῥήματα L²⁻³. 9. ἔξει L²⁻³ v. p. ae., εἴξει

S. μετὰ S, καὶ μετὰ L²⁻³. 11. τότε S^c. L²⁻³, ποτε S. 12. καὶ πᾶσιν S, πᾶσι δὲ L²⁻³. τοῖς ἁγίοις S, τοῖς ἁγίοις ἄφεσιν ἐπάγει L², τοῖς ἁγίοις ἄφεσιν παρέχει Sd. (ad marg.) L³. τοῖς ἁμαρτήσασιν SL³ (-σι), τοῖς ἁμαρτήμασι L². 13. ὅλης τῆς καρδίας S, ὅλης καρδίας L²⁻³. μετανοήσωσιν S, μετανοήσωσι L²⁻³. 14. τῆς καρδίας αὐτῶν S, τῶν καρδιῶν αὐτῶν L²⁻³. ὦμοσεν S, ὦμοσε L²⁻³. 16. ἔτι L²⁻³, ἐπι S. ἀμαρτησῶσιν S, ἀμαρτήσῃς L², ἀμαρτήσας L³. 17. αὐτοὺς S, αὐτόν L²⁻³. 17. 18. πεπληρωνται S^c, πεπλωρωνται S, πεπλήρωνται γὰρ L²⁻³. 18. πᾶσιν S, πᾶσι L², τοῖς δικαίοις πᾶσι L³. καὶ τοῖς δε S, τοῖς δὲ L²⁻³. 19. εἴνεσιν S, εἴνεσι L²⁻³. εἰς S, τέλος (superser. τέως) L², τέλος L³. ἐσχάτης S, τῆς ἐνάτης L²⁻³. 20. ἑαυτῶν S, αὐτῶν L²⁻³. 21. ἐκ πλήρους S. L², ἐκ πλήρει L³. 22. ἐνμείνατε S, ἐμμείνατε

μη διψνήσητε, ἵνα γένηται ὑμῶν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων. μακάριοι ὑμεῖς, ὅσοι ὑπομένετε τὴν θλίψιν τὴν ἐρχομένην τὴν μεγάλην, καὶ ὅσοι οὐκ ἀρνήσονται τὴν ζωὴν ἑαυτῶν. ὧμοσεν γὰρ κύριος κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοὺς ἀρνησομένους τὸν κύριον αὐτῶν ἀπεγνωρίσθαι ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῶν, τοὺς νῦν μέλλον- 5 τας ἀρνεῖσθαι ταῖς ἐρχομέναις ἡμέραις· τοῖς δὲ πρότερον ἀρνησαμένοις διὰ τὴν πολυσπλαγχνίαν ἴλεως ἐγένετο αὐτοῖς. III. σὺ δέ, Ἑρμᾶ, μηκέτι μνησικακῆσης τοῖς τέκνοις σου, μηδὲ τὴν ἀδελφὴν σου ἐάσης, ἵνα καθαρισθῶσιν ἀπὸ τῶν προτέρων ἀμαρτιῶν αὐτῶν. παιδευθήσονται γὰρ παιδεῖα δικαία, ἐὰν σὺ μὴ μνησικακῆσης αὐτοῖς· 10 μνησικακία θάνατον κατεργάζεται. σὺ δέ, Ἑρμᾶ, μεγάλας θλίψεις ἔσχες ἰδιωτικὰς διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ οἴκου σου, ὅτι οὐκ ἐμέλησέν σοι περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ παρενεθυμήθης καὶ ταῖς πραγματείαις σου συνεφύρης ταῖς πονηραῖς. ἄλλα σώζει σε τὸ μὴ ἀποστῆναι σε ἀπὸ θεοῦ ζῶντος καὶ ἡ ἀπλότης σου καὶ ἡ πολλὴ ἐγκράτεια. 15 ταῦτα σέσωκέν σε, ἐὰν ἐνμείνης, καὶ πάντας σώζει τοὺς τὰ τοιαῦτα ἐργαζομένους καὶ πορευομένους ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀπλότητι. οὗτοι κατισχύουσιν πάσης πονηρίας καὶ παραμενοῦσιν εἰς ζωὴν αἰώνιον. ἢ μακάριοι πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην· οὐ διαφθαρήσονται ἕως αἰῶνος. ἢ ἐρεῖς δὲ Μαξίμω· Ἰδοὺ θλίψις 20 ἔρχεται· ἐὰν σοι φανῇ, πάλιν ἀρνησάσῃ· ἐγγὺς κύριος τοῖς ἐπιστρέ-

L².³. 1. παροδος S. L², παράδοσις L³. 2. υπομενετε S, υπομενεῖτε L².³. 3. εαυτων S^c, αυτων S L².³. 4. ωμοσεν S, ὧμοσε L².³. κυριος S, ὁ κύριος L².³. ἀρνησομένους (cf. ae.) corr. Lipsius, ἀρνησαμενους S L².³. 5. κυριον S^c L².³, ἡν (χριστόν) S. νῦν S, om. L².³. 6. 7. τοις δε προτερον ἀρνησαμενοις S, τοὺς δὲ πρότερον ἀρνησαμένους L².³. 7. πολυσπλαγχνίαν S, πολλήν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν L².³. 8. μνησικακῆσης S, μνησικακίαι L² (corr. e μνησικακῆσεις, s. fine σου) L³. 10. παιδια δικαία S, παιδεῖαν δικαίαν L².³. 11. μνησικακία S L².³, ἡ μνησικακία S^c. 12. ἰδιωτικὰς S. L².³, βιωτικὰς S^c. τας S, τὰς μὲν L².³. 12. 13. ἐμελησεν S, ἐμέλησε L².³. 13. πραγματαιαις S. L², πραγματεῖαις L³, ἀμαρταιαις S^c. 14. πονηραις S L², πονηραῖς (superscr. -ρίαις) L³. 14. 15. ἀποστῆναι σε S, ἀποστῆναι L².³. 15. θεου ζωντος S, τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος L².³. ἀπλοτης S Sd. L³, ἀπλότητα L². πολλη S, om. L².³. ἐγκρατεια S. 16. σεσω-

κεν S, σέσωκε L².³. ἐν (εαν S^c) ἐνμεινης S, ἐὰν ἐκείνης L², ἐὰν παραμεινης τούτοις, ἔασον ἐκείνας L³. σώζει L².³. σώζεις S. 17. και πορευομενους S, ὅσα δὲ L² (superscr. οἱ δὲ) L³. ἀπλοτητι S L², ἀπλότητι διάγουσι τὸν βίον L³. 18. κατισχυουσιν S, κατισχύουσι L².³. παραμενοῦσιν L², παραμένουσιν L³. 19. 20. ου διαφθαρησονται εως αιωνος S, ἀδιάφθαρτον ἔχουσιν ἕως αἰῶνος L² (Sd. superscr. fere: οὗτοι γὰρ μόνοι etc., cf. superscripta in summa pagina), οὗτοι γὰρ μόνοι φθορᾷ οὐχ ὑπόκεινται L³. 20. μαξιμω S. L², om. Sd. (in summa pagina) L³. 21. ερχεται S. L², ἔρχεται οὐ μικρὰ Sd., ἔρχεται μεγάλη σφόδρα L³. εαν σοι φανῇ (δοκη S^c) παλιν ἀρνησαι S, ἐὰν τοι φανῇ, πάλιν L² (Sd. superscr. ἐπιστρέψεις, in summa pagina Sd. st. cer. ἐρεῖς δὲ ἰδοὺ θλίψις ἔρχεται οὐ μικρὰ, καὶ εἰ δοκεῖ σοι, ἐπιστρέψεις αὐτίς), καὶ εἰ δοκεῖ σοι, ἀποστράφητι τῆς ἀμαρτίας καὶ ἐπιστρέψον αὐτίς πρὸς κύριον πνεύματι ταπεινώσεως L³. κυριος S. L², ὁ κύριος L³.

φομένοις, ὡς γέγραπται ἐν τῷ Ἑλδὰδ καὶ Μωδάτ, τοῖς προφη-
τεύσασιν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ λαῷ.

IV. Ἀπεκαλύφθη δέ μοι, ἀδελφοί, κοιμωμένῳ ὑπὸ νεανίσκου
εὐειδεστάτου λέγοντός μοι· Ἐγὼ, φημί, τὴν πρεσβυτέρα, παρ' ἧς ἔλαβες τὸ
5 βιβλίδιον, τίνα δοκεῖς εἶναι; Ἐγὼ, φημί, τὴν Σίβυλλαν. Ἰλα-
νάσαι, φησὶν, οὐκ ἐστίν. Τίς οὖν ἐστίν; φημί. Ἡ Ἐκκλησία,
φησὶν. εἶπον αὐτῷ· Διὰ τί οὖν πρεσβυτέρα; Ὅτι, φησὶν, πάν-
των πρώτη ἐκτίσθη· διὰ τοῦτο πρεσβυτέρα, καὶ διὰ ταύτην ὁ κόσ-
μος κατηρτίσθη.

10 ² Μετέπειτα δὲ ὄρασιν εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ μου. ἦλθεν ἡ πρεσ-
βυτέρα καὶ ἠρώτησέ με, εἰ ἤδη τὸ βιβλίον δέδωκα τοῖς πρεσβυ-
τέροις. ἠρησάμην δεδωκένα. Καλῶς, φησὶν, πεποίηκας· ἔχω
γὰρ ῥήματα προσθεῖναι. ὅταν οὖν ἀποτελέσω τὰ ῥήματα πάντα,
διὰ σοῦ γνωρισθήσεται τοῖς ἐκλεκτοῖς πᾶσιν. ³ γράψεις δύο βι-
15 βλαρίδια καὶ πέμψεις ἐν Κλήμεντι καὶ ἐν Γραπτῇ. πέμψει οὖν
Κλήμης εἰς τὰς ἔξω πόλεις· ἐκείνῳ γὰρ ἐπιτέτραπται· Γραπτῇ δὲ
νουθετήσῃ τὰς χήρας καὶ τοὺς ὄρφανούς. σὺ δὲ ἀναγνώσῃ εἰς
ταύτην τὴν πόλιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν προϊσταμένων τῆς
ἐκκλησίας.

20

Ὅρασις γ'.

I. Ὅρασιν εἶδον, ἀδελφοί, τοιαύτην. ² νηστεύσας πολλάκις
καὶ δεηθεὶς τοῦ κυρίου, ἵνα μοι φανερώσῃ τὴν ἀποκάλυψιν, ἣν μοι

1. ὡς S.L³, om. L². ἐν τῷ εελδαδ (ελ-
δαδ S^c) καὶ μωδατ S, ἐν τῷ ἐλάλη κατὰ
μωσέως δαβίδ (superscr. ἐλάλησε κατ'
ἡμῶν) L², ἐν οἷς ἐλάλησε τὸ πνεῦμα
κυρίου Μωσεὶ δι' Ἑλδὰδ καὶ Μωδὰδ L³.

3. ἀπεκαλύφθη S.L² (super τῆ notato
σαν), ἀπεκαλύφθησαν L². μοι S L², om.
L². κοιμωμένῳ S, om. L²⁻³. ὑπο S,
ὑπὸ τινος L²⁻³. 4. μοι S.L³, om. L².
5. βιβλίδιον S^c, βιβλίδιον S, βιβλίον L²⁻³.
φημί L²⁻³, φησί S. 6. τίς L²⁻³, τι S.
ἐστίν S, ἐστὶ L²⁻³. 7. εἶπον — ὅτι φησὶν
S^aL²⁻³ (ubi εἶπον οὖν et φησί), om. S.
8. ταύτην S.L³ (super τῆν notato τῆς)
L².

11. δεδωκα S, ἔδωκα L²⁻³. 11. 12.
πρεσβυτέροις S, πρώτοις L²⁻³. 12. φησὶν
S, φησί L²⁻³. πεποίηκας S^cL²⁻³, ἐποίη-
κας S. 13. προσθεῖναι L², προσθεῖναι S,
προσθεῖναι L². 14. γνωρισθήσεται S,
γνωσθήσεται L², γνωσθήσονται L². πα-

σιν S, πᾶσι L²⁻³. γράψεις S. Clem. Al.,
γράψεις οὖν S^cL², γράψεις δὴ νῦν L².
14. 15. δύο βιβλαρίδια S, δύο βιβλιδάρια
L², βιβλία δύο L². 15. πέμψεις SL²,
δώσεις Sd. L². γραπτῇ S^cL², Clem. Al.,
γαρπητῇ S. 15. 16. πέμψει οὖν κλημῆς
SL², καὶ Κλήμης μὲν πέμψει L². 16.
ἐπιτέτραπται ν., ἐπιτρέπται S, ἐπιγράφται
L²⁻³. γραπτῇ (superscr. πτοῆ τῆ) L².
17. νουθετήσῃ S Sd. L², Clem. Al., νου-
θετητομένη fere L². 17. συ (superscr.
νῦν) L². ἀναγνώσῃ S, ἀναγνώσεις L²,
ἀναγγελεῖς L². 17. 18. 19. εἰς ταύτην
— προϊσταμένων τῆς ἐκκλησίας S.L²
(αὐτῆν pro ταύτην), τοῖς πρεσβυτέροις
τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀναγνώσεις τοῖς λαοῖς
μετὰ τῶν προϊσταμένων L².

20. 21. Ὅρασις γ'. Ὅρασιν εἶδον,
ἀδελφοί, τοιαύτην L² (ubi σιν εἶδον
in uncis) L², ὄρασιν τὴν εἶδον ἀδελφοί
τοιαύτην S. 22. τῆν μοι S, ἣν L²⁻³.

ἐπηγγείλατο δεῖξαι διὰ τῆς πρεσβυτέρας ἐκείνης, αὐτῇ τῇ νυκτί μοι ὤπται ἢ πρεσβυτέρα καὶ εἶπέν μοι· Ἐπεὶ οὕτως ἐνδεὴς εἶ καὶ σπουδαῖος εἰς τὸ γνῶναι πάντα, ἔλθε εἰς τὸν ἀγρόν, ὅπου χροῦ- ζεις, καὶ περὶ ὥραν πέμπτην ἐμφανισθήσομαί σοι καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ σε ἰδεῖν.¹ ἤρώτησα αὐτὴν λέγων· Κυρία, εἰς ποῖον τόπον² τοῦ ἀγροῦ; Ὅπου, φησίν, θέλεις.³ ἐξελεξάμην τόπον καλὸν ἀνα- κεχωρηκότα. πρὶν δὲ λαλῆσαι αὐτῇ καὶ εἰπεῖν τὸν τόπον λέγει μοι· Ἡξω ἐκεῖ ὅπου θέλεις.⁴ ἐγενόμην οὖν, ἀδελφοί, εἰς τὸν ἀγρόν καὶ συνεψήφισα τὰς ὥρας καὶ ἦλθον εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐταξάμην αὐτῇ ἔλθεῖν, καὶ βλέπω συμψέλλιον κείμενον ἐλεφάντι-⁵ 10 νον, καὶ ἐπὶ τοῦ συμψέλλιου ἔκειτο κερβικάριον λινοῦν, καὶ ἐπάνω λέντιον ἐξηπλωνένον λινοῦν καρπάσινον.⁶ ἰδὼν ταῦτα κείμενα καὶ μηδένα ὄντα ἐν τῷ τόπῳ ἔκθαμβος ἐγενόμην, καὶ ὡσεὶ τρόμος με ἔλαβεν, καὶ αἱ τρίχες μου ὄρθαι· καὶ ὡσεὶ φρίκη μοι προσῆλθεν, μόνου μου ὄντος. ἐν ἑμαυτῷ οὖν γενόμενος καὶ μνησθεὶς τῆς δόξης⁷ 15 τοῦ Θεοῦ καὶ λαβὼν θάρσος θεὶς τὰ γόνατα ἐξωμολογούμην τῷ κυρίῳ πάλιν τὰς ἀμαρτίας μου, ὡς καὶ πρότερον.⁸ ἡ δὲ ἦλθε μετὰ νεκνίσκων ἕξ, οὓς καὶ πρότερον ἔωράκειν, καὶ ἐπεστάθη μοι καὶ κατηκροᾶτο προσευχομένον καὶ ἐξομολογουμένον τῷ κυρίῳ τὰς ἀμαρτίας μου. καὶ ἀψαμένη μου λέγει· Ἐριμᾶ, παῦσαι περὶ τῶν⁹ 20 ἀμαρτιῶν σου πάντοτε ἐρωτῶν· ἐρώτα καὶ περὶ δικαιοσύνης, ἵνα λάβῃς μέρος τι ἐξ αὐτῆς μετὰ σεαυτοῦ εἰς τὸν οἶκόν σου.¹⁰ καὶ

1. δια S, om. L².³. ἐκείνης L² (scriptum super ἐναντίον, quod Sd. del.) L³, om. S. αὐτῇ S, om. L² (sed * super l.) L³. 2. μοι ὤπται S, ὄφθη μοι L².³. 3. εἶπέν μοι S, εἶπεν L².³. 4. ἐνδεὴς εἶ καὶ σπουδαῖος εἰς S.L² (om. εἶ et ser. εἶς) L³ (om. εἶς). 5. τὸ γνῶναι S, τὴν γνώμην L², τὴν γνώμην εἶ L³. 6. χροῦζεις S^c L².³, χονδριζεις S. 7. ἐμφανισθήσομαι S, μέλω (Sd. corr. μέλλω) φανισθήσομαι L², μέλλω φανερωθήσομαι L³. δεῖξω σοι S, δεῖξω L².³. 8. αὐτὴν L².³, αὐτὸν S. εἰς ποῖον τόπον S.L², ἐν ποίῳ τόπῳ Sd. L³. 9. φησιν S, φησί L².³. 10. ἀνακεχωρηκότα S.L² (ubi χω in unciis), ἀνακεχωρισμένον L³. 11. αὐτῇ S^c, αὐτὴν S.L².³. τὸν τόπον S.L², τόπον L³. 12. ἦξω S^c L².³, om. S. 13. συνεψήφισα S, συνώφισα L².³. 14. ἐταξάμην αὐτῇ εἰπεῖν S^c, διεταξάμην αὐτῇ εἰπεῖν S, αὐτῇ εἰπεῖν ἔμελλε L².³. συμψέλλιον L², συμψέλιον S, ψέλλιον Sd., ἐδῶλιον

L³. 11. συμψέλιον S, ψέλλιον L², ἐδῶ- λλου L³. ἐκειτο κερβικάριον S.L² (super- scr. προσκεφάλαιον), προσκεφάλαιον L³. 12. λέντιον S.L² (cp. in linea, sed pr. m. superser.), ἔκειτο L³. λινον S.L² (superscr. λευκόν), λευκόν L³. 13. καρ- πασινον S, καρπασιον S^c L², κάρπασον L³. ἰδων S, ἰδων συν L².³. 14. ἔλαβεν S, ἔλαβε L².³. καὶ ὡσεὶ S^c L².³, ὡσεὶ S. 15. ἑμαυτῷ S^{a-c} L².³, εαυτῷ S. 16. ἐξωμολογούμην L².³, ἐξομολογουμην S. 17. πάλιν S, om. L².³. 17—20. ὡς καὶ πρότερον — τὰς ἀμαρτίας μου L² (ἐξ οὗ Sd. corr. οὓς, del. ἕξ) L³ (ut Sd. corr.), om. S. 18. ἐπεστάθη em. Hb., ἐστάθη L².³. 19. κατηκροᾶτο L², ἐπηκροᾶτο Sd. L³. 20. καὶ ἀψαμένη S^c Sd. L³, καὶ ἀψαμένον L², ἀψαμένη S. λέγει S.L².³, λέγει μοι S^c. 21. πάντοτε Hg¹ (cf. Mand. II, 4. X, 3, 2), πάντα S, πάλιν L². (cp.) L³. ἐρωτων S, ἐρωτῶ L², ἐρωτῶν L³. 22. ἐξ αὐτῆς μετὰ σεαυτοῦ L².³, ἐξ-

ἐξεγείρει με τῆς χειρὸς καὶ ἄγει με πρὸς τὸ συμπέλλιον καὶ λέγει τοῖς νεανίσκοις· Ὑπάγετε καὶ οἰκοδομεῖτε. ⁸ καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς νεανίσκους καὶ μόνων ἡμῶν γεγονότων λέγει μοι· Ἐκείσιν ὡς· λέγω αὐτῇ· Κυρία, ἄφες τοὺς πρεσβυτέρους πρῶτον καθίσαι. Ὁ σοι λέγω, φησὶν, καθίσον. ⁹ Θέλοντος οὖν μου καθίσαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, οὐκ εἶασέν με, ἀλλ' ἐννεύει μοι τῇ χειρὶ, ἵνα εἰς τὰ ἀριστερὰ μέρη καθίσω· διαλογιζομένον μου οὖν καὶ λυπουμένον, ὅτι οὐκ εἶασέν με εἰς τὰ δεξιὰ μέρη καθίσαι, λέγει μοι· Ἀνπῆ, Ἐρμᾶ; ὁ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τόπος ἄλλων ἐστίν, ¹⁰ τῶν ἤδη εὐαρεστηκῶτων τῷ θεῷ καὶ παθόντων εἴνεκα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· σοὶ δὲ πολλὰ λείπει, ἵνα μετ' αὐτῶν καθίσῃς. ἀλλ' ὡς μένεις, τῇ ἀπλότητί σου ἔμμεινον καὶ καθιῆ μετ' αὐτῶν καὶ ὅσοι ἐὰν ἐργάζωνται τὰ ἐκείνων ἔργα καὶ ὑπενέγκωσιν ἃ καὶ ἐκεῖνοι ὑπήνεγκαν. Π. Τί, φημί, ὑπήνεγκαν; Ἄκουε, φησὶν, μᾶστιγας. ¹⁵ φυλακάς, θλίψεις μεγάλας, σταυρούς, θηρία εἴνεκεν τοῦ ὀνόματος, διὰ τοῦτο ἐκείνων ἐστίν τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ἁγιάσματος, καὶ ὅς ἐὰν πάθῃ διὰ τὸ ὄνομα· τῶν δὲ λοιπῶν τὰ ἀριστερὰ μέρη ἐστίν. ἀλλὰ ἀμφοτέρων, καὶ τῶν ἐκ δεξιῶν καὶ τῶν ἐξ ἀριστερῶν καθημένων, τὰ αὐτὰ δῶρα καὶ αἱ αὐταὶ ἐπαγγελίαι· μόνον ἐκεῖνοι ἐκ ²⁰ δεξιῶν καθιῆται καὶ ἔχουσιν δόξαν τινα. ² σὺ δὲ κατεπιθυμεῖς καθίσαι ἐκ δεξιῶν μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ὑστερήματά σου πολλά· καθαρισθήσῃ δὲ ἀπὸ τῶν ὑστερημάτων σου· καὶ πάντες δὲ οἱ μὴ διψυχοῦντες καθαρισθήσονται ἀπὸ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων εἰς

αυτῆς S, μετα σεαυτου Sc. 1. ἐξεγειρει S, ἐξήγειρε L^{2.3}. προς S, εἰς L^{2.3}. συμπέλλιον L², συμπελιον S, ψέλλιον Sd., ἐδώλιον L³. 2. και μετα S, μετὰ L², μετὰ δὲ L³. 3. νιανισκους S. καὶ μονων S, μόνων L^{2.3}. 5. ο S, ὁ L² (superscr. ὡς), ὡς L³. φησιν S, φησί L^{2.3}. ουν S Sd., δὲ L³, om. L². 6. καθισαι εις τα δεξια μερη S, εἰς τὰ δεξιὰ μέρη καθίσαι L^{2.3}. ἴασε με S, εἶασέ με L², εἶασεν L³. 6—8. αλλ εννευει — ειασεν με S^{a.c} L^{2.3}, om. S. 6. αλλ L^{2.3}, om. S^{a.c}. 7. εινα S^a. καθισω S^a L³, καθήσω L². διαλογιζομενου S^a, λογιζομένου L^{2.3}. 7. 8. ουν και λυπουμενου Sc L^{2.3}, om. S^a. 9. λυπη S.L², τί λυπῆ Sd. L³. μερη S, om. L^{2.3}. εστιν S, ἐστὶ L^{2.3}. 10. ευαρεστηκοτων S, ευηρεστηκῶτων L^{2.3}. εινεκα S, ὑπὲρ L^{2.3}. 10. 11. τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ L³ v. p. ae., μου του ονοματος S, του ονοματος μου Sc. 11. λειπει L^{2.3}, λειπει (corr. λιπη) S. αλλ S.L^{2.3}, αλλα Sc. 12. μενεις S, εν-

μενεις Sc, ἐμμένεις L^{2.3}. σου S, om. L^{2.3}. εμμεινον Sc, μειζον L², μεινον Sd. L². καθιη S, καθίσεις L^{2.3}. 13. εαν S, ἂν L^{2.3}. εργασονται L². ὑπενέγκωσιν L^{2.3}, ὑπενεγκ. S, ὑπηνεγκ. Sc. α και S, ἃ L^{2.3}. 14. ὑπηνεγκαν (pr.) S. Sd. L³, ὑπένεγκαν L². ὑπήνεγκαν (sec.) L³, ὑπηνεγκαν S, ὑπένεγκαν L². φησιν S, φησί L^{2.3}. 15. εινεκεν S, ἔνεκα L^{2.3}. του ονοματος S, τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ L^{2.3}. 16. εστιν S, ἐστὶ L^{2.3}. 17. το ονομα S, τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Sd. L³, τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ L². 18. τῶν ἐξ v. ae., των S.L², ἐξ Sd. L³. 19. αυται S, om. L^{2.3}. μονον S.L², μόνοι γὰρ L³. 20. εχουσιν S, ἔχωσι L², ἔχουσι Sd. L³. τινα Sc L^{2.3}, τιναν S. κατεπιθυμις S, κατεπίθυμος εἰ L^{2.3}. 21. ἐκ δεξιῶν in L² corr. ex εἰς δεξιὰ. 22. παντες δε S^a L^{2.3}, παντες S. 23. διψυχοῦντες L^{2.3}, διψυχουσαις S, διψυχονταις Sc. παντων S, om. L^{2.3}. ἁμαρτηματων S, ἁμαρτημάτων αὐτῶν

ταύτην τὴν ἡμέραν. ³ ταῦτα εἶπασα ἤθελεν ἀπελθεῖν· πεσὼν δὲ αὐτῆς πρὸς τοὺς πόδας ἠρώτησα αὐτὴν κατὰ τοῦ κυρίου, ἵνα μοι ἐπιδείξῃ ὃ ἐπηγγείλατο ὄραμα. ⁴ ἢ δὲ πάλιν ἐπελάβετό μου τῆς χειρὸς καὶ ἐγείρει με καὶ καθίζει ἐπὶ τὸ συμψέλλιον ἐξ εὐωνύμων· ἐκαθέζετο δὲ καὶ αὐτὴ ἐκ δεξιῶν. καὶ ἐπάρασα ῥάβδον τινὰ λαμ- 5 πρὰν λέγει μοι· ,Βλέπεις μέγα πρᾶγμα; λέγω αὐτῇ· ,Κυρία, οὐδὲν βλέπω. λέγει μοι· ,Σύ, ἰδοὺ οὐχ ὄρας κατέναντί σου πύργον μέγαν οἰκοδομούμενον ἐπὶ ἰδάτων λίθοις τετραγώνοις λαμπροῖς; ⁷ ἐν τετραγώνῳ δὲ ὠκοδομεῖτο ὁ πύργος ὑπὸ τῶν ἐξ νεανίσκων τῶν ἐληλυθότων μετ' αὐτῆς· ἄλλαι δὲ μυριάδες ἀνδρῶν παρέφερον λί- 10 θους, οἱ μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ, οἱ δὲ ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπεδίδουν τοῖς ἐξ νεανίσκοις· ἐκεῖνοι δὲ ἐλάμβανον καὶ ὠκοδόμουν. ⁶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ βυθοῦ λίθους ἐλκομένους πάντας οὕτως ἐτίθεισαν εἰς τὴν οἰκοδομίην· ἠρμωσμένοι γὰρ ἦσαν καὶ συνεφώνουν τῇ ἀρμογῇ μετὰ τῶν ἐτέρων λίθων· καὶ οὕτως ἐκολλῶντο ἀλλήλοις, ὥστε τὴν ἀρ- 15 μογὴν αὐτῶν μὴ φαίνεσθαι. ἐφαίνετο δὲ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου ὡς ἐξ ἑνὸς λίθου ὠκοδομημένη. ⁷ τοὺς δὲ ἐτέρους λίθους τοὺς φερομένους ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τοὺς μὲν ἀπέβαλλον, τοὺς δὲ ἐτίθεισαν εἰς τὴν οἰκοδομίην· ἄλλους δὲ κατέκοπτον καὶ ἔρριπτον μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου. ⁸ ἄλλοι δὲ λίθοι πολλοὶ κύκλῳ τοῦ 20 πύργου ἔκειντο, καὶ οὐκ ἐρχῶντο αὐτοῖς εἰς τὴν οἰκοδομίην· ἦσαν γάρ τινες ἐξ αὐτῶν ἐψωριακότες, ἕτεροι δὲ σχισμὰς ἔχοντες, ἄλλοι δὲ κεκολωβωμένοι, ἄλλοι δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι, μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομίην. ⁹ ἔβλεπον δὲ ἐτέρους λίθους ῥιπτομένους μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου καὶ ἐρχομένους εἰς τὴν ὁδὸν 25 καὶ μὴ μένοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ κυλιομένους ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ἀνοδίαν· ἐτέρους δὲ ἐπὶ πῦρ ἐνπίπτοντας καὶ καιομένους· ἐτέρους

L²⁻³. 1. ειπασα S, δὲ εἰπούσα L²⁻³. 2. αυτης προς τους ποδας S.L², πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς Sd. L³. 3. 4. μου της χειρος S.L², τῆς χειρὸς μου L³. 4. εγειρει S, ἤγειρε L²⁻³. συμψέλλιον L², συμψελιον S, ψέλλιον Sd., ἐδώλιον L³. 5. εκαθεζετο S, καθεζεται L²⁻³. 6. μεγα πρᾶγμα S, μετὰ πράγματα L², μεγάλα πράγματα Sd. L³. 7. λεγει μοι συ S, om. L²⁻³. ουχ ορας S. Sd. L³, ὁ χῶρος L². ὠκοδομούμενον L². 8. επι S, ἐπ' L², ἐφ' Sd. L³. λαμπροις S^c L²⁻³, λαμπροις S. 9. δε S, τε L², γάρ Sd. L³. ωκοδομοτο S, ὠκοδόμητο L²⁻³. εξ S^c L²⁻³, εξηκοντα S. 10. 11. λιθους S, τοὺς λίθους L²⁻³. 12. εξ S, om. L²⁻³. 12.

Hermae Pastor graece ed. Hilgenfeld.

ὠκοδόμουν L²⁻³, οικοδομου S. 13. ελκομενους S. L²⁻³, Sd. corr. ἐλκόμενοι. 16. αὐτῶν L²⁻³, αυτην S. 18. τους μεν S, οὓς μὲν L²⁻³. τους δε S, οὓς δὲ L²⁻³. 19. κατεκοπτον L²⁻³, κατεκοπταν S. ἔρριπτον L²⁻³, v. p. ae., ετιθεισαν S. 20. ἄλλοι δὲ λιθοι — ἔκειντο L²⁻³, οι εκιντο S. 21. εις S^c L²⁻³, επι S. 22. σχιμας S. 23. κεκολωβωμενοι L². στρογγυλοι S. Sd. L³, στρογγιλοὶ L². 25. ριπτομενους S. Sd. L³, τοὺς ῥιπτομένους L². την οδον L²⁻³, το αυτο S. 26. εκ της οδοῦ L²⁻³, om. S. 27. ετερους δε — καιομενους uncis inclusit Sd. επι πυρ ενπιπτοντας S, ἐπὶ πυρὸς ἐκπίπτοντας L²⁻³. 27—pg. 28, 1. και καιομενους—πιπτοντας

δὲ πίπτοντας ἐγγὺς ὑδάτων καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς τὸ ὕδωρ, καίπερ θελούντων κυλισθῆναι καὶ ἐλθεῖν εἰς τὸ ὕδωρ.

III. Δείξασά μοι ταῦτα ἤθελεν ἀποτρέχειν. λέγω αὐτῇ· ,Κυρία, τί μοι ὄφελος ταῦτα ἐωρακότι καὶ μὴ γινώσκοντι τί ἔστιν τὰ πρά-
 5 γματα; ἀποκριθεῖσα μοι λέγει· ,Πανοῦργος εἶ, ἄνθρωπε, θέλων γινώσκειν τὰ περὶ τὸν πύργον· ,Ναί, φημί, κυρία, ἵνα τοῖς ἀδελ-
 φοῖς ἀναγγείλω καὶ ἰλαρώτεροι γένωνται καὶ ταῦτα ἀκούσαντες γινώσκωσιν τὸν κύριον ἐν πολλῇ δόξῃ. ² ἡ δὲ ἔφη· ,Ἀκούσονται μὲν πολλοί, ἀκούσαντες δὲ τινες ἐξ αὐτῶν χαρήσονται, τινὲς δὲ
 10 κλαύσονται· ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἐὰν ἀκούσωσιν καὶ μετανοήσωσιν, καὶ αὐτοὶ χαρήσονται. ἄκουε οὖν τὰς παραβολὰς τοῦ πύργου· ἀπο-
 καλύψω γάρ σοι πάντα· καὶ μηκέτι μοι κόπους πάρεχε περὶ ἀποκαλύψεως. Αἱ γὰρ ἀποκαλύψεις αὗται τέλος ἔχουσιν· πεπλη-
 ρωμέναι γάρ εἰσιν. ἀλλ' οὐ παύσῃ αἰτούμενος ἀποκαλύψεις· ἀναι-
 15 δῆς γὰρ εἶ. ³ ὁ μὲν πύργος, ὃν βλέπεις οἰκοδομούμενον, ἐγὼ εἰμι ἡ Ἐκκλησία ἡ ὀφθεῖσά σοι καὶ νῦν καὶ τὸ πρότερον. ὃ ἂν οὖν θελήσῃς, ἐπερώτα περὶ τοῦ πύργου, καὶ ἀποκαλύψω σοι, ἵνα χαρῆς μετὰ τῶν ἁγίων. ⁴ λέγω αὐτῇ· ,Κυρία, ἐπεὶ ἅπαξ ἄξιόν με ἠγήσω τοῦ πάντα μοι ἀποκαλύψαι, ἀποκάλυψον· ἡ δὲ λέγει μοι· ,Ὅ
 20 ἐὰν ἐνδέχεται σοι ἀποκαλυφθῆναι, ἀποκαλυφθήσεται. μόνον ἡ καρδία σου πρὸς τὸν θεὸν ἦτω καὶ μὴ διψυχῆσῃς ὃ ἂν ἴδῃς· ⁵ ἐπηρώτησα αὐτήν· ,Διὰ τί ὁ πύργος ἐπὶ ὑδάτων ὠκοδοῖται,

S^a (cuius empiptontas iam S^c mutavit in πιπτοντας) L²⁻³, om. S. 2. καιπερ —εις το υδωρ S (pro cuius εκκυλισθηται), om. L²⁻³. S^c posuit κυλισθηται), om. L²⁻³.

3. δειξασα ταυτα μοι S, δειξας δε μοι ταυτα L² (ad cuius marg. Sd. stilo cerussato adseripsit lectu difficilia), ταυτα ουν δειξασα μοι η γυνη τη ραβδω και μηδεν ειπουσα L². 3—5. ηθελεν αποτρεχειν — τι εστιν τα πραγματα S (ubi ωφελος), om. L², εβουλετο απελθειν, εγω δε φωνησας· Κυρια, ειπον αυτη (iam Sd. ad mg. ειπον αυτη Κυρια) Τι μοι ωφελησει απερ νυν εωρακα, ει μη αποκαλυφθησεται μοι το δηλουμενον τούτων; η δε L². 5. μοι λεγει S, λεγει μοι L²⁻³. ανθρωπε S. L²⁻³, ανθρωπος S^c. 6. ναι S. L², και L². 7. και ιλαρωτεροι γινονται και ταυτα L² Sd. (corr. γενωνται) L² (γενωνται), om. S. 8. γινωσκουσιν S, γινωσκουσι L², γινωσκουσι L². κυριον S,

θεον L²⁻³. δοξη S. L², γνωσει L². η δε L²⁻³, om. S. 10. ουτοι L²⁻³, αυτοι S. ακουσωσιν και μετανοησωσιν S, ακουσαντες μετανοησωσι L²⁻³. 10. 11. και αυτοι S^c L²⁻³, om. S. 11. χαρισονται L². 12. γαρ σοι παντα S, σοι γαρ τα παντα L²⁻³. 13. εχουσιν S, εχουσι L²⁻³. 14. 15. πεπληρωμεναι S^c L²⁻³, επληρωμενε S. 14. αποκαλυψεις S^c L²⁻³, αποκαλυψειν S. 14. 15. αναιδης S. Sd. L², αναιδεις L². 15. ο μεν πυργος S, τον μεν πυργον L²⁻³. οικοδομουμενον S. Sd. L², οικοδομημενον L². 16. αν S, εαν L²⁻³. 17. θελησης S, θελης L²⁻³. 18. μετα S^c L²⁻³, με S. 19. παντα μοι S, παντα L²⁻³. λεγει μοι L²⁻³, λεγει S. 20. ενδεχεται S^{a.c} L² Clem. Al., ενδεχεται L², δεχητε S. σοι αποκαλυφθηται S Clem. Al., αποκαλυφθηση σοι L², αποκαλυφθηται σοι L². 21. προς L²⁻³, περι S. διψυχησης L²⁻³, διψυχησεις S. ο αν S, ο εαν L²⁻³. 22. επι

κυρία; ,Εἶπά σοι, φησίν, ,καὶ τὸ πρότερον; καὶ ἐκζητεῖς ἐπι-
 μελῶς· ἐκζητῶν οὖν εὐρίσκεις τὴν ἀλήθειαν. διὰ τί οὖν ἐπὶ ὑδά-
 των ᾠκοδόμηται ὁ πύργος, ἄκουε· ὅτι ἡ ζωὴ ὑμῶν διὰ ὑδατος
 ἐσώθη καὶ σωθήσεται. τεθεμελιώται δὲ ὁ πύργος τῷ ῥήματι τοῦ
 παντοκράτορος καὶ ἐνδόξου ὀνόματος, κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῆς ἀορά- 5
 του δυνάμεως τοῦ δεσπότου. IV. ἀποκριθεὶς λέγω αὐτῇ· ,Κυρία,
 μεγάλως καὶ θαυμαστῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα τοῦτο. οἱ δὲ νεανίσκοι
 οἱ ἕξ οἱ οἰκοδομοῦντες τίνες εἰσίν, κυρία; ,Οὗτοί εἰσιν οἱ ἄγιοι
 ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ οἱ πρῶτοι κισθέντες, οἷς παρέδωκεν ὁ κύριος
 πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ, αὔξειν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ δεσπάζειν τῆς 10
 κτίσεως πάσης. διὰ τούτων οὖν τελεσθήσεται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ
 πύργου. ²,Οἱ δὲ ἕτεροι οἱ παραφέροντες τοὺς λίθους τίνες εἰσίν;
 ,Καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ· οὗτοι δὲ οἱ ἕξ ὑπερέχοντες
 αὐτοῖς εἰσιν. συντελεσθήσεται οὖν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, καὶ
 πάντες ὁμοῦ εὐφρανθήσονται κύκλῳ τοῦ πύργου καὶ δοξάσουσιν 15
 τὸν Θεόν, ὅτι ἐτελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου. ³ἐπηρώτησα
 αὐτὴν λέγων· ,Κυρία, ἤθελον γινῶναι τῶν λίθων τὴν ἕξοδον καὶ
 τὴν δύναμιν αὐτῶν, ποταπὴ ἐστίν. ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· ,Οὐχ
 ὅτι σὺ ἐκ πάντων ἀξιότερος εἶ ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ — ἄλλοι
 γὰρ σου πρότεροί εἰσι καὶ βελτιόνες σου, οἷς ἔδει ἀποκαλυφθῆναι 20
 τὰ ὄραματα ταῦτα — ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σοὶ
 ἀπεκαλύφθη καὶ ἀποκαλυφθήσεται διὰ τοὺς διψύχους τοὺς δια-
 λογιζομένους ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εἰ ἄρα ἔστιν ταῦτα ἢ οὐκ
 ἔστιν. λέγε αὐτοῖς ὅτι ταῦτα πάντα ἐστὶν ἀληθῆ, καὶ οὐθὲν ἕξω-
 θέν ἐστιν τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ πάντα ἰσχυρὰ καὶ βέβαια καὶ τεθε- 25

S, ἐφ' L^{2.3}. 1. ειπα S, εἶπον L^{2.3}.
 φησιν S, φησί L^{2.3}. 1. 2. καὶ ἐκζη-
 τις ἐπιμελῶς ἐκζητῶν οὖν εὐρίσκεις τὴν
 ἀληθειαν S, πανοῦργος εἶ περὶ τὰς γραφάς
 καὶ ἐκζητήσεις ἐπιμελῶς· ἐκζητῶν οὖν
 εὐρήσεις τὴν ἀλήθειαν L³ (sub voc. γρα-
 φάς linea ducta et superser. τ ομην (cp.), ad
 marg. τω προς τ οκομην (cp.), i. e. τῶν πρὸς
 τὴν οἰκοδομήν) L³ (τὴν ἔννοιαν τοῦ πύρ-
 γου pro τὰς γραφάς). 2. ἐπι S, ἐφ' L^{2.3}.
 3. ἄκουε S, ἄκουσον L² (bis ser., priore
 a Sd. del.) L³. ὑμῶν S, L³, ἡμῶν L².
 δια S, δι' L^{2.3}. 5. 6. αορατου S^{a.c} L^{2.3},
 αωρατου S. 6. λέγω S, δὲ λέγω L^{2.3}
 κυρια S., om. L^{2.3}. 7. μεγαλως καὶ
 θαυμαστως S. L² (cp.), μεγάλα καὶ θαυ-
 μαστά Sd. L³. 8. ἐξ Sc L^{2.3}, ἐξηκοντα S.

οἱ οἰκοδομοῦντες S. L³, οἰκοδομοῦντες L².
 κυρια S, ἡ δὲ ἕφη L^{2.3}. 11. οὖν L^{2.3},
 om. S. 12. εἰσιν S, εἰσί L^{2.3}. 13. ἐξ
 S. L^{2.3}, om. S^a. 14. αὐτους S, αὐτῶν
 L^{2.3}. 15. δοξαζουσιν S, δοξάζουσι L^{2.3}.
 17. ἐξοδον S, διαφορὰν L^{2.3}. 18. αὐτων
 S, om. L^{2.3}. 19. συ εκ S, σύ L², om.
 L³. 20. σου S^{a.c} L^{2.3}, om. S. βελτιονες
 σου S, βελτιόνες L², βελτίους L³. 21.
 σοὶ L^{2.3}, om. S. 22. ἀπεκαλυφθη καὶ
 Sc, ἀπεκαλύφθη καὶ ἔτι L^{2.3}, om. S.
 23. 24. εἰ ἀρα ἐστὶν ταῦτα ἢ οὐκ
 ἐστὶν S^a (ταῦτα εἰ) Clem. Al., εἰ ἄρα
 ἔσται ταῦτα ἢ οὐκ ἔσται L^{2.3}, om. S.
 24. ἐστὶν ἀληθῆ S, ἀληθῆ ἐστὶ L^{2.3}.
 οὐθεν S, οὐδέν L^{2.3}. 24. 25. ἐξωθεν
 ἐστὶν S, ἐστὶν ἐξωθεν L^{2.3}. 25. παντα S,

μελιωμένα ἐστίν. V. ἄκουε νῦν περὶ τῶν λίθων τῶν ὑπαγόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. οἱ μὲν οὖν λίθοι οἱ τετράγωνοι καὶ λευκοὶ καὶ συμφωνοῦντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπόστολοι καὶ ἐπίσκοποι καὶ διδάσκαλοι καὶ διάκονοι οἱ πορευθέντες κατὰ 5 τὴν σεμνότητα τοῦ θεοῦ καὶ ἐπισκοπήσαντες καὶ διδάξαντες καὶ διακονήσαντες ἀγνώως τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ θεοῦ, οἱ μὲν κεκοιμημένοι, οἱ δὲ ἔτι ὄντες, καὶ πάντοτε ἑαυτοῖς συμφωνήσαντες καὶ ἐν ἑαυτοῖς εἰρήνην ἔσχον καὶ ἀλλήλων ἤκουον. διὰ τοῦτο ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου συμφωνοῦσιν αἱ ἀρμογαὶ αὐτῶν. 10 ², Οἱ δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐλκόμενοι καὶ ἐπιτιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ συμφωνοῦντες ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν μετὰ τῶν ἑτέρων λίθων τῶν ἤδη ὠκοδομημένων τίνες εἰσίν; , Οὗτοί εἰσιν οἱ παθόντες ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου. ³, Τοὺς δὲ ἑτέροους λίθους τοὺς φερομένους ἀπὸ τῆς ξηρᾶς θέλω γινῶναι τίνες 15 εἰσίν, κυρία. ἔφη· , Τοὺς μὲν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὑπάγοντας καὶ μὴ λατομουμένους, τούτους ὁ κύριος ἐδοκίμασεν, ὅτι ἐπορεύθησαν ἐν τῇ εὐθύτητι τοῦ κυρίου καὶ κατωρθώσαντο τὰς ἐντολαὶς αὐτοῦ. ⁴, Οἱ δὲ ἀγόμενοι καὶ τιθέμενοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν; , Νέοι εἰσίν ἐν τῇ πίστει καὶ πιστοί· νουθετοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν 20 ἀγγέλων εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, διότι οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτοῖς πονηρία. ⁵ Οὓς δὲ ἀπέβαλλον καὶ ἐρίπτουν, τίνες εἰσίν; , Οὗτοί εἰσιν

ταῦτα L^{2.3}. 1. νυν S, οὖν L^{2.3}. 2. οὖν S, om. L^{2.3}. 3. καὶ διάκονοι S, om. L^{2.3}. 5. σεμνότητα S, σεμνήν διδασκαλίαν L² (superscr. στενήν ὁδόν), στενήν ὁδόν (in marg. σεμνήν διδασκαλίαν) L³. 6. διακονήσαντες L². τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ θεοῦ S, τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ τὴν λόγον L^{2.3}. 7. καὶ πάντοτε S, πάντοτε L^{2.3}. ἑαυτοῖς L^{2.3}, αυτοῖς S. συμφωνήσαντες S, συνεφωνήσαν L^{2.3}. 8. ἔσχον S, ἔσχον L^{2.3}. καὶ ἀλλήλων ἤκουσαν· διὰ τοῦτο L^{2.3}, το S. 10. 11. εἰς τὴν οἰκοδομὴν L², τῇ οἰκοδομῇ L³, om. S. 11. ταῖς ἀρμογαῖς αὐτῶν S, om. L^{2.3}. 12. ὠκοδομημένων L^{2.3}, οἰκοδομουμένων S. 13. παθόντες S, κεκοιμημένοι καὶ παθόντες L^{2.3}. ἕνεκεν S, ἕνεκα L^{2.3}. κυρίου L^{2.3}, ἡ (θεοῦ) S. 13—17. τοὺς δε ἑτεροους—του κυρίου S, om. L² (Sd. ad marg. et sub paginae textu nonnulla stilo cerussato adscripsit, quae legere non possum) L³. 14. ἀπο Sc, ἐπι S. 17. κατωρθώσαντο S, κατῶρθωσαν L², κατωρθώσαντες Sd.

L³. 18. 19. οἱ δε ἀγομενοι—νεοι εἰσιν S. L² (om. νεοι εἰσιν, sed Sd. superscr. νεόφυτοι et ad marg. st. cer. οἱ δὲ ἄλλοι λίθοι οἱ προσφερόμενοι ἀπὸ τῆς γῆς κτλ. praeterea lego: οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὴν γῆν περιπατοῦντες οὓς ὁ θεὸς ἐπεδέξατο· προσῆλθον γὰρ τῷ κυρίῳ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ διεύθυνον τὰς ὁδοὺς κυρίου ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ), οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς φερόμενοι καὶ τιθέμενοι τῇ οἰκοδομῇ τίνες εἰσίν, ὡς κυρία; , Οὗτοί εἰσίν, εἶπεν ἡ γυνή, , οἱ ἐν τῇ ὁδῷ περιπατοῦντες, καὶ εἰσι λείποι ὅλως, οὓς ὁ θεὸς μάλιστα ἐπεδέξατο· προσῆλθον γὰρ τῷ κυρίῳ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ διεύθυνον τὰς ὁδοὺς κυρίου ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ. , Οἱ δὲ προσφερόμενοι καὶ τιθέμενοι ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου τίνες εἰσίν; , Οὗτοί εἰσιν οἱ νεωστὶ προσπεφυγότες τῷ κυρίῳ L³. 19. τῇ πίστει S, τῇ πίστει τοῦ κυρίου L², τῇ πίστει αὐτοῦ L³. 20. ἀγαθοποιεῖν S, ποιεῖν τὸ ἀγαθόν L^{2.3}. διότι S. L², ὅτι L³. οὐχ L^{2.3}, om. S. 21. ἐρίπτουν S, ἐρριπτουν L², ἐρριπτον περὶ τὸν πύργον Sd. L³ (παρά).

οἱ ἡμαρτηκότες καὶ θέλοντες μετανοῆσαι· διὰ τοῦτο μακρὰν οὐκ ἀπερίφησαν ἔξω τοῦ πύργου, ὅτι εὐχρηστοὶ ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομήν, ἐὰν μετανοήσωσιν. οἱ οὖν μέλλοντες μετανοεῖν, ἐὰν μετανοήσωσιν, ἰσχυροὶ ἔσονται ἐν τῇ πίστει, ἐὰν νῦν μετανοήσωσιν, ἐν ᾧ οἰκοδομεῖται ὁ πύργος. ἐὰν δὲ τελεσθῇ ἡ οἰκοδομή, οὐκέτι ἔχουσιν τόπον, ἀλλ' ἔσονται ἔκβολοι. μόνον δὲ τοῦτο ἔξουσιν, παρὰ τῷ πύργῳ κείσθαι. VI. τοὺς δὲ κατακοπτομένους καὶ μακρὰν διπτομένους ἀπὸ τοῦ πύργου θέλεις γνῶναι; οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς ἀνομίας· ἐπίστευσαν δὲ ἐν ὑποκρίσει, καὶ πᾶσα πονηρία οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν· διὰ τοῦτο οὐκ ἔχουσιν σωτηρίαν, ὅτι οὐκ εἰσὶν εὐχρηστοὶ εἰς οἰκοδομήν διὰ τὰς πονηρίας αὐτῶν· διὰ τοῦτο συνέκοπησαν καὶ πόρρω ἀπερίφησαν διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ κυρίου, ὅτι παρώργισαν αὐτόν. ² τοὺς δὲ ἑτέρους, οἷς ἑώρακας πολλοὺς κειμένους μὴ ἐπάγοντας εἰς τὴν οἰκοδομήν· οὗτοι, οἱ μὲν ἐψωριακότες εἰσὶν οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, μὴ ἐπιμείναντες δὲ ἐν αὐτῇ μηδὲ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις· διὰ τοῦτο ἄχρηστοί εἰσιν. ³ Οἱ δὲ τὰς σχισμὰς ἔχοντες τίνες εἰσὶν; οὗτοί εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἐν ταῖς καρδίαις ἔχοντες καὶ μὴ εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυτοῖς,

1. οἱ ἡμαρτηκότες L²⁻³, ημαρτηκοτες S. μετανοησαι S, μετα (νοεῖν suppl. Sd., tum neque pagina 6 neque linea repleta sequitur p. 7, 1) χρῦσαι (corr. in χωρισαι) L², μετανοεῖν Sd. L³. 1. 2. μακρὰν οὐκ ἀπερίφησαν S, οὐκ ἀπερίφησαν L² (super seq. ἔξω Sd. scripsit μακρὰν), οὐκ ἀπερίφησαν L³. 2. 3. εἰς τὴν οἰκοδομήν S. L², τῇ οἰκοδομῇ L³. 4. μετανοήσωσιν L²⁻³, -σουσιν S. οἱ οὖν μέλλοντες μετανοεῖν εαν S, οἱ οὖν μετανο L², οἱ οὖν μετανοήσαντες, ἐὰν Sd. L³. 4. ἰσχυροὶ S. Sd. L³, δύσχρηστοὶ L². ἐν τῇ πίστει εαν νυν μετανοήσωσιν S, τῇ πίστει ἐκείνων L², τῇ πίστει, εἰ νῦν μετανοήσωσιν L³. 5. οἰκοδομεῖται L³, οἰκοδομῆται S, οἰκοδόμηται L². 5. 6. εχουσιν τόπον ἀλλ εσονται ἐκβολοὶ S, ἔξω νονται κατὰ (super o notato λ) L², ἔξουσι τόπον, ἐν ᾧ ἀναπαύσονται ἀλλ' ἔσονται ἀδόκιμοι Sd. (ad mg.) L³ (ἀδόκιμοι γὰρ εἰσιν οὗτοι). 6. μόνον δε τοῦτο S. L², τοῦτο δὲ L³. 6. 7. παρα τῷ πύργῳ κείνται S, ὅτι παρὰ τῷ πύργῳ κείνται L²⁻³. 7. τοὺς δὲ S. L², τοὺς L². 8.

γνωαὶ S. L², γνῶναι, ὅποιοί εἰσι Sd. L³. οὔτοι εἰσιν οἱ υἱοὶ S, . . . διότι επ . . . L², οὔτοι εἰσιν υἱοὶ Sd., Θέλω, εἶπον, κυρία· οὔτοι εἰσιν οἱ υἱοὶ L³. 9. δε ἐν υποκρίσει S, δε εἰς ὑποκρίσαν L², γὰρ ἐν υποκρίσῃ Sd. L³. πονηρία S, ἀνομία L²⁻³. 10. εχουσιν S, ἔχουσι L²⁻³. 11. ευχρηστοὶ S, ἀδελφοὶ L², ὠφέλιμοι Sd. L³. οἰκοδομήν S, τὴν οἰκοδομήν τοῦ πύργου L²⁻³. 11—13. δια τοῦτο — παρώργισαν αὐτόν S (πορῶ, S^c corr. πορρῶ), διὰ τοῦτο ἀπεκόπησαν καὶ μακρὰν ἀπερίφησαν διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ κυρίου, ὅτι αὐτόν παρώργισαν Sd. (ad mg.), διὰ τοῦτο εἰς λεπτόν κατεκόπησαν καὶ τοῦ πύργου μακρὰν ἀπερίφησαν· ὠργίσθη γὰρ αὐτοῖς ὁ κύριος, ὅτι αὐτόν παρώργισαν L³, om. L². 13. ετερουσ S, ἑτέρουσ L²⁻³. 14. μη S^c, καὶ μὴ L²⁻³, om. S. 14. 15. οἱ μὲν ἐψωριακοτες S, [οὔτοι ἐψω]ριακότες L² (cum *, suppl. Sd.) L³. 15. ἐπιμείναντες L²⁻³, ἐπιμενοντες S. 16. μηδὲ — ἄχρηστοί εἰσιν L²⁻³; om. S. 18. ἐν ταῖς καρδίαις εχοντες S, ἔχοντες ἐν τ. κ. L² (add., sed

οἱ εἰς μὲν πρόσωπον εἰρήνην ἔχοντες, ὅταν δὲ ἀπ' ἀλλήλων ἀποχωρήσωσιν, αἱ πονηρίαι αὐτῶν ἐν ταῖς καρδίαις ἐμμένουσιν. αὗται οὖν αἱ σχισμαί εἰσιν, ὡς ἔχουσιν οἱ λίθοι. ⁴ οἱ δὲ κεκολοβωμένοι, οὗτοί εἰσιν οἱ πεπιστευκότες μὲν καὶ τὸ πλεῖον μέρος ἔχουσιν ἐν ⁵ τῇ δικαιοσύνῃ, τινὰ δὲ μέρη ἔχουσιν τῆς ἀνομίας· διὰ τοῦτο κολοβοὶ καὶ οὐχ ὀλοτελεῖς εἰσίν. ⁵ Οἱ δὲ λευκοὶ καὶ στρογγύλοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσίν, κυρία; ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· Ἔως πότε μωρὸς εἶ καὶ ἀσύνητος καὶ πάντα ἐπερωτᾷς καὶ οὐδὲν νοεῖς; οὗτοί εἰσιν οἱ ἔχοντες μὲν πίστιν, ἔχοντες δὲ καὶ ¹⁰ πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου (τὴν οὐσίαν). ὅταν γένηται θλίψις, διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ διὰ τὰς πραγματείας ἀπαρνοῦνται τὸν κύριον αὐτῶν. ⁶ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῇ λέγω· Κυρία, πότε οὖν εὐχρηστοὶ ἔσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν; Ὅταν, φησὶν, περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος ὁ ψυχαγωγῶν αὐτούς, τότε εὐχρηστοὶ ἔσονται τῷ ¹⁵ θεῷ. ὡσερ γὰρ ὁ λίθος ὁ στρογγύλος, εἰ μὴ περικοπῇ καὶ ἀποβάλλῃ ἐξ αὐτοῦ τι, οὐ δύναται τετράγωνος γενέσθαι, οὕτω καὶ οἱ πλουτοῦντες ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, εἰ μὴ περικοπῇ αὐτῶν ὁ πλοῦτος, οὐ δύναται τῷ κυρίῳ εὐχρηστοὶ γενέσθαι. ⁷ ἀπὸ σεαυτοῦ πρώτον γινώθι· ὅτε ἐπλούτεις, ἄχρηστος ἦς, νῦν δὲ εὐχρηστος ²⁰ εἶ καὶ ὠφέλιμος τῇ ζωῇ. εὐχρηστοὶ γίνεσθε τῷ θεῷ· (καὶ γὰρ σὺ αὐτὸς κεχάραξαι ἐκ τῶν αὐτῶν λίθων). VII. τοὺς δὲ ἑτέρους λίθους οὓς εἶδες μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου ῥιπτομένους καὶ πίπτοντας εἰς τὴν ὁδὸν καὶ κυλιομένους ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὰς ἀνοδίας· οὗτοί εἰσιν οἱ πεπιστευκότες μὲν, ἀπὸ δὲ τῆς διψυχίας αὐτῶν ἀφίουσιν τὴν ὁδὸν ²⁵ αὐτῶν τὴν ἀληθινήν. δοκοῦντες οὖν βελτίονα ὁδὸν δύνασθαι εὐρεῖν

del. αὐτῶν) L². 1. οἱ εἰς πον εἰρήνην ἔχοντες L², ἀλλὰ προσωπον ἱρηνης εχοντες S, ἐν μὲν τῷ παρόντι εἰρήνην ἔχοντες Sd. L². 1. 2. ἀπ ἀλλήλων ἀποχωρησωσιν S, ἀποχωρισθῶσιν L². 3. 2. αὐτων ἐν ταῖς καρδίαις S, ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν L². 3. οἱ λίθοι S. Sd. L², L². 4. εἰσίν οἱ L². 3, εἰσιν S. μὲν S^c L². 3, om. S. πλεῖον L², πλιον S, πλεῖστον L². εχουσιν S, ἔχοντες L². 3. 5. τῇ S, om. L². 3. εχουσιν S, ἔχοντες L². 3. 7. εἰς τὴν οἰκοδομὴν S. L², τῇ οἰκοδομῇ L². εἰσιν S, εἰσὶ L². 3. 8. μοι λέγει S, λέγει μοι L². 3. ἐπερωτᾷς S. L², ἐρωτᾷς (super ep notato ep) L². οἱ ἔχοντες L². 3, εχοντες S. 9. δε και S, καὶ L². 3. 10. 11. τοῦ αἰῶνος τούτου — διὰ τὸν πλοῦτον L² (super τούτου οὐσίαν ser. τῆν, super vel post οὐσίαν ser. ὅταν, Sd. corr. τοῦ αἰῶνος τούτου ὅταν οὖν), τοῦ αἰῶνος τού-

του τὴν οὐσίαν. ὅταν οὖν γέν. θλ., δια τ. πλ. L², om. S. 11. και δια S, καὶ L². 3. 11. 12. τον κυριον αυτων S, αὐτὸν τὸν κύριον L². 3. 12. και S, om. L². 3. 13. φησιν S, φησὶ L². 3. 15. γαρ S^c. L². 3, om. S. 16. γενεσθαι S. L², γίνεσθαι L². 18. κυριω S, Χριστῷ L². 3. ἀπο S. L². 3, ἀπο δε S^c. 19. αχρηστος ης S, εὐχρηστος ἦσθα L² (litteris θα del.), ἄχρηστος ἦσθα Sd. L². 20. εἰ και ωφελιμος S, καὶ ὠφέλιμος εἶ L². 3 (ἐν pro εἶ). ευχρηστοι γινεσθε τω θεω S, εὐχρηστοὶ ἦσθε τῷ θεῷ L², εὐχρηστος ἦσθα τῷ θεῷ Sd. L² (praem. καί). 20. 21. και γαρ συ αυτος χρασαι εκ των αυτων λιθων L². 3, om. S. 21. ους S, om. L². 3. 23. εκ S, ἀπὸ L². 3. 24. αφιουσιν S, ἀφίουσι L², ἀφίνουσι L². 24. 25. οδον αυτων την αληθινην S, ὁδὸν τὴν ἀληθῆν L². 3. 25. δοκουντες ουν S, δολουντες

πλανῶνται καὶ ταλαιπωροῦσιν περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις.
² οἱ δὲ πίπτοντες εἰς τὸ πῦρ καὶ καιόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς
 τέλος ἀποστάντες τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἀνέβη
 ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ μετανοῆσαι διὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀσελγείας
 αὐτῶν καὶ τῶν πονηριῶν ὧν εἰργάσαντο. ³ τοὺς δὲ ἑτέρους τοὺς ⁵
 πίπτοντας ἐγγὺς τῶν ὑδάτων καὶ μὴ δυναμένους κυλισθῆναι εἰς
 τὸ ὕδωρ θέλεις γνῶναι τίνες εἰσίν; οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
 ἀκούσαντες καὶ θέλοντες βαπτισθῆναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου·
 εἶτα ὅταν αὐτοῖς ἔλθῃ εἰς μνείαν ἢ ἀγνότης τῆς ἀληθείας,
 μετανοοῦσιν καὶ πορεύονται πάλιν ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν ¹⁰
 τῶν πονηριῶν. ⁴ ἐτέλεσεν οὖν τὴν ἐξήγησιν τοῦ πύργου. ⁵ ἀναι-
 δευσάμενος ἔτι αὐτὴν ἐπηρώτησα· ,Εἰ ἄρα πάντες οἱ λίθοι οὗτοι
 οἱ ἀποβεβλημένοι καὶ μὴ ἀρμόζοντες εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ
 πύργου, εἰ ἔστιν αὐτοῖς μετάνοια, καὶ ἔξουσιν τόπον εἰς τὸν πύρ-
 γον τοῦτον; ⁷ Ἐχουσιν, φησίν, μετάνοιαν, ἀλλὰ εἰς τοῦτον τὸν ¹⁵
 πύργον οὐ δύναται ἀρμόσαι· ⁶ ἑτέρῳ δὲ τόπῳ ἀρμόσουσιν πολὺ
 ἐλάττωι, καὶ τοῦτο ὅταν βασανισθῶσιν καὶ ἐκπληρώσωσιν τὰς
 ἡμέρας τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ διὰ τοῦτο μετατεθήσονται, ὅτι
 μετέλαβον τοῦ ῥήματος τοῦ δικαίου. καὶ τότε αὐτοῖς συμβήσεται
 μετατεθῆναι ἐκ τῶν βασάνων αὐτῶν, ἐὰν ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν ²⁰
 αὐτῶν τὰ ἔργα ἃ εἰργάσαντο πονηρά· ἐὰν δὲ μὴ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν
 καρδίαν αὐτῶν μετανοῆσαι, οὐ σώζονται διὰ τὴν σκληροκαρδίαν
 αὐτῶν.

VIII. Ὅτε οὖν ἐπαισάμην ἐρωτῶν αὐτὴν περὶ πάντων τούτων,
 λέγει μοι· ,Θέλεις ἄλλο ἰδεῖν τι; κατεπίθυμος ὢν τοῦ θεάσασθαι ²⁵

οὖν L², δοκοῦντες Sd. L³. 1. ταλαιπω-
 ροῦσιν S, ταλαιπωροῦσι L², ταλαιπωροῦν-
 ται Sd. L³. ἀνοδίαις L²⁻³, ανομαίαις S.
 2. εἰσίν οἱ L²⁻³, om. S. 4. του μετα-
 νοῆσαι S. L³, τὸ μετανοῆσαι L². 5. αυτων
 και των πονηριων ων ειργασαντο S, και
 τῆς πονηρίας ὧν εἰργάζοντο L²⁻³. 7.
 θέλεις γνῶναι L²⁻³, om. S. οἱ τον S. L³,
 οἷς τὸν L². 9. αυτοις ελθη S, ελθη
 αὐτοῖς L²⁻³. μνιαν S, μνείαν (?) L²,
 μνήμην Sd. L³. αγνοτης S, γνώσις L²⁻³.
 10. μετανοουσιν και πορευονται S, μετα-
 νοοῦσι και πονηρευονται L², μετανοοῦσι
 μεν, πονηρευονται δε την μετάνοιαν και
 πορευονται L³. επιθυμιων S, πονηριῶν
 L²⁻³. 11. ετελεσεν ουν S. Sd., ἐτελείω-
 σεν (vel ἐτέλεσεν) οὖν L², οὕτως οὖν
 ἐτέλεσε L³. του πυργου S. L², τοῦ πύρ-
 γου ἢ γυνή L³. 11. 12. αναιδευσαμενος

ετι αυτην S, αναιδευσαμενος δε επ' αυτον
 L², ἐγὼ δὲ ἀναιδευσάμενος ἐπ' αὐτὴν
 Sd. L³. 12. επηρωτησα S, επηρωτησα
 ζτι L²⁻³. 14. εξουσι L²⁻³, εχουσιν S.
 15. τουτον S. Sd. L³, τούτοις vel τούτους
 L². εχουσιν φησιν S, εχουσι, φησι L²⁻³.
 αλλα S, αλλ' L²⁻³. 16. πυργον S, τόπον
 L²⁻³. αρμοσουσιν S, αρμόσουσι L²⁻³.
 πολυ S. L², πολλῶ Sd. L³. 17. οταν S,
 ἐαν L²⁻³. βασανισθωσιν S, βασανισθῶσι
 L²⁻³. εκπληρωσωσιν S, πληρωσωσι
 L²⁻³. 18. αυτων L²⁻³, om. S. 20. 21.
 ἐαν αναβη επι την καρδιαν αυτων L²⁻³,
 δια S. 21. 22. τα εργα—καρδιαν αυτων
 S (ηργασαντο), om. L²⁻³. 22. μετανοη-
 σαι S² L²⁻³, om. S. 23. σωζονται S. L³,
 ζωσονται (super ζω notato σω) L².
 σκληροκαρδιαν S, σκληραν καρδιαν L²⁻³.
 25. τι S^c, om. S. L²⁻³. κατεπιθυμος

περιχαρῆς ἐγενόμην τοῦ ἰδεῖν. ² ἐμβλέψασά μοι ὑπεμείδιασεν καὶ λέγει μοι· ,Βλέπεις ἑπτὰ γυναῖκας κύκλῳ τοῦ πύργου; ,Βλέπω, φημί, κυρία. ὁ πύργος οὗτος ὑπὸ τούτων βασιάζεται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ κυρίου. ³ ἄκουε νῦν τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. ἡ μὲν πρώτη ⁵ αὐτῶν ἡ κρατοῦσα τὰς χεῖρας Πίστις καλεῖται· διὰ ταύτης σώζονται οἱ ἐλλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. ⁴ ἡ δὲ ἑτέρα ἡ περιεζωσμένη καὶ ἀνδριζομένη Ἐγκράτεια καλεῖται· αὕτη θυγάτηρ ἐστὶν τῆς Πίστεως. ὅς ἂν οὖν ἀκολουθήσῃ αὐτῇ, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων ἀφέξεται πιστεῖων, ¹⁰ ὅτι ἐὰν ἀφέξηται πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς, κληρονομήσει ζωὴν αἰώνιον. ⁵ Αἱ δὲ ἑτεροι, κυρία, τίνες εἰσὶν; ,Θυγατέρες ἀλλήλων εἰσὶν, καλοῦνται δὲ ἡ μὲν Ἀπλότης, ἡ δὲ Ἀκακία, ἡ δὲ Σεμνότης, ἡ δὲ Ἐπιστήμη, ἡ δὲ Ἀγάπη. ὅταν οὖν τὰ ἔργα τῆς μητρὸς αὐτῶν πάντα ποιήσῃς, δύνασαι ζῆσαι. ⁶ Ἡθελον, φημί, ¹⁵ γνῶναι, τίς τίνα δύναμιν ἔχει αὐτῶν. ,Ἄκουε, φησὶν, τὰς δυνάμεις ἴσας ἔχουσιν, ⁷ κρατοῦνται δὲ ὑπ' ἀλλήλων αἱ δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλαις, καθὼς καὶ γεγεννημένοι εἰσὶν. ἐκ τῆς Πίστεως γεννᾶται Ἐγκράτεια, ἐκ τῆς Ἐγκρατείας Ἀπλότης, ἐκ τῆς Ἀπλότης Ἀκακία, ἐκ τῆς Ἀκακίας Σεμνότης, ἐκ τῆς Σεμνότητος ²⁰ Ἐπιστήμη, ἐκ τῆς Ἐπιστήμης Ἀγάπη. τούτων οὖν τὰ ἔργα ἀγνά καὶ σεμνά καὶ θεῖά ἐστιν. ⁸ ὅς ἂν οὖν δουλεύσῃ ταύταις καὶ ἰσχύσῃ κρατῆσαι τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐν τῷ πύργῳ ἔξει τὴν κατοίκησιν μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ. ⁹ ἐπηρώτων δὲ αὐτὴν περὶ τῶν καιρῶν, εἰ ἤδη συντέλειά ἐστιν. ἡ δὲ ἀνέκραγε φωνῇ μεγάλη λέγουσα· ,Ἀσύ-

L² (super os ser. ou, tum u). 1. ἐμβλεψασα L², βλεψασα S, ἡ δὲ ἐμβλέψασα L³. ὑπεμείδιασεν S, ὑπεμείδιασε L^{2·3}. 2. ἑπτὰ S. L³, Ἐ L². 3. φημί S. L³, φησί L². οὗτος L^{2·3}, om. S. 5. κρατουσα τας χειρας S, τὰς χεῖρας κρατοῦσα L^{2·3}. πιστις S. Sd. L³, πιστή L². ταύτης L^{2·3} Clem. Al., ταυτην S. 6. 7. καὶ ἀνδριζομενη S. Clem. Al., om. L^{2·3}. 7. ἐγκρατια S. ἐστιν S, ἐστὶ L^{2·3}. 8. ἀκολουθησῃ αὐταῖς L^{2·3}. αὐτου S, om. L^{2·3}. 9. παντων των S, πάντων L^{2·3}. 9. 10. πιστεύων ὅτι ἐὰν ἀφέξεται L^{2·3} (ἀφέξεται), καὶ S. 10. κληρονομήσει L^{2·3}, καὶ κληρονομησῃ S. 11. κυρια τινες εἰσιν S, κυρίαί πάσαι εἰσὶ L², κυρία, πέντε τίνες εἰσὶ Sd. (ad marg.) L³. 12. εἰσιν S, εἰσὶ L^{2·3}. 12. 13. ἡ μὲν Ἀπλότης, ἡ δὲ Ἀκακία, ἡ δὲ Σεμ-

νότης, ἡ δὲ Ἐπιστήμη, ἡ δὲ Ἀγάπη L^{2·3}, ἡ μὲν ἀπλοτης ἡ δε επιστημη ἡ δε ἀκακία ἡ δε σεμνοτης ἡ δε ἀγαπη S. Clem. Al. (sed cf. l. 17 sq. et Sim. IX, 15). 14. ποιήσῃς L² (corr. e ποιήσεις) L³, ποιης S. 14. 15. φημι γνῶναι S, γνῶναι, φημί L^{2·3} (φημι Sd. uncis incl.). 15. 16. τας δυναμεις ας (ortum e δυναμεις εισας) εχουσιν S, τὰς δυνάμεις αὐτῶν L^{2·3}. 17. καθως καὶ S, καθὼς L^{2·3}. 18. πίστεως S. L², πίστεως οὖν L³. ἐγκρατια—ἐγκρατιας S. 20. οὖν L², τοίνυν L³, om. S. 21. ος αν ουν S, ὅς ἂν L², καὶ ὅς ἂν L³. καὶ ἰσχυση S, καὶ ἰσχύσαι L², κατισχύσει Sd. L³. 22. εν S. L², καὶ ἐν L³. 23. ἐπηρωτων δε S, ἐπηρώτησα L², μετὰ δὲ ἐπηρώτησα L³. τῶν καιρῶν in L² ser. super τοῦ καιροῦ. 24. φωνη μεγαλη S. Sd. L³, φωνῆν μεγάλην L².

νετε ἄνθρωπε, οὐχ ὄρας τὸν πύργον ἔτι οἰκοδομούμενον; ὡς ἐὰν
οὖν συντελεσθῆ ὁ πύργος οἰκοδομούμενος, ἔχει τέλος. ἀλλὰ ταχὺ
ἐποικοδομηθήσεται· μηκέτι με ἐπερώτα μηδὲν ἀρκετὶ σοι ἢ ὑπό-
μνησις αὕτη καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ ἡ ἀνακαινώσις τῶν πνευμάτων
ὑμῶν. ¹⁰ ἀλλ' οὐ σοὶ μόνον ἀπεκαλύφθη, ἀλλ' ἵνα πᾶσιν δηλώσῃς ⁵
αὐτά. ¹¹ μετὰ τρεῖς ἡμέρας — νοῆσαι σε γὰρ δεῖ πρῶτον — ἐν-
τέλλομαί σοι πρῶτον, Ἐρμῆ, τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ σοι μέλλω
λέγειν, λαλῆσαι αὐτὰ πάντα εἰς τὰ ὦτα τῶν ἁγίων, ἵνα ἀκούσαντες
αὐτὰ καὶ ποιήσαντες καθαρισθῶσιν ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν, καὶ
σὺ δὲ μετ' αὐτῶν. IX. ἀκούσατέ μου, τέκνα. ἐγὼ ὑμᾶς ἐξέθρεψα ¹⁰
ἐν πολλῇ ἀπλότητι καὶ ἀκακίᾳ καὶ σεμνότητι διὰ τὸ ἔλεος τοῦ
κυρίου τοῦ ἐφ' ὑμᾶς στάξαντος τὴν δικαιοσύνην, ἵνα δικαιωθῆτε
καὶ ἁγιασθῆτε ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ ἀπὸ πάσης σχολιότητος.
ἡμεῖς δὲ οὐ θέλετε παιῖναι ἀπὸ τῆς πονηρίας ὑμῶν. ² νῦν οὖν
ἀκούσατέ μου καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐπισκέπτεσθε ἀλλήλους ¹⁵
καὶ ἀντιλαμβάνεσθε ἀλλήλων καὶ μὴ μόνοι τὰ κτίσματα τοῦ θεοῦ
μεταλαμβάνετε ἐκ καταχύματος, ἀλλὰ μεταδίδοτε καὶ τοῖς ὑστερου-
μένοις. ³ οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐδεσμάτων ἀσθενεῖαν τῇ σαρκὶ
αὐτῶν ἐπισπῶνται καὶ λυμαίνονται τὴν σάρκα αὐτῶν· τῶν δὲ μὴ
ἐχόντων ἐδέσματα λυμαίνεται ἡ σὰρξ αὐτῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ ἀρκετὸν ²⁰
τῆς τροφῆς, καὶ διαφθείρεται τὸ σῶμα αὐτῶν. ⁴ αὕτη οὖν ἡ ἀσυν-
κράσια βλαβερὰ ὑμῖν τοῖς ἔχουσι καὶ μὴ μεταδιδούσιν τοῖς ὑστε-
ρουμένοις. ⁵ βλέπετε τὴν κρίσιν τὴν ἐπερχομένην. οἱ ὑπερέχοντες
οὖν ἐκζητεῖτε τοὺς πεινῶντας, ἕως οὗπω ὁ πύργος ἐτελέσθη. μετὰ
γὰρ τὸ τελεσθῆναι τὸν πύργον θελήσετε ἀγαθοποιεῖν καὶ οὐχ ἔξετε ²⁵

1. ἐτι οἰκοδομούμενον S, ἐποικοδομούμενον
L², ἀποικοδομούμενον L³. 1. 2. ὡς εἰαν οὖν
S^c, ὡς ἐάν S, ἕως ἂν οὖν L^{2·3}. 2. συντε-
λεσθῆ S (ubi post οἰκοδομούμενος repetuntur
αν οὖν τελεσθῆ ο πύργος, sed punctis
notata sunt), om. L^{2·3}. εχει τέλος S, ἔξει
τὸ τέλος L², ἔξει τέλος L³. 3. μαῖ ἐπερώτα
S, ἐπηρώτα L², ἐπερώτα Sd. L³. ἀρκετη
σοι S^c, ἀρκετοι S, ἀρκετὶ σοι L^{2·3}. 3—5.
ἡ υπομνησις — δηλώσης S (δηλώσεις),
om. L^{2·3}. 6. σε S^{a.c}, τε S, om. L^{2·3}.
6. 7. ἐντέλλομαί σοι πρῶτον L² (ἐντέλλομαι)
Sd. L³, om. S. 8. αὐτα S, om. L^{2·3}.
πάντα L^{2·3}, om. S. 9. καθαρισθῶσιν
S^c L^{2·3}, καθαρισθῶσιν S. 11. ἔλεος L²,
ἔλεος Sd. L³. 12. ὑμας στάξαντος
(S corr. e στεναξαντος) Sd. L³, ὑμας ταξαν-
τος S^c, ὑμῶν στάξαντος (super στ ser. τ)

L². 13. καὶ ἁγιασθῆτε S, om. L^{2·3}.
καὶ ἀπο S, καὶ L^{2·3}. 14. παῖνε S, παῖ-
σαι L^{2·3}. 15. ἑαυτοῖς S^c L^{2·3}, αὐτοῖς S.
16. ἀντιλαμβάνεσθε S (-εσθαι) Sd. L³,
ἀντιλαμβάνετε L². τὰ κτίσματα S, τὰ
κτῆσματα L², τῶν κτισμάτων Sd. L³.
17. 18. ὑστερουμένοις L^{2·3}, ὑστερημένοις
S. 18. ἀσθενεῖαν S, ἀφρονίαν L^{2·3}. 19.
αὐτῶν L^{2·3}, om. S. ἐπισπῶνται S^c L^{2·3},
ἐπιετῶνται S. λυμαίνονται L^{2·3}, λυμεν
S. σαρκαν S. 19—21. των δε μη εχον-
των — το σωμα αυτων S. L², om. L³.
20. αὐτῶν L², om. S. 14. το σωμα S,
τὰ σώματα L². 21. 22. ἀσυνκράσια S.
22. μεταδιδούσιν S, μεταδιδούσι L^{2·3}.
23. βλέπετε S. L², βλέπε L³. ἐπερχο-
μένην S, ἐρχομένην L^{2·3}. 24. ἐτελέσθη
L^{2·3}, τελεσθῆ S. 25. ἀγαθοποιεῖν S,

τόπον. ⁶ βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ γαυρούμενοι ἐν τῷ πλούτῳ ἡμῶν, μήποτε στενάξουσιν οἱ ἰστερούμενοι, καὶ ὁ στεναγμὸς αὐτῶν ἀναβήσεται πρὸς τὸν κύριον, καὶ ἐκκλεισθήσεσθε μετὰ τῶν ἀγαθῶν ὑμῶν ἔξω τῆς θύρας τοῦ πύργου. ⁷ νῦν οὖν ὑμῖν λέγω τοῖς προηγου-
⁵ μένοις τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῖς πρωτοκαθεδρίταις· μὴ γίνεσθε ὅμοιοι τοῖς φαρμακοῖς. οἱ φαρμακοὶ μὲν οὖν τὰ φάρμακα ἑαυτῶν εἰς τὰς πυξίδας βαστάζουσιν, ὑμεῖς δὲ τὸ φάρμακον ὑμῶν καὶ τὸν ἰὸν εἰς τὴν καρδίαν. ⁸ ἐνεσκιρωμένοι ἐστέ καὶ οὐ θέλετε καθαρῖσαι τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ συνκεράσαι ὑμῶν τὴν φρόνησιν
¹⁰ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν καθαρῇ καρδίᾳ, ἵνα σχῆτε ἔλεος παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου. ⁹ βλέπετε οὖν, τέκνα, μήποτε αὐταὶ αἱ διχοστασίαι αὐτῶν ὑμῶν ἀποστερήσουσιν τὴν ζωὴν ὑμῶν. ¹⁰ πῶς ὑμεῖς παιδεύειν θέλετε τοὺς ἐκλεκτοὺς κυρίου, αὐτοὶ μὴ ἔχοντας παιδείαν; παιδεύετε οὖν ἀλλήλους καὶ εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς, ἵνα καὶ γὰρ
¹⁵ κατέναντι τοῦ πατρὸς ἰλαρὰ σταθεῖσα λόγον ἀποδώ ὑπὲρ ὑμῶν πάντων τῷ κυρίῳ ὑμῶν'.

X. Ὅτε οὖν ἐπαύσατο μετ' ἐμοῦ λαλοῦσα, ἦλθον οἱ ἔξ νεανίσκοι οἱ οἰκοδομοῦντες καὶ ἀπήνεγκαν αὐτὴν πρὸς τὸν πύργον, καὶ ἄλλοι τέσσαρες ἦσαν τὸ συμψέλλιον καὶ ἀπήνεγκαν καὶ αὐτὸ πρὸς τὸν
²⁰ πύργον. τούτων τὸ πρόσωπον οὐκ εἶδον, ὅτι ἀπεστραμμένοι ἦσαν. ² ὑπάγουσαν δὲ αὐτὴν ἠρώτων, ἵνα μοι ἀποκαλύψῃ περὶ τῶν τριῶν μορφῶν, ἐν αἷς μοι ἐνεφανίσθη. ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· Περὶ τούτων ἕτερον δεῖ σε ἐπερωτῆσαι, ἵνα σοι ἀποκαλυφθῇ. ³ ὤφθη δέ μοι, ἀδελφοί, τῇ μὲν πρώτῃ ὁράσει τῇ περυσινῇ λίαν πρεσβυ-
²⁵ τέρα καὶ ἐν καθέδρᾳ καθημένη. ⁴ τῇ δὲ ἐτέρᾳ ὁράσει τὴν μὲν ὄψιν νεωτέραν εἶχεν, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας καὶ ἐστηκυῖά μοι ἐλάλει· ἰλαρωτέρα δὲ ἦν ἢ τὸ πρότερον. ⁵ τῇ δὲ

ἀγαθοποιῆσαι L^{2.3}. 1. βλέπετε S. L², βλέπε L². γαυρούμενοι Sc, γαυριω-
 μένοι S, γαυριῶντες L^{2.3}. 2. στε-
 ναξουσιν S, στενάξουσιν L^{2.3}. 3. ἀ-
 αναβήσεται S. L², ἀποβήσεται L². 3.
 των ἀγαθῶν S, τῆς (superser. τοῦ)
 αδ. . . ep. . . ἀγαθῶν L², τῆς ἀπληστίας
 τῶν ἀγαθῶν Sd. L². 5. πρωτοκαθεδρίταις
 Sc L^{2.3}, πρωτοκαθεδρίεις S. 6. οὖν S,
 om. L^{2.3}. εαυτῶν S, αὐτῶν L^{2.3}. 8.
 εἰς τὴν καρδίαν S. L², τὴν δὲ καρδίαν
 Sd. L². ἐνεσκιρωμένοι S, ἐσκιρωμένοι
 L^{2.3}. 9. συνκεράσαι ὑμῶν Sc L^{2.3} (συγκ.),
 om. S. 12. αὐταὶ ὑμῶν Sc, αὐταὶ S,
 om. L^{2.3}. ἀποστερήσουσιν S, ἀποστερή-
 σωσι L^{2.3}. 14. παιδεύεται L². αὐτοῖς
 scripsi, αυτοῖς S, αὐτοῖς L², ἑαυτοῖς L².

15. υπερ ὑμων Sc L^{2.3}, υπερ ημων S.
 ἀποδώ (superser. σα, tam τω?) L². 16.
 κυριω ὑμων Sc L^{2.3}, κυριω ημων S.

18. ἀπήνεγκαν αὐτὴν S, ἦσαν αὐτοὶ
 L², ἦσαν αὐτὴν L². 19. συμψέλλιον S,
 συμμέλλιον L², ἐδώλιον Sd. L². καὶ αὐτο
 πρὸς S, εἰς L^{2.3}. 20. το Sc L^{2.3}, om. S.
 21. δε Sc L^{2.3}, om. S. 22. ἐνεφανίσθη
 S, ἀνεφανίσθη L^{2.3}, ἐμφανίσθη Sd. 23.
 ἐπερωτῆσαι S, ἐρωτῆσαι L^{2.3}. 24. περυσινῇ
 L², περσυνῇ S, περυσινῇ L².
 25. ετερα S, δευτέρα L² (β^α) Sd. L².
 26. εἶχεν S, εἶχε L^{2.3}. 26. σάρκα
 L^{2.3}, σαρκᾶ S. πρεσβυτέρας Sc L^{2.3},
 πρεσβυτερα S. 27. ἰλαρωτερα S. L²,
 ἰλαρωτέραν (super ran notato α) L².
 ἢ τὸ πρότερον L^{2.3}, το πρόσωπον S.

τρίτη ὁράσει ὄλη νεωτέρα καὶ κάλλει ἐκπρεπεστάτη, μόνας δὲ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας εἶχεν· ἰλαρὰ δὲ εἰς τέλος ἦν καὶ ἐπὶ συμψελίου καθημένη. ⁶περὶ τούτων περίλυπος ἦμην λίαν τοῦ γινῶναι με τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην. καὶ βλέπω τὴν πρεσβυτέραν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς λέγουσάν μοι· ,Πᾶσα ἐρώτησις ταπεινοφροσύνης ⁵ χρήζει· νήστευσον οὖν καὶ λήμψη ἃ αἰτεῖς παρὰ τοῦ κυρίου·.

⁷Ἐνίστευσα οὖν μίαν ἡμέραν, καὶ αὐτῇ τῇ νυκτί μοι ὄφθη νεανίσκος καὶ λέγει μοι· ,Τί σὺ ὑπὸ χεῖρα αἰτεῖς ἀποκαλύψεις ἐν δεήσει; βλέπε μήποτε πολλὰ αἰτούμενος βλάβης σου τὴν σάρκα. ⁸ἄρκοῦσίν σοι αἱ ἀποκαλύψεις αὗται. μή τι δύνη ἰσχυροτέρας ¹⁰ ἀποκαλίψεις ὧν ἐώρακας ἰδεῖν; ⁸ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγω· ,Κύριε, τοῦτο μόνον αἰτοῦμαι, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν τῆς πρεσβυτέρας, ἵνα ἀποκαλύψῃς ὀλοτελῆς γένηται. ἀποκριθεὶς μοι λέγει· ,Μέχρι τίνος ἀσύνετοί ἐστε; ἀλλ' αἱ διψυχία ὑμῶν ἀσυνέτους ὑμᾶς ποιούσιν καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν ὑμῶν πρὸς τὸν κύριον. ¹⁰ἀποκριθεὶς αὐτῷ πάλιν εἶπον· ,Ἄλλ' ἀπὸ σοῦ, κύριε, ἀκριβέστερον αὐτὰ γνωσόμεθα. XI. ¹¹Ἄκουε, φησὶν, περὶ τῶν τριῶν μορφῶν ὧν ἐπιζητεῖς. ²τῇ μὲν πρώτῃ ὁράσει διὰ τί πρεσβυτέρα ὄφθη σοι καὶ ἐπὶ καθέδραν καθημένη; ὅτι τὸ πνεῦμα ὑμῶν πρεσβύτερον καὶ ἤδη μεμαραμμένον καὶ μὴ ἔχον δύναμιν ἀπὸ τῶν μαλακίων ὑμῶν καὶ διψυχιῶν. ³ὥσπερ γὰρ οἱ πρεσβύτεροι μηκέτι ἔχοντες ἐλπίδα τοῦ ἀνανεῶσαι οὐδὲν ἄλλο προσδοκῶσιν εἰ μὴ τὴν κοίμησιν αὐτῶν, οὕτω καὶ ὑμεῖς μαλακισθέντες ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων παρεδώκατε ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀληθίας καὶ οὐκ ἐπερίψατε ἑαυτῶν τὰς μερίμνας ἐπὶ τὸν κύριον, ἀλλὰ ἐθραύσθη ὑμῶν ²⁵ ἡ διάνοια, καὶ ἐπαλαιώθητε ταῖς λύπαις ὑμῶν. ⁴,Διὰ τί οὖν ἐν

1. εκπρεπεστατη S, εὐπρεπεστάτη L²⁻³.

2. 3. συμψελίου S, συμψελίου δὲ L², ἔδω-
λίου Sd. L³. 4. βλέπω S. L², ἰδοὺ βλέπω
L³. 5. μοι S, om. L²⁻³. πασα ερωτη-
σις S^c L²⁻³, πασαν μοι πασαν ερωτησεις
S. 6. λημψη S, λήψη L²⁻³.

7. και S^c L²⁻³, om. S. 8. τί L²⁻³,
οτι S. συ S, σοι L²⁻³. υπο χιρα S, ὑπό-
χειρα L², ὑποπύκνου Sd. L³. αἰτεῖς
L²⁻³, αιτισαι S. 10. αρκουσιν σοι αι
αποκαλυψεις αυται S^c L²⁻³ (ἀρκοῦνται),
om. S. δυνα S. L², σπεύδεις Sd. (ad
mg.) L³. ισχυροτερας S^c L²⁻³, ισχυρο-
τερα S. 11. ων εωρακας ιδειν S, ιδειν
ὧν ἐώρακας L²⁻³. αποκριθεις S. L², ἀπο-
κριθεις δὲ L³. φησιν S, φησί L²⁻³.
13. αποκαλυψις S, μοι ἢ ἀποκαλύψις L²⁻³.
αποκριθεις μοι S. L², ὁ δὲ ἀποκριθεις

L³. 14. 15. ποιουσιν S, ποιούσι L²⁻³.

15. 16. αποκριθεις S. L², ἀποκριθεις δὲ
L³. 16. απο S, ὑπό L²⁻³. 17. αυτα S,
αὐτάς L²⁻³. φησιν S, φησί L²⁻³. τριῶν
L²⁻³, γ S^c, om. S. μορφων S^c L²⁻³,
μαρφων S. 19. καθεδραν S, καθέδρας
L²⁻³. 20. μεμαραμμενον S, μεμαρασ-
μένον L²⁻³. 21. μαλακιων S, ἀμαρτιῶν
L²⁻³. διψυχιων S, τῶν διψυχιῶν L²⁻³.
22. ελπιδαν S, ἐλπίδας L²⁻³. προσδο-
κωσιν S, προσδέχονται L²⁻³. 23. κοι-
μησιν S. Sd. L³, κοίμην (s. κόμην) L².
ουτω S. L²⁻³, ουτως S^c. μαλακισθεντες
S, om. L²⁻³. 24. παρεδωκατε S, παρα-
δεδώκατε L²⁻³. 24. 25. επεριψατε S^c,
αιπεριψατε S, ἐπερρίψατε L², ἀπερρίψατε
L³. 25. τὸν κύριον in L² corr. e τοῦ
κυρίου. 26. δια τι S, διὰ τοῦτο L²⁻³.

καθ' ἑδρα ἐκάθητο, ἦθελον γινῶναι, κύριε. Ὅτι πᾶς ἀσθενὴς εἰς καθ' ἑδραν καθέζεται διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ, ἵνα συγκρατηθῇ ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἔχεις τὸν τύπον τῆς πρώτης ὁράσεως. XII. τῇ δὲ δευτέρᾳ ὁράσει εἶδες αὐτὴν ἐστηκυῖαν καὶ τὴν ὄψιν νεωτέραν ἔχουσαν καὶ ἰλαρωτέραν παρὰ τὸ πρότερον, τὴν δὲ σάρκα καὶ τὰς τρίχας πρεσβυτέρας. ἀκουέ, φησί, καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν. Ὅταν πρεσβύτερός τις ἢ ἤδη ἀφηλπικῶς ἑαυτὸν διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πτωχότητα, οὐδὲν ἕτερον προσδέχεται εἰ μὴ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς αὐτοῦ. εἶτα ἐξαίφνης κατελείφθη αὐτῇ κληρονομία, ἀκούσας δὲ ἐξηγέρθη καὶ περιχαρῆς γενόμενος ἐνεδύσατο τὴν ἰσχὺν καὶ οὐκέτι ἀνακεῖται, ἀλλὰ ἐστήκεν, καὶ ἀνανεοῦται αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἦδη ἐφθαρμένον ἀπὸ τῶν προτέρων αὐτοῦ πράξεων, καὶ οὐκέτι κάθηται, ἀλλὰ ἀνδρίζεται. οὕτως καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες τὴν ἀποκάλυψιν, ἣν ἡμῖν ὁ κύριος ἀπεκάλυψεν. Ὅτι ἐσπλαγχνίσθη ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἀνενώσατο τὰ πνεύματα ὑμῶν, καὶ ἀπέθεσθε τὰς μαλακίας ὑμῶν, καὶ προσῆλθεν ἡμῖν ἰσχυρότης, καὶ ἐνεδυναμώθητε ἐν τῇ πίστει, καὶ ἰδὼν ὁ κύριος τὴν ἰσχυροποίησιν ὑμῶν ἐχάρη· καὶ διὰ τοῦτο ἐδήλωσεν ἡμῖν τὴν οἰκονομίαν τοῦ πύργου καὶ ἕτερα δηλώσει, ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας εἰρηνεύητε ἐν ἑαυτοῖς. XIII. τῇ δὲ τρίτῃ ὁράσει εἶδες αὐτὴν νεωτέραν καὶ καλὴν καὶ ἰλαρὰν καὶ καλὴν τὴν μορφὴν αὐτῆς· ὡς ἐὰν γὰρ τινι λυπούμενῳ ἔλθῃ ἀγγελία ἀγαθὴ τις, εὐθὺς ἐπελάθεται τῶν προτέρων λυπῶν καὶ οὐδὲν ἄλλο προσδέχεται εἰ μὴ τὴν ἀγγελίαν, ἣν ἤκουσεν, καὶ ἰσχυροποιεῖται λοιπὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀνανεοῦται

1. ἦθελον γινῶναι κυριε L. L² (ubi Sd. superscr. fere ἀποκριῶ.), ἵνα τί οὖν ἐν καθ' ἑδρα ἐκάθητο, ἦθελον γινῶναι καὶ τοῦτο, κύριε L². ὅτι S. L², ὅτι, ἀπεκρίνατο L². 1. 2. εἰς καθ' ἑδραν καθέζεται S, ἐπὶ καθ' ἑδρας καθέζει L². 3. εχεις S, εἶδον L², ἰδοῦ ἔχεις Sd. L². 4. τῇ δε S. L², ἐν δὲ τῇ Sd. L². 5. ὄψιν L², ὄψιν Sd. L². 6. σαρκᾶ S. φησιν S, φησί L². 7. τις ἴδη ἀφελπικῶς S, τις ἀπελπίσῃ L². 8. 9. προσδέχεται S^c L². 8. προσδέχετε S. 9. τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς ζωῆς αὐτοῦ L². 8. τὴν ἡμέραν τῆς ἐσχάτης ζωῆς S. 10. κληρονομία S, κληῖρος L². 8. ἀκούσας δε S, καὶ ἀκούσας L². 8. ἐξεγέρθη S. 11. οὐκαιτι ἀνακεῖται S, οὐκ ἐπανακεῖται L². 8. ἀλλὰ ἐστήκεν S, ἀλλ' ἐστήκε L² (ἐστήκε) L². 12. καὶ ἀνανεοῦται αὐτοῦ S^c L². 8. ἀνανεοῦτο S. 13. πράξεων S, πραγμάτων L². 8. ἀλλὰ S, ἀλλ' L². 8. 14. οὕτως S,

οὕτω L². 8. 14. 15. ἀποκαλυψιν ἣν ἡμῖν ὁ κύριος ἀπεκάλυψεν S^a (ἀποκαλυψιν) L². 8. 3, ἀποκαλυψει S. 15. ἐσπλαγχνίσθη ἐφ' ἡμᾶς S, εὐσπλαγχνίσθη ἐφ' ὑμῶν L². Sd. (ὑμᾶς) L² (ὑμᾶς). ἀνανεώσατο S^c, ἀνανεώσατο S, ἀνανεώσατο (vel -τε) L², ἀνενώσατο Sd. L². 15. 16. τὰ πνεύματα S, τὸ πνεῦμα L². 8. 17. ἰσχυροτής S. L², ἰσχύς Sd. L². 8. ἐνεδυναμώθητε L². 8, ἐδυναμώθητε S. 18. ὑμῶν L². 8, αὐτῶν S. ἐδήλωσεν S, ἐδηλοποίησεν L². 8. ὑμῖν L². 8, ὑμῶν S. 19. καρδίας S, τῆς καρδίας L². 8. 19. 20. εἰρηνεύετε L². 8, εἰρηνευεῖται S. 21. καὶ καλὴν τὴν μορφὴν αὐτῆς S, om. L². 8. 21. ὡς ἐὰν γὰρ S, ὡς γὰρ ἐὰν L². 8. 21. 22. λυπούμενῳ S. Sd. L², λυπούμενη L². 22. ἀγγελία ἀγαθὴ τις S (ῆ suppl. S^c), τις ἀγαθὴ ἀγγελία L². 8. εὐθὺς S, εὐθὺς L². 8. 24. λοιπὸν S. L² (cf. Gh.), περὶ τοῦ μέλλοντος Sd. (solum περὶ τοῦ) L². 8. ἀνανεοῦται S,

αὐτοῦ τὸ πνεῦμα διὰ τὴν χαρὰν, ἣν ἔλαβεν· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀνα-
 νέωσιν εὐλόγητε τῶν πνευμάτων ὑμῶν ἰδόντες ταῦτα τὰ ἀγαθὰ.
³καὶ ὅτι ἐπὶ συμψέλλιον εἶδες καθημένην, ἰσχυρὰ ἢ θέσις· ὅτι
 τέσσαρας πόδας ἔχει τὸ συμψέλλιον καὶ ἰσχυρῶς ἔστηκεν· καὶ γὰρ
 ὁ κόσμος διὰ τεσσάρων στοιχείων κρατεῖται. ⁴οἱ οὖν μετανοήσαν- 5
 τες ὀλοτελῶς νέοι ἔσονται καὶ τεθεμελιωμένοι, οἱ ἐξ ὅλης καρ-
 διας μετανοήσαντες. ἀπέχεις ὀλοτελῆ τὴν ἀποκάλυψιν· μηκέτι μη-
 δὲν αἰτήσης περὶ ἀποκαλύψεως· ἐάν τι δὲ δέη, ἀποκαλυφθήσε-
 ταί σοι.

Ὁρασις δ'.

10

I. Ὁρασις, ἣν εἶδον, ἀδελφοί, μετὰ ἡμέρας εἴκοσι τῆς προτέ-
 ρας ὁράσεως τῆς γενομένης, εἰς τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐπερχομέ-
 νης. ²ὑπῆγον εἰς ἀγρὸν τῆ ὁδοῦ τῆ Καμπανῆ. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς
 δημοσίας εἰς τὸν ἀγρὸν ἔστιν ὡς στάδια δέκα· ἀραιῶς δὲ ὁδεύεται
 ὁ τόπος. ³μόνος περιπατῶν ἀξιῶ τὸν κύριον, ἵνα τὰς ἀποκαλύ- 15
 ψεις καὶ τὰ ὁράματα, ἃ μοι ἔδειξεν διὰ τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας αὐ-
 τοῦ, τελειώσῃ, ἵνα με ἰσχυροποιήσῃ καὶ δῶ τὴν μετάνοιαν πᾶσι
 τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς ἐσκανδαλισμένοις, ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον, ὅτι με ἄξιον ἠγήσατο τοῦ δεῖξαιί μοι
 τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. ⁴καὶ δοξάζοντός μου καὶ εὐχαριστοῦντος 20
 αὐτῷ, ὡς ἦχος φωνῆς μοι ἀπεκρίθη· ,Μὴ διψυχῆσης, Ἐρμῆ· καὶ
 ἐν ἑμαυτῷ ἠρξάμην διαλογίζεσθαι καὶ λέγειν· ,Ἐγὼ τί ἔχω διψυ-
 χῆσαι, οὕτω τεθεμελιωμένος ὑπὸ τοῦ κυρίου καὶ ἰδὼν ἔνδοξα
 πράγματα; ⁵καὶ προσέβην μικρὸν, ἀδελφοί, καὶ ἰδοὺ βλέπω

ἀνανεοποιεῖται L²⁻³. 1. αὐτοῦ το πνευμα S, τὸ πνευμα αὐτοῦ L²⁻³. οὕτως S, οὕτω L²⁻³. 2. εὐλόγητε S, ἐλάβετε L², ἐλάβετε L³. 3. συμψέλλιον L², συμψελίου S, ἐδωλίου Sd. L³. 4. τέσσαρας L²⁻³, τεσσαρες S. συμψέλλιον L², συμψελιον S, ἐδωλίον Sd. L³. ἔστηκεν S, ἔστηκε L²⁻³. 5. τεσσαρων S. L³, δ L². 6. καὶ τεθεμελιωμένοι S. L², om. L³. οἱ ἐξ L², ἐξ S, οἱ δὲ ἐξ Sd. L³. 6. 7. καρδιας S. L², τῆς καρδιας Sd. L³. 7. μετανοήσαντες S. L², μετανοήσαντες τεθεμελιωμένοι ἔσονται Sd. (ἔσ. τεθ.) L³. ἀπέχεις S, ἀπέχεις ἤδη L²⁻³. ἀποκαλύψιν L²⁻³, ἀποκαλύψιν S^c, ἀποκαλύψεν S. 8. αἰτήσης L² (corr. e -σεις?), αιτησεις S. 8. περὶ ἀποκαλύψεως L²⁻³, om. S. εαν τι δε S, καὶ ἐάν δέ τι L², ἐάν δέ τι L³.

10. Ὁρασις τετάρτη L². 11. Ὁρασις, ἣν εἶδον L²⁻³, ἣν εἶδον S. μετὰ S. L²,

μεθ' L³. εικοσι S, x̄ L²⁻³. 12. εἰς τύπον τῆς θλίψεως τῆς ἐπερχομένης L²⁻³, om. S. 13. τῆ ὁδοῦ S. L², ἐν τῇ ὁδοῦ Sd. L³. καμπανῆ S. L² (prius καμπήλη?), καμπύλη Sd. L³. 14. ἔστιν ὡς L², ἔστιν δε ὡσει S, ἔστιν ὡσει L³. δεκα S^c, ι L²⁻³, τεσσα S. ἀραιῶς v. p. ae., ραδιως S. L²⁻³. 15. ὁνος S, ὁνος ουν S^c, ὁνός δὲ L²⁻³. ἀξιῶ L³, ἀξιῶν L², καὶ αξιῶν S. 16. εδειξεν S, ἔδειξε L²⁻³. ἐκκλησίας αὐτοῦ S, αὐτοῦ ἐκκλησίας L²⁻³. 17. με L²⁻³, μοι S. δω τὴν μετάνοιαν S, δώη τὴν μετάληψιν L²⁻³. πᾶσι L²⁻³, om. S. 19. μοι S, om. L²⁻³. 21. ὡς S, om. L²⁻³. διψυχῆσης L³, διψυχσεις S. L². 22. ἐν ἑμαυτῷ v. p. ae., εμαυτω S, ἐν αὐτῷ L²⁻³. 22. 23. διψυχσαι S^c L²⁻³, διψυχσαι S. 24. τεθεμελιωμένος S. Sd. L³, τεθεμελιωμένου L². ἰδων S, εἶδον L²⁻³. 24. καὶ προσέβην S, καὶ

κονιορτόν ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἠρξάμην λέγειν ἐν ἑαυτῷ· ,Μήποτε κτήρη ἔρχονται καὶ κονιορτόν ἐγείρουσιν; οὕτω δὲ ἦν ἀπ' ἐμοῦ ὡς ἀπὸ σταδίου. ⁶ γινομένου μείζονος καὶ μείζονος κονιορτοῦ ὑπενόησα εἶναι τι θεῖον. μικρὸν ἐξέλαμψεν ὁ ἥλιος, καὶ ἰδοὺ βλέπω θηρίον ⁵ μέγιστον ὡσεὶ κῆτος τι, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀκρίδες πύρι-
 ναι ἐξεπορεύοντο. ἦν δὲ τὸ θηρίον τῷ μήκει ὡσεὶ ποδῶν ἑκατόν, τὴν δὲ κεφαλὴν εἶχεν ὡσεὶ κεράστου. ⁷ καὶ ἠρξάμην κλαίειν καὶ ἐρωτᾶν τὸν κύριον, ἵνα με λυτρώσῃται ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐπανεμνή-
 σθην τοῦ ῥήματος οὗ ἀκηκόειν· ,Μὴ διψυχίσης, Ἑρμᾶ'. ⁸ ἐνδυσά-
¹⁰ μενος οὖν, ἀδελφοί, τὴν πίστιν τοῦ κυρίου καὶ μνησθεῖς ὧν ἐδί-
 δαξέν με μεγαλείων θρασύσας εἰς τὸ θηρίον ἑμαυτὸν ἔδωκα. οὕτω
 δὲ ἦρχετο τὸ θηρίον ῥοίζῳ, ὥστε δύνασθαι αὐτὸ πόλιν λυμᾶναι.
⁹ ἔρχομαι ἐγγὺς αὐτοῦ, καὶ τὸ τηλικούτο κῆτος ἐκτείνει ἑαυτὸ χαμαι
 καὶ οὐδὲν εἰ μὴ τὴν γλῶσσαν προέβαλλεν καὶ ὄλωσ οὐκ ἐκινήθη,
¹⁵ μέχρις ὅτου παρῆλθον αὐτό. ¹⁰ εἶχεν δὲ τὸ θηρίον ἐπὶ τῆς κεφα-
 λῆς χρώματα τέσσαρα· μέλαν, εἶτα πυροειδὲς καὶ αίματῶδες, εἶτα
 χρυσοῦν, εἶτα λευκόν.

II. Μετὰ δὲ τὸ παρελθεῖν με τὸ θηρίον καὶ προελθεῖν ὡσεὶ πόδας τριάκοντα ἰδοὺ ὑπαντᾷ μοι παρθένος κεκοσμημένη ὡς ἐκ ²⁰ νυμφῶνος ἐμπορευομένη, ὅλη ἐν λευκοῖς καὶ ὑποδήμασιν λευκοῖς, κατακαλυμμένη ἕως τοῦ μετώπου, ἐν μίτρᾳ δὲ ἦν ἡ κατακάλυψις ἀντῆς· εἶχεν δὲ τὰς τρίχας αὐτῆς λευκάς. ² ἔγνων ἐγὼ ἐκ τῶν προτέρων ὄραμάτων, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐστίν, καὶ ἰλαρώτερος ἐγενό-
 μην. ἀσπάζεται με λέγουσα· ,Χαῖρε σύ, ἄνθρωπε. καὶ ἐγὼ αὐτὴν

ὡς προέβην L^{2.3}. 1. κονιορτον S. L²,
 κονιορτόν Sd. L³. εαυτω S. L^{2.3}, εμαυτω
 S^c. 2. κονιορτον S. L², κονιορτόν Sd. L³.
 2. 3. ως απο σταδιου S, ὡσεὶ ἀπὸ στα-
 διου L³ (στάδιον) L³. 3. γεινομενου μει-
 ζονος και μειζονος κονιορτου S, γενομένου
 δὲ μείζονος τοῦ κονιορτοῦ L². Sd. (κονιορ-
 κτοῦ) L³ (κονιορκτοῦ). 4. μικρον S. L²,
 μικρὸν δὲ ὕστερον L³. 5. τι S, om. L^{2.3}.
 6. τω μηκει S, τῷ μὲν μήκει L^{2.3}.
 ἑκατόν Hg^{1.2}, ῥ S. L^{2.3}. 7. τὴν δὲ
 κεφαλὴν in L² cp. scr. ad marg. scr. Sd. |
 ὡσεὶ κεράστου Hg², ὡσει καιραμιου S^c,
 ως καιραμμου S, ὡσεὶ κεράμου L^{2.3}.
 8. 9. επανεμνησθην S, ὑπανεμνήσθην
 L^{2.3}. 9. ακηκοειν S, ἀκηκοα L^{2.3}.
 διψυχίσης L², διψυχησεις S, διψυχήσις
 L². 10. κυριου S, Ἰεοῦ L^{2.3}. 10. 11.
 εδιδαξεν με S, ἔδειξέ μοι L^{2.3}. 11. εμαυ-
 τον S^c L^{2.3}, εμαυτω S. εδωκα S, δέ-
 δωκα L^{2.3}. 12. ροιζω S. L³, ρύνζω

(vel ρύζων) L², ρύζω Sd. ὡσε S^c L^{2.3},
 ως δε S. λυμᾶναι L^{2.3}, λοιμαναι S.
 13. ερχομαι S. L², ἔρχομαι οὖν L³. τη-
 λικουτο S, τηλικούτον L^{2.3}. κητος S,
 κτήνος L^{2.3}. εκτεινει Sd. L³, εκιει S,
 ἐκτείνας L². εαυτο S^c Sd. L³, αυτο S,
 ἑαυτόν L². 14. γλωσσαν S, γλωτταν
 L^{2.3}. προεβαλλεν S, προέβαλλε L^{2.3}.
 εκινηθη S^c L^{2.3}, ακινηθη S. 15. οτου
 S^c L^{2.3}, οται S. παρηλθον S. L³, παρῆλ-
 θεν L². ειχεν S, εἶχε L^{2.3}. 16. τέσ-
 σαρα L³, τεσσαρα S, ἄ L².

18. μετα δε S. L³, μετὰ L². προσ-
 ελθειν S, παρελθειν L^{2.3}. 19. τριάκοντα
 Hg^{1.2}, ἄ S. L^{2.3}. ἰδου S^c L^{2.3}, om. S.
 ως S, ὡσεὶ L^{2.3}. 20. και υποδημασιν
 λευκοις S (ubi S^c add. και), om. L^{2.3}.
 21. μιτρα S. L³, μήτρα L². 22. ειχεν S,
 εἶχε L^{2.3}. τρίχας αὐτῆς L^{2.3}, χιρας S.
 εκ S, ἀπὸ L^{2.3}. 23. εστιν S, ἐστί L^{2.3}.
 24. ανθρωπε S, ἄνερ L^{2.3}. και εγω S,

ἀντησπασάμην· ,Κυρία, χαῖρε. ³ ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· ,Οὐδέν σοι ἀπήντησεν; λέγω αὐτῇ· ,Κυρία, τηλικούτο θηρίον, δυνάμενον λαοὺς διαφθεῖραι· ἀλλὰ τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου καὶ τῇ πολυσπλαγχία αὐτοῦ ἐξέφυγον αὐτό. ⁴ ,Καλῶς ἐξέφυγες, φησὶν, ὅτι τὴν μερίμνάν σου ἐπὶ τὸν θεὸν ἐπέριψας καὶ τὴν καρδίαν σου ἤνοιξας ⁵ πρὸς τὸν κύριον, πιστεύσας ὅτι δι' οὐδενὸς δύνη σωθῆναι εἰ μὴ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου ὀνόματος. διὰ τοῦτο ὁ κύριος ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν θηρίων ὄντα, οὗ τὸ ὄνομά ἐστιν Θεργί, καὶ ἐνέφραξεν τὸ στόμα αὐτοῦ, ἵνα μὴ σε λυμάνη. μεγάλην θλίψιν ἐκπέφυγας διὰ τὴν πίστιν σου, καὶ ὅτι τηλικούτο ¹⁰ θηρίον ἰδὼν οὐκ ἐδιψύχησας. ⁵ ὕπαγε οὖν καὶ ἐξήγησαι τοῖς ἐκλεκτοῖς τοῦ κυρίου τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ καὶ εἶπε αὐτοῖς, ὅτι τὸ θηρίον τοῦτο τύπος ἐστὶν τῆς θλίψεως τῆς μελλούσης τῆς μεγάλης· ἐὰν οὖν προετοιμάσηθε καὶ μετανοήσητε ἐξ ὅλης καρδίας ὑμῶν πρὸς τὸν κύριον, δυνήσεσθε ἐκφυγεῖν αὐτήν, ἐὰν ἡ καρδία ὑμῶν ¹⁵ γένηται καθαρὰ καὶ ἄμωμος, καὶ τὰς λοιπὰς τῆς ζωῆς ἡμέρας ὑμῶν δουλεύσητε τῷ κυρίῳ ἀμέμπτως. ἐπιρίψατε τὰς μερίμνας ὑμῶν ἐπὶ τὸν κύριον, καὶ αὐτὸς κατορθώσει αὐτάς. ⁶ πιστεύσατε τῷ κυρίῳ, οἱ δίψυχοι, ὅτι πάντα δυνατεῖ, καὶ ἀποστρέψαι τὴν ὄργην αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀποστεῖλαι μάστιγας ὑμῖν τοῖς διψύ- ²⁰ χοις. οὐαὶ τοῖς ἀκούσασιν τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ παρακούσασιν. αἰρετώτερον ἦν αὐτοῖς τὸ μὴ γεννηθῆναι.

III. Καὶ ἡρώτησα αὐτήν περὶ τῶν τεσσάρων χρωμάτων ὧν εἶχεν τὸ θηρίον εἰς τὴν κεφαλὴν. ἡ δὲ ἀποκριθεῖσά μοι λέγει· ,Πάλιν περιέρχος εἶ περὶ τοιούτων πραγμάτων. ,Ναί, φημί, κυρία· ²⁵

κάγω L^{2.3}. 1. ἀντησπασάμην L³, ἀν-
τεσπασαμην S, ἀντισπασάμην L², ἀπο-
κριθεῖσα S.L², ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα L³.
2. ἀπήντησεν S, ὑπήντησε L^{2.3}. τηλι-
κούτο S, τηλικούτον L^{2.3}. 3. 4. πολυ-
σπλαγχία S, πολλῇ εὐσπλαγχία L^{2.3}.
5. ἐπερίψας S.L², ἐπέριψας Sd.L³.
6. πρὸς τὸν S, πρὸς L^{2.3}. 7. μεγάλου
L^{2.3}, αἰγίου ἀγγελοῦ S. ὁ κύριος L^{2.3},
om. S. 7. 8. ἀπέστειλεν S, ἀπέστειλε
L^{2.3}. 8. ὄντα S, om. L^{2.3}. 9. ἐστὶν S,
αὐτοῦ L^{2.3}. Θεργί L^{2.3}, Ξεργί S (p
add. Sa.c). λυμάνη Sd.L³, λοιμανη S,
λυμάνη L². 10. μεγάλην θλίψιν ἐκπε-
φυγας S, καὶ μεγάλην λύμην ἐξέφυγες
L^{2.3}. καὶ ὅτι S, ὅτι L^{2.3}. τηλικούτο S,
τηλικούτον L^{2.3}. 11. ἐξήγησαι S.L³,
ἐξήγησαι L². 12. τοῦ κυρίου S, κυρίου
L^{2.3}. εἶπε S.Sd.L³, εἶπεν L². 13. (τῆς

om.) θλίψεως τῆς μελλούσης τῆς μεγα-
λης S, τῆς μελλούσης θλίψεως τῆς μεγά-
λης L^{2.3}. 14. προετοιμάσηθε (super
ultimo e ser. ω, quod Sd. del.). 15.
δυνήσεσθε S^cL^{2.3}, δυνήσηθε S. υμῶν
S.Sd.L³. Clem. Al., om. L². 16. τῆς
ζωῆς ἡμέρας S, ἡμέρας τῆς ζωῆς L^{2.3}.
17. δουλεύσητε L^{2.3}, δουλευσεται L²,
δουλευσετε Sd. ἐπιρίψατε L^{2.3}, ἐπιρι-
ψαντες S. μερίμνας S, καρδίας L^{2.3}.
19. δυνατεῖ S, δύναται L^{2.3}. ἀποστρέψαι
L^{2.3}, ἀποστρεφί S, ἀποστρέψει Sd. 20.
ὄργην S.L³, ὄρμην L². ἀποστεῖλαι L^{2.3},
ἐξαποστελλί S. υμῖν S, om. L^{2.3}. 21.
ἀκούσασιν S, ἀκούσασι L^{2.3}. 22. γεννη-
θῆναι S, γεγενῆσθαι L², γεγενῆσθαι L³.
23. καὶ ἡρώτησα L^{2.3}, ἡρωτησα S.
τεσσαρων S.L², δ̄ L². χρωμάτων S^c
L^{2.3}, χρημάτων S. 24. κεφαλὴν (cp.)

γνώρισόν μοι, τί ἔστιν ταῦτα. ² Ἄκουε, φησίν, τὸ μὲν μέλαν οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, ἐν ᾧ κατοικεῖτε. ³ τὸ δὲ πυροειδὲς καὶ αἱματῶδες, ὅτι δεῖ τὸν κόσμον τοῦτον δι' αἵματος καὶ πυρὸς ἀπόλλυσθαι. ⁴ τὸ δὲ χρυσοῦν μέρος ὑμεῖς ἐστέ οἱ ἐκφυγόντες τὸν ⁵ κόσμον τοῦτον· ὡσπερ γὰρ τὸ χρυσίον δοκιμάζεται διὰ τοῦ πυρὸς καὶ εὐχρηστον γίνεται, οὕτως καὶ ὑμεῖς δοκιμάζεσθε οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῷ. οἱ οὖν ἐμμείναντες καὶ πυρωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καθαρισθήσεσθε. ὡσπερ τὸ χρυσίον ἀποβάλλει τὴν σκωρίαν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀποβαλεῖτε πᾶσαν λύπην καὶ στενοχωρίαν καὶ ¹⁰ καθαρισθήσεσθε καὶ χρήσιμοι ἔσεσθε εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. ⁵ τὸ δὲ λευκὸν μέρος ὁ αἰὼν ὁ ἐπερχόμενός ἐστιν, ἐν ᾧ κατοικήσουσιν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. ὅτι ἄσπιλοι καὶ καθαροὶ ἔσονται οἱ ἐκλελεγμένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁶ σὺ οὖν μὴ διαλίπης λαλῶν εἰς τὰ ὦτα τῶν ἁγίων. ἔχετε καὶ τὸν τύπον τῆς ¹⁵ θλίψεως τῆς ἐρχομένης τῆς μεγάλης. ἐὰν δὲ ὑμεῖς θελήσητε, οὐδὲν ἔσται. μνημονεύετε τὰ προγεγραμμένα.

⁷ Ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ οὐκ εἶδον, ποίῳ τρόπῳ ἀπῆλθεν· ψόφος γὰρ ἐγένετο, καὶ γὰρ ἐπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω φοβηθεῖς, δοκῶν ὅτι τὸ θηρίον ἔρχεται.

20

"Ορασις ε'.

Προσευξαμένου μου ἐν τῷ οἴκῳ καὶ καθίσαντος ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσηλθὲν ἀνὴρ τις ἔνδοξος τῇ ὄψει, σχήματι ποιμενικῷ, περικείμενος δέρμα αἴγειον λευκὸν καὶ πήραν ἔχων ἐπὶ τῶν ὠμων καὶ

κοιλίαν L², κοιλίαν del. Sd. 1. ἐστιν S, ἐστὶ L²⁻³. φησιν S, φησί L²⁻³. 2. οὗτος ο κόσμος S, ὁ κόσμος οὗτος L²⁻³. ἐστὶν S, ἐστὶ L²⁻³. πυροειδὲς L²⁻³, πυροειδὲς S. 3. αἱματῶδες L²⁻³, εματωῖδες S, αιματωιδες S^c. δεῖ L²⁻³, om. S. 4. ἀπολλυσθαι S, ἀπολέσθαι L²⁻³. ἐστε L³, ἔστε L², om. S. ἐκφυγόντες S, ἐκφεύγοντες L²⁻³. 6. οὕτως S, οὕτω L²⁻³. δοκιμάζεσθε S. Sd. L³, δοκιμάζεσθαι L². 7. αὐτῷ L²⁻³, αυτοῖς S. ἐμμείναντες L²⁻³, μιναντες S. πυρωθέντες S^c L²⁻³, ποιρωθέντες S. αὐτοῦ L²⁻³, αὐτῶν S. 8. τὸ χρυσίον L²⁻³, χρυσιον S. 9. ἀποβαλεται S, ἀποβάλλεσθε L², ἀποβάλλετε Sd. L³. 11. ἐπερχόμενος S, ἐρχόμενος L²⁻³. ἐστὶν L²⁻³, om. S. 11. 12. κατοικήσουσιν L², κατοικοῦσιν S. L³. 12. Θεου S, κυρίου L²⁻³. 12. 13. ὅτι ἄσπιλοι — τοῦ Θεοῦ L²⁻³, om. S. 14. δια-

λίπης S, διαλείπης ταῦτα L² (sed ei corr. in ι, ut videtur) L³. καὶ τὸν L²⁻³, om. S. 15. τῆς μεγάλης L²⁻³, μεγάλης S. θελήσητε S. L³, θελήσετε L². 16. ἐστὶν S, ἐστὶ L²⁻³. τα προγεγραμμένα S, τῶν προγεγραμμένων L², τῶν πεπραγμένων L³. 17. εἰποῦσα S^c L²⁻³, εἰπασα S. ἀπῆλθεν S, ἀπῆλθε L²⁻³. 17. 18. καὶ οὐκ εἶδον ποιῶ τοῦ ἀπῆλθεν S^c (ἰδον, abscissa voce τοῦ) L² (ἀπῆλθε), καὶ οὐκ εἶδον, ποίῳ τρόπῳ ἀπῆλθε Sd. (ad marg. τρόπῳ) L³. 18. ψόφος L²⁻³, νεφος S. εἰς τα S, om. L²⁻³.

20. "Ορασις ε' L²⁻³, ἀποκαλυψις ε' S. 21. προσευξαμένου S, προσευχομένου L²⁻³. οἴκῳ S. L³, οἴκῳ μου L². ἐπὶ τῆς κλίνης L²⁻³ Tertull., εἰς τὴν κλινὴν S. 22. τις S, om. L²⁻³. 23. αἴγειον λευκὸν (cf. Sim. VI, 2, 5) Hg¹⁻², αἴγειον L²⁻³, λευκον S. τῶν ὠμων S, τὸν ὠμον L²,

ράβδον εἰς τὴν χεῖρα. καὶ ἤσπασατό με, καὶ γὰρ ἀντησπασάμην αὐτόν. ² καὶ εὐθύς παρεκάθισέν μοι καὶ λέγει μοι· Ἀπεστάλην ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου, ἵνα μετὰ σοῦ οἰκήσω τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ³ ἔδοξα ἐγὼ ὅτι πάρεστιν ἐκπειράζων με καὶ λέγω αὐτῷ· Σὺ γὰρ τίς εἶ; ἐγώ, φημί, γινώσκω ὃ παρε- ⁵ δόθην. λέγει μοι· Οὐκ ἐπιγινώσκεις με; Οὐ, φημί. Ἐγώ, φησὶν, εἰμι ὁ ποιμὴν, ὃ παρεδόθης. ⁴ ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἠλοιοῦθη ἡ ἰδέα αὐτοῦ, καὶ ἐπέγνω αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνος ἦν, ὃ παρε- δόθην, καὶ εὐθύς συνεχύθη, καὶ φόβος με ἔλαβεν, καὶ ὄλος συνε- κόπην ἀπὸ τῆς λύπης, ὅτι οὕτως αὐτῷ ἀπεκρίθη πονηρῶς καὶ 10 ἀφρόνως. ⁵ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Μὴ συγχύνου, ἀλλὰ ἰσχυροποιῶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου, αἷς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι. ἀπεστάλην γάρ, φησὶν, ἵνα ἃ εἶδες πρότερον πάντα σοι πάλιν δείξω, αὐτὰ τὰ κεφάλαια τὰ ὄντα ὑμῖν σύμφορα. πρῶτον πάντων τὰς ἐντολάς μου γράψον καὶ τὰς παραβολάς· τὰ δὲ ἕτερα, καθὼς 15 σοι δείξω, οὕτως γράψεις· διὰ τοῦτο, φησὶν, ἐντέλλομαί σοι πρῶτον γράψαι τὰς ἐντολάς καὶ παραβολάς, ἵνα ὑπὸ χεῖρα ἀνα- γινώσκῃς αὐτάς καὶ δυνηθῆς φυλάξαι αὐτάς. ⁶ ἔγραψα οὖν τὰς ἐντολάς καὶ παραβολάς, καθὼς ἐνετείλατο μοι. ⁷ ἐὰν οὖν ἀκούσαν- τες αὐτάς φυλάξητε καὶ ἐν αὐταῖς πορευθῆτε καὶ ἐργάσησθε αὐ- 20 τὰς ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἀπολήμψεσθε ἀπὸ τοῦ κυρίου ὅσα ἐπηγγελί- λατο ὑμῖν· ἐὰν δὲ ἀκούσαντες μὴ μετανοήσητε, ἀλλ' ἔτι προσθῆτε ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἀπολήμψεσθε παρὰ τοῦ κυρίου τὰ ἐναντία.

τοῦ ὄμου L². 1. εἰς τὴν χεῖρα S, εἰς τὴν χεῖρα L², ἔχων ἐν τῇ χειρὶ L². ἀντησπασάμην L², ἀντεσπασάμην S, ἀντισπασάμην L². 2. παρεκάθισεν S, παρεκάθισε L², περιεκάθισε L². 3. ὑπὸ L²⁻³, ἀπο S. 5. τίς εἶ S^c L²⁻³, τίς S. ἐγώ S^c L²⁻³, ἐγώ γάρ S. γινώσκω S. L², γινώσκω εὖ Sd. L². ὃ in L² hic (et l. 8) superser. ὃ, ad marg. ἃ παρεδόθη. Sd. ad marg. scr. ὃ παρεδόθη et ad l. 8. 9. ὃ. sic etiam L². 7. εἰμι ο S, ὁ L², om. L². λαλοῦντος αὐτοῦ S, αὐτοῦ λαλοῦντος L²⁻³. 8. ἦν S, ἐστὶν L²⁻³. 9. 9. παρεδοθην S. L², παρεδόθη L². 9. συνεχύθη S. L², συνεχύθη L². 11. συγχύνου S, αἰσχύνου L²⁻³. ἀλλὰ S, ἀλλ' L²⁻³. 12. ἐλτολαῖς S. αἷς S. L², αἷς Sd. L². 13. εἶδες πρότερον S, ἴδες τὸ πρότερον L². L² (εἶδες). πάντα L²⁻³, ταῦτα S. 14. αὐτὰ (super altero α notato ας) L². καίφαλα S, κεφαλα S^c, μετὰ L²,

Hermæ Pastor graece ed. Hilgenfeld.

(superser. κατὰ) Sd. L². τὰ ὄντα ὑμῖν σύμφορα S, ταῦτα ὑμῖν συμφέροντα L² (super τα et ultimo α notato ε) Sd. L². παντων S, om. L²⁻³. 15. τὰς ἐντολάς μου γράψον S, γράψον τὰς ἐντολάς L²⁻³. 15—17. τὰ δε ἕτερα — καὶ παραβολὰς S, om. L²⁻³. 17. 18. ἀναγινώσκῃς αὐτάς L²⁻³ Clem. Al., ἀναγινώσκῃς αὐτὰ S. 18. καὶ δυνηθῆς φυλάξαι αὐτάς S. L² (δυνηθῆ corr. Sd.), om. L². 19. παραβολὰς S, τὰς παραβολὰς L²⁻³. 20. αὐτάς φυλάξητε S, μου φυλάξητε L² (corr. in φυλάξετε) L². 21. ἀπολήμψεσθε S, ἀπολήμψετε L²⁻³. 22. δε S. Sd. L², καὶ (cp., sed ad marg. καὶ Sd.) L². ἀλλ' ἐτι προσθῆτε S, καὶ προσθῆτε L², προσθῆτε L². 23. ἀπολήμψεσθαι S, ἀπολήμψετε L² (super primo ε notato η, sed del. Sd.) L². παρα S, ἀπὸ L²⁻³. τοῦ κυρίου S. L², τοῦ κυρίου ὅσα ἐπηγγελάτο ὑμῖν· ἐὰν δὲ ἀκούσαντες μὴ μετανοήσητε

ταῦτά μοι πάντα οὕτως γράψαι ὁ ποιμὴν ἐνετείλατο, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας.

Ἐντολή α'.

5 Πρῶτον πάντων πιστευσον ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός, ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ καταρτίσας καὶ ποιήσας ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καὶ πάντα χωρῶν, μόνος δὲ ἀχώρητος ὢν. ² πιστευσον οὖν αὐτῷ καὶ φοβήθητι αὐτόν, φοβηθεῖς δὲ ἐγκράτευσαι. ταῦτα φύλαξαι καὶ ἀποβαλεῖς πᾶσαν πονηρίαν ἀπὸ σεαυτοῦ καὶ ἐνδύσαι πᾶσαν ἀρετὴν δικαιοσύνης καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ, ἐὰν φυλάξης τὴν ἐν-
10 τολὴν ταύτην.

Ἐντολή β'.

Λέγει μοι· Ἐπιλόγητα ἔχε καὶ ἄκακος γίνου καὶ ἔσῃ ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα τὴν πονηρίαν τὴν ἀπολλύουσαν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. ² πρῶτον μὲν μηδενὸς καταλάλει μηδὲ ἰδέως
15 ἄκουε καταλαλοῦντος· εἰ δὲ μή, καὶ σὺ ὁ ἀκούων ἔνοχος ἔσῃ τῆς ἁμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος, ἐὰν πιστεύσῃς τῇ καταλαλίᾳ ἣ ἂν ἀκούσῃς· πιστεύσας γὰρ καὶ σὺ αὐτὸς ἔξεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. οὕτως οὖν ἔνοχος ἔσῃ τῆς ἁμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος. ³ πονηρὰ ἢ καταλαλία, ἀκατάστατον δαιμόνιον ἐστίν, μηδέποτε εἰρηγεῖον,

καὶ προσῆθε ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἀπολήψεσθε ἀπὸ τοῦ κυρίου L³. 1. πάντα L²⁻³, om. S. οὕτως S, οὕτω L²⁻³.

4. 5. πρῶτον πάντων — εἰς τὸ εἶναι L², p. 21 ad finem Vis. III. nota subscripta est, in qua: διὰ δὲ τῆς ὠφελιμωτάτης (?) βίβλου τοῦ ποιμένου Πρῶτον πάντων πιστευσον, ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ καταρτίσας καὶ ποιήσας ἐκ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. 4. ἐστὶν ὁ θεός S. L³ Iren. Ath., ἐστὶ (ἐστὶν corr. Sd.) θεός L². 6. καὶ πάντα χωρῶν S. L², εἷς θεός μόνος ὁ πάντα χωρῶν (cf. Ps.-Ath.) Sd. L³. 6. 7. πιστευσον οὖν αὐτῷ S. v. p. ae., om. L³⁻³. 7. 8. φοβηθεῖς δε ἐνκρατευσε ταυτα φυλαξε S, ἀγάπησον ἐγκράτειάν L³, om. L². 8. ἀποβαλεῖς S. L² (Sd. superscr. ἀπὸ σοῦ), ἀπόβαλε L². σεαυτοῦ S, σου L²⁻³. ἐνδύσαι L²⁻³ v. p., ἐνδύσει S. p. et edd. 9. δικαιοσύνης S v. p., καὶ δικαιοσύνην L²⁻³ ae. φυλάξης S. L³, φυλάξῃ L².

11. λέγει μοι S. L², μετὰ δὲ μι-

κρὸν πάλιν λέγει μοι L³. ἀπλοτητα Sc L²⁻³, ἀπλοτηταν S. γίνου S, νοῦ L², γενοῦ Sd. L³. καὶ ἐση S, δ' ἔση L² (super δ' notato γὰρ ἦ, καὶ), καὶ ἔσο L³. 13. γινώσκοντα Sc L²⁻³, γινώσκοντα S. τὴν πονηρίαν S, πονηρίαν L²⁻³. ἀπολλουσαν S, ἀπόλλουσαν L², ἀπολούσαν Sd. L³. 14. μηδε ἠδεως (cf. Ps.-Ath.) S. Sd. L³, μηδὲν μηδη (super ultimo η notato ένα) L². 15. καταλαλοῦντος S. L², τοῦ καταλαλοῦντος (cf. Ps.-Ath.) Sd. L³. ὁ ἀκούων S, ἀκούων L²⁻³. 16. του καταλαλοῦντος S. L³, καταλαλοῦντος L². ἐὰν L²⁻³, εἰ γὰρ S. τῇ καταλαλίᾳ ἣ L²⁻³, τῆς καταλαλίας τῆς S. 17. γὰρ L²⁻³, om. S. ἐξεις κατὰ S. Ant., ἐξεις L², ἔση ὡς ὁ καταλαλῶν περὶ L³. ἀδελφοῦ σου L² (cp., superscr. ἀδολέσχου ἢ ἀνηφβύος?). 18. τῆς ἁμαρτίας S, τῇ ἁμαρτίᾳ L²⁻³. 18. 19. πονηρὰ ἢ καταλαλία L², πονηρα καταλαλία S, πονηρόν γὰρ πνευμά ἐστίν ἢ καταλαλία (cf. Ps.-Ath.) Sd. L³. 19. ἀκατάστατον δεμονιον

ἀλλὰ πάντοτε ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν. ἀπέχου οὖν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὐθηνίαν πάντοτε ἔξεις μετὰ πάντων. ⁴ ἔνδυσαι δὲ τὴν σεμνότητα, ἐν ἧ ὀυδὲν πρόσκομμά ἐστιν πονηρόν, ἀλλὰ πάντα ἴλαρὰ καὶ ὀμαλὰ ἔργα. ἐργάζου τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκ τῶν κόπων σου ὧν ὁ θεὸς δίδωσίν σοι πᾶσιν ὑστερουμένοις δίδου ἀπλῶς, μὴ διστάζων τίνι ⁵ δῶς ἢ τίνι μὴ δῶς. πᾶσιν δίδου· πᾶσιν γὰρ ὁ θεὸς δίδοσθαι θέλει ἐκ τῶν ἰδίων δωρημάτων. ⁵ οἱ οὖν λαμβάνοντες ἀποδώσουσιν λόγον τῷ θεῷ, διὰ τί ἔλαβον καὶ εἰς τί· οἱ μὲν γὰρ λαμβάνοντες θλιβόμενοι οὐ δικασθήσονται, οἱ δὲ ἐν ὑποκρίσει λαμβάνοντες τίσουσιν δίκην. ⁶ ὁ οὖν διδοὺς ἀθῶός ἐστιν· ὡς γὰρ ἔλαβεν παρὰ ¹⁰ τοῦ κυρίου τὴν διακονίαν τελέσαι, ἀπλῶς αὐτὴν ἐτέλεσεν μηδὲν διακρίνων τίνι δῶ ἢ μὴ δῶ. ἐγένετο οὖν ἡ διακονία αὕτη ἀπλῶς τελεσθεῖσα ἔνδοξος παρὰ τῷ θεῷ. ὁ οὖν οὕτως ἀπλῶς διακονῶν τῷ θεῷ ζήσεται. ⁷ φύλασσε οὖν τὴν ἐντολὴν ταύτην, ὡς σοι λελάληκα, ἵνα ἡ μετάνοιά σου καὶ τοῦ οἴκου σου ἐν ἀπλότητι εὐρεθῇ, ¹⁵ καὶ ἡ καρδιά σου καθαρὰ καὶ ἀμίαντος·.

Ἐντολή γ'.

Πάλιν μοι λέγει· Ἀλήθειαν ἀγάπα, καὶ πᾶσα ἀλήθεια ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω, ἵνα τὸ πνεῦμα, ὃ ὁ θεὸς κατώκησεν ἐν τῇ σαρκὶ ταύτῃ, ἀληθὲς εὐρεθῇ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ οὕτως δο- ²⁰ ξασθήσεται ὁ κύριος ὁ ἐν σοὶ κατοικῶν· ὅτι ὁ κύριος ἀληθινὸς ἐν παντὶ

ἐστιν S (δαιμόνιον S^c), καὶ ἀκατάστατον δαιμόνιον L²⁻³. 1. ἀπέχου S. L², ἀπεχε (Ps.-Ath.) L³. 2. εὐθηνίαν παντοτε εἴξεις S (εἴξεις) S^c L², εἰρήνην ἔξεις (cf. Ps.-Ath.) Sd. (εἰρήνην certe) L³. 2. 3. τὴν σεμνοτητα S. L² (super τα ser. ος), τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σεμνότητα (Ps.-Ath.) Sd. L³. 3. ἐν ἡ ουδεν πρόσκομμα ἐστιν S. L² (super ἡ ser. ὡς, denique ἐστ), ἐν οἷς οὐδὲν ἐστι πρόσκομμα (Ps.-Ath.) L³. παντα S^c L²⁻³, παντοτε S. 3. 4. ἴλαρα καὶ ὀμαλα ἐργα S, (ἐργα add. S^c), ὀμαλὰ καὶ ἴλαρὰ τὰ ἔργα L²⁻³. 4. σου L²⁻³, om. S. 5. δίδωσιν σοι S, δίδωσοι L², δίδωσι L³. ὑστερουμένω vel -νοις (superscr.) L². 6. πασιν διδου πασιν S, πᾶσι δίδου· πᾶσι L²⁻³. 7. ἐκ L²⁻³, ἀπο S. ἀποδώσουσιν S, ἀποδώσουσι L²⁻³. 9. υποκρίσει S^c L²⁻³, ἀποκρίσει S. 9. 10. τίσουσιν δίκην S, τίσουσι δίκην L², τίσουσι δίκας L³. 10. ἐλαβεν S, ἔλαβε L²⁻³. 11. τελεσαι ἀπλως αὐτην ἐτέλεσεν S^c, ἔδωκε μὴ L², ἔδωκε μὴ L³. 12.

τίνι δω ἡ μὴ S, τί L²⁻³. 13. οὕτως (superscr. οὔτος) L². 14. ζήσεται. post hanc vocem codicis Sin. fragmenta sola supersunt. τὴν ἐντολὴν ταύτην v. p. ae., τὰς ἐντολὰς ταύτας L²⁻³. 15. 16. εὐρεθῇ, καὶ ἡ καρδιά σου καθαρὰ καὶ ἀμίαντος v. p. ae. (in S tantum . . . αντος), εὐρεθῇ (superscr. κριθῇ ἢ ἀλαγῇ) καὶ ἀπολαύη καθαρῶς καὶ ἀνιάτως L² Sd. (del. κριθῇ) L³ (del. κριθῇ). 17—p. 36, 2. . . . ιαντος—γειν[ονται] cod. Sin. fragm. I.

18. πάλιν μ[οι λέγει] S, πάλιν λέγει μοι L², καὶ πάλιν λέγει μοι E³. 19. το πν[α ο ο θεος κατωκησε] S, τὸ (in marg. τὰ cum cp., quod πνεύματα significare videtur) πνεῦμα (superscr. τοῦ θεοῦ cp.), ὃ (superscr. περ ὃ) θεὸς κατώκησεν L², τὸ πνεῦμα, ὅπερ ὁ θεὸς κατώκησεν (κατώκησεν etiam Sd.) L³. σαρκῇ L² (σαρκὶ corr. Sd.). 20. οὕτως S, οὕτω L²⁻³. 20. 21. ο κύριος ο εν S^c, ο κσ εν S, ὁμοῦ ὁ ἐν L²⁻³. 21. [ο κσ] S, ὁ κύριος Ant., κύριος L²⁻³. [ἀληθινος S. Ant., ἀληθινός

ρήματι, καὶ οὐδὲν παρ' αὐτῷ ψεῦδος. ² οἱ οὖν ψευδόμενοι ἀθετοῦσι τὸν κύριον καὶ γίνονται ἀποστερηταὶ τοῦ κυρίου, μὴ ἀποδιδόντες τὴν παρακαταθήκην, ἣν ἔλαβον. ἔλαβον γὰρ παρ' αὐτοῦ πνεῦμα ἀψευστον καὶ ἐγένοντο οἰκητήρια τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος. τοῦτο ἐὰν ⁵ ψευδὲς ἀποδώσωσιν, ἐμίαναν τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου καὶ ἐγένοντο ἀποστερηταί. ³ ταῦτα οὖν ἀκούσας ἐγὼ ἔκλαυσα λίαν. ἰδὼν δέ με κλαίοντα λέγει· ,Τί κλαίεις; ; Ὅτι, φημί, ,κύριε, οὐκ οἶδα, εἰ δύναμαι σωθῆναι. ,Διὰ τί; φησὶν. ,Οὐδέπω γάρ, φημί, ,κύριε, ἐν τῇ ἐμῇ ζωῇ ἀληθὲς ἐλάλησα ῥῆμα, ἀλλὰ πάντοτε πανούργως ¹⁰ ὠμίλησα μετὰ πάντων, καὶ τὸ ψεῦδος μου ἀληθὲς ἐπέδειξα παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· καὶ οὐδέποτε μοι οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ἀλλ' ἐπιστεύθη τῷ λόγῳ μου. πῶς οὖν, φημί, ,κύριε, δύναμαι ζῆσαι ταῦτα πράξας; ; ⁴ ,Σὺ μὲν, φησὶ, ,καλῶς καὶ ἀληθῶς φρονεῖς· ἔδει γὰρ σε ὡς θεοῦ δοῦλον ἐν ἀληθείᾳ πορεύεσθαι, καὶ πονηρὰν συνείδη- ¹⁵ σιν μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας μὴ κατοικεῖν, μηδὲ λύπην ἐπάγειν τῷ πνεύματι τῷ σεμνῷ καὶ ἀληθεῖ. ,Οὐδέποτε, φημί, ,τοιαῦτα ῥήματα ἀκριβῶς ἤκουσα. ⁵ ,Νῦν οὖν, φησὶν, ,ἀκούεις. φύλασσε αὐτά, ἵνα καὶ τὰ πρότερον ἃ ἐλάλησας ψεύδη ἐν ταῖς πραγματείαις σου, τούτων εὐρεθέντων ἀληθινῶν, κάκεινα πιστὰ γέ- ²⁰ νηται. δύναται γάρ, φημί, ,κάκεινα πιστὰ γενέσθαι, ἐὰν ταῦτα φυλάξης ἀπὸ τοῦ νῦν. καὶ ἐὰν πᾶσαν ἀλήθειαν λαλήσης, δυνήσῃ σεαυτῷ ζῶν περιποιήσασθαι. καὶ ὅς ἂν ἀκούσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην καὶ ἀπέχηται τοῦ πονηροτάτου ψεύσματος, ζήσεται τῷ θεῷ.

Ἐντολὴ δ'.

²⁵ I. Ἐντέλλομαί σοι, φησὶν, ,φυλάσσειν τὴν ἀγνείαν. καὶ μὴ ἀναβαινέτω σου ἐπὶ τὴν καρδίαν περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας ἢ περὶ πορνείας τινὸς ἢ περὶ τοιούτων τινῶν ὁμοιωμάτων πονηρῶν. τοῦτο

ἔστιν L^{2.3}. 1. 2. κυριον [S] L² Ant., θεόν L³. 2. μὴ Ant., καὶ μὴ L^{2.3}. 3. 4. ἀψευστον (super linea: καὶ ἐγένοντο οἰκητήρια τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος· ἐὰν οὖν) L². L³ (om. ἐὰν οὖν), cf. Ps.-Ath. 4. τοῦτο ἐὰν (superscriptis prioribus illis ἐὰν οὖν, postmodo deleta voce ἐὰν in linea) L², ἐὰν τοῦτο L³. 7. φημί Sd. uncis incl. εἰ v. p. ae., οὐ L², οὐδὲ Sd. L³. 8. Διὰ τί L² cp., cui Sd. superscr. διότι, sed ad marg. διὰ τί. φημί uncis incl. Sd. 10. ὠμίλησα (cf. v. p. ae.) Hg², ἐλάλησα L^{2.3}. 12. φημι uncis incl. Sd. 18. ψεύδη L^{2.3}, fort. l. ψευδῆ. 19. 20. γένηται — πιστὰ L², om. L³. 20. ἐὰν

(Sd. superscr. οὖν) ταῦτα (del. Sd.). 21. ἀπὸ τοῦ νῦν v. p., καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν L^{2.3}. καὶ ἐὰν v. p. Hg², om. L^{2.3}. λαλήσης L³, λαλήσεις (super ei notato η) L². 23. [απε]χη[ται] S, ἀφέξεται L² (super utroque ε notato η) L³. 23 — pg. 39, 5. . . . τατου ψευσματος — πρωτον μεν cod. Sin. fragm. II. 23. ψευσματος S, πνεύματος L^{2.3}.

24. Ἄ L². 25. φησιν S, φησί L^{2.3}. καὶ μὴ L^{2.3}, μὴ S. 26. σου ἐπι τὴν καρδίαν S. L², ἐπὶ τὴν καρδίαν σου (Ps.-Ath.) Sd. L³. 27. πορνείας Sc.^d, πονηρίας S, περὶ πονηρίας L^{2.3}. τινων S, om. L^{2.3}. ὁμοιωμάτων S. L², ὄνο-

γὰρ ποιῶν μεγάλην ἁμαρτίαν ἐργάζη· τῆς δὲ σῆς μνημονεύων πάν-
 τοτε γυναικὸς οὐδέποτε διαμαρτίσεις. ² ἂν γὰρ αὕτη ἢ ἐνθύμησις
 ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῆ, διαμαρτίσεις, καὶ ἂν ἑτέρα οὕτως
 πονηρά, ἁμαρτίαν ἐργάζη· ἢ γὰρ ἐνθύμησις αὕτη θεοῦ δούλω
 ἁμαρτία μεγάλη ἐστίν· ἂν δὲ τις ἐργάσῃται τὸ ἔργον τὸ πονηρὸν ⁵
 τοῦτο, θάνατον ἑαυτῷ κατεργάζεται. ³ βλέπε οὖν σύ· ἀπέχου ἀπὸ
 τῆς ἐνθύμσεως ταύτης· ὅπου γὰρ σεμνότης κατοικεῖ, ἐκεῖ ἀνομία
 οὐκ ὀφείλει ἀναβαίνειν ἐπὶ καρδίαν ἀνδρὸς δικαίου. ⁴ λέγω αὐτῷ·
 ,Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ὀλίγα ἐπερωτῆσαί σε. ,Λέγε, φησίν. ,Κύριε,
 φημί, ,εἰ γυναῖκα ἔχη τις πιστὴν ἐν κυρίῳ καὶ ταύτην εὖρη ἐν μοι-
 χεῖα τινί, ἄρα ἁμαρτάνει ὁ ἀνὴρ συνζῶν μετ' αὐτῆς; ⁵ ,Ἄχρι τῆς
 ἀγνοίας, φησίν, ,οὐχ ἁμαρτάνει· ἂν δὲ γυνὴ ὁ ἀνὴρ τὴν ἁμαρτίαν
 αὐτῆς καὶ μὴ μετανόησῃ ἢ γυνή, ἀλλ' ἐπιμένῃ τῇ πορνείᾳ αὐτῆς,
 καὶ συνζῇ ὁ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς, ἔνοχος γίνεται τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς καὶ
 κοινωνὸς τῆς μοιχείας αὐτῆς. ⁶ ,Τί οὖν, φημί, ,Κύριε, ποιήσῃ ὁ ἀνὴρ, ¹⁵
 ἂν ἐπιμένῃ τῷ πάθει τούτῳ ἢ γυνή; ,Ἀπολυσάτω, φησίν, ,αὐ-
 τήν, καὶ ὁ ἀνὴρ ἐφ' ἑαυτῷ μενέτω. ἂν δὲ ἀπολύσας τὴν γυναῖκα
 ἑτέραν γαμήσῃ, καὶ αὐτὸς μοιχᾶται. ⁷ ,Ἐὰν οὖν, φημί, ,κύριε, μετὰ
 τὸ ἀπολυθῆναι τὴν γυναῖκα μετανόησῃ ἢ γυνή καὶ θελήσῃ ἐπὶ τὸν
 ἑαυτῆς ἄνδρα ὑποστρέψαι, οὐ παραδεχθήσεται; ⁸ ,Καὶ μὴν, φησίν, ²⁰
 ,ἂν μὴ παραδέξῃται αὐτὴν ὁ ἀνὴρ, ἁμαρτάνει καὶ μεγάλην ἁμαρ-
 τίαν ἑαυτῷ ἐπισπᾶται, ἀλλὰ δεῖ παραδεχθῆναι τὸν ἡμαρτηκότα

μάτων (Ps.-Ath. B) Sd. L³. 1. μεγάλην
 αμαρτιαν S, ἁμαρτίαν μεγάλην (Ps.-Ath.)
 L²⁻³. τῆς δε σῆς S. Sd. (ad marg.) L³,
 τὰ δὲ σου (super σου scr. cp. ἡς et infra
 ou littera a) L². 2. ἐνθύμησις S, ἐνθύ-
 μησις ἢ πονηρά L²⁻³. 3. τὴν καρδίαν
 L²⁻³, καρδιαν S. 3. 4. ἑτερα οὕτως πο-
 νηρα S, ἑτεραν οὕτως πονηραν S^c, ἑτέρα
 (vel -ραν, in fine notato ας) ὡσαύτως
 πονηρά (vel -ράν, sub αν notato ας) ἐν-
 θυμήσῃ L², ἑτέραν ὡσαύτως πονηράν
 ἐνθυμήσῃ Sd. L³. 4. αμαρτιαν εργαζῃ S
 (εργασῃ S^c), πονηρά ἐργάζῃ L²⁻³. θεοῦ
 L²⁻³, θεῷ (θεῶ) S. 5. ἐργασῃται S,
 ἐργάζῃται L²⁻³. 6. τοῦτο S, τοῦτοι L²,
 τουτοῖ L³. κατεργάζεται Sd L²⁻³, εργα-
 ζεται S. συ S. L², om. L³. 7. ἐνθύ-
 μησεως S. L², ἐπιθυμίας L³. 8. ἀνα-
 μαίνειν L², ἀναβαίνειν corr. Sd. καρδιαν
 S. L², τὴν καρδίαν L³. 9. μοι S. Sd. L³,
 με L². 9. 10. κυριε φημι ἢ γυναῖκα
 εχων τις S, εἰ γυναῖκαν φησι (superscr.
 γυνῶνα γυναικί), κύριε L², εἰ γυναῖκά τις
 ἔχει, κύριε (τις ἔχη Sd.) L³. 11. ἀρα S,

μή τι L²⁻³. συνζων S, ὁ συζῶν L²⁻³.
 12. ἀγνοίας S (ας bis scr.) Sd. L³, ἀνοίας
 L². οὐχ L²⁻³, ουκ S. γνω L²⁻³, γνοι
 S. 12. 13. τὴν αμαρτιαν αὐτης S, αὐτῆς
 τὴν ἁμαρτίαν L²⁻³. 13. ἐπιμένῃ τῇ
 πορνείᾳ S, ἐπιμένῃ τῇ ἁμαρτίᾳ L²⁻³.
 14. συνζῃ ο ἀνὴρ μετ αὐτης S, συζῇ
 μετ' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ L²⁻³. γίνεται S,
 ἔσται L²⁻³. αμαρτίας αὐτης S, ἁμαρ-
 τίας L²⁻³. 15. μοιχείας αὐτῆς L²⁻³,
 μοιχίας S. φημί uncis incl. Sd. ποιήσῃ
 S, ποιήσει L² (ut videtur) L³. 17. με-
 νετω S, μινάτω L²⁻³. γυναῖκα Sd L²⁻³,
 γυναι S. 18. ἑτεραν S, καὶ ἑτέραν L²⁻³.
 φημί uncis incl. Sd. αὐτος S^c L²⁻³,
 οὗτος S. 19. ἀπολυσαι (ἀπολυθῆναι S^c)
 τὴν γυναικᾶ μετανόησῃ ἢ γυνή S, ἀπο-
 λυθῆναι τὴν γυναῖκα μετανόησῃ L²⁻³.
 θελήσῃ in L² mutatum in θελήσει. 20.
 εαυτης ἀνδρα ὑποστρέψαι S, ἴδιον ἄνδρα
 ἐπιστρέψαι L²⁻³. 21. μεγάλην S. Sd. L³,
 μεγάλως L². 21. 22. αμαρτιαν εαυτω S,
 ἑαυτῷ ἁμαρτίαν L²⁻³. 22. τὸν ἡμαρτη-
 κота S. L³, τὴν (sed correctum videtur

καὶ μετανοῦντα, μὴ ἐπὶ πολὺ δέ· τοῖς γὰρ δούλοις τοῦ Θεοῦ μετάνοιά ἐστιν μία. διὰ τὴν μετάνοιαν οἷν οὐκ ὀφείλει γαμεῖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. αὕτη ἢ πρᾶξις ἐπὶ γυναικὶ καὶ ἀνδρὶ κεῖται. ⁹ οὐ μόνον, φησὶν, μοιχεία ἐστίν, ἐάν τις τὴν σάρκα ἑαυτοῦ μιάνη, ἀλλὰ καὶ ⁵ ὅς ἂν τὰ ὁμοιώματα ποιῇ τοῖς ἔθνεσιν, μοιχᾶται. ὥστε καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἐὰν ἐνμένῃ τις καὶ μὴ μετανοῇ, ἀπέχου ἀπ' αὐτοῦ καὶ μὴ συνζῆθι αὐτῷ· εἰ δὲ μή, καὶ σὺ μέτοχος εἶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ. ¹⁰ διὰ τοῦτο προσειάγη ὑμῖν ἐφ' ἑαυτοῖς μένειν, εἴτε ἀνὴρ εἴτε γυνή· δύναται γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις μετάνοια εἶναι. ¹⁰ ¹¹ ἐγὼ οὖν, φησὶν, οὐ δίδωμι ἀφορμὴν, ἵνα αὕτη ἢ πρᾶξις οὕτως συντελεῖται, ἀλλὰ εἰς τὸ μηκέτι ἀμαρτάνειν τὸν ἡμαρτηκότα. περὶ δὲ τῆς προτέρας ἀμαρτίας αὐτοῦ ἐστὶν ὁ δυνάμενος ἴασιν δοῦναι· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἔχων πάντων τὴν ἐξουσίαν.

II. Ἠρώτησα αὐτὸν πάλιν λέγων· Ἐπεὶ ὁ κύριος ἄξιόν με ¹⁵ ἠγγήσατο, ἵνα μετ' ἐμοῦ πάντοτε κατοικήσῃ, ὀλίγα μου ῥήματα ἐπι ἀνάσχου. ἐπεὶ οὐ συνίω οὐδέν, καὶ ἡ καρδία μου πεπώρωται ἀπὸ τῶν προτέρων μου πράξεων, συνέτισόν με, ὅτι λίαν ἄφρων εἰμὶ καὶ ὄλως οὐδὲν νοῶ. ² ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ἐγὼ, φησὶν, ἐπὶ τῆς μετανοίας εἰμὶ καὶ πᾶσιν τοῖς μετανοοῦσιν σύνεσιν δίδωμι· ἢ οὐ ²⁰ δοκεῖ σοί, φησὶν, αὐτὸ τοῦτο τὸ μετανοῆσαι σύνεσιν εἶναι; τὸ μετανοῆσαι, φησὶν, σύνεσις ἐστὶν μεγάλη. συνίει γὰρ ὁ ἀμαρτήσας, ὅτι πεποιήκεν τὰ πονηρὰ ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου, καὶ ἀναβαίνει

esse e τὸν) ἡμαρτηκότα L². 1. πολυ S^cL²⁻³, πολυν S. γαρ S^cL²⁻³, δε S. 2. ἐστιν S, ἐστι L²⁻³. 3. αὐτῆς S, om. L²⁻³. κείται S, om. L²⁻³. 4. φησιν S, φησί L²⁻³, uncis incl. Sd. τις S, om. L²⁻³. σάρκα S^cL²⁻³, σαρκαν S. εαυτου S^c, αὐτου S, αὐτοῦ L²⁻³. 5. ὡς L², sed ὅς corr. Sd. L². τα ὁμοιώματα ποιη S, ποιῇ τὰ ὅμοια L²⁻³. 5. 6. καὶ ἐν τοῖς S, καὶ ἐν L²⁻³. 6. ἐὰν ἐνμενη S, ἐπιμεμένη L² (notato o super ι et σ super νη) L². μετανοη S, μετανόηση L² (-ήσει?) L². 7. μὴ συνζῆθι S^c, μὴδὲ σὺ ζῆθι L², μὴδὲ σύζει Sd., L². 8. 9. εἴτε ἀνὴρ εἴτε γυνή S. L², εἴτε γυνή εἴτε ἀνὴρ L². 9. τοῖς τοιούτοις S, τούτοις L²⁻³. μετάνοια (super α scr. ν, quod del. Sd.) L². 10. φησὶν uncis incl. Sd. αὕτη ἢ πρᾶξις S, ἢ πρᾶξις αὕτη L²⁻³. οὕτως S^{a.c}, οὕτω L²⁻³, om. S. 11. συντελεῖται S^cSd. L², συντελεσθῆται S, συντελεῖται L². ἀλλὰ εἰς το S, ὥστε L²⁻³, τὸν ἡμαρτηκότα S. L², τὴν (superscr. ον)

ἡμαρτηκότα L². 12. 13. ἐστὶν ὁ δυνάμενος ἴασιν δοῦναι αὐτὸς γὰρ S^c, ἐστὶ τοῦ δυναμένου ἴασιν δοῦναι· αὐτὸς γὰρ L²⁻³, om. S.

14. ἠρώτησα L²⁻³, ἠρωτησα δε S. πάλιν λέγων L²⁻³ v. p., λέγων κἔ (κύριε) S. ὁ κύριος L²⁻³, ὁ κυριος μεν S. 16. ἀνασχου S^cL²⁻³, ἀνεσχου S. συνιῶ L²⁻³. πεπώρωται L²⁻³, πεπηρωται S. 17. μου πράξεων L²⁻³, πράξεων S. 18. οὐδεν S^cL²⁻³, οὐδεν S. 19. πᾶσιν τοῖς μετανοοῦσιν S, πᾶσι τοῖς μετανοοῦσι L²⁻³. ἢ οὐ S^cL², ἢ L². 20. δοκεῖ (superscr. ὦ) σοι L², Sd. ad marg. δοκεῖ σοι. αὐτο τοῦτο τὸ μετανοῆσαι σύνεσιν εἶναι S, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ μετανοῆσαι σύνεσις L² (super νε notato θε, i. e. σύνθεσις) L². 20. 21. τὸ μετανοῆσαι φησὶν σύνεσις ἐστὶν μεγάλη S, ἐστὶ μεγάλη L²⁻³. 21. συνίει S, συνῆκε L²⁻³. ὁ ἀμαρτήσας L²⁻³, ὁ ἀνὴρ ὁ ἀμαρτησας S. 22. πεποιήκεν S, ἐποίησε L²⁻³. ἐμπροσθεν του S, ἐναντι L²⁻³. ἀναβενι S, ἀνέβη L²⁻³.

ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἢ πράξις ἦν ἐπραξεν, καὶ μετανοεῖ καὶ οὐκέτι ἐργάζεται τὸ πονηρόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν πολυτελῶς ἐργάζεται καὶ ταπεινοῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ βασανίζει, ὅτι ἤμαρτεν. βλέπεις οὖν, ὅτι ἡ μετάνοια σύνεσις ἐστὶν μεγάλη. ³ Διὰ τοῦτο οὖν, φημί, κύριε, ἐξακριβάζομαι παρὰ σοῦ πάντα· πρῶτον μὲν ⁵ ὅτι ἁμαρτωλός εἰμι, ἵνα γινῶ ποῖα ἔργα ἐργαζόμενος ζήσομαι, ὅτι πολλαὶ μού εἰσιν αἱ ἁμαρτίαι καὶ ποικίλαι. Ζήσῃς, φησὶν, ἔάν τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς καὶ πορευθῇς ἐν αὐταῖς· καὶ ὅς ἂν ἀκούσας τὰς ἐντολάς ταύτας φυλάξῃ, ζήσεται τῷ θεῷ.

III. Ἔτι, φημί, κύριε, προσθήσω τοῦ ἐπερωτήσαι. Δέγε, ¹⁰ φησὶν. ἤκουσα, φημί, κύριε, παρὰ τινων διδασκάλων, ὅτι ἐτέρα μετάνοια οὐκ ἐστὶν εἰ μὴ ἐκείνη, ὅτε εἰς ὕδωρ κατέβημεν καὶ ἐλάβομεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῶν προτέρων. ² λέγει μοι· Καλῶς ἤκουσας· οὕτω γὰρ ἔχει. Ἐδει γὰρ τὸν εὐληφότα ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μηκέτι ἁμαρτάνειν, ἀλλ' ἐν ἀγνείᾳ κατοικεῖν. ² ἐπεὶ δὲ πάντα ¹⁵ ἐξακριβάζῃ, καὶ τοῦτό σοι δηλώσω, μὴ διδοὺς ἀφορμὴν τοῖς μέλλουσι πιστεῦεν ἢ τοῖς νῦν πιστεύουσιν εἰς τὸν κύριον· οἱ γὰρ νῦν πιστεύσαντες ἢ μέλλοντες πιστεῦεν μετάνοιαν ἁμαρτιῶν οὐκ ἔχουσιν, ἄφεσιν δὲ ἔχουσι τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ⁴ τοῖς οὖν κληθεῖσι πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἔθηκεν ὁ κύριος μετάνοιαν. ^{καρ-} ²⁰ διογνώστης γὰρ ὢν ὁ κύριος καὶ πάντα προγινώσκων ἔγνω τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πολυπλοκίαν τοῦ διαβόλου, ὅτι ποιήσει τι κακὸν τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ καὶ πονηρεύσεται εἰς αὐτούς. ⁵ πολίσπλαγχνος οὖν ὢν ὁ κύριος ἐσπλαγγνίσθη ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ καὶ ἔθηκεν τὴν μετάνοιαν ταύτην, καὶ ἐμοὶ ἢ ἔξου- ²⁵ σία τῆς μετανοίας ταύτης ἐδόθη. ⁶ ἀλλὰ ἐγὼ σοι λέγω, φησί· μετὰ τὴν κλῆσιν ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ σεμνὴν ἐάν τις ἐκπει-

1. αὐτοῦ S^cL^{2.3}, αὐτῆς S. ἐπραξεν S, ἐπραξε L^{2.3}. μετανοεῖ καὶ S, μετανοήσας L^{2.3}. 2. οὐκ ἔτι L^{2.3}. 3. ἑαυτοῦ ψυχὴν S, ψυχὴν αὐτοῦ L^{2.3}. ἤμαρτεν S, ἤμαρτε Sd.L³, ἤμαρτον L². 4. οὖν S, οὖν, φησὶν L^{2.3}. σύνεσις ἐστὶν S^{a.c}, ἐστὶν S, σύνεσις ἐστὶν L^{2.3}. 4. 5. διὰ τοῦτο οὖν S^cL^{2.3}, διὰ τοῦτο S. 5. φημί uncis incl. Sd. 6. ἔργα L², om. L³. 7. 8. ἐάν τὰς Sd.L³, ἐάν τὰς ἐν τὰς L². 9. ἀκούσας L², ἀκούσης L².

10. φημί uncis incl. Sd. 10. 11. προσθήσω—κύριε L², om. L³. 11. φημί uncis incl. Sd. 12. ἐκείνη (super η ser. v) L². 13. 14. τῶν προτέρων — ἄφεσιν ἁμαρτιῶν L², om. L³. 14. τὸν εὐληφότα

Clem. Al., τινὰ εὐληφότα L². 15. ἀγνεία L², ἀγνοία L². 16. μὴ (superscr. οἱ οὐ) L². διδοὺς L², δίδου Sd.L³. 18. μετάνοιαν (superscr. μεγάλην μετάνοιαν) ἁμαρτιῶν (super ὢν ser. αν) L², μεγάλην μετάνοιαν L². 20—26. [καρδιο] γνωστής — [λεγ]ω [φησ]ι cod. Sin. ultimus pan-niculus. 21. [γαρ] S, om. L^{2.3}. πᾶ[τα] S, πάντα L², ταῦτα L³. ἔγνω L^{2.3}, [προεγνώ] S?. 23. πονηρεύσεται S^c, πονηρεύσεται S, πονηρεύεται L³. 24. [πολυ-σπλαγγ]χνος S, πολυεὐσπλαγγχνος L^{2.3}. [ων] S, om. L^{2.3}. ἐσπλαγγνίσθη S, εὐ-σπλαγγνίσθη I^{2.3}. 25. ἐθηκεν S, ἔθηκε L^{2.3}. 26. ἐγὼ [σοι λεγ]ω S, λέγω σοι L^{2.3}. φησί uncis incl. Sd. 27. κλησὶν

ρασθεὶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἀμαρτήσῃ, μίαν μετάνοιαν ἔχει. ἐὰν δὲ ὑπὸ χεῖρα ἀμαρτήσῃ καὶ μετανοήσῃ, ἀσύμφορόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τοιοῦτῳ· δυσκόλως γὰρ ζήσεται. Ἔλεγω αὐτῷ· Ἐξωποιήθη ταῦτα παρὰ σοῦ ἀκούσας οὕτως ἀκριβῶς· οἶδα γὰρ ὅτι, 5 ἐὰν μηκέτι προσθήσω ταῖς ἀμαρτίαις μου, σωθήσομαι. ὦ σωθήσῃ, φησὶν, καὶ πάντες ὅσοι ἐὰν ταῦτα ποιήσωσιν·

IV. Ἠρώτησα αὐτὸν πάλιν λέγων· ὦ Κίριε, ἐπεὶ ἅπαξ ἀνέχη μου, ἔτι μοι καὶ τοῦτο δῆλωσον· ὦ λέγε, φησὶν. Ἐὰν γυνή, φημί, κύριε, ἢ πάλιν ἀνὴρ τις κοιμηθῇ, καὶ γαμήσῃ τις ἐξ αὐτῶν, μήτι 10 ἀμαρτάνει ὁ γαμῶν; ὦ Οὐχ ἀμαρτάνει, φησὶν· ἐὰν δὲ ἐφ' ἑαυτῷ μείνη τις, περισσοτέραν ἑαυτῷ τιμὴν καὶ μεγάλην δόξαν περιποιεῖται πρὸς τὸν κύριον· ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃ, οὐχ ἀμαρτάνει. ὦ τήρει οὖν τὴν ἀγνείαν καὶ τὴν σεμνότητα, καὶ ζήσῃ τῷ Θεῷ. ταῦτά σοι ὅσα λαλῶ ἢ καὶ μέλλω λαλεῖν, φύλασσε ἀπὸ τοῦ νῦν, 15 ἀφ' ἧς μοι παρεδόθης ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν οἶκόν σου κατοικήσω. ὦ τοῖς δὲ προτέροις σου παραπτώμασιν ἄφεις ἔσται, ἐὰν τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς, καὶ πᾶσι δὲ ἄφεις ἔσται, ἐὰν τὰς ἐντολάς μου ταύτας φυλάξωσι καὶ πορευθῶσιν ἐν τῇ σεμνότητι ταύτῃ.

Ἐντολὴ ε'.

20 I. ὦ Μακρόθυμος, φησί, γίνου καὶ συνετός, καὶ πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων κατακυριεύσεις καὶ ἐργάσῃ πᾶσαν δικαιοσύνην. ὦ ἐὰν γὰρ μακρόθυμος ἔσῃ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κατοικοῦν ἐν σοὶ καθαρὸν ἔσται, μὴ ἐπισκοτούμενον ὑπὸ ἑτέρου πονηροῦ πνεύματος, μηδὲ μειούμενον ὑπὸ τῆς ὀξυχολίας, ἀλλ' ἐν εὐρυχώρῳ κα- 25 τοικοῦν ἀγαλλιάσεται καὶ εὐφρανθήσεται μετὰ τοῦ σκεύους, ἐν ᾧ κατοικεῖ, καὶ λειτουργήσῃ τῷ Θεῷ ἐν ἰλαρότητι, ἔχον τὴν εὐθηνίαν ἐν ἑαυτῷ. ὦ ἐὰν δὲ ὀξυχολία τις προσέλθῃ, εὐθύς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τρυφερὸν ὄν, στενοχωρεῖται, μὴ ἔχον τὸν τόπον καθαρὸν, καὶ ζητεῖ ἀποστῆναι ἐκ τοῦ τόπου· πνίγεται γὰρ 30 ὑπὸ τοῦ πονηροῦ πνεύματος, μὴ ἔχον τόπον λειτουργῆσαι τῷ κυ-

Sd. L², ὤλησιν L². 2. ὑπὸ χεῖρα (superscr. ὑπόχειρα) L². μετανοήσῃ v. p. ae., οὐ με-
τανοήσῃ L²⁻³. 3. τῷ τοιοῦτῳ v. p. ae.,
τὸ τοιοῦτον L²⁻³. 4. ταῦτα L², ταύτά L².

7. κύριε v. p. ae., καὶ L²⁻². 8. μοι
L², γὰρ L². φησὶν et φημί uncis incl.
Sd. 10. ἐφ' ἑαυτῷ v. p. ae., ἐν ἑαυτῷ
L²⁻³. 11. μεγάλην Sd. L², μεγάλως L².
14. σοι ὅσα L², ὅσα σοι L². μέλλω
Sd. L², μέλω L². 16. ἄφεις Sd. L²,
ἄφεις (super s notato v) L². 18. πο-
ρευθῶσιν Sd. L², πορευθεῖσιν L².

22. ἔση (Ps.-Ath.) L², corr. ex ἧς
L². 23. πονηροῦ L², ep., cuius prima
littera π L². 24. μηδὲ μειούμενον ὑπὸ
τῆς ὀξυχολίας L² super linea (compend.)
L² (Ps.-Ath.), om. Ant. v. p. ae. ἐν εὐρυ-
χώρῳ Ant. v. p. ae., ἐν εὐρυτέρῳ L² (ἐν
corr. ex ἐπι, super τε scr. ω) L². 25.
μετὰ Ant. v. p., καὶ μετὰ L²⁻². 26. καὶ
λειτουργήσῃ Ant. v. p. ae., λειτουργήσῃ
L²⁻³. 27. ὀξυχολία τις Ant. v. p. (ae.)
Sd. L², ὀξυχολίση L². 28. ἔχον L², ἔχων
L². 29. 30. γὰρ ὑπὸ v. p., γὰρ ῥύπῳ

ρίω, καθὼς βούλεται, μαινόμενον ὑπὸ τῆς ὀξυχολίας. ἐν γὰρ τῇ μακροθυμίᾳ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐν δὲ τῇ ὀξυχολίᾳ ὁ διάβολος. ⁴ ἀμφοτέρωθεν οὖν τὰ πνεύματα ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατοικοῦντα ἀσύμφορά ἐστι καὶ πονηρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ κατοικοῦσιν. ⁵ ἐὰν γὰρ λαβὼν ἀψινθίου μικρὸν λίαν εἰς κεράμιον μέλιτος ἐπιχέης, οὐχὶ ὅλον τὸ μέλι ἀφανίζεται, καὶ τοσοῦτον μέλι ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀψινθίου ἀπόλλυται καὶ ἀπόλλυσι τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος καὶ οὐκέτι τὴν αὐτὴν χάριν ἔχει παρὰ τῷ δεσπότη, ὅτι ἐπικράνθη καὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀπώλεσεν. ἐὰν δὲ εἰς τὸ μέλι μὴ βληθῇ τὸ ἀψινθιον, γλυκὺ εὐρίσκεται τὸ μέλι καὶ εὐχρηστον γίνεται τῷ δεσπότη ¹⁰ αὐτοῦ. ⁶ βλέπε οὖν, ὅτι ἡ μακροθυμία γλυκυτάτη ἐστὶν ὑπὲρ τὸ μέλι καὶ εὐχρηστός ἐστὶ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐν αὐτῇ ὁ κύριος κατοικεῖ. ἡ δὲ ὀξυχολία πικρὰ καὶ ἄχρηστός ἐστίν. ἐὰν οὖν μιγῇ ἡ ὀξυχολία τῇ μακροθυμίᾳ, μαινεται ἡ μακροθυμία, καὶ οὐκ ἐστὶν εὐχρηστος τῷ θεῷ ἢ ἔντευξις αὐτῆς. ⁷ Ἡθελόν, φημί, κύριε, γινῶναι ¹⁵ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξυχολίας, ἵνα φυλάξωμαι ἀπ' αὐτῆς. ,Καὶ μήν, φησὶν, ,ἐὰν μὴ φυλάξῃ ἀπ' αὐτῆς σὺ καὶ ὁ οἶκός σου, ἀπώλεσάς σου τὴν πᾶσαν ἐλπίδα, ἀλλὰ φύλαξαι ἀπ' αὐτῆς. ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ εἰμί. καὶ πάντες δὲ ἀφέξονται ἀπ' αὐτῆς, ὅσοι ἂν μετανοήσωσιν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν· μετ' αὐτῶν γὰρ ἔσομαι καὶ ²⁰ συντηρήσω αὐτοῖς· ἐδικαιώθησαν γὰρ πάντες ὑπὸ τοῦ σεμνοτάτου ἀγγέλου. Π. ἄκουε, φησί, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ὀξυχολίας, πῶς πονηρὰ ἐστὶ, καὶ πῶς τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ καταστρέφει τῇ ἐαυ-

L².³. 1. ὑπὸ Ps.-Ath., ἀπὸ L².³. 2. κατοικεῖ (super fine scr. οι και) L². 3. οὖν in L² corr. e δὲ. κατοικοῦντα Ant. v. p. ae., κατοικεῖν L² (corr. κατοικοῦν και) L³. 3. 4. ἀσύμφορά ἐστι καὶ πονηρὰ L² (ubi corr. ἀσύμφορον), ἀσύμφορόν ἐστι καὶ πονηρόν L³ Ant. (add. ἐστίν). 4. κατοικοῦσιν L² (corr. e κατοικεῖ) Ant., κατοικεῖ L³. 5. ἀψινθίου Ps.-Ath. v. p. ae., ἀψίνθιον L².³. λίαν L², λίαν καὶ L³. 6. 7. καὶ τοσοῦτον μέλι ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀψινθίου ἀπόλλυται Ps.-Ath. Ant. (om. τοῦ) v. p. ae., πικρὸν λίαν γίνεται L² (γίγνεται cp. super lin.) L³. 7. ἀπόλλυσι in L² corr. ex ἀπολλύει. τοῦ μέλιτος (mutatum in αὐτοῦ) ὑπὸ ἐλαχίστου ἀψινθίου (ὑπο κτλ. cp. super l.), αὐτοῦ ὑπὸ ἐλαχίστου ἀψινθίου L³. 9. 10. ἐὰν δὲ εἰς τὸ μέλι μὴ βληθῇ τὸ ἀψίνθιον, γλυκὺ εὐρίσκεται τὸ μέλι καὶ εὐχρηστον πάντως Ps.-Ath. L³ (οὐ

pro μή) v. p. ae., ἐὰν δὲ εἰς (corr. ex ἐπὶ) τὸ (ἀψίνθιον μὴ βληθῇ in linea del.) μέλι οὐδὲ (εἰς τὸ μέλι ἀψίνθιον in linea deletis superscr. μέλι) βληθῇ, τὸ ἀψίνθιον γλυκὺ εὐρίσκεται μέλι καὶ εὐχρηστον (super l. πάντως) L². 11. βλέπε οὖν Ps.-Ath. L³ v. ae., βλέπετε οὖν L² (ubi ex eis factum est ε, postmodo superscr. οὖν). 12. εὐχρηστος L², εὐχρηστον L². ὁ κύριος L².³, om. Ps.-Ath. v. p. ae. 14. 15. οὐκ ἐ[στιν] εὐχρηστος (superscr. fere τότε?) τῷ θεῷ ἢ ἔνταξις (super ις scr. ία, sed sub voce scr. ἔντευξις) αὐτῆς L², οὐκ ἐστὶν εὐχρηστος τῷ θεῷ ἢ ἔντευξις αὐτῆς L³. 16. ἐνέργειαν L², ἐνεργεσίαν L². ἀπ' αὐτῆς Hg¹.² Gh. Fk., αὐτῆς L², αὐτὴν L³. 17. φυλάξῃ L², φυλάξης L². 18. πᾶσαν L³, πάνσαν L². 20. μετ' αὐτῶν L³, μετ' αὐτῆς L². 21. ὑπὸ L², ἀπὸ L³. 22. ἄκουε L².³, ἄκουε νῦν v. p. ae. καὶ τὴν L³, τὴν L².

τῆς ἐνεργείᾳ, καὶ πῶς ἀποπλανᾷ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης· οὐκ
 ἀποπλανᾷ δὲ τοὺς πλήρεις ὄντας ἐν τῇ πίστει, οὐδὲ ἐνεργῆσαι δύ-
 νηται εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ κυρίου μετ' αὐτῶν ἐστίν. ἀπο-
 πλανᾷ δὲ τοὺς ἀποκένους καὶ διψύχους ὄντας. ² ὅταν γὰρ ἴδῃ
 5 τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους εὐσταθοῦντας, παρεμβάλλει ἑαυτὴν εἰς
 τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, καὶ ἐκ τοῦ μηδενὸς ὁ ἀνὴρ ἢ
 ἢ γυνὴ ἐν πικρίᾳ γίνονται ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων ἢ περὶ ἐδεσ-
 μάτων ἢ μικρολογίας τινὸς ἢ περὶ δόσεως καὶ λήψεως ἢ περὶ
 τοιούτων μωρῶν πραγμάτων. ταῦτα γὰρ πάντα μωρὰ ἐστί καὶ
 10 κενὰ καὶ ἀσύμφορα τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. ³ ἡ δὲ μακροθυμία με-
 γάλῃ ἐστὶ καὶ ὀχυρὰ καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν ἔχουσα καὶ στιβαρὰν καὶ
 εὐθηνουμένην ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ, ἰλαρὰ, ἀγαλλιωμένη, ἀμέριμος
 οὔσα, δοξάζουσα τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, μηδὲν ἐν ἑαυτῇ ἔχουσα
 πικρόν, παραμένουσα διὰ παντὸς πραεῖα καὶ ἡσύχιος. αὕτη οὖν
 15 ἡ μακροθυμία κατοικεῖ μετὰ τῶν τὴν πίστιν ἐχόντων ὀλόκληρον.
⁴ ἡ δὲ ὀξύχολία πρῶτον μὲν μωρὰ ἐστίν, ἐλαφρά τε καὶ ἄφρων.
 εἶτα ἐκ τῆς ἀφροσύνης γίνεται πικρία, ἐκ δὲ τῆς πικρίας θυμὸς,
 ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ὀργή, ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς μῆρις· εἶτα δὲ ἡ μῆρις
 αὕτη ἐκ τοσοῦτων κακῶν συνισταμένη γίνεται ἁμαρτία μεγάλη καὶ
 20 ἀνιάτος. ὅταν γὰρ ταῦτα τὰ πνεύματα ἐν ἐνὶ ἀγγελίῳ κατοικῆ, οὐ
 καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατοικεῖ, οὐ χωρεῖ τὸ ἄγγος ἐκεῖνο, ἀλλ'
 ὑπερπλεονάζει. ⁶ τὸ τρυφερόν οὖν πνεῦμα, μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ
 πονηροῦ πνεύματος κατοικεῖν μηδὲ μετὰ σκληρότητος, ἀποχωρεῖ

3. ὅτι (superscr. σι?) L². ἡ δύναμις
 τοῦ κυρίου Ps.-Ath. (B) p. ae., ἡ δύναμις
 τοῦ Θεοῦ Ps.-Ath. v., ἡ δύναμις μου L²,
 ἡ παρὰ κυρίου δύναμις ἢ ἐν ἐμοὶ L³.
 3. 4. ἀποπλανᾷ δὲ L², ἀλλ' ἀποπλανᾷ
 L³. 4. γὰρ L³ Ps.-Ath. (A) Ant., δὲ
 L³. 5. ἑαυτὴν L³ Ps.-Ath. Ant., ἑαυ-
 τοὺς L². 6. καὶ (Ant.) L², καὶ οὕτως
 (cf. Ps.-Ath.) L². 6. 7. ὁ ἀνὴρ ἢ ἢ
 γυνὴ v. p. ae., ἢ γυνὴ ἢ ὁ ἀνὴρ L². 3.
 7. γίνονται L³, γίνεται (super etai ser.
 ονται) L². ἢ περὶ Ant. L³ v. ae., ὑπέρ
 γε L². 8. τινὸς L² (Ant.), καὶ φί-
 λου τινὸς L³ (cf. Ps.-Ath. v. p. ae.),
 quasi amici contemnendi essent. καὶ
 λήψεως L³ (cf. Ps.-Ath. p. ae.), ἄλ-
 λης L². 9. μωρῶν L², μωρῶν πάν-
 τως καὶ μιᾶν L³. 10. 11. μεγάλη
 L² super cp. 10. ἀσύμφορα (Ps.-Ath.)
 L³, ἄφρονα L². 10. 11. μεγάλη L³,
 μεγάλην (superscr. μεγάλη) L². 11. καὶ

ὀχυρὰ (Ps.-Ath. B) L³, καὶ ἰσχυρὰ
 Ant., om. L². καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν
 ἔχουσα (cf. Ps.-Ath. Ant.) L², ἔχουσα
 τὴν δύναμιν ἰσχυρὰν L³. 11. 12. καὶ
 στιβαρὰ καὶ εὐθηνουμένη L², καὶ ἐνε-
 θρονισμένην L³ (sedet v. ae.). 12. ἀμέ-
 रिμος L², καὶ ἀμέριμος L³. 13. δοξά-
 ζουσα L², δοξάζει L³. ἐν ἑαυτῇ ἔχουσα
 L², ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ L³. 14. ἡσύχιος
 L², ἡσυχος L³. 15. τὴν πίστιν Ps.-Ath.
 (τὴν om. B) Ant., τῆς πίστεως L², πίστιν
 Sd. L³. ὀλόκληρον L², ὀλόκληρος (Ps.-
 Ath.) Sd. L³. 16. μωρὰ ἐστίν, ἐλαφρά
 τε καὶ ἄφρων L², μωρὰ ἐστὶ καὶ ἐλα-
 φρὰ φρενῶν L³. 19. αὕτη scripsi, αὕτη
 L², om. L³. 20. ταῦτα τὰ πνεύματα
 L², τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα καὶ πονηρὰ
 πνεύματα (cf. Ps.-Ath.) L³. οὐ L², ὅπου
 Ps.-Ath. L³. 21. τὸ ἄγγος ἐκεῖνο L²,
 ἐκεῖνο τὸ ἄγγος L³. 22. οὖν L², om.
 L³. 23. ἀποχωρεῖ L², ὑποχωρεῖ οὖν

τοῦ ἀνθρώπου τοῦ τοιούτου καὶ ζητεῖ κατοικεῖν μετὰ πραότητος καὶ ἡσυχίας. ⁷ εἶτα ὅταν ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, οὗ κατοικεῖ, γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ δικαίου, καὶ τὸ λοιπὸν πεπληρωμένος τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς ἀκαταστατεῖ ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ περισπώμενος ὡς κα- 5
κεῖσε ἀπὸ τῶν πνευμάτων τῶν πονηρῶν, καὶ ὅλως ἀποτυφλοῦται ἀπὸ τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς. οὕτως οὖν συμβαίνει πᾶσι τοῖς ὀξυχόλοις. ⁸ ἀπέχου οὖν ἀπὸ τῆς ὀξυχολίας, τοῦ πονηροτάτου πνεύματος· ἐνδύσαι δὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ ἀντίστα τῇ ὀξυχολίᾳ καὶ τῇ πικρίᾳ, καὶ ἔση εὐρισκόμενος μετὰ τῆς σεμνότητος τῆς ἡγαπη- 10
μένης ὑπὸ τοῦ κυρίου. βλέπε οὖν, μήποτε παρενθυμηθῆς τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἐὰν γὰρ ταύτης τῆς ἐντολῆς κυριεύσης, καὶ τὰς λοιπὰς ἐντολάς δυνήσῃ φυλάξαι, ἄς σοι μέλλω ἐντέλλεσθαι. ἴσχυε οὖν ἐν αὐταῖς καὶ ἐνδυναμοῦ, καὶ πάντες ἐνδυναμούσθωσαν, ὅσοι ἐὰν θέλωσιν ἐν αὐταῖς πορεύεσθαι. 15

Ἐντολὴ 5'.

I. Ἐνετειλάμην σοί, φησί, ἐν τῇ πρώτῃ ἐντολῇ, ἵνα φυλάξῃς τὴν πίστιν καὶ τὸν φόβον καὶ τὴν ἐγκράτειαν. ,Ναί, φημί, κύριε. Ἀλλὰ νῦν θέλω σοί, φησί, δηλωῶσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἵνα νοήσῃς, τίς αὐτῶν τίνα δύναμιν ἔχει καὶ ἐνέργειαν. διπλαῖ 20
γὰρ εἰσιν αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν· κείνται οὖν ἐπὶ δικαίου καὶ ἀδίκου. ² σὺ οὖν πίστευε τῷ δικαίῳ, τῷ δὲ ἀδίκῳ μὴ πιστεύσῃς· τὸ γὰρ δίκαιον ὀρθὴν ὁδὸν ἔχει, τὸ δὲ ἀδικον στρεβλήν. ἀλλὰ σὺ τῇ ὀρθῇ ὁδῷ πορεύου, τὴν δὲ στρεβλήν ἕασον. ³ ἡ γὰρ στρεβλή ὁδὸς τρίβους οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἀνοδίας καὶ προσκόμματα πολλὰ καὶ τραχεῖά 25
ἔστι καὶ ἀκανθώδης. βλαβερά οὖν ἔστι τοῖς ἐν αὐτῇ πορευομένοις. ⁴ οἱ δὲ τῇ ὀρθῇ ὁδῷ πορευόμενοι ὁμαλῶς περιπατοῦσι καὶ ἀπροσκόπως· οὔτε γὰρ τραχεῖά ἐστιν οὔτε ἀκανθώδης. βλέπε οὖν ὅτι

ἀπὸ L³. 1. τοῦ τοιούτου L², τούτου L³. 4. τὸ λοιπὸν L², λοιπὸν L³. πεπληρωμένος Ps.-Ath. Ant. L³ v. p. ae., πεπληρωμένον L². 4. 5. τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς L², τῶν πνευμάτων τῶν πονηρῶν Ps.-Ath. L³. 8. 9. πνεύματος L², δαίμονος L³. 9. ἀντίστα L², ἀντίστησι Ps.-Ath. L³. 11. παρενθυμηθῆς L² (corr. e πως, superscr. περ, et ἐνθυμηθῆς), παραλογίση Ps.-Ath. L³. 13. ἐντέλλεσθαι L², ἐντέλλεσθαι, καὶ τὰς πρώτας τηρεῖσαι L³. 13. 14. ἴσχυε οὖν L²,

ἴσχυε Ps.-Ath., ἰσχυρὸν (ἰσχυροῦ, ἴσχυσον?) L². 14. ἐνδυναμοῦ L², ἐνδυναμοῦ, καὶ νικήσεις καὶ ζήσεις σύγε L³. 15. αὐταῖς L³, ἑαυταῖς L².

17. φησί L², om. L³. πρώτη L³, ᾱ L². 18. τὴν ἐγκράτειαν L², ἐγκράτευση πάντως L³. 18. 19. ναί, φημί, κύριε L², ἀπεκρίθην Ναί, κύριε, οὕτως ἐστίν L³. 21. δικαίου καὶ ἀδίκου L² (sed bis corr. -φ, tum bis superscr. ου), δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ L³. 22. μὴ L², μηδὲν Ps.-Ath. L³. 23. ὀρθὴν L², ὀρθὸν L³.

συμφορώτερόν ἐστι ταύτη τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι. ⁵ Ἄρέσκει μοι, φημί, κύριε, ταύτη τῇ ὁδῷ πορεύεσθαι. Πορεύσῃ, φησί, καὶ ὅς ἂν ἐξ ὅλης καρδίας ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, πορεύεται ἐν αὐτῇ. Π. ἄκουε νῦν, φησί, περὶ τῆς πίστεως. δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ ⁵ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς τῆς πονηρίας. ² Πῶς οὖν, φημί, κύριε, γνώσομαι τὰς αὐτῶν ἐνεργείας, ὅτι ἀμφότεροι ἄγγελοι μετ' ἐμοῦ κατοικοῦσιν; ³ Ἄκουε, φησί, καὶ σύ. ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος τρυφερός ἐστι καὶ αἰσχυνηρός καὶ πραῦς καὶ ἡσύχιος. ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, εὐθέως ¹⁰ λαλεῖ μετὰ σοῦ περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἀγνείας, περὶ σεμνότητος καὶ περὶ αὐταρκείας καὶ περὶ παντὸς ἔργου δικαίου καὶ περὶ πάσης ἀρετῆς ἐνδόξου. ταῦτα πάντα ὅταν εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστί. ταῦτα οὖν ἐστί τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης. τούτῳ οὖν πίστευε καὶ ¹⁵ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. ⁴ ὄρα νῦν καὶ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας τὰ ἔργα. πρῶτον πάντων ὀξύχολός ἐστι καὶ πικρὸς καὶ ἄφρων, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά, καταστρέφοντα τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ· ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γινώθι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ. ⁵ Πῶς, φημί, κύριε, νοήσω αὐτόν, οὐκ ἐπίσταμαι. ²⁰ Ἄκουε, φησί, καὶ συνετὸς γίνου· ὅταν ὀξύχολία σοὶ τις προσπέσῃ ἢ πικρία, γίνωσκε ὅτι αὐτός ἐστιν ἐν σοί· εἶτα ἐπιθυμία πράξεων πολλῶν καὶ πολυτελείας ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ μεθυσμάτων καὶ κραιπαλῶν πολλῶν καὶ ποικίλων τρόπων οὐ δεόντων καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν καὶ πλεονεξία καὶ ὑπερηφανία, πολυλογία τε καὶ ἀλα- ²⁵ ζονεῖα καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσιά ἐστι καὶ ὅμοια. ταῦτα οὖν ὅταν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς πονηρίας ἐστὶν ἐν σοί. ⁶ σὺ οὖν ἐπιγνοὺς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ καὶ μηδὲν αὐτῷ πίστευε, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά εἰσι καὶ

1. συμφορώτερον L³, συμπεριώτερον L². ἀρέσκει L², ἀρέσκει (super ei notato η) L³. 4. δύο L², δύω L³. 7. σύ. v. p., συνειδὶ αὐτάς L²⁻³. 8. 9. πραῦς καὶ ἡσύχιος L², πρᾶος καὶ ἰσχυρὸς Ps.-Ath. L³. 9—12. εὐθέως λαλεῖ — εἰς τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ Ant. L³, om. L². 13—15. ταῦτα οὖν — τοῖς ἔργοις αὐτοῦ L², τούτῳ οὖν πίστευε καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐγκρατῆς αὐτοῦ γενοῦ. καὶ ταῦτα μὲν ἐστί τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης L². 15. νῦν v. p. ae., οὖν Ps.-Ath. L², μὲν L³. 16. καὶ πικρὸς καὶ ἄφρων Ps.-Ath. Ant. L³, om. L². 20. καὶ συνετὸς γίνου Ps.-Ath. v., τὰ

περὶ τούτου σαφῶς, καὶ νοήσεις αὐτόν L², om. L³. προσπέσῃ L², προσέλθῃ Ps.-Ath. Ant. L³. 21. εἶτα Ant. L², εἶτα λοιπὸν Ps.-Ath. L³. ἐπιθυμία L² v., ἐπιθυμία L³. 22. πολυτελείας v. p., πολυτέλειαν L², πολυτέλεια Ps.-Ath. Ant. L³. 23. τρόπων οὐ δεόντων Hg², τροφῶν οὐ δεόντων L², τροφῶν καὶ οὐ δεόντων Ps.-Ath. L³, τροφῶν Ant. 23. 24. ἐπιθυμία Ant. L² v. p. ae., ἐπιθυμία Ps.-Ath. L³. 24. πλεονεξία L², πλεονεξίαν Ps.-Ath. L³, πλεονεξιών Ant. πολυλογία τε (cf. v. p. ae.) Hg², πολλή τις L², τε πολλή L³. 28. καὶ μηδὲν Ps.-Ath. v. p., μηδὲν L³, μηδὲ L².

ἀσύμφορα τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. ἔχεις οὖν ἀμφοτέρων τῶν ἀγγέ-
λων τὰς ἐργασίας· σύνε αὐτὰς καὶ πίστευε τῷ ἀγγέλῳ τῆς δικαιο-
σύνης· ⁷ ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας ἀπόστηθι, ὅτι ἡ διδαχὴ
αὐτοῦ πονηρὰ ἐστὶ παντὶ ἔργῳ· ἐὰν γὰρ ἦ τις πιστότατος ἀνὴρ,
καὶ ἡ ἐνθύμησις τοῦ ἀγγέλου τούτου ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ⁵
δεῖ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον ἢ τὴν γυναῖκα ἐξαμαρτῆσαι τι. ⁸ ἐὰν δὲ
πάλιν πονηρότατός τις εἴη ἀνὴρ ἢ γυνή, καὶ ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τὰ ἔργα τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης, ἐξ ἀνάγκης δεῖ
αὐτὸν ἀγαθὸν τι ποιῆσαι. ⁹ βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι καλὸν ἐστὶ
τῷ ἀγγέλῳ τῆς δικαιοσύνης ἀκολουθεῖν, τῷ δὲ ἀγγέλῳ τῆς πονη-
ρίας ἀποτάξασθαι. ¹⁰ τὰ μὲν περὶ τῆς πίστεως αὕτη ἡ ἐντολὴ
δηλοῖ, ἵνα τοῖς ἔργοις τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης πιστεύσῃς, καὶ
ἐργασάμενος αὐτὰ ζήσῃ τῷ Θεῷ. πίστευε δὲ ὅτι τὰ ἔργα τοῦ
ἀγγέλου τῆς πονηρίας χαλεπὰ ἐστὶ· μὴ ἐργαζόμενος οὖν αὐτὰ ζήσῃ
τῷ Θεῷ. 15

Ἐντολὴ ζ΄.

,Φοβήθητι, φησί, τὸν κύριον καὶ φύλασσε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ.
φυλάσσω οὖν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἔση δυνατὸς ἐν πάσῃ πράξει,
καὶ ἡ πράξις σου ἀσύγκριτος ἔσται. φοβούμενος γὰρ τὸν κύριον
πάντα καλῶς ἐργάσῃ. οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ φόβος, ὃν δεῖ σε φοβη-
θῆναι, καὶ σωθῆσθαι. ² τὸν δὲ διάβολον μὴ φοβηθῆς· φοβούμενος
γὰρ τὸν κύριον κατακυριεύσεις τοῦ διαβόλου, ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ
οὐκ ἐστίν. ἐν ᾧ δύναμις οὐκ ἐστίν, οὐδὲ φόβος· ἐν ᾧ δὲ δύναμις
ἡ ἔνδοξος, καὶ φόβος ἐν αὐτῷ. πᾶς γὰρ ὁ δύναμιν ἔχων καὶ φό-
βον ἔχει· ὁ δὲ μὴ ἔχων δύναμιν ὑπὸ πάντων καταφρονεῖται. ²⁵
³ φοβήθητι δὲ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ὅτι πονηρὰ ἐστὶ. φοβούμε-
νος οὖν τὸν κύριον οὐκ ἐργάσῃ αὐτὰ, ἀλλ' ἀφέξῃ ἀπ' αὐτῶν. ⁴ δις-
σοὶ οὖν εἰσὶν οἱ φόβοι· ἐὰν γὰρ θέλῃς τὸ πονηρὸν ἐργάσασθαι,
τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ οὐκ ἐργάσῃ αὐτό· ἐὰν δὲ θέλῃς πάλιν τὸ ἀγα-
θὸν ἐργάσασθαι, φοβοῦ τὸν κύριον καὶ ἐργάσῃ αὐτό. ὥστε ὁ φόβος ³⁰
τοῦ κυρίου ἰσχυρὸς ἐστὶ καὶ μέγας καὶ ἔνδοξος. φοβήθητι οὖν τὸν
κύριον καὶ ζήσῃ αὐτῷ· καὶ ὅσοι ἂν φοβηθῶσιν αὐτὸν τῶν φυλασ-

1. ἐργασίας L², ἐνεργείας Ps.-Ath. L³.4. ἢ τις L² (sed in fine p. 17 ἢ τις — ἢ τις) L³. 7. τις εἴη L², εἴη L³. 10. τῷ δὲ L², τῷ L³. 11. τὰ μὲν L², τὰς μὲν L³. 14. μὴ ἐργαζόμενος οὖν L², ἐν οἷς μὴ ἐργαζόμενος L³. ζήσῃ L², ζήσεται L³.17. φοβήθητι Ant. L², φοβοῦ Ps.-Ath. L³. 20. δὲ ἐστὶν L², δ' ἐστὶν L³. 21.σωθῆσθαι Ant. (v.) p., σωθῆναι L²⁻³.23. ἐν ᾧ δύναμις οὐκ ἐστίν L², om. L³.23. 24. δύναμις ἡ ἔνδοξος L², ἡ δύναμις ἡ ἔνδοξος L³. 24. 25. καὶ φόβον Ps.-Ath. Ant. L³ v., φόβον L². 27. οὐκ ἐργάσῃ αὐτὰ L² (αὐτὰς) L³, οὐ φοβηθῆσθαι τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ οὐκ ἐργάσῃ αὐτὰ Ant. 29. τὸν Θεὸν φοβοῦ L²⁻³, φοβοῦ τὸν κύριον Ps.-Ath. (A) Ant. (φοβήθητι). 30. ἐργάσῃ, ἐργάζῃ L².

σόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ζήσονται τῷ Θεῷ. ⁵ Διὰ τί, φημί, κύριε, εἶπας περὶ τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅτι ζήσονται τῷ Θεῷ; Ὅτι, φησί, πᾶσα ἢ κτίσις φοβεῖται τὸν κύριον, τὰς δὲ ἐντολὰς αὐτοῦ οὐ φυλάσσει. τῶν οὖν φοβουμένων καὶ φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐκείνων ἡ ζωὴ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ· τῶν δὲ μὴ φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, οὐδὲ ζωὴ ἐν αὐτοῖς.

Ἐντολὴ η'.

Εἶπόν σοι, φησὶν, ὅτι τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ διπλᾶ ἐστί· καὶ γὰρ ἡ ἐγκράτεια διπλῆ ἐστίν. ἐπὶ τινων γὰρ δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ¹⁰ ἐπὶ τινων δὲ οὐ δεῖ. ² Γνώρισόν μοι, φημί, κύριε, ἐπὶ τίνων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι, ἐπὶ τίνων δὲ οὐ δεῖ. Ἄκουε, φησί, τὸ πονηρὸν ἐγκρατεῦσαι καὶ μὴ ποιεῖ αὐτό· τὸ δὲ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεῦσαι, ἀλλὰ ποιεῖ αὐτό. [ἐὰν γὰρ ἐγκρατεῦσῃ τὸ ἀγαθὸν μὴ ποιεῖν, ἀμαρτίαν μεγάλην ἐργάζῃ.] ἐὰν δὲ ἐγκρατεῖσῃ τὸ πονηρὸν μὴ ποιεῖν, δικαιοσύνην ¹⁵ μεγάλην ἐργάζῃ. ἐγκρατεῦσαι οὖν ἀπὸ πονηρίας πάσης ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν. ³ Ποταπαί, φημί, κύριε, εἰσὶν αἱ πονηρίαί, ἀφ' ὧν δεῖ ἡμᾶς ἐγκρατεῦσθαι; Ἄκουε, φησὶν, ἀπὸ μοιχείας καὶ πορνείας, ἀπὸ μεθύσματος, ἀπὸ ἀνομίας, ἀπὸ τρυφῆς πονηρίας, ἀπὸ ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ πολυτελείας πλοῦτου καὶ ²⁰ καυχήσεως καὶ ὑψηλοφροσύνης καὶ ὑπερηφανίας καὶ ἀπὸ ψευσμάτων καὶ καταλαλίας καὶ ὑποκρίσεως καὶ μνησικακίας καὶ πάσης ἄλλης βλασφημίας. ⁴ ταῦτα τὰ ἔργα πάντων πονηρότατά εἰσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων. ἀπὸ τούτων οὖν τῶν ἔργων δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ μὴ ἐγκρατευόμενος ἀπὸ τούτων οὐ δύναται ζῆσαι τῷ Θεῷ. ἄκουε οὖν καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτων. ⁵ Ἐτι γάρ, φημί, κύριε, πονηρὰ ἔργα ἐστί; Καὶ γε πολλά, φησὶν, ἐστίν, ἀφ' ὧν δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ ἐγκρατεῦσθαι· κλέμμα, ψεῦσμα, ἀποστέρησις, ψευδομαρτυρία, πλεονεξία, ἐπιθυμία πονηρὰ, ἀπάτη, κενοδοξία, ἀλαζονεία καὶ ὅσα τούτοις

1. φημί uncis incl. Sd. 2. εἶπας L², εἶπες L³. ὅτι ζήσονται Sd. L³, ζήσονται L². 3. κτίσις φοβεῖται L², κτήσις φοβῆται L³ (ego lego φοβεῖται). 5. ἐκείνων Ant. v. p. ae., ἐκόντων L², ἐκόντων Sd. L³. 6. αὐτοῦ L³, αὐτῶν L². αὐτοῖς Sd. L², αὐτῷ (super ᾧ notato οἷς) L². 10. δεῖ Ant. L², δεῖ σε Ps.-Ath. L². 13. 14. ἐὰν γὰρ — ἐργάζῃ v. p. ae., om. L²⁻³. 14. ἐγκρατεῦσαι Ant. L², ἐγκρατεῦσαι Ps.-Ath. Sd. L³. πονηρίας πάσης L², πάσης πονηρίας L³. 16. ἀφ' L², ἐφ' L³. 17. ἡμᾶς L³, ἡμῶν L², με p. ae. 18. ἀπὸ μεθύσματος — τρυφῆς

πονηρίας Ps.-Ath. (om. secundo ἀπὸ) L³ (cf. Ant. v. p. ae.), om. L². 19. καὶ πολυτελείας πλοῦτου Ps.-Ath. (A) Ant. L², ἀπὸ πολυτελείας πλοῦτου L³. 20. 21. στευσμάτων L², ψεύσματος Ant., ψεύδους L³. 21. καὶ μνησικακίας L³, μνησικακίας L². 22. ἄλλης L²⁻³, om. Ps.-Ath. πάντων πονηρότατά εἰσιν L², πάντα πονηρὰ ἐστίν Sd. L³. 23. οὖν L², δὲ Sd. L³. 26. καὶ γε πολλά, φησὶν L², καὶ μὴν πολλά L³. 27. ἀφ' ὧν L², ἀφρόνων (in marg. ἀφώνως) L². 29. πονηρὰ Ant. L³, πονηρία L². [ἀ]πάτη L². κενοδοξία, ἀλαζονεία L², om. L³.

ὅμοιά εἰσιν. ⁶ οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα πονηρὰ εἶναι; ,Καὶ λίαν', φημί, ,πονηρὰ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ ταῦτά ἐστι'. ,Τούτων πάντων', φησί, δεῖ ἐγκρατεῦσθαι τὸν δουλεύοντα τῷ Θεῷ. ἐγκράτευσαι οὖν ἀπὸ πάντων τούτων, ἵνα ζήσης τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγραφήση μετὰ τῶν ἐγκρατευομένων αὐτά. ὧν μὲν οὖν δεῖ σε ἐγκρατεῦσθαι, ταῦτά ⁵ ἐστίν, ἃ δὲ δεῖ σε μὴ ἐγκρατεῦσθαι, φησὶν, ἀλλὰ ποιεῖν, ἄκουε· τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεύου, ἀλλὰ ποιεῖ αὐτό. ⁸ ,Καὶ τῶν ἀγαθῶν μοι', φημί, ,κύριε, δῆλωσον τὴν δύναμιν, ἵνα πορευθῶ ἐν αὐτοῖς καὶ δουλεύσω αὐτοῖς, ἵνα ἐργασάμενος αὐτὰ δυνήθω σωθῆναι'. ,Ἄκουε', φησί, ,καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ ἔργα, ἃ σε δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ ¹⁰ μὴ ἐγκρατεῦσθαι. ⁹ πρῶτον πάντων πίστις, φόβος κυρίου, ἀγάπη, ὁμόνοια, ῥήματα δικαιοσύνης, ἀλήθεια, ὑπομονή· τούτων ἀγαθώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων· ταῦτα ἐάν τις φυλάσῃ καὶ μὴ ἐγκρατεύηται ἀπ' αὐτῶν, μακάριος γίνεται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. ¹⁰ εἶτα τούτων τὸ ἀκόλουθα ἄκουσον· χήραις ὑπηρετεῖν, ὄρ- ¹⁵ φανούς καὶ ὑστερουμένους ἐπισκέπτεσθαι, ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦσθαι τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, φιλόξενον εἶναι — ἐν γὰρ τῇ φιλοξενίᾳ εὐρίσκειται ἀγαθοποίησις — μηδενὶ ποτε ἀντιτάσσεσθαι, ἡσύχιον εἶναι, ἐνδεέστερον γίνεσθαι πάντων ἀνθρώπων, πρεσβύτας σέβεσθαι, δικαιοσύνην ἀσκεῖν, ἀδελφότητα συντηρεῖν, ὕβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον ²⁰ εἶναι καὶ ἀμνησικακον πάντως, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν, ἐσκανδαλισμένους ἀπὸ τῆς πίστεως μὴ ἀποβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ εὐθύμους ποιεῖν, ἁμαρτάνοντας νουθετεῖν, χρεώστας μὴ θλίβειν, ἐνδεεῖς μὴ λυπεῖν καὶ εἴ τινα τούτοις ὅμοιά ἐστι. ¹¹ δοκεῖ σοί, φησί, ,ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι; ,Τί γάρ', φημί, ,τούτων ἀγαθώτερον'; ²⁵ ,Πορευοῦ οὖν', φησὶν, ,ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ ἐγκρατεύου ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζήση τῷ Θεῷ. ¹² φύλασσε οὖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἐάν τι ἀγαθὸν

1. εἰσιν L², ἐστὶ L³. καὶ λίαν L³, καὶ (antea super lin. scr. ἦ) λίαν L². φημί L³, om. L². 2. ταῦτά ἐστι L³, om. L². τούτων πάντων δὲ L², τούτων, φησί, δεῖ L³. 4. ζήσης L³, ζήσας L². 5. αὐτά (corr. ex αὐτάς, sed superscr. αὐτάς) L², αὐτά L³. ὧν μὲν L³, ἃ μὲν L³. 5. 6. ἐγκρατεῦσθαι, ταῦτά ἐστίν, ἃ δὲ δεῖ σε L², om. L³. 8. μοι, φημί L², φημί L³. δῆλωσον L², δηλώσον μοι L³. 9. ἵνα ἐργασάμενος L², ὅπως ἐργ. L³. 10. καὶ τῶν ἀγαθῶν—ἐγκρατεῦσθαι L², om. L³. ἃ σε Ps.-Ath. v. p. ae., ἃ γε L². 11. κυρίου Ps.-Ath. Ant. L³ v. ae., Θεοῦ L². 12. 13. ἀγαθώτερον Ps.-Ath. L³ v. p. ae., ἀγαθότης (o ex ω facto) L². 14. μὴ Ps.-Ath. L³, om. L².

17. 18. ἐν γὰρ τῇ — ἀγαθοποίησις unciis incl. Sd. 18. 19. ποτὲ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι, ἡσύχιον εἶναι L², ἡσύχιον εἶναι καὶ μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι οὐδέποτε L³. 19. γίνεσθαι L², γενέσθαι L³. 20. 21. ἀδελφότητα—παρακαλεῖν L³, ἀδελφότητα συντηρεῖν, ὕβριν ὑποφέρειν, μακρόθυμον εἶναι, ἀμνησικακον, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν Ps.-Ath., ἀδελφότητα συντηρεῖν, μακρόθυμον εἶναι, μνησικακίαν μὴ ἔχειν, κάμνοντας τῇ ψυχῇ παρακαλεῖν Ant., om. L². 21. 22. ἐσκανδαλισμένους L³, ἐσκανδαλισμένους L². 24. ἐνδεεῖς μὴ λυπεῖν Ps.-Ath. L³, καὶ ἐνδεεῖς L², ἐνδεεῖς Ant. εἴ τινα Ant. L², ὅσα Ps.-Ath. L³. 25. ἀγαθώτερον L², ἀγαθώτερον εἶναι L³. 27. φύλασσε οὖν L², καὶ L³. ταύτην L²,

ποιῆς καὶ μὴ ἐγκρατεύσῃ ἀπ' αὐτοῦ, ζήσῃ τῷ Θεῷ. καὶ πάντες
ζήσονται τῷ Θεῷ οἱ οὕτω ποιῶντες. καὶ πάλιν ἔάν τὸ πονηρὸν
μὴ ποιῆς καὶ ἐγκρατεύσῃ αὐτό, ζήσῃ τῷ Θεῷ. καὶ πάντες ζήσον-
ται τῷ Θεῷ, ὅσοι ἔάν ταύτας τὰς ἐντολὰς φυλάξωσι καὶ πορευ-
5 θῶσιν ἐν αὐτοῖς.

Ἐντολὴ θ'.

Λέγει μοι· Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ τὴν διψυχίαν καὶ μηδὲν ὅλως
διψυχῆσθαι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ, λέγων ἐν σεαυτῷ ὅτι πῶς
δίναμαι αἰτήσασθαι τι παρὰ τοῦ κυρίου καὶ λαβεῖν, ἡμαρτηκῶς το-
10 σαῦτα εἰς αὐτόν; ² μὴ διαλογίζου ταῦτα, ἀλλ' ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
σου ἐπίστρεψον ἐπὶ τὸν κύριον καὶ αἰτοῦ παρ' αὐτοῦ ἀδιστακτικῶς,
καὶ γνώσῃ τὴν πολυσπλαγχνίαν αὐτοῦ, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπη,
ἀλλὰ τὸ αἶτημα τῆς ψυχῆς σου πληροφορήσει. ³ οὐκ ἐστὶ γὰρ ὁ
Θεός, ὡς οἱ ἄνθρωποι οἱ μνησικακοῦντες ἀλλήλοις, ἀλλ' αὐτὸς
15 ἀμνησικακός ἐστι καὶ σπλαγχνίζεται ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ. ⁴ σὺ
οὖν καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιωμάτων τοῦ
αἰῶνος τούτου καὶ τῶν προειρημένων σοι ζημάτων καὶ αἰτοῦ παρὰ
τοῦ κυρίου καὶ ἀπολήψῃ πάντα, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν αἰτημάτων
σου ἀνυστέρητος ἔσῃ, ὅσα ἂν ἀδιστακτικῶς αἰτήσῃς παρὰ τοῦ κυ-
20 ρίου. ⁵ ἔάν δὲ διστακτικῶς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδὲν οὐ μὴ λήψῃ τῶν
αἰτημάτων σου. οἱ γὰρ διστακτικῶς εἰς τὸν Θεόν, οὗτοί εἰσιν οἱ δί-
ψυχοι καὶ οὐδὲν ὅλως ἐπιτυγχάνουσι τῶν αἰτημάτων αὐτῶν. ⁶ οἱ
δὲ ὀλοτελεῖς ὄντες ἐν τῇ πίστει πάντα αἰτοῦνται πεποιθότες ἐπὶ
τὸν κύριον καὶ λαμβάνουσι, ὅτι ἀδιστακτικῶς αἰτοῦνται μηδὲν δι-
25 ψυχῶντες. πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνὴρ, ἔάν μὴ μετανοήσῃ, δυσκόλως
σωθήσεται. ⁷ καθάρισον οὖν τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τῆς διψυχίας,
ἔνδυσαι δὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἰσχυρά ἐστι, καὶ πίστευε τῷ Θεῷ, ὅτι
πάντα τὰ αἰτήματά σου ἂ αἰτεῖς λήψῃ. καὶ ἔάν αἰτησάμενός ποτε

ταύτην φύλασσε L³. 1. ἀπ' αὐτοῦ L³,
ἀπ' αὐτῶν οὐ L². καὶ πάντες L³, πάν-
τες L². 3. αὐτό L², τούτου L³. ἔάν
L², ἂν L³.

7. ἀπὸ σεαυτοῦ L³ (ubi prius σου),
σεαυτοῦ fragm. Oxon., ἀπὸ σοῦ L³.
μηδὲν ὅλως L² fragm. Ox., μηδὲ ὅλως L³.
9. δύναμαι L² fragm. Ox., δυνήσομαι L³.
τι fragm. Ox. v. p., om. L²⁻³ Ps.-Ath.
Ant. 10. τῆς καρδίας L²⁻³, καρδίας
fragm. Ox. 12. πολυσπλαγχνίαν fragm. Ox.,
πολλὴν εὐσπλαγχνίαν L²⁻³. ἐγκαταλίπη
L². Ps.-Ath. (B) Ant., ἐγκαταλείπη L³.

fragm. Ox. 13. 14. ὁ Θεός L³, fragm.
Ox. Ps.-Ath. Ant. v. p. ae., om. L². 14.
οἱ μνησικακοῦντες ἀλλήλους fragm. Ox.,
μνησικακοῦντες ἀλλήλοις L³, οἱ μνησικα-
κοῦντες L². 15. σπλαγχνίζεται L³ fragm.
Ox. (σπαγγν.) Ps.-Ath. Ant., πολυεύ-
σπλαγγνος καὶ εὐσπλαγγνίζεται L³. 16.
ματαιωμάτων L², ματαίων Ps.-Ath. L³.
17. σοι Ps.-Ath. v. p. ae., σου L²⁻³.
19. ἀνυστέρητος L² v. ae., ἀστέρητος
L³ Ps.-Ath. 20. ἔάν δὲ Ps.-Ath. L³,
ἔάν L². 23. πάντα L³, πάντας (notato
ε super altero α) L². 24. κύριον L³

παρὰ τοῦ κυρίου αἵτημά τι βραδύτερον λαμβάνης, μὴ διψυχίης, ὅτι ταχὺ οὐκ ἔλαβες τὸ αἷτημα τῆς ψυχῆς σου· πάντως γὰρ διὰ πειρασμόν τινα ἢ παράπτωμά τι, ὃ σὺ ἀγνοεῖς, βραδύτερον λαμβάνεις τὸ αἷτημά σου. ⁸ σὺ οὖν μὴ διαλίπης αἰτούμενος τὸ αἷτημα τῆς ψυχῆς σου καὶ λήψη αὐτό. ἔὰν δὲ ἐκκακήσης καὶ διψυχίης ⁵ αἰτούμενος, σεαυτὸν αἰτιῶ καὶ μὴ τὸν μὴ διδόντα σοι. ⁹ βλέπε οὖν τὴν διψυχίαν ταύτην· πονηρὰ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀσύνητος καὶ πολλοὺς ἐκριζοῖ ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ γε λίαν πιστοὺς καὶ ἰσχυροὺς. καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ διψυχία θυγάτηρ ἐστὶ τοῦ διαβόλου καὶ λίαν πονηρεύεται εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ καταφρόνησον οὖν τῆς διψυ- ¹⁰ χίας καὶ κατακυριεύσον αὐτῆς ἐν παντὶ πράγματι, ἐνδυσάμενος τὴν πίστιν τὴν ἰσχυρὰν καὶ δυνατὴν. ἡ γὰρ πίστις πάντα ἐπαγγέλλεται, πάντα τελειοῖ, ἡ δὲ διψυχία μὴ καταπιστεύουσα ἑαυτῇ πάντων ἀποτυγχάνει τῶν ἔργων αὐτῆς ὧν πράσσει. ¹¹ βλέπεις οὖν, φησί, ὅτι ἡ πίστις ἀνωθέν ἐστὶ παρὰ τοῦ κυρίου καὶ ἔχει ¹⁵ δύναμιν μεγάλην· ἡ δὲ διψυχία ἐπίγειον πνεῦμά ἐστὶ παρὰ τοῦ διαβόλου, δύναμιν μὴ ἔχουσα. σὺ οὖν δούλευε τῇ ἐχούσῃ δύναμιν, τῇ πίστει, καὶ ἀπὸ τῆς διψυχίας ἀπόσχου τῆς μὴ ἐχούσης δύναμιν, καὶ ζήση τῷ Θεῷ. καὶ πάντες ζήσονται τῷ Θεῷ οἱ ταῦτα φρονήσαντες.

20

Ἐντολὴ ι΄.

I. Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ, φησί, τὴν λύπην· καὶ γὰρ αὐτὴ ἀδελφὴ ἐστὶ τῆς διψυχίας καὶ τῆς ὀξυχολίας. ² Πῶς, φημί, κύριε, ἀδελφὴ ἐστὶ τούτων; ἄλλο γὰρ μοι δοκεῖ εἶναι ὀξυχολία, καὶ ἄλλο διψυχία, καὶ ἄλλο λύπη. ² Ἀσύνητος εἶ, ἄνθρωπε. οὐ νοεῖς, ²⁵ ὅτι ἡ λύπη πάντων τῶν πνευμάτων πονηροτέρα ἐστὶ καὶ δεινοτάτη τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ καὶ παρὰ πάντα τὰ πνεύματα καταφθείρει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν σώζει;

Ant., θεὸν Ps.-Ath. L³. 1. λαμβάνης (corr. e λαμβάνεις) L². 2. πάντως (super ω notato α) L². διὰ L², καὶ διὰ L³. 4. αἰτούμενος L² Ant., εὐχόμενος Ps.-Ath. L³. 6. σεαυτὸν αἰτιῶ (super ω notato οὔ) L², ἑαυτὸν αἰτιῶ L³. μὴ διδόντα Ps.-Ath. (B) v., διδόντα L²⁻³. βλέπε οὖν Ps.-Ath. L³ v. p. ae., βλέπε I². 8. ἐκριζοῖ (super οἱ scr. ου) L². καὶ γε Ps.-Ath. L³, καὶ L². πιστοὺς καὶ ἰσχυροὺς Ps.-Ath. v. p., ἰσχυροὺς τε καὶ πιστοὺς L³, ἰσχυροὺς L². 9. αὐτὴ Hg², αὐτὴ L²⁻³. θυγάτηρ Ps.-Ath. Ant. (ἐκ-

Hermae Pastor graece ed. Hilgenfeld.

γονον Athan.) v. p. ae., ἀδελφὴ L²⁻³. 11. αὐτῆς (corr. ex αὐτοῖς) L². 14. πάντων Ps.-Ath. L³, πάντα L². ὧν Ps.-Ath. L³, ὡς L².

21. Ἐντολὴ δεκάτη L². 22. αὐτὴ L², αὐτὴ L³. 23. φημί (corr. e φησί) L². 24. ἄλλο (super o scr. η) L². 25. ἄνθρωπε L², ὃ ἄνθρωπε L³. οὐ νοεῖς L², ἀπήνητησεν· Διὰ τί οὐ νοεῖς τὰ λεγόμενά σοι; οὐ νοεῖς L³. 26. πνευμάτων L², πονηρῶν πνευμάτων Sd. L³. 27. πάντα Ps.-Ath. L³, πάντων L². 28. ἅγιον (corr. ex alia voce, super qua nescio

³ Ἐγώ, φημί, κύριε, ἀσύνετός εἰμι καὶ οὐ συνίω τὰς παραβολὰς ταύτας. πῶς γὰρ δύναται ἐκτρίβειν καὶ πάλιν σώζειν, οὐ νοῶ.
⁴ Ἄκουε, φησὶν, οἱ μηδέποτε ἐρευνήσαντες περὶ τῆς ἀληθείας μηδὲ ἐπιζητήσαντες περὶ τῆς θεότητος, πιστεύσαντες δὲ μόνον ἐμπεφυρ-
⁵ μένοι εἰσὶ πραγματείας καὶ πλούτῳ καὶ φιλίαις ἐθνικαῖς καὶ ἄλλαις
πολλαῖς πραγματεῖαις τοῦ αἰῶνος τούτου. ὅσοι οὖν τούτοις πρόσ-
κεινται, οὐ νοοῦσι τὰς παραβολὰς τῆς θεότητος· ἐπισκοποῦνται
γὰρ ὑπὸ τούτων τῶν πράξεων καὶ καταφθείρονται καὶ γίνονται
κεχερωμένοι. ⁵ καθὼς οἱ ἀμπελῶνες οἱ καλοί, ὅταν ἀμελείας τύ-
¹⁰ χωσι, χερσοῦνται ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ βοτανῶν ποικίλων, οὕτως
οἱ ἄνθρωποι οἱ πιστεύσαντες καὶ εἰς ταύτας τὰς πράξεις τὰς πολ-
λὰς ἐμπίπτοντες τὰς προειρημέναις ἀποπλανῶνται ἀπὸ τῆς διανοίας
αὐτῶν καὶ κενοῦνται καὶ οὐδὲν ὅλως νοοῦσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούουσι τι
περὶ θεοῦ οὐδὲ περὶ θείων σκέπτονται· ἡ καρδία γὰρ αὐτῶν ἐν
¹⁵ ταῖς πραγματεῖαις ἐστίν, καὶ οὐδὲν ὅλως νοοῦσιν. ⁶ οἱ δὲ φόβον
ἔχοντες θεοῦ καὶ ἐρευνῶντες περὶ θεότητος καὶ ἀληθείας καὶ τὴν
καρδίαν ἔχοντες πρὸς κύριον πάντα τὰ λεγόμενα αὐτοῖς τάχιον νο-
οῦσι καὶ συνίουσιν, ὅτι ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἐν ἑαυτοῖς.
ὅπου γὰρ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ καὶ σύνεσις πολλή. κολλήθητι
²⁰ οὖν τῷ κυρίῳ καὶ πάντα συνήσεις καὶ νοήσεις. II. Ἄκουε οὖν,
φησὶν, ἀνόητε, πῶς ἡ λύπη ἐκτρίβει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ πάλιν
σώζει. ² ὅταν ὁ δίψυχος ἐπιβάληται πρᾶξιν τινα καὶ ταύτης ἀπο-
τύχη διὰ τὴν διψυχίαν αὐτοῦ, ἡ λύπη αὕτη εἰσπορεύεται εἰς τὸν
ἄνθρωπον καὶ λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκτρίβει αὐτό. ³ εἶτα
²⁵ πάλιν ἡ ὀξυχολία ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ περὶ πράγματός τι-
νος, καὶ λίαν πικρανθῇ καὶ ποιήσῃ τι κακόν, πάλιν ἡ λύπη εἰσπο-

quid scr.) L². 1. φημί Sd. L², φησί L².
τας παραβολὰς (corr. e τὰς βουλάς) L².
2. νοῶ L², νοῶ L². 4. 5. ἐμπεφυρ-
μένοι εἰσὶ L², ἐκπεφυρμένοι δὲ L². 9.
καθὼς v. ae. Hg.¹⁻² Gh. Fk., καὶ ὡς
L²⁻². 10. τῶν (superscr. ἀς) ἀκανθῶν
(super ὦν scr. ας) καὶ βοτανῶν (super
ὦν scr. ας) L². 12. ἐμπίπτοντες (cf.
Vis. III, 2, 9 p. 17, 27) v. ae., ἐκπίπτοντες
L²⁻². 13. καταγίνονται (superscr. καὶ
κενοῦνται) L², κενοῦνται L². καὶ οὐδὲν
ὅλως νοοῦσιν L²⁻², et nihil omnino in-
telligunt v., et nihil omnino de iustitia
intelligunt p., nec quicquam unquam
omnino cognoscunt praeter (l. quod atti-
net ad) iustitiam ae. 13—15. ἀλλ' οὐδὲ
— πραγματεῖαις ἐστίν L², om. L², de
divitiis agentes, sed si quando audierint

de domino, sensus eorum in negotiis
ipsorum est v., quia quando audiunt de
iustitia, sensus illorum in actibus eorum
est p., et etiamsi e libro domini audiant,
cor eorum nonnisi in illorum negotiorum
meditatione occupatum est ae. 15. καὶ
οὐδὲν ὅλως νοοῦσιν p. (et nihil omnino
intelligunt), om. L²⁻² v. 17. 18. τάχιον
νοοῦσι καὶ συνίουσιν Ps.-Ath. (B) L²,
ταχύνουσι καὶ νοοῦσιν L². 20. συνήσεις
καὶ L² v. ae., om. L². 21. ἀνόητε
(super ἀσύνετε scr.) L², ἀσύνετε L².
ἡ λύπη. L² add. αὕτη, sed del. ἐκτρίβει
τὸ Ps.-Ath. L², ἐκτρίβετο L². ἅγιον
super fine aliquid scr. in L². 26. λίαν
Ps.-Ath. L² v. p. ae., om. L². καὶ ποι-
ήσῃ τι κακόν Ps.-Ath. L² (ποιήσῃ),
om. L² v. p. ae., sed necessaria sunt (cf.

ρεύεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὀξυχολήσαντος, καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἢ ἐπραξε καὶ μετανοεῖ ὅτι πονηρὸν εἰργάσατο. ⁴ αὕτη οὖν ἡ λύπη δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν, ὅτι τὸ πονηρὸν πράξας μετενόησεν. ἀμφοτέραι οὖν αἱ πράξεις λυποῦσι τὸ πνεῦμα· ἢ μὲν διψυχία, ὅτι οὐκ ἐπέτυχε τῆς πράξεως αὐτῆς, ἢ δὲ ὀξυχολία ⁵ λυπεῖ τὸ πνεῦμα, ὅτι ἐπραξε τὸ πονηρὸν. ἀμφοτέραι οὖν λυπηρὰ ἐστὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ, ἢ τε διψυχία καὶ ἡ ὀξυχολία. ³ ἄρον οὖν ἀπὸ σεαυτοῦ τὴν λύπην καὶ μὴ θλίβε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν, μήποτε ἐντεύξεται κατὰ σοῦ τῷ θεῷ καὶ ἀποστῇ ἀπὸ σοῦ. ⁴ τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ θεοῦ τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα ταύτην λύπην οὐκ ὑποφέρει οὐδὲ στενοχωρίαν. III. ἔνδυσαι οὖν τὴν ἰλαρότητα τὴν πάντοτε ἔχουσαν χάριν παρὰ τῷ θεῷ καὶ εὐπρόσδεκτον οὔσαν αὐτῷ καὶ ἐντρέφα ἐν αὐτῇ. πᾶς γὰρ ἰλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ καὶ καταφρονεῖ τῆς λύπης· ² ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνὴρ πάντοτε πονηρεύεται. πρῶτον μὲν πονηρεῖται ¹⁵ εἶτα, ὅτι λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ δοθὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἰλαρόν· δεύτερον δὲ λυπῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνομίαν ἐργάζεται μὴ ἐντυγχάνων μηδὲ ἐξομολογούμενος τῷ κυρίῳ. πάντοτε γὰρ λυπηροῦ ἀνδρὸς ἢ ἐντεύξις οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ. ³ Διὰ τί, φημί, οὐκ ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἢ ἐντεύξις τοῦ λυπομένου; Ὅτι, φησὶν, ἡ λύπη ἐγκάθηται εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ. μεμιγμένη οὖν ἡ λύπη μετὰ τῆς ἐντεύξεως οὐκ ἀφήσι τὴν ἐντεῦξιν ἀναβῆναι καθαρὰν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ὡς περὶ γὰρ ὄξος καὶ οἶνος μεμιγμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχουσιν, οὕτω καὶ ἡ λύπη μεμιγμένη μετὰ ²⁵ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν αὐτὴν ἐντεῦξιν οὐκ ἔχει. ⁴ καθάρισον σεαυτὸν ἀπὸ τῆς λύπης τῆς πονηρᾶς ταύτης, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ· καὶ πάντες ζήσονται τῷ θεῷ, ὅσοι ἂν ἀποβάλωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν λύπην καὶ ἐνδύσονται πᾶσαν ἰλαρότητα.

Ἐντολὴ ια΄.

30

Ἐδειξέ μοι ἐπὶ συμπελλίου καθημένους ἀνθρώπους καὶ ἕτερον ἀνθρώπον καθημένον ἐπὶ καθέδραν. καὶ λέγει μοι· Ἐλέπεις τοὺς ἐπὶ τοῦ συμπελλίου καθημένους; Ἐλέπω, φημί, κύριε.

p. 51, 2. 3. 4. 6). 1. 2. λυπεῖται L² cp., ad marg. scr. λυπήσαιτο. 6. λυπεῖ τὸ πνεῦμα L² ae., om. L³ v. p. 7. ἢ τε L³ v. p. ae., ἢ δὲ L². 8. ἄρον cp. super l., tum fere ἢ ἀήδιον L². 9. κατὰ σοῦ τῷ θεῷ Ps.-Ath. (A. τοῦ θεοῦ), κατὰ σοῦ L², τῷ θεῷ L². 11. λύπην L² Ant. v. p. ae., λύπην σαρκικὴν Ps.-Ath. L². 14. τῆς λύπης L² Ant. v. p. ae., τῆς ματαίας λύπης Ps.-Ath. L². 15. πάντοτε Ps.-Ath.

Ant. L² p. ae., πάντε L². 18. ἐντυγχάνων Ps.-Ath. L², ἐπιτυγχάνων L². κυρίῳ L² Ant., θεῷ Ps.-Ath. L². 18. 19. λυπηροῦ Ps.-Ath. Ant. L², λυπηρόν L². 22. ἡ λύπη L² v. p. ae., τῆς λύπης ἢ κοσμικῆς L² (cf. Ps.-Ath.). εἰς Ps.-Ath. Ant. v. p. ae., ἐπὶ L².

30. Ἐντολὴ ΙΑ΄ L². 31. συμπελλίου L², ἐδωλίου Sd. L². 32. καθέδραν L², καθέδρας L². 33. τοῦ συμπελλίου L²,

,Οὔτοι, φησί, πιστοί εἰσι, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν καθέδραν
 ψευδοπροφήτης ἐστὶν ἀπολλύων τὴν διάνοιαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ·
 τῶν διψύχων δὲ ἀπόλλυσιν, οὐ τῶν πιστῶν. ² οὔτοι οὖν οἱ δί-
 ψυχοι ὡς ἐπὶ μάντιν ἔρχονται καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτόν, τί ἄρα ἔσται
 5 αὐτοῖς· κακεῖνος ὁ ψευδοπροφήτης μηδεμίαν ἔχων ἐν ἑαυτῷ δύνα-
 μιν πνεύματος Θεοῦ λαλεῖ αὐτοῖς κατὰ τὰ ἐπερωτήματα αὐτῶν
 καὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς πονηρίας αὐτῶν καὶ πληροῖ τὰς ψυ-
 χὰς αὐτῶν, καθὼς αὐτοὶ βούλονται. ³ αὐτὸς γὰρ κενὸς ὢν κενῶς
 καὶ ἀποκρίνεται αὐτοῖς· ὁ γὰρ ἐὰν ἐπερωτηθῆ, πρὸς τὸ κένωμα
 10 τοῦ ἀνθρώπου ἀποκρίνεται. τινὰ δὲ καὶ ῥήματα ἀληθῆ λαλεῖ· ὁ
 γὰρ διάβολος πληροῖ αὐτόν τῷ ἑαυτοῦ πνεύματι, εἴ τινα δυνήσεται
 ῥῆξαι τῶν δικαίων. ⁴ ὅσοι οὖν ἰσχυροὶ εἰσιν ἐν τῇ πίστει τοῦ
 κυρίου, ἐνδεδυμένοι τὴν ἀλήθειαν, τοῖς τοιούτοις πνεύμασιν οὐ κολ-
 λῶνται, ἀλλ' ἀπέχονται ἀπ' αὐτῶν. ὅσοι δὲ δίψυχοί εἰσι καὶ
 15 πυκνῶς μετανοοῦσι, μαντεύονται ὡς καὶ τὰ ἔθνη καὶ ἑαυτοῖς μεί-
 ζονα ἁμαρτίαν ἐπιφέρουσιν εἰδωλολατρῶντες· ὁ γὰρ ἐπερωτῶν
 προφήτην περὶ πράξεώς τινος εἰδωλολάτρης ἐστὶ καὶ κενὸς ἀπὸ
 τῆς ἀληθείας καὶ ἄφρων. ⁵ πᾶν γὰρ πνεῦμα ἀπὸ Θεοῦ δοθὲν οὐκ
 ἐπερωτᾶται, ἀλλὰ ἔχον τὴν δύναμιν τῆς Θεότητος ἀφ' ἑαυτοῦ λαλεῖ
 20 πάντα, ὅτι ἄνωθ' ἐστὶν ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ πνεύματος.
⁶ τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἐπερωτῶμενον καὶ λαλοῦν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
 τῶν ἀνθρώπων ἐπίγειόν ἐστι καὶ ἐλαφρόν, δύναμιν μὴ ἔχον· καὶ
 ὅλως οὐ λαλεῖ, ἐὰν μὴ ἐπερωτηθῆ. ⁷ Πῶς οὖν, φημί, κύριε,
 ἄνθρωπος γινώσεται, τίς αὐτῶν προφήτης, καὶ τίς ψευδοπροφήτης
 25 ἐστίν. Ἄκουε, φησί, περὶ ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν· καὶ ὡς
 σοι μέλλω λέγειν, οὕτω δοκιμάσεις τὸν προφήτην καὶ τὸν ψευδο-
 προφήτην. ἀπὸ τῆς ζωῆς δοκίμαζε τὸν ἄνθρωπον τὸν ἔχοντα τὸ
 πνεῦμα τὸ Θεῖον. ⁸ πρῶτον μὲν ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ Θεῖον τὸ
 ἄνωθεν πραῖς ἐστὶ καὶ ἡσύχιος καὶ ταπεινόφρων καὶ ἀπεχόμενος
 30 ἀπὸ πάσης πονηρίας καὶ ἐπιθυμίας ματαίας τοῦ αἰῶνος τούτου
 καὶ ἑαυτὸν ἐνδεέστερον ποιεῖ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδενὶ
 οὐδὲν ἀποκρίνεται ἐπερωτῶμενος οὐδὲ καταμόνας λαλεῖ, οὐδὲ ὅταν
 θέλῃ ἄνθρωπος λαλεῖν, λαλεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ τότε λα-
 λεῖ, ὅταν θελήσῃ αὐτὸ ὁ Θεὸς λαλῆσαι. ⁹ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ ἄνθρω-
 35 πος ὁ ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ Θεῖον εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων

ἐδωλοῦ Sd. L². 2. ἀπολλύων Sd. L²,
 ἀπόλλων L². 4. μάντιν (super i notato η)
 L². 6. λαλεῖ αὐτοῖς v. p., λαλεῖ αὐτῶν
 L², λαλεῖν αὐτῶν L². 8. κενῶς L²,
 κενός L². 10. δε καὶ L², δὲ L². 11.
 ἑαυτοῦ Clem. Al., αὐτοῦ L². 12. ῥῆξαι
 Clem. Al., ῥᾶξαι L². 17. προφήτην

v. (emend.) p. Hb. Hg², ψευδοπροφήτην
 L². 19. ἀλλὰ L², ἀλλ' L². 23. φημί
 uncis incl. Sd. 28. Θεῖον τὸ L² (sed
 prima manu deleta videntur esse) p. ae.,
 om. L². 32. ἐπερωτῶμενος v. p. ae.,
 ἐπερωτῶμενον L². 33. τὸ ἅγιον Sd. L²,
 ἅγιον L². 34. αὐτὸ p. (ae.), αὐτῷ Sd.

τῶν ἐχόντων πίστιν Θείου πνεύματος, καὶ ἔντευξις γένηται πρὸς τὸν Θεὸν τῆς συναγωγῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τότε ὁ ἄγγελος τοῦ προφητικοῦ πνεύματος ὁ κείμενος πρὸς αὐτὸν πληροῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ πληρωθεὶς ὁ ἄνθρωπος τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ λαλεῖ εἰς τὸ πλῆθος, καθὼς ὁ κύριος βούλεται. ¹⁰ οὕτως οὖν φανερὸν ἔσται 5 τὸ πνεῦμα τῆς θεότητος. ὅση οὖν περὶ τοῦ πνεύματος τῆς θεότητος τοῦ κυρίου, ἡ δύναμις αὕτη. ¹¹ ἄκουε νῦν, φησί, περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπιγείου καὶ κενοῦ καὶ δύνάμιν μὴ ἔχοντος, ἀλλ' ὄντος μωροῦ. ¹² πρῶτον μὲν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ δοκῶν πνεῦμα ἔχειν ὑψοῖ ἑαυτὸν καὶ θέλει πρωτοκαθεδρίαν ἔχειν, καὶ εὐθὺς ἰτα- 10 μός ἐστι καὶ ἀναιδής καὶ πολύλαλος καὶ ἐν τρυφαῖς πολλαῖς ἀναστρεφόμενος καὶ ἐν ἐτέραις πολλαῖς ἀπάταις καὶ μισθοὺς λαμβάνει τῆς προφητείας αὐτοῦ· ἐὰν δὲ μὴ λάβῃ, οὐ προφητεύει. δύναται οὖν πνεῦμα Θεῖον μισθοὺς λαμβάνειν καὶ προφητεύειν; οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο ποιεῖν Θεοῦ προφήτην, ἀλλὰ τῶν τοιούτων προφη- 15 τῶν ἐπίγειον ἔστι τὸ πνεῦμα. ¹³ εἶτα ὅλως εἰς συναγωγὴν ἀνδρῶν δικαίων οὐκ ἐγγίξει, ἀλλ' ἀποφεύγει αὐτούς. κολλᾶται δὲ τοῖς διψύχοις καὶ κενοῖς καὶ κατὰ γωνίαν αὐτοῖς προφητεύει καὶ ἀπατᾷ αὐτοὺς λαλῶν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πάντα κενῶς· κενοῖς γὰρ κενὰ ἀποκρίνεται. τὸ γὰρ κενὸν σκευὸς μετὰ τῶν κενῶν συντι- 20 θέμενον οὐ θραύεται, ἀλλὰ συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις. ¹⁴ ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς συναγωγὴν πλήρη ἀνδρῶν δικαίων ἐχόντων πνεῦμα Θεοτάτον, καὶ ἔντευξις ἀπ' αὐτῶν γένηται, κενοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπίγειον ἀπὸ τοῦ φόβου φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ κωφοῦται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ ὅλως συνθραύεται, μὴ ²⁵ δυνάμενος λαλῆσαι. ¹⁵ ἐὰν γὰρ εἰς ἀποθήκην στιβάσης οἶνον ἢ ἔλαιον καὶ ἐν αὐτοῖς θῆς κεράμιον κενὸν καὶ πάλιν ἀποστιβάσαι θελήσῃς τὴν ἀποθήκην, τὸ κεράμιον ἐκεῖνο, ὃ ἔθηκας κενόν, κενὸν καὶ εὐρήσεις. οὕτω καὶ οἱ προφῆται οἱ κενοὶ ὅταν ἔλθωσιν εἰς πνεύματα δικαίων, ὅποιοι ἦλθον, τοιοῦτοι καὶ εὐρίσκονται. ¹⁶ ἔχεις ³⁰ ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν τὴν ζωὴν. δοκίμαζε οὖν ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ τῆς ζωῆς τὸν ἄνθρωπον τὸν λέγοντα ἑαυτὸν πνευματοφόρον εἶναι. ¹⁷ σὺ δὲ πίστευε τῷ πνεύματι τῷ ἐρχομένῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχοντι δύναμιν· τῷ δὲ πνεύματι τῷ ἐπιγείῳ καὶ κενῷ μηδὲν

L², αὐτὸν (super on notato o, rursusque oū super o) L². 2. 3. τοῦ προφητικοῦ πνεύματος p. ae., τοῦ προφήτου L²⁻³. 7. νῦν v. p., οὖν L²⁻³. 9. μωροῦ L², μωρόν L². 11. ἀναιδής Sd. L², ἀνεδής L². 13. λαμβάνει v. p. ae., λαμβάνων L²⁻³. 15. προφήτην L² v. p., προφητεύοντος Sd. L². 17. κολλᾶται L² v. p.,

κοπιᾶται L². 20. κενὰ p. ae. Hg², καὶ L²⁻³. τῶν κενῶν L², κενῶν L². 21. ὅταν δὲ L², ὅταν L². 22. 23. θεοτάτον L²⁻³, θεότητος v. p. ae. 23. ἀπ' αὐτῶν v. p. (ae.), ἀντ' αὐτῶν L², μετ' αὐτῶν Sd. L². 24. ἐπίγειον v. p. ae., ἄγιον (praemisso ep., in quo litterae μρ conspicuae sunt) L², μωρόν L². 25. κω-

πίστευε, ὅτι ἐν αὐτῷ δύναμις οὐκ ἔστιν· ἀπὸ τοῦ διαβόλου γὰρ ἔρχεται. ¹⁸ ἄκουσον τὴν παραβολήν, ἣν μέλλω σοι λέγειν. λάβε λίθον καὶ βάλε εἰς τὸν οὐρανόν, ἴδε εἰ δύνασαι ἀψασθαι αὐτοῦ· ἢ πάλιν λάβε σίφωνα ὕδατος καὶ σιφώνισον εἰς τὸν οὐρανόν, ἴδε εἰ ⁵ δύνασαι τρυπῆσαι τὸν οὐρανόν. ¹⁹ Πῶς, φημί, κύριε, ταῦτα γενέσθαι δύναται; ἀδύνατα γὰρ ἀμφότερα ταῦτα, ἃ εἴρηκας. Ὡς ταῦτα οὖν, φησὶν, ἀδύνατά ἐστιν, οὕτω καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἐπίγεια ἀδύνατά ἐστι καὶ ἀδρανῆ. ²⁰ λάβε οὖν τὴν δύναμιν τὴν ἄνωθεν ἐρχομένην. ἡ χάλαζα ἐλάχιστόν ἐστι κοκκάριον, καὶ ὅταν ἐμπέσῃ ἐπὶ κεφαλὴν ¹⁰ ἀνθρώπου, πῶς πόνον παρέχει. ἢ πάλιν λάβε τὴν σταγόνα, ἢ ἀπὸ τοῦ κεράμου πίπτει χαμαὶ καὶ τρυπᾷ τὸν λίθον. ²¹ βλέπεις οὖν ὅτι τὰ ἄνωθεν ἐλάχιστα πίπτοντα ἐπὶ τὴν γῆν μεγάλην δύναμιν ἔχουσιν· οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ θεῖον ἄνωθεν ἐρχόμενον δυνατὸν ἐστι. τούτῳ οὖν τῷ πνεύματι πίστευε, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀπέχου.

15

Ἐντολὴ ιβʹ.

I. Λέγει μοι· Ἄρον ἀπὸ σεαυτοῦ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηράν, ἐνδύσαι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἀγαθὴν καὶ σεμνήν· ἐνδυσάμενος γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην μισήσεις τὴν πονηράν ἐπιθυμίαν καὶ χαλιναγωγῆσεις αὐτήν, καθὼς βούλει. ² ἀγρία γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ καὶ δυσκόλως ἡμεροῦται· φοβερὰ γὰρ ἐστὶ καὶ λίαν ²⁰ τῇ ἀγριότητι αὐτῆς δαπανᾷ τοὺς ἀνθρώπους· μάλιστα δὲ ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς αὐτὴν δοῦλος θεοῦ καὶ μὴ ἦ συνετός, δαπανᾷται ὑπ' αὐτῆς δεινῶς. δαπανᾷ δὲ τοὺς τοιούτους τοὺς μὴ ἔχοντας ἐνδύμα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀγαθῆς, ἀλλὰ ἐμπεφυρμένους τῷ αἰῶνι τούτῳ· ²⁵ τούτους οὖν παραδίδωσιν εἰς θάνατον. ³ Ποῖα, φημί, κύριε, ἐστὶν ἔργα τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς τὰ παραδίδοντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς θάνατον; γνώρισόν μοι, καὶ ἀφέξομαι ἀπ' αὐτῶν. Ἄκουσον, φησὶν, ἐν ποίοις ἔργοις θανατοῖ ἡ ἐπιθυμία ἢ πονηρὰ τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. II. πάντων προέχουσα ἐπιθυμία γυναικὸς ³⁰ ἀλλοτριᾶς ἢ ἀνδρὸς καὶ πολυτελείας πλούτου καὶ ἐδεσμάτων πολλῶν ματαίων καὶ μεθυσμάτων καὶ ἑτέρων τρυφῶν πολλῶν καὶ μωρῶν. πᾶσα γὰρ τρυφή μωρὰ ἐστὶ καὶ κενὴ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. ² αὗται οὖν αἱ ἐπιθυμίαι πονηραὶ εἰσι, θανατοῦσαι τοὺς δούλους

φοῦται Sd. L² v. p., κουφοῦται L².
3. δύνασαι L², om. L³. 5. φημί uncis
incl. Sd. 6. δύναται v. p. ae., om. L²⁻³,
ταῦτα Sd. L², ταῦρα L². ἃ v. Gh. Fk.
Hg², om. L²⁻³. 9. κεφαλὴν L², κε-
φαλῆς Sd. L². 10. πῶς L², πόσον Sd. L².
11. τρυπᾷ L², τρύπα L². 13. πνεῦμα
τὸ L², om. L².

15. ἐντολὴ Ιβʹ L². 16. λέγει μοι
L² p. ae., καὶ πάλιν λέγει μοι L² v.
19. αὐτήν Ant., αὐτὸν L², σαυτὸν L².
βούλη L²⁻³. 24. ἐμπεφυρμένους Ps-
Ath. L², ἐκπεφυρμένους L². 25. φημί
uncis incl. Sd. 28. φησὶν L² v. p. ae.,
om. L². 30. πλούτου L² v. p. ae., πλού-
του καὶ δόξης ἀνθρωπίνης ματαίας L².

τοῦ θεοῦ. αὕτη γὰρ ἡ ἐπιθυμία ἡ πονηρὰ τοῦ διαβόλου θυγάτηρ
 ἐστίν. ἀπέχεσθαι δεῖ ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν πονηρῶν, ἵνα ἀπο-
 σχόμενοι ζήσητε τῷ θεῷ. ³ ὅσοι δὲ ἂν κατακυριευθῶσιν ἀπ' αὐτῶν
 καὶ μὴ ἀντισταθῶσιν αὐταῖς, ἀποθανοῦνται εἰς τέλος. θανατώδεις
 γὰρ εἰσιν αἱ ἐπιθυμίαι αὐταί. ⁴ σὺ οὖν ἔνδυσαι τὴν ἐπιθυμίαν ⁵
 τῆς δικαιοσύνης καὶ καθοπλισάμενος τὸν φόβον κυρίου ἀντίστηθι
 αὐταῖς. ὁ γὰρ φόβος τοῦ θεοῦ κατοικεῖ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ.
 ἡ ἐπιθυμία ἡ πονηρὰ ἐὰν ἴδῃ σε καθοπλισμένον τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ
 καὶ ἀνθεστηκότα αὐτῇ, φεύξεται ἀπὸ σοῦ μακρὰν καὶ οὐκέτι σοι
 ὀφθήσεται φοβουμένη τὰ ὄπλα σου. ⁵ σὺ οὖν νίκος λαβὼν καὶ ¹⁰
 στεφανωθείς κατ' αὐτῆς ἔλθ' ἐπὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δικαιοσύνης
 καὶ παραδὸς αὐτῇ τὸ νίκος ὃ ἔλαβες δούλευσον αὐτῇ, καθὼς αὐτῇ
 βούλεται. ἐὰν δουλεύσῃς τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ καὶ ὑποταγῆς
 αὐτῇ, δυνήσῃ τῆς ἐπιθυμίας τῆς πονηρᾶς κατακυριεῦσαι καὶ ὑπο-
 τάξαι αὐτήν, καθὼς βούλει. III. 'Ἦθελον', φημί, 'κύριε, γυνῶναι, ¹⁵
 ποίοις τρόποις με δεῖ δουλεῦσαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ.' 'Ἄκουε',
 φησὶν· 'ἐργάσῃ δικαιοσύνην καὶ ἀρετήν, ἀλήθειαν καὶ φόβον κυρίου,
 πίστιν καὶ πραότητα καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά ἐστιν ἀγαθὰ. ταῦτα
 ἐργαζόμενος εὐάρεστος ἔσῃ δοῦλος τοῦ θεοῦ καὶ ζήσῃ αὐτῷ· καὶ
 πᾶς ὃς ἂν δουλεύσῃ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ, ζήσεται τῷ θεῷ.' ²⁰

² Συντέλεσεν οὖν τὰς ἐντολὰς τὰς δώδεκα καὶ λέγει μοι·
 'ἔχεις τὰς ἐντολὰς ταύτας· πορεύου ἐν αὐταῖς καὶ παρακάλει καὶ
 τοὺς ἀκούοντας πορεύεσθαι ἐν αὐταῖς, ἵνα ἡ μετάνοια αὐτῶν κα-
 θαρὰ γένηται τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν. ³ τὴν διακονίαν
 ταύτην, ἣν σοι δίδωμι, τέλει ἐπιμελῶς καὶ πολὺ ἐργάσῃ· εὐρήσεις ²⁵
 γὰρ χάριν ἐν τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν, καὶ πεισθήσονται σοι τοῖς
 ῥήμασιν· ἐγὼ γὰρ μετὰ σοῦ ἔσομαι καὶ ἀναγκάσω αὐτοὺς πεισθῆναί
 σοι.' ⁴ λέγω αὐτῷ· 'Κύριε, αἱ ἐντολαὶ αἵται μεγάλαί καὶ καλαὶ
 καὶ ἔνδοξοί εἰσι καὶ δύνανται εὐφραῖναι καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ
 δυναμένου τηρῆσαι αὐτάς. οὐκ οἶδα δέ, εἰ δύνανται αἱ ἐντολαὶ ³⁰

1. θυγάτηρ Sd. L², θυγατέρα L². 3. ζή-
 σητε L² (super altero η corr. ε, quod
 del. Sd.). 6. κυρίου L², τοῦ κυρίου L².
 9. οὐκ ἔτι L². 10. νίκος λαβὼν καὶ v.
 p. ae., om. L²⁻³. 14. τῆς ἐπιθυμίας τῆς
 πονηρᾶς L² Ps.-Ath. v. p. ae., om. L².
 15. βούλη L²⁻³. φημί L³, φησί L²,
 uncis incl. Sd. 17. ἐργάσῃ Sd. L², ἐρ-
 γάσης L². ἀλήθειαν L², καὶ ἀλήθειαν
 L². 18. πίστιν L², καὶ πίστιν L².

22. 23. καὶ παρακάλει καὶ τοὺς ἀκού-
 οντας πορεύεσθαι ἐν αὐταῖς Ps.-Ath. L²,

καὶ τοὺς ἀκούοντας παρακάλει L² ae., et
 audientes homines hortare, ut poeniten-
 tiam agant v. 27. 28. πεισθῆναί σοι,
 sequentibus L²⁻³ inscripserunt ἀρχή, sed
 priori lineae L² manus sec. add.: μετὰ δὲ
 τὸ (συντέλεσε?) τὰ ῥήματα ταῦτα. ae. add.:
 finita sunt mandata XII. initium simili-
 tudinum. similitudo prima. 28. λέγω
 αὐτῷ L² v. ae., μετὰ δὲ τὸ συντελέσαι
 αὐτὸν τὰ ῥήματα ταῦτα λέγω αὐτῷ L².
 29. δύνανται Sd. L² v. p., δύναμαι L².
 30. τηρῆσαι αὐτάς Ps.-Ath. v. ae., ποιῆ-

αὐται ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι, διότι σκληραὶ εἰσι λίαν. ⁵ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Ἐὰν σὺ σεαυτῷ προθῆς ὅτι δύναται φυλαχθῆναι, εὐκόπως αὐτὰς φυλάξεις, καὶ οὐκ ἔσονται σκληραί· ἐὰν δὲ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἦδη ἀναβῆ μὴ δύνασθαι αὐτὰς ὑπὸ ἀνθρώπου
⁵ φυλαχθῆναι, οὐ φυλάξεις αὐτάς. ⁶ νῦν δέ σοι λέγω· ἐὰν ταύτας μὴ φυλάξης, ἀλλὰ παρενθυμηθῆς, οὐχ ἔξεις σωτηρίαν, οὔτε τὰ τέκνα σου οὔτε ὁ οἶκός σου, ἐπεὶ ἦδη σεαυτῷ κέκρικας τοῦ μὴ δύνασθαι τὰς ἐντολάς ταύτας ὑπὸ ἀνθρώπου φυλαχθῆναι. IV. καὶ ταῦτά μοι λίαν ὀργίλως ἐλάλησεν, ὥστε με συγχυθῆναι καὶ λίαν αὐτὸν
¹⁰ φοβηθῆναι. ἡ μορφή γὰρ αὐτοῦ ἠλλοιώθη, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀνθρώπον ὑπενεγκεῖν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. ² καὶ εὐθέως ἐπάρας τὴν φωνὴν εἰς οὐρανοὺς ἐφώνησα συγκεχυμένος τῷ πνεύματι· Σὺ, κύριε, ὁ συγκλείσας τὸ φῶς καὶ χωρίσας τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων, ὁ θεμελιώσας τὴν γῆν καὶ κτίσας καρποὺς παντοδαπούς, ἥλιον, σελήνην,
¹⁵ ἄστρον ἐναρμόνιον κίνησιν, ζῶα πτερωτά, τετράποδα, ἔρπετά, ἔνυδρα, ἄγρια τε καὶ τὰ τούτοις παραπλησιάζοντα καὶ τούτων ἀπάντων κτίσας δεσπότην τὸν ἄνθρωπον, αὐτός, κύριε, ἐνίσχυσόν με τοῦ κατακυριεῦσαι τῶν ἐντολῶν σου. ³ ἰδὼν δέ με τεταραγμένον ὅλον καὶ συγκεχυμένον ἤρξατό μοι ἐπιεικέστερον λαλεῖν. καὶ λέγει·
²⁰ Ἄφρον, ἀσύνετε καὶ δίψυχε, οὐ νοεῖς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, πῶς μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ θαυμαστή, ὅτι ἔκτισε τὸν κόσμον ἕνεκα τοῦ ἀνθρώπου καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν αὐτοῦ ὑπέταξε τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὴν ἐξουσίαν πᾶσαν ἔδωκεν αὐτῷ τοῦ κατακυριεῦσαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πάντων; ⁴ εἰ οὖν, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος κύριός ἐστι τῶν
³⁰ κτισμάτων τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων κατακυριεύει, οὐ δύναται καὶ τούτων τῶν ἐντολῶν κατακυριεῦσαι; δύναται, φησί, πάντων καὶ

σαι ταύτας L³. 1. 2. ἀποκριθεὶς λέγει μοι L³ v. ae., ἐμβλέψας δέ με τότε ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας μετὰ πολλῆς αὐστηρίας εἶπεν· Ἄνδρε, ἀκηδιστά, ῥάθυμε καὶ ὀλιγόψυχε, οὐκ οἶδας ὅτι L³ (cf. Ps.-Ath.). 2. προθῆς Ps.-Ath. (προθῆ) ae., προσθῆς L³. 3. 4. ἀναβῆ Ps.-Ath. Sd. L³, ἀνέβη L². μὴ L², οὐ L³. 9. με Sd. L³, με (superscr. μὴ, quod del. Sd.) L². 11. 12. καὶ εὐθέως — τῷ πνεύματι L³, καὶ εὐθέως ἐφώνησα L³ (pr. m. super lin.), om. v. ae. 12—17. σύ, κύριε — τὸν ἄνθρωπον L³ (ubi in margine ed. pr.: σὺ συνέκλεισας φῶς καὶ ἐχώρισας τὸ σκότος ἀπ' ἀλλήλων· ἐθεμελιώσας τὴν γῆν καὶ ἔκτισας καρποὺς παντοδαπούς, ἥλιον, σελήνην, ἄστρον ἐναρμόνιον κίνησιν, ζῶα πτερωτά, τετράποδα,

ἔρπετά, ἔνυδρα, ἄγρια τε καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ζῶα καὶ τούτων ἀπάντων ἔκτι[σας] δεσπότην τὸν ἄνθρωπον. ἰδὼν δέ με τεταραγμένον) L³, om. v. ae. 12. σύ, κύριε L³, ὦ (κύριε) L². 13. ὁ συγκλείσας L³, οὐ συνέκλεισας L³ in marg., συνέκλεισας L². τὸ φῶς L³, φῶς L³ in marg. et L². χωρίσας L³, ἐχώρισας L³ in marg., ἐχώρησας L². 13. 14. ὁ θεμελιώσας L³, ἐθεμελιώσας L². L³ in marg. 14. κτίσας L³, ἔκτισας L². 16. παραπλησιάζοντα L³ (corr. e παραπλήσια ζῶα) L². 17. κτίσας L³, ἔκτι[σας] L³ in marg., ἔκτισε L². 17. 18. αὐτός, κύριε, ἐνίσχυσόν με — τῶν ἐντολῶν σου L³, om. L³ v. ae. 19. λέγει L³ v., λέγει μοι L³ ae. 20. ἄφρον L³, ἄφρων (super ω notato o) L². δίψυχε L³, δίψυχος

πασῶν τῶν ἐντολῶν τούτων κατακυριεύσαι ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὸν
 κύριον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ⁵ οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς χεῖλεσιν ἔχοντες τὸν
 κύριον, τὴν δὲ καρδίαν αὐτῶν πεπωρωμένην καὶ μακρὰν ὄντες ἀπὸ
 τοῦ Θεοῦ, ἐκείνοις αἱ ἐντολαὶ αὐταὶ σκληραὶ εἰσι καὶ δυσαχθεῖς.
⁶ Θέσθε οὖν ὑμεῖς, οἱ κενοὶ καὶ ἐλαφροὶ ὄντες ἐν τῇ πίστει, τὸν ⁵
 κύριον ὑμῶν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ γνώσεσθε ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐυκο-
 πώτερον τῶν ἐντολῶν τούτων οὔτε γλυκύτερον οὔτε ἡμερώτερον.
⁷ ἐπιστράφητε ὑμεῖς οἱ ταῖς ἐντολαῖς πορευόμενοι τοῦ διαβόλου,
 τοῖς δυσκόλοις καὶ πικραῖς καὶ ἀγροίκας ἀσελγείαις, καὶ μὴ φοβή-
 θητε τὸν διάβολον, ὅτι ἐν αὐτῷ δύναμις οὐκ ἐστὶ καθ' ὑμῶν. ¹⁰
⁸ ἐγὼ γὰρ ἔσομαι μεθ' ὑμῶν, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας [ὁ κ]ατα-
 κυριεύων αὐτοῦ. ὁ διάβολος μόνον φόβον ἔχει, ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ
 τόνον οὐκ ἔχει· μὴ φοβήθητε οὖν αὐτόν, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.
 V. λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, [ἄκ]ουσόν μου ὀλίγων ῥημάτων'. ,Λέγε',
 φησὶν, ,ὸ βούλει'. ,Ὁ μὲν ἄνθρωπος', φημί, ,πρόθυμός ἐστι τὰς ¹⁵
 ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάσσειν, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ μὴ αἰτούμενος
 παρὰ τοῦ κ[υρίου], ἵνα ἐνδυναμωθῇ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ
 ὑποταγῇ αὐταῖς· ἀλλ' ὁ διάβολος σκληρός ἐστὶ καὶ καταδυναστεύει
 αὐτῶν'. ² Οὐ δύναται', φησὶ, ,καταδυναστεύειν τῶν δούλων τοῦ
 Θεοῦ τῶν ἐξ ὅλης καρδίας ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν. δύναται ὁ διά- ²⁰
 βολος ἀνιπαλαῖσαι, καταπαλαῖσαι δὲ οὐ δύναται. ἐὰν οὖν ἀντι-
 σταθῆτε αὐτῷ, νικηθεὶς φεύξεται ἀφ' ὑμῶν κατησχυμμένος. ὅσοι δέ',
 φησὶν, ,ἀπόκενοὶ εἰσι, φοβοῦνται τὸν διάβολον ὡς δύνανται ἔχοντα.
 [ὁ γὰρ διάβολος ἐκπειράζει τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐὰν εἴρη ἀπο-
 κένους, καταφθείρει]. ³ ὅταν ὁ ἄνθρωπος κεράμια ἱκανώτατα γεμίση ²⁵
 οἴνου καλοῦ, καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐκείνοις ὀλίγα ἀπόκενα ἦ, ἔρχεται
 ἐπὶ τὰ κεράμια καὶ οὐ κατανοεῖ τὰ πλήρη — οἶδε γὰρ ὅτι πλήρη
 εἰσὶ —, κατανοεῖ δὲ τὰ ἀπόκενα, φοβούμενος μήποτε ὤξισαν·
 ταχὺ γὰρ τὰ ἀπόκενα κεράμια ὀξίζουσι, καὶ ἀπόλλυται ἡ ἡδονὴ
 τοῦ οἴνου. ⁴ οὕτω καὶ ὁ διάβολος ἔρχεται ἐπὶ πάντας τοὺς δούλους ³⁰
 τοῦ Θεοῦ ἐκπειράζων αὐτούς. ὅσοι οὖν πλήρεις εἰσὶν ἐν τῇ πίστει,

(super os notato e) L². 4. Θεοῦ L² v. ae., Θεοῦ διὰ τὴν ἑαυτῶν ῥαθυμίαν L³.
 δυσαχθεῖς L³ v. ae., δύσβατοι L³. 5. κενοὶ L² v., ὀλιγόψυχοι Ps.-Ath. L³.
 6. ὑμῶν εἰς τὴν καρδίαν L² v., ἀδιαλείπτως εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν Ps.-Ath. L³.
 8. ἐπιστράφητε L², ἐπιστράφητε οὖν L³. οἱ ταῖς L², οἱ ἐν ταῖς L³.
 9. δυσκόλοις L³, δυσκολαῖς L² (corr. δυσκόλοις). ἀγροίκος Sd. L³, ἀγροικαῖς L², immundis v. 10. καθ' ὑμῶν L²,
 κατὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ L³. 11. ἔσο-

μαί μεθ' ὑμῶν hic incipit codicis L. fol. 1, sed L² sub pagina 24 prima manu: ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας, κατακυριεύων αὐτοῦ· ὁ διάβολος μόνον φόβον ἔχει· ὁ δὲ φόβος τόνον οὐκ ἔχει. μὴ φοβήθητε οὖν αὐτόν καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. φοβήθητε. quae in L sequuntur sub p. 25 lego fere: ταῦτα φύλλα ἕτερα. L³ p. 27 ante parvum spatium: ἴδε τὰ δύο φύλλα. 17. ἐνδυναμωθῇ v. ae., μὴ δυναμωθῇ L. 24. 25. ὁ γὰρ διάβολος—καταφθείρει v., om. L. ae. 27. πλήρη edd.,

ἀνθεστήκασιν αὐτῷ ἰσχυρῶς, κακεῖνος ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτῶν μὴ ἔχων τόπον ποῦ εἰσέλθῃ· ἔρχεται οὖν τότε πρὸς τοὺς ἀποκένους καὶ ἔχων τόπον εἰσπορεύεται εἰς αὐτοὺς καὶ ὁ δὴ βούλεται ἐν αὐτοῖς ἐργάζεται, καὶ γίνονται αὐτῷ ὑπόδουλοι. VI. ἐγὼ δὲ ὑμῖν
 5 λέγω, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας· μὴ φοβήθητε τὸν διάβολον. ἀπε-
 στάλην γάρ, φησί, μεθ' ὑμῶν εἶναι τῶν μετανοούντων ἐξ ὅλης
 καρδίας αὐτῶν καὶ ἰσχυροποιῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει. ² πιστεύ-
 σατε οὖν τῷ θεῷ ὑμεῖς οἱ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπεγνωκότες
 τὴν ζωὴν ὑμῶν καὶ προστιθέντες ἁμαρτίαις καὶ καταβαρύνοντες
 10 τὴν ζωὴν ὑμῶν, ὅτι ἐὰν ἐπιστραφῆτε πρὸς τὸν κύριον ἐξ ὅλης
 τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐργάσησθε τὴν δικαιοσύνην τὰς λοιπὰς ἡμέρας
 τῆς ζωῆς ὑμῶν καὶ δουλεύσητε αὐτῷ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιήσει
 ἴασιν τοῖς προτέροις ὑμῶν ἁμαρτίαις, καὶ ἔξετε δύναμιν τοῦ
 κατακυριεῦσαι τῶν ἔργων τοῦ διαβόλου. τὴν δὲ ἀπειλὴν τοῦ δια-
 15 βόλου ὅλως μὴ φοβήθητε· ἄτονος γάρ ἐστιν ὡσπερ νεκροῦ νεῦρα.
³ ἀκούσατε οὖν μου καὶ φοβήθητε τὸν πάντα δυνάμενον, σῶσαι
 καὶ ἀπολέσαι, καὶ τηρεῖτε τὰς ἐντολὰς ταύτας καὶ ζήσεσθε τῷ
 θεῷ. ⁴ λέγω αὐτῷ· Κύριε, νῦν ἐνεδυναμώθη ἐν πᾶσι τοῖς δι-
 καιώμασι τοῦ κυρίου, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ οἶδα ὅτι συγκόψεις
 20 τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου πᾶσαν, καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ κατακυριεύσομεν
 καὶ κατισχύσομεν πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐλπίζω, κύριε,
 δύνασθαι με τὰς ἐντολὰς ταύτας, ὡς ἐντέταλσαι, τοῦ κυρίου ἐν-
 δυναμοῦντος φυλάξαι. ⁵ Φυλάξεις, φησὶν, ἐὰν ἡ καρδιά σου κα-
 θαρὰ γένηται πρὸς κύριον· καὶ πάντες δὲ φυλάξουσιν, ὅσοι ἂν
 25 καθαρίσωσιν ἑαυτῶν τὰς καρδίας ἀπὸ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν
 τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ζήσονται τῷ θεῷ.

ΠΑΠΑΒΟΛΑΙ ΑΣ ΕΛΛΗΣΕ ΜΕΤ ΕΜΟΥ.

Παραβολὴ α'.

Λέγει μοι· ,Οἶδατέ, φησὶν, ὅτι ἐπὶ ξένης κατοικεῖτε ὑμεῖς
 30 οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ· ἡ γὰρ πόλις ὑμῶν μακρὰν ἐστὶν ἀπὸ τῆς
 πόλεως ταύτης. εἰ οὖν οἶδατέ, φησί, τὴν πόλιν ὑμῶν, ἐν ἣ
 μέλλετε κατοικεῖν, τί ὧδε ὑμεῖς ἐτοιμάζετε ἀγροὺς καὶ παρα-
 τάξεις πολυτελεῖς καὶ οἰκοδομὰς καὶ οἰκήματα μάταια; ² ταῦτα
 οὖν ὁ ἐτοιμάζων εἰς τάντην τὴν πόλιν οὐ διανοεῖται ἐπανακάμψαι
 35 εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ³ ἄφρον καὶ δίψυχος καὶ ταλαίπωρος ἄνθρωπε,
 οὐ νοεῖς ὅτι ταῦτα πάντα ἀλλότρια εἰσι καὶ ὑπ' ἐξουσίαν ἑτέρου

πληρεῖς L (cp.). 2. εἰσέλθῃ (corr. ex
 εἰσέλθοι?) L. 3. δὴ Hg², δὲ L. 9.
 ἁμαρτίαις v. p. ae. ed. pr., ἁμαρτίας L.
 22. με (v.) p. et edd., μὲν L.

28. παραβολὴ α' v. p., om. L. 30.
 ἡ γὰρ Ant. v. p. ae., οἱ γὰρ L². 34. δια-
 νοεῖται em. Hb. Lps. Hg², δύναται L.
 36. ἀλλότρια εἰσι Ant. Hg¹⁻², ἀλλότρια

εἰσὶν; ἔρεϊ γὰρ ὁ κύριος τῆς πόλεως ταύτης· Οὐ θέλω σε κατοικεῖν εἰς τὴν πόλιν μου, ἀλλ' ἐξέλθε ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ὅτι τοῖς νόμοις μου οὐ χρᾶσαι. ⁴ σὺ οὖν ἔχων ἀγροὺς καὶ οἰκίσεις καὶ ἐτέρας παρατάξεις πολλὰς, ἐκβαλλόμενος ὑπ' αὐτοῦ τί ποιήσεις σου τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἠτοίμασας σεαυ- ⁵ τῷ; λέγει γὰρ σοι δικαίως ὁ κύριος τῆς χώρας ταύτης· Ἦ τοῖς νόμοις μου χρῶ ἢ ἐκχώρει ἐκ τῆς χώρας μου. ⁵ σὺ οὖν τί μέλλεις ποιεῖν ἔχων νόμον ἐν τῇ σῇ πόλει; ἔνεκεν τῶν ἀγρῶν σου καὶ τῆς λοιπῆς ὑπάρξεως τὸν νόμον σου πάντως ἀπαρνήσῃ καὶ πορεύσῃ τῷ νόμῳ τῆς πόλεως ταύτης. βλέπε, μὴ ἀσύμφορόν ἐστιν ἀπαρ- ¹⁰ νῆσαι τὸν νόμον σου· ἐὰν γὰρ ἐπανακάμψαι θελήσῃς εἰς τὴν πόλιν σου, οὐ μὴ παραδεχθῆσῃ, ὅτι ἀπηνήσω τὸν νόμον τῆς πόλεώς σου καὶ ἐκκλεισθῆσῃ ἀπ' αὐτῆς. ⁶ βλέπε οὖν σύ· ὡς ἐπὶ ξένης κατοικῶν μηδὲν πλέον ἐτοίμαζε σεαυτῷ εἰ μὴ τὴν αὐτάρκειαν τὴν ἀρκετήν σοι καὶ ἐτοιμος γίνου, ἵνα, ὅταν θέλῃ ὁ δεσπότης τῆς πόλεως ¹⁵ ταύτης ἐκβαλεῖν σε ἀντιταξάμενον τῷ νόμῳ αὐτοῦ, ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει σου καὶ τῷ σῷ νόμῳ χρήσῃ ἀνυβρίστως ἀγαλλιώμενος. ⁷ βλέπετε οὖν ὑμεῖς οἱ δουλεύοντες τῷ κυρίῳ καὶ ἔχοντες αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν· ἐργάζεσθε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ μνημονεύοντες τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν ²⁰ ὧν ἐπηγγείλατο καὶ πιστεύσατε αὐτῷ ὅτι ποιήσει αὐτάς, ἐὰν αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ φυλαχθῶσιν. ⁸ ἀντὶ ἀγρῶν οὖν ἀγοράζετε ψυχὰς θλιβομένας, καθά τις δυνατός ἐστι, καὶ χήρας καὶ ὀρφανούς ἐπισκέπτεσθε καὶ μὴ παραβλέπετε αὐτούς· καὶ τὸν πλοῦτον ὑμῶν καὶ τὰς παρατάξεις πάσας εἰς τοιοῦτους ἀγροὺς καὶ οἰκίας ²⁵ πανᾶτε, καθὰ ἐλάβετε παρὰ τοῦ Θεοῦ. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐπλούτισεν ὑμᾶς ὁ δεσπότης, ἵνα ταύτας τὰς διακονίας τελήσητε αὐτῷ. πολὺ βέλτιόν ἐστι τοιοῦτους ἀγροὺς ἀγοράζειν καὶ κτήματα καὶ οἴκους, οὓς εὐρήσεις ἐν τῇ πόλει σου, ὅταν ἐπιδημίῃς εἰς αὐτήν. ¹⁰ αὕτη ἢ πολυτέλεια καλὴ καὶ ἰλαρὰ, λύπην μὴ ἔχουσα μηδὲ φόβον, ἔχουσα ³⁰ δὲ χαρὰν. τὴν οὖν πολυτέλειαν τῶν ἐθνῶν μὴ πράσσετε· ἀσύμφορον γὰρ ἐστιν ὑμῖν τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. ¹¹ τὴν δὲ ἰδίαν πολυτέλειαν πράσσετε, ἐν ᾗ δύνασθε χαρῆναι, καὶ μὴ παραχαράσσετε μηδὲ τοῦ ἀλλοτρίου ἄψησθε μηδὲ ἐπιθυμεῖτε αὐτοῦ· πονηρὸν γὰρ ἐστιν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν· τὸ δὲ σὸν ἔργον ἐργάζου ³⁵ καὶ σωθήσῃ.

ἐστι L. 4. παρατάξεις (cf. l. 25) em. Hb. (cf. v. p. ae.), πράξεις L. ἐκβαλλόμενος edd., ἐκβαλλόμενος L. 9. τὸν νόμον (corr. e τῷ νόμῳ) L. 15. θέλη v. p. (cf. ae.) Gh. Fk. Hg², ἐλθη L. 18. ἀνυ-

βρίστως ἀγαλλιώμενος v. p. ae. Hb. Gh. Fk. Hg², ἀνυβρίστως καὶ ἀγαλλιωμένως L. 26. καθὰ v. p. Hg², ἃ (ἄς) L. 29. ὅταν ὅταν L. 30. ἰλαρὰ p. ae. Hg², ἰερά L. 31. ἐθνῶν vel ἐθνικῶν L.

Παραβολή β'.

Περιπατοῦντός μου εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ κατανοοῦντος πτελέαν καὶ ἄμπελον καὶ διακρίνοντος περὶ αὐτῶν καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν φανεροῦται μοι ὁ ποιμὴν καὶ λέγει· Ἰτί σὺ ἐν ἑαυτῷ ζητεῖς; ἸΠερὶ 5 τῆς πτελέας καὶ τῆς ἀμπέλου συζητῶ, φημί, ὅτι εὐπρεπέσταταί εἰσιν ἀλλήλαις. ² Ταῦτα τὰ δύο δένδρα, φησίν, εἰς τύπον κείνται τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ. ἸἩθελον, φημί, γνῶναι τὸν τύπον τῶν δένδρων τούτων ὧν λέγεις. ἸΒλέπεις, φησί, τὴν πτελέαν καὶ τὴν ἄμπελον; ἸΒλέπω, φημί, κύριε. ³ ἸἩ ἄμπελος, φησίν, αὕτη 10 καρπὸν φέρει, ἡ δὲ πτελέα ξύλον ἄκαρπὸν ἐστίν· ἀλλ' ἡ ἄμπελος αὕτη ἐὰν μὴ ἀναφθῇ ἐπὶ τὴν πτελέαν, οὐ δύναται καρποφορῆσαι πολὺ ἐρριμμένη χαμαί, καὶ ὅν φέρει καρπὸν, σεσηπῶτα φέρει μὴ κρεμαμμένη ἐπὶ τῆς πτελέας. ὅταν οὖν ἐπιρριφῇ ἡ ἄμπελος ἐπὶ τὴν πτελέαν, καὶ παρ' ἑαυτῆς φέρει καρπὸν καὶ παρὰ τῆς πτελέας. 15 ⁴ βλέπεις οὖν ὅτι καὶ ἡ πτελέα πολὺν καρπὸν δίδωσιν, οὐκ ἐλάσσονα τῆς ἀμπέλου, μᾶλλον δὲ καὶ πλείονα. [ἸΠῶς, φημί, κύριε, πλείονα;] ἸΟτι, φησίν, ἡ ἄμπελος κρεμαμμένη ἐπὶ τὴν πτελέαν τὸν καρπὸν πολὺν καὶ καλὸν δίδωσιν, ἐρριμμένη δὲ χαμαὶ σαπρὸν καὶ ὀλίγον φέρει. αὕτη οὖν ἡ παραβολὴ εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ 20 κεῖται, εἰς πτωχὸν καὶ πλούσιον. ⁵ Πῶς, φημί, κύριε, γνώρισόν μοι. ἸἈκουέ, φησίν, ὁ μὲν πλούσιος ἔχει χρήματα πολλὰ, τὰ δὲ πρὸς τὸν κύριον πτωχεύει περισπώμενος περὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καὶ λίαν μικρὰν ἔχει τὴν ἐξομολόγησιν καὶ τὴν ἔντευξιν πρὸς τὸν κύριον, καὶ ἦν ἔχει, μικρὰν καὶ βληχρὰν καὶ ἄνω μὴ ἔχουσαν δύνα- 25 μιν. ὅταν οὖν ἀναφθῇ ὁ πλούσιος ἐπὶ τὸν πένητα καὶ χορηγήσῃ αὐτῷ τὰ δέοντα, πιστεύων ὅτι ὁ ἐργάσεται εἰς τὸν πένητα δυνήσεται τὸν μισθὸν εὐρεῖν παρὰ τῷ Θεῷ — ὅτι ὁ πένης πλούσιός ἐστιν ἐν τῇ ἔντευξί, καὶ τῇ ἐξομολόγησει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχει ἡ ἔντευξις αὐτοῦ παρὰ τῷ Θεῷ — ἐπιχορηγεῖ οὖν ὁ πλούσιος 30 τῷ πένητι πάντα ἀδιστάκτως. ⁶ ὁ πένης δὲ ἐπιχορηγούμενος ὑπὸ τοῦ πλουσίου ἐντυγχάνει αὐτῷ τῷ Θεῷ εὐχαριστῶν περὶ τοῦ δίδόντος αὐτῷ. κάκεινος ἔτι ἐπισπουδάξει περὶ τοῦ πένητος, ἵνα ἀδιάλειπτος γένηται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οἶδε γὰρ ὅτι ἡ ἔντευξις τοῦ πένητος προσδεκτὴ ἐστὶ καὶ πλουσία πρὸς τὸν Θεόν. ⁷ ἀμφότεροι 35 οὖν τὸ ἔργον τελοῦσιν· ὁ μὲν πένης ἐργάζεται τὴν ἔντευξιν, ἐν ἣ πλουτεῖ, ἦν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· ταύτην ἀποδίδωσι τῷ κυρίῳ τῷ ἐπιχορηγοῦντι αὐτῷ· καὶ ὁ πλούσιος ὡσαύτως τὸν πλοῦτον, ὃν

1. παραβολὴ β' v. p. Hg¹.² Fk., ἀρχὴ om. L. p. 24. βληχρὰν edd., βλιχρὰν L. ἄλλης παραβολῆς L. 11. ἀναφθῆ v. p. ἄνω (cf. p.) edd., ἀνδρώπου (origum ex Hg², ἀναβῆ L. 16. 17. πῶς, φημί, ανου) L. 25. ἀναφθῆ ae. Hg², ἀναπλή L. κύριε, πλείονα; v. p. ae. Gh. Fk. Hg², 31. εὐχαριστῶν L, (καὶ) εὐχαριστεῖ ed. pr.

ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, ἀδιστακτως παρέχει τῷ πένητι, καὶ τοῦτο ἔργον μέγα ἐστὶ καὶ δεκτὸν παρὰ τῷ θεῷ, ὅτι συνῆκεν ἐπὶ τῇ πλούτῳ αὐτοῦ καὶ εἰργάσατο εἰς τὸν πένητα ἐκ τῶν δωρημάτων τοῦ κυρίου καὶ ἐτέλεσε τὴν διακονίαν τοῦ κυρίου ὀρθῶς. ⁸παρὰ τοῖς ἀνθρώποις οὖν ἡ πτελέα δοκεῖ καρπὸν μὴ φέρειν, καὶ οὐκ ⁵οἶδασιν οὐδὲ νοοῦσιν ὅτι, ἐὰν ἀβροχία γένηται, ἡ πτελέα ὕδωρ ἔχουσα τρέφει τὴν ἀμπέλον, καὶ ἡ ἀμπέλος ἀδιάλειπτον ἔχουσα ὕδωρ διπλοῦν τὸν καρπὸν δίδωσι, καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς πτελέας. οὕτω καὶ οἱ πένητες ἐντυγχάνοντες πρὸς τὸν κύριον ὑπὲρ τῶν πλουσίων πληροφοροῦσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ πάλιν οἱ ¹⁰πλούσιοι χορηγοῦντες τοῖς πένησι τὰ δέοντα πληροφοροῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. ⁹γίνονται οὖν ἀμφοτέροι κοινοὶ τοῦ ἔργου τοῦ δικαίου. ταῦτα οὖν ὁ ποιῶν οὐκ ἐγκαταλειφθήσεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἔσται ἐπιγεγραμμένος εἰς τὰς βίβλους τῶν ζώντων. ¹⁰μακάριοι οἱ ἔχοντες καὶ συνιέντες ὅτι παρὰ τοῦ κυρίου πλουτίζονται. ¹⁵[ὁ γὰρ ταῦτα φρονήσας δυνήσεται ἀγαθόν τι ἐργάζεσθαι].

Παραβολὴ γ'.

Ἔδειξέ μοι δένδρα πολλὰ μὴ ἔχοντα φύλλα, ἀλλ' ὥσει ξηρὰ ἐδόκει μοι εἶναι· ὅμοια γὰρ ἦν πάντα. καὶ λέγει μοι· ,Βλέπεις τὰ δένδρα ταῦτα; ,Βλέπω, φημί, κύριε, ὅμοια ὄντα καὶ ξηρὰ. ²⁰ἀποκριθεὶς μοι λέγει· ,Ταῦτα τὰ δένδρα ἃ βλέπεις, οἱ κατοικοῦντες εἰσὶν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. ²,Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, ὥσει ξηρὰ εἰσι καὶ ὅμοια; ,Ὅτι, φησὶν, οὔτε οἱ δίκαιοι φαίνονται οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλ' ὅμοιοί εἰσιν· ὁ γὰρ αἰὼν οὗτος τοῖς δικαίοις χειμῶν ἐστὶ, καὶ οὐ φαίνονται μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν ²⁵κατοικοῦντες. ³ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ χειμῶνι τὰ δένδρα ἀποβεβληκότα τὰ φύλλα ὁμοιά εἰσι, καὶ οὐ φαίνονται τὰ ξηρὰ ποιά εἰσιν ἢ τὰ ζῶντα, οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ οὐ φαίνονται οὔτε οἱ δίκαιοι οὔτε οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ πάντες ὅμοιοί εἰσιν.

Παραβολὴ δ'.

30

Ἔδειξέ μοι πάλιν δένδρα πολλὰ, ἃ μὲν βλαστῶντα, ἃ δὲ ξηρὰ. καὶ λέγει μοι· ,Βλέπεις, φησὶ, τὰ δένδρα ταῦτα; ,Βλέπω, φημί, κύριε, τὰ μὲν βλαστῶντα, τὰ δὲ ξηρὰ. ²,Ταῦτα, φησὶ, τὰ δένδρα τὰ βλαστῶντα οἱ δίκαιοί εἰσιν οἱ μέλλοντες κατοικεῖν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον· ὁ γὰρ αἰὼν ὁ ἐρχόμενος θέρους ἐστὶ τοῖς δικαίοις, ³⁵τοῖς δὲ ἁμαρτωλοῖς χειμῶν. ὅταν οὖν ἐπιλάβῃ τὸ ἔλεος τοῦ κυ-

2. συνῆκεν L, συνίει ed. pr. 13. ὑπὸ Hg¹.² Gh. Fk., ἀπὸ L. 16. ὁ γὰρ ταῦτα — ἐργάζεσθαι v. p. ae. Hg², om. L.

17. παραβολὴ γ' v. p., ἀρχὴ ἄλλης παραβολῆς L.

30. παραβολὴ δ' v. p., ἀρχὴ ἄλλης παραβολῆς L. 35. θέρους v. p. ae., θρόνος L.

ρίου, τότε φανερωθήσονται οἱ δουλεύοντες τῷ θεῷ καὶ πάντες γνωσθήσονται. ³ ὥσπερ γὰρ τῷ θεῷ ἐνὸς ἐκάστου δένδρου οἱ καρποὶ φανεροῦνται καὶ ἐπιγινώσκονται ποταποὶ εἰσιν, οὕτω καὶ τῶν δικαίων οἱ καρποὶ φανεροὶ ἔσονται, καὶ γνωσθήσονται πάντες ⁵ ἰλαροὶ οἱ εὐθαλεῖς ὄντες ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ. ⁴ τὰ δὲ ἔθνη καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, οἷα εἶδες τὰ δένδρα τὰ ξηρά, τοιοῦτοι εὐρεθήσονται· ξηροὶ καὶ ἄκαρποι ἐν ἐκείνῳ τῷ αἰῶνι καὶ ὡς ξύλα κατακαυθήσονται καὶ φανεροὶ ἔσο[νται]· ὅτι ἡ πράξις αὐτῶν πονηρὰ γέγονεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. οἱ μὲν γὰρ ἁμαρτωλοὶ καυθήσονται, ὅτι ἤμαρ- ¹⁰ τον καὶ οὐ μετενόησαν, τὰ δὲ ἔθνη καυθήσο[νται], ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν κτίσαντα αὐτούς. ⁵ σὺ οὖν καρποφόρησον, ἵνα ἐν τῷ θεῷ ἐκείνῳ γνωσθῇ σου ὁ καρπός· ἀπέχου δὲ ἀπὸ τῶν πολλῶν πράξεων, καὶ οὐ[δέποτε] οὐδὲν διαμαρτήσεις· οἱ γὰρ τὰ πολλὰ πράσσοντες πολλὰ καὶ ἁμαρτάνουσι περισπώμενοι περὶ τὰς πράξεις ¹⁵ αὐτῶν καὶ μηδὲν δουλεύοντες τῷ κυρίῳ ἐ[αυτῶν]. ⁶ πῶς, οἶν', φησὶν, ὁ τοιοῦτος δύναται τι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κυρίου καὶ λαβεῖν, μὴ δουλεύων τῷ κυρίῳ; οἱ δουλεύοντες αὐτῷ, ἐκεῖνοι λήψονται τὰ αἰτήματα αὐτῶν, οἱ δὲ μὴ δουλεύοντες τῷ κυρίῳ, ἐκεῖνοι οὐδὲν λήψονται. ⁷ ἐὰν δὲ μίαν τις πράξιν ἐργάσῃται, δύναται καὶ ²⁰ τῷ κυρίῳ δουλεῦσαι· οὐ γὰρ διαφθαρήσεται ἡ διάνοια αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀλλὰ δουλεύσει αὐτῷ ἔχων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καθαρὰν. ταῦτα οὖν ἐὰν ποιήσῃς, δύνασαι καρποφορῆσαι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἐρχόμενον· καὶ ὃς ἂν ταῦτα ποιήσῃ, καρποφορήσει.

Παραβολὴ ε'.

²⁵ I. Νηστεύων καὶ καθήμενος εἰς ὄρος τι καὶ εὐχαριστῶν τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ βλέπω τὸν ποιμένα παρακαθήμενόν μοι καὶ λέγοντα· ,Τί ὀρθρινὸς ὦδε ἐλήλυθας; ὅτι, φημί, στατίωνα ἔχω. ,Τί, φησὶν, ἐστὶ στατίων; ,Νηστεύω, φημί, κύριε. ,Νηστεία δέ, φησί, τί ἐστὶν αὕτη, ἣν νηστεύετε; ³⁰ Ὡς εἰώθειν, φημί, κύριε, οὕτω νηστεύω. ³ Οὐκ οἶδατε, φησί, νηστεύειν τῷ κυρίῳ, οὐδὲν ἐστὶν ἡ νηστεία αὕτη ἢ ἀνωφελής, ἣν νηστεύετε αὐτῷ. ,Διὰ τί, φημί, κύριε, τοῦτο λέγεις; ,Λέγω σοι, φησὶν, ὅτι οὐκ ἐστὶν αὕτη νηστεία, ἣν δοκεῖτε νηστεύειν· ἀλλ' ἐγώ σε διδάξω τί ἐστὶ νηστεία δεκτὴ καὶ πλήρης τῷ κυρίῳ. ἄκουε,

2. γνωσθήσονται (cf. 1 4) Hg² (cf. v. p. ae.), φανερωθήσονται L. 5. ἰλαροὶ οἱ εὐθαλεῖς ὄντες Hg² (cf. v. p.), οἱ εὐθαλεῖς ὄντες οἱ εὐθαλεῖς ὄντες L. 6. οἷα v. p. Hg¹⁻², ἃ L. 13. διαμαρτήσεις Hg¹⁻² Fk., διαμάρτης L.

24. παραβολὴ ε' v. p., ἀρχὴ ἄλλης παραβολῆς L. 26. πάντων v. ae., τούτων L. 31. οὐδὲν p. Hg¹⁻², οὐδέ L. 34. τῷ κυρίῳ L. v. ae., domino et dixi ei: Felicem me facies, domine, si sciero, quod ieiunium acceptum sit domino p.

φησίν· ⁴ ὁ θεὸς οὐ βούλεται τοιαύτην νηστείαν ματαίαν· οὕτω γὰρ νηστεύων τῷ θεῷ οὐδὲν ἐργάσῃ τῇ δικαιοσύνῃ. νήστευσον δὲ τῷ θεῷ νηστείαν τοιαύτην· ⁵ μηδὲν πονηρεύσῃ ἐν τῇ ζωῇ σου καὶ δούλευσον τῷ κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, τήρησον τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ πορευόμενος ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ, καὶ μηδεμίᾳ ἐπιθυμίᾳ ⁵ πονηρὰ ἀναβίτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πίστευσον δὲ τῷ θεῷ. καὶ ἐὰν ταῦτα ἐργάσῃ καὶ φοβηθῆς αὐτὸν καὶ ἐγκρατεύσῃ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, ζήσῃ τῷ θεῷ· καὶ ταῦτα ἐὰν ἐργάσῃ, μεγάλην νηστείαν ποιεῖς καὶ δεκτὴν τῷ θεῷ. II. ἄκουε τὴν παραβολὴν, ἣν μέλλω σοι λέγειν ἀνήκουσαν τῇ νηστείᾳ. ² εἶχε τις ἄγρον καὶ ¹⁰ δούλους πολλοὺς καὶ μέρος τι τοῦ ἀγροῦ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα. καὶ ἐκλεξάμενος δοῦλόν τινα πιστὸν καὶ εὐάρεστον ἐκδημῶν προσεκαλέσατο αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Ἄββε τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον, ὃν ἐφύτευσα, καὶ χαράκωσον αὐτὸν ἕως ἔρχομαι, καὶ ἕτερον δὲ μὴ ποιήσῃς τῷ ἀμπελῶνι. καὶ ταύτην μου τὴν ἐντολὴν φύλαξον, καὶ ¹⁵ ἐλεύθερος ἔσῃ παρ' ἐμοί. ἐξῆλθε δὲ ὁ δεσπότης τοῦ δούλου εἰς τὴν ἀποδημίαν. ³ ἐξεληθόντος δὲ αὐτοῦ ἔλαβεν ὁ δούλος καὶ ἐχαράκωσε τὸν ἀμπελῶνα. καὶ τελέσας τὴν χαράκωσιν τοῦ ἀμπελῶνος εἶδε τὸν ἀμπελῶνα βοτανῶν πλήρη ὄντα. ⁴ ἐν ἑαυτῷ οὖν ἐλογίσατο λέγων· Ταύτην τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου τετέλεκα· σκάψω λοιπὸν ²⁰ τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον, καὶ ἔσται ἐνπρεπέστερος ἐσκαμμένος, καὶ βοτάνας μὴ ἔχων δώσει καρπὸν πλείονα, μὴ πνιγόμενος ὑπὸ τῶν βοτανῶν. λαβὼν ἔσκαψε τὸν ἀμπελῶνα καὶ πάσας τὰς βοτάνας τὰς οὔσας ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἐξέτιλλε. καὶ ἐγένετο ὁ ἀμπελῶν ἐκεῖνος ἐνπρεπέστατος καὶ εὐθαλής, μὴ ἔχων βοτάνας πνιγούσας ²⁵ αὐτόν. ⁵ μετὰ χρόνον ἦλθεν ὁ δεσπότης τοῦ δούλου καὶ τοῦ ἀγροῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ ἰδὼν τὸν ἀμπελῶνα κεχαρῶμενον ἐνπρεπῶς, ἔτι δὲ καὶ ἐσκαμμένον καὶ πάσας τὰς βοτάνας ἐκτετιλμένας καὶ εὐθαλεῖς οὔσας τὰς ἀμπέλους ἐχάρη λίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δούλου. ⁶ προσκαλεσάμενος οὖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ³⁰ τὸν ἀγαπητόν, ὃν εἶχε κληρονόμον, καὶ τοὺς φίλους, οὓς εἶχε συμβούλους, λέγει αὐτοῖς ὅσα ἐνετείλατο τῷ δούλῳ αὐτοῦ καὶ ὅσα εὔρε γεγονότα. καὶ οἱ συνεχάρησαν τῷ δούλῳ ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἣν ἐμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ δεσπότης. ⁷ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ τῷ δούλῳ τούτῳ ἐλευθερίαν ἐπηγγειλάμην, ἐὰν μου τὴν ἐντολὴν φυλάξῃ, ἣν ³⁵ ἐνετείλαμην αὐτῷ· ἐφύλαξε δὲ μου τὴν ἐντολὴν καὶ προσέθηκε τῷ ἀμπελῶνι ἔργον καλὸν καὶ ἐμοὶ λίαν ἤρρεσεν. ἀντὶ τούτου οὖν τοῦ ἔργου οὗ εἰργάσατο θέλω αὐτὸν συγκληρονόμον τῷ υἱῷ μου ποιῆσαι ὅτι τὸ καλὸν φρονήσας οὐ παρενεθυμίσθη, ἀλλ' ἐτέλεσεν αὐτό.

12. ἐκδημῶν v. p. ae. Hg², ἐντιμον L. v. p. (ae.), αὐτῷ L. 36. ἐνετείλαμην
31. ὃν εἶχε κληρονόμον bis L. 32. αὐτοῦ v. ae. Hg¹⁻² Gh. Fk., ἐπηγγειλάμην L.

⁸ ταύτη τῇ γνώμῃ τοῦ δεσπότου ὁ υἱὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ συνευ-
 δόκησαν, ἵνα συγκληρονόμος γένηται ὁ δοῦλος τῷ υἱῷ. ⁹ μετὰ
 ἡμέρας ὀλίγας δεῖπνον ἐποίησεν [ὁ οἰκοδεσπότης] αὐτοῦ καὶ
 ἐπέμψεν αὐτῷ ἐκ τοῦ δεῖπνου ἐδέσματα πολλά. λαβὼν δὲ ὁ
 5 δοῦλος τὰ ἐδέσματα τὰ πεμφθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ δεσπότου τὰ
 ἀρκοῦντα αὐτῷ ἤρε, τὰ λοιπὰ δὲ τοῖς συνδούλοις αὐτοῦ διέδωκεν.
¹⁰ οἱ δὲ σύνδουλοι αὐτοῦ λαβόντες τὰ ἐδέσματα ἐχάρησαν καὶ ἤρ-
 ξαντο εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα χάριν μείζονα εὕρη παρὰ τῷ δε-
 σπότη, ὅτι οὕτως ἐχρήσατο αὐτοῖς. ¹¹ ταῦτα πάντα τὰ γεγονότα
 ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἤκουσε καὶ πάλιν λίαν ἐχάρη ἐπὶ τῇ πράξει
 αὐτοῦ. συγκαλεσάμενος πάλιν τοὺς φίλους ὁ δεσπότης καὶ τὸν
 υἱὸν αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν πράξιν αὐτοῦ, ἣν ἐπραξεν ἐπὶ
 τοῖς ἐδέσμασιν αὐτοῦ οἷς ἔλαβεν. οἱ δὲ ἔτι μᾶλλον συνευδόκησαν
 τῷ οἰκοδεσπότη, γενέσθαι τὸν δοῦλον συγκληρονόμον τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
 15 **III. Λέγω·** ,Κύριε, ἐγὼ ταύτας τὰς παραβολὰς οὐ γινώσκω οὐδὲ
 δύναμαι νοῆσαι, ἐὰν μὴ μοι ἐπιλύσῃς αὐτάς'. ² ,Πάντα σοι ἐπιλύσω,
 φησί, καὶ ὅσα ἂν λαλήσω μετὰ σοῦ, δεῖξω σοι. τὰς ἐντολὰς [τοῦ
 κυρίου φύλασσε καὶ ἔση δούλιος καὶ ἐγγραφήση εἰς τὸν ἀριθμὸν
 τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολὰς] αὐτοῦ. ³ ἐὰν δέ τι ἀγαθὸν ποιήσῃς
 20 ἐκτὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ, σεαυτῷ περιποιήσῃ δόξαν περισσο-
 τέραν καὶ ἔση ἐνδοξότερος παρὰ τῷ θεῷ οὗ ἔμελλες εἶναι. ἐὰν
 οὖν φυλάσσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ προσθῆς καὶ τὰς λειτουργίας
 ταύτας, χαρήσῃ, ἐὰν τηρήσῃς αὐτάς κατὰ τὴν ἐμὴν ἐντολήν'. ⁴ Λέγω
 αὐτῷ· ,Κύριε, ὃ ἐὰν μοι ἐντείλῃ, φυλάξω αὐτό· οἶδα γὰρ ὅτι σὺ
 25 μετ' ἐμοῦ εἶ'. Ἔσομαι, φησί, μετὰ σοῦ, ὅτι τοιαύτην προθυμίαν
 ἔχεις τῆς ἀγαθοποιήσεως, καὶ μετὰ πάντων δὲ ἔσομαι, φησὶν,
 ὅσοι ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχουσιν. ⁵ ἡ νηστεία αὕτη, φησί, τη-
 ρουμένων τῶν ἐντολῶν τοῦ κυρίου, λίαν καλή ἐστιν. οὕτως οὖν
 φυλάξεις τὴν νηστείαν ταύτην, ἣν μέλλεις τηρεῖν. ⁶ πρῶτον πάντων
 30 φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ καὶ πάσης ἐπιθυμίας πονη-
 ρᾶς καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ πάντων τῶν ματαιωμάτων
 τοῦ αἰῶνος τούτου. ἐὰν ταῦτα φυλάξῃς, ἔσται σοι αὕτη ἡ νηστεία
 τελεία. ⁷ οὕτω δὲ ποιήσεις· συντελέσας τὰ γεγραμμένα, ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἡμέρᾳ ἣ νηστεύεις μηδὲν γεύσῃ εἰ μὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ ἐκ
 35 τῶν ἐδεσμάτων σου ὧν ἔμελλες τρώγειν συμψηφίσας τὴν ποσότητα
 τῆς δαπάνης ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἧς ἔμελλες ποιεῖν δώσεις αὐτὸ

1. τοῦ δεσπότου ὁ υἱὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ συνευδόκησαν v. p. Hg^{1.2}, ὁ υἱὸς τοῦ δεσπότου συνευδόκησεν αὐτῷ L. 3. ὁ οἰκοδεσπότης p. ae. (v.) Hg^{1.2} Gh. Fk., om. L. 4. αὐτῷ L, τῷ δούλῳ αὐτοῦ p. v. 13. 14. αὐτοῦ οἷς — γενέσθαι bis

scripta L.

15. τὰς παραβολὰς ed. pr. Hg^{1.2} Gh. Fk., σὰς παραβολὰς L. 17—19. τοῦ κυρίου — τὰς ἐντολὰς v. p. (ae.), om. L. 19. ἐὰν δὲ v. p. Hg^{1.2} Gh. Fk., ἐὰν γε L. 34. συμψηφίσας Ps.-Ath. v. p. ae., συνο-

χῆρα ἢ ὀρφανῶ ἢ ὑστερουμένῳ καὶ ταπεινοφρονήσεις, ἵν' ἐκ τῆς ταπεινοφροσύνης σου ὁ εἰληθῶς ἐμπλήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ εὐξῆται ὑπὲρ σοῦ πρὸς τὸν κύριον. ⁸ ἔάν οὕτω τελέσῃς τὴν νηστείαν, ὡς σοι ἐνετειλάμην, ἔσται ἡ θυσία σου δεκτὴ παρὰ τῷ θεῷ, καὶ ἔγγραφος ἔσται ἡ νηστεία αὕτη, καὶ ἡ λειτουργία οὕτως ⁵ ἐργαζομένη καλὴ καὶ ἰλαρὰ ἔστι καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ κυρίῳ. ⁹ ταῦτα οὕτω τηρήσεις σὺ μετὰ τῶν τέκνων σου καὶ ὅλου τοῦ οἴκου σου. τηρήσας δὲ αὐτὰ μακάριος ἔσῃ· καὶ ὅσοι ἂν ἀκούσαντες ταῦτα τηρήσωσι, μακάριοι ἔσονται καὶ ὅσοι ἂν αἰτήσωνται παρὰ τοῦ κυρίου λήψονται. 10

IV. Ἐδεήθην αὐτοῦ πολλά, ἵνα μοι δηλώσῃ τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ δεσπότου καὶ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ δούλου τοῦ χαρακώσαντος τὸν ἀμπελῶνα καὶ τῶν βοτανῶν τῶν ἐκτετιμμένων ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν φίλων τῶν συμβούλων. συνῆκα γὰρ ὅτι παραβολὴ τίς ἐστι ταῦτα πάντα. ² ὁ δὲ ¹⁵ ἀποκριθεὶς μοι εἶπεν· Ἀνθάδης εἶ λίαν εἰς τὸ ἐπερωτᾶν. οὐκ ὀφείλεις, φησί, ἐπερωτᾶν οὐδὲν ὅλως· ἔάν γάρ σοι δέῃ δηλωθῆναι, δηλωθήσεται. λέγω αὐτῷ· Κύριε, ὅσα ἂν μοι δείξῃς καὶ μὴ δηλώσῃς, μάτην ἔσομαι ἑωρακῶς αὐτὰ μὴ νοῶν τί ἐστίν. ὡσαύτως καὶ ἔάν μοι παραβολὰς λαλήσῃς καὶ μὴ ἐπιλύσῃς μοι αὐτάς, εἰς ²⁰ μάτην ἔσομαι ἀκηκῶς τι παρὰ σοῦ. ³ ὁ δὲ πάλιν ἀπεκρίθη μοι λέγων· Ὅς ἂν, φησί, δούλος ἢ τοῦ θεοῦ καὶ ἔχη τὸν κύριον ἑαυτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ, αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ σύνεσιν καὶ λαμβάνει καὶ πᾶσαν παραβολὴν ἐπιλύει, καὶ γνωστὰ αὐτῷ γίνονται τὰ ῥήματα τοῦ κυρίου τὰ λεγόμενα διὰ παραβολῶν· ὅσοι δὲ βληχροὶ εἰσι καὶ ²⁵ ἀργοὶ πρὸς τὴν ἐντευξιν, ἐκεῖνοι διστάζουσιν αἰτεῖσθαι παρὰ τοῦ κυρίου. ⁴ ὁ δὲ κύριος πολὺσπλαγχνός ἐστι καὶ πᾶσι τοῖς αἰτουμένοις παρ' αὐτοῦ ἀδιαλείπτως δίδωσι. σὺ δὲ ἐνδεδυναμωμένος ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἀγγέλου καὶ εἰληθῶς παρ' αὐτοῦ τοιαύτην ἐντευξιν καὶ μὴ ὦν ἀργός, διὰ τί οὐκ αἰτῆ παρὰ τοῦ κυρίου σύνεσιν καὶ ³⁰ λαμβάνεις παρ' αὐτοῦ; ⁵ λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἐγὼ ἔχων σε μεθ' ἑαυτοῦ ἀνάγκην ἔχω σὲ αἰτεῖσθαι καὶ σὲ ἐπερωτᾶν· σὺ γάρ μοι δεικνύεις πάντα καὶ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ· εἰ δὲ ἄτερ σοῦ ἔβλεπον ἢ ἤκουον αὐτά, ἠρώτων ἂν τὸν κύριον ἵνα μοι δηλωθῇ. V. Εἶπόν σοι, φησί, καὶ ἄρτι ὅτι πανοῦργος εἶ καὶ ἀνθάδης, ἐπερωτῶν τὰς ³⁵ ἐπιλύσεις τῶν παραβολῶν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω παράμονος εἶ, ἐπιλύσω σοι τὴν παραβολὴν τοῦ ἀγροῦ καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀκολούθων πάντων, ἵνα γνωστὰ πᾶσι ποιήσῃς αὐτά. ἄκουε νῦν, φησί, καὶ σύνιε αὐτά. ² ὁ ἀργός ὁ κόσμος οὗτος ἐστίν· ὁ δὲ κύριος τοῦ

ψίσας L. 1. ἵν' L, ἵνα ed. pr. 5. θεῷ νοῶν v. p., καὶ μὴ νοῶν L. 23. αὐτοῦ L. Ant., κυρίῳ Ps.-Ath. v. p. 9. αἰτή- v. p. ae., αὐτῷ L. 25. βληχροὶ edd., σωνται v. p., ἀκούσονται L. 19. μὴ βληχροὶ L. 27. πολὺσπλαγχνός (cf. Mand.

ἀγροῦ ὁ κτίσας τὰ πάντα καὶ ἀπαρτίσας αὐτὰ καὶ δυναμώσας.
 [ὁ δὲ υἱὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιόν ἐστιν]· ὁ δὲ δοῦλος ὁ υἱὸς τοῦ
 Θεοῦ ἐστίν· οἱ δὲ ἄμπελοι ὁ λαὸς οὗτός ἐστιν, ὃν αὐτὸς ἐφύτευσεν.
³ οἱ δὲ χάρακες οἱ ἅγιοι ἄγγελοί εἰσι τοῦ κυρίου οἱ συγκρατοῦντες
 5 τὸν λαὸν αὐτοῦ· αἱ δὲ βοτάναι αἱ ἐκτετιλιμένα ἐκ τοῦ ἀμπελώου
 ἀνομίαι εἰσὶ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ· τὰ δὲ ἐδέσματα, ἃ ἔπεμψεν
 αὐτῷ ἐκ τοῦ δαίπνου, αἱ ἐντολαὶ εἰσιν, ἃς ἔδωκε τῷ λαῷ αὐτοῦ
 διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· οἱ δὲ φίλοι καὶ σύμβουλοι οἱ ἅγιοι ἄγγελοι
 οἱ πρῶτοι κτισθέντες· ἡ δὲ ἀποδημία τοῦ δεσπότητος ὁ χρόνος ὁ
 10 περισσεύων εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ· ⁴ λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, μεγά-
 λως καὶ θαυμαστῶς πάντα ἐστὶ καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει· ,Μὴ
 οὖν, φημί, ,ἐγὼ ἠδυνάμην ταῦτα νοῆσαι; οὐδὲ ἕτερος τῶν ἀνθρώπων,
 κὰν λίαν συνετὸς ἦ τις, οὐ δύναται νοῆσαι αὐτά· ἔτι, φημί, ,κύριε,
 δήλωσόν μοι ὃ μέλλω σε ἐπερωτᾶν· ⁵ ,Λέγε, φησὶν, ,εἴ τι βούλει·
 15 ,Διὰ τί, φημί, ,κύριε, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς δούλου τρόπον κεῖται
 ἐν τῇ παραβολῇ; VI. ,Ἀκουέ, φησὶν, ,εἰς δούλου τρόπον οὐ κεῖται
 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εἰς ἐξουσίαν μεγάλην κεῖται καὶ κυριότητα·
 ,Πῶς, φημί, ,κύριε, οὐ νοῶ· ² ,Ὅτι, φησὶν, ,ὁ Θεὸς τὸν ἀμπελώνα
 ἐφύτευσε, τοῦτ' ἐστὶ τὸν λαὸν ἔκτισε καὶ παρέδωκε τῷ υἱῷ αὐτοῦ·
 20 καὶ ὁ υἱὸς κατέστησε τοὺς ἀγγέλους ἐπ' αὐτοὺς τοῦ συντηρεῖν
 αὐτούς· καὶ αὐτὸς τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐκαθάρισε πολλὰ κοπιήσας
 καὶ πολλοὺς κόπους ἠντληκώς· οὐδεὶς γὰρ ἀμπελῶν δύναται σκα-
 φῆναι ἄτερ κόπου ἢ μόχθου· ³ αὐτὸς οὖν καθάρισας τὰς ἁμαρτίας
 τοῦ λαοῦ ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς τρίβους τῆς ζωῆς, δούς αὐτοῖς τὸν
 25 νόμον, ὃν ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ⁴ [βλέπετε, φησὶν, ,αὐτὸν
 εἶναι τὸν κύριον τοῦ λαοῦ, πᾶσαν ἐξουσίαν λαβόντα παρὰ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ]. ὅτι δὲ ὁ κύριος σύμβουλον ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 καὶ τοὺς ἐνδόξους ἀγγέλους περὶ τῆς κληρονομίας τοῦ δούλου,
 ἄκουε· ⁵ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ προόν, τὸ κτίσαν πᾶσαν τὴν
 30 κτίσιν κατώκησεν ὁ Θεὸς εἰς σάρκα ἦν ἠβούλετο· αὕτη οὖν ἡ σὰρξ,
 ἐν ἣ κατώκησεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐδούλευσε τῷ πνεύματι καλῶς
 ἐν σεμνότητι καὶ ἀγνείᾳ πορευθεῖσα, μηδὲν ὅλως μίανασα τὸ
 πνεῦμα· ⁶ πολιτευσάμενην οὖν αὐτὴν καλῶς καὶ ἀγνῶς καὶ συ[γκ]ο-
 πιάσασαν τῷ πνεύματι καὶ συνεργήσασαν ἐν παντὶ πράγματι ἰσχυ-
 35 ρῶς καὶ ἀνδρείως ἀναστραφεῖσαν μετὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου
 εἴλατο κοινωνόν· ἤρεσε γὰρ ἡ πορεία τῆς σαρκὸς τα[ύτης], ὅτι
 οὐκ ἐμίανθη ἐπὶ τῆς γῆς ἔχουσα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ⁷ σύμβουλον

IV, 3, 5 p. 39, 24) Hg¹⁻², πολυεύ-
 σπλαγχνος L. 2. ὁ δὲ υἱὸς τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιόν ἐστίν v. Hg¹⁻² Gh. Fk.,
 om. L. p. ae. 4. συγκρατοῦντες v. p.,
 συγκροτοῦντες L. 16. οὐ v. p. (ae.),

om. L. 21. αὐτῶν v. p. ae., ἡμῶν
 L. 22. ἀμπελῶν v. p. (ae.), om. L.
 22. 23. σκαφῆναι v. p. (ae.), σκαφῆ-
 σαι L. 25—27. βλέπετε — τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ v. p., om. L. 28. περὶ v. p.,

οὐκ ἔλαβε τὸν υἱὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐνδόξους, ἵνα καὶ ἡ σὰρξ αὕτη, δουλεύσασα τῷ [πνεύμα]τι ἀμέμπτως, σχῆ τόπον τινὰ κατασκηνώσεως καὶ μὴ δόξη τὸν μισθὸν [τῆς δουλείας αὐτῆς ἀπολέσαι· ἀπολήψεται γὰρ μισθὸν πᾶσα σὰρξ] ἢ εὐρεθεῖσα ἀμίαντος καὶ ἄσπιλος, ἐν ἣ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατώκησεν. ⁸ ἔχεις καὶ 5 ταύτης τῆς παραβολῆς τὴν ἐπίλυσιν· VII. ,Ἡὺφράνθην', φημί, κύριε, ταύτην τὴν ἐπίλυσιν ἀκούσας· ,Ἄκουε νῦν', φησί· ,τὴν σάρκα σου ταύτην φύλασσε καθαρὰν καὶ ἀμίαντον, ἵνα τὸ πνεῦμα τὸ κατοικοῦν ἐν αὐτῇ μαρτυρήσῃ αὐτῇ, καὶ δικαιοθῇ σου ἡ σὰρξ. ² βλέπε μήποτε ἀναβῆ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, τὴν σάρκα σου ταύτην 10 φθαρτὴν εἶναι, καὶ παραχρήσῃ αὐτῇ ἐν μiasμῶ τινί. ἐὰν μιάνης τὴν σάρκα σου, μιανεῖς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐὰν δὲ μιάνης τὴν σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα, οὐ ζήσῃ. ³ ,Εἰ δέ τις', φημί, κύριε, γέγονεν ἄγνοια προτέρα, πρὶν ἀκουσθῶσι τὰ ῥήματα ταῦτα, πῶς σωθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁ μιάνας τὴν σάρκα αὐτοῦ'; ,Περὶ τῶν προτέ- 15 ρων', φησὶν, ,ἄγνοημάτων τῷ θεῷ μόνῳ δυνατὸν ἴασιν δοῦναι· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ πᾶσα ἐξουσία. ⁴ [ἀλλὰ νῦν φύλασσε σεαυτὸν, καὶ ὁ κύριος ὁ παντοκράτωρ, πολὺσπλαγχνος ὢν, τοῖς προτέροις ἀγνοήμασιν ἴασιν δώσει], ἐὰν τὸ λοιπὸν μὴ μιάνης σου τὴν σάρκα μηδὲ τὸ πνεῦμα· ἀμφοτέρω γὰρ κοινὰ ἐστὶ καὶ ἄτερ ἀλλήλων μιανθῆναι 20 οὐ δύναται. ἀμφοτέρω οὖν καθαρὰ φύλασσε, καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ'.

Παραβολὴ 5'.

I. Καθήμενος ἐν τῷ ὄκῳ μου καὶ δοξάζων τὸν κύριον περὶ πάντων ὧν ἐωράκειν καὶ συζητῶν περὶ τῶν ἐντολῶν, ὅτι καλαὶ καὶ δυνατὰ καὶ ἰλαρὰ καὶ ἐνδοξοὶ καὶ δυνάμενοι σῶσαι ψυχὴν 25 ἀνθρώπου, ἔλεγον ἐν ἑμαντῷ· ,Μακάριος ἔσομαι, ἐὰν ταῖς ἐντολαῖς ταύταις πορευθῶ, καὶ ὅς ἂν ταύταις πορευθῇ, μακάριος ἔσται. ² ὡς ταῦτα ἐν ἑμαντῷ ἐλάλουν, βλέπω αὐτὸν ἐξαίφνης παρακαθήμενόν μοι καὶ λέγοντα ταῦτα· ,Τί διψυχεῖς περὶ τῶν ἐντολῶν ὧν σοι ἐνετειλάμην; καλαὶ εἰσιν. ὅλως μὴ διψυχῆσθαι, ἀλλ' ἐνδύσαι 30 τὴν πίστιν τοῦ κυρίου καὶ ἐν αὐταῖς πορεύσῃ· ἐγὼ γὰρ σε ἐνδυναμώσω ἐν αὐταῖς. ³ αὐταὶ αἱ ἐντολαὶ σύμφεροί εἰσι τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν· ἐὰν γὰρ μὴ πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς, εἰς μάτην ἐστὶν ἡ μετάνοια αὐτῶν. ⁴ οἱ οὖν μετανοοῦντες ἀποβάλλετε τὰς πονηρίας τοῦ αἰῶνος τούτου τὰς ἐκτριβοῦσας ὑμᾶς· ἐνδυσάμενοι δὲ πᾶσαν 35 ἀρετὴν δικαιοσύνης δυνήσεσθε τηρῆσαι τὰς ἐντολάς ταύτας καὶ μηκέτι προστιθέναι ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. [μηδὲν οὖν προστιθέντες τὸ πλεῖον τῶν προτέρων ἀποκόψετε]. πορεύεσθε οὖν ταῖς

παρὰ L. 3. 4. τῆς δουλείας — πᾶσα σὰρξ τὸ πνεῦμα Gh. Fk. Hg². 17—19. ἀλλὰ v. p., om. L. 13. τὴν σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα Hg.¹, τὴν σάρκα L. v. p. (ae), 22. παραβολὴ 5' v. p., ἀρχὴ L. 37. 38. μη-

ἐντολαῖς μου ταύταις καὶ ζήσεσθε τῷ θεῷ. ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ λελάληται ὑμῖν. ⁵ καὶ μετὰ τὸ ταῦτα λαλήσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ λέγει μοι· Ἔγωμεν εἰς ἀγρόν, καὶ δείξω σοι τοὺς ποιμένας τῶν προβάτων. Ἔγωμεν, φημί, κύριε. καὶ ἦλθομεν εἰς τι
 5 πεδῖον καὶ δεικνύει μοι ποιμένα νεανίσκον ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἱματίων τῷ χρώματι κροκώδη. ⁶ ἔβροσκε δὲ πρόβατα πολλὰ λίαν, καὶ τὰ πρόβατα ταῦτα ὡσεὶ τρυφῶντα ἦν καὶ λίαν σπαταλῶντα καὶ ἰλαρὰ ἦν σκιρτῶντα ὧδε ἀκείισε· καὶ αὐτὸς ὁ ποιμὴν πάνν ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ· καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ ποιμένου
 10 ἰλαρὰ ἦν λίαν, καὶ ἐν τοῖς προβάτοις περιέτρεχε. [καὶ ἄλλα πρόβατα εἶδον σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα ἐν τόπῳ ἐνί, οὐ μέντοι σκιρτῶντα].

II. Καὶ λέγει μοι· Ἐλέπεις τὸν ποιμένα τοῦτον; Ἐλέπω, φημί, κύριε. Οὗτος, φησὶν, ἄγγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐστίν.
 15 οὗτος ἐκτρίβει τὰς ψυχὰς τῶν δούλων τοῦ θεοῦ τῶν κενῶν καὶ καταστρέφει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀπατῶν αὐτοὺς ταῖς ἐπιθυμίαις ταῖς πονηραῖς, ἐν αἷς ἀπόλλυνται. ² ἐπιλανθάνονται γὰρ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ πορεύονται ἀπάταις καὶ τρυφαῖς ματαίαις καὶ ἀπόλλυνται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου, τινὰ
 20 μὲν εἰς θάνατον, τινὰ δὲ εἰς καταφθοράν. ³ λέγω αὐτῷ· Κύριε, οὐ γινώσκω ἐγώ, τί ἐστίν εἰς θάνατον καὶ τί εἰς καταφθοράν. Ἄκουε, φησὶν· Ἄ εἶδες πρόβατα, ἰλαρὰ καὶ σκιρτῶντα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τέλος καὶ παραδεδωκότες ἑαυτοὺς [ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ αἰῶνος τούτου. ἐν τούτοις οὖν μετὰ-
 25 νοια ζωῆς οὐκ ἐστίν, ὅτι προσέθηκαν ταῖς ἄλλαις ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἐβλασφήμησαν· τοιοῦτοι οὖν ἄνθρωποι εἰσιν εἰς θάνατον. ⁴ Ἄ δὲ εἶδες πρόβατα μὴ σκιρτῶντα, ἀλλ' ἐν τόπῳ τινὶ βοσκόμενα, οὗτοί εἰσιν οἱ παραδεδωκότες μὲν ἑαυτοὺς] ταῖς τρυφαῖς καὶ ἀπάταις, εἰς δὲ τὸν κύριον οὐδὲν ἐβλασφήμησαν.
 30 οὗτοι οὖν κατεφθαρμένοι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἐν τούτοις ἐλπὶς ἐστὶ μετανοίας, ἐν ἣ ἰδύναται ζῆσαι. ἡ καταφθορὰ οὖν ἐλπίδα ἔχει ἀνανεώσεώς τινος, ὁ δὲ θάνατος ἀπώλειαν ἔχει αἰώνιον. ⁵ πάλιν προέβημεν μικρόν, καὶ δεικνύει μοι ποιμένα μέγαν ὡσεὶ ἄγριον τῇ ἰδέᾳ, περικείμενον δέρμα αἰγίον λευκόν,
 35 καὶ πήραν τινὰ εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ῥάβδον σκληρὰν λίαν καὶ ὄζους ἔχουσαν καὶ μαστίγα μεγάλην· καὶ τὸ βλέμμα εἶχε περιπικρον, ὥστε φοβηθῆναί με αὐτόν· τοιοῦτον εἶχε τὸ βλέμμα.

δὲν οὖν — ἀποκόψετε v. p. (ae.), om. L. v. p. ae.

4. ἄγωμεν v. p. et edd., ἄγομεν L. 8.

πάνυ Ps.-Ath. v. p., om. L. 9. αὐτὴ

Gh. Fk. Hg³, αὐτῆ L. 10—12. καὶ

ἄλλα — σκιρτῶντα Ps.-Ath., om. L.

17. ἀπόλλυνται Ps.-Ath. v. p., ἀπ-

λοῦνται L, ἀπολοῦνται ed. pr. 24—28.

ταῖς ἐπιθυμίαις — μὲν ἑαυτοὺς Ps.-Ath.

v. p. ae., om. L. 33. προέβημεν Ps.-Ath.

⁶ οὗτος οὖν ὁ ποιμὴν παρελάμβανε τὰ πρόβατα ἀπὸ τοῦ ποιμένου
 τοῦ νεανίσκου, ἐκεῖνα τὰ σπαταλῶντα καὶ τρυφῶντα, μὴ σκιριτῶντα
 δέ, καὶ ἔβαλεν αὐτὰ εἰς τινα τόπον κρημινώδη καὶ ἀκανθώδη καὶ τριβο-
 λώδη, ὥστε ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν καὶ τριβόλων μὴ δύνασθαι ἐκπλέξαι τὰ
 πρόβατα, ἀλλ' ἐμπλέεσθαι εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ τριβόλους. ⁷ ταῦτα 5
 οὖν ἐμπεπλεγμένα ἐβόσκοντο ἐν ταῖς ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις καὶ
 λίαν ἐταλαιπώρουσαν δαιρόμενα ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ὧδε κάκεισε περιή-
 λανθεν αὐτὰ καὶ ἀνάπασιν αὐτοῖς οὐκ ἐδίδου, καὶ ὅλως οὐκ εὐστα-
 θοῦσαν τὰ πρόβατα ἐκεῖνα. III. βλέπων οὖν αὐτὰ οὕτω μαστιγού-
 μενα καὶ ταλαιπωρούμενα ἐλνπούμην ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι οὕτως ἐβασανί-
 ζοντο καὶ ἀνοχῆν ὅλως οὐκ εἶχον. ² λέγω τῷ ποιμένι τῷ μετ' ἐμοῦ
 λαλοῦντι· ,Κύριε, τίς ἐστὶν οὗτος ὁ ποιμὴν ὁ οὕτως ἄσπλαγχος καὶ
 πικρὸς καὶ ὅλως μὴ σπλαγχνίζόμενος ἐπὶ τὰ πρόβατα ταῦτα; ,Οὗτος,
 φησὶν, ἐστὶν ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· ἐκ δὲ τῶν ἀγγέλων τῶν δι-
 καίων ἐστὶ, κείμενος δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας. ³ παραλαμβάνει οὖν τοὺς 15
 ἀποπλανωμένους ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ πορευθέντας ταῖς ἐπιθυμίαις
 καὶ ἀπάταις τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τιμωρεῖ αὐτούς, καθὼς ἄξιοί
 εἰσι, δειναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις. ,Ἦθελον', φημί, κύριε, γνῶναι
 τὰς ποικίλους βασάνους ταύτας καὶ τιμωρίας, ποταπαὶ εἰσιν'.
 ,Ἄκουε', φησὶ, τὰς ποικίλους βασάνους καὶ τιμωρίας. βιωτικάι 20
 εἰσιν αἱ βάσανοι· τιμωροῦνται γὰρ οἱ μὲν ζημίαις, οἱ δὲ ὑστερήσειν,
 οἱ δὲ ἀσθενείας ποικίλαις, οἱ δὲ πάσῃ ἀκαταστασίᾳ, οἱ δὲ ὑβρι-
 ζόμενοι ὑπὸ ἀναξίων καὶ ἐτέραις πολλαῖς πράξεσι πάσχοντες.
⁵ πολλοὶ γὰρ ἀκαταστατοῦντες ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπιβάλλονται
 πολλὰ, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὅλως προχωρεῖ. καὶ λέγουσιν ἑαυτοὺς 25
 μὴ εὐδοῦσθαι ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀναβαίνει αὐτῶν
 ἐπὶ τὴν καρδίαν ὅτι ἔπραξαν πονηρὰ ἔργα, ἀλλ' αἰτιῶνται τὸν
 κύριον. ⁶ ὅταν οὖν θλιβῶσι πάσῃ θλίψει, τότε ἐμοὶ παραδίδονται
 εἰς ἀγαθὴν παιδείαν καὶ ἰσχυροποιοῦνται ἐν τῇ πίστει τοῦ κυρίου
 καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν δουλεύουσι τῷ κυρίῳ ἐν 30
 καθαρᾷ καρδίᾳ. [ἐὰν δὲ μετανοήσωσι, τότε ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν
 καρδίαν αὐτῶν ἃ ἔπραξαν πονηρὰ ἔργα, καὶ τότε δοξάζουσι τὸν
 θεὸν λέγοντες ὅτι δίκαιος κριτὴς ἐστὶ, καὶ δικαίως πάντα ἔπαθον
 κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν ἐκείνας, τὸ δὲ λοιπὸν δουλεύουσι τῷ
 κυρίῳ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ] καὶ εὐδοῦνται ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν, 35
 λαμβάνοντες παρὰ τοῦ κυρίου πάντα ὅσα ἂν αἰτῶνται, καὶ τότε
 δοξάζουσι τὸν κύριον, ὅτι ἐμοὶ παρεδόθησαν καὶ οὐκέτι οὐδὲν
 πάσχουσι τῶν πονηρῶν'. IV. Λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, ἔτι μοι τοῦτο

v. p., προσέβην L. 3. 4. καὶ τριβολώδη
 Ps.-Ath. v. p. ae., om. L. 15. τῶν ἀγγέ-
 λων τῶν δικαίων Ps.-Ath. Hg¹.² Gh. Fk.,

τῶν δικαίων τῶν ἀγγέλων L. 19. καὶ
 τιμωρίας (cf. l. 20) ed. pr. Ti. Hg¹.²,
 τιμωρίας L. 31—35. ἐὰν δὲ—ἐν καθαρᾷ

δήλωσον. Ἰ, Τί, φησίν, ἐπιζητεῖς; Ἐἰ ἄρα, φημί, κύριε, τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται οἱ τρυφῶντες καὶ ἀπατῶμενοι, ὅσον τρυφῶσι καὶ ἀπατῶνται; λέγει μοι. Τὸν αὐτὸν χρόνον βασανίζονται. ² [Ἐλάχιστον, φημί, κύριε, βασανίζονται]. ἔδει γὰρ τοὺς ⁵ οὕτω τρυφῶντας καὶ ἐπιλανθανομένους τοῦ θεοῦ ἐπταπλασίως βασανίζεσθαι. ³ λέγει μοι. Ἄφρων εἶ καὶ οὐ νοεῖς τῆς βασάνου τὴν δύναμιν. Ἐἰ γὰρ ἐνόουν, φημί, κύριε, οὐκ ἂν ἐπηρώτων ἵνα μοι δηλώσης. Ἄκουε, φησίν, ἀμφοτέρων τὴν δύναμιν. ⁴ τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρόνος ὥρα ἐστὶ μία. τῆς δὲ βα- ¹⁰ σάνου ἢ ὥρα τριάκοντα ἡμερῶν δύναμιν ἔχει. ἐὰν οὖν μίαν ἡμέραν τρυφήσῃ τις καὶ ἀπατηθῇ, μίαν δὲ ἡμέραν βασανισθῇ, ὅλον ἐνιαυτὸν ἰσχύει ἢ ἡμέρα τῆς βασάνου. ὅσας οὖν ἡμέρας τρυφήσῃ τις, τοσοῦτους ἐνιαυτοὺς βασανίζεται. βλέπεις οὖν, φησίν, ὅτι τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρόνος ἐλάχιστός ἐστι, τῆς δὲ τιμω- ¹⁵ ρίας καὶ βασάνου πολὺς. V. Ἔτι, φημί, κύριε, οὐ νενόηκα ὅπως περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπάτης καὶ τρυφῆς καὶ βασάνου. τηλαυγέστερόν μοι δήλωσον. ² ἀποκριθεῖς μοι λέγει. Ἡ ἀφροσύνη σου παράμονός ἐστι, καὶ οὐ θέλεις σου τὴν καρδίαν καθαρίσαι καὶ δου[λευεῖν] τῷ θεῷ. βλέπε, φησί, μήποτε ὁ χρόνος πληρωθῇ, καὶ ²⁰ σὺ ἄφρων εὔρεθῆς. ἄκουε οὖν, φησί, καθὼς βούλει, ἵνα νοήσης αὐτά. ³ ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶ[μενος] μίαν ἡμέραν καὶ πράσων ἂ βούλεται πολλὴν ἀφροσύνην ἐνδέδεται καὶ οὐ νοεῖ τὴν πράξιν, ἣν ποιεῖ εἰς τὴν αὔριον. ἐπιλανθ[νεται] γὰρ τί πρὸ μιᾶς ἔπραξεν. ἢ γὰρ τρυφή καὶ ἀπάτη μνήμας οὐκ ἔχει διὰ τὴν ἀφροσύνην ἣν ²⁵ ἐνδέδεται, ἢ δὲ τιμωρία καὶ ἡ βάσανος ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώπῳ μίαν ἡμέραν, μέχρις ἐνιαυτοῦ τιμωρεῖται καὶ βασανίζεται. μνήμας γὰρ μεγάλας ἔχει ἢ τιμωρία καὶ ἡ βάσανος. ⁴ βασανιζόμενος οὖν καὶ τιμωρούμενος ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν, μνημονεύει τότε τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης καὶ γινώσκει ὅ[τι δι'] αὐτὰ πάσχει τὰ πονηρά. πᾶς ³⁰ οὖν ἄνθρωπος ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατῶμενος οὕτω βασανίζεται, ὅτι ἔχοντες ζωὴν εἰς θάνατον ἑαυτοὺς παραδεδώκασι. ⁵ Ποῖαι, φημί, κύριε, τρυφαί εἰσι βλαβεραί; Πᾶσα, φησί, πράξις τρυφή ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὃ ἐὰν ἡδέως ποιῇ. καὶ γὰρ ὁ ὀξύχολος τῇ ἑαυτοῦ πράξει τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ καὶ ὁ μοιχὸς καὶ ὁ μέθυσος καὶ ³⁵ ὁ κατάλαλος καὶ ὁ ψεύστης καὶ ὁ πλεονέκτης καὶ ὁ ἀποστερητῆς καὶ ὁ τ[ού]τοις τὰ ὅμοια ποιῶν τῇ ἰδίᾳ νόσῳ τὸ ἱκανὸν ποιεῖ. τρυφᾷ οὖν ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ. ⁶ αὐταὶ πᾶσαι αἱ τρυφαὶ βλαβεραὶ εἰσι τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ, διὰ ταύτας οὖν τὰς ἀπάτας πάσχουσιν οἱ τιμωρούμενοι καὶ βασανιζόμενοι. ⁷ εἰσὶν δὲ καὶ

καρδίᾳ Ps.-Ath. v. p., αὐτῶν L. 4. ἐλά- 10. Ἀ' ἡμερῶν L. 18. καθαρῆσαι L.
χιστον — βασανίζονται v. p., om. L. 28. τότε v. p. ae., ποτέ L.

τρυφαὶ σώζουσαι τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ ἀγαθὸν ἐργαζόμενοι τρυφῶσι τῇ ἑαυτῶν ἡδονῇ φερόμενοι. αὕτη οὖν ἡ τρυφή σύμφορός ἐστι τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ καὶ ζωὴν περιποιεῖται τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τοιοῦτῳ· αἱ δὲ βλαβεραὶ τρυφαὶ αἱ προειρημέναι βασάνους καὶ τιμωρίας αὐτοῖς περιποιοῦνται. ἐὰν δὲ ἐπιμένωσι καὶ μὴ μετα- 5 νοήσωσι, θάνατον ἑαυτοῖς περιποιοῦνται.

Παραβολὴ ζ'.

Μετὰ ἡμέρας ὀλίγας εἶδον αὐτὸν εἰς τὸ πεδῖον τὸ αὐτό, ὅπου καὶ τοὺς ποιμένας ἐωράκειν. καὶ λέγει μοι· ,Τί ἐπιζητεῖς; , Πάρ- 10 εμιμ', φημί, κύριε, ἵνα τὸν ποιμένα τὸν τιμωρητὴν κελεύσης ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐξελεθῆν, ὅτι λίαν με θλίβει. , Δεῖ σέ, φησί, , θλιβῆναι. οὕτω γάρ, φησί, , προσέταξεν ὁ ἔνδοξος ἄγγελος τὰ περὶ σοῦ· θέλει γάρ σε πειρασθῆναι. , Τί γάρ, φημί, κύριε, ἐποίησα οὕτω πονηρόν, ἵνα τῷ ἀγγέλῳ τούτῳ παραδοθῶ; ² , Ἀκουέ, φησὶν· , αἱ μὲν ἁμαρτίαι σου πολλαί, ἀλλ' οὐ τοσαῦται ὥστε τῷ ἀγγέλῳ 15 τούτῳ παραδοθῆναι. ἀλλ' ὁ οἰκός σου μεγάλας ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας εἰργάσατο, καὶ παρεπικράνθη ὁ ἔνδοξος ἄγγελος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκέλευσέ σε χρόνον τινὰ θλιβῆναι, ἵνα κἀκεῖνοι μετανοήσωσι καὶ καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης 20 ἐπιθυμίας τοῦ αἰῶνος τούτου. ὅταν οὖν μετανοήσωσι καὶ καθαρ- σθῶσι, τότε ἀποστήσεται ἀπὸ σοῦ ὁ [ἄ]γγελος τῆς τιμωρίας. ³ λέγω αὐτῷ· , Κύριε, εἰ ἐκεῖνοι τοιαῦτα εἰργάσαντο, ἵνα παραπι- κρᾶνθῇ ὁ ἔνδοξος ἄγγελος, τί ἐγὼ ἐποίησα; , Ἄλλως, φησὶν, οὐ [δύ]νανται ἐκεῖνοι θλιβῆναι, ἐὰν μὴ σὺ ἡ κεφαλὴ τοῦ οἴκου θλιβῆς· σοῦ γὰρ θλιβομένου ἐξ ἀνάγκης κἀκεῖνοι θλιβήσονται, εὐσταθοῦν- 25 τος δ[ὲ] σοῦ] οὐδεμίαν δύναται θλιψὴν ἔχειν. ⁴ , Ἀλλ' ἰδοὺ, φημί, κύριε, μεταμενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν. , Οἶδα, φησί, , κἀγὼ ὅτι μεταμενοήκασιν ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν· τῶν οὖν μετα- νοούντων εὐθέως δοκεῖς τὰς ἁμαρτίας ἀφίεσθαι; οὐ παντελῶς· ἀλλὰ δεῖ τὸν μετανοοῦντα βασανίσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ ταπει- 30 νοφρονῆσαι ἐν πάσῃ πράξει αὐτοῦ ἰσχυρῶς καὶ θλιβῆναι ἐν πάσαις θλίψεσι ποικίλαις· καὶ ἐὰν ὑπενέγκῃ τὰς θλίψεις τὰς ἐπερχομένας αὐτῷ, πάντως σπλαγχνισθήσεται ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ ἐνδυνα- μώσας καὶ ἴασίν τινα δώσει αὐτῷ. ⁵ καὶ τοῦτο πάντως [ἐὰν ἴδῃ τὴν καρδίαν] τοῦ μετανοοῦντος καθαρὰν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ 35 πράγματος. σοὶ δὲ συμφέρον ἐστὶ καὶ τῷ οἴκῳ σου νῦν θλιβῆναι.

7. παραβολὴ ζ' v. p., ἀρχὴ L. 9. v. p. ae., om. L. 34. ἴασιν v. p. ae., ἰσχύν
10. πάρεμι (cf. v. p. ae.) Gh. Fk. Hg², L. αὐτῷ p., αὐτοῖς L. 34. 35. ἐὰν ἴδῃ
παρ' ἐμοὶ L. 19. καθαρῆσων L. 21. τὴν καρδίαν v. p. ae., om. L. 35. μετα-
ἀπὸ σοῦ v. p. ae., om. L. 29. εὐθέως νοοῦντος edd., μετανοοῦντες L. καθαρὰν

τί δέ σοι πολλά λέγω; Θλιβῆναί σε δεῖ, καθὼς προσέταξεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκεῖνος ὁ παραδιδούς σε ἐμοί· καὶ τοῦτο εὐχαρίστει τῷ κυρίῳ, ὅτι ἄξιόν σε ἠγήσατο τοῦ προδηλῶσαι σοι τὴν Θλίψιν, ἵνα προγνοῦς αὐτὴν ὑπενέγκης ἰσχυρῶς. ⁶ λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, σὺ μετ' ⁵ ἐμοῦ γίνου, καὶ δυνήσομαι πᾶσαν Θλίψιν ὑπενεγκεῖν. ,Ἐγώ, φησίν, ἔσομαι μετὰ σοῦ. ἐρωτήσω δὲ καὶ τὸν ἄγγελον τὸν τιμωρητὴν, ἵνα σε ἐλαφροτέρως Θλίψῃ· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον Θλιβήσῃ καὶ πάλιν ἀποκατασταθήσῃ εἰς τὸν οἶκόν σου· μόνον παράμεινον ταπεινοφρονῶν καὶ λειτουργῶν τῷ κυρίῳ ἐν πάσῃ καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ τὰ ¹⁰ τέκνα σου καὶ ὁ οἶκός σου, καὶ πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου αἷς σοι ἐντέλλομαι. καὶ δυνήσεται σου ἡ μετάνοια ἰσχυρὰ καὶ καθαρὰ εἶναι. ⁷ καὶ ἐὰν ταύτας φυλάξῃς μετὰ τοῦ οἴκου σου, ἀποστήσεται πᾶσα Θλίψις ἀπὸ σοῦ· καὶ ἀπὸ πάντων δέ, φησίν, ἀποστήσεται Θλίψις, ὅσοι ἐὰν ταῖς ἐντολαῖς μου ταύταις πορευθῶσιν.

15

Παραβολὴ η'.

I. Ἦδειξέ μοι ἰτέαν μεγάλην σκεπάζουσαν πεδία καὶ ὄρη, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἰτέας πάντες ἐληλύθασιν οἱ κεκλημένοι τῷ ὀνόματι κυρίου. ² εἰστήκει δὲ ἄγγελος τοῦ κυρίου ἔνδοξος λίαν ὑψηλὸς παρὰ τὴν ἰτέαν, δρέπανον ἔχων μέγα, καὶ ἔκοπτε κλάδους ²⁰ ἀπὸ τῆς ἰτέας καὶ ἐπεδίδου τῷ λαῷ τῷ σκεπαζομένῳ ὑπὸ τῆς ἰτέας· μικρὰ δὲ ῥαβδία ἐπεδίδου αὐτοῖς ὡσεὶ πηχναῖα. ³ μετὰ δὲ τὸ πάντας λαβεῖν τὰ ῥαβδία ἔθηκε τὸ δρέπανον ὁ ἄγγελος, καὶ τὸ δένδρον ἐκεῖνο ὑγιὲς ἦν, οἷον καὶ ἐωράκειν αὐτό. ⁴ ἐθαύμαζον δὲ ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ λέγων· ,Πῶς, τοσοῦτων κλάδων κεκομμένων, τὸ ²⁵ δένδρον ὑγιὲς ἐστί; λέγει μοι ὁ ποιμὴν· ,Μὴ θαύμαζε, εἰ τὸ δένδρον ὑγιὲς ἔμεινε, τοσοῦτων κλάδων κοπέντων. ἀλλ' ἀνάμεινον· ἀφ' ἧς δέ, φησί, πάντα ἴδης, καὶ δηλωθήσεται σοι τὸ τί ἐστίν. ⁵ ὁ ἄγγελος ὁ ἐπιδεδωκὼς τῷ λαῷ τὰς ῥάβδους πάλιν ἀπῆτει ἀπ' αὐτῶν· καὶ καθὼς ἔλαβον, οὕτω καὶ ἐκαλοῦντο πρὸς αὐτόν, καὶ ³⁰ εἷς ἕκαστος αὐτῶν ἀπεδίδου τὰς ῥάβδους. ἐλάμβανε δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ κυρίου καὶ κατενόει αὐτάς. ⁶ παρὰ τινων ἐλάμβανε τὰς ῥάβδους ξηρὰς καὶ βεβρωμένας ὡς ὑπὸ σιγῆς. ἐκέλευσεν ὁ ἄγγελος τοὺς τὰς τοιαύτας ῥάβδους ἐπιδεδωκότας χωρὶς ἵστασθαι. ⁷ ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν ξηρὰς, ἀλλ' οὐκ ἦσαν βεβρωμένοι ὑπὸ σιγῆς· ³⁵ καὶ τούτους ἐκέλευσε χωρὶς ἵστασθαι. ⁸ ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν ἡμιξήρους· καὶ οὗτοι χωρὶς ἵσταντο. ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ οὗτοι χωρὶς ἵσταντο.

edd., καθαρῶς L. 10. μου v. ae. et edd., σου L. 14. ὅσοι ἐὰν Hg.², ὅσοι ἐν L.

15. παραβολὴ η' v. p., om. L. 26. ἀλλ' ἀνάμεινον v. p. ae., om. L.

⁹ [ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν χλωρὰς καὶ σχισμὰς ἐχούσας· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο]. ¹⁰ ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους τὸ ἥμισυ ξηρὸν καὶ τὸ ἥμισυ χλωρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. ¹¹ ἕτεροι δὲ προσέφερον τὰς ῥάβδους αὐτῶν, τὰ δύο μέρη τῆς ῥάβδου χλωρά, τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ⁵ ἴσταντο. ¹² ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰ δύο μέρη ξηρά, τὸ δὲ τρίτον χλωρὸν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. ¹³ ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν παρὰ μικρὸν ὅλας χλωρὰς, ἐλάχιστον δὲ τῶν ῥάβδων αὐτῶν ξηρὸν ἦν, αὐτὸ τὸ ἄκρον, σχισμὰς δὲ εἶχον ἐν αὐταῖς· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. ¹⁴ ἑτέρων δὲ ἦν ἐλάχιστον χλωρὸν, τὰ δὲ ¹⁰ λοιπὰ τῶν ῥάβδων ξηρά· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. ¹⁵ ἕτεροι δὲ ἦρχοντο τὰς ῥάβδους χλωρὰς φέροντες, ὡς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἀγγέλου· τὸ δὲ πλεῖον μέρος τοῦ ὄχλου τοιαύτας ῥάβδους ἐπεδίδουν. ὁ δὲ ἄγγελος ἐπὶ τούτοις ἐχάρη λίαν· καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο. ¹⁶ [ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν χλωρὰς καὶ παραφνάδας ἐχούσας· ¹⁵ καὶ οὗτοι χωρὶς ἴσταντο, καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ ἄγγελος λίαν ἐχάρη]. ¹⁷ ἕτεροι δὲ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους αὐτῶν χλωρὰς καὶ παραφνάδας ἐχούσας, αἱ δὲ παραφνάδες αὐτῶν ὡσεὶ καρπὸν τινα εἶχον. καὶ λίαν ἰλαροὶ ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὧν αἱ ῥάβδοι τοιαῦται εὐρέθησαν. καὶ ὁ ἄγγελος ἐπὶ τούτοις ἠγαλλιᾶτο, καὶ ὁ ποιμὴν λίαν ²⁰ ἰλαρὸς ἦν ἐπὶ τούτοις. II. ἐκέλευσε δὲ ὁ ἄγγελος κυρίου στεφάνους ἐνεχθῆναι. καὶ ἠρέχθησαν στέφανοι ὡς ἐκ φοινίκων γεγονότες καὶ ἐστεφάνωσε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπιδεδωκότας τὰς ῥάβδους τὰς ἐχούσας τὰς παραφνάδας καὶ καρπὸν τινα καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς εἰς τὸν πύργον. ² καὶ τοὺς ἄλλους δὲ ἀπέστειλεν εἰς τὸν πύργον, ²⁵ τοὺς τὰς ῥάβδους τὰς χλωρὰς ἐπιδεδωκότας καὶ παραφνάδας ἐχούσας, καρπὸν δὲ μὴ ἐχούσας τὰς παραφνάδας, δούς αὐτοῖς σφραγίδας. ³ ἱματισμὸν δὲ τὸν αὐτὸν πάντες εἶχον λευκὸν ὡσεὶ χιόνα οἱ προεϋόμενοι εἰς τὸν πύργον. ⁴ καὶ τοὺς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότας χλωρὰς, ὡς ἔλαβον, ἀπέλυσε, δούς αὐτοῖς ἱματισμὸν ³⁰ καὶ σφραγίδας. ⁵ μετὰ τὸ ταῦτα τελέσαι τὸν ἄγγελον λέγει τῷ ποιμένι· Ἐγὼ ὑπάγω· σὺ δὲ τούτους ἀπολύσεις εἰς τὰ τείχη, καθὼς ἄξιός ἐστί τις κατοικεῖν. κατανόησον δὲ τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἐπιμελῶς, καὶ οὕτως ἀπόλυσον· ἐπιμελῶς δὲ κατανόησον. βλέπε, μή τίς σε παρέλθῃ, φησὶν. ἔάν τις σε παρέλθῃ, ἐγὼ αὐτοὺς ἐπὶ ³⁵ τὸ θυσιαστήριον δοκιμάσω. ταῦτα εἰπὼν τῷ ποιμένι ἀπῆλθε. ⁶ καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν τὸν ἄγγελον λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Ἀβάωμεν πάντων τὰς ῥάβδους καὶ φυτεύσωμεν αὐτάς, εἴ τινες ἐξ αὐτῶν δυνήσονται ζῆσαι. λέγω αὐτῷ· Κύριε, τὰ ξηρὰ ταῦτα πῶς δύνανται ζῆσαι; ⁷ ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ἐγὼ δὲνδρον τοῦτο ἰτέα ἐστί, ⁴⁰

1. 2. ἕτεροι δὲ — ἴσταντο p. ae., om. 14—16. ἕτεροι δὲ — λίαν ἐχάρη v. p. L. v. 11. τὸ pr. (Gh.) Fk. Hg², om. L. ae., om. L. 28. σφραγίδας ubique L.

καὶ φιλόζων τὸ γένος· ἐὰν οὖν φυτευθῶσι καὶ μικρὰν ἰκμάδα λαμβάνωσιν αἱ ῥάβδοι, ζήσονται πολλαὶ ἐξ αὐτῶν. εἶτα δὲ πειράσωμεν καὶ ἕδωρ αὐταῖς παραχέειν· ἐὰν τις αὐτῶν δυνηθῆ ζῆσαι, συγκαρῖσομαι αὐταῖς· ἐὰν δὲ μὴ ζήσῃ, οὐχ εὐρεθήσομαι ἐγὼ ἀμελής·
 5 ἐλέλευσε δέ μοι ὁ ποιμὴν καλέσαι, καθὼς τις αὐτῶν ἐστάθη. ἦλθον τάγματα τάγματα καὶ ἐπεδίδουν τὰς ῥάβδους τῷ ποιμένι. ἐλάμβανε δὲ ὁ ποιμὴν τὰς ῥάβδους καὶ κατὰ τάγματα ἐφύτευσεν αὐτὰς καὶ μετὰ τὸ φυτεῦσαι ἕδωρ αὐταῖς πολὺ παρέχεεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ ἕδατος μὴ φαίνεσθαι τὰς ῥάβδους. ⁹ καὶ μετὰ τὸ ποτίσαι αὐτὸν τὰς
 10 ῥάβδους λέγει μοι· [Ἄγωμεν] καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπανέλθωμεν καὶ ἐπισκεψώμεθα τὰς ῥάβδους πάσας· ὁ γὰρ κίσας τὸ δένδρον τοῦτο θέλει πάντας ζῆν τοὺς λαβόντας ἐκ τοῦ δένδρου τούτου κλάδους. ἐλπίζω δὲ καὶ γὰρ ὅτι λαβόντα τὰ ῥαβδία ταῦτα ἰκμάδα καὶ ποτισθέντα ἕδατι ζήσονται τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν.

15 III. Λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, τὸ δένδρον τοῦτο γνώρισόν μοι τί ἔστιν· ἀποροῦμαι γὰρ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τοσοῦτων κλάδων κοπέτων ὑγιές ἐστὶ τὸ δένδρον, καὶ οὐδὲν φαίνεται κεκομμένον ἀπ' αὐτοῦ· ἐν τούτῳ οὖν ἀποροῦμαι· ² Ἄκουε', φησί· ,τὸ δένδρον τοῦτο τὸ μέγα τὸ σκεπάζον πεδία καὶ ἕρη καὶ πᾶσαν τὴν γῆν νόμος Θεοῦ ἐστὶν ὁ
 20 δοθεὶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον· ὁ δὲ νόμος οὗτος υἱὸς Θεοῦ ἐστὶ κηρυχθεὶς εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς· οἱ δὲ ὑπὸ τὴν σκέπην λαοὶ ὄντες οἱ ἀκούσαντες τοῦ κηρύγματος καὶ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· ὁ δὲ ἄγγελος ὁ μέγας καὶ ἔνδοξος Μιχαὴλ ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν τούτου τοῦ λαοῦ καὶ διακυβερνῶν αὐτούς. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ διδούς
 25 αὐτοῖς τὸν νόμον εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστευόντων· ἐπισκέπτεται οὖν αὐτούς, οἷς ἔδωκεν, εἰ ἄρα τηρήκασιν αὐτόν. ⁴ βλέπεις δὲ ἐνὸς ἐκάστου τὰς ῥάβδους· αἱ γὰρ ῥάβδοι ὁ νόμος ἐστί. βλέπεις οὖν πολλὰς ῥάβδους ἡχρειωμένας, γνώση δὲ αὐτοὺς πάντας τοὺς μὴ τηρήσαντας τὸν νόμον, καὶ ὕψει ἐνὸς ἐκάστου τὴν κατοικίαν·
 30 ⁵ λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, διὰ τί οὗς μὲν ἀπέλυσεν εἰς τὸν πύργον, οὗς δὲ σοὶ κατέλειψεν; Ὅσοι', φησί, ,παρέβησαν τὸν νόμον, ὃν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, εἰς τὴν ἔμην ἐξουσίαν κατέλιπεν αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν· ὅσοι δὲ ἤδη εἰηρέστησαν τῷ νόμῳ καὶ τηρήκασιν αὐτόν, ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἔχει αὐτούς· ⁶ ,Τίνες οὖν', φημί, ,κύριε, εἰσὶν
 35 οἱ ἐστεφανωμένοι καὶ εἰς τὸν πύργον ὑπάγοντες; [Ὅσοι', φησὶν, ,τῷ διαβόλῳ συμπαλαίσαντες ἐνίκησαν αὐτόν, ἐστεφανωμένοι εἰσὶν·]. οὗτοί εἰσιν οἱ ὑπὲρ τοῦ νόμου παθόντες. ⁷ οἱ δὲ ἕτεροι καὶ αὐτοὶ χλωρὰς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότες καὶ παραφνάδας ἐχούσας, καρπὸν δὲ μὴ ἐχούσας οἱ ὑπὲρ τοῦ νόμου θλιβέντες, μὴ παθόντες δὲ
 40 μηδὲ ἀρησάμενοι τὸν νόμον αὐτῶν· ⁸ οἱ δὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες

οἷας ἔλαβον, σεμνοὶ καὶ δίκαιοι καὶ λίαν πορευθέντες ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ τὰς ἐντολὰς κυρίου πεφυλακότες. τὰ δὲ λοιπὰ γνώση, ὅταν κατανοήσω τὰς ῥάβδους ταύτας τὰς πεφυτευμένας καὶ πεποτισμένας.

IV. Καὶ μετὰ ἡμέρας ὀλίγας ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον, καὶ ἐκά- 5
θισεν ὁ ποιμὴν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀγγέλου, καὶ γὰρ παρεστάθη
αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ,Περιζῶσαι ὠμόλινον [καὶ διακόνει μοι·
περιεζωσάμην ὠμόλινον] ἐκ σάκκου γεγονὸς καθαρὸν. ² ἰδὼν δέ
με περιεζωσμένον καὶ ἔτοιμον ὄντα τοῦ διακονεῖν αὐτῷ· ,Κάλει,
φρισί, τοὺς ἄνδρας, ὧν εἰσὶν αἱ ῥάβδοι πεφυτευμέναι κατὰ τὸ τάγμα, 10
ὡς τις ἔδωκε τὰς ῥάβδους. καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸ πεδίον καὶ ἐκά-
λεσα πάντας, καὶ ἔστησαν πάντες κατὰ τάγματα. ³ λέγει αὐτοῖς·
,Ἐκαστος τὰς ἰδίας ῥάβδους ἐπιλάτω καὶ φ[ερέ]τω πρὸς μέ·
⁴ πρῶτοι ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ κεκομμένας ἐσχηκότες, ἀλ-
οὔτως εὐρέθησαν ξηραὶ καὶ κεκομμέναι. ἐκέλευσεν αὐτοὺς χωρὶς 15
σταθῆναι. ⁵ εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰς ξηρὰς καὶ μὴ κεκομμένας
ἔχοντες. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπέδωκαν τὰς ῥάβδους χλωρὰς, τινὲς
δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας ὡς ὑπὸ σιγῆς. τοὺς ἐπιδεδωκότας οὖν
χλωρὰς ἐκέλευσε χωρὶς σταθῆναι, τοὺς δὲ ξηρὰς καὶ κεκομμένας
ἐπιδεδωκότας ἐκέλευσε μετὰ τῶν πρώτων σταθῆναι. ⁶ εἶτα ἐπέ- 20
δωκαν οἱ τὰς ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας. καὶ πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν χλωρὰς ἐπέδωκαν καὶ μὴ ἐχούσας σχισμὰς· τινὲς δὲ χλωρὰς
καὶ παραφυάδας ἐχούσας, καὶ εἰς τὰς παραφυάδας καρπούς, οἷους
εἶχον οἱ εἰς τὸν πύργον πορευθέντες ἐστεφανωμένοι· τινὲς δὲ ἐπέ-
δωκαν ξηρὰς καὶ βεβρωμένας, τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ ἀβρώτους, τινὲς 25
δὲ οἷαι ἦσαν ἡμίξηροι καὶ σχισμὰς ἔχουσαι. ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἕνα
ἕκαστον χωρὶς στηῆναι, τοὺς μὲν πρὸς τὰ ἴδια τάγματα, τοὺς δὲ χωρὶς.
V. εἶτα ἐπεδίδουν οἱ τὰς ῥάβδους χλωρὰς μὲν ἔχοντες, σχισμὰς
δὲ ἐχούσας· οὗτοι πάντες χλωρὰς ἐπέδωκαν καὶ ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον
τάγμα. ἐχάρη δὲ ὁ ποιμὴν ἐπὶ τούτοις, ὅτι πάντες ἠλλοιώθησαν 30
καὶ ἀπέθεντο τὰς σχισμὰς αὐτῶν. ² ἐπέδωκαν δὲ καὶ οἱ τὸ ἥμισυ
ξηρὸν ἔχοντες· τινῶν οὖν εὐρέθησαν αἱ ῥάβδοι ὀλοτελῶς χλωραί,
τινῶν ἡμίξηροι, τινῶν ξηραὶ καὶ βεβρωμέναι, τινῶν δὲ χλωραὶ καὶ
παραφυάδες ἔχουσαι. οὗτοι πάντες ἀπελύθησαν ἕκαστος πρὸς τὸ

6. 7. καὶ διακόνει — ὠμόλινον v. p. ae.,
om. L. 11. ὡς τις v. p. ae., ὅστις L.
12. πάντες κατὰ τάγματα v. p. ae.,
πάντα τὰ τάγματα L. 13. ἕκαστος
finis secundī codicis L. folii. φ[ερέ]τω
L² v. p. ae., φ[ησά]τω L². 14. ἐσχη-
κότες, (super altero e scr. α) L², ἐσχη-
κότες Sd. L². 14. 15. οἱ (superscr. αἱ)

οὔτως L², ὡς αὐταὶ Sd. L². 15. 16.
χωρὶς [στη]ῆναι (superscr. σταθῆναι) L²,
χωρισθῆναι in summa pagina Sd., χωρὶς
σταθῆναι L². 18. σιγῆς Sd. L², σιγῆς
L². 20. σταθῆναι (corr. e στηῆναι) L².
27. ἴδια τάγματα L², ἰδιατάγματα
(super in notato ἐν) L². 32. τινῶν (corr.
e τινὲς) L². ὀλοτελῶς L², ὀλοτελεῖς (in

τάγμα αὐτοῦ. ³ εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰ δύο μέρη χλωρὰ ἔχοντες, τὸ δὲ τρίτον ξηρόν. πολλοὶ ἐξ αὐτῶν χλωρὰς ἐπέδωκαν, πολλοὶ ἡμιξήρους, ἕτεροι δὲ ξηρὰς καὶ βεβρωμένας· οὗτοι πάντες ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα. ⁴ [εἶτα ἐπέδωκαν οἱ τὰ δύο μέρη ξηρὰ ἔχοντες, ⁵ τὸ δὲ τρίτον χλωρόν. πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἡμιξήρους ἐπέδωκαν, τινὲς δὲ ξηρὰς καὶ βεβρωμένας, ἕτεροι δὲ ἡμιξήρους καὶ σχισμὰς ἐχούσας, ὀλίγοι δὲ χλωρὰς. οὗτοι πάντες ἔστησαν εἰς τὸ ἴδιον τάγμα]. ⁵ ἐπέδωκαν δὲ οἱ τὰς ῥάβδους χλωρὰς ἐσχηκότες, ἐλάχιστον δὲ [ξηρόν] καὶ σχισμὰς ἐχούσας. ἐκ τούτων τινὲς χλωρὰς ἐπέδωκαν, ¹⁰ τινὲς δὲ χλωρὰς καὶ παραφνάδας ἐχούσας. ἀπῆλθον καὶ οὗτοι εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν. ⁶ εἶτα ἐπέδωκαν οἱ ἐλάχιστον ἔχοντες χλωρόν, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ξηρὰ· τούτων αἱ ῥάβδοι εὐρέθησαν τὸ πλεῖστον μέρος χλωραὶ καὶ παραφνάδας ἔχουσαι καὶ καρπὸν ἐν ταῖς παραφνάσι, καὶ ἕτεραι χλωραὶ ὄλαι. ἐπὶ ταύταις ταῖς ῥάβδοις ἐχάρη ¹⁵ ὁ ποιμὴν λίαν ἡσθεῖς, ὅτι οὕτως εὐρέθησαν. ἀπῆλθον δὲ οὗτοι ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον τάγμα.

VI. Μετὰ τὸ πάντων κατανοῆσαι τὰς ῥάβδους τὸν ποιμένα λέγει μοι· Ἐἵπὸν σοι ὅτι τὸ δένδρον τοῦτο φιλόζωόν ἐστι. βλέπεις; φησί, πόσοι μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν; Βλέπω, φημί, ²⁰ κύριε. Ἰνα ἴδης; φησί, τὴν πολυσπλαγχνίαν τοῦ κυρίου ὅτι μεγάλη καὶ ἔνδοξός ἐστι, καὶ ἔδωκε πνεῦμα τοῖς ἀξίοις οἷσι μετανοίας. ² Τί οὗτοι οὖν; φημί, πάντες οὐ μετενόησαν; Ὡν εἶδες; φησί, τὴν καρδίαν μέλλουσαν καθαρὰν γενέσθαι καὶ δουλεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης καρδίας, τούτοις ἔδωκε τὴν μετάνοιαν· ὧν δὲ εἶδε τὴν ²⁵ λιότητα καὶ πονηρίαν, μελλόντων ἐν ὑποκρίσει μετανοεῖν, ἐκείνοις οὐκ ἔδωκε μετάνοιαν, μήποτε πάλιν βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ³ λέγω αὐτῷ· Κύριε, νῦν οὖν μοι δήλωσον τοὺς τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότας, ποταπὸς τις αὐτῶν ἐστί, καὶ τὴν τούτων κατοικίαν, ἵνα ἀκούσαντες καὶ πιστεύσαντες καὶ εἰληρότες τὴν σφραγίδα καὶ τεθλα- ³⁰ κότες αὐτὴν καὶ μὴ τηρήσαντες ὑγιῆ, ἐπιγνόντες τὰ ἑαυτῶν ἔργα μετανοήσωσι λαβόντες ὑπὸ σοῦ σφραγίδα καὶ δοξάσωσι τὸν κύριον, ὅτι ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλέ σε τοῦ ἀνακαινίσαι τὰ πνεύματα αὐτῶν. ⁴ Ἄκουε, φησὶν· ὧν αἱ ῥάβδοι ξηραὶ καὶ βεβρωμένα ὑπὸ σπητὸς εὐρέθησαν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποστάται καὶ προδόται ³⁵ τῆς ἐκκλησίας καὶ βλασφημήσαντες ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν τὸν κύριον, ἔτι δὲ καὶ ἐπαισχυνθέντες τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου τὸ ἐπικλη-

fine superscr. ὦς) L². 1—4. εἶτα — ἴδιον τάγμα v. p. ae., om. L². 9. ξηρόν p. ae., om. L². 15. ἡσθεῖς Hg.², μενεῖς L², μνησθεῖς Sd. (ad marg. ἴσως μνησθεῖς) L². 19. φημί uncis incl. Sd. 20. φησί uncis incl. Sd. πολυσπλαγχνίαν

Hg.², πολυευσπλαγχνίαν L². 22. τί v. p. (ae.) Hg.¹. 2, οἱ L², om. Sd. L². φημί uncis incl. Sd. 23. φησί uncis incl. Sd. 30. ἐπιγνόντες L², ἐπιγνώντες L². 32. ἐσπλαγχνίσθη Hg.¹. 2, εὐσπλαγχνίσθη L². 34. σπητὸς Sd. L², σπητὸν L².

θέν ἐπ' αὐτούς. οὗτοι οὖν εἰς τέλος ἀπώλοντο τῷ θεῷ. βλέπεις δὲ ὅτι οὐδὲ εἷς αὐτῶν μετενόησε, καίπερ ἀκούσαντες τὰ ῥήματα, ἃ ἐλάλησας αὐτοῖς, ἃ σοι ἐνετειλάμην· ἀπὸ τῶν τοιούτων ἢ ζωὴ ἀπέστη. ⁵ οἱ δὲ τὰς ξηρὰς καὶ ἀσήπτους ἐπιδεδωκότες, καὶ οὗτοι ἐγγὺς αὐτῶν· ἦσαν γὰρ ὑποκριταὶ καὶ διδαχὰς ξένας εἰσφέροντες καὶ ⁵ ἐκστρέφοντες τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς ἡμαρτηκότας, μὴ ἀφιέντες μετανοεῖν αὐτούς, ἀλλὰ ταῖς διδαχαῖς ταῖς μωραῖς πείθοντες αὐτούς. οὗτοι οὖν ἔχουσιν ἐλπίδα τοῦ μετανοῆσαι. ⁶ βλέπεις δὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ μετανενοηκότας, ἀφ' ἧς ἐλάλησα αὐτοῖς τὰς ἐντολάς μου, καὶ ἔτι μετανοήσουσιν. ὅσοι δὲ οὐ μετα- ¹⁰ νοήσουσιν, ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν· ὅσοι δὲ μετενόησαν ἐξ αὐτῶν, ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὰ τεῖχη τὰ πρῶτα· τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸν πύργον ἀνέβησαν. βλέπεις οὖν, φησὶν, ὅτι ἡ με- ¹⁵ τάνοια τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ζωὴν ἔχει, τὸ δὲ μὴ μετανοῆσαι θάνατον. VII. ὅσοι δὲ ἡμιξήρους ἐπέδωκαν καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς εἶχον, ¹⁵ ἄκουε καὶ περὶ αὐτῶν. ὅσων ἦσαν αἱ ῥάβδοι κατὰ τὸ αὐτὸ ἡμίξη- ροι, δίψυχοί εἰσιν· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. ² οἱ δὲ ἡμι- ξήρους ἔχοντες καὶ ἐν αὐταῖς σχισμὰς, οὗτοι καὶ δίψυχοι καὶ κατά- ²⁰ λαλοί εἰσιν [ἀπόντας διαβάλλοντες] καὶ μηδέποτε εἰρηνεύοντες ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ διχοστατοῦντες πάντοτε. ἀλλὰ καὶ τούτοις, φησὶν, ²⁰ ἐπίκειται μετάνοια. βλέπεις, φησί, τινὰς ἐξ αὐτῶν μετανενοη- κότας. καὶ ἔτι, φησὶν, ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐλπίς μετανοίας. ³ καὶ ὅσοι, φησὶν, ἐξ αὐτῶν μετανενοήκασιν, τὴν κατοικίαν εἰς τὸν πύργον ²⁵ ἔξουσιν. ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν βραδύτερον μετανενοήκασιν, εἰς τὰ τεῖχη κατοικήσουσιν. ὅσοι δὲ οὐ μετανοοῦσιν, ἀλλ' ἐμμένουσι ταῖς πρῶ- ²⁵ ξεσιν αὐτῶν, θανάτῳ ἀποθανοῦνται. ⁴ οἱ δὲ χλωρὰς ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους αὐτῶν καὶ σχισμὰς ἐχούσας, πάντοτε οὗτοι πιστοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, ἔχοντες δὲ ζῆλον τινα ἐν ἀλλήλοις περὶ πρω- ³⁰ τείων καὶ περὶ δόξης τινός· ἀλλὰ πάντες οὗτοι μωροὶ εἰσιν, ἐν ἀλλήλοις ἔχοντες [ζῆλον] περὶ πρωτείων. ⁵ ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἀκούσαν- ³⁰ τες τῶν ἐντολῶν μου, ἀγαθοὶ ὄντες, ἐκαθάρισαν ἑαυτοὺς καὶ μετε- νόησαν ταχύ. ἐγένετο οὖν ἡ κατοίκησις αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. ἐὰν δέ τις πάλιν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν διχοστασίαν, ἐκβληθήσεται ἀπὸ

2. καίπερ ἀκούσαντες v. p. (ae.), καὶ παρα-
κούσαντες L²⁻³. 3. ἐλάλησας v. ae. Gh.
Fk. Hg², ἐλάλησεν L²⁻³. 4. ἀπέστη Sd.
L³, ἀπέστη (super η scr. ην) L². ἀσή-
πτους L³, ἀσήπους L². 9. μετανενοη-
κότας Sd. L³, μετανοηκότας L². ἀφ' ἧς
(scr. super ἀφῆ ὡς) L², ἀφ' οὗ Sd. L³.
10. 11. οὐ μετανοήσουσιν L², οὐ μετανοή-
σωσιν L². 14. τὴν τῶν Sd. L³, οἱ τῶν L².

16. κατὰ τὸ αὐτὸ Ti. Hg¹⁻² Gh. Fk., κατὰ
τὸ αὐτὸν L², κατὰ (iam Sd.) τὸ ἥμισυ L³.
19. εἰσὶ L²⁻³. ἀπόντας διαβάλλοντες
v. p., om. L²⁻³. μηδέποτε v. p. ae., μηδέ
L²⁻³. 22. φησὶν uncis incl. Sd. ἐν
αὐτοῖς L³, ἐν ἑαυτοῖς L². 24. ἔξουσιν
Sd. L², ἔξουσιν L². 28. δὲ v. p. ae., om.
L²⁻³. 30. ζῆλον v. ae. [p.], om. L²⁻³.
31. ἐκαθάρισαν Sd. L³, ἐκάθαρησαν L².

τοῦ πύργου καὶ ἀπολέσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ. ⁶ ἡ ζωὴ πάντων ἐστὶ τῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου φυλασσόντων· ἐν ταῖς ἐντολαῖς δὲ περὶ πρωτείων ἢ περὶ δόξης τινὸς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ περὶ μακροθυμίας καὶ περὶ ταπεινοφρονήσεως ἀνδρός. ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν ἡ ζωὴ ⁵ τοῦ κυρίου, ἐν τοῖς διχοστάταις δὲ καὶ παρανόμοις θάνατος.

VIII. οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους ἡμισυ μὲν χλωράς, ἡμισυ δὲ ξηράς, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς πραγματείαις ἐμπεφυρμένοι καὶ μὴ κολλώμενοι τοῖς ἀγίοις. διὰ τοῦτο τὸ ἡμισυ αὐτῶν ζῆ, τὸ δὲ ἡμισυ νεκρὸν ἐστὶ. ² πολλοὶ οὖν ἀκούσαντές μου τῶν ἐντολῶν ¹⁰ μετενόησαν. ὅσοι γοῦν μετενόησαν, ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. τινὲς δὲ αὐτῶν εἰς τέλος ἀπέστησαν. οὗτοι οὖν μετάνοιαν οὐκ ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὰς πραγματείας αὐτῶν ἐβλασφήμησαν τὸν κύριον καὶ ἀπηνήσαντο λοιπόν. ἀπώλεσαν οὖν τὴν ζωὴν αὐτῶν διὰ τὴν πονηρίαν, ἣν ἔπραξαν. ³ πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν. ¹⁵ οὗτοι ἔτι ἔχουσι μετάνοιαν, ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσι, καὶ ἔσται αὐτῶν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον· ἐὰν δὲ βραδύτερον μετανοήσωσι, κατοικήσουσιν εἰς τὰ τεῖχη· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, καὶ αὐτοὶ ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν. ⁴ οἱ δὲ τὰ δύο μέρη χλωρά, τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν ἐπιδεδωκότες, οὗτοι εἰσιν οἱ ἀρνησάμενοι ποικίλαις ²⁰ ἀρνήσεσι, πολλοὶ οὖν μετενόησαν [ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον, πολλοὶ δὲ εἰς τέλος ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. οὗτοι οὖν εἰς τέλος ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν]. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν καὶ ἐδιχοστάτησαν. τούτοις οὖν ἐστὶ μετάνοια, ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσι καὶ μὴ ἐπιμείνωσι ταῖς ἡδοαῖς ²⁵ αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, καὶ οὗτοι θάνατον αὐτοῖς κατεργάζονται.

IX. οἱ δὲ ἐπιδεδωκότες τὰς ῥάβδους, τὰ μὲν δύο μέρη ξηρά, τὸ δὲ τρίτον χλωρὸν, οὗτοί εἰσι πιστοὶ μὲν γεγονότες, πλουτήσαντες δὲ καὶ γενόμενοι ἔνδοξοι παρὰ τοῖς ἔθνεσιν ὑπερηφανίαν μεγάλην ἐνεδύσαντο καὶ ὑψηλόφρονες ἐγένοντο ³⁰ καὶ κατέλιπον τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἐκολλήθησαν τοῖς δικαίοις, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἐθνῶν συνέζησαν, καὶ αὕτη ἡ ὁδὸς ἡδυτέρα αὐτοῖς ἐφαίνετο· ἀπὸ δὲ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν, ἀλλ' ἐνέμειναν τῇ πίστει, μὴ ἐργαζόμενοι τὰ ἔργα τῆς πίστεως. ² πολλοὶ οὖν ἐξ αὐτῶν μετενόησαν, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν ἐν τῷ

4. ταπεινοφρονήσεως L³, ταπεινοφροσύνης (corr. e ταπεινοφρονήσει?) L². 5. διχοστάταις L³, διχοστάτοις L². 7. ἐμπεφυρμένοι L³, ἐκπεφυρμένοι L². 10. ὅσοι Sd. L³, ὅσον L². 10. 11. πύργον L², πύργον ἐστὶ L³. 13. λοιπόν Sd. L³, λοιπόν vel λοιποῦ (superscr. ad instar codicis) L². 18. 19. τὰ δύο μέρη χλωρά,

τὸ δὲ τρίτον ξηρὸν v. p. ae., τὰ δύο μέρη ξηρά, τὸ δὲ τρίτον (L² ξηρὸν, sed del.) χλωρὸν L².³ (L³ sine prius scripto ξηρὸν). 20—22. ἐξ αὐτῶν — τὴν ζωὴν αὐτῶν v. p. ae., om. L³.³. 27. δύο L³, β̄ L². 28. πλουτήσαντες L³, πλουτίσαντες L². 32. ἐφαίνετο v. p. Hg¹.³, ἐγένετο L³.³. ἀπὸ L², ὑπὸ L³. ἐνέμειναν v. p. ae.,

πύργῳ. ³ ἕτεροι δὲ εἰς τέλος μετὰ τῶν ἐθνῶν συνζῶντες καὶ φθειρόμενοι ταῖς κενοδοξίαις τῶν ἐθνῶν ἐδιψύχησαν μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις τῶν ἐθνῶν. οὗτοι μετὰ τῶν ἐθνῶν ἐλογίσθησαν. ⁴ ἕτεροι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις ἃς ἔπραξαν. ἕτεροι δὲ ἐδιψύχησαν καὶ ⁵ σχίσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐποίησαν. τούτοις οὖν τοῖς διψυχήσασι διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν μετάνοια ἔτι ἐστίν· ἀλλ' ἡ μετάνοια αὐτῶν ταχινὴ ὀφείλει εἶναι, ἵνα ἡ κατοικία αὐτῶν γένηται εἰς τὸν πύργον. τῶν δὲ μὴ μετανοούντων, ἀλλ' ἐπιμενόντων ταῖς ἡδοναῖς ὁ θάνατος ἐγγύς. X. οἱ δὲ τὰς ῥάβδους ἐπιδεδωκότες χλωράς, αὐτὰ ¹⁰ δὲ τὰ ἄκρα ξηρὰ καὶ σχισμὰς ἔχοντα, οὗτοι πάντοτε ἀγαθοὶ καὶ ἐνδοξοὶ παρὰ τῷ θεῷ ἐγένοντο, ἐλάχιστον δὲ ἐξήμαρτον διὰ μικρὰς ἐπιθυμίας καὶ μικρὰ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες. ἀλλ' ἀκούσαντές μου τῶν ῥημάτων τὸ πλεῖστον μέρος ταχὺ μετενόησαν, καὶ ἐγένετο ἡ κατοικία αὐτῶν εἰς τὸν πύργον. ² τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδιψύχησαν. ¹⁵ ἐν τούτοις οὖν ἔνεστι μετανοίας ἐλπίς, ὅτι ἀγαθοὶ πάντοτε ἐγένοντο· δυσκόλως δὲ τις αὐτῶν ἀποθανεῖται. ³ οἱ δὲ τὰς ῥάβδους αὐτῶν ξηρὰς ἐπιδεδωκότες, ἐλάχιστον δὲ χλωρὸν ἐχούσας, αὐτὸ τὸ ἄκρον, οὗτοι εἰσιν οἱ πιστεύσαντες μόνον, τὰ δὲ ἔργα τῆς ἀνομίας ἐργαζόμενοι· οὐδέποτε δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέστησαν καὶ τὸ ὄνομα ἡδέως ²⁰ ἐβάστασαν καὶ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἡδέως ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. ἀκούσαντες οὖν ταύτην τὴν μετάνοιαν ἀδιστακτικῶς μετενόησαν καὶ ἐργάζονται πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην· ⁴ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ [παθεῖν οὐ] φοβοῦνται, γινώσκοντες τὰς πράξεις αὐτῶν, ἃς ἔπραξαν. τούτων οὖν πάντων ἡ κατοικία εἰς ²⁵ τὸν πύργον ἔσται.

XI. Καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς ἐπιλύσεις πασῶν τῶν ῥάβδων λέγει μοι· Ὑπάγε καὶ πᾶσι λέγε ἵνα μετανοήσωσι, καὶ ζήσονται τῷ θεῷ. ὅτι ὁ κύριος ἔπεμψέ με εὐσπλαγχνισθεὶς πᾶσι δοῦναι τὴν μετάνοιαν, καίπερ τινῶν μὴ ὄντων ἀξίων διὰ τὰ ἔργα ³⁰ αὐτῶν· ἀλλὰ μακρόθυμος ὢν ὁ κύριος θέλει τὴν κλησιν τὴν γενομένην διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ σώζεσθαι. ² λέγω αὐτῷ· Κύριε, ἐλπίζω, ὅτι πάντες ἀκούσαντες αὐτὰ μετανοήσουσι. πείθομαι γὰρ ὅτι εἰς

ἔμειναν L²⁻³. 1. συνζῶντες Hg², συζῶντες L²⁻³. 2. 3. μὴ ἐλπίζοντες σωθῆναι διὰ τὰς πράξεις τῶν ἐθνῶν L²⁻³, a deo destiterunt nationum facinoribus et operibus servientes v., a deo destiterunt gentium factis operibusque servientes p., et dominum dereliquerunt et opera gentium fecerunt ae. 8. ὀφείλει cp. L², ad marg. Sd. γένηται Sd. L², γένη L².

12. [ἐξή]μαρτον L². 18. χλωρὸν L², χλωράς L². αὐτὸ τὸ ἄκρον v. p. ae., om. L²⁻³. 24. καὶ [παθεῖν οὐ] φοβοῦνται v. (etiam morte obierunt et libenter patiuntur) p. (compressi libenter patiuntur) ae. (se ipsos afflixerunt), καὶ φοβοῦνται L², φοβοῦνται L³. 29. ζήσονται L², ζήσονται L². εὐσπλαγχνισθεὶς L², σπλαγχνισθεὶς (super sp. scr. εὐ) L².

ἕκαστος τὰ ἴδια ἔργα ἐπιγνοὺς καὶ φοβηθεὶς τὸν Θεὸν μετανοήσει.
³ ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ὅσοι, φησὶν, ἐξ ὅλης καρδίας αὐτῶν
 [μετανοήσωσι καὶ] καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν
 τῶν προειρημένων καὶ μηκέτι μηδὲν προσθῶσι ταῖς ἁμαρτίαις αὐ-
 5 τῶν, λήψονται ἴασι παρὰ τοῦ κυρίου τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν,
 ἐὰν μὴ διψυχήσωσιν ἐπὶ ταῖς ἐντολαῖς ταύταις, καὶ ζήσονται τῷ Θεῷ
 [ὅσοι δέ, φησί, προσθῶσι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ ἀναστραφῶ-
 σιν ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ αἰῶνος τούτου, κατακρινούσιν ἑαυτοὺς
 εἰς θάνατον]. ⁴ σὺ δὲ πορεύου ἐν ταῖς ἐντολαῖς μου καὶ ζῆθι
 10 [τῷ Θεῷ, καὶ ὅσοι πορευθῶσιν ἐν αὐταῖς καὶ κατορθώσονται, ζή-
 σονται τῷ Θεῷ]. ⁵ ταῦτά μοι δείξας καὶ λαλήσας πάντα λέγει
 μοι· τὰ δὲ λοιπά σοι δείξω μετ' ὀλίγας ἡμέρας'.

Παραβολὴ θ.

I. Μετὰ τὸ γράψαι με τὰς ἐντολὰς καὶ παραβολὰς τοῦ ποιμένου,
 15 τοῦ ἀγγέλου τῆς μετανοίας, ἦλθε πρὸς με καὶ λέγει μοι· Θέλω σοι
 δεῖξαι ὅσα σοι ἔδειξε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλήσαν μετὰ σοῦ
 ἐν μορφῇ τῆς Ἐκκλησίας· ἐκεῖνο γὰρ τὸ πνεῦμα ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ
 ἐστίν. ² ἐπειδὴ γὰρ ἀσθενέστερος τῇ σαρκὶ ἦς, οὐκ ἐδηλώθη σοι
 δι' ἀγγέλου. ὅτε οὖν ἐνεδυναμώθης διὰ τοῦ πνεύματος καὶ ἴσχυσας
 20 τῇ ἰσχύϊ σου, ὥστε δύνασθαι σε καὶ ἄγγελον ἰδεῖν, τότε μὲν οὖν
 ἐφανερώθη σοι διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου· καλῶς καὶ
 σεμνῶς πάντα ὡς ὑπὸ παρθένου ἐώρακας, νῦν δὲ ὑπὸ ἀγγέλου βλέ-
 πεις, διὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν πνεύματος. ³ δεῖ δέ σε παρ' ἐμοῦ ἀκρι-
 βέστερον πάντα μαθεῖν· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου
 25 ἀγγέλου εἰς τὸν οἶκόν σου κατοικῆσαι, ἵνα δυνατῶς πάντα ἴδῃς,
 μηδὲν δειλαινόμενος, ὡς καὶ τὸ πρότερον, καὶ ἀπήγαγέ με εἰς τὴν
 Ἀρκαδίαν, εἰς ὄρος τι μαστιῶδες καὶ ἐκάθισέ με ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ
 ὄρους καὶ ἔδειξέ μοι πεδῖον μέγα, κύκλῳ δὲ τοῦ πεδίου ὄρη δώ-
 δεκα, ἄλλην καὶ ἄλλην ἰδέαν ἔχοντα τὰ ὄρη. ⁵ τὸ πρῶτον τὸ μέ-
 30 λαν ὡς ἀσβόλη· τὸ δὲ δεύτερον ψιλόν, βοτάνας μὴ ἔχον· τὸ δὲ
 τρίτον ἀκανθῶν καὶ τριβόλων πλήρες· ⁶ τὸ δὲ τέταρτον βοτάνας
 ἔχον ἡμιξήρους, τὰ μὲν ἐπάνω τῶν βοτανῶν χλωρά, τὰ δὲ πρὸς
 ταῖς ῥίζαις ξηρά· τινὲς δὲ βοτάναι, ὅταν ὁ ἥλιος ἐπικεκαύκει, ξηραὶ

3. [μετανοήσωσι καὶ] καθαρίσωσιν v. p. ae.,
 καθαρίσωσιν L², καθαρίσουσιν L². 6—9.
 ὅσοι δὲ — εἰς θάνατον v. p. ae., om. L².³.
 10. 11. τῷ Θεῷ — τῷ Θεῷ v. p. ae.,
 om. L².³.

13. παραβολὴ θ' v. p., om. L².³, 9
 ad marg. Sd. 20. καὶ ἄγγελον v. p., οἱ

ἄγγελοι L², τοὺς ἀγγέλους Sd. L³. 27.
 Ἀρκαδίαν L³, καρδίαν (sed del.) ἀρκα-
 δίαν L². 29. τὸ πρῶτον τὸ (sed τὸ del.)
 τῷ (superscr. τὸ) L², ὧν τὸ πρῶτον L³.
 30. τὸ δὲ δεύτερον L², τὸ δεύτερον L³.
 31. πλήρες L³, πλήρες (corr. e πληθός) L².
 33. ἐπικεκαύκει (?) L³, ἐπικαύση L³.

ἐγένοντο· (τὸ δὲ ὄρος τραχὺ λίαν ἦν, βοτάνας ἔχον ξηράς)· ⁷ τὸ δὲ πέμπτον ὄρος ἔχον βοτάνας χλωράς καὶ τραχὺ ὄν· τὸ δὲ ἕκτον ὄρος σχισμῶν ὄλον ἔγεμεν, ὧν μὲν μικρῶν, ὧν δὲ μεγάλων· εἶχον δὲ βοτάνας αἱ σχισμαί· οὐ λίαν δὲ ἦσαν εὐθαλεῖς αἱ βοτάναι, μᾶλλον δὲ ὡς μεμαραμμένα ἦσαι· ⁸ τὸ δὲ ἑβδομον ὄρος εἶχε βοτάνας ἰλα- 5
 ράς, καὶ ὄλον τὸ ὄρος εὐθνηοῦν ἦν, καὶ πᾶν γένος κτηνῶν καὶ ὀρνέων ἐνέμοντο εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· καὶ ὅσον ἐβόσκοντο τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινά, μᾶλλον καὶ μᾶλλον αἱ βοτάναι τοῦ ὄρους ἐκείνου ἔθαλλον· τὸ δὲ ὄγδοον ὄρος πηγῶν πλήρες ἦν, καὶ πᾶν γένος τῆς κτίσεως τοῦ κυρίου ἐποτίζοντο ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ ὄρους ἐκείνου.¹⁰
⁹ τὸ δὲ ἔννατον ὄρος [ὄλως οὐκ εἶχεν ὕδωρ καὶ ὄλον ἦν ἐρημιῶδες καὶ ἐν ἑαυτῷ εἶχεν ἐρπετὰ θανατώδη διαφθείροντα τοὺς ἀνθρώπους· τὸ δὲ δέκατον ὄρος] εἶχε δένδρα μέγιστα καὶ ὄλον κατάσκιον ἦν, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δένδρων πρόβατα κατέκειντο ἀναπαύομενα καὶ μαρυκώμενα· ¹⁰ τὸ δὲ ἐνδέκατον ὄρος λίαν σύνδενδρον ἦν, καὶ τὰ ¹⁵
 δένδρα ἐκεῖνα κατάκαρπα ἦν, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, ἵνα ἰδῶν τις αὐτὰ ἐπιθυμῆσθαι φαγεῖν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν· τὸ δὲ δωδέκατον ὄρος ὄλον ἦν λευκόν, καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ἰλαρὰ ἦν· καὶ εὐπρεπέστατον ἦν ἐν αὐτῷ τὸ ὄρος. II. εἰς μέσον δὲ τοῦ πεδίου ἔδειξέ μοι πέτραν μεγάλην λευκὴν ἐκ τοῦ πεδίου ἀνα-²⁰
 βεβηκέναι· ἡ δὲ πέτρα ὑψηλοτέρα ἦν τῶν ὀρέων, τετράγωνος, ὥστε δύνασθαι ὄλον τὸν κόσμον χωρῆσαι· ² παλαιὰ δὲ ἦν ἡ πέτρα ἐκείνη, πύλην ἐκκεκομμένην ἔχουσα· ὡς πρόσφατος δὲ ἐδόκει μοι εἶναι ἡ ἐκκόλαψις τῆς πύλης. ἡ δὲ πύλη οὕτως ἐστίλβεν ὑπὲρ τὸν ἥλιον, ὥστε με θαυμάζειν ἐπὶ τῇ λαμπηδόνι τῆς πύλης. ³ κύκλω δὲ τῆς πύλης ²⁵
 ἐστήκεισαν παρθένοι δώδεκα. αἱ οὖν τέσσαρες αἱ εἰς τὰς γωνίας ἐστηκυῖαι ἐνδοξότεραί μοι ἐδόκουν εἶναι· καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ἐνδοξοὶ ἦσαν. ἐστήκεισαν δὲ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῆς πύλης, ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἀνὰ δύο παρθένοι. ⁴ ἐνδεδυμένοι δὲ ἦσαν λινοῦς χιτῶνας καὶ περιεζωσμένοι εὐπρεπῶς, ἔξω τοὺς ὤμους ἔχουσαι τοὺς δεξιούς ὡς ³⁰
 μέλλουσαι φορτίον τι βαστάζειν. οὕτως ἔτοιμαι ἦσαν· λίαν γὰρ ἰλαρὰ ἦσαν καὶ πρόθυμοι. ⁵ μετὰ τὸ ἰδεῖν με ταῦτα ἐθαύμαζον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μεγάλα καὶ ἐνδοξα πράγματα βλέπω. καὶ πάλιν διηπόρουν ἐπὶ ταῖς παρθένοις, ὅτι τρυφεραὶ οὕτως οὔσαι ἀνδρείως

5. μεμαρασμένα L^{2.3}. 10. κτίσεως L³, κτήσεως L². ἐποτίζοντο Sd. L³, ἐπότιζον τὸ L². 11. ἔννατον L², ἔνατον L³. 11—13. ὄλως οὐκ — τὸ δὲ δέκατον ὄρος v. p. ae., om. L^{2.3}. 14. ante ἀναπαύομενα erat καὶ in L², sed del. 15. μαρυκώμενα L², μηρυκώμενα Sd. L³. 19. ἐν αὐτῷ L³, ἐν αὐτῷ L². 20. λευκὴν L²,

καὶ λευκὴν L³. 20. 21. ἀναβεβηκέναι L^{2.3} Sd., non ἀναβεβηκέναι L². 25. λαμπηδόνι L², λαμπρότητι L³. 26. τέσσαρες Hg^{1.2}, δ L^{2.3}. 28. ἐστήκεισαν L², εἰστήκεισαν L³. τέσσαρα L², τέσσαρα L³. ἀνὰ μέσον L², καὶ ἀνὰ μέσον L³. 31. ἔτοιμαι L², ἔτοιμοι L³. 34. ἀνδρείως L³, ἀνδρείως (super ως scr. oi)

ἑστήκεισαν ὡς μέλλουσαι ὄλον τὸν οὐρανὸν βαστάζειν. ⁶ καὶ λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Ἔτι ἐν σεαυτῷ διαλογίζῃ καὶ διαπορῇ καὶ σεαυτῷ λύπῃ ἐπισπᾶσαι; ὅσα γὰρ οὐ δύνασαι νοῆσαι μὴ ἐπιχείρει, συνετὸς ὢν, ἀλλ' ἐρώτα τὸν κύριον, ἵνα λαβὼν σύνεσιν νοῆς αὐτά. ⁷ τὰ ⁵ ὀπίσω σου ἰδεῖν οὐ δύνη, τὰ δὲ ἔμπροσθέν σου βλέπεις. ἅ οὖν ἰδεῖν οὐ δύνασαι ἔασον καὶ μὴ στρέβλου σεαυτόν· ἅ δὲ βλέπεις, ἐκείνων κατακυρίευσεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μὴ περιεργάζου. πάντα δὲ σοι ἐγὼ δηλώσω, ὅσα ἐάν σοι δεῖξω. ἐπίβαλε οὖν τοῖς λοιποῖς.

III. Εἶδον ἕξ ἄνδρας ἐληλυθότας ὑψηλοὺς καὶ ἐνδόξους τῇ ¹⁰ ἰδέᾳ, καὶ ἐκάλεσαν πλῆθος τι ἀνδρῶν. κἀκεῖνοι δὲ οἱ ἐληλυθότες ὑψηλοὶ ἦσαν ἄνδρες καὶ καλοὶ καὶ δυνατοί. καὶ ἐκέλευσαν αὐτοὺς οἱ ἕξ ἄνδρες οἰκοδομεῖν ἐπάνω τῆς πέτρας [καὶ ἐπάνω τῆς πύλης] πύργον τινα. ἦν δὲ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων μέγας τῶν ἐληλυθότων οἰκοδομεῖν τὸν πύργον ὧδε κἀκεῖσε περιτρεχόντων κύκλῳ ¹⁵ τῆς πύλης. ² αἱ δὲ παρθένοι, αἱ ἑστήκεισαν κύκλῳ τῆς πύλης, ἔλεγον τοῖς ἀνδράσι σπεύδειν τὸν πύργον οἰκοδομησαί. ἐκπεπετάκεισαν δὲ τὰς χεῖρας αἱ παρθένοι ὡς μέλλουσαί τι λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀνδρῶν. ³ οἱ δὲ ἕξ ἄνδρες ἐκέλευον ἐκ βυθοῦ τινὸς λίθους ἀναβαίνειν καὶ ὑπάγειν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. ἀνέ- ²⁰ βησαν δὲ λίθοι δέκα τετραγῶνοι λαμπροί, μὴ λελατομημένοι. ⁴ οἱ δὲ ἕξ ἄνδρες ἐκάλουν τὰς παρθένους καὶ ἐκέλευσαν αὐτὰς τοὺς λίθους πάντας τοὺς μέλλοντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὑπάγειν τοῦ πύργου βαστάζειν καὶ διαπορεύεσθαι διὰ τῆς πύλης καὶ ἐπιδιδόναί τοῖς ἀνδράσι τοῖς μέλλουσιν οἰκοδομεῖν τὸν πύργον. ⁵ αἱ δὲ παρ- ²⁵ θένοι τοὺς δέκα λίθους τοὺς πρώτους τοὺς ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβά- τας ἐπετίθουν ἀλλήλαις καὶ κατὰ ἓνα λίθον ἐβάσταζον ὁμοῦ. IV. καθὼς δὲ ἐστάθησαν ὁμοῦ κύκλῳ τῆς πύλης, οὕτως ἐβάσταζον αἱ δοκοῦσαι δυναταὶ εἶναι καὶ ὑπὸ τὰς γωνίας τοῦ λίθου ὑποδε- ³⁰ δνκῦλαι ἦσαν· αἱ δὲ ἄλλαι ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ λίθου ὑποδεδύκει- σαν. καὶ οὕτως ἐβάσταζον πάντας τοὺς λίθους· διὰ δὲ τῆς πύλης ἔφερον αὐτοὺς, καθὼς ἐκελεύσθησαν, καὶ ἐπεδίδουν τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸν πύργον· ἐκεῖνοι δὲ ἔχοντες τοὺς λίθους ὤκοδόμουν. ² ἡ οἰκοδομὴ δὲ τοῦ πύργου ἐγένετο ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν μεγάλην καὶ ἐπάνω

L². 3. δυνήση L², δυνήση (superscr. δύνασε) L². 4. τὴν σύνεσιν L², τὴν (lineola subnotata) σύνεσιν L². 8. ἐπίβαλε emendavi (cf. v. p. ae.), ἐκβαλε L²⁻³. οὖν L², om. L³.

10. ἐκέλευσαν L², ἐκάλεσαν L³. 12. καὶ ἐπάνω τῆς πύλης (cf. IV, 2, l. 33 sq.) v. p., om. L²⁻³. 15. αἱ v. p. ae., om.

L²⁻³. ἑστήκεισαν L², εἰστήκεισαν L³. 18. βυθόν τινος L², βυθοῦ τινος Sd., βυθοῦ L³. 20. δέκα Hg¹⁻², ἰ L²⁻³. μὴ edd., om. L²⁻³ v. ae. 22. 23. ὑπάγειν τοῦ πύργου L³, ὑπάγειν τὸν πύργον L² (γεν. ep. ser., superscr. τόν), ὑπάγειν τὸν ad marg. Sd. 26. ἐπετίθουν p. (ae.) Ti. Hg¹⁻² Gh. Fk., ἐπήνουν L², ἐδείκνουν

τῆς πύλης. ἤρμόσθησαν οἱ δέκα λίθοι ἐκεῖνοι [καὶ ἀνέπλησαν ὄλην τὴν πέτραν, αὐτοὶ δὲ ἐγένοντο] θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. ἡ δὲ πέτρα καὶ ἡ πύλη ἦν βαστάζουσα ὅλον τὸν πύργον. ³ μετὰ δὲ τοὺς δέκα λίθους ἄλλοι ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ εἰκοσι- [πέντε] λίθοι. καὶ οὗτοι ἤρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, ⁵ βασταζόμενοι ὑπὸ τῶν παρθένων, καθὼς καὶ οἱ πρότερον. μετὰ δὲ τούτους ἀνέβησαν τριακονταπέντε. καὶ οὗτοι ὁμοίως ἤρμόσθησαν εἰς τὸν πύργον. μετὰ δὲ τούτους ἕτεροι ἀνέβησαν λίθοι τεσσαράκοντα· καὶ οὗτοι πάντες ἐβλήθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, [καὶ ἐγένοντο στοῖχοι τέσσαρες ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ πύργου]. ¹⁰ ⁴ καὶ ἐπαύσαντο [οἱ λίθοι] ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβαίνοντες· ἐπαύσαντο δὲ καὶ οἱ οἰκοδομοῦντες μικρόν. καὶ πάλιν ἐπέταξαν οἱ ἕξ ἄνδρες τῷ πλήθει τοῦ ὄχλου ἐκ τῶν ὀρέων παραφέρειν λίθους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. ⁵ παρεφέροντο οὖν ἐκ πάντων τῶν ὀρέων χροαῖς ποικίλαις καὶ λελατομημένοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐπεδίδοντο ¹⁵ ταῖς παρθένοις· αἱ δὲ παρθένοι διέφερον αὐτοὺς διὰ τῆς πύλης καὶ ἐπεδίδουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. καὶ ὅταν εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐτέθησαν, οἱ λίθοι οἱ ποικίλοι ὅμοιοι ἐγένοντο λευκοὶ καὶ τὰς χροαῖς τὰς ποικίλους ἤλλασον. ⁶ τινὲς δὲ λίθοι ἐπεδίδοντο ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ οὐκ ἐγίνοντο λαμπροί, ἀλλ' οἷοι ²⁰ ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὐρέθησαν· οὐ γὰρ ἦσαν ὑπὸ τῶν παρθένων ἐπιδοδομένοι οὐδὲ διὰ τῆς πύλης παρενηνεγμένοι. οὗτοι οὖν οἱ λίθοι ἀπρεπεῖς ἦσαν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου. ⁷ ἰδόντες δὲ οἱ ἕξ ἄνδρες τοὺς λίθους τοὺς ἀπρεπεῖς ἐν τῇ οἰκοδομῇ ἐκέλευσαν αὐτοὺς ἀρθῆναι καὶ ἀπενεχθῆναι κάτω εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὅθεν ²⁵ ἤνέχθησαν. ⁸ καὶ εἶτα λέγουσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεκφέρουσι τοὺς λίθους· Ὅπως ὑμεῖς μὴ ἐπιδίδετε εἰς τὴν οἰκοδομὴν λίθους· τίθετε δὲ αὐτὰς παρὰ τὸν πύργον, ἵνα αἱ παρθένοι διὰ τῆς πύλης παρενέγκωσιν αὐτοὺς καὶ ἐπιδιδῶσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. ἐὰν γάρ, φασίν, διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων τούτων μὴ παρενεχθῶσι διὰ ³⁰

Sd. L³. 1. δέκα Hg.^{1·2}, om. L^{2·3}. 1. 2. καὶ ἀνέπλησαν — ἐγένοντο v. p. ae., om. L^{2·3}. 4. 5. εἰκοσι[πέντε] v. p., $\bar{\kappa}$ L^{2·3}, XV ae. 6. πρότερον L³, πρότεροι (super oi notato on) L². 7. τριακονταπέντε Hg.^{1·2}, $\lambda\bar{\epsilon}$ L^{2·3}, 9. τεσσαράκοντα Hg.^{1·2}, $\bar{\mu}$ L^{2·3}. 10. καὶ ἐγένοντο — τοῦ πύργου v. p. ae., om. L^{2·3}. 11. οἱ λίθοι v. p. ae., om. L². 12. ἐπέταξαν Sd. L³, ἐπέταξαν (super altero e ser. a) L². 14. post οὖν L³ οἱ λίθοι (sed del. pr. m.) L², om. L³. 15. 16. καὶ λελατομημένοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐπεδίδοντο ταῖς παρθένοις v.

p. (ae.) Hg.^{1·2}, λελατ. ὑπὸ τ. ἀνδρ. καὶ ἐπεδίδοντο τ. π. L^{2·3}. 19. ἤλλασον L³, ἤλασσον L². 20. ἄλλοι οἱ (superscr. ἀλλ' ὡς) L³, ἄλλοι ὡς Sd. ad marg., ἀλλ' ὡς L³. 21. ὑπὸ L³, ἀπὸ L². 25. κάτω super ep. L². 26. ἤνέχθησαν L³, ἤνεώχθησαν L². καὶ εἶτα Sd. L³, lacuna IV punctis notata in L². λέγουσι L³, λέγουσι (superscr. ἤγουν?) L². τοῖς παρεκφέρουσι L³, τοῖς τότε (deleto τότε superscr. ἐκτός ἢ κύριος) L². 27. ὅπως Sd. L³, ὅλους (?) L². 28. τίθετε (corr. e τίθεται?) L², τίθεσθε Sd. L³.

τῆς πύλης, τὰς χροᾶς αὐτῶν ἀλλάξαι οὐ δύνανται· μὴ κοπιᾶτε οὖν, φασίν, εἰς μάτην'.

V. Καὶ ἐτελέσθη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ οἰκοδομή, οὐκ ἀπετελέσθη δὲ ὁ πύργος· ἔμελλε γὰρ πάλιν ἐποικοδομεῖσθαι, καὶ ἐγένετο ἀνοχὴ 5 τῆς οἰκοδομῆς. ἐκέλευσαν δὲ οἱ ἕξ ἄνδρες τοὺς οἰκοδομοῦντας ἀναχωρῆσαι μικρὸν πάντας καὶ ἀναπαῆναι· ταῖς δὲ παρθένοις ἐπέταξαν ἀπὸ τοῦ πύργου μὴ ἀναχωρῆσαι. ἐδόκει δέ μοι τὰς παρθέ-
 10 νους καταλελειφθαι τοῦ φυλάσσειν τὸν πύργον. ² μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι πάντας καὶ ἀναπαῆναι λέγω τῷ ποιμένι· Ἔτι ὅτι, φημί, κύριε, οὐ συνετελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου; Ὅπως, φησί, δύ-
 15 ναται ἀποτελεσθῆναι ὁ πύργος, εἰ μὴ ἔλθῃ ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ δοκιμάσῃ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, ἵνα εἰάν τινες λίθοι σαπροὶ εὑρεθῶσιν, ἀλλάξῃ αὐτούς· πρὸς γὰρ τὸ ἐκείνου θέλημα οἰκοδομεῖται ὁ πύργος. ³ Ἡδελον', φημί, κύριε, τούτου τοῦ πύργου γινῶναι τί
 20 ἔστιν ἡ οἰκοδομὴ αὕτη, καὶ περὶ τῆς πέτρας καὶ πύλης καὶ τῶν ὀρέων καὶ τῶν παρθένων καὶ τῶν λίθων τῶν ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότων καὶ μὴ λελατομημένων, ἀλλ' οὕτως ἀπελθόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ⁴ καὶ διὰ τί πρῶτον εἰς τὰ θεμέλια δέκα λίθοι ἐτέθησαν, εἶτα εἰκοσιπέντε, εἶτα τριακονταπέντε, εἶτα τεσσαράκοντα, καὶ
 25 περὶ τῶν λίθων τῶν ἀπεληλυθόντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ πάλιν ἠρμένων καὶ εἰς τόπον ἴδιον ἀποτεθειμένων· περὶ πάντων τούτων ἀνάπαισον τὴν ψυχὴν σου, κύριε, καὶ γνώρισόν μοι αὐτά. ⁵ Ἐάν, φησί, κενόσπουδος μὴ εὑρεθῆς, πάντα γνώσῃ. μετ' ὀλίγας γὰρ ἡμέρας [ἐλευσόμεθα ἐνθάδε, καὶ τὰ λοιπὰ ὄψει τὰ ἐπερχόμενα τῷ
 30 πύργῳ τούτῳ καὶ πάσας τὰς παραβολὰς ἀκριβῶς γνώσῃ.

⁶ Μετ' ὀλίγας ἡμέρας] ἤλθομεν εἰς τὸν τόπον, οὗ κεκαθίκαμεν, καὶ λέγει μοι· Ἄγωμεν πρὸς τὸν πύργον· ὁ γὰρ αὐθέντης τοῦ πύργου ἔρχεται κατανοῆσαι αὐτόν. καὶ ἤλθομεν πρὸς τὸν πύργον, καὶ ὅπως οὐδεὶς ἦν πρὸς αὐτόν εἰ μὴ αἱ παρθένοι μόναι.
 30 ⁷ καὶ ἐπερωτᾷ ὁ ποιμὴν τὰς παρθένας, εἰ ἄρα παραγεγόνει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου. αἱ δὲ ἔφησαν μέλλειν αὐτὸν ἔρχεσθαι κατα-

1. κοπιᾶτε Sd. L², κοπιᾶται L². 2. φησίν uncis incl. Sd.

6. 9. ἀναπαῆναι scripsi, ἀναπαυθῆναι L². 9. φημί uncis incl. Sd. 10. φησί uncis incl. Sd. 13. πρὸς (superscr. παρά) L², παρά L². 14. φημί uncis incl. Sd. 17. οὕτως L², οὕτως (superscr. οὐ τῶν) L². 18. καὶ (add. πάλιν ἠρμένων εἰς τὸν τόπον, sed del., voc. τὸν iam antea expuncto) L², om. L². δέκα Hg.¹. 2, τ Sd. L², οἱ L². 19. εἰκοσιπέντε v. p., κ(ε) Sd. L², κύριε L². τριακονταπέντε

v. p., λέ L², λί L². τεσσαράκοντα Hg.¹. 2, μ L². 24—26. ἐλευσόμεθα — μετ' ὀλίγας ἡμέρας v. p. ae., om. L². 3.

27. πρὸς L² (super linea) v. p. ae., παρά L² (in linea) L². αὐθέντης (ubi αὐθῆς, superscr. εὐθῆς, sed cp. add. αὐθέντης, in marg. Sd. ἀντὶ τοῦ αὐθῆς ἢ εὐθῆς ἄλλο τι), [ὁ] κύριος L². 28. ἤλθομεν Sd. L², ἤλθομεν L². 29. οὐδεὶς L² (corr. ex οὐδεὶς), οὐδεὶς L². 30. παραγεγόνει L². 3, παρεγεγόνει Sd.

νοῆσαι τὴν οἰκοδομὴν. VI. καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρὸν βλέπω παράτα-
 ξιν πολλῶν ἀνδρῶν ἐρχομένων. καὶ εἰς τὸ μέσον ἀνὴρ τις ὑψηλὸς
 τῷ μεγέθει, ὡς τὸν πύργον ὑπερέχειν. ² καὶ οἱ ἕξ ἄνδρες οἱ εἰς
 τὴν οἰκοδομὴν [ἐπιτάξαντες ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν μετ' αὐτοῦ /
 περιεπάτουν, καὶ πάντες οἱ εἰς τὴν οἰκοδομὴν] ἐργασάμενοι μετ' ⁵
 αὐτοῦ ἦσαν, καὶ ἕτεροι πολλοὶ κύκλω αὐτοῦ ἔνδοξοι. αἱ δὲ παρ-
 θένοι αἱ τρηοῦσαι τὸν πύργον προσδραμοῦσαι κατεφίλησαν αὐτὸν
 καὶ ἤρξαντο ἐγγὺς αὐτοῦ περιπατεῖν κύκλω τοῦ πύργου. ³ κατε-
 νόει δὲ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τὴν οἰκοδομὴν ἀκριβῶς, ὥστε αὐτὸν καθ'
 ἓνα λίθον ψηλαφᾶν. κρατῶν δὲ τινα ῥάβδον τῇ χειρὶ κατὰ ἓνα 10
 λίθον τῶν ὠκοδομημένων τρις ἔτυπτε. ⁴ καὶ ὅταν ἐπάτασεν, ἐγέ-
 νοντο αὐτῶν τινὲς μέλανες ὡσεὶ ἀσβόλη, τινὲς δὲ ἐψωριακότες,
 τινὲς δὲ σχισμὰς ἔχοντες, τινὲς δὲ κολοβοί, τινὲς δὲ οὔτε λευκοὶ
 οὔτε μέλανες, τινὲς δὲ τραχεῖς καὶ μὴ συμφωνοῦντες τοῖς ἑτέροις
 λίθοις, τινὲς δὲ σπίλους [πολλοὺς] ἔχοντες· αὗται ἦσαν αἱ ποικι- 15
 λία τῶν λίθων τῶν σαπρῶν εὐρεθέντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. ⁵ ἐκέ-
 λευσεν οὖν πάντας τούτους ἐκ τοῦ πύργου μετενεχθῆναι καὶ τεθῆ-
 ναι παρὰ τὸν πύργον καὶ ἑτέρους ἐνεχθῆναι λίθους καὶ ἐμβληθῆναι
 εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. ⁶ [καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 ἐκ τίνος ὅρους θέλοι ἐνεχθῆναι καὶ ἐμβληθῆναι εἰς τὸν τόπον αὐ- 20
 τῶν]. καὶ ἐκ μὲν τῶν ὁρέων οὐκ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι, [ἐκ δὲ τίνος
 πεδίου ἐγγὺς ὄντος ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι]. ⁷ καὶ ὠρύγη τὸ πεδῖον,
 καὶ εὐρέθησαν λίθοι λαμπροὶ τετράγωνοι, τινὲς δὲ καὶ στρογγύλοι.
 ὅσοι δὲ ποτε ἦσαν λίθοι ἐν τῷ πεδίῳ ἐκεῖνῳ, πάντες ἠνέχθησαν καὶ
 διὰ τῆς πύλης ἐβαστάζοντο ὑπὸ τῶν παρθένων. ⁸ καὶ ἐλατομήθη- 25
 σαν οἱ τετράγωνοι λίθοι καὶ ἐτέθησαν εἰς τὸν τόπον τῶν ἠρμένων·
 οἱ δὲ στρογγύλοι οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν, ὅτι σκληροὶ ἦσαν
 εἰς τὸ λατομηθῆναι αὐτούς, καὶ βραδέως ἐφαίνοντο [περικοπῆναι].
 ἐτέθησαν δὲ παρὰ τὸν πύργον, ὡς μελλόντων αὐτῶν λατομεῖσθαι
 καὶ τίθεσθαι εἰς τὴν οἰκοδομὴν· λίαν γὰρ λαμπροὶ ἦσαν. VII. ταῦτα 30
 οὖν συντελέσας ὁ ἀνὴρ ὁ ἔνδοξος καὶ κύριος ὅλου τοῦ πύργου
 προσεκαλέσατο τὸν ποιμένα καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τοὺς λίθους πάν-
 τας τοὺς παρὰ τὸν πύργον κειμένους τοὺς ἀποβεβλημένους ἐκ τῆς
 οἰκοδομῆς καὶ λέγει αὐτῷ. ² Ἐπιμελῶς καθάρισον τοὺς λίθους
 πάντας καὶ θῆς αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, τοὺς δυνα- 35

4. 5. ἐπιτάξαντες — οἰκοδομὴν v. p. ae.,
 om. L².⁸. 8. ἤρξαντο L³ v. p. ae., ἤρ-
 ξατο L². αὐτοῦ L³ v. p. ae., αὐτῶν L².
 12. ἀσβολή Sd. L³, ἀσβολήν L². 15.
 πολλοὺς v. p. ae., om. L³.⁸. 16. σαπρῶν
 (superscr. cp.) L³. 18. ἐμβληθῆναι v.
 p. ae., ἐκβληθῆναι L².⁸. 19—21. καὶ

ἐπηρώτησαν — εἰς τὸν τόπον αὐτῶν v.
 p. ae., om. L².⁸. 21. 22. ἐκ δὲ τίνος —
 ἐνεχθῆναι v. p. ae., om. L².⁸. 22. ὠρύγη
 L³, ὠρυξε Sd. L³. 24. δὲ ποτε L³, δῆ-
 ποτε Sd. L³. ἠνέχθησαν Sd. L², ἠνέχθη-
 σαν (super priore η scr. ε) L³. 28. ἐφαί-
 νοντο [περικοπῆναι] (cf. v. p. ae.) Hg.¹.²

μένους ἀρμόσαι τοῖς λοιποῖς, τοὺς δὲ μὴ ἀρμόζοντας ὄψον μακρὰν ἀπὸ τοῦ πύργου. ³[ταῦτα κελεύσας τῷ ποιμένι ἀπῆει ἀπὸ τοῦ πύργου] μετὰ πάντων [μεθ'] ὧν ἐληλύθει.

Αἱ δὲ παρθένοι κύκλω τοῦ πύργου ἐστήκεισαν τηροῦσαι αὐτόν. ⁴λέγω τῷ ποιμένι πάλιν· Ὅντοι οἱ λίθοι δύνανται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀπελθεῖν ἀποδοκιμασμένοι; ἀποκριθεὶς μοι λέγει· Ὁλίθους, φησί, τοὺς λίθους τούτους; Ὁλίθους, φημί, κύριε. Ἐγώ, φησί, τὸ πλεῖστον μέρος τῶν λίθων τούτων λατομήσω καὶ βαλῶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν, καὶ ἀρμόσουσι μετὰ τῶν λοιπῶν λίθων. ⁵Πῶς, φημί, κύριε, δύνανται περικοπέντες τὸν αὐτὸν τόπον πληρῶσαι; ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Ὅσοι μικροὶ εὑρεθῆσονται, εἰς μέσσην τὴν οἰκοδομὴν βληθήσονται, ὅσοι δὲ μεῖζονες, ἐξώτεροι τεθήσονται καὶ συγκρατήσουσιν αὐτούς. ⁶ταῦτά μοι λαλήσας λέγει μοι· Ἄγωμεν καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἔλθωμεν καὶ καθαρῶς ἴσωμεν τοὺς λίθους τούτους καὶ βάλωμεν αὐτούς εἰς τὴν οἰκοδομὴν· τὰ γὰρ κύκλω τοῦ πύργου πάντα καθαρῶς εἶναι δεῖ, μήποτε ὁ δεσπότης ἐξάπινα ἔλθῃ καὶ τὰ παρὰ τὸν πύργον ἔνταρα εὔρη καὶ προσοχθίση, καὶ οὔτοι οἱ λίθοι οὐκ ἀπελεύσονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, καὶ γὰρ ἀμελής δόξω εἶναι παρὰ τῷ δεσπότῃ.

⁷Καὶ μετὰ ἡμέρας δύο ἦλθομεν πρὸς τὸν πύργον, καὶ λέγει μοι· Κατανοήσωμεν τοὺς λίθους πάντας καὶ ἴδωμεν τοὺς δυναμένους εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπελθεῖν. λέγω αὐτῷ· Κύριε, κατανοήσωμεν. VIII. καὶ ἀρξάμενοι πρῶτον τοὺς μέλανας κατενοοῦμεν λίθους. καὶ οἷοι ἐκ τῆς οἰκοδομῆς ἐτέθησαν, τοιοῦτοι καὶ εὑρέθησαν. καὶ ἐκέλευσεν αὐτούς ὁ ποιμὴν ἐκ τοῦ πύργου μετενεχθῆναι καὶ χωρισθῆναι. ²εἶτα κατενόησε τοὺς ἐψωριακότας καὶ λαβῶν ἐλατόμησε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκέλευσε τὰς παρθένους ἀραι αὐτούς καὶ βαλεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν. καὶ ἦσαν αὐτοὺς αἱ παρθένοι καὶ ἔθηκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου μέσσην. τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκέλευσε μετὰ τῶν μελάνων τεθῆναι· καὶ γὰρ καὶ οὔτοι μέλανες εὑρέθησαν. ³εἶτα κατενόησε τοὺς τὰς σχισμὰς ἔχοντας. καὶ ἐκ τούτων πολλοὺς ἐλατόμησε καὶ ἐκέλευσε διὰ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἀπενεχθῆναι· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ἰγιέστεροι εὑρέθησαν· οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν σχισμάτων οὐκ ἠδυνήθη-

Fk., ἐγένοντο L^{2.3}. 2. 3. ταῦτα — τοῦ πύργου ae. v. p., om. L^{2.3}. 3. μεθ' Hg^{1.2}, om. L^{2.3}. 4. ἐστήκεισαν L² (corr.), εἰστήκεισαν L³ (prius) L². 5. πάλιν L^{2.3}, πῶς v. p. ae. 9. βαλῶ v. p. ae., βάλλω L^{2.3}. 12. εἰς μέσσην τὴν οἰκοδομὴν Hg^{1.2} Gh. Fk., εἰς μέσσην τῆς οἰκοδομῆς L². L³ (μέσον). 16. πάντα L²,

om. L³. 18. προσοχθίση Sd. L³, προσοχθίσω L². 19. εἶναι Sd. L³, εἶμαι L². τῷ δεσπότῃ Sd. L³, τοῦ δεσπότου L².

20. ἦλθομεν Sd. L³, ἦλθομεν L². 28. ἦσαν L³, ἦσαν L². 29. μέσσην L² (superscr. ep.), μέσον Sd. L³. 30. καὶ οὔτοι L², οὔτοι L³. 32. πολλοὺς L², πολλοὺς

σαν λατομηθῆναι. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. ⁴ εἶτα κατενόει τοὺς κολοβούς, καὶ εὐρέθησαν πολλοὶ ἐν αὐτοῖς μέλανες, τινὲς δὲ σχισμὰς μεγάλας πεποιηότες. καὶ ἐκέλευσε καὶ τούτους τεθῆναι μετὰ τῶν ἀποβεβλημένων· τοὺς δὲ περισσεύοντας αὐτῶν καθαρίσας καὶ λατομήσας ⁵ ἐκέλευσεν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι. αἱ δὲ παρθένοι αὐτοῦς ἄρασαι εἰς μέσσην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἤρμωσαν· ἀσθενέστεροι γὰρ ἦσαν. ⁵ εἶτα κατενόει τοὺς ἡμίσεις λευκοὺς, ἡμίσεις δὲ μέλανας, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εὐρέθησαν μέλανες. ἐκέλευσε δὲ καὶ τούτους ἀρθῆναι μετὰ τῶν ἀποβεβλημένων. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες εὐρέθησαν ¹⁰ λευκοί· λευκοὶ γὰρ ὄντες ἠρμόσθησαν ὑπὸ αὐτῶν τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν. ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν, ὅτι ὑγιεῖς εὐρέθησαν, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς κρατεῖν τοὺς εἰς τὸ μέσον τεθέντας· ὅλως γὰρ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἐκολοβώθη. ⁶ εἶτα κατενόει τοὺς τραχεῖς καὶ σκληροὺς, καὶ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἀπεβλήθησαν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ¹⁵ λατομηθῆναι· σκληροὶ γὰρ λίαν εὐρέθησαν. οἱ δὲ λοιποὶ αὐτῶν ἐλατομήθησαν καὶ ἤρθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ εἰς μέσσην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἠρμόσθησαν· ἀσθενέστεροι γὰρ ἦσαν. ⁷ εἶτα κατενόει τοὺς ἔχοντας τοὺς σπίλους, καὶ ἐκ τούτων ἐλάχιστοι ἐμελάνησαν καὶ ἀπεβλήθησαν πρὸς τοὺς λοιπούς. οἱ δὲ περισσεύον- ²⁰ τες λαμπροὶ καὶ ὑγιεῖς εὐρέθησαν. καὶ οὗτοι ἠρμόσθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν· ἐξώτεροι δὲ ἐτέθησαν διὰ τὴν ἰσχυρότητα αὐτῶν. IX. εἶτα ἦλθε κατανοῆσαι τοὺς λευκοὺς καὶ στρογγύλους λίθους καὶ λέγει μοι· ,Τί ποιῶμεν περὶ τούτων τῶν λίθων·; ,Τί, φημί, ἐγὼ γινώσκω, κύριε·; ,Οὐδὲν οὖν ἐπινοεῖς περὶ ²⁵ αὐτῶν·; ² ,Ἐγώ, φημί, ταύτην τὴν τέχνην οὐκ ἔχω οὐδὲ λατόμος εἰμί οὐδὲ δύναμαι νοῆσαι·. ,Οὐ βλέπεις αὐτούς·, φησί, ,λίαν στρογγύλους ὄντας, καὶ ἐὰν αὐτοὺς θελήσω τετραγώνους ποιῆσαι, πολὺ δεῖ ἀπ' αὐτῶν ἀποκοπῆναι· δεῖ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης τινὰς εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθῆναι·. ³ ,Εἰ οὖν·, φημί, ,κύριε, ἀνάγκη ἐστί, τί ³⁰ σεαυτὸν βασανίζεις καὶ οὐκ ἐκλέγῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν, οὗς θέλεις, καὶ ἀρμόζεις εἰς αὐτήν·; ἐξελέξατο ἐξ αὐτῶν τοὺς μείζονας καὶ λαμπροὺς καὶ ἐλατόμησεν αὐτούς· αἱ δὲ παρθένοι ἄρασαι ἤρμωσαν εἰς τὰ ἐξώτερα μέρη τῆς οἰκοδομῆς. ⁴ οἱ δὲ λοιποὶ οἱ περισσεύσαντες ἤρθησαν καὶ ἀπετέθησαν εἰς τὸ πεδῖον, ὅθεν ἰγέχθησαν· οὐκ ἀπεβλή- ³⁵

(corr. e πολλοί) L². 7. μέσσην τὴν οἰκοδομὴν L², μέσον (iam Sd.) τῆς οἰκοδομῆς L³. 10. 11. εὐρέθησαν λευκοί v. p. ae., ἤρθησαν ὑπὸ τῶν παρθένων L²⁻³. 15. ὀλίγοι L², οὐκ ὀλίγοι Sd. L³. 17. ὑπὸ Hg.¹⁻² Gh. Fk., ἀπὸ L²⁻³. 17. 18. μέσσην τὴν οἰκοδο-

μὴν L², μέσον τῆς οἰκοδομῆς L³. 19. 20. ἐμελάνησαν Gh. Fk. Hg.², ἐμελάνωσαν L², ἐμαίλέ(νοντο?) ad marg. Sd., ἐμελαίνοντο L³. 21. ὑγιεῖς v. p., ἐκεῖνοι L²⁻³. 24. τί L²⁻³, πῶς (superser.) L². 30. οὖν Sd. L³, οὐ L². φημί uncis incl. Sd. 31. ἐκλέγῃ

θησαν δέ. Ὅτι, φησί, λείπει τῷ πύργῳ ἔτι μικρὸν οἰκοδομηθῆ-
 ναι. πάντως δὲ θέλει ὁ δεσπότης τοῦ πύργου τούτους ἀρμολογήσει
 τοὺς λίθους εἰς τὴν οἰκοδομίαν, ὅτι λαμπροὶ εἰσι λίαν. ⁵ ἐκλήθη-
 σαν δὲ γυναῖκες δώδεκα, εὐειδέσταται τῷ χαρακτῆρι, μέλανα ἐνδε-
 5 ⁵ δυμένα, [περιεζωσμένα καὶ ἔξω τοὺς ὤμους ἔχουσαι] καὶ τὰς τρί-
 χας λελυμένα. ἐδοκοῦσαν δὲ μοι αἱ γυναῖκες αὗται ἄγρια εἶναι.
 ἐκέλευσε δὲ αὐτὰς ὁ ποιμὴν ἄραι τοὺς λίθους τοὺς ἀποβεβλημέ-
 νους ἐκ τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἀπενεγκεῖν αὐτοὺς εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν καὶ
 ἠρέθησαν. ⁶ αἱ δὲ ἰλαραὶ ἦσαν καὶ ἀπήνεγκαν πάντας τοὺς λί-
 10 ¹⁰ θους καὶ ἔθηκαν, ὅθεν ἐλήφθησαν. καὶ μετὰ τὸ ἀρθῆναι πάντας
 τοὺς λίθους καὶ μηκέτι κεῖσθαι λίθον κύκλῳ τοῦ πύργου λέγει μοι
 ὁ ποιμὴν· Κυκλώσωμεν τὸν πύργον καὶ ἴδωμεν, μή τι ἐλάττωμά
 ἐστὶν ἐν αὐτῷ. καὶ ἐκύκλωσα ἐγὼ μετ' αὐτοῦ. ⁷ ἰδὼν δὲ ὁ ποι-
 μὴν τὸν πύργον εὐπρεπῆ ὄντα τῇ οἰκοδομῇ ἰλαρὸς ἦν· ὁ γὰρ πύρ-
 15 ¹⁵ γος οὕτως ἦν ὠκοδομημένος, ὥστε με ἰδόντα ἐπιθυμεῖν τὴν οἰκο-
 δομὴν αὐτοῦ. οὕτω γὰρ ἦν ὠκοδομημένος, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς λίθου
 μὴ ἔχων μίαν ἀρμογὴν ἐν ἑαυτῷ. ἐφαίνετο δὲ ὁ λίθος ὡς ἐκ τῆς
 πέτρας ἐκκεκολαμμένος· μονόλιθος γὰρ μοι ἐδόκει εἶναι.

X. Καὶ γὰρ περιπατῶν μετ' αὐτοῦ ἰλαρὸς ἦμην τοιαῦτα ἀγαθὰ
 20 ²⁰ βλέπων. λέγει δὲ μοι ὁ ποιμὴν· Ὑπαγε καὶ φέρε ἄσβεστον καὶ
 ὄστρακον λεπτόν, ἵνα τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν ἠρμένων καὶ εἰς
 τὴν οἰκοδομὴν βεβλημένων ἀναπληρώσω· δεῖ γὰρ τοῦ πύργου τὰ
 κύκλῳ πάντα ὁμαλὰ γενέσθαι. ² καὶ ἐποίησα, καθὼς ἐκέλευσε,
 καὶ ἤνεγκα πρὸς αὐτόν. Ὑπηρέτει μοι, φησί, καὶ ἐγγὺς τὸ ἔργον
 25 ²⁵ τελεσθήσεται. ἐπλήρωσεν οὖν τοὺς τύπους τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν
 οἰκοδομὴν ἀπεληλυθόντων καὶ ἐκέλευσε σαρωθῆναι τὰ κύκλῳ τοῦ
 πύργου καὶ καθαρὰ γενέσθαι. ³ αἱ δὲ παρθένοι λαβοῦσαι σάρους
 ἐσάρωσαν καὶ πάντα τὰ κό[πρια] ἦσαν ἐκ τοῦ πύργου καὶ ἔρραναν
 ἕδωρ, καὶ ἐγένετο ὁ τόπος ἰλαρὸς καὶ εὐπρεπέστατος τῷ πύργῳ.
 30 ³⁰ ⁴ λέγει μοι ὁ ποιμὴν· Πάντα, φησί, κεκάθα[ρται]· εἰάν ἔλθῃ ὁ
 κύριος ἐπισκέψασθαι τὸν πύργον, οὐκ ἔχει ἡμῶν οὐδὲν μέμψασθαι.

L³, ἐκλέγη (corr. ex ἐκλέγεις?) L². 1. φησί uncis incl. Sd. πύργῳ L³, μικρῷ L². 2. πάντως v. p. ae., πάντας L². 3. 5. περιεζωσμένα — ἔχουσαι v. p. ae., om. L². 3. 13. ἐκύκλωσα Sd. L³, ἐκύκλωσεν L². 18. ἐκκεκολαμμένος v. p., ἐγκέκολαμμένος L². 3.

21. 22. τῶν ἠρμένων καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν βεβλημένων v. p. ae., τῶν ἠρμολογημένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ βεβλημένων L². 3. 24. Ὑπερέτει μοι (φησί sec. m.) L² (cp. superser. ὑπηρετουμένῳ μοι?).

ὑπηρετεῖ μοι, φησί καὶ τὸ ante sequens ἔργον in marg. Sd., ὁ δὲ φησιν Ὑπηρετεῖ μοι L³. ἐγγὺς τὸ ἔργον L², τὸ ἔργον ἐγγὺς L³. 25. τελεσθήσεται L³, τελεσθήσεται (τε corr. e σα, quod etiam superser. est) L². 26. ἀπεληλυθόντων L³, ἀπελελυθόντων L². 27. σάρους v. p. ae., σάρων L². 3. 28. κό[πρια] L³ v. p., κό[μματα] L². ἔρραναν v. p. ae., ἔφεραν L², ἔφερον L³. 29. εὐπρεπέστατος L³, εὐτρεπέστατος L². τῷ πύργῳ p. Hg.², τοῦ πύργου L². 3. 30. κεκάθα[ρται] Sd.

ταῦτα εἰπὼν ἤθελεν ὑπάγειν. ⁵ ἐγὼ δὲ ἐπελαβόμεν αὐτοῦ τῆς πή-
 ρας καὶ ἡρξάμεν αὐτὸν ὀρκίζεῖν κατὰ τοῦ κυρίου, ἵνα μοι ἐπιλύσῃ
 ἃ ἔδειξέ μοι. λέγει μοι· ,Μικρὸν ἔχω ἀφαιρεθῆναι καὶ πάντα
 σοι ἐπιλύσω· ἔκδεξαί με ἕως ἔρχομαι. ⁶ λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, μό-
 νος ὢν ὧδε τί ποιήσω; ,Οὐκ εἶ, φησί, μόνος· αἱ γὰρ παρθένοι ⁵
 οὗτοι μετὰ σοῦ εἰσὶ. ,Παράδος οὖν, φημί, αὐταῖς με. προσκα-
 λεῖται αὐτὰς ὁ ποιμὴν καὶ λέγει αὐταῖς· ,Παρατίθεμαι ὑμῖν τοῦ-
 τον, ἕως ἔρχομαι· καὶ ἀπῆλθεν. ⁷ ἐγὼ δὲ ἤμην μόνος μετὰ τῶν
 παρθένων· ἴσαν δὲ ἰλαρώτερα καὶ πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον, μάλιστα
 δὲ αἱ τέσσαρες αἱ ἐνδοξότεραι αὐτῶν. XI. λέγουσί μοι αἱ παρ-¹⁰
 θένοι· ,Σήμερον ὁ ποιμὴν ὧδε οὐκ ἔρχεται. ,Τί οὖν, φημί,
 ποιήσω ἐγώ; ,Μέχρις ὅτου, φασίν, ἔλθῃ, περίμενον αὐτόν, καὶ
 ἐὰν ἔλθῃ, λαλήσει μετὰ σοῦ, ἐὰν δὲ μὴ ἔλθῃ, μενεῖς μεθ' ἡμῶν
 ὧδε, ἕως ἔρχεται. ² λέγω αὐταῖς· ,Ἐκδέξομαι αὐτὸν ἕως ὀψέ· ἐὰν
 δὲ μὴ ἔλθῃ, ἀπελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον καὶ πρῶτ' ἐπανήξω. αἱ ¹⁵
 δὲ ἀποκριθεῖσαι λέγουσί μοι· ,Ἡμῖν παρεδόθῃς, οὐ δύνασαι ἀφ'
 ἡμῶν ἀναχωρεῖσαι. ² Ποῦ οὖν, φημί, μενῶ; ,Μεθ' ἡμῶν, φασί,
 κοιμηθήσῃ ὡς ἀδελφὸς καὶ οὐχ ὡς ἀνὴρ. ἡμέτερος γὰρ ἀδελφὸς
 εἶ, καὶ τοῦ λοιποῦ μέλλομεν μετὰ σοῦ κατοικεῖν· λίαν γὰρ σε ἀγα-
 πῶμεν. ἐγὼ δὲ ἡσχυνόμην μετ' αὐτῶν μένειν. ⁴ καὶ ἡ δοκοῦσα ²⁰
 πρώτη αὐτῶν εἶναι ἡρξάτο με καταφιλεῖν, [καὶ αἱ ἄλλαι δὲ ἰδοῦσαι
 αὐτὴν καταφιλοῦσάν με καὶ αὐταὶ ἡρξάντο με καταφιλεῖν] καὶ
 περιάγειν κύκλῳ τοῦ πύργου καὶ παίζειν μετ' ἐμοῦ. ⁵ καὶ ὡσεὶ
 νεώτερος ἐγεγόνειν καὶ ἡρξάμεν καὶ αὐτὸς παίζειν μετ' αὐτῶν. αἱ
 μὲν γὰρ ἐχόρευον, αἱ δὲ ὠρχοῦντο, αἱ δὲ ἤδον· ἐγὼ δὲ σιγὴν ἔχων ²⁵
 μετ' αὐτῶν κύκλῳ τοῦ πύργου περιεπάτου καὶ ἰλαρὸς ἤμην μετ'
 αὐτῶν. ⁶ ὀψίας δὲ γενομένης ἤθελον εἰς τὸν οἶκον ὑπάγειν· αἱ δὲ
 οὐκ ἀφῆκαν, ἀλλὰ κατέσχον με. καὶ ἔμεινα μετ' αὐτῶν τὴν
 νύκτα καὶ ἐκοιμήθην παρὰ τὸν πύργον. ⁷ ἔστρωσαν δὲ αἱ παρ-
 θένοι τοὺς λινοῦς χιτῶνας ἑαυτῶν χαμαὶ καὶ ἐμὲ ἀνέκλιναν εἰς ³⁰
 τὸ μέσον αὐτῶν καὶ οὐδὲν ὄλωσ ἐποίουν εἰ μὴ προσεύχοντο.

L³, κεκάθ[αρα] L². 3. λέγει μοι L²,
 λέγει δέ μοι ὁ ποιμὴν L³. 3. ἀφαιρε-
 θῆναι (cf. v. p.) emendavi, ἀκαίρεθῆναι
 (vel ἀναίρεθῆναι) L², ἀναπαυθῆναι L³.
 5. φησί uncis incl. Sd. 6. φημί L³,
 φησί L². 9. ἐμὲ L², με L³. 10. τέσ-
 σαρες Hg.¹⁻², δ L²⁻³. 11. φημί L²,
 φημί [κύριε] L³. 12. ὅτου, φασίν, ἔλθῃ
 L² (φασίν uncis incl. Sd.), ὀψέ, φασίν
 v. p. ae. περίμενον L³, περίμενον L².
 13. λαλήσει Sd. L³, λαλήσῃ L². μὴ Sd.

L³, μοι L². μενεῖς L³, μένεις L². 15.
 οἶκον L² (corr. pr. manu), οἶκόν μου L²
 (prius) L³. 17. φημί uncis incl. Sd.
 μενῶ L² (in linea) L³, μείνω (superscr.)
 L². φασί uncis incl. Sd. 21. με L³,
 με (corr. e μοι?) L². 21. 22. καὶ
 αἱ ἄλλαι — με καταφιλεῖν v. p. ae.,
 om. L²⁻³. 25. ἤδον L³, ἡδον L².
 28. 29. καὶ ἔμεινα μετ' αὐτῶν τὴν
 νύκτα L² bis, sed repetitionem uncis
 incl. et del. 29. αἱ Sd. L³, οἱ L².

καὶ γὰρ μετ' αὐτῶν ἀδιαλείπτως προσηχόμεν καὶ οὐκ ἔλασσον ἐκείνων, καὶ ἔχαιρον αἱ παρθένοι οὕτω μου προσευχομένου. καὶ ἔμεινα ἐκεῖ μέχρι τῆς αὐριον ἕως ὥρας δευτέρας μετὰ τῶν παρθένων.
⁸ εἶτα παρῆν ὁ ποιμὴν καὶ λέγει ταῖς παρθένοις· ,Μὴ τινα αὐτῶν
⁵ ὑβρίν πεποιήκατε; ,Ἐρώτά, φασίν, αὐτόν. λέγω αὐτῶ· ,Κύριε, εὐφράνθη μετ' αὐτῶν μείνας. ,Τί, φησίν, ἔδειπνησας; ,Ἐδείπνησας, φημί, κύριε, ὅματα κυρίου ὄλην τὴν νύκτα. ,Καλῶς, φησίν, ἔλαβόν σε; ,Ναί, φημί, κύριε. ⁹ ,Νῦν, φησί, τί θέλεις πρῶτον ἀκοῦσαι; ,Καθώς, φημί, κύριε, ἀπ' ἀρχῆς ἔδειξας, ἐρωτῶ
¹⁰ σε, κύριε, ἵνα, καθὼς ἂν σε ἐπερωτήσω, οὕτω μοι καὶ δηλώσης. ,Καθὼς βούλει, φησίν, οὕτω σοι καὶ ἐπιδείξω καὶ οὐδὲν ὅπως ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ.

XII. ,Πρῶτον, φημί, πάντων, κύριε, τοῦτό μοι δήλωσον· ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη τί ἐστίν; ,Ἡ πέτρα, φησίν, αὕτη καὶ ἡ πύλη
¹⁵ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστί. ,Πῶς, φημί, κύριε, ἡ πέτρα παλαιά ἐστιν, ἡ δὲ πύλη καινή; ,Ἀκουέ, φησί, καὶ σύνιε, ἀσύνετε. ² ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Θεοῦ πάσης τῆς κτίσεως αὐτοῦ προγενέστερός ἐστιν, ὥστε σύμβουλον αὐτὸν γενέσθαι τῷ πατρὶ τῆς κτίσεως αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ παλαιός ἐστιν. ,Ἡ δὲ πύλη διὰ τί καινή, φημί, κύριε; ³ ,Ὅτι,
²⁰ φησίν, ἔπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τῆς συντελείας φανερός ἐγένετο. διὰ τοῦτο καινή ἐγένετο ἡ πύλη, ἵνα οἱ μέλλοντες σώξωσθαι δι' αὐτῆς εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθῶσι τοῦ Θεοῦ. ⁴ εἶδες, φησί, τοὺς λίθους τοὺς διὰ τῆς πύλης εἰσεληλυθότας [βεβλημένους] εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου, τοὺς δὲ μὴ εἰσεληλυθότας πάλιν ἀπο-
²⁵ βεβλημένους εἰς τὸν ἴδιον τόπον; ,Εἶδον, φημί, κύριε. ,Οὕτω, φησίν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς εἰσελεύσεται, εἰ μὴ λάβοι τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ⁵ ἐὰν γὰρ εἰς πόλιν θελήσης εἰσελθεῖν τινά, ἀκακίην ἢ πόλιν περιτειχισμένην κύκλῳ, καὶ μίαν ἔχει πύλην, μήτι δυνήσῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην εἰσελθεῖν εἰ μὴ διὰ τῆς πύλης
³⁰ ἧς ἔχει; ,Πῶς γάρ, φημί, κύριε, δύναται γενέσθαι ἄλλως; ,Εἰ οὖν εἰς τὴν πύλην οὐ δυνήσῃ εἰσελθεῖν εἰ μὴ διὰ τῆς πύλης αὐτῆς, οὕτω, φησί, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἄλλως εἰσελθεῖν οὐ δύναται ἄνθρωπος, εἰ μὴ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ ἠγαπημένου ὑπ' αὐτοῦ. ⁶ εἶδες, φησί, τὸν ὄχλον τὸν οἰκοδομοῦντα

3. ὥρας δευτέρας Sd. L², ὥραν δευτέραν L². 5. φασίν uncis incl. Sd. 10. σε ἐπερωτήσω L², σοι ἐπερωτήσω L². 11. βούλει Hg.¹⁻², βούλη L²⁻³.

14. τί v. (p. ae.) Hg.², τίς L²⁻³. 15. ἡ πέτρα L², ἡ μὲν πέτρα L². 17. κτίσεως L², κτήσεως L². ὥστε Sd. L², ἕως τε L². 19. καινή L², κενή L². φημί uncis incl. Sd. 22. εἶδες, φησί

Sd. L², εἶδεν, φησίν L². 23. βεβλημένους v. ae., om. L²⁻³. 24. εἰσεληλυθότας v. p. ae., ἐληλυθότας L²⁻³. 25. φημί uncis incl. Sd. 26. φησίν uncis incl. Sd. λάβοι L², λάβη L². 28. περιτειχισμένη L², περιτειχισμένη ἢ L². ἔχει L², ἔχη L². 29. δυνή (superscr. ση) L². 30. φημί uncis incl. Sd. 32. φησί uncis incl. Sd. 34. φησί uncis incl. Sd.

τὸν πύργον; ,Εἶδον', φημί, ,κύριε'. ,Ἐκεῖνοι', φησί, ,πάντες ἄγγελοι ἔνδοξοί, εἰσι. τούτοις οὖν περιτετείχισται ὁ κύριος. ἡ δὲ πύλη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστίν. αὕτη μία εἴσοδος ἐστὶ πρὸς τὸν κύριον. ἄλλως οὖν οὐδεὶς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ διὰ τοῦ υἱοῦ αὐ- 5
 τοῦ. 7 εἶδες', φησί, ,τοὺς ἕξ ἄνδρας καὶ τὸν μέσον αὐτῶν ἔνδο-
 ξον καὶ μέγαν ἄνδρα τὸν περιπατοῦντα περὶ τὸν πύργον καὶ τοὺς
 λίθους ἀποδοκιμάσαντα ἐκ τῆς οἰκοδομῆς; ,Εἶδον', φημί, ,κύριε'.
 8; ,Ὁ ἔνδοξος', φησὶν, ,ἄνθρωπος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, κάκεινοι οἱ ἕξ
 οἱ ἔνδοξοι ἄγγελοι εἰσι δεξιά καὶ εὐώνυμα συγκρατοῦντες αὐτόν.
 τούτων', φησί, ,τῶν ἀγγέλων τῶν ἐνδόξων οὐδεὶς εἰσελεύσεται πρὸς 10
 τὸν Θεὸν ἄτερό αὐτοῦ· ὅς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὴ λάβῃ, οὐκ εἰσε-
 λεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. XIII. ,Ὁ δὲ πύργος', φημί,
 ,τί ἐστίν; ,Ὁ πύργος', φησὶν, ,οὗτος ἡ ἐκκλησία ἐστίν. 2 Αἱ δὲ
 παρθένοι αὗται τίνες εἰσὶ; ,Ἅγια πνεύματά εἰσι, καὶ ἄλλως ἄν-
 θρωπος οὐ δύναται εὐρεθῆναι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐὰν μὴ αὐ- 15
 τὰ αὐτὸν ἐνδύσωσι τὸ ἔνδυμα αὐτῶν· ἐὰν γὰρ τὸ ὄνομα μόνον
 λάβῃς, τὸ δὲ ἔνδυμα παρὰ τούτων μὴ λάβῃς, οὐδὲν ὠφελεῖ σε.
 αὗται γὰρ αἱ παρθένοι δυνάμεις εἰσὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. ἐὰν τὸ
 ὄνομα φορῆς, τὴν δὲ δυνάμιν μὴ φορῆς αὐτοῦ, εἰς μάτην ἔσῃ τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ φορῶν. 3 τοὺς δὲ λίθους', φησὶν, ,οὓς εἶδες ἀποβε- 20
 βλημένους, οὗτοι τὸ μὲν ὄνομα ἐφόρεσαν, τὸν δὲ ἱματισμὸν οὐκ
 ἐνεδύσαντο'. ,Ποῖος', φημί, ,ἱματισμὸς αὐτῶν ἐστὶ, κύριε; ,Αὐτὰ
 τὰ ὀνόματα', φησὶν, ,ἱματισμὸς ἐστὶν αὐτῶν. ὅς ἂν τὸ ὄνομα τοῦ
 υἱοῦ τοῦ Θεοῦ φορῆ, καὶ τούτων ὀφείλει τὰ ὀνόματα φορεῖν· καὶ
 γὰρ αὐτὸς ὁ υἱὸς τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων τούτων φορεῖ. 4 Ὅσους', 25
 φησί, ,λίθους εἶδες εἰς τὴν οἰκοδομὴν [τοῦ πύργου εἰσεληλυθότας
 ἐπιδοκίμους διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ μείναντας εἰς τὴν οἰκο-
 δομὴν], τούτων τῶν παρθένων τὴν δυνάμιν ἐνδεδυμένοι εἰσὶ. 5 διὰ
 τοῦτο βλέπετε τὸν πύργον μονόλιθον γεγονότα [μετὰ] τῆς πέτρας.
 οὕτω καὶ οἱ πιστεύσαντες τῷ κυρίῳ διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνδι- 30
 δυσκόμενοι τὰ πνεύματα ταῦτα ἔσονται εἰς ἓν πνεῦμα, εἰς ἓν σῶμα,

4. εἰ μὴ Sd. L³, εἰμί L². 6. περὶ v. p. ae.,
 παρὰ L^{2·3}. 7. ἀποδοκιμάσαντα L³, ἀπο-
 δοκιμάσαντας L². 12. φημί L² (corr.)
 L³, φησί L² (prius). 13. τί v. p., τίς
 L^{2·3}. ἡ ἐκκλησία Sd. (caeruleo colore)
 L³, ἐκκλησία L². 14. 15. ἄλλως ἄν-
 θρωπος οὐ δύναται v. p. ae., ἄλλοι ἄν-
 θρωποι οὐ δύναται L^{2·3}. 17. παρὰ
 τούτων L³, παρ' αὐτῶν L². ὠφελεῖ σε
 em. Ang. Hg.³, ἐφελείς L², ὠφελείς Sd. L³.

19. ἔσῃ L³, ἔσῃ (super η notato o) L².
 20. φησὶν uncis incl. Sd. 21. οὗτοι v.
 p. ae., αὐτοὶ L^{2·3}. 22. ποῖος, φημί, ἱμα-
 τισμὸς Sd. (qui φημί uncis incl.) L³,
 ποῖον, φημί (φησί uncis incl. Sd.), ἱμα-
 τισμὸν L². 24. ὀφείλει Sd. L³, ὀφῆλει
 L². 25. φορεῖ Sd. L³, φορεῖν L². 26
 —28. τοῦ πύργου — εἰς τὴν οἰκοδομὴν
 v. p. ae., om. L^{2·3}. 29. μετὰ v. p. ae.,
 om. L^{2·3}. 30. 31. καὶ ἐνδιδυσκόμενοι

καὶ μία χροά τῶν ἱματίων αὐτῶν. τῶν τοιούτων δὲ τῶν φορούντων τὰ ὀνόματα τῶν παρθένων ἐστὶν ἡ κατοικία εἰς τὸν πύργον.
⁶ Οἱ οὖν φημί, κύριε, ἀποβεβλημένοι λίθοι διὰ τί ἀπεβλήθησαν; διήλθον γὰρ διὰ τῆς πύλης καὶ διὰ τῶν χειρῶν τῶν παρθένων ἐτέ-
⁵ θησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. Ἐπειδὴ πάντα σοί, φησί, μέλει καὶ ἀκριβῶς ἐξετάζεις, ἄκουε περὶ τῶν ἀποβεβλημένων λίθων. ⁷ οὗτοι, φησί, πάντες τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἔλαβον, ἔλαβον δὲ καὶ τὴν δύναμιν τῶν παρθένων τούτων. λαβόντες οὖν τὰ πνεύματα ταῦτα ἐνεδυναμώθησαν καὶ ἦσαν μετὰ τῶν δούλων τοῦ
¹⁰ θεοῦ, καὶ ἦν αὐτῶν ἐν πνεῦμα καὶ ἐν ἔνδυμα· τὰ γὰρ αὐτὰ ἐφρόρουν καὶ δικαιοσύνην εἰργάζοντο. ⁸ μετὰ οὖν χρόνον τινα ἀνεπίσθησαν ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὧν εἶδες μέλανα ἱμάτια ἐνδεδυμένων, τοὺς ὧμους ἔξω ἔχουσῶν καὶ τὰς τρίχας λελυμένας καὶ εὐμόρφων. ταύτας ἰδόντες ἐπεθύμησαν αὐτῶν καὶ ἐνεδύσαντο τὴν δύναμιν αὐ-
¹⁵ τῶν, τῶν δὲ παρθένων ἀπεδύσαντο [τὸ ἔνδυμα καὶ] τὴν δύναμιν. ⁹ οὗτοι οἱ ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ καὶ ἐκείναις παρεδόθησαν. οἱ δὲ μὴ ἀπατηθέντες τῷ κάλλει τῶν γυναικῶν τούτων ἔμειναν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. ἔχεις, φησί, τὴν ἐπίλυσιν [τῶν λίθων] τῶν ἀποβεβλημένων. XIV. Τί οὖν, φημί, κύριε,
²⁰ εἰὰν οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, τοιοῦτοι ὄντες, μετανοήσωσι καὶ ἀποβάλωσι τὰς ἐπιθυμίας τῶν γυναικῶν τούτων καὶ ἐπανακάμψωσιν ἐπὶ τὰς παρθένοισι καὶ ἐν τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσιν, οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ;
²⁵ Ἐισελεύσονται, φησὶν, εἰὰν τούτων τῶν γυναικῶν ἀποβάλωσι τὰ ἔργα, τῶν δὲ παρθένων ἀναλάβωσι τὴν δύναμιν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πορευθῶσι. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀνοχὴ ἐγένετο, ἵνα εἰὰν μετανοήσωσιν οὗτοι, ἀπέλθωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. εἰὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, τότε ἄλλοι ἀπελεύσονται, καὶ οὗτοι εἰς τέλος ἐβληθήσονται. ³ Ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἠγαρίστησα τῷ
³⁰ κυρίῳ, ὅτι ἐσπλαγγνίσθη ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐξαπέστειλε τὸν ἄγγελον τῆς μετανοίας εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτήσαντας εἰς αὐτὸν καὶ ἀνεκαίνισεν ἡμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἤδη κατεφθαρμένων ἡμῶν καὶ μὴ ἐχόντων ἐλπίδα τοῦ ζῆν ἀνενέωσε τὴν ζωὴν ἡμῶν. ⁴ Νῦν, φημί, κύριε, δήλωσόν μοι, διὰ τί ὁ πύργος

(corr. ex ἐνδεδυσκ.) L², ἐνδεδυμένοι L³.
 1. μία χροά L², μιᾶ χροά L² (sed χροά pr. m.). ἱματίων L² (corr.) L³, ἱματισμῶν L² (pr. m.). 3. φημί uncis incl. Sd. 11. 12. ἀνεπίσθησαν Sd. L², ἀνεπίσθησαν L². 15. τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν δύναμιν ae., τὸ ἔνδυμα v., τὴν δύναμιν

L².³. 16. τοῦ οἴκου Sd. L², τὸν οἶκον L². 19. τῶν λίθων v. p., om. L².³. φημί uncis incl. Sd. 30. κυρίῳ (del. θεῷ) L². ἐσπλαγγνίσθη Gh. Fk. Hg.², εὐσπλαγγνίσθη L².³. 32. ἀνεκαίνισεν Sd. L², ἀνεκαίνισεν L². 33. ἀνενέωσε L², ἀνανέωσε (?) L². 34. φημί uncis

χαμαὶ οὐκ ᾠκοδόμηται, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πέτραν καὶ τὴν πύλην. Ἔτι, φησὶν, ἄφρων εἶ καὶ ἀσύνετος; Ἀνάγκην ἔχω, φημί, κύριε, πάντα ἐπερωτᾶν σε, διότι οὐδ' ὅλως οὐδὲν δύναμαι νοῆσαι. τὰ γὰρ πάντα μεγάλα καὶ ἔνδοξά ἐστι καὶ δυσνόητα τοῖς ἀνθρώποις. ⁵ Ἄκουέ, φησί, τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μέγα ἐστὶ καὶ ἀχώρητον καὶ τὸν ⁵ κόσμον ὅλον βαστάζει. εἰ οὖν πᾶσα ἡ κτίσις διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ βαστάζεται, τί δοκεῖς τοὺς κεκλημένους ὑπ' αὐτοῦ καὶ πορευομένους ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ; ⁶ βλέπεις οὖν ποίους βαστάζει· τοὺς ἐξ ὅλης καρδίας φοροῦντας τὸ ὄνομα αὐτοῦ. αὐτὸς οὖν θεμέλιον αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἠδέως αὐτοὺς βαστάζει, ὅτι οὐκ ἐπαισχύνονται τὸ ¹⁰ ὄνομα αὐτοῦ φορεῖν. XV. Δήλωσόν μοι, φημί, κύριε, τῶν παρθένων τούτων τὰ ὀνόματα καὶ τῶν γυναικῶν ἐκείνων τῶν τὰ μέλανα ἱμάτια ἐνδεδυμένων. Ἄκουέ, φησί, τῶν παρθένων τ]ὰ ὀνόματα τῶν ἰσχυροτέρων τῶν εἰς τὰς γωνίας σταθεισῶν. ² ἡ μὲν πρώτη Πίστις, ἡ δὲ δευτέρα Ἐγκράτεια, ἡ δὲ [τρ]ίτη Δύναμις, ἡ ¹⁵ δὲ τε[τάρ]τη Μακροθυμία. αἱ δὲ ἕτεραι ἀνὰ μέσον τούτων σταθεῖσαι ταῦτα ἔχουσι τὰ ὀνόματα· Ἀπλότης, Ἀκακία, Ἀγνεία, Ἰαρότης, Ἀλήθεια, Σύνεσις, [Ο]μόνοια, Ἀγάπη. ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δυνήσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ³ ἄκουέ, φησί, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν τῶν τὰ ἱμάτια μέλανα ἔχουσῶν. καὶ ἐκ τούτων τέσσαρες εἰσι δυνατώτεραι· ἡ πρώτη Ἀπιστία, ἡ δὲ δευτέρα Ἀκρασία, ἡ δὲ τρίτη Ἀπειθεια, ἡ δὲ τετάρτη Ἀπάτη. αἱ δὲ ἀκόλουθοι αὐτῶν καλοῦνται Λύπη, Πονηρία, Ἀσέλγεια, Ὁξυχολία, Ψεῦδος, Ἀφροσύνη, Καταλαλία, Μίσος. ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ φορῶν τοῦ Θεοῦ δούλος ²⁵ τὴν βασιλείαν μὲν ὕψεται τοῦ Θεοῦ, εἰς αὐτὴν δὲ οὐκ εἰσελεύσεται. ⁴ Οἱ λίθοι δέ, φημί, κύριε, οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἠρμωσμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τίνες εἰσὶ; Ὅι μὲ πρῶτοι, φησὶν, οἱ δέκα οἱ εἰς τὰ θεμέλια τεθειμένοι πρώτη γενεά, οἱ δὲ εἰκοσιπέντε δευτέρα γενεά ἀνδρῶν δικαίων· οἱ δὲ τριακονταπέντε προφηταὶ τοῦ Θεοῦ καὶ διά- ³⁰ κωνοὶ αὐτοῦ· οἱ δὲ τεσσαράκοντα ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι τοῦ κηρύγματος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. ⁵ Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, αἱ παρθένοι καὶ τούτους τοὺς λίθους ἐπέδωκαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου διενέγκασαι διὰ τῆς πύλης; ⁶ Οὔτοι γάρ, φησί, πρῶτοι ταῦτα τὰ πνεύματα ἐφόρεσαν καὶ ὅλως ἀπ' ἀλλήλων οὐκ ἀπέστη- ³⁵

incl. Sd. 1. ἔτι L², ὅτι L³. 3. οὐδ' ὅλως Hg.¹⁻² Gh. Fk., οὐδούλωσ L³, οὐ δούλωσ L². 8. ταῖς ἐντολαῖς L², ἐν ταῖς ἐντολαῖς Sd. L³. 9. 10. αὐτοῖς Sd. L³, αὐτὸς L². 11. δὴ ultim. verbum L²⁻³. L² add. λέπτει. sequentia usque ad Sim. IX, 30, 3 ε[ἰ] δὲ

exhibet codicis L. fol. III. 11—13. τῶν παρθένων — τῶν παρθένων τ]ὰ v. p. ae., τῶν παρθένων τ]ὰ L. 21. ἱμάτια v. p. ae., ὀνόματα L. τέσσαρες Hg.¹⁻², ὄ L. 28. δέκα Hg.¹⁻², ἰ L. 29. εἰκοσιπέντε Hg.¹⁻², κ̄ L, XV ae. 30. τριακονταπέντε Hg.¹⁻², ὄ L.

σαν, οὔτε τὰ πνεύματα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν πνευμάτων, ἀλλὰ παρέμειναν τὰ πνεύματα αὐτοῖς μέχρι τῆς κοιμήσεως αὐτῶν. καὶ εἰ μὴ ταῦτα τὰ πνεύματα μετ' αὐτῶν ἐσχέκει[σ]α[ν], οὐ[κ ἄ]ν εὐχρηστοὶ γεγόνεισαν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου τούτου.

XVI. Ἔτι μοι, φημί, κύριε, δήλωσον. Τί, φησίν, ἐπιζητεῖς; Διὰ τί, φημί, κύριε, οἱ λίθοι ἐ[κ] τοῦ β[υ]θοῦ ἀνέβησαν καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἐτέθησαν, πεφορηκότες τὰ πνεύματα ταῦτα; Ἐνάγκη, φησίν, εἶχον δι' ὕδατος ἀναβῆναι, ἵνα ζωοποιηθῶσιν· οὐκ ἠδύνατο γὰρ ἄλλως εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τὴν νέκρωσιν ἀπέθεντο τῆς προτέρας ζωῆς αὐτῶν. ἔλαβον οὖν καὶ οὗτοι οἱ κεκοιμημένοι τὴν σφραγίδα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ [καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ]. πρὶν γάρ, φησί, φορέσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, νεκρός ἐστιν· ὅταν δὲ λάβῃ τὴν σφραγίδα, ἀποτίθεται τὴν νέκρωσιν καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ζωὴν. ἡ σφραγὶς οὖν τὸ ὕδωρ ἐστίν· εἰς τὸ ὕδωρ οὖν καταβαίνουσι νεκροὶ καὶ ἀναβαίνουσι ζῶντες. κἀκείνοις οὖν ἐκηρύχθη ἡ σφραγὶς αὕτη καὶ ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τί, φημί, κύριε, καὶ οἱ τεσσαράκοντα λίθοι μετ' αὐτῶν ἀνέβησαν ἐκ τοῦ βυθοῦ, ἤδη ἐσχηκότες τὴν σφραγίδα; Ὅτι, φησίν, οὗτοι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διδάσκαλοι οἱ κηρύξαντες τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ κοιμηθέντες ἐν δυνάμει καὶ πίστει τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐκήρυξαν καὶ τοῖς προκεκοιμημένοις, καὶ αὐτοὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν σφραγίδα τοῦ κηρύγματος. κατέβησαν οὖν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ πάλιν ἀνέβησαν. [ἀλλ' οὗτοι ζῶντες κατέβησαν καὶ πάλιν ζῶντες ἀνέβησαν· ἐκείνοι δὲ οἱ προκεκοιμημένοι νεκροὶ κατέβησαν, ζῶντες δὲ ἀνέβησαν]. διὰ τούτων οὖν ἐζωοποιήθησαν καὶ ἐπέγνωσαν τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτῶν καὶ συνηρμόσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου καὶ ἀλατόμητοι συνωκοδομήθησαν· ἐν δικαιοσύνῃ γὰρ ἐκοιμήθησαν καὶ ἐν μεγάλῃ ἀγνείᾳ, μόνον δὲ τὴν σφραγίδα ταύτην οὐκ εἶχον. ἔχεις οὖν καὶ τὴν τούτων ἐπίλυσιν.

XVII. Ἐχῶ, φημί, κύριε· νῦν οὖν, κύριε, περὶ τῶν ὀρέων μοι δήλωσον, διὰ τί ἄλλαι καὶ ἄλλαι εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ποικίλαι; Ἀκουέ, φησί, τὰ ὄρη ταῦτα τὰ δώδεκα δώδεκα φυλαὶ εἰσὶν αἱ κατοικοῦσαι ὅλον τὸν κόσμον. ἐκηρύχθη οὖν εἰς ταύτας ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀποστόλων. Διὰ τί δὲ ποικίλα, καὶ ἄλλη καὶ

4. γογόνεισαν edd., γεγόνασι L.

8. τοῦ πύργου v. p. ae., om. L. 11. προτέρας v. p. ae., om. L. 13. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ v. p. ae., om. L. 14. τοῦ υἱοῦ v. p. ae.,

om. L. 19. τεσσαράκοντα Hg.¹⁻², μ L.

22. 23. προκεκοιμημένοις Clem. Al. v. ae., κεκοιμημένοις L.

35. δώδεκα δώδεκα v. p. ae., δώδεκα L.

ἄλλη ἰδέα ἐστὶ τὰ ὄρη, δῆλωσόν μοι, κύριε. Ἰακουέ, φησὶν· αἱ δώδεκα φυλαὶ αὐταὶ αἱ κατοικοῦσαι ὅλον τὸν κόσμον δώδεκα ἔθνη εἰσὶ, ποικίλαι δὲ εἰσι τῇ φρονήσει καὶ τῷ νοῦ· οἷα οὖν εἶδες τὰ ὄρη ποικίλα, τοιαῦταί εἰσι καὶ τούτων αἱ ποικιλίαι τοῦ νοῦς τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ φρόνησις. δηλώσω δέ σοι καὶ ἐνός ἐκάστου τὴν προῶξιν.⁸ Πρωτόν, φημί, κύριε, τοῦτο δῆλωσον, διὰ τί οὕτω ποικίλα ὄντα τὰ ὄρη, εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὅταν ἐτέθησαν οἱ λίθοι αὐτῶν, μιᾷ χρόῳ ἐγένοντο λαμπροί, ὡς καὶ οἱ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναβεβηκότες λίθοι;⁹ Ὅτι, φησὶ, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν κατοικοῦντα, ἀκούσαντα καὶ πιστεύσαντα ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι ἐκλήθησαν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. λαβόντες οὖν τὴν σφραγίδα μίαν φρόνησιν ἔσχον καὶ ἓνα νοῦν, καὶ μία πίστις αὐτῶν ἐγένετο καὶ μία ἀγάπη, καὶ τὰ πνεύματα τῶν παρθέτων μετὰ τοῦ ὀνόματος ἐφόρεσαν· διὰ τοῦτο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου μιᾷ χρόῳ ἐγένετο λαμπρὰ ὡς ὁ ἥλιος.¹⁰ μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ¹¹ καὶ γενέσθαι ἐν σῶματι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐμίαναν ἑαυτοὺς καὶ ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ γένους τῶν δικαίων καὶ πάλιν ἐγένοντο οἷοι πρότερον ἦσαν, μᾶλλον δὲ ἢ χεῖρονες. XVIII. Πῶς, φημί, κύριε, ἐγένοντο χεῖρονες, Θεὸν ἐπεγνωκότες;¹² Ὁ μὴ γινώσκων, φησὶ, Θεὸν καὶ πονηρεύμενος ἔχει κόλασιν τινα τῆς πονηρίας αὐτοῦ, ὁ δὲ Θεὸν ἐπιγνοὺς οὐκ ἔτι ὀφείλει πονηρεύεσθαι, ἀλλ' ἀγαθοποιεῖν.¹³ ἐὰν οὖν ὀφείλων ἀγαθοποιεῖν πονηρεύηται, οὐ δοκεῖ πλείονα πονηρίαν ποιεῖν παρὰ τὸν μὴ γινώσκοντα τὸν Θεόν; διὰ τοῦτο οἱ μὴ ἐγνωκ[ό]τες Θεὸν καὶ πονηρεύμενοι κεκριμένοι εἰσὶν εἰς θάνατον, οἱ δὲ τὸν Θεὸν ἐγνωκότες καὶ τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ ἑωρακότες¹⁴ καὶ πονηρεύμενοι δισσωῶς κολασθήσονται καὶ ἀποθανοῦνται εἰς τὸν αἰῶνα.¹⁵ οὕτως οὖν καθαρισθήσεται ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ὡς εἶδες ἐκ τοῦ πύργου τοὺς λίθους [ἡρ]μένους καὶ παραδεδομένους τοῖς πνεύμασι τοῖς πονηροῖς καὶ ἐκεῖθεν ἐβληθέντας. καὶ ἔσται ἐν σῶματι τῶν κεκαθαρμένων, ὡσπερ καὶ ὁ πύργος ἐφαίνετο ὡς ἐξ ἐνός λίθου γεγονὼς μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτόν.¹⁶ οὕτως ἔσται καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτὴν καὶ ἀποβληθῆναι τοὺς πονηροὺς καὶ ὑποκριτὰς καὶ βλασφήμους καὶ διψύχους καὶ πονηρευομένους ποικίλαις πονηρίαις.¹⁷ μετὰ τὸ τούτους ἀποβληθῆναι ἔσται ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἐν σῶματι, μία φρόνησις, εἰς¹⁸ νοῦς, μία πίστις, μία ἀγάπη. καὶ τότε ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀγαλλιά-

8. μιᾷ χρόῳ scripsi, μία χρόα L et edd.
11. τοῦ υἱοῦ v. p. ae., om. L. 14. μιᾷ χρόῳ scripsi, μία χρόα L et edd. 15. λαμπρὰ v. p. ae. et edd., λαμπρὸς L. 16. ἐξ αὐτῶν v. p. et edd., ἐξω L. 18. δὲ ἡ scripsi, δὲ ἡ L. 19. Θεὸν p, χῶ

(χριστόν) L, κύριον v. ae. 22. ὀφείλων ἀγαθοποιεῖν v. p. ae., ὁ φιλῶν ἄγαν L. 27. ὡς p. ae. (etiam v.), ὡς δὲ L. 28. [ἡρ]μένους v. p. ae., [ρίπτο]μένους ed. pr. 30. ἐφαίνετο Orig. v. ae., ἐγένετο L. p.

σεται καὶ εὐφρανθήσεται ἐν αὐτοῖς ἀπειληφῶς τὸν λαὸν αὐτοῦ καθαρόν·

·Μεγάλως·, φημί, κύριε, καὶ ἐνδόξως πάντα ἔχει. ⁵ ἔτι, φημί, κύριε, τῶν ὀρέων ἐνὸς ἐκάστου δήλωσόν μοι τὴν δύναμιν καὶ τὰς
 5 πράξεις, ἵνα πᾶσα ψυχὴ πεποιθυῖα ἐπὶ τὸν κύριον ἀκούσασα δο-
 ξάσῃ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ ἐνδοξὸν ὄνομα αὐτοῦ. Ἰσχυροῦ,
 φησί, τῶν ὀρέων τὴν ποικιλίαν καὶ τῶν δώδεκα ἐθνῶν. XIX. ἐκ
 τοῦ πρώτου ὄρους τοῦ μέλανος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν·
 ἀποστάται καὶ βλάσφημοι εἰς τὸν κύριον καὶ προδόται τῶν δού-
 10 λων τοῦ Θεοῦ. τούτοις δὲ μετάνοια οὐκ ἔστι, θάνατος δὲ ἔστι,
 καὶ διὰ τοῦτο καὶ μέλανές εἰσι· καὶ γὰρ τὸ γένος αὐτῶν ἄνομόν
 ἔστιν. ² ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου ὄρους τοῦ ψιλοῦ οἱ πιστεύσαντες τοιοῦ-
 τοί εἰσιν· ὑποκριταὶ καὶ διδάσκαλοι πονηρίας, καὶ οὗτοι οὖν τοῖς
 προτέροις ὅμοιοί εἰσι, μὴ ἔχοντες καρπὸν δικαιοσύνης· ὡς γὰρ τὸ
 15 ὄρος αὐτῶν ἄκαρπον, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ τοιοῦτοι ὄνομα μὲν
 ἔχουσιν, ἀπὸ δὲ τῆς πίστεως κενοί εἰσι, καὶ οὐδεὶς ἐν αὐτοῖς καρ-
 πὸς ἀληθείας. τούτοις οὖν μετάνοια κεῖται, ἐὰν ταχὺ μετανοήσω-
 σιν· ἐὰν δὲ βραδύνωσι, μετὰ τῶν προτέρων ἔσται ὁ θάνατος
 αὐτῶν. ³ Διὰ τί, φημί, τούτοις μετάνοιά ἔστι, τοῖς δὲ πρώτοις
 20 οὐκ ἔστι; παρὰ τι γὰρ αἱ αὐταὶ αἱ πράξεις αὐτῶν εἰσί. Διὰ
 τοῦτο, φησί, τούτοις μετάνοια κεῖται, ὅτι οὐκ ἐβλασφήμησαν τὸν
 κύριον αὐτῶν, οὐδὲ ἐγένοντο προδόται τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, διὰ
 δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λήμματος ὑπεκρίθησαν, καὶ ἐδίδαξεν ἕκαστος
 κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων τῶν ἁμαρτανόντων. ἀλλὰ
 25 τίσουσιν δίκην τινά· κεῖται δὲ αὐτοῖς μετάνοια διὰ τὸ μὴ γενέσθαι
 αὐτοὺς βλασφήμους μηδὲ προδότας. XX. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ
 τρίτου τοῦ ἔχοντος ἀκάνθας καὶ τριβόλους οἱ πιστεύσαντες τοιοῦ-
 τοί εἰσι· οἱ μὲν πλούσιοι, οἱ δὲ πραγματείας πολλαῖς ἐμπεφυρμέ-
 νοι. οἱ μὲν τρίβολοί εἰσιν οἱ πλούσιοι, αἱ δὲ ἄκανθαι οἱ ἐν ταῖς
 30 πραγματεῖαις ταῖς ποικίλαις ἐμπεφυρμένοι. ² οὗτοι [οὖν οἱ πολλαῖς
 καὶ ποικίλαις πραγματεῖαις ἐνεχόμενοι οὐ] κολλῶνται τοῖς δούλοις
 τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀποπλανῶνται πνιγόμενοι ὑπὲρ τῶν πράξεων αὐτῶν·
 οἱ δὲ πλούσιοι δυσκόλως κολλῶνται τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ, φοβού-
 μενοι μὴ τι αἰτισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ τοιοῦτοι οὖν δυσκόλως εἰσε-
 35 λεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ³ ὥσπερ γὰρ ἐν τριβόλοις
 γυμνοῖς ποσὶ περιπατεῖν δύσκολόν ἐστιν, οὕτω καὶ τοῖς τοιοῦτοις
 δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ⁴ ἀλλὰ τού-
 τοις πᾶσι μετάνοιά ἔστι, ταχινὴ δέ, ἵν' ὁ τοῖς προτέροις χρόνοις

4. ἐκάστου v. p. ae., ἐκάστου, κύριε L.
 12. ψιλοῦ v. et edd., ὑψηλοῦ L. 20. αἱ
 αὐταὶ v. p. ae., καὶ αὐταὶ L. 24. κατὰ
 v. p. ae., om. L. 28. οἱ μὲν v. p., τινὲς

δὲ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν L. (variis lectionibus
 coniunctis). 30. 31. οὖν — οὐ v. p. ae.,
 om. L. 34. αἰτισθῶσιν ὑπὲρ v. p. ae.,
 αἰτιαθῶσιν ἀπ' L. 38. ταχινὴ edd., τα-

οὐκ εἰργάσαντο, νῦν ἀναδράμωσιν ταῖς ἡμέραις καὶ ἀγαθόν τι ποιήσωσι καὶ [ἐὰν μετανοήσωσι καὶ ἀγαθόν τι ποιήσωσι], ζήσονται τῷ Θεῷ· ἐὰν δὲ ἐπιμείνωσι ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, παραδοθήσονται ταῖς γυναιξίν ἐκείναις, αἵτινες αὐτοὺς θανατώσουσιν. XXI. ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου ὄρους τοῦ ἔχοντος βοτάνας πολλὰς, τὰ μὲν ἐπάνω 5 τῶν βοτανῶν χλωρά, τὰ δὲ πρὸς ταῖς ῥίζαις ξηρά, τινὲς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ξηραίνονται, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· οἱ μὲν δίψυχοι, οἱ δὲ τὸν κύριον ἔχοντες ἐπὶ τὰ χεῖλη, ἐπὶ τὴν καρδίαν δὲ μὴ ἔχοντες. ² διὰ τοῦτο τὰ θεμέλια αὐτῶν ξηρά ἐστὶ καὶ δύναμιν μὴ ἔχοντα, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν μόνα ζῶσι, τὰ δὲ ἔργα 10 αὐτῶν νεκρά ἐστίν. οἱ τοιοῦτοι [οὔτε ζῶσιν οὔτε] τεθνήκασιν. ὅμοιοι οὖν εἰσὶ τοῖς διψύχοις· καὶ γὰρ οἱ δίψυχοι οὔτε χλωροὶ εἰσιν οὔτε ξηροὶ· οὔτε γὰρ ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. ³ ὥσπερ γὰρ αὐτῶν αἱ βοτάναι ἤλιον ἰδοῦσαι ἐξηράνθησαν, οὕτω καὶ οἱ δίψυχοι, ὅταν θλίψιν ἀκούσωσι, διὰ τὴν δειλίαν αὐτῶν εἰδωλο- 15 λατροῦσι καὶ τὸ ὄνομα ἐπαισχύνονται τοῦ κυρίου αὐτῶν. ⁴ οἱ τοιοῦτοι οὖν οὔτε ζῶσιν οὔτε τεθνήκασιν. ἀλλὰ καὶ οὗτοι, ἐὰν ταχὺ μετανοήσωσι, [δύνανται ζῆσαι· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσιν], ἤδη παραδεδομένοι εἰσὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἀποφερομέναις τὴν ζωὴν αὐτῶν. XXII. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ πέμπτου τοῦ ἔχοντος βοτάνας 20 χλωρὰς καὶ τραχέος ὄντος οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· πιστοὶ μὲν, δυσμαθεῖς δὲ καὶ ἀνθάδεις καὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκοντες, θέλοντες πάντα γινώσκειν, καὶ οὐδὲν ὄλως γινώσκουσι. ² διὰ τὴν ἀνθάδειαν αὐτῶν ταύτην ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν ἡ σύνεσις, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς ἀφροσύνη μωρά. ἐπαινοῦσι δὲ ἑαυτοὺς ὡς σύνεσιν ἔχοντας καὶ 25 θέλουσιν ἐθειλοδιδάσκαλοι εἶναι, ἄφρονες ὄντες. ³ διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑψηλοφροσύνην πολλοὶ ἐκενώθησαν ὑψοῦντες ἑαυτούς· μέγα γὰρ δαιμόν[ιον ἐστίν] [ἢ ἀνθάδει]α [καὶ ἡ κενὴ πεποίθησις]· ἐκ τούτων οὖν πολλοὶ ἀπεβλήθησαν, τινὲς δὲ μετενόησαν καὶ ἐπίστευσαν καὶ ὑπέταξαν ἑαυτοὺς τ[οῖς] ἔχουσι σύν[εσιν, γνόντες τὴν] ἑαυτῶν ἀφροσύνην. 30 ⁴ καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ τοῖς τοιοῦτοις κεῖται μετάνοια· οὐκ ἐγένοντο γὰρ πονηροί, μᾶλλον δὲ [μωροὶ καὶ ἀσύνητοι. οὔτοι οὖν ἐὰν] μετανοήσωσι, ζήσονται τῷ Θεῷ, ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσι, κατοικήσουσι μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν πονηρευομένων εἰς αὐτούς. XXIII. οἱ δὲ ἐκ τοῦ [ὄρους τοῦ] ἕκτου τοῦ ἔχοντος σχισμὰς μεγάλας καὶ μι- 35

χεινή L. 2. ἐὰν — ποιήσωσι v. p. ae., om. L. 4. γυναιξίν v. p. ae., πράξεσιν L. 6. χλωρά edd., χλωρὰς L. ξηρά edd., ξηρὰς L. 11. οὔτε ζῶσιν οὔτε v. p. ae., om. L. 12. 13. οὔτε χλωροὶ εἰσιν οὔτε ξηροὶ v. p. ae., οὔτε ξηροὶ

Hermae Pastor graece ed. Hilgenfeld.

εἰσιν οὔτε χλωροὶ L. 16. τὸ om. L. 17. οὔτε ζῶσιν v. p. ae., om. L. 18. μετανοήσωσιν L. δύναται — μετανοήσωσιν v. p. ae., om. L. 28. καὶ ἡ κενὴ πεποίθησις v. p. ae., evanuerunt in L. 32. μωροὶ — ἐὰν v.

κρὰς καὶ ἐν ταῖς σχισμαῖς βοτάνας μεμαραμμένας πιστεύσαντες
 τοιοῦτοί εἰσιν· ² οἱ μὲν τὰς σχισμὰς τὰς μικρὰς ἔχοντες, οὗτοι
 εἰσιν οἱ κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, καὶ ἀπὸ τῶν καταλαλιῶν ἑαυτῶν
 μεμαραμμένοι εἰσιν ἐν τῇ πίστει· ἀλλὰ μετενό[ησαν] ἐκ τούτων
 5 πολλοί. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ μετανοήσουσιν, ὅταν ἀκούσωσί μου τὰς
 ἐντολάς· μικραὶ γὰρ αὐτῶν εἰσιν αἱ καταλαλίαι, καὶ ταχὺ μετα-
 νοήσουσιν. ³ οἱ δὲ μεγάλας ἔχοντες σχισμὰς, οὗτοι παράμονοι εἰσι
 ταῖς καταλαλίαις αὐτῶν καὶ μνησικακοὶ γίνονται μνησιῶντες ἀλλ[ή-
 λους]. οὗτοι οὖν ἀπὸ τοῦ πύργου ἀπερρίφησαν καὶ ἀπεδοκιμά-
 10 σθησαν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ. οἱ τοιοῦτοι οὖν δυσκόλως ζήσονται.
⁴ εἰ δὲ θεὸς καὶ κύριος ἡμῶν ὁ πάντων κυριεύων καὶ ἔχων πάσης
 τῆς κτίσεως αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν οὐ μνησικακεῖ τοῖς ἐξομολογουμέ-
 νοις τὰς ἁμαρτίας αὐ[τῶν], ἀλλ' ἵλεως γίνεται, ἄνθρωπος φθαρτὸς
 ὢν καὶ πλήρης ἁμαρτιῶν ἀνθρώπων μνησικακεῖ ὡς δυνάμενος ἀπο-
 15 λέσαι ἢ σῶσαι αὐτόν; ⁵ λέγω δ[ὲ ὑ]μ[ῖν, ὁ] ἄγγελος τῆς μετανοίας,
 ὅσοι ταύτην ἔχετε τὴν αἴρεσιν, ἀπόθεσθε αὐτήν καὶ μετανοήσατε, καὶ
 ὁ κύριος ἰάσεται ὑμῶν τὰ πρότε[α ἁμαρτήματα], ἐὰν καθαρῶς
 ἑαυτοὺς ἀπὸ τούτου τοῦ δαιμονίου· εἰ δὲ μή, παραδοθήσεσθε
 αὐτῷ εἰς θάνατον. XXIV. ἐκ δὲ τοῦ ἑβδόμο[υ ὄρους, ἐν ᾧ βοτά-
 20 ναί] χλωραὶ [καὶ] ἰλαραὶ, καὶ ὄλον τὸ ὄρος εὐθηνῶν, καὶ πᾶν γέ-
 νος κτηνῶν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνέμοντο τὰς βο[τάνας ἐν
 τούτῳ τῷ] ὄρει, καὶ αἱ [βοτ]άναι ἅς ἐνέμοντο μᾶλλον εὐθαλεῖς
 ἐγίνοντο, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσι· ² πάντοτε ἀπλοῖ [καὶ ἄ]-
 κακοὶ [καὶ μακάριοι ἐ]γίνοντο, μηδὲν κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, ἀλλὰ
 25 πάντοτε ἀγαλλιώμενοι ἐπὶ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ καὶ ἐνδεδυμένοι
 [τὸ] πνεῦμα [τὸ ἅγιον τούτων τῶν πα]ρθέτων καὶ πάντοτε σπλάγγ-
 νον ἔχοντες ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν παντὶ
 ἀνθρώπῳ ἐχορήγησαν ἀνονειδίστως καὶ ἀδιστάκτως. ³ [ὁ οὖν] κύ-
 ριος ἰδὼν τὴν ἀπλότητα αὐτῶν καὶ πᾶσαν νηπιότητα ἐπλήθυνεν
 30 αὐτοὺς ἐν τοῖς κόποις τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐχαρίτωσεν αὐτοὺς
 ἐν πάσῃ πράξει αὐτῶν. ⁴ λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς τοιούτοις οὓσιν ἐγὼ
 ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας· διαμείνατε τοιοῦτοι, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσε-
 ται [τὸ σ]πέρμα ὑμῶν ἕως αἰῶνος· ἐδοκίμασε γὰρ ὑμᾶς ὁ κύριος καὶ
 ἐνέγραψεν ὑμᾶς εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἡμέτερον, καὶ ὄλον τὸ σπέρμα
 35 ὑμῶν κατοικήσει μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· ἐκ γὰρ τοῦ πνεύματος
 αὐτοῦ ἐλάβετε. XXV. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ὀγδόου, οὗ ἦσαν αἱ
 πολλαὶ πηγαί, καὶ πᾶσα ἡ κτίσις τοῦ κυρίου ἐποτίζετο ἐκ τῶν
 πηγῶν, οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ἀπόστολοι καὶ διδάσκαλοι

p. ae., πονηρο L. 1. μεμαραμ-
 μένας edd., μεμαρασμένας L. 4. με-
 μαραμμένοι v. p. ae., μεμωραμένοι L.

11. κύριος Hg.³, ὁ κύριος L. 29.
 νηπιότητα v. p., ἡπιότητα L. 36.
 πνεύματος v. p. ae., σπέρματος L.

οἱ κηρύξαντες εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ οἱ διδάξαντες σεμνῶς καὶ ἀγνῶς τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ μηδὲν ὅλως νοσφισάμενοι εἰς ἐπιθυμίαν πονηράν, ἀλλὰ πάντοτε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ πορευθέντες, καθὼς καὶ παρέλαβον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τῶν τοιούτων οὖν ἡ πάροδος μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν. XXVI. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους 5 τοῦ ἐνάτου τοῦ ἐρημώδους τοῦ τὰ ἐρπετὰ καὶ θηρία ἐν αὐτῷ ἔχοντος τὰ διαφθείροντα τοὺς ἀνθρώπους οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ² οἱ μὲν τοὺς σπίλους ἔχοντες διάκονοί εἰσι κακῶς διακονήσαντες καὶ διαρπάσαντες χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τὴν ζωὴν καὶ ἑαυτοῖς περιποιησάμενοι ἐκ τῆς διακονίας ἧς ἔλαβον διακονῆσ[αι]. 10 ἐὰν οὖν ἐπιμείνωσι τῇ αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ, ἀπέθανον, καὶ οὐδεμίᾳ αὐτοῖς ἐλπίς ζωῆς· ἐὰν δὲ ἐπιστρέψωσι καὶ ἀγνῶς τελειώσωσι τὴν διακονίαν αὐτῶν, δινήσονται ζῆσαι. ³ οἱ δὲ ἐψωριακότες, οὗτοι οἱ ἀρνησάμενοί εἰσι καὶ μὴ ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν κύριον ἑαυτῶν, ἀλλὰ χερσωθέντες καὶ γενόμενοι ἐρημώδεις, μὴ κολλώμενοι τοῖς δού- 15 λοῖς τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ μονάζοντες ἀπολλύουσι τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. ⁴ ὡς γὰρ ἄμπελος ἐν φραγμῷ τινὶ καταλειφθεῖσα ἀμελείας τυγχάνουσα καταφθείρεται καὶ ὑπὸ τῶν βοτανῶν ἐρημοῦται καὶ τῷ χρόνῳ ἀγρία γίνεται καὶ οὐκέτι εὐχρηστός ἐστ[ι] τῷ δεσπότη ἑαυτῆς, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι ἀνθρώποι ἑαυτοὺς ἀπεγνώκασιν καὶ γίνονται ἀχρηστοὶ 20 τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν ἀγριωθέντες. ⁵ τούτοις οὖν μετάνοια γίνεται, ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας εὐρεθῶσιν ἠρνημένοι· ἐὰν δὲ ἐκ καρδίας εὐρεθῇ ἠρνημένος τις, οὐκ οἶδα εἰ δύναται ζῆσαι. ⁶ καὶ τοῦτο οὐκ εἰς ταύτας τὰς ἡμέρας λέγω, ἵνα τις ἀρνησάμενος μετάνοιαν λάβῃ· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ σωθῆναι τὸν μέλλοντα νῦν ἀρνεῖσθαι τὸν κύριον 25 ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐκείνοις τοῖς πάλαι ἠρνημένοις δοκεῖ κεῖσθαι μετάνοια. εἴ τις οὖν μέλλει μετανοεῖν, ταχινὸς γενέσθω πρὶν τὸν πύργον ἀποτελεσεθῆναι· εἰ δὲ μὴ, ὑπὸ τῶν γυναικῶν καταφθαρήσεται εἰς θάνατον. ⁷ καὶ οἱ κολοβοί, οὗτοι δόλιοί εἰσι καὶ καταλάλοι· καὶ τὰ θηρία ἃ εἶδες εἰς τὸ [ἐνάτον] ὄρος οὗτοί εἰσιν. ὡσπερ 30 γὰρ τὰ θηρία διαφθείρει τῷ ἑαυτῶν ἰῶ τὸν ἀνθρώπον καὶ ἀπολλύει, οὕτω καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τὰ ῥήματα δ[ια]φθείρει τὸν ἀνθρώπον καὶ ἀπολλύει. ⁸ οὗτοι οὖν κολοβοί εἰσιν ἀπὸ τῆς πίστεως αὐτῶν διὰ τὴν πρᾶξιν ἣν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς· τινὲς δὲ μετενόησαν καὶ ἐσώθησαν. καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τοιοῦτοι ὄντες δύνανται 35 σωθῆναι, ἐὰν μετανοήσωσιν· ἐὰν δὲ μὴ μετανοήσωσιν, ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ὧν τὴν δύναμιν ἔχουσιν ἀποθανοῦνται. XXVII. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ δεκάτου, οὗ ἦσαν δένδρα σκεπάζοντα πρόβατ[ά] τινὰ οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ² ἐπίσκοποι καὶ φιλόξενοι, οἱ-

6. τὰ edd., om. L. αὐτῷ Hg.¹⁻², αὐτῶ L. edd., ταχεινός L. 30. ἐνάτον Hg.¹⁻², [5] L.
24. λάβοι (corr. e λάβη) L. 28. ταχινός 31. διαφθείρει (corr. e διαφθέρουσι) L.

τινες ἡδέως εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν πάντοτε ὑπεδέξαντο τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἄτερ ὑποκρίσεως. οἱ δὲ ἐπίσκοποι πάντοτε τοὺς ὑστερημένους καὶ τὰς χήρας τῇ διακονίᾳ ἑαυτῶν ἀδιαλείπτως ἐσκέπασαν καὶ ἀγνώως ἀνεστράφησαν πάντοτε. ³ οὗτοι οὖν πάντες σκεπασθήσονται ὑπὸ τοῦ κυρίου διαπαντός. οἱ οὖν ταῦτα ἐργασάμενοι ἔνδοξοί εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἤδη ὁ τόπος αὐτῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐστίν, ἐὰν ἐπιμείνωσιν ἕως τέλους λειτουργοῦντες τῷ κυρίῳ.

XXVIII. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ ἑνδεκάτου, οὗ ἦσαν δένδρα καρπῶν πλήρη, ἄλλοις καὶ ἄλλοις καρποῖς κεκοσμημένα, οἱ πιστεύσαντες ¹⁰ τοιοῦτοί εἰσιν. ² οἱ παθόντες ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, οὗ καὶ προθύμως ἔπαθον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ παρέδωκαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν. ³ Διὰ τί οὖν, φημί, κύριε, πάντα μὲν τὰ δένδρα καρποὺς ἔχει, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καρποὶ εὐειδέστεροί εἰσιν; ⁴ Ἄκουε, φησὶν. ὅσοι ποτὲ ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα, ἔνδοξοί εἰσι ¹⁵ παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ πάντων τούτων αἱ ἁμαρτίαι ἀφηρέθησαν, ὅτι ἔπαθον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τί δὲ οἱ καρποὶ αὐτῶν ποικίλοι εἰσιν, τινὲς δὲ ὑπερέχοντες; ⁴ Ἄκουε. ὅσοι, φησὶν, ἔπ' ἐξουσίαν ἀχθέντες ἐξητάσθησαν καὶ οὐκ ἠρνήσαντο, ἀλλ' ἔπαθον προθύμως, οὗτοι μᾶλλον ἔνδοξότεροί εἰσι παρὰ τῷ κυρίῳ.

²⁰ τούτων ὁ καρπὸς ἐστὶν ὁ ὑπερέχων. ὅσοι δὲ δειλοὶ καὶ ἐν δισταγμῷ ἐγένοντο καὶ ἐλογίσαντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πότερον ἀρνήσονται ἢ ὁμολογήσουσι, καὶ ἔπαθον, τούτων οἱ καρποὶ ἐλάττους εἰσιν, ὅτι ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἡ βουλή αὕτη. πονηρὰ γὰρ ἡ βουλή αὕτη, ἵνα δοῦλος κύριον ἴδιον ἀρνήσεται. ⁵ βλέπετε οὖν ὑμεῖς ²⁵ οἱ ταῦτα βουλευόμενοι, μήποτε ἡ βουλή αὕτη διαμείνη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ ἀποθανεῖσθε τῷ Θεῷ. ὑμεῖς δὲ οἱ πάσχοντες ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος δοξ[άζειν] ὀφείλετε τὸν Θεόν, ὅτι ἀξίους ὑμᾶς ἠγήσατο ὁ Θεός, ἵνα τούτου τὸ ὄνομα βαστάζητε, καὶ πᾶσαι ὑμῶν αἱ ἁμαρτίαι ἰαθῶσιν. ⁶ [οὐκοῦν μακα]ρίζετε ἑαυτούς. ἀλλὰ δοκεῖτε ³⁰ ἔργον μέγα πεποιημένα, ἐὰν τις ὑμῶν διὰ τὸν Θεὸν πάθῃ. ζῶν ὑμῖν ὁ κύριος χαρίζεται, καὶ οὐ νοεῖ[τε]. αἱ γὰρ ἁμαρτίαι ὑμῶν κατεβάρησαν, καὶ εἰ μὴ πεπόνθατε ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος κυρίου, διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν τεθνήκειτε [ἂν] τῷ Θεῷ. ⁷ ταῦτα ὑμῖν λέγω τοῖς διστάζουσι περὶ ἀρνήσεως ἢ ὁμολογήσεως. ὁμολογεῖτε ὅτι κύριον ἔχετε, μήποτε ἀρνούμενοι [πα]ραδοθ[ήσησθε] εἰς δεσμοτήριον. ³⁵ εἰ τὰ ἔθνη τοὺς δούλους αὐτῶν κολάζουσιν, ἐὰν τις ἀρνήσεται τὸν κύριον ἑαυτοῦ, τί δοκεῖτε ποιήσει ὁ κύριος ὑμῖν, ὃς [ἔχει] πάντων τὴν ἐξουσίαν; ἄρατε τὰς βουλὰς ταύτας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἵνα διαπαντὸς ζήσητε τῷ Θεῷ. XXIX. ἐκ δὲ τοῦ ὄρους τοῦ

13. εὐειδέστεροι v. p. ae., ἀηδέστεροι L. 26. ἀποθανεῖσθε edd., ἀποθανῆσθε ἐν L.
37. ὑμῖν v. p. ae., ἡμῶν L.

δωδεκάτου τοῦ λευκοῦ οἱ πιστεύσαντες τοιοῦτοί εἰσιν· ὡς νήπια βρέφη εἰσίν, οἷς οὐδεμία κακία ἀναβαίνει ἐπὶ τὴν καρδίαν, οὐδὲ [ἔγνω]σαν τί ἐστὶ πονηρία, ἀλλὰ πάντοτε ἐν νηπιότητι διέμειναν. ² οἱ τοιοῦτοι οὖν ἀδιστακτικῶς κατοικήσουσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θε[οῦ, ὅτι] ἐν οὐδενὶ πράγματι ἐμίαναν τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ, ⁵ ἀλλὰ μετὰ νηπιότητος διέμειναν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ φρονήσει. ³ ὅσοι οὖν διαμενεῖτε, φησί, ,καὶ ἔσεσθε ὡς τὰ βρέφη, κακίαν μὴ ἔχοντες, καὶ πάντων τῶν προειρημένων ἐνδοξότεροι ἔ[σε]σθε· πάντα γὰρ τὰ βρέφη ἐνδοξά ἐστὶ παρὰ τῷ θεῷ καὶ πρῶτα παρ' αὐτῷ. μακάριοι οὖν ὑμεῖς, ὅσοι ἂν ἄρητε ἀφ' ¹⁰ ἑαυτῶν τὴν πονηρίαν, ἐνδύσησθε δὲ τὴν ἀκακίαν. πρῶτοι πάντων ζήσεσθε τῷ θεῷ.

⁴ Μετὰ τὸ συντελέσαι αὐτὸν τὰς παραβολὰς τῶν ὁρέων λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, νῦν μοι δήλωσον περὶ τῶν λίθων τῶν ἠρμένων ἐκ τοῦ πεδίου καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθειμένων ἀντὶ τῶν λίθων τῶν ¹⁵ ἠρμένων [ἐκ] τοῦ πύργου καὶ τῶν στρογγύλων τῶν τεθέντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ τῶν ἔτι στρογγύλων ὄντων. XXX. ,Ἄκουε, φησί, ,καὶ περὶ τούτων πάντων. οἱ λίθοι οἱ ἐκ τοῦ [πεδί]ου ἠρμένοι καὶ τεθειμένοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου ἀντὶ τῶν ἀποβεβλημένων αἱ ῥίζαι εἰσὶ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ τούτου. ² ἐπεὶ οὖν ²⁰ οἱ πιστεύσαντες ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ λευκοῦ πάντες ἀκακοὶ εὐρέθησαν, ἐκέλευσεν ὁ κύριος τοῦ πύργου τούτους ἐκ τῶν ῥιζῶν τοῦ ὄρους τούτου βληθῆναι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου. ἔγνω γὰρ ὅτι ἐὰν ἀπέλθωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ πύργου οἱ λίθοι οὗτοι, διαμενοῦσι λαμπροί, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν μελανήσει. ³ εἰ δὲ † καὶ ἐκ ²⁵ τῶν ἄλλων ὁρέων τούτῳ προσέθηκεν, ἀνάγκη ἦν ἂν οὐδεμία τῷ κυρίῳ τοῦ πύργου δοκιμάζειν αὐτοὺς καὶ καθαίρειν. πάντες γὰρ οὗτοι οἱ προστεθειμένοι τῷ πύργῳ λίθοι, ἅτε λίαν λευκοὶ καὶ ἄσπιλοι ὄντες, εἰσὶν οἱ ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐκ νηπιότητος πιστοί, οἵπερ μάλιστα καὶ ἄχρι τελευτῆς τοιοῦτοι διαμενοῦσιν, ὡς ἐκ ³⁰

4. κατοικήσουσιν v., κατοικοῦσιν L. 17. Ἄκουε κτλ. Simonides edidit e codicibus Clementino (C.) et Amphilochio (A). Clementinus si a Lipsiensi diversus est, verbo tenuis eadem, quae L., exhibet p. 16—24 ε[ἴ] δὲ. 21. ἀκακοὶ C. L., κακίας ἄτερ A. 22. τῶν ῥιζῶν v. p. ae., om. C. L. A. 24. εἰς C. L., πρὸς A. 25. λαμπροὶ C. L., ἀγάζοντες A. μελανήσει C. L. A. εἰ δὲ. sequentia graece primus edidit Simonides ex illis duobus codicibus. ipse adnotavit: ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ ἐλλεῖπον, τὸ δὲ παρ- ἐνδετον χωρῶν [καὶ ἐκ τῶν ἄλλων] ἐκ

τοῦ Ἀμφιλοχέλου ἀπογ. ἐλήφθη, ὅτι ὑπὸ σεὸς τὸ Κλημέντειον διέφθαρτο ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ὡσπερ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσιν (idem codici Lipsiensi accidisse constat), ἅπερ μάλιστα περιττὸν ἔκρινα παρενδέσει διακρίνειν. ἄσκοπον γάρ. καὶ C. A., om. v. p. ae. 26. ἀνάγκη ἦν ἂν οὐδεμία C. A. vulg. cod. Augiensis, ἀνάγκη ἦν ἂν v. (codd. pler.) p. ae. αὐτὸν (cf. p.) emendavi, αὐτῷ C. A. 28. 29. ἅ τε λίαν λευκοὶ καὶ ἄσπιλοι ὄντες C, ἅ τε λίαν καὶ ἄσπιλοι ὄντες, οὐδαμῶς δὲ ψαθαροί A. 29. ἐν (of Mand. IV, 1, 4) A, om. C. 30. οἵ περ Sd. διαμένουσιν C. A.

τοῦ αὐτοῦ πάντες οὗτοι γένους ὄντες. μακαριστὸν ἄρα τὸ γένος ἐστὶ τοῦτο, ὅτι δίκαιόν ἐστι καὶ ἄκακον, ὥσπερ τὰ βρέφη. ⁴ ἄκουε δὴ, φησί, νῦν, ὃ Ἐρμᾶ, καὶ περὶ τῶν λίαν μὲν στρογγύλων, λαμπρῶν δὲ ὄντων λίθων. πάντες μέντοι οὗτοι, ὥσπερ εὔρακας, ⁵ Ἐρμᾶ, εἰσὶν ἠρμένοι ἐκ τοῦ λευκοῦ ὄρους. ,Καὶ ἵνα τί, ἔφην αὐτῷ, οὕτως στρογγύλοι εὐρέθησαν; Ὅτι, φησὶν, ἐξέκλιναν μὲν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, τῆς ὁδοῦ τοῦ κυρίου ἕνεκα κοσμικῶν φροντίδων καὶ μάλιστα πλοῦτου, τοῦ δὲ Θεοῦ οὐκ ἀπεχωρίσθησαν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ αἰεὶ διέμειναν οὐδὲ λόγον πικρὸν πώποτε ἐξερεῖξαντο οὗτοι κατὰ ¹⁰ τινος ἢ πονηρίας τινὰ διελογίσαντο, ἀλλὰ διετέλεσαν αἰεὶ προσέχοντες ἰσότητι καὶ ἀρετῇ καὶ ἀληθείᾳ· διελογίζοντο δὲ περὶ οὐδενὸς ἀλλοτρίου τούτων, ἀλλὰ περὶ τούτων διελογίζοντο αἰεὶ καὶ συνδιελέγοντο ἀλλήλοις. ⁵ ἐπεὶ οὖν ὁ κύριος τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἔγνω, οἷον πείθεσθαι αὐτοὺς τῇ ἀληθείᾳ, ἐκέλευσε μὲν αὐτοὺς τοιοῦτους ¹⁵ διαμεῖναι, ἀρθῆναι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὸν πλοῦτον, ἵνα μήποτε ἕνεκα τούτου ὀλισθήσωσι καὶ παρεκκλίνωσι τῆς ὁδοῦ τοῦ κυρίου καὶ ἀποστρέψωσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ γὰρ οὐκ ἠθέλησεν ὁ κύριος τοῦ πύργου ἐκβαλεῖν αὐτοὺς τῆς οἰκοδομῆς, ἀλλὰ καθαίρειν ἐκέλευσε τοῦ δύνασθαι αὐτοὺς ἀγαθοποιεῖν αἰεὶ, ὅπως ζήσωσι ²⁰ τῷ Θεῷ· ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ γὰρ γένους εἰσὶν ἅπαντες οὗτοι. διόπερ καὶ ἐλατομήθησαν καὶ τῇ λοιπῇ τοῦ πύργου οἰκοδομῇ ἠρμόσθησαν ἐπιβληθέντες, τοῦ ὄγκου αὐτῶν μικρὸν ἀποκοπέντος. XXXI. οἱ δ' αὖ τούτων ἔταιροι, οἱ καὶ ἄχρις ἡμέρας στρογγύλοι διαμένουσι, τῇ οἰκοδομῇ τοῦ πύργου ἀνεπιτήδειοι ὄντες, οὗτοί εἰσιν οἱ μήπω ²⁵ εἰσέτι δεξάμενοι τὴν σφραγίδα τοῦ ἀγιασμοῦ· διὸ καὶ ἤρθησαν καὶ ὄθεν ἠρέχθησαν ἀπετέθησαν· στρογγύλοι γὰρ εἰσι λίαν καὶ πρὸς οἰκοδομὴν ἀνεπιτήδειοι ὄλως. ² λατομηθήσεσθαι μέντοι δεῖ καὶ τοῦτους ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν ἀποχωριζόμενους, καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀξιοθήσεσθαι. δεῖ γὰρ αὐτοὺς εἰσελθεῖν, κελεύει ὁ κύριος, εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. τοῦτο ³⁰ οὖν τὸ γένος ὡς μὴ ὄλως ἀποστρεβλούμενον ἠλόγησεν ὁ κύριος· διὸ καὶ οὐδεὶς ἀπολειφθήσεται τούτων. εἰ δὲ καὶ τις πλανηθεὶς ποτε ὑπὸ τοῦ διαβόλου τῆς πονηρίας ἠμάρτηκεν, ἐπιστρέψει αὐθις πρὸς κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ. ³ μακαρίους οὖν ἐγὼ ὁ ἄγγελος τῆς

4. μέντοι Sd. ὡς περ Sd. 5. 6. καὶ δεῖ ὁ περ Sd. 22. 23. οἱ δ' αὖ C, ἵνα τί — εὐρέθησαν; cf. ae.: et dixi ei: οἱ δὲ αὖ πάλιν A. 23. ἔταιροι scripsi, Quapropter rotundi inventi sunt? 11. ἔτεροι C. A. οἱ καὶ A, εἰ καὶ C. 12. δὲ περὶ οὐδενὸς ἀλλοτρίου τούτων, ἀλλὰ περὶ τούτων διελογίζοντο A, om. C. 24. 25. μή πω εἰσέτι C, οὕπω A. propter homoeoteleton. 12. καὶ (sec.) A, 25. 32. δεῖ ὁ Sd. 27. ἀνεπιτήδειοι C, καὶ περὶ τούτων C. 15. τὸν πλοῦτον C, πάντη ἀνεπιτήδειοι A. δεῖ v. p. ae., τὸν πλοῦτον τὴν ταχίστην A. 18. 19. γε C. A. 32. τούτων ae., τούτου C. A. 34. μακαρίους v. p. ae., μακάριος C. A. ἐγὼ v. p. ae., φησὶν C. A.

μετανοίας λέγω εκείνους εἶναι, τοὺς ὡς τὰ παιδία ἀκόους ὄντας· ἀγαθὴ γὰρ ἐστὶν ἡ μερὶς αὐτῶν καὶ ἔνδοξος παρὰ τῷ θεῷ. ⁴ταῦτα δέ, φησὶν, ἐρῶ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τὴν σφραγίδα δεξαμένοις τοῦ ἁγιασμοῦ, ἵνα ἐν ἀπλότῃ ζήσητε πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ὑμῶν, ἀδικίας οὐδέποτε [μνήμη] δραξάμενοι· οὐδὲ ἐν ὁδῷ κα- 5 κίας περιπατήσετε οὐδὲ διαλογισθήσεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν πικρότητα ἀδικίας τινός, ἀλλ' ἐπιλανθάνεσθαι δεῖ ὑμᾶς αὐτῶν καὶ βοηθεῖν ἀλλήλοις τῇ παρέξει τῆς βοηθείας ὑμῶν παντὶ ἐκάστῃ τῆς τοῦ κυρίου ὁδοῦ παρεκκλίνοντι, πᾶσαν αὐτῷ ἀφαιροῦντες ταῖς διδασκαλίαις πονηρίας, ὡσπερ καὶ ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἵνα καὶ ὁ 10 ποιμὴν τούτων χαρίσῃται ὑμῖν, ⁵ εἰ ὑγιᾶ πάντα ταῦτα τὰ ἀπολω- λότα δέξεται πρόβατα ἐν τῷ λιμῶνι τῆς ζωῆς νεμόμενα τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου. καὶ γὰρ εἰ πρόβατόν τι ἐκ τῆς ὄλης ποιμνῆς ἀποπλανηθῇ, λύπη ἔσται τοῖς ποιμέσι μεγάλη. ⁶εἰ δὲ καὶ οἱ ποιμένες αὐτοὶ διασπαρῶσιν, τίνα λόγον δώσουσιν οὗτοι 15 τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν προβάτων; ἐροῦσιν ἄρα ὡς ὑπὸ τῶν προβά- των ἀπεβλήθησαν; ἀλλ' οὐδέποτε πιστευθήσονται οὗτοι ὑπὸ τοῦ κυρίου τῶν ἀνθρώπων· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶν ὅλως τοὺς ποιμένας ἐκ- βληθῆναι τῆς μάνδρας ὑπὸ τῶν προβάτων ἢ τι ἕτερον κακὸν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν. μᾶλλον δὲ ζημιωθήσονται οὗτοι διὰ τὸ ψεῦ- 20 δος αὐτῶν τοῦτο. ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων, καὶ δεῖ με λόγον περὶ ἐνός ἐκάστου τούτων τῆς ἐμπιστευθείσης μοι μάν- δρας διδόναι τῷ κυρίῳ ἡμῶν. XXXII. φροντίζετε οὖν περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν πρὸ τοῦ τὸν πύργον οἰκοδομηθῆναι. ² καὶ ἐστὲ

4—10. ἵνα ἐν ἀπλότῃ ζήσητε κτλ. Antiochus Hom. XCIV. p. 1176: καλὸν ἐστὶν κρατεῖν τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀκακίαν καὶ εἶναι ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα τὴν πονηρίαν τὴν ἀπολλύουσαν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ μὴ εἶναι μνησι- κάκους μήτε παρανόμους (l. μηδὲ παραμόνους) τῇ κακίᾳ, ἀλλ' ἀποδέσσει τὰς κακίας καὶ τὰς πονηρίας τὰς παράνομους (l. παραμόνους) καὶ γενέσθαι ἐν πνεῦμα καὶ τὰ σχήματα (l. σχίσματα) τὰ πονηρὰ ἀνατρέψαι.

10—23. ἵνα καὶ ὁ ποιμὴν κτλ. Antiochus Hom. CXXII. p. 1228 sq.: ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κύριος τῶν προβάτων χαρῆ ἐπ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῖς προβάτοις εὐφρανθῇ. χαρήσεται δέ, ἐάν πάντα ὑγιῇ εὐρεθῇ, καὶ μὴ διαπεπτωκότα τινὰ ἐξ αὐτῶν. ἐάν δὲ εὐρεθῇ τινὰ ἐξ αὐτῶν διαπεπτωκότα, οὐαὶ τοῖς ποιμέσιν ἔσται. ἐάν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ποιμένες εὐρεθῶσιν διαπεπτωκότες, τί ἐροῦσιν τῷ δεσπότη τοῦ ποιμνίου; ὅτι ἀπὸ (l. ὑπὸ) τῶν προβάτων διέπεσαν; οὐ πιστευθήσονται· ἄπιστον γὰρ πρᾶγμα ἐστὶν, ποιμένα ὑπὲρ (l. ὑπὸ) προβάτων παθεῖν τι. μᾶλλον δὲ κολασθήσονται διὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν. εἰδότες οὖν ὅτι λίαν δι' αὐτοὺς ἀποδοῦναι λόγον δεῖ κτλ.

1. λέγω v. p. ae., λέγει C, καλεῖ A. 2. κακίας ἐτέρας A. 10. ὡς περ Sd. 13. τῷ θεῷ C, τῷ θεῷ ἡμῶν A. 5. μνήμην ἐκ C, om. A. 18. ὅλως emendavi, ὅλους v. p. (ae.), om. C. A. 5. 6. κακίας C, C. A. 23. φροντίζετε scripsi, φροντίζεται

εἰρηνικοί. καὶ γὰρ ὁ θεὸς παρέστιν αἰεὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῖς εἰρη-
 κοῖς. ἔστι δὴ ἡ ἀληθὴς εἰρήνη ἐνδοξος παρὰ τῷ θεῷ· καὶ γὰρ
 εἰρήνη ἐστὶν ὅλως ὁ κύριος τοῦ πύργου, ὁ κύριος τῆς δόξης ὑμῶν.
 πάντα δὲ πανοῦργον βδελύσσεται κύριος· οὐκ ἔστι γὰρ ἐν αὐτοῖς
 5 εἰρήνη, ἀλλὰ δόλος καὶ κακία βασιλεύει ἐν μέσῳ αὐτῶν. ³ σπου-
 δάζετε οὖν ἀποδιδόναι τὸ πνεῦμα ὑμῶν καθαρὸν τῷ κυρίῳ, ὡσπερ
 καὶ ἐλάβετε. ἐὰν γὰρ ἐσθῆτά τινα καθαρὰν τε καὶ σώαν κναφεῖ
 δῶς καὶ ὀψέ ποτε θελήσῃς καθαρὰν αὐτὴν αὐθις καὶ σώαν λαβεῖν,
 ὁ δὲ κναφεὺς ἀποδιδῶ σοι ταύτην ῥυπαρὰν τε καὶ διερρωγυῖαν,
 10 λήψῃ αὐτήν; ἄρ' οὐκ ὀργισθήσῃ εὐθύς κατ' αὐτοῦ δικαίως καὶ
 σφοδρῶς ἐπιπλήξῃς αὐτὸν λέγων ὅτι οὐχὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὴν
 ἐσθῆτα ταύτην καθαρὰν καὶ διαρρωγῆς τινὸς ἄτερ; ἵνα τί ἐμόλυ-
 νας καὶ κατέσχισας αὐτήν καὶ ἄχρηστον ὅλως πεποίηκας γενέσθαι;
⁴ ἐπεὶ οὖν σὺ τοιαῦτα τῷ κναφεῖ λέξεις περὶ τῆς ἀχρηστούσης σοι
 15 ἕνεκα τοῦ σχίσματος σῆς ἐσθῆτος, ὅτι λυπῆ ἐπὶ τῇ ἐσθῆτι καὶ
 κατηγορεῖς αὐτοῦ ὅτι οὐ καθαρὰν ἔλαβες αὐτήν οὐδὲ ἀδιάρρηκτον,
 τί διαλογίζῃ θεὸν ποιήσῃς, ὃς πνεῦμα καθαρὸν λίαν δέδωκέ σοι,
 ὅπερ σὺ κατασπιλώσας θανάτου ἁμαρτήμασιν ἄχρηστον ὅλως πε-
 ποίηκας; ἄχρηστον γὰρ ἐστίν, εἰ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦτο κατασπιλωθῆ.
 20 ἄρ' οὐ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ θεὸς ποιήσῃ περὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦτο
 καθαρὸν ἀπαιτήσῃ, ὡσπερ καὶ σὺ τὴν ἐσθῆτα παρὰ τοῦ κναφέως
 καθαρὰν καὶ σώαν ἀπαιτήσεις; ⁵ Ναί, φημί, κύριε, τοῦτο ποιήσῃ
 πᾶσιν, οὓς ἂν εὖρη διαμένοντας ἐν τοῖς ἁμαρτήμασι. Μὴ ἐξουθε-
 νήσητε οὖν τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ, μᾶλλον δὲ ἀγαπᾶτε αὐτόν,
 25 ὅτι οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων ἐστὶ, μακρόθυμὸς τε καὶ πολυέλεος

1—19. καὶ γὰρ ὁ θεὸς κτλ. Antiochus Hom. XCIV. p. 1176 sq.: ὅπως
 ὁ κύριος τῆς εἰρήνης κατοικήσῃ ἐν πᾶσιν, ἵνα καὶ τὸ πνεῦμα ὑγιὲς γένηται, ὡσπερ
 αὐτὸ ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος. ἐὰν γὰρ τις κναφεῖ δώσῃ ἱμάτιον καινὸν καὶ ὑγιές, καὶ
 τοῦτο θέλει κομίσασθαι, ὁ δὲ κναφεὺς σχίσας τὸ ἱμάτιον ἀποδώσει, ἄρα λήψεται
 αὐτό; οὐχὶ μαχήσεται καὶ ὑβρίσει λέγων αὐτῷ· ἱμάτιόν σοι ὑγιὲς ἔδωκα· διὰ τί
 αὐτὸ ἔσχισας καὶ πεποίηκας ἄχρηστον; εἰ οὖν οὕτως περὶ ἱματίου λυπεῖται τις καὶ
 μάχεται, ὅτι οὐκ ἀπέληφεν ὑγιὲς τὸ ἱμάτιον, τί δοκοῦμεν ἡμεῖς παθεῖν ὑπὸ τοῦ
 κυρίου, τὸ πνεῦμα λαβόντες ὑγιές, καὶ τοῦτο λυπήσαντες καὶ ἀχρειώσαντες (1. ἀχρειώ-
 σαντες), μὴ ἐν σεμνότητι πολιτευόμενοι; καὶ εἰς οὐδεμίαν χρῆσιν δύναται εἶναι τῷ
 κυρίῳ ἑαυτοῦ. ἡ γὰρ χρῆσις τοῦ πνεύματος ὑφ' ὑμῶν κατεφθάρη.

CA. 1. παρέστιν scripsi, πάρεστι CA. 4. καὶ διερρωγυῖαν C, κατεσπλωμένην τε καὶ
 βασιλεύει C, κρατεῖ A. 5. 6. σπουδάζετε
 (cf. v. p.) scripsi, σπουδάζεται CA. 6. διερρωγυμένην A. 12. ἵνα τί C, ἵνα τί, ὦ
 ἄνθρωπε A. 16. οὐ καθαρὰν C, οὐκ ἄσπι-
 ῶς περ Sd. 7. τε καὶ σώαν A, om. C. λον οὐδὲ σώαν A. 18. ὅ περ Sd. θανάτου
 8. καὶ σώαν A, om. C. 9. ῥυπαρὰν τε C, τοῖς τοῦ θανάτου A. 21. ὡς περ Sd.

καὶ οὐχ ὡσπερ ὑμεῖς. μετανοεῖτε γοῦν· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον σά-
σει ὑμᾶς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καθ' ἃς ὁ θεὸς κρινεῖ ὑμᾶς.
XXXIII. ταῦτα μέντοι γε πάντα τὰ ὑμῖν προλελαλημένα ἐγὼ ὁ
ποιμὴν, ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας ἐδίδαξά τε καὶ εἶπον τοῖς δού-
λοις τοῦ θεοῦ πᾶσιν. ἐὰν οὖν γε πιστεύσητε τοῦτα καὶ ἀκούσητέ 5
μου τοὺς λόγους καὶ ἐν αὐτοῖς περιπατήσητε, ζήσετε· ἐὰν δὲ δια-
μένητε ἐν ταῖς κακίαις ὑμῶν καὶ τῶν ἀδικιῶν ὑμῶν μνημονεύητε,
οὐδεὶς ζήσεται τῷ θεῷ εἰς τὸν αἰῶνα'.

² Ταῦτα εἰπὼν μοι ὁ ποιμὴν καὶ ἰλαρῶς ἐπιβλέψας μοι ὑπο-
λαβὼν αὐθις μετὰ μικρὸν εἶπεν· Ἡρώτησάς με, ὦ Ἐρμᾶ, περὶ 10
πάντων ὧν περ ἐώρακας·; ,Ναί', ἔφην αὐτῷ, κύριε'. ,Ἄλλ' ἵνα τί',
εἶπεν ὁ ποιμὴν, ,περὶ τοῦ τύπου τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν
τεθέντων οὐκ ἠρώτησάς με, πῶς δυνηθῶ ἐξελεῖν τοὺς τύπους αὐτῶν';
ἐγὼ δὲ ἔφην αὐτῷ, Ἐπελαθόμην, κύριε'. ³ ,Ἀκουσον τοίνυν', ἔφη, ,καὶ
περὶ ἐκείνων. οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵπερ τῶν ἐντολῶν τούτων ἄρτι 15
ἀγκόασιν, ἀκούσαντες δὲ ἐξ ὅλης αὐτῶν καρδίας μετενόησαν· διὸ
καὶ τὰ ἁμαρτήματα τούτων πάντα ἀφείλετο ἀπ' αὐτῶν ὁ κύριος
καὶ ἐκέλευσεν ἐξαλείφειν· ἦσαν γὰρ ἴδη οὗτοι ἐγγεγραμμένοι ἐν
τῇ βίβλῳ τῶν ζώντων. οὗτοι οὖν ἦσαν οἱ τύποι τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν, οἵπερ καὶ μόνη τῇ μετανοίᾳ τῶν ἁμαρτησάντων ἀφηρέθη- 20
σαν, καὶ οὐδὲν ἔχνος κατέμεινε τοῦ τύπου τῆς ἁμαρτίας ἐν αὐτοῖς·
ἐσώθησαν γὰρ ἅπαντες.

Παραβολὴ ι'.

I. Ἐπεὶ δὲ ἔργασα τὸ βιβλίον τοῦτο, ἰδοὺ καὶ ὁ ἄγγελος ἐκεῖ-
νος ὁ τῷ ποιμένι παραδούς με ἦκεν ἔξωθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ 25
ἐντύγγανον, τῆς θύρας αὐτομάτως ἀνοιχθείσης, ὅς ἐπὶ τῆς παρα-
κειμένης μοι κλίνης καθεσθεις, παρεστηκότος αὐτῷ καὶ τοῦ ποι-
μένος ἐκ δεξιῶν, ἐκάλεσέ με καὶ εἶπε· ² ,Παραδέδωκά σε, ὦ Ἐρμᾶ,
σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ σου τῷ ποιμένι τούτῳ, ἵνα δύνῃ φρουρεῖσθαι
ὑπ' αὐτοῦ'. ,Ναί', φημί, κύριε'. ὁ δὲ ἔφη· ,Ἐλευθερώση οὖν πά- 30
σης ταραχῆς καὶ ὀργῆς πάσης, καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν δεῖ σε
προκόπτειν, καὶ ἐνδύση πᾶσαν δικαιοσύνην, κακίας κρατῶν πάσης,
εἰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυλάττης ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς

1. ὡς περ Sd. 8. ζήσετε CA.

11. ὧν περ Sd. 13. πῶς δυνηθῶ
(vel ἐδυνήθημεν?) ἐξελεῖν τοὺς τύπους
αὐτῶν scripsi, ὅπως δυνηθῆ ἔξηγεῖν τοὺς
τύπους αὐτῶν CA, quod (quorum v. l.)
explerimus (explere minus v. l.) formas
v., quos replerimus p., qui habent per-

fectionem ae. voc. ἐξελεῖν interpretes in-
tellexisse videntur: eligere vel: perficere.
vertere debebant: delere. 15. οἷ περ Sd.
16. δι' ὁ Sd. 20. οἷ περ Sd.

27. καθεσθεις C v. p. (ae.), ἀνα-
κλιθεῖς A. 33. φυλάττης C, τηρῆς A.

σου. ³ ἔὰν γὰρ ταύτας φυλάξης, πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς καὶ ἡδονῆς τοῦ κόσμου τούτου κατακρατήσεις· ἔψεται σοι γὰρ καὶ ἐνισχύσει σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. τῆ ὠραιότητι οὖν τούτου καὶ τῆ σωφροσύνη ἐπόμενος πειρῶ παραπεί-
 5 θειν καὶ τοὺς ἄλλους. οὗτος γὰρ ἐστὶ μόνος ὁ παρὰ τῷ θεῷ ἐν-
 δοξότατος πάντων, ὅτι κύριος καὶ δυνατός ἐστι διὰ τὸ δοθῆναι
 αὐτῷ μόνῃ τὴν ἐπὶ παντὸς πλάσματος δύναμιν τῆς μετανοίας παρ'
 αὐτοῦ τοῦ πλάστου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ἄρα ἤδη δυνατός σοι
 δοκεῖ εἶναι οὗτος; ὑμεῖς δὲ καταφρονεῖτε ὅπως τῆς ὠραιότητος
 10 καὶ σωφροσύνης αὐτοῦ. ἵνα τί οὖν τοῦτο ποιεῖτε; II. λέγω αὐτῷ·
 ,Κύριε, ἐρώτησον αὐτόν, εἴ ποτε πονηρόν τι ἐποίησα ἀφ' ἧς πα-
 ρέδωκός με αὐτῷ ἡμέρας'. ² Ἀλλ' ἐγώ, εἶπεν, οἶδα οὐδέν σε
 κακὸν ποιήσαντα ἢ ποιήσοντα· διὸ καὶ λέγω σοι· ,Διάμεινον ἐν
 τούτῳ· αἰεὶ γὰρ ὑπὲρ σοῦ οὗτος ἀγαθὴν ἔξει πρόνοιαν. ἐρεῖς οὖν
 15 σὺ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ἵνα κἀκεῖνοι μένωσιν αἰεὶ ἐν μετανοίᾳ,
 ὡσπερ οὗτος ἔσται παρ' ἐμοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐρμηγυῆς, ἐγὼ δὲ αὖ
 πάλιν παρὰ τῷ κυρίῳ'. ³ Ἀλλ' ἐγώ, φημί, κύριε, ἀπαγγελῶ πᾶ-
 σιν ἀνθρώπως ταῦτα πάντα, καθάπερ καὶ τὰ περὶ τῆς δυνάμεως
 τοῦ θεοῦ, καὶ εὐελπίς εἰμι ὅτι μεταμεληθήσονται πάντες οἱ ἐν
 20 ἁμαρτίαις κυλινδούμενοι, εἰ ἀκουσονται μου τοὺς λόγους'.

⁴ ,Διάμεινον οὖν', φησὶν, ἔφ' ὃ [διακονεῖς], καὶ τέλεσον αὐτό.
 πᾶς γὰρ ὁ πράττων πάνθ' ὅσα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κελεύει ζήσε-
 ται ἐν κυρίῳ καὶ μέγας κληθήσεται παρ' αὐτῷ ἐν τῇ ἐνδόξῳ αὐ-
 τοῦ ἡμέρα τῆ μεγάλης. ὁ δὲ μὴ φυλάσσωσιν αὐτὰ εἰς μεγάλας περι-
 25 πίπτει ἁμαρτίας καὶ τῆς ζωῆς ἀπαλλοτριωθήσεται τῆς αἰωνίου,
 εἰ οὐ μὴ μεταμεληθῇ· ὅς δὲ τὰ προστάγματά μου οὐ τηρεῖ ἐκφρα-
 λίζων αὐτά, παραδίδωσιν ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ καὶ αἴτιος ἔσται
 αὐτὸς οὗτος τοῦ ἰδίου θανάτου. σὺ δέ, φησί, φύλαττε τὰς ἐντο-
 λὰς ταύτας καὶ καθαρισθήσῃ ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. III. ἀπέστειλα
 30 δέ σοι τὰς παρθέτους ταύτας, ἵνα σὺν σοὶ κατοικῶσιν ἐν πάσαις
 ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς σου. οἶδα γὰρ ἐκείνας προσηνεστάτας σοι
 εἶναι. διὸ καὶ ἔξεις αὐτὰς ἀπ' ἄρτι βοηθούς, βοηθούσας σοι αἰεὶ,
 ὅπως δι' αὐτῶν δύνῃ φυλάττειν μᾶλλον τὰ ἐντεταλμένα. ἀδύνατον γὰρ
 ἐστὶν ἄτερ τῶν παρθέτων τούτων τηρεῖσθαι τὰς ἐντολάς. αὗται γάρ,
 35 ὡσπερ ὄραξ, ἄσμενοί σοι παραμένουσιν. ἐκέλευσα δ' ἐγὼ αὐταῖς

1. φυλάξης C, τηρήσης A. 4. ὠραιό-
 τητι (cf. v. p.) C, καλλονῆ A. τῆ σω-
 φροσύνη C, σωφροσύνη A. 9. ὠραιότη-
 τος C, καλλονῆς A. 12. με emendavi,
 μοι CA. 13. δι' ὃ Sd. ἐν τούτῳ C,
 παρὰ τούτῳ A. 15. κἀκεῖνοι A (v. p. ae.),
 om. C. μένωσιν αἰεὶ ἐν μετανοίᾳ C, αἰεὶ

ἐν μετανοίᾳ μένωσιν A. 16. ὡς περ Sd.
 18. καθά περ Sd.

21. διακονεῖς (cf. v. p. ae.) inserui,
 om. CA, τέλεσον C, ἀποτέλεσον A. 31.
 ἡμέραις emendavi, ἁμαρτίας CA. 32.
 εἶναι C, οὔσας A. δι' ὃ Sd. 33. φυλάτ-
 τειν C, τηρεῖν A. 35. ὡς περ Sd. παρα-

μήποτε ἀπολιπεῖν τὴν σὴν οἰκίαν. ² σὺ οὖν κάθῃρον τὴν οἰκίαν σου· ἐν καθαρᾷ γὰρ οἰκίᾳ οἰκοῦσιν αὐται διὰ τὸ καθαρὰς εἶναι αἰεὶ καὶ ἐργατικὰς σφόδρα καὶ πᾶσαν παρὰ θεῶν ἐχοῦσας χάριν. ἐὰν οὖν ἔσεται αἰεὶ καθαρὰ ἡ σὴ οἰκία, διαμενοῦσι παρὰ σοὶ αὐται· εἰ δέ ποτε ἐλάχιστον αὐτῆς μέρος ῥυπωθήσεται τῇ ἀκαθαρσίᾳ, δι- ⁵ χήρονται ἅμα τῆς οἰκίας σου ἐγκαταλιπεῖν σε μόνον ἐν αὐτῇ. μισοῦσι γὰρ αὐται τὴν ἀκαθαρσίαν σφόδρα. ³ Ἐγὼ δέ, ἔφην ἐκείνῳ, ἔλπίζω, κύριέ μου, εὐαρεστηθῆναι αὐτὰς συνοικεῖν αἰεὶ μετ' ἐμοῦ. καὶ ὡσπερ ἐκείνος, ᾧ παρέδωκάς με ἐκ παίδων, οὐδὲν ἔχει κατηγορησάί μου, οὕτω καὶ αὐται οὐδὲν κατηγορήσουσιν. ¹⁰

⁴ Εἶτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν ποιμένα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καθεζόμενον ἔφη· Ὁρῶ τὸν δοῦλον τοῦ κυρίου τοῦτον φυλάσσειν βουλόμενον τὰς ἐντολὰς ταύτας μεταδοῦναι ταῖς παρθένοις οἰκίας καθαρᾶς. ταῦτα δὲ εἰπὼν οὗτος παραδίδωσί με αὐθις τῷ ποι- ¹⁵ μένῳ. ⁵ προσκαλεσάμενος δὲ εὐθὺς καὶ τὰς παρθέτους εἶπεν αὐ- τοῖς· Ἐπειπερ ὁρῶ ὑμᾶς οἰκίως οὔσας τοῦτω ἀσμένως βουλομένας συνοικεῖν καὶ αἰεὶ παρ' αὐτῷ διαμένειν, παραδίδωμι αὐτὸν ὑμῖν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κελεύω τε ὑμῖν μήποτε ἀπολιπεῖν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ἐκείναι δὲ ἤσθησαν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις σφόδρα καὶ ὑπήκουσαν αὐτῷ. ²⁰

IV. Μετὰ δὲ ταῦτα στραφεὶς αὐθις πρὸς με λέγει· Ἄνδρι- ζον τοίνυν ἐπὶ τῇ διακονίᾳ ταύτῃ καὶ ἀπάγγελλε τοῖς ἀνθρώποις τὸ μεγαλεῖον τῆς δυνάμεως τοῦ κυρίου καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐ- τοῦ παντὶ ἀνθρώπῳ ἀπάγγειλον καὶ ἔξεις χάριν παρὰ τῷ κυρίῳ, εἰ ἐν ταύτῃ διαμενῆς τῇ διακονίᾳ. καὶ γὰρ πᾶς ὁ φυλάσσει τὰς ²⁵ ἐντολὰς ταύτας ζήσεται καὶ μακάριος κληθήσεται, ὁ δὲ καταφρονῶν αὐτῶν οὐ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ² ἀπάγγελλε οὖν πάντα πᾶσιν, ἵνα μὴ ὀκνοῦσι πράττειν τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἀσμένως ποιεῖν αὐτὸ παντὶ τῷ δεομένῳ· πᾶς γὰρ ὁ ἀγαθοποιῶν μέγας κληθήσεται. πάντας γάρ, φησὶ κύριος, ἀνθρώπους δεῖ ἐλευθεροῦσθαι τῶν ἁμαρ- ³⁰ τιῶν καὶ ὧν ἔχουσι χρεῖαν πρὸς τὰ τοῦ βίου [ἀπορίας] ἀπαλλάττεσθαι αὐτούς. ³ πᾶς γὰρ ὁ δυνάμενος σῶσαι ἓνα τῶν ἀδελφῶν τοῦ κυρίου τῶν ἐλαχίστων τὸν ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ θλιβόμενον τε ὑπ' ἀνάγκης καὶ κακοχούμενον μεγάλην ἔξει χάριν παρὰ τῷ

μενοῦσιν Sd. 2. ἐν καθαρᾷ γὰρ οἰκίᾳ οἰκοῦσιν αὐται C (cf. v. p. ae.), καθαρᾶς γὰρ χρωμέναις οἰκήσει A. εἶναι αἰεὶ C, αἰεὶ εἶναι A. 3. πᾶσαν p., πᾶσαι CA v. ae. 5. τῇ ἀκαθαρσίᾳ A, om. C. 6. σε addidi, om. CA. 9. ὡς περ Sd.

16. ἐπεὶ περ Sd. 19. ἤσθησαν Sd. λεγομένοις C, ῥηθεῖσι A.

24. παντὶ ἀνθρώπῳ ἀπάγγειλον A,

om. C. καὶ ἔξεις. fort. huc referendum est, quod Sd. ad l. 30 notavit, A exhibere καὶ ἔξειν. 29. παντὶ τῷ Sd. 30. πάντας emendavi, πάντα C (et A, si Sd. perperam ad hanc vocem notavit var. l. καὶ ἔξειν, cf. l. 24). 31. 32. ἀπορίας (vel ἐνδείας) inserui, om. CA. 33. τὸν ἐν τῷ καθημερινῷ C, ἐν τῷ ὁσημέραι A. 34. χάριν παρὰ τῷ

κυρίῳ, εἰ σώσει αὐτόν. ἐὰν δὲ δυνάμενος σώσαι οὐ σώσει, οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ. στερηθήσεται γὰρ τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ εἰς αἰώνιον παραδοθήσεται θάνατον. ταράσσεται γὰρ ἡ καρδία παντὶ θλιβομένῳ, καὶ θλίβεται, ὡσπερ καὶ οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς θλίβονται τε καὶ ταράσσονται. διὸ δεῖ τοὺς δυναμένους σώζειν αὐτοὺς τούτου μὴ ἀποκνεῖν. πολλοὶ γὰρ ἕνεκα βιωτικῶν θλίψεων καὶ κακοχηῶν διαχειρίζουσιν ἑαυτούς, ἐπεὶπερ οὐ δύνανται ὑπομενεῖν αὐτάς. ἐὰν τις οὖν γνῶ τινὰ κακοχούμενόν τε καὶ θλιβόμενον καὶ οὐ σώζει αὐτόν, μεγάλως ἁμαρτάνει ἐν ἑαυτῷ καὶ αἴτιος γίνεται τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ⁴ ἐργάζεσθε οὖν πάντες τὸ ἀγαθὸν καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐργαζόμενοι τούτο. οἱ δὲ διακονεῖν δυνάμενοι τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ κυρίου διακονεῖτωσαν πᾶσιν ἄσμένως, ἐμμένων ἕκαστος ἐν ἧ καὶ ἐκλήθη διακονία, ἄχρισ ὁ πύργος οἰκοδομηθήσεται τοῦ κυρίου. καὶ τούτο ποιοῦντες ἅγιοι κληθήσεσθε καὶ υἱοὶ Θεοῦ, ¹⁵ καὶ ἡ κατοικία ὑμῶν ἐν τῷ πύργῳ ἔσται παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. ⁵ Ταῦτα οὖν εἰπὼν μοι ἐκείνος ἀνέστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ λαβὼν τὸν ποιμένα καὶ τὰς παρθένοὺς ἀφανῆς ἐγένετο. ἔφη δέ μοι ἐν τῷ ἀποχωρίζεσθαι αὐτόν ἀπ' ἐμοῦ πέμψειν αὐθις τὸν ποιμένα καὶ τὰς παρθένοὺς εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ διαμενοῦσι παρ' ἐμοὶ ²⁰ ἄχρι συντελείας τοῦ πύργου.

κυρίῳ C, τὴν χάριν παρ' αὐτῷ A. 3. εἰς αἰώνιον παραδοθήσεται θάνατον C, παραδοθήσεται εἰς θάνατον αἰώνιον A. 4. ὡς περ Sd. 5. δι' ὃ Sd. 6. τούτου μὴ ἀποκνεῖν C, μὴ εἰς τούτο κατοκνεῖν A. 7. ἐπεὶ περ Sd. 8. ὑπομένειν C, φέρειν A. 9. μεγάλως C, λίαν A. 19. fort. I. διαμένουσι. 20. τοῦ πύργου C add.:

Ἐλήφε μὲν πέρας ἡ θεία βίβλος ἥδε
 Τοῦ μυσταγωγικοῦ Ἑρμᾶ πατρὸς τοῦ θείου
 Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ
 Καὶ πέμπτῳ ἔτει πρὸς τοὺς ἑνεακοσίοις
 Ἰνδικτιῶνος πέμπτη Αὐγούστου μεσοῦντος.
 Ἐγραψε δὲ ὁ ἐκ Λαρίσσης ἐρημίτης,
 Κλήμης ἁμαρτωλὸς ἐπίκλην πλατυγένης,
 Ἐν μονῇ τῆς Λαύρας Ἀθωϊτῶν τῇ θείᾳ.

Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione vulgata.

³ Quod si de ceteris montibus adiecisset, necesse habuisset rursus visitare eam turrim atque purgare. hi autem omnes candidi iuvenes sunt, qui crediderunt et qui credituri sunt; ex eodem enim genere sunt. felix hoc genus, quia innocuum est. ⁴ audi nunc ⁵ et de illis rotundis lapidibus et splendidis. hi omnes de hoc candido monte sunt. audi autem, quare rotundi sunt reperti. divitiae suae eos pusillum obscuraverunt a veritate atque obfuscaverunt. sed a deo vero nunquam recesserunt, nec ullum verbum malum de ore processit eorum, sed omnis aequitas et virtus et ¹⁰ veritas. ⁵ horum ergo mentem cum vidisset dominus, posse eos veritati favere, iussit bonos quoque permanere et opes eorum circumcidi, non enim in totum tolli, ut possint aliquid boni facere de eo quod eis relictum est, et vivent deo, quoniam ex bono genere sunt. ideo ergo pusillum circumcisi sunt et positi sunt in struc- ¹⁵ turam turris huius. XXXI. ceteri vero, qui adhuc rotundi permanserunt neque apti sunt in ea structura, quia nondum acceperunt sigillum, repositi sunt suo loco; valde enim rotundi reperti sunt. ² oportet autem circumcidi hoc saeculum ab illis et vanitates opum suarum et tunc convenient in dei regnum. necesse ²⁰

2. necesse Vind. Aug.** Vind², non necesse Aug.* Sang. Vat. Dresd. Vind.^{1. 2} Cus. Graec. iuvenes codd. et Graec., inventi p. Hg. Gh. 9. sed Sg. Vd.¹, om. Aug. Cus. Dresd. Vd.² Hg. Gh. 10. de ore processit eorum Vat. Hg.^{2. 3}, processit de ore eorum Dresd. Gh. 10. 11. et veritas Vat. p. ed. pr. v., veritatis D. Mss. Angl. Hg.^{2. 3} Gh. 11. posse Dresd. Gh. Hg.³, posses Cus., et posse ed. pr. v. 12. iussit Vind.² (in marg.) (Angl. codd.?) v., iusserit Dresd., om. pler. codd. bonos quoque permanere Sg. Aug. Vd.¹ (Angl. codd.?) v. Gh., sic Dresd. Vind.², om. Vat. Hg.². et opes Sg. (Aug.*?) Vd.¹ ed. pr. v., opes Aug.** Hg.² Gh.

Cus. 13. tolli Sg. Vd.¹, eorum tolli Aug. Cus. Vat. Lb. Dresd. Vd.² Gh. 14. 15. bono genere Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Gh., genere bono Vat. Dresd. Vd.² Hg.². 16. 17. permanserunt Vat. ed. pr. v. Hg.², remanserunt Dresd. Gh. 17. apti sunt in ea structura Aug. Vat. Cus. Dresd. Vd.² Lb. (acti) Hg.², aptati sunt in eam structuram Sg. Vd.¹ Gh., apti reperti sunt in ea structura ed. pr. v. (eam structuram). cf. Graec. quia codd. et edd., qui Graec. 18. suo loco Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Gh., loco suo Vat. Vd.², in loco suo Dresd. Hg.². 20. dei regnum Sg. Aug. Vd.¹ Gh., dei regno Cus. Dresd. Vd.², regno dei Vat., ed. pr. v. Hg.²,

est enim eos intrare in dei regnum. hoc enim genus innocuum benedixit dominus. ex hoc ergo genere non intercidet quisquam. etenim licet quis eorum temptatus a nequissimo diabolo aliquid deliquerit, cito recurret ad dominum suum. ³ felices vos iudico
⁵ omnes ego nuncius poenitentiae, quicumque estis innocentes sicut infantes, quoniam pars vestra bona est et honorata apud deum. ⁴ dico autem omnibus vobis, quicumque sigillum hoc accepistis, simplicitatem habere neque offensarum memores esse neque in malitia vestra permanere aut in memoria offensarum amaritudinis,
¹⁰ in unum quemque spiritum fieri et has malas scissuras permediare ac tollere a vobis, ut dominus pecorum gaudeat. ⁵ de his gaudebit autem, si omnia invenerit sana. sin autem aliqua ex his dissipata invenerit, vae erit pastoribus. ⁶ quodsi ipsi pastores dissipati reperti fuerint, quid respondebunt ei pro pecoribus his?
¹⁵ numquid dicent a pecore se vexatos? non credetur illis. incredibilis enim res est, pastorem pati posse a pecore, et magis punietur propter mendacium suum. et ego sum pastor et validissime oportet me de vobis reddere rationem. XXXII. remediare ergo vos, dum adhuc turris aedificatur. ² dominus habitat in viris
²⁰ amantibus pacem. ei enim vera pax cara est; a litigiosis vero et perditis malitiae longe abest. ³ reddite igitur ei spiritum integrum, sicut accepistis. si enim dederis fulloni vestimentum novum integrum idque integrum iterum vis recipere, fullo autem

13—17. vae erit pastoribus etc. Cypriani qui dicitur Homilia de aleatoribus: dicit enim scriptura divina: „Vae erit pastoribus. quod si ipsi pastores negligentis reperti fuerint, quid respondebunt domino pro pecoribus? quid dicent? a pecoribus se esse vexatos? non creditur illis. incredibilis res est, pastorem aliquid posse pati a pecore. magis punietur propter mendacium suum.“

21. dei regnum pler. codd., etiam Dresd. Gh., regnum dei Vat. Vd.¹ Hg.².
 3. dominum suum codd., dominum deum Graec. ed. pr. v. 4. vos codd., vero ed. pr., eos (illos) Graec. 5. omnes Sg. Aug.* Vd.¹ Cus., om. Aug.** Vat. Dresd. Vd.² Graec. 6. deum Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Gh., dominum Vat. Dresd. Vd.² Hg.². 10. in unum quemque spiritum fieri Mss. Angl. (unumquemque) Aug. Vd.¹ Cus., fieri in unumquemque spiritum Dresd., in unumquemque fieri spiritum Vat., fieri Sg. Vd.¹ 11. ac Dresd. Gh., atque Vat. Hg.² gaudeat de his codd., gaudeat de vobis

ed. pr. v., χαρίσθηται ὑμῶν Gr. 11. 12. gaudebit autem codd. Ant., om. Gr. 14. reperti Sg. Aug. Vd. Cus. Gh., om. Vat. Dresd. Vd.² Hg.². ei pro (cf. Graec.) Hom. de aleat. ed. pr. Hg.², pro Lb. Gh., etiam Dresd., etiam ei pro v., om. Vat. his Sg. Vd.¹ Gh., huius Aug. Vat. Cus. Dresd. Vd.² Hg.² 17. validissime codd. Gh., altissimo p. Hg.² 20. ei enim vera (cf. Gr.) scripsi, etenim vera v., etenim vero (et enim vero, etenimvero) codd., vera enim ed. pr., ei enimvero Gh. 22. 23. novum integrum idque integrum iterum vis recipere Sg. Aug. (int. vis

scissum tibi illud reddat, recipies illud? nonne statim scandescis et eum convicio persequeris, dicens: „Vestimentum integrum tibi dedi. quare scidisti illud et inutile redegisti? et: propter scissuram, quam in eo fecisti, in usu esse non potest“? nonne haec omnia verba dices fulloni ergo de scissura, quam in vestimento 5 tuo fecerit? 4 si sic igitur tu doles de vestimento tuo et quere- ris, quod non illud integrum recipias, quid putas dominum tibi facturum, qui spiritum integrum tibi dedit, et tu eum totum in- utilem redegisti, ita ut in nullo usu esse possit domino suo? in- utilis enim esse coepit usus eius, cum sit corruptus a te. nonne 10 igitur dominus de spiritu eius propter hoc factum tuum idem faciet“? 5 „Plane“, inquam, „omnes eos, quoscumque invenerit in memoria offensarum permanere, adficiet.“ „Clementiam“, inquit, „eius calcare nolite, sed potius honorificate eum, quod tam patiens est ad delicta vestra et non est sicut vos. agite enim poeniten- 15 tiam, utile est vobis. XXXIII. haec omnia, quae supra scripta sunt, ego pastor nuncius poenitentiae, ostendi et locutus sum dei servis. si ergo credideritis et audieritis verba mea et ambula- veritis in his et correxeritis itinera vestra, vivere poteritis. sin autem permanseritis in malitia et memoria offensarum, nullus 20 ex huiusmodi vivet deo. haec omnia a me (dicenda) dicta sunt vobis“.

recip. iterum) Vind.¹ Cus. (iterum vis recipere int.) Gh., integrum, novum item vis recipere Vat. Dresd. (idem) Vd.² (idem). 1. scissum tibi illud reddat scripsi, scissum tibi illud reddet Sg. Vd.¹ Gh., si scissum tibi illud reddat Aug. (ubi ** om. illud) Vat. (tibi scissum, om. illud) Dresd. (om. illud) Vd.² (om. illud). scandescis Sg. Aug.* Cus. Vd.² Gh., candescis Aug.** Vat.* Dresd. Vd.² 4. usu Sg. Aug. Cus. Gh., usum Vd.¹⁻² Lb. Vat. Dresd. 5. ergo de scripsi, ergo et de codd. Gh. 6. si sic (cf. Gr.) Vd.^{1**} Gh., sic Sg., si Aug. Cus. Vat. Dresd. Vd.² 10—12. nonne igitur do- minus de spiritu eius propter hoc factum tuum idem faciet (cf. Gr. v. suo pro: eius) emendavi, nonne igitur dominum spiritus propter hoc factum tuum affi- ciet Sg. Aug. (corr. ‚spiritus‘ in ‚spiritu‘ et exhibet. adficiet) Vind.¹, nonne igitur

dominum suum spiritui eius propter hoc factum tuum adficiet Cus., nonne (lacuna quatuor vocabulis adscribendis sequente) dominum spiritum eius propter hoc factum tuum a facie Vat. Lb. (sine lacuna et: factum tuum hoc), nonne dominus spiritum eius propter hoc fac- tum tuum afficiet Dresd. (post l. 13 afficiet). 14. calcare nolite Sg. Aug. Vind.¹ Cus. Gh., nolite calcare Vat. Dresd. Vd.² honorificate Sg. Aug. Cus. ed. pr. v. Gh., honorate Lb. Dresd., horate Vat. 16. utile est (cf. Gr.) Dresd., utilem esse Vat. Vd.² utilem Vd.¹ Gh., utile esse Sg., utiles esse Aug. Cus. 16. 17. quae supra scripta sunt. Gr.: τὰ ὑμῶν προλελαλημένα. 18. ergo credideritis Hg.², credideritis ergo Gh. 21. a me dicenda Sg. Aug. Vd.¹ Cus. ed. pr. v. Gh., me dicente Vat. Dresd., me docente Lb.

² Ait mihi ille pastor: „Omnia a me interrogasti“? et dixi: „Ita, domine“. Quare ergo non interrogasti me de forma lapidum in structura repositorum, quod explevimus formas“? et dixi; „Oblitus sum, domine“. ³ „Audi nunc“, inquit, „et de illis. hi sunt, 5 qui nunc mandata mea audierunt et ex totis praecordiis egerunt poenitentiam. cumque vidisset dominus, bonam atque puram esse poenitentiam eorum, et posse eos in ea permanere, iussit priora peccata eorum deleri. hae enim formae peccata erant eorum et exaequata sunt, ne apparerent“,

10

Similitudo X.

I. Postquam perscripseram librum hunc, venit nuncius ille, qui me tradiderat huic pastori, in domum, in qua eram, et con-sedit supra lectum, et adstitit ad dexteram hic pastor. deinde vocavit me et haec mihi dixit: ² „Tradidi te“, inquit, „et domum 15 tuam huic pastori, ut ab eo protegi possis“. „Ita“, inquam, „domine“. „Si vis ergo“, inquit, „protegi ab omni vexatione et ab omni saevitia, successum autem habere in omni opere bono (atque verbo) et omnem virtutem aequitatis, in mandatis huius ingredi, quae dedi tibi, et poteris dominari omni nequitiae. ³ cu- 20 stodiendi enim tibi mandata haec subiecta erit omnis cupiditas et dulcedo saeculi huius, successus vero in omni bono negotio te sequetur. maturitatem huius et modestiam suscipe in te et dic omnibus, in magno honore esse eum et dignitate apud dominum et magnae potestatis eum praesidem esse et potentem in officio 25 suo. huic soli per totum orbem poenitentiae potestas tributa est. potensne tibi videtur esse? sed vos maturitatem huius et verecundiam, quam in vos habet, despicitis“. II. dico ei: „Interroga

1. ille Hg.², ipse Gh. 3. quod Sg. Aug. Carm. Vict. Lb. Vind.^{1*} Cus. Vat. Dresd. Vd.², quorum Vd.^{1**}. explevimus Sg. Aug. Carm. Vict. Vind.¹ Cus. Vat. Dresd., explicuimus Lb., explere minus Dresd. Vd.² 4. et de (cf. Gr.) ed. pr. v., de codd. Gh. 5. nunc mandata mea Sg. Aug. Vd.¹ Cus. ed. pr. v. Gh., mandata mea nunc Dresd. Vd.², mandata mea Lb. Vat. 8. erant eorum Sg. Aug. Dresd. Vd.², eorum erant Vd.¹ Vat., eorum Cus.

12. in domum, in qua Sg. Aug. (quam) Vd.¹ Cus., in domo, in quam Lb., in

domo, qua Vat. Dresd. 13. supra Dresd., super Vat. 18. huius (cf. Gr.) Sg. Vd.¹, his Aug. Cus. (hiis), istis Vat., eius istis Dresd. 19. dedi tibi Sg. Vd.¹⁻² Carm. Lb. Vict., dedit tibi Aug. Dresd. ed. pr. v., tibi dedi Cus., tibi dederit Vat. 20. haec Aug. Vat. Cus. Dresd. Vd.², huius Sg. Sd.¹ erit Dresd., erit tibi Vat. 21. seculi huius Vat., huius seculi Dresd. 26. potensne Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Gh., potestasne Vat. Dresd. Vd.². tibi videtur Sg. Aug. Vd.¹ (*videatur) Cus. et pr. Gh., videtur tibi Vat. Dresd. Vd.² 27. despicitis Sg. Aug., despicitis pler.

ipsum, domine, ex quo in domo mea est, an aliquid extra ordinem fecerim, ex quo eum offenderim“. ² „Et ego“, inquit, „scio nihil extra ordinem fecisse te neque esse facturum. et ideo haec loquor tecum, ut perseveres. bene enim de te hic apud me existimavit. tu autem ceteris haec verba dices, ut et illi, qui egerunt 5 aut acturi sunt poenitentiam, eadem quae tu sentiant, et hic apud me de his bene interpretetur, et ego apud dominum“. ³ „Et ego“, inquam, „domine, omni homini indico magnalia domini; spero autem, omnes, qui iam antea peccaverunt, si haec audiant, quod libenter acturi sunt poenitentiam vitam recuperantes“. 10

⁴ „Permane ergo“, inquit, „in hoc ministerio et consumma illud. quicumque autem mandata huius efficiunt, habebunt vitam, et hic apud dominum magnum honorem. quicumque vero huius mandata non servant, fugiunt a sua vita et aversantur illum nec mandata eius sequuntur, sed morti se tradunt, et unusquisque eorum reus erit 15 sanguinis sui. tibi autem dico, ut servias mandatis his, et remedium peccatorum habebis. III. misi autem tibi has virgines, ut habitent tecum. vidi enim eas affabiles tibi esse. habes ergo eas adiutrices, quo magis possis huius mandata servare; non potest enim fieri, ut sine virginibus haec mandata serventur. video autem 20 eas libenter esse tecum, sed ego praecipiam eis, ut omnino a domo tua non discedant. ² tu tantum communda domum tuam; in munda enim domo libenter habitant. mundae sunt enim atque castae et industriae et omnes habentes gratiam apud dominum.

codd. 1. an pler. codd., ane Dresd. ed. pr. v. 3. esse Sg. Aug. Vd.¹ Cus. ed. pr. v. Gh., om. Vat. Dresd. Vd.² haec Sg. Aug. Vind.¹ Cus., om. Vat. Dresd. Vd.² 6. 7. apud me de his bene Sg. Aug. Vd.¹ Lb., bene apud me de hiis Cus., apud me bene de hiis Vat. Dresd. Vd.² 8. domine (cf. Gr.) Sg. Aug. Vd.¹ Cus. v., om. Vat. Dresd. Vd.² ed. pr. 9. qui iam antea Hg.², qui amant ea et Sg. Aug., qui tam ante Lb., qui antea Aug. Cus. Gh., qui ante Vat. ed. pr., quod qui iam ante Dresd. Vd.², qui amant ea et ante v. si haec audiant (cf. Gr.) Sg. Vd.¹ Gh., et haec audiunt Lb., haec audiant Aug., haec audientes Vat. ed. pr., haec audient Cus. Dresd. Vd.². 9. 10. libenter acturi sunt Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Lb. ed. pr. Gh., libenter Hermae Pastor graece ed. Hilgenfeld.

et acturi sunt Dresd. Vd.², quod libenter sunt acturi Vat.

12. mandata huius efficiunt Sg. Vd.¹ ed. pr. Gh., mandata huius efficiunt Aug. Cus., huius mandata faciunt Vat. Dresd. Vd.² 14. fugiunt a sua vita (cf. Gr.) Sg. Aug. Vd.¹ ed. pr. Gh., fugiunt a sua vita Cus. v., fugant a se vitam Lb. Vat. Dresd. Vd.² aversantur illum (cf. p.) Hg.², aversantur illi ed. pr. v., adversus illum codd. Gh. 15. sed Sg. Vd.¹ Gh., om. ceteri codd. et edd. erit (cf. Gr.) Aug.** (erasa littera f, sed non superscr. er) Vat. Dresd. Vd.², fit Sg. Aug.* Vd.¹ Cus. 23. habitant (cf. Gr.) Aug. Vat. Dresd. Hg.², habitent Cus., habitabant Vd.¹, habitabunt Sg. (Dresd. Vd.² sec. Gh.) Gh. sunt enim Vat. ed. pr. v. Hg.², enim sunt Dresd. Gh. 24. omnes codd.,

igitur si habuerint domum tuam puram, tecum permanebunt; sin autem pusillum aliquid inquisitionis acciderit, protinus a domo tua recedent. hae enim virgines nullam omnino diligunt inquisitionem“. ³ dico ei: „Spero me, domine, placitum eis, ita ut in domo mea libenter habitent semper, et sicut hic, cui me tradidisti, nihil de me queritur, ita neque illae quarentur“.

⁴ Ait ad pastorem illum: „Video“, inquit, „servum dei velle vivere et custoditurum haec mandata et virgines has habitatione munda collocaturum“. ⁵ haec cum dixisset, iterum pastori illi me tradidit et vocavit eas virgines et dixit ad eas: „Quoniam video vos libenter in domo huius habitare, commendo eum vobis et domum eius, ut a domo eius non recedatis omnino“. illae vero libenter haec verba audierunt.

IV. Ait deinde mihi: „Viriliter in ministerio hoc conservare, omni homini indica magnalia domini, et habebis gratiam in hoc ministerio. quicumque ergo in his mandatis ambulaverit, vivet et felix erit in vita sua; quicumque vero neglexerit, non vivet et erit infelix in vita sua. ² dic omnibus, ut non cessent, quicumque recte facere possunt, bona opera exercere utile est illis. dico autem, omnem hominem de incommodis eripi oportere. et is enim, qui eget et in cotidiana vita patitur incommoda, in magno tormento est ac necessitate. ³ qui igitur huiusmodi animam eripit de necessitate, magnum gaudium sibi acquirit. is enim, qui huiusmodi vexatur incommodo, pari tormento cruciatur, atque torquet se qui in vinculis est. multi enim propter huiusmodi calamitates, cum eas sufferre non possunt, mortem sibi adducunt. qui novit igitur calamitatem huiusmodi hominis et non eripit eum, magnum peccatum admittit et reus fit sanguinis eius. ⁴ facite igitur opera bona, quicumque accepistis a domino, ne, dum tardamini facere, consummetur structura turris. propter vos enim intermissum est opus aedificationis eius. nisi festinetis igitur facere recte, consummabitur turris, et excludemini“. ⁵ Postquam vero locutus est

omnem p. 1. sin Sg. Aug.* Vd.¹ Cus. Gh., si Aug.** Vat. Dresd. Vd.² 5. habitent Cus. Dresd. etc. Gh., inhabitent Vat. ed. pr. v. Hg.²

8. custoditurum Sg. Aug. Vd.¹ Cus. Gh., custodire Vat. Dresd. Vd.² v. Hg.² 11. huius (cf. Gr.) ed. pr. v. Gh., eius Vat. Dresd. Hg.² 12. libenter haec verba Vat. Dresd. Vd.², haec verba libenter Gh.

20. quotidiana Vat. Dresd. Vd.² 21. qui Sg. Aug. Vd.¹ Cus., quisque Vat., quisquis Vd.² 24. vinculis (cf. Gr.) ed. pr. v., vinculo Vat. Dresd. 27. reus fit Sg. Aug. Cus. Gh., reus est Vd.¹, fit reus Vat. Dresd. Vd.² 28. tardamini Aug. Cus. Vat. Dresd. Hg.², tardatis Sg.? Gh., tardetis Vd.¹. 30. festinetis igitur Sg. Aug. (Vd.¹) Cus. Gh., igitur festinaveritis Vat. Dresd. Vd.²

mecum, surrexit de lecto et adprehenso pastore et virginibus abiit, dicens autem mihi, remissurum se pastorem illum et virgines in domum meam.

Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione Palatina.

³ „Nam si de caeteris montibus adiecisset in structuram tur- 5
ris, necesse habuisset rursus visitare eam et purgare illam. hi
autem omnes, qui crediderunt crediturique sunt, candidi inventi
sunt; ex corde enim credunt. felix hoc genus, quia innocuum est.
⁴ audi“, inquit, „et de illis rotundis splendidisque lapidibus. et
hi omnes de candido monte sunt. audi vero, quare rotundi 10
sunt reperti. quia divitiae eos suae pusillum obturbaverunt; non
autem recesserunt a deo, nec ullum verbum malum de ore pro-
cessit illorum, sed omnis aequitas et virtus et veritas. ⁵ horum
ergo mentem cum sciret dominus, quod boni nati essent et possint
boni esse, iussit opes eorum circumcidi, non in perpetuum tolli, 15
ut de reliquiis de caetero possint aliquid boni facere et viverent
deo, eo quod de bono genere essent. ideo ergo pusillum circum-
cisi sunt et in structuram turris positi sunt. XXXI. caeteri vero
lapides rotundi, qui nondum apti erant ad structuram turris, nec-
dum enim acceperant sigillum, et ideo repositi sunt in locum suum, 20
quia valde rotundi sunt. ² oportet autem circumcidi seculum illo-
rum cum illis vanitatibus opum suarum, et sic convenient in dei
regno. necesse est enim eos intrare in regnum dei; genus enim
hoc probavit dominus. ex hoc ergo genere non intercidet quisquam.
etenim licet temptatus aliquis eorum ab iniquissimo diabolo aliquid 25
deliquerit, cito recurret ad dominum suum. ³ ego nuntius poeni-
tentiae felices vos iudico, quicumque estis innocui sicut infantes, quia
pars vestra bona est et honorata apud deum. ⁴ omnibus autem dico
vobis, qui hoc sigillum filii dei accepistis: simplicitatem habete
neque offensarum sitis memores neque in nequitia permaneat. 30
deponite ergo memoriam offensarum amaritudinum vestrarum et in
uno spiritu efficiemini. illas autem malas scissuras remediate ac
tollite a vobis, ut, si dominus pecorum venerit, gaudeat, ⁵ si pe-
cora sua integra invenerit. si enim aut aliqua pecora a pastori-
bus dissipata, ⁶ aut ipsos pastores corruptos invenerit dominus, 35

2. autem Sg. Aug. Cus. Vat. Gh.,
om. Dress. Vd.² Mss. Angl.

16. reliquiis em. Dresd. Gh., reliquias

p. 22. suarum edd., suaque pr. m. p.
26. recurret (cf. Gr. v. ae.) emendavi,
recurrat p. et edd. 30. offensarum Gh.,
offensorum Dress. (cod.?). 31. amaritu-

quid ei respondebitur? nunquid pastores dicturi sunt a pecoribus se esse vexatos? quod non creditur illis, quia incredibile est, pastorem aliquid pati posse a pecore; magis autem punietur propter mendacium. ego sum pastor; oportet me de vobis altissimo red-
 5 dere rationem. XXXII. remEDIATE vos, dum turris adhuc aedificatur. ²dominus habitat in his viris, qui pacem diligunt, quoniam pacem amavit. a viris autem iniquis et seditiosis perditisque nequitiae recedite et ³habebitis domini spiritum, sicut accepistis, integrum. nam cum fulloni dederis vestimentum novum, utique vis
 10 iterum integrum recipere. si autem fullo scissum vestimentum tibi reddat, nunquid accipies illud? aut non potius irasceris et eum convitio persequeris haec dicens ad eum: „Vestimentum tibi dedi integrum; quare scidisti illud et inutile fecisti, ita ut propter scissuram, quam in eo fecisti, in usu esse non possit“? nonne haec
 15 omnia dices fulloni de scissura, quam invenisti in vestimento tuo? ⁴unde si tu de vestimento tristis efficeris et rixaris, quia non integrum recipis, quid putas dominum esse facturum, qui tibi spiritum dedit integrum, et tu illud totum ita inutile fecisti, ut domino suo in usu esse non possit, quia usus ipsius spiritus a te inutilis
 20 esse coepit et corruptus? et ideo dominus ob hoc tuum factum tradet te morti. ⁵omnes enim tales puniet dominus, quos invenerit in memoria delictorum esse. non autem debet clementia eius sperni, sed potius in delictis vestris magnanimitas eius honorificari: neque enim ipse repetens clementiam suam ut vos est, sed
 25 ad utilitatem vestram. XXXIII. haec omnia, quae supra scripta sunt, servanda mandat, ut iam agatis poenitentiam. ego pastor nuntius poenitentiae vobis dei servis ostendi et locutus sum et dico: Si audieritis verba mea et credideritis illis, ambulaveritis in illis et de caetero correxeritis vias vestras, vivere poteritis, si au-
 30 tem permanseritis in malitia [et] offensarum memoria, nullus ex huiusmodi vivet deo, quia haec omnia verba praedicata sunt vobis“. ²et iterum dixit mihi: „Omnia me interrogasti“? et ego respondi: „Ita est, domine“. „Quare“, inquit, „me non interrogasti de forma lapidum illorum, qui in structuram ierunt, quos
 35 replevimus“. ²et ego dixi: „Oblitus sum, domine“. ³„Audi“, inquit, „et de illis. hi sunt qui nunc audierunt mandata mea et ex totis praecordiis egerunt poenitentiam, et vidit dominus poeniten-

dinum p. Gh., [et] amaritudinum Dress. 7. perditisque Dress. Gh., perditisque p. 10. iterum (αὐτίς) emendavi, eum p., illud Gh. 12. convitio Dress. Gh., convitium p. 18. illud (πνεῦμα) totum

ita inutile p. Gh., illum totum ita inutilem Dress. 22. clementia Dress. Gh., dementia cod? 25. vos Gh., nos p. 30. [et] Dress. Gh., om. p. 31. 32. vobis Dress. Gh., a vobis p. 37. vidit

tiam eorum bonam et puram esse et posse in ea poenitentia eos permanere: iussit priora eorum peccata deleri. et ita deleta sunt et aequata, ne apparerent postea“. ἀμήν.

[Similitudo X.]

I. Postquam scripsi librum hunc, venit in domum, in qua 5 eram, nuntius ille, qui tradiderat me pastori, et sedit supra lectum quendam, adstititque ei ad dextram ille pastor. deinde vocavit me et haec mecum locutus est verba: ² „Tradidi“, inquit, „te domumque tuam huic pastori, ut ab eo protegi possis“. et ego dixi ei: „Ita faciat, domine“. et ille ait mihi: „Si vis ergo 10 protegi ab omni vexatione et ab omni saevitia, successum autem habere in omni bono et in omni virtute veritatis, in mandatis huius ingredi, in illis, quae iniunxi tibi. ³ custodienti enim tibi mandata huius subiectum erit tibi omne desiderium et dulcedo huius seculi, successus vero bonus in omni negotio te sequetur. 15 modestiam et venerationem huius honora et omnibus dic, in magno honore et gloria esse apud deum eum et eum magnae potestatis habere licentiam. potensque est in actu suo, per totum orbem solo huic tradita est potestas poenitentiae. aut tibi potens non esse videtur, quia forte vos modestiam verecundiamque eius, quam 20 in vos habet, contemnitis?“ II. dico ei: „Domine, ipsum interroga, si ex quo in domo mea est, aliquid feci extra ordinem, ut eum offenderem“. ² et ille dixit mihi: „Et ego scio, nihil te extra ordinem fecisse neque esse facturum; ideo enim loquor tecum, ut perseveres. de te autem bene hic apud me locutus est. tu autem 25 caeteris haec verba dic, ut et illi, qui egerint poenitentiam, eadem sentiant, quae et tu, et hic apud me bene loquatur, [et] ego domino“. ³ et dixi ei: „Domine, ego omni homini indico hanc magnificentiam domini. spero autem, quia omnis, quicumque audierit et prius peccaverit, libenter aget poenitentiam vitam recepturus“. 30 ⁴ et dixit mihi: „Permane in hoc ministerio et consumma illud. quicumque autem mandata eius servaverit, habebit vitam, et hic apud deum maximum honorem habebit. quicumque vero non servaverint mandata eius, fugiunt a vita sua et hunc contemnunt. hic autem apud deum habet honorem suum. quicumque ergo con- 35 temnunt eum et non servant mandata eius, ipsi se morti tradunt,

p. „fort. videns“ Gh. 3. ἀμήν p. Gh., om. Dress.

7. adstititque p. (prius) et edd., adstititque p. (mutatus). 10. faciat p. Gh., facias Dress. 27. [et] Dress. Gh., om. p.

30. aget (cf. Gr. v. ae.) emendavi, agit p. et edd. 33. 34. servaverint Dress. Gh., servaverit p. 35. hic p. Gh., hinc Dress. habet Hg.² Gh., suum p. Dress. 35. 36. contemnunt p. Gh., contemnunt

et unusquisque eorum reus fit sanguinis sui. tibi autem dico, ut servias mandatis his, et habebis remedium priorum peccatorum. III. Misi autem tibi etiam virgines has, ut habitent tecum. vidi enim eas tibi benevolas esse. habes ergo et has in adiutorium, 5 ut possis custodire mandata haec. impossibile est enim mandata custodire sine virginibus istis. video autem eas libenter tecum esse et ego iniungam illis, ut omnino a domo tua non discedant. ² tu tantummodo para domum tuam. in domo enim munda libenter habitant; munda enim sunt atque castae industriaeque et 10 cunctam habentes gratiam apud dominum. si ergo habuerint domum tuam puram, tecum permanebunt; sin autem in aliquo spurca fuerit domus tua, protinus recedent a domo tua. hae enim virgines spurcitiam non amant⁴. ³ et ego dixi: „Domine, spero me placitum eis, ita [ut] in domo mea libenter et semper habitent. 15 et sicut hic, cui me tradidisti, nihil de me queritur, ita neque illae virgines aliquid de me querebuntur“.

⁴ Deinde ait ad illum pastorem: „Scio hunc mandata custodire et virgines has in habitationem mundam collocaturum“.

⁵ haec cum dixisset, rursus eidem pastori me tradidit et virgines 20 illas vocavit dixitque ad illas: „Quoniam video vos libenter in domo huius habitare, commendo eum vobis domumque eius, ut a domo eius non discedatis“. vere autem virgines illae haec verba libenter omnino audierunt.

IV. Ait autem mihi ille pastor: „Viriliter in ministerio hoc 25 conversare et omni homini indica magnificentiam domini, [et] habes gratiam in hoc ministerio. quicumque ergo in his mandatis ambulaverit, vivet et felix erit; quicumque vero non intellexerit ea, non vivet et erit infensus in vita sua. ² dic omnibus, ut qui possunt recte facere non cessent; bonam operam exercere utile est 30 illis. dico autem, omnem hominem de incommodo oportere eripi. nam et is qui eget in vita quotidiana, in magno tormento et necessitate est. ³ huiusmodi animam qui liberat, magnum sibi gaudium adquiret. qui enim eiusmodi incommodo vexatur, sic cruciatur, quomodo ille, qui in vinculis est. multi enim huiusmodi ve- 35 xationem non sustinentes mortem sibi adsciscunt. [qui novit igitur]

Dress. 10. habentes Dress. Gh., habentem p. 12. recedent (cf. Gr. v. ae.) emendavi, recedunt p. et edd. hae Dress. Gh., haec p. 14. [ut] Dress. Gh., om. p.

25. [et] Dress. Gh., om. p. 25. 26. habes p. Gh., habebis Dress. 27. vivet

(cf. Gr. v. ae.) Dress. Gh., vivit p. 30. oportere (cf. Gr. v.) Dress. Gh., omne p. 31. is Dress. Gh., his p. eget in vita quotidiana (cf. Gr. v. ae.) em. Gh., agit vitam quotidianam p., [eget] agit vitam quotidianam Dress. 32. est em. Gh., et p. Dress. 35. [qui novit igitur] Dress.

angustiam eius et non redimit eum, magnum peccatum admittit et fit reus sanguinis eius. ⁴ facite aliquid boni, quicumque accepistis a domino. nolite tarde facere, ne consummetur structura turris, et vos de structura reprobemini. iam alia turris non aedificatur. propter vos autem intermissio facta est aedificationis eiusdem turris. nisi ergo festinaveritis facere recte, turris consummabitur“.

⁵ Et postquam haec locutus est, surrexit a lecto apprehensoque illo pastore et virginibus abiit dicens mihi, iterum se missurum pastorem et virgines in domum meam. ἀμήν.

Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5 e versione aethiopica. 10

³ Illi autem, qui ex ceteris montibus impositi fuissent in structuram, necessario desideravissent, ut iterum extrueret turrim et visitaret eam. et hi omnes, qui albi sunt, in novo lumine sunt et lumen. qui crediderunt et qui credituri sunt, idem genus sunt. et beatum illud genus, quia simplices sunt. ⁴ audi nunc et de illis lapidibus rotundis et albis, et ii omnes e monte sunt“. et dixi ei: „Quapropter rotundi inventi sunt“? et dixit mihi: „Audi; etenim valde abscondiderunt se ex structura, sed dominum non deserebant, et verbum malum non exibat ex oribus eorum, sed omne bonum et iustum et verum. ⁵ et cum dominus corda eorum vidit, quod possent iusti fieri, quia beati erant e natura ipsorum, iussit eos removeri ab opibus suis, nec tamen prorsus removeri, ut ex reliquiis suis, quae relictae essent, benefacerent et viverent domino, quia e beato genere essent. et idcirco pusillum circumciderunt eos et imposuerunt eos in structuram turris. XXXI. illi autem lapides rotundi, qui nunquam apti fuerunt in structuram, quia sigillum eius non receperant, idcirco restituti sunt in (pristinum) locum eorum, quia valde rotundi erant. ² sed oportet illos derelinquere hoc saeculum et divitias suas; et tunc apti erunt in regnum domini, quia benedixit dominus huic generi simplici, nec est qui intercidat ex iis. licet eos seduxerit malitia Satanae, et peccaverint, cito convertentur ad dominum. ³ sed beatos praedico vos ego angelus poenitentiae, vos omnes, qui simplices estis, sicut infantes, quoniam bona est pars vestra et honorata apud dominum. ⁴ praecipio vobis, qui sigillum filii domini habetis, ut conservetis simplicitatem nec portetis cupidinem ultionis nec sitis protervi in nequitia vestra. relinquit ergo vindictae studium et

Gh., lacuna in p. 1. redimit (cf. Gr. v. ae.) Dress. Gh., redimet p.

9. ἀμήν p. Gh., om. Dress.

amarum peccatum et estote in uno spiritu et sanate scissuras vestras (eas removentes) a vobis. quando venerit dominus ovium, gaudebit de vobis ⁵ et exsultabit, sed tantum si omnia sana invenerit, nec ullus e vobis interciderit. vae vobis, pastores! ⁶ si autem ipsi pastores dicunt possessori gregis, ab ovibus se prostratos esse, non creditur, quia incredibile est, ovem interficere pastorem. si autem non, eos qui mentiti sunt punient. ego quoque pastor sum, et diligenter oportet me rationem reddere de vobis. XXXII. sanate igitur vosmet ipsos, quamdiu adhuc structura turris fit. ² nam etiam dominus in virtute et pace habitationem facit, quia pacem diligit eamque procul a scelestis removet. ³ nam a domino accipietis spiritum sanctum. cum fulloni dederint vestem incolumen et salvam et solidam, et deinde velis ab eo repetere vestem, fullo autem scissam vestem tibi reddiderit, accipies illam vestem a fullone? nonne litem habebis cum eo et conviciaberis ei et dices: Vestem salvam dedi tibi; quare scidisti eam et inutilem fecisti? nec proderit iam quicquam, quia eam scidisti. nonne talia [dices] fulloni, quia scidit tibi vestem tuam? ⁴ et cum tu sic maeres et litem habes, quia salvam non reddidit tibi vestem tuam, quid igitur putas facturum tibi dominum, qui salvum dedit tibi spiritum, tu autem eum fecisti prorsus inutilem domino eius, et inutilis est apud te, quia eum non conservasti? quomodo dominus spiritus subito propter hoc factum quod fecisti te interficere debebat? ⁵ et dixi ei: „Utique, interficiet omnes, quos invenerit portantes cupidinem ultionis, cum venerit. cavete igitur, ne abnegetis multam misericordiam eius; sed potius ei gratias agite, quia ita patiens fuit erga vos ob peccata vestra, nec fuit sicut vos. agite igitur poenitentiam, quia bona est vobis. XXXIII. haec igitur omnia prius scripta sunt. et ego pastor angelus poenitentiae, ea ostendi et locutus sum servo domini. et si credideritis et audiveritis verbum meum et ambulaveritis in illo et correxeritis vias vestras, poteritis vivere. sin autem permanseritis in dolo, vindictae studium gerentes, nemo e vobis vivet domino. haec omnia locutus sum vobis propter vos“.

² Deinde dixit mihi pastor: „De omnibus me interrogabas“? et dixi ei: „Ita, domine“. et dixit mihi: „Cur (non) interrogas me, quapropter forma illorum lapidum similitudo eorum, quos imposuerunt in structuram, qui habent perfectionem“? et dixi ei: „Oblitus sum, domine“. ³ et dixit mihi: „Audi nunc de iis. hi sunt, qui nunc audierunt mandata mea et poenitentiam egerunt toto corde suo. et cum vidisset dominus, bene eos et pure poenitentiam egisse, ita ut possint permanere in poenitentia sua, iussit

aboleri priora peccata eorum et iussit peccata vestra: ille ipse vidit eos [locus corruptus] et correxit eos, ne apparerent.

[Sim. X.]

I. Et postquam haec scripsi in libro, ille qui pastori me tradiderat angelus venit domum, ubi eram sedens in lecto, et adstitit a dextra eius ille pastor. et vocavit me et dixit mihi hoc verbum: ¹„Dedi te pastori, ut custodiat et te et domum tuam“. et dixi ei: „Ita, domine“. et dixit mihi: „Si vis eum te custodire ab afflictione et ab omni malo, recte dirige animum tuum in omni opere bono et in omni verbo iustitiae bono et ambula in mandatis eius, quae mandavi, et poteris invenire omnem iustitiam. ² et si observaveris mandata eius, subicies omnem concupiscentiam et omne delictum huius mundi et eris perfectus in omni opere bono. et glorifica mansuetudinem eius et iustitiam et dic omnibus, gloriam et magnificentiam esse apud dominum, et eum magnam vim et potestatem habere, nec quicquam ei impossibile esse in omni opere eius in toto mundo. et huic soli data est potestas poenitentiae. et scito, nihil ei esse impossibile. vos autem ludibrio habetis mansuetudinem eius, quia reveretur vos“. II. et dixi ei: „Ex quo intravit in domum meam, ane aliquid mali feci illi, quo ei aegritudinem adferrem?“ ³ et dixit mihi: „Scito, quid mali feceris, ne facias id amplius! propterea dixi tibi hoc verbum, ut patiens sis. et ille mihi de te locutus est. tu autem verba reliqua nuntia, ut etiam caeteri, qui poenitentiam egerunt et qui acturi sunt, idem cogitent, sicut tu, eodem modo, quo tu mihi locutus es, et ego quoque loquar domino“. ⁴ et dixi ei: „Assentior, domine. sicut edocuisti me, edocebo magnalia domini omnes homines. confido autem, omnes, qui audiverunt, qui antea crediderunt, poenitentiam acturos esse gaudentes et vivos futuros esse“. ⁵ et dixit mihi: „Permane igitur in hac cogitatione et perfice eam. et omnes qui observabunt mandata huius, assequentur vitam. talis autem magnus et honoratus est apud dominum. ii autem, qui mandata eius non observaverint, non habebunt vitam et spernunt hunc. ille quidem honoratus est apud dominum; qui autem eum spernunt nec mandata eius observant, tradunt semet ipsos morti, et suppliciiis dabit animas eorum. tibi autem dico: subditus esto his mandatis, et ignoscet tibi priora peccata tua. III. et misi tibi, ut habitent tecum, virgines, quia vidi te ab iis custoditum et adiutum, ut posses observare mandata huius. non enim est possibile observare mandata nisi mandato huius. video

enim illas libenter tecum habitare. et ego quoque praecipiam, ne unquam a domo tua recedant. ² tu autem communda domum tuam; nam in domo pura libenter habitant. purae enim sunt et bonae et iustae et habent gratiam apud dominum. et simul atque invenerint puram domum tuam, permanebunt apud te; si autem paululum immunda fuerit aliqua re, protinus derelinquent domum tuam. nunquam enim desiderant impuritatem illae virgines“. et dixi ei: „Confido, domine, me placitum eis, ut laetantes habitent in domo mea semper; sicut ille, cui me tradidisti, nihil habet, quo increpet me, sic illae nihil habebunt, quo increpent me“.

⁴ Et dixit pastori: „Scio vitam velle servum domini et servaturum esse haec mandata et virginibus placitum in puritate“. ⁵ et postquam rursus tradidit me, virgines vocavit et dixit eis: „Quoniam gratum esse vobis habitare in domo huius vidi, ecce committo vobis et eum et domum eius, ne unquam secedatis a domo eius“. et cum audiverunt hoc verbum illae virgines, laetatae sunt.

IV. Et dixit mihi ille angelus: „Firma temet in hoc opere et dic omnibus hominibus magnalia domini; habes enim gratiam in hoc opere. et quicumque ambulabit in his mandatis, vivet et beatus erit in vita sua; qui autem neglexerit ea, non vivet et erit miserabilis in vita sua. ² et dic omnibus, ut possint bonum facere; semper faciant bonum, quia eos decet. ego autem dico omnibus, ut a vexatione salventur. etiam is, qui inops est et angustia pressus in rebus ad vitam necessariis, magno in supplicio et cruciatu est. ³ quae anima cum salva facta fuerit, magnum gaudium ei parabis eo quod eam salvavit. nam par est afflictio eorum, qui ita se habent, cum iis, qui in vinculis sunt. multi enim cum non possint perferre, supplicia afferunt sibimet ipsis. qui autem novit afflictionem eius, qui ita se habet, nec salvat eum, magnum peccatum admittit et fit occisor eius. ⁴ facite igitur bonum, ut mercedem accipiatis a domino; sin morati fueritis facere bonum, consummabitur structura turris, et vos exclusi eritis e structura, et alia turris non aedificata est; propter vos enim intermisit structuram turris. sin non festinaveritis facere bonum, consummabitur structura turris, et excludemini cum bonis (operibus) vestris“.

⁵ Quae cum dixisset mihi, surrexit e lecto et dixit mihi [locus corruptus] illi pastori et illis virginibus et abiit. deinde dixit mihi, se pastorem et virgines in domum meam missurum esse in saecula saeculorum. amen.

Adnotationes ad Simonidis Graeca

Sim. IX, 30, 3—X, 4, 5.

Sim. IX, 30, 3 p. 105, 25. καὶ latet in vulg. ed. pr. et ed. vulg.: ita (l. et).
 1. 26. οὐδεμία. vitium graecis commune cum vulgatae codd. nonn. et edd. pler. p. 101, 27 sq. πάντες γὰρ οὗτοι οἱ προστεθειμένοι τῷ πύργῳ λίθοι, ἅτε λίαν λευκοὶ καὶ ἄσπιλοι ὄντες, εἰσὶν οἱ (ἐν) τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐκ νηπιότητος πιστοί, ὅπερ μάλιστα καὶ ἄχρι τελευταῆς τοιοῦτοι διαμενοῦσιν, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάντες οὗτοι γένους ὄντες. haec versionibus praeferenda sunt et genuina conservaverunt. e solis Graecis recognoscuntur illi lapides, qui 6, 5—8 praeter lapides de XII montibus sumptos e campo de radicibus montis duodecimi conquiruntur et pro eiectis substituuntur. omnibus orbis terrarum gentibus iam per apostolos praedicato filio dei (17, 1), nonnulli defecerunt et remoti sunt (17, 5 sq.), quorum loco progenies christiana ponitur apostolis posterior, montis duodecimi iustorum, qui infantium similes sunt (c. 29), stirps. lapides quidem de montibus VII. VIII. X. XI adlati nulli remoti sunt, sed praeter septimum montem, qui a duodecimo vix discernendus est, hi montes apostolos doctoresque, episcopos laicosque hospitales, denique martyres significant. itaque duodecimus mons electus est. describuntur fideles ab infantia, quos interpretes iam oblitteraverunt.

30, 4 p. 101, 2—4. ἄκουε δὴ, φησί, νῦν, ὦ Ἑρμᾶ, καὶ περὶ τῶν λίαν μὲν στοργγύλων, λαμπρῶν δὲ ὄντων λίθων, cf. 6, 8. 9, 1—3. maiores lapides rotundi et splendidi circumciduntur et quadrati in exterioribus aedificii ponuntur. p. 102, 5. 6 Καὶ ἵνα τί, ἔφη αὐτῷ κτλ. Hermam interrogantem confirmat aeth. p. 102, 6. 7. τῆς εὐθείας ὁδοῦ, τῆς ὁδοῦ τοῦ κυρίου ἕνεκα κοσμικῶν φροντίδων καὶ μάλιστα πλοῦτου. haec cumulata corriguntur ab interpretibus, qui etiam ignorant l. 8 ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἀεὶ διέμειναν, l. 9. 10 κατὰ τινος ἢ πονηρίαν τινὰ διετέλεσαν, l. 11—13 διελέγοντο (δὲ περὶ οὐδενὸς ἀλλοτρίου τούτων, ἀλλὰ περὶ τούτων) διελογίζοντο ἀεὶ καὶ συνδιελέγοντο ἀλλήλοις, longe ante Simonidem addita. post divites per apostolos vocatos tertii montis (c. 20) inducuntur Christiani nati divites.

30, 5 p. 102, 15. ἀρᾶναι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὸν πλοῦτον (τὴν ταχίστην) supplenda fere sunt e versionibus: ἀποκοπῆναι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὸν πλοῦτον, οὐ μέντοι εἰς τέλος ἀρᾶναι. interpolator divitias iam omnino sustulit et addidit l. 15—19: ἵνα μήποτε ἕνεκα τούτου ὀλισθῆσῃσι καὶ παρεκκλίνωσι τῆς ὁδοῦ τοῦ κυρίου καὶ ἀποστρέψωσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ γὰρ οὐκ ἠθέλησεν ὁ κύριος τοῦ πύργου ἐκβαλεῖν αὐτοὺς τῆς οἰκοδομῆς, ἀλλὰ καθαίρειν μόνον ἐκέλευσε, quibus deletis bene sequuntur l. 19 sq. τοῦ δύνασθαι αὐτοὺς ἀγαθοποιεῖν κτλ., mira, si divitiae omnino sublatae essent.

31, 1 p. 102, 22. οἱ δ' αὖ (πάλιν)· τούτων ἕτεροι (l. ἔταιροι) orta videntur esse ex οἱ ἕτεροι δέ. inter lapides albos, sed rotundos (6, 7. 8), qui Christianos natos significant, etiam ii censentur, qui baptismum nondum acceperunt. iam 9, 4. 5 descripti sunt lapides splendidi, sed rotundi, ad tempus reponendi in montibus, unde adlati sunt. horum igitur similes sunt lapides nonnulli de duodecimi montis radicibus adlati. p. 102, 25 ad τὴν σφραγίδα adduntur τοῦ ἀγιασμοῦ (cf. § 4 p. 103, 3. 4). addita sunt etiam p. 103, 26. 27 καὶ πρὸς οἰκοδομὴν (πάντη) ἀνεπιτήδευοι ὄλωσ. nam hi lapides non repositi sunt nisi ad tempus.

31, 2 p. 102, 27, 28. λατομηθῆσεσθαι μέντοι γε (l. δεῖ) καὶ τούτους ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. haec minime offendunt, etiamsi conferimus Vis. I, 1, 8 οἱ τὸν αἰῶνα τούτου περιποιούμενοι. offendere vero possunt l. 28 καὶ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν, ubi inter-

pretes vanas opes vel divitias exhibent, etiam l. 30 κελεύει ὁ κύριος. l. 33 τοῦ διαβόλου τῆς πονηρίας fortasse orta sunt ἐ τοῦ διαβόλου τοῦ πονηροῦ (quasi τοῦ πονηροῦ neutra essent). l. 33 αὐτίς scriptum est pro ταχὺ (v. p. ae.).

31, 3 p. 103, 1. 2. Graecum hunc mutasse ὑμᾶς et ὑμῶν in ἐκείνους et αὐτῶν docent versiones.

31, 4 p. 50, 12. 19. Graecum hic plurima mutasse praeter versiones etiam Antiochus monachus docet. ad l. 3 τὴν σφραγιδα δεξαμένους addidit τοῦ ἀγιασμοῦ (pal. et aeth. add.: ,filii dei', ,filii domini'). omnino degressus a concordiae studio inculcato, dissidiis vero tollendis, ut dominus gregis gaudeat, l. 7—10 induxit auxilia aberrantibus vera doctrina ferenda, ut et dominus indulgeat: καὶ βοηθεῖν ἀλλήλοις τῇ παρέξει τῆς βοηθείας ὑμῶν παντὶ ἐκάστῳ τῆς τοῦ κυρίου ὁδοῦ παρεκκλίνοντι, πᾶσαν αὐτῷ ἀφαιροῦντες ταῖς διδασκαλαῖς πονηρίαν, ὥσπερ καὶ ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἵνα καὶ ὁ ποιμὴν τούτων χαρήσεται (pro χαρήσεται) ὑμῖν. quis vero credet, Simonidem haec neglecto Antiocho ad arbitrium mutasse? mutavit scriptor vix Athanasio, sed Simonide longe prior, haeticos suae aetatis respiciens, sed nonnulla bene conservavit, ut: ἀδικίας οὐδέποτε [μνήμην] δραξάμενοι.

31, 5 p. 103, 11 sq. Graecus hic omisit χαρήσεται δὲ, quae Antiochus cum vulg. et aeth. conservavit, etiam in pal. omissa. tum haeticorum convertendorum studio ductus pro ἐὰν πάντα ὑγιῆ εὐρεῖν copiose scripsit: εἰ ὑγιᾶ πάντα ταῦτα τὰ ἀπολωλότα δέξεται πρόβατα κτλ. denique vitavit: ἐὰν δὲ εὐρεῖν τινὰ διαπεπτωκότα, οὐὰ τοῖς ποιμέσιν ἔσται (Ant. Ps.-Cypr. vulg. aeth.), etiam palatino interpreti incommoda. non enim voluit propter singulos perditos iam ipsos pastores ecclesiarum exsecrari. consulto igitur Simonide longe prior scripsit: λύπη ἔσται τοῖς ποιμέσι μεγάλη.

31, 6 p. 103, 11 sq. ἐὰν δὲ καὶ οἱ ποιμένες αὐτοὶ διασπαρῶσιν κτλ. haec Graecus minus mutavit de ecclesiae praefectis haeticis interpretatus. tamen addidit p. 103, 17. 18 ὑπὸ τοῦ κυρίου τῶν ἀνθρώπων. l. 18 pro ἄπιστον γὰρ πρᾶγμα (Ant., cf. v. p. ae.) dedit ἀδύνατον etc. περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῆς ἐμπιστευθείσης μοι μάδρας. simplicius Ant. δι' ὑμᾶς, aeth.: ,de vobis'.

32, 1 p. 103, 23. 24. Interpolator legisse videtur: σώζεσθε οὖν, ἕως ἔτι ὁ πύργος οἰκοδομεῖται (cf. v. p. ae.), dedit vero: φροντίζετε οὖν περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν πρὸ τοῦ τὸν πύργον οἰκοδομηθῆναι (cf. Sim. XI, 30, 3 p. 101, 26 οὐδεμία. X, 4, 4 p. 108. 13. 14 ἄχρις ὃ πύργος οἰκοδομηθήσεται τοῦ κυρίου), ab Hermae sensu procul aberrans.

32, 2 p. 103, 24 sq. pacem habendam Graeca copiosius et rhetorice commendare constat collatis versionibus. sed Athanasii fere aequalem cognosco bilem effundentem in haeticos suae aetatis. genuina vero videntur esse 104, 2 ἔστι δὴ ἡ ἀληθῆς εἰρήνη ἐνδοξος παρά τῷ θεῷ, cf. vulg.: ,ei enim vera pax cara est'.

32, 3. 4 p. 104, 5—22. Hermas, quem neque Antiochus neque tres interpretes deseruerunt, dei spiritum integrum servandum esse docuit exemplo fullonis, cui ἱμάτιον κατὸν καὶ ὑγιᾶς scissum reddere non licet. dei spiritum autem lacerari et quasi scindi posse huic Graeco displicuit. itaque induxit dei spiritum purum (καθαρὸν) servandum neque contaminandum (l. 18. 19 κατασπιλώσας, κατασπιλωθῆ). qua ratione fullonis exemplum invitus delevit, ei ἐσθῆτα τινὰ καθαρὰν τε καὶ σώαν traditum esse ferens, quam ῥυπαράν τε καὶ διερωγυῖαν reddiderit. a Simonide ipso talia aliena sunt. qui vero haec scripsit, genuina quamvis mutata non prorsus deseruit.

32, 5 p. 104, 25 sq. Interpolator pro in memoria offensarum permanentibus l. 23 dedit οὐς ἂν εὖρη διαμένοντας ἐν τοῖς ἀμαρτίαις et p. 105, 2 addidit: ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ὅς ὁ θεὸς κρινεῖ ὑμᾶς.

33, 1 p. 105, 3. πάντα τὰ ὑμῖν προλελαλημένα (vulg. pal.: quae supra scripta sunt, aeth.: prius scripta sunt). quae si Graecus mutavit, fortasse ipsum Hermaem emendavit. „memoriam offensarum“ hic non sustulit. sed ultima omisit: „haec omnia a me dicenda dicta sunt vobis.“

33, 2 p. 105, 9. 10. Pastorem hilariter adloquentem Graeca sola non male exhibent. Ἄλλ' ἕνα τί, εἶπεν ὁ ποιμὴν, περὶ τοῦ τύπου τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθέντων οὐκ ἠρώτησάς με, ὅπως δυνήσῃ ἐξηγεῖν (l. fere: πῶς δυνήσῃ ἐξελεῖν) τοὺς τύπους αὐτῶν; ultima graeca magis, quam quae in versionibus leguntur, repraesentant 10, 1. 2.

33, 3 p. 105, 14—22. Graecus pro domino veram poenitentiam agnoscente posuit in scriptis in libro vivorum et paucis mutatis addidit: ἐσώθησαν γὰρ ἅπαντες.

X, 1, 1 p. 105, 24 sq. Graeca addiderunt ipsum angelum summum ἐξωθεν advenisse, τῆς θύρας αὐτομάτως ἀνοιχθείσης.

1, 2. 3 p. 105, 28 sq. Graecis pauca insunt, quae offendere possint. me quidem non offendunt p. 106. 3. 4 τῇ ὠραιότητι οὖν τούτου καὶ τῇ σωφροσύνῃ, p. 106. 9. 10 τῆς ὠραιότητος καὶ σωφροσύνης αὐτοῦ.

2, 1—3 p. 106, 10—20. 1. 14. ἀεὶ γὰρ ὑπὲρ σοῦ οὗτος ἀγαθὴν ἔξει πρόνοιαν. quae qui mutata esse arbitratur, e Latinis certe versa esse probare nequit. 1. 18. 19. ταῦτα πάντα, καθάπερ καὶ τὰ περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. genuina esse τὰ μεγαλεῖα τοῦ κυρίου (v. p. ae.), quae fere leguntur X, 4, 1 p. 107, 23, non nego. p. 106, 19. 20 οἱ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις κυλινδούμενοι pro τοῖς προσημαρτηκόσι fere non magis displicent quam aeth.: „qui antea crediderunt“.

2, 4 p. 106, 21—29. Graeca optime: Διάμεινον οὖν, φησὶν, ἐφ' ὃ [διακονεῖς] καὶ τέλεσον αὐτό. sed l. 22 πάντ' ὅσα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κελεύει pro: τὰς ἐντολάς τούτου (v. p. ae.). addita sunt l. 23. 24 καὶ μέγας κληθήσεται ἐν τῇ ἐνδόξῳ αὐτοῦ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ. 1. 26 εἰ οὐ μὴ μεταμελήσῃ.

3, 1—3 p. 106, 29—107, 10. addita sunt p. 106, 30. 31 ἐν πάσαις ταῖς ἀμαρτίαις (l. ἡμέραις) τῆς ζωῆς σου. mutata sunt 106, 35 ὡςπερ ὄρας pro ἐρῶ γὰρ (v. p. ae.), ἐκέλευσα pro κελεύσω (v. p. ae.). p. 107, 9 inepte addita esse ἐκ παιδῶν concedo. plurima vero graece bene servata sunt.

3, 4 p. 107, 12. 13 φυλάσσειν βουλόμενον κτλ. omissis praecedentibus, velle vivere (v. p. ae.), quae etiam pal. omisit.

4, 1—5 p. 107, 21—108, 20. καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ παντὶ ἀνθρώπῳ ἀπάγγειλον. haec si addita sunt, inepta certe non sunt. minus apte p. 107. 30. 31 sq. beneficiis praebendis inseruntur ἐλευθεροῦσθαι τῶν ἀμαρτιῶν καὶ, etiam alia insunt addita, ut p. 107, 32. 33 ἕνα τῶν ἀδελφῶν τοῦ κυρίου τῶν ἐλαχίστων, p. 108, 1. 2 ἐάν δὲ δυνάμενος σῶσαι οὐ σώσει, οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκέλεν. p. 108, 11. 12 τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ κυρίου. inepta sunt p. 108, 13. 14. ἄχρις ὃ πύργος οἰκοδομηθήσεται τοῦ κυρίου. p. 108, 13. 14 καὶ τοῦτο ποιῶντες ἅγιοι κληθήσεσθε καὶ υἱοὶ θεοῦ. denique p. 108, 14. 15 addita sunt: καὶ διαμενοῦσι παρ' ἐμοὶ ἄχρι συντελείας τοῦ πύργου.

Plurimis vero in his Graecis mutatis, additis, etiam omissis semper tamen genuina subiacent et collatis excerptis versionibusque Hermae Pastoris extrema graece fere reddere possumus.

Sim. IX, 30—X, 4, 5

græce reddere conatus est Adolfus Hilgenfeld.

Sim. IX, 30, 3. Εἰ δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὁρέων τούτῳ προσέ-
 5 θηκεν, ἀνάγκη ἂν ἦν τῷ κυρίῳ τοῦ πύργου δοκιμάζειν αὐτοὺς αὐ-
 τὸν καὶ καθαίρειν. πάντες γὰρ οὗτοι οἱ προστεθειμένοι τῷ πύργῳ
 λίθοι, ἅτε λίαν λευκοὶ καὶ ἄσπιλοι ὄντες, εἰσὶν οἱ ἐν τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν ἐκ νηπιότητος πιστοί, οἵπερ καὶ ἄχρι τελειτῆς τοιοῦτοι δια-
 μενοῦσιν, ὡς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πάντες οὗτοι γένους ὄντες. μακαριστὸν
 ἄρα τὸ γένος ἐστὶ τοῦτο, ὅτι ἄκακόν ἐστιν, ὡσπερ τὰ βρέφη.
 10 ⁴ ἄκουε δὴ, φησί, ἡν, ὦ Ἐρμᾶ, καὶ περὶ τῶν λίαν μὲν στρογγύ-
 λων, λαμπρῶν δὲ ὄντων λίθων. πάντες μέντοι οὗτοι, ὡσπερ ἐώ-
 ρακας, Ἐρμᾶ, εἰσὶν ἡμένοι ἐκ τοῦ λευκοῦ ὕρου. Ἐκίνα τί,
 ἔφηρ αὐτῷ, οὕτως στρογγύλοι εὐρέθησαν; Ὅτι, φησὶν, ὁ πλοῦ-
 τος αὐτοὺς μικρὸν ἀπεσκότωσεν ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἡμαύρωσε,
 15 τοῦ δὲ θεοῦ οὐκ ἀπεχωρίσθησαν οὐδὲ λόγον πικρὸν πώποτε ἐξη-
 ρεύξαντο οὗτοι ἀεὶ προσέχοντες ἰσότητι καὶ ἀρετῇ καὶ ἀληθείᾳ.
³ ἐπεὶ οὖν ὁ κύριος τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἔγνω, ὅσον πείθεσθαι αὐ-
 τοὺς τῇ ἀληθείᾳ, ἐκέλευσε μὲν αὐτοὺς τοιοῦτους διαμεῖναι, ἀπο-
 κοπῆναι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὸν πλοῦτον, οὐ μέντοι ὅλως ἀρθῆναι τοῦ
 20 δύνασθαι αὐτοὺς ἀγαθοποιεῖν ἐκ τῶν λειπομένων, ὅπως ζήσωσι
 τῷ θεῷ. ἐκ τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ γένους εἰσὶν ἅπαντες οὗτοι. διόπερ
 καὶ ἐλατομήθησαν καὶ τῇ τοῦ πύργου οἰκοδομῇ ἡρμόσθησαν ἐπι-
 βληθέντες, τοῦ ὄγκου αὐτῶν μικρὸν ἀποκοπέντος. XXXI. οἱ δ'
 ἕτεροι, οἳ καὶ ἄχρις ἡμέρας στρογγύλοι διαμένουσι, τῇ οἰκοδομῇ
 25 τοῦ πύργου ἀνεπιτήδειοι ὄντες, οὗτοί εἰσιν οἱ μήπω εἰσέτι δεξά-
 μενοι τὴν σφραγίδα. διὸ καὶ ἤρθησαν καὶ ὄθεν ἠρέθησαν ἀπετέ-
 θησαν· στρογγύλοι γὰρ εἰσι λίαν. ² λατομηθῆσεσθαι μέντοι δεῖ
 καὶ τούτους ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, τῶν ματαίων χρημάτων ἀποχωρι-

13. 14. ὁ πλοῦτος αὐτοὺς μικρὸν ἀπε-
 σκότωσεν ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἡμαύ-
 ρωσε. cf. Mand. V, 2, 7 ἀποτυφλοῦται
 ἀπὸ τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς (et obcaecatur a cogitatione bona v.). X, 1, 4
 ἐπισκοτοῦνται γὰρ ὑπὸ τούτων τῶν πρά-
 ξων (obscurantur ex his negotiis v.).

Sim. VI, 2, 4 κατεφθαρμένοι εἰσὶν ἀπὸ
 τῆς ἀληθείας. 15. τοῦ δὲ θεοῦ οὐκ ἀπε-
 χωρίσθησαν. cf. Vis. II, 3, 2 τὸ μὴ ἀπο-
 στηναί σε ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. Sim. VIII,
 9, 13 ἀπὸ δὲ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν.
 [ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ]. 19. ὅλως
 in vulg.: ,in totum' Mand. IV, 2, 1.

ζομένους, καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀξιοθήσασθαι. δεῖ γάρ
αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τοῦτο οὖν τὸ γένος
ὡς μὴ ὅλως ἀποστρεβλούμενον ἠλόγησεν ὁ κύριος· διὸ καὶ οὐδεὶς
ἀπολειφθήσεται τούτων. εἰ δὲ καὶ τις πλανηθεὶς ποτε ὑπὸ τοῦ
διαβόλου τοῦ πονηροῦ ἡμάρτηκεν, ἐπιστρέψει ταχὺ πρὸς κύριον 5
τὸν Θεὸν αὐτοῦ. ³ μακαρίους οὖν, φησὶν ὁ ἄγγελος τῆς μετα-
νοίας, λέγω ὑμᾶς εἶναι τοὺς ὡς τὰ παιδιά ἀκάκους ὄντας· ἀγαθὴ
γάρ ἐστίν ἡ μερίς ὑμῶν καὶ ἔνδοξος παρὰ τῷ Θεῷ. ⁴ ταῦτα δέ,
φησὶν, ἐρῶ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τὴν σφραγίδα δεξαμένοις, ἵνα ἐν ἀπλό-
τητι ζήσητε πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ὑμῶν, ἀδικίας οὐδέ- 10
ποτε μνήμην δραξάμενοι· οὐδὲ ἐν κακίᾳ παραμενεῖτε ἢ ἐν μνήμῃ
ἀδικίας τινὸς πικρότητος· ἀλλὰ γενέσθε εἰς ἓν πνεῦμα ἕκαστος
καὶ τὰ σχίσματα τὰ πονηρὰ ἴσασθε καὶ ἄρατε ἀφ' ὑμῶν, ἵνα
ὅταν ἔλθῃ ὁ κύριος τῶν προβάτων χαρῆ ὑμῖν. ⁵ χαρήσεται δέ,
ἐὰν πάντα ὑγιῆ εὐρεθῆ καὶ μὴ διαπεπτωκότα τινὰ ἐξ αὐτῶν. ἐὰν 15
δὲ εὐρεθῆ τινὰ ἐξ αὐτῶν διαπεπτωκότα, οὐαὶ τοῖς ποιμέσιν ἔσται.
⁶ ἐὰν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ποιμένες εὐρεθῶσι διαπεπτωκότες, τίνα
λόγον δώσουσιν οὗτοι τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν προβάτων; ἐροῦσιν ὅτι
ἀπὸ τῶν προβάτων διέπεσαν; οὐ πιστευθήσονται. ἄπιστον γὰρ
πρᾶγμα ἐστὶ, ποιμένα ὑπὸ προβάτων παθεῖν τι. μᾶλλον δὲ κο- 20
λασθήσονται διὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν. κἀγὼ γάρ εἰμι ποιμὴν, καὶ
ἰσχυρώτατον δεῖ με λόγον περὶ ὑμῶν διδόναι. XXXII. ἴσασθε οὖν
ἐαυτοὺς, ἕως ἔτι ὁ πύργος οἰκοδομεῖται. ² ὁ κύριος κατοικεῖ ἐν
ἀνθρώποις εἰρημικοῖς· ἐστὶ γὰρ ἡ ἀληθὴς εἰρήνη ἔνδοξος παρὰ τῷ
Θεῷ. ἀπὸ δὲ μαχίμων καὶ πανούργων μακρὰν ἀπέχει. ³ ἀπόδοτε 25
οὖν αὐτῷ τὸ πνεῦμα ὑγιές, ὡσπερ καὶ ἐλάβετε. ἐὰν γὰρ ἱμάτιόν
τι καινὸν καὶ ὑγιές κναφεῖ δῶς καὶ (ὀψέ ποτε) θελήσῃς αὐτὸ αἰθίς
λαβεῖν, ὃ δὲ κναφεὺς ἀποδιδῶ σοι σχίσας τοῦτο τὸ ἱμάτιον, λήψῃ
αὐτό; ἄρ' οὐκ ὀργισθήσῃ εὐθύς κατ' αὐτοῦ δικαίως καὶ σφοδρῶς μα-
χήσῃ αὐτῷ λέγων ὅτι ἱμάτιόν σοι ὑγιές δέδωκα· διὰ τί κατέ- 30
σχίσας αὐτὸ καὶ ἄχρηστον ὅλως πεποίηκας γενέσθαι; οὐ πάντα τοι-
αῦτα τῷ κναφεῖ ἐρεῖς περὶ τοῦ σχίσματος τοῦ ἱματίου σου; ⁴ εἰ οὖν
σὺ οὕτως λυπῆ περὶ τοῦ ἱματίου σου καὶ μαχήσῃ, ὅτι οὐκ ἀπεί-
ληφας ὑγιές τὸ ἱμάτιον, τί δοκεῖς Θεὸν ποιήσῃν, ὃς πνεῦμα ὑγιές
λίαν δέδωκέ σοι, ὅπερ σὺ ἄχρηστον ὅλως πεποίηκας, ὥστε εἰς οἰ- 35
δεμίαν χρῆσιν δύναται εἶναι τῷ κυρίῳ ἐαυτοῦ; ἄχρηστον γὰρ ἤρ-
ξατο εἶναι ὑπὸ σοῦ κατεφθαρμένον. ἄρ' οὐ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ κύριος
ποιήσει περὶ τοῦ πνεύματος διὰ ταύτην τὴν πρᾶξίν σου; ⁵ Ναί,
φημί, κύριε, τοῦτο ποιήσει πᾶσιν, οὓς ἂν εὕρῃ διαμένοντας ἐν
ἀδικιῶν μνήμῃ. Μὴ ἐξουθενήσητε οὖν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ,

IX 5. XI, 6. XII, 6, 2, etiam εἰς τέλος fort. leg. ἐκπειρασθεῖς, cf. Mand. IV,
Sim. VIII, 9, 2. 5. 10, 3. 4. πλανηθεὶς 3, 6 (tentatus v.). 9. ἐρῶ fort. 1. λέγω.

μαλλον δὲ δοξάσατε αὐτόν, ὅτι οὕτω μακρόθυμός ἐστιν εἰς τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν καὶ οὐχ ὡσπερ ὑμεῖς. μετανοεῖτε γοῦν· τοῦτο γὰρ συμφέρει ὑμῖν. XXXIII. ταῦτα μέντοι γε πάντα τὰ προγεγραμμένα ἐγὼ ὁ ποιμὴν ὁ ἄγγελος τῆς μετανοίας ἐδίδαξά τε καὶ εἶπον
 5 τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ πᾶσιν. ἐὰν οὖν γε πιστεύσητε ταῦτα καὶ ἀκούσητέ μου τοὺς λόγους καὶ ἐν αὐτοῖς περιπατήσητε καὶ κατορθώσηθε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν, ζήσετε· ἐὰν δὲ διαμένητε ἐν ταῖς κακίαις ὑμῶν καὶ τῶν ἀδικιῶν ὑμῶν μνημονεύητε, οὐδεὶς ἐκ τῶν τοιούτων ζήσεται τῷ Θεῷ. πάντα ταῦτα ὑπ' ἐμοῦ λελάληται ὑμῖν.
 10 ⁴ Εἶπέ μοι ὁ ποιμὴν· Ἡρώτησάς με, ὦ Ἐρμᾶ, περὶ πάντων ὧν περ ἐώρακας· Ἰαί, ἔφην αὐτῷ, κύριε. Ἄλλ' ἵνα τί, εἶπεν ὁ ποιμὴν, περὶ τοῦ τύπου τῶν λίθων τῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τεθέντων οὐκ ἠρώτησάς με, πῶς ἐδινήθημεν ἐξελεῖν τοὺς τύπους αὐτῶν; ἔφην αὐτῷ· Ἐπελαθόμην, κύριε.
 15 ³ Ἄκουσον τοίνυν, ἔφη, καὶ περὶ ἐκείνων. ⁵ οὗτοι εἰσιν ἐκεῖνοι, οἵπερ τῶν ἐντολῶν τούτων ἄρτι ἀκηκόασιν, ἀκούσαντες δὲ ἐξ ὅλης αὐτῶν καρδίας μετενόησαν. ἐπεὶ οὖν ὁ κύριος ἔγνω, ἀγαθὴν καὶ καθαρὰν εἶναι τὴν μετάνοιαν αὐτῶν καὶ δύνασθαι αὐτοὺς ἐν αὐτῇ διαμένειν, ἐκέλευσε τὰ πρότερα αὐτῶν ἁμαρτήματα ἐξαλείφειν. οὗτοι οὖν ἦσαν οἱ τύ-
 20 ποι τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ἐξισώθησαν, ἵνα ἀφανισθῶσιν.

Παραβολὴ ι'.

I. Ἐπεὶ δὲ ἔγραψα τὸ βιβλίον τοῦτο, ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ τῷ ποιμένι παραδούς με ἦκεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ἣ ἐτύγγανον, ὃς ἐπὶ τῆς κλίνης καθεσθείς, παρεστηκότος αὐτῷ καὶ τοῦ ποιμένου ἐκ δε-
 25 ξιῶν, ἐκάλεσέ με καὶ εἶπε· ² Παραδέδωκά σε, ὦ Ἐρμᾶ, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ σου τῷ ποιμένι τούτῳ, ἵνα δύνῃ φρουρεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Ἰαί, φημί, κύριε. ὁ δὲ ἔφη· Εἰ θέλεις οὖν φρουρεῖσθαι ἀπὸ πάσης ταραχῆς καὶ ὀργῆς πάσης, προκόπτειν δὲ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ εἰς πᾶσαν δύναμιν δικαιοσύνης, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐ-
 30 τοῦ περιπάτει, ὥς ἐνετειλάμην σοι, καὶ δυνήσῃ κρατεῖν κακίας πάσης. ³ ἐὰν γὰρ ταύτας φυλάξῃς, πάσης ἐπιθυμίας πονηρᾶς καὶ ἡδονῆς τοῦ κόσμου τούτου κατακρατήσεις, ἔψεται δέ σοι προκοπὴ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. τὴν ὠραιότητα οὖν τούτου καὶ τὴν σωφροσύνην δεξάμενος εἶπέ πᾶσιν, ἐνδοξώτατον αὐτὸν εἶναι καὶ ἐντιμώ-
 35 τατον παρὰ τῷ Θεῷ καὶ μεγάλης ἐξουσίας προστάτην καὶ δυνατὸν ἐν τῇ πράξει αὐτοῦ. τούτῳ γὰρ μόνῳ δι' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἡ ἐξουσία τῆς μετανοίας ἐδόθη. ἄρα οὐ δυνατός σοι δοκεῖ εἶναι οὗτος; ὑμεῖς δὲ καταφρονεῖτε ὅλως τῆς ὠραιότητος καὶ σωφροσύ-

33. 38. ὠραιότητα — ὠραιότητος, non νοτής vulg. nunquam verterit: ,maturitas'.
 σεμνότητα — σεμνότητος, quum voc. σεμ- 36. τούτῳ γὰρ μόνῳ δι' ὅλης τῆς οἰκου-

νης αὐτοῦ. Π. λέγω αὐτῷ· ,Κύριε, ἐρώτησον αὐτόν, εἴ ποτε ἄτακτόν τι ἐποίησα ἀφ' ἧς οἰκειός μοί ἐστιν ἡμέρας, ἐξ οὗ ἐλύπησα αὐτόν. ², Ἀλλ' ἐγώ, εἶπεν, ,οἶδα οὐδέν σε κακὸν ποιήσαντα ἢ ποιήσοντα· διὸ καὶ λέγω σοι· διάμεινον ἐν τούτῳ· εὗ γὰρ ὑπὲρ σοῦ οὗτος παρ' ἐμοὶ ἐλογίσατο. ἐρεῖς οὖν σὺ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, ἵνα κἀκεῖνοι οἱ μετανοήσαντες ἢ μετανοήσοντες τὰ αὐτὰ ἃ καὶ σὺ νοήσωσιν, ὡσπερ οὗτος ἔσται παρ' ἐμοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐρμηνεύς, ἐγὼ δὲ αὖ πάλιν παρὰ τῷ κυρίῳ. ³, Ἀλλ' ἐγώ, φημί, ἀπαγγελῶ πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ εὐελπίς εἰμι ὅτι μετανοήσουσι πάντες οἱ προσημαρτηκότες, εἰ ἀκούσονται μου ¹⁰ τοὺς λόγους, ζῶν ἀνακομιούμενοι.

⁴, Διάμεινον οὖν, φησὶν, ,ἐφ' ὃ διακονεῖς, καὶ τέλεσον αὐτό. πᾶς γὰρ ὁ φυλάσσωσιν τὰς ἐντολὰς τούτου ἔξει ζῶν καὶ παρὰ τῷ κυρίῳ ἔνδοξος ἔσται· ὁ δὲ μὴ φυλάσσωσιν τὰς ἐντολὰς τούτου τῆς ζῶης ἀπαλλοτριωθήσεται καὶ ἀποστρέψεται αὐτόν. οὗτος δὲ ¹⁵ παρὰ Θεοῦ ἐντιμὸς ἔστι. πᾶς δὲ ὁ ἐκφραλίζων αὐτόν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν παραδίδωσιν ἐαυτὸν τῷ θανάτῳ καὶ αἴτιος ἔσται ἕκαστος τοῦ ἰδίου αἵματος. σοὶ δὲ λέγω· φύλασσε τὰς ἐντολὰς ταύτας καὶ ἴασις ἔξεις τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν. ΠΙ. ἀπέστειλα δὲ σοι τὰς παρθέτους ταύτας, ἵνα σὺν σοὶ κατοικῶσιν. οἶδα ²⁰ γὰρ ἐκείνας προσηνεστάτας σοι εἶναι. διὸ καὶ ἔξεις αὐτὰς βοηθοὺς, ὅπως δύνῃ φυλάσσειν μᾶλλον τὰς ἐντολὰς τούτου. ἀδύνατον γὰρ ἔστιν ἄτερ τῶν παρθέτων τούτων τηρεῖσθαι τὰς ἐντολὰς ταύτας. αὗται γάρ, ὡσπερ ὄρω, ἄσμενοί σοι παραμένουσιν. ἐγὼ δὲ κελεύσω αὐταῖς μήποτε ἀπολιπεῖν τὴν σὴν οἰκίαν. ² σὺ μόνον κάθηρον τὴν ²⁵ οἰκίαν σου· ἐν καθαρᾷ γὰρ οἰκίᾳ ἄσμενοι οἰκοῦσιν αὗται διὰ τὸ καθαρὰς εἶναι αὐτὰς καὶ ἀγνάς καὶ ἐργατικὰς σφόδρα καὶ πᾶσαν παρὰ Θεοῦ ἐχούσας χάριν. ἐὰν ἄρα ἔσται καθαρὰ ἢ σὴ οἰκία, διαμενοῦσι παρὰ σοὶ αὗται· εἰ δὲ ποτε ἐλάχιστον αὐτῆς μέρος ὑπωπυθήσεται τῇ ἀκαθαρσίᾳ, διχῆσονται ἅμα τῆς οἰκίας σου· μισοῦσι ³⁰ γὰρ αὗται τὴν ἀκαθαρσίαν σφόδρα. ,Εγὼ δέ, ἐφην ἐκείνῳ, ,ἐλπίζω, κύριέ μου, εὐαρεσθῆναι αὐτὰς συνοικεῖν ἀεὶ μετ' ἐμοῦ. καὶ ὡσπερ ἐκεῖνος, ᾧ παρέδωκάς με, οὐδὲν ἔχει κατηγορῆσαί μου, οὕτω καὶ αὗται οὐδὲν κατηγορήσουσιν.

⁴ Εἶτα δὲ πρὸς τὸν ποιμένα ἔφη· ,Ὁρῶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ ³⁵ τοῦτον βουλόμενον ζῆν καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς ταύτας μεταδοῦναι ταῖς παρθέτοις οἰκίας καθαρᾷς. ταῦτα δὲ εἰπὼν οὗτος παραδίδωσί με αὐθις τῷ ποιμένι. ⁵ προσκαλεσάμενος δὲ εὐθύς καὶ τὰς παρθέτους εἶπεν αὐταῖς· ,Επείπερ ὄρω ὑμᾶς οἰκειῶς

μένης ἢ ἐξουσία τῆς μετανοίας ἐδόθη. cf. Mand. IV, 3, 5 καὶ ἐμοὶ ἢ ἐξουσία τῆς μετανοίας ταύτης ἐδόθη.

οὔσας τούτῳ ἀσμένως βουλομένας συνοκεῖν, παραδίδωμι αὐτὸν ὑμῖν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κελεύω τε ὑμῖν μήποτε ἀπολιπεῖν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ἐκεῖναι δὲ ἤσθησαν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις σφόδρα καὶ ὑπήκουσαν αὐτῷ.

5 IV. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς με λέγει· Ἐνδρίζου τοίνυν ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ καὶ ἀπάγγελλε τοῖς ἀνθρώποις τὸ μεγαλεῖον τῆς δυνάμεως τοῦ κυρίου καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ παντὶ ἀνθρώπῳ ἀπάγγειλον καὶ ἔξεις χάριν παρὰ τῷ κυρίῳ, εἰ ἐν ταύτῃ διαμενεῖς τῇ διακονίᾳ. καὶ γὰρ πᾶς ὁ φυλάσσει τὰς ἐντολάς ταύτας ζήσεται
10 καὶ μακάριος κληθήσεται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ὁ δὲ καταφρονῶν αὐτῶν οὐ ζήσεται καὶ ταλαιπωρὸς ἔσται ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Ἐπάγγελλε οὖν πᾶσιν, ἵνα δυνάμενοι ἀγαθοποιεῖν μὴ ὀκνήσωσιν ἀγαθοποιεῖν· συμφέρει αὐτοῖς. πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγω δεῖν ἐλευθεροῦσθαι τῶν ἀποριῶν. καὶ γὰρ ὁ ἐνδεόμενος καὶ ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ θλιβόμενος ἐν μεγάλῃ βασάνῳ ἔστι καὶ ἀνάγκη. Ἐπειὶ οὖν ὁ τοιαύτην
15 ψυχὴν ἐλευθερῶν ἐξ ἀνάγκης μεγάλην χαρὰν ἑαυτῷ περιποιεῖται. ὁ γὰρ τοιαύτη ἀπορία θλιβόμενος ὁμοίᾳ βασάνῳ ταράσσεται, ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς ταράσσονται. πολλοὶ γὰρ ἕνεκα τοιούτων θλίψεων διαχειρίζουσιν ἑαυτούς, ἐπεὶ περ οὐ δύνανται ὑπομένειν
20 αὐτάς. Ἐάν τις οὖν γινῶ τινὰ κακοχούμενον καὶ οὐ σώζει αὐτόν, μέγαν ἁμαρτάνει ἐν ἑαυτῷ καὶ αἴτιος γίνεται τοῦ αἵματος αὐτοῦ. Ἐργάζεσθε οὖν πάντες τὸ ἀγαθόν, ὅσοι ἐλάβετε ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐργαζόμενοι τοῦτο, ἵνα μὴ συντελεσθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, καὶ ὑμεῖς ἐκ τῆς οἰκοδομῆς ἀποδοκιμασθῆτε· διὸ ὑμᾶς γὰρ ἀνοχὴ ἐγένετο τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πύργου. Ἐάν
25 οὖν μὴ σπεύσητε ἀγαθοποιεῖν, συντελεσθήσεται ὁ πύργος, καὶ ἐκλεισθήσεσθε.

Ἐπειὶ ταῦτα οὖν εἰπὼν μοι ἀνέστη ἐκ τῆς κλίνης καὶ λαβὼν τὸν ποιμένα καὶ τὰς παρθένους ἀπῆλθε λέγων μοι πέμψειν αὐτῶν τὸν ποιμένα καὶ τὰς παρθένους εἰς τὴν οἰκίαν μου.

26. σπεύσητε. fort. σπουδάσητε.

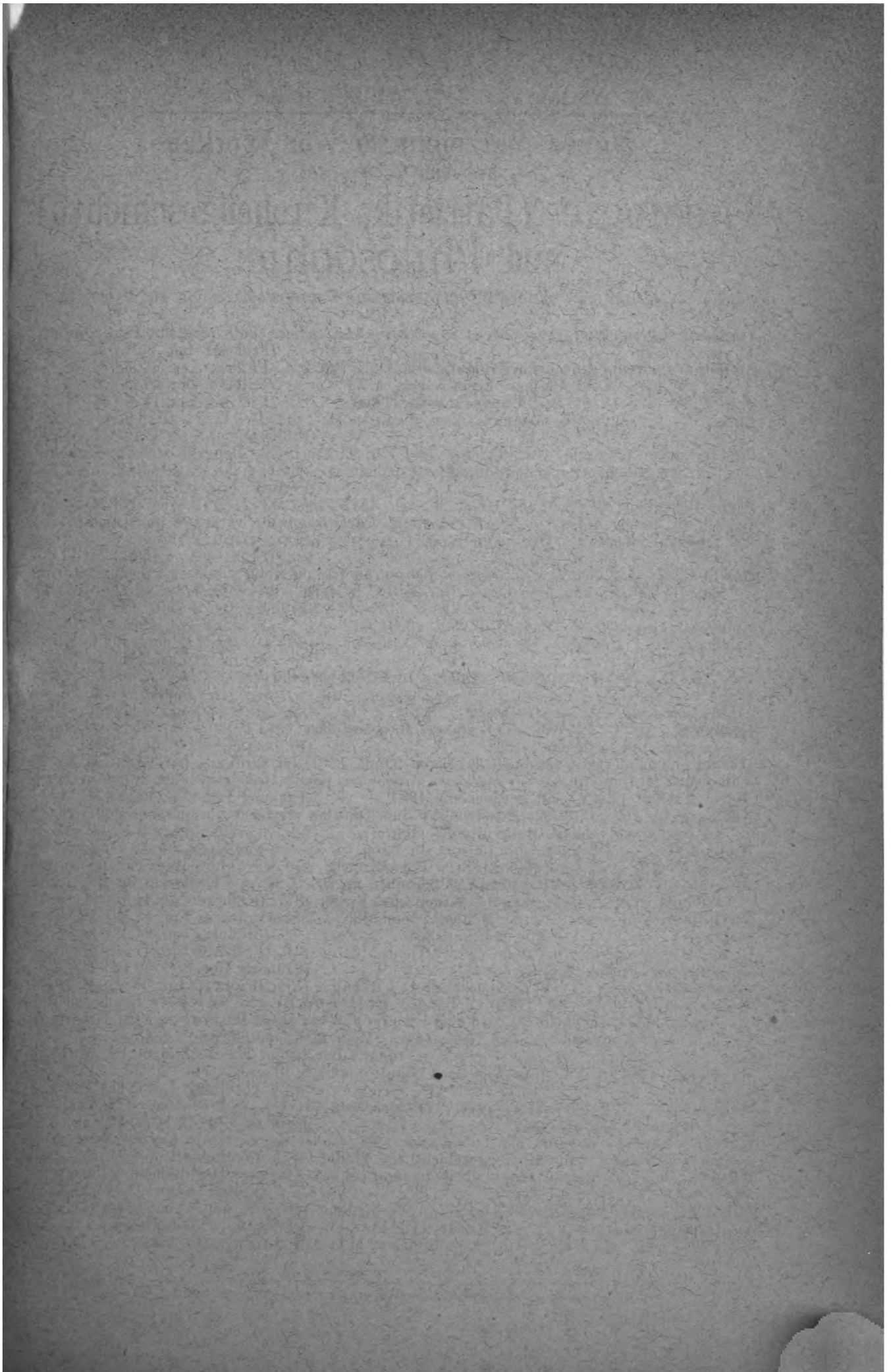

Corrigenda et addenda.

- p. 2, 30. βήβλιον, l. βιβλίον.
" 4, 30. κηρύτειν, l. κηρύττειν.
" 7, 15. ηγησάμην, l. ήγησάμην.
" 11, 10. ἐλθῶν, l. ἔλθων.
" 14, 7. Ὅτι, l. Ὅτι.
" 17, 7. ὄρᾶς, l. ὄρᾶς.
" 21, 4. not. μετανοήσωσιν L^{2.3} — οἱ οὖν μετανοήσαντες, ἐὰν Sd. L³ referenda sunt ad l. 3. tum ad l. 4 μετανοήσωσιν S. L³, μέλανες L².
" 24, 10. οτι, l. ὅτι.
" 29, 24. πράγματα; ser. πράγματα;
" 33, 19. παραβολάς, ser. παραβολάς.
" 34, 10. ταύτην. ser. ταύτην'.
" 37, 17. ο, ser. ε.
" 44, 2. ὄς, ser. ὀς.
" 54, 8. ἐμπέση, l. ἐπιπέση.
" 54, 26. παραδίδοντα, l. παραδιδόντα.
" 57, 9. τοῖς, l. ταῖς.
" 62, 2. τῶ, l. τῷ.
" 62, 15. ,πῶς, οὖν', ser. πῶς οὖν'.
" 64, 2. νίῳ, l. νίῳ.
" 65, 6. τῷ, l. τῷ.
" 66, 16. οὐ fort. delendum est.
" 70, 23. ποιεῖ εἰς, l. ποιεῖ, εἰς.
" 72, 25. ποιμήν, scribe ποιμήν.
" 74, 5. ἐκέλευσε, scribe ἔκέλευσε.
" 77, 9. ἐλάλησα ferri potest, sed licet legere ἐλάλησας.
" 78, 20. post ἀρνήσεσι pone punctum.
" 78, 26. αὐτοῖς, l. ἑαυτοῖς.
" 78, 29. ἐγίνοντο, l. ἐγένοντο.
" 80, 10. ὅσοι, l. ὅσοι ἄν.
" 80, 12. ,τὰ, scribe ,Τὰ.
" 80, 26. post πρότερον' pone punctum.
" 87, 10. ἀρᾷῆναι ferri potest, sed licet addere: καὶ τεᾷῆναι.
" 97, 1. ταῖς, l. ἐν ταῖς.
" 100, 12. κύριε, ser. ,κύριε.
" 101, 28. ἀτε, ser. ἄτε.
" 106, 18. ἀνδρώπως, l. ἀνδρώποις.

Verlag von **T. O. Weigel** in Leipzig.

- Hermæ Pastor.** Graece, primum ediderunt et interpretationem veterem latinam ex codicibus emendatam addiderunt Rud. Anger et Guil. Dindorf. Pars prior, quae textum graecum continet. 1856. 8°. Geh. (Früherer Lpr. M. 4. —) M. 1. —
- Nachträgliche Bemerkungen zu Hermas von R. Anger und W. Dindorf. Besonderer Abdruck aus Gersdorf's Repertorium. 1856. 8°.
- Nachträgliche Bemerkungen etc. von W. Dindorf. II. Heft. Besonderer Abdruck aus Gersdorf's Repertorium. 1857. 8°.
- Nachträgliche Bemerkungen etc. von R. Anger. III. Heft. Ueber eine äthiopische Uebersetzung des Hermas. Besonderer Abdruck aus Gersdorf's Repertorium 1858. 8°.
- Die „Nachträgliche Bemerkungen“ I.—III. Heft (früherer Lpr. 1 M. 80 Pf.) Zusammen M. —. 60
- Graece e codicibus Sinaitico et Lipsiensi scriptorumque ecclesiasticorum excerptis, collatis versionibus latina utraque et aethiopica, libri clausula latine addita, restituit, commentario critico et adnotationibus instruit, Elxai libri fragmenta adiecit Adolphus Hilgenfeld. Editio altera emendata et valde aucta. 1881. gr. 8°.
- Novum Testamentum extra canonem receptum.** Edidit, commentarium criticum et adnotationes addidit, librorum deperditorum fragmenta collegit et disposuit Adolphus Hilgenfeld. Fasciculi IV. Editio altera 1884. gr. 8°. Geh. M. 24. —
- Auch unter Sondertiteln:
- I. **Clementis Romani Epistulae.** Edidit, commentario critico et adnotationibus instruit, Mosis Assumptionis quae supersunt collecta et illustrata addidit, omnia emendata iterum edidit Adolphus Hilgenfeld. 1876. gr. 8°. Geh. M. 6. 40
- II. **Barnabae Epistula.** Integram graece iterum edidit, veterem interpretationem latinam, commentarium criticum et adnotationes addidit Adolphus Hilgenfeld. Editio altera emendata et valde aucta. 1877. gr. 8°. Geh. M. 5. 60
- III. **Hermæ Pastor.** (Siehe oben unter „Hermæ Pastor“.)
- IV. **Evangeliorum** secundum Hebraeos, secundum Petrum, secundum Aegyptios, Matthiae traditionum, Petri et Pauli praedicationis et actuum, Petri Apocalypseos, didascaliae apostolorum antiquioris quae supersunt, addito libro, qui appellatus est: „Duae viae vel iudicium Petri“ collegit, disposuit, edidit et adnotationibus illustravit Adolphus Hilgenfeld. Editio altera, aucta et emendata. 1884. gr. 8°. Geh. M. 4. —

Verlag von T. O. WEIGEL in Leipzig.

Neues Verzeichniss von Werken
aus dem Gebiete der
Theologie (Patristik, Kirchengeschichte)
und Philosophie.

welche zu neuerdings erheblich ermässigten Preisen allgemein zu haben sind.

- Athanasii Alexandrini praecepta ad Antiochum.** Ad codices duos recensuit Guil. Dindorf 1857. (Früherer Lpr. 2 M.) M. — 80
- Bibliotheca patrum graecorum dogmatica** ed. Thilo. Vol. I. II. (Früherer Lpr. 34 M.) M. 8. —
Einzeln { Vol. I. St. Athanasii opera selecta. 1853. (Früherer Lpr. 20 M.) M. 5. —
 { Vol. II. St. Basilii opera selecta. 1854. (Früherer Lpr. 14 M.) M. 4. —
- Buch, Das, der Sprüche Salomo's,** neu übersetzt etc. von Dr. C. P. Gramberg. 1828. (Früherer Lpr. 1 M. 50 Pf.) M. — 60
- Chrysostomi, Johannis, De sacerdotio libri VI** Ex recensione Bengelii cum eiusdem prolegomenis, animadversionibus integris et indicibus edidit suasque notas adjecit Aen. Ed. Leo. 1834. (Früherer Lpr. 4 M. 50 Pf.) M. 1. —
- Codex liturgicus** ed. Dr. H. A. Daniel. 4 tomi. 1847—1853. (Früherer Lpr. 48 M.) M. 20. —
- Cyrilli, S., (Arch. Al.) in D. Joannis Evangelium.** Acc. fragmenta varia nec non Tractatus ad Tiberium diaconum. Duo edidit Ph. E. Pusey. 3 voll. (Oxford) 1872. (Früherer Lpr. 45 M.) M. 30. —
- Dowling, J. G., Notitia scriptorum sc. patrum** aliorumque veteris ecclesiae monumentorum quae in coll. anecdotorum post a. Chr. MDCC in lucem editis continentur. (Oxford) 1839. (Früherer Lpr. 4 M. 50 Pf.) M. 3. —
- Epiphanii opera** ed. G. Dindorf. 5 voll. 1859—63. (Früherer Lpr. 48 M.) M. 16. —
- Fischer, Otto, Bonifatius, der Apostel der Deutschen.** Nach den Quellen dargestellt. 1881. (Früherer Lpr. 6 M.) M. 3. —
- Graf, K. H., Der Prophet Jeremia erklärt.** In 2 Halbbänden. 1862/63. (Früherer Lpr. 12 M.) M. 6. —
— *Die geschichtlichen Bücher des A. T.* 1866. (Früherer Lpr. 4 M.) M. 2. —
- Gramberg, Dr. C. P. W., Libri geneleos secundum fontes rite dignoscendos adumbratio nova.** In usum praelectionum. 1828. (Früherer Lpr. 1 M. 50 Pf.) M. — 60
- Irenaei quae supersunt omnia** ed. O. Stieren. 2 tomi. 1849—53. (Früherer Lpr. 37 M.) M. 15. —
- Näbe, M. Fr. Aug. Ad., Brevis in Novum Testamentum commentarius etc.** Part. I. contin. Mathematicum. (Mehr nicht erschienen.) 1837. (Früherer Lpr. 3 M. 45 Pf.) M. 1. —
- Neuhaeuser, Jos., Cadmilus sive de Cabirorum cultu ac mysteriis antiquissimaeque Graecorum religionis ingenio atque origine.** 1857. (Früherer Lpr. 3 M.) M. 1. —
- Nippold, Fr.,** ord. Prof. an der Univers. zu Bern, *Die römisch-katholische Kirche im Königreich der Niederlande.* Ihre geschichtliche Entwicklung seit der Reformation und ihr gegenwärtiger Zustand. Mit einem Sendschreiben an Dr. C. E. van Koetsveld im Haag über die internationale Bedeutung der katholischen Frage. 1877. (Früherer Lpr. 11 M.) M. 3. —
- Tertulliani Opera omnia.** Ed. Fr. Oehler. 3 tomi. 1853—1854. (Früherer Lpr. 48 M.) M. 16. —
— Dasselbe Werk: Editio minor. 1854. (Früherer Lpr. 24 M.) M. 8. —
- Ulrici, H., Grundprincip der Philosophie.** 2 Theile. 1845—1846. (Früherer Lpr. 17 M.) M. 3. —
— *System der Logik.* 1852. (Früherer Lpr. 8 M. 40 Pf.) M. 2. —
— *Gott und die Natur.* Dritte neu bearbeitete Auflage. 1875. (Früherer Lpr. 15 M.) M. 10. —
— *Gott und der Mensch.* I. Theil. 2 Bände. Leib und Seele. Zweite neu bearbeitete Auflage. 1874. II. Theil. Grundzüge der praktischen Philosophie, Naturrecht, Ethik und Aesthetik. 1. Das Naturrecht. (Mehr nicht erschienen.) 1873. (Früherer Lpr. beider Theile 23 M. 40 Pf.) M. 16. —
- Weissbach, Pfr. Fr. Ed., Das hohe Lied Salomo's erklärt,** übersetzt etc. 1858. (Früherer Lpr. 6 M.) M. 2. —
- Weissenborn, G., Vorlesungen über Schleiermacher's Dialektik und Dogmatik.** I. Dialektik. II. Dogmatik. 1847—1849. (Früherer Lpr. 11 M. 60 Pf.) M. 3. —
- Werner, August,** ev.-prot. Pfr., *Bonifatius, der Apostel der Deutschen und die Romanisirung von Mitteleuropa.* Eine kirchengeschichtliche Studie. 1875. (Früherer Lpr. 8 M.) M. 3. —
- Wünsche, A., Der Prophet Hosea,** übersetzt und erklärt. In zwei Halbbänden. 1868. (Früherer Lpr. 11 M.) M. 4. —
- Zeitschrift für die historische Theologie.** In Verbindung mit der hist.-theol. Gesellschaft zu Leipzig herausg. von D. Ch. Friedr Illgen. II.—16. Band. (Neue Folge 6.—10. Bd.) 1841—1845. (Lpr. jeden Jahrgangs früher 12 M.) Alle 6 Jahrgänge zusammen M. 8. —

1000

100

10

1000

